BOEKENGIDS

12e JAARGANG

1934

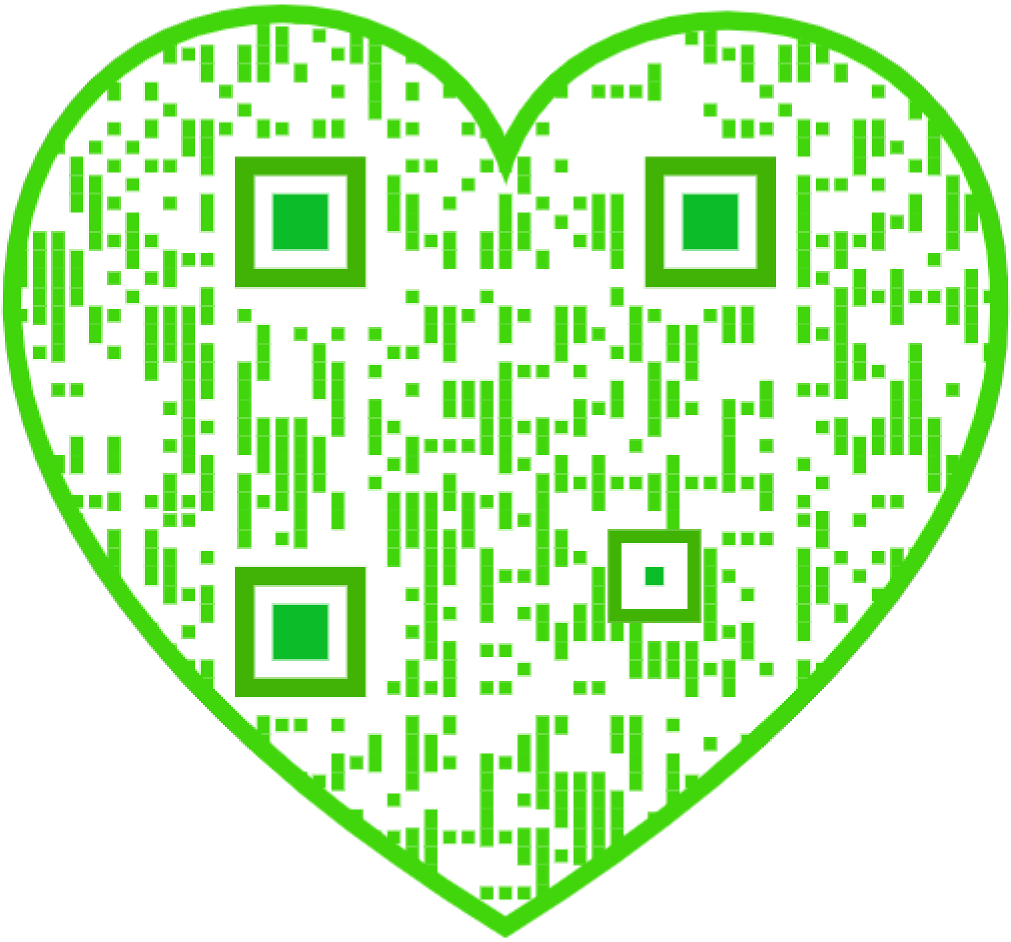

Enkelen lieten ons het bedrag voor aansluiting of abonnement «Boekengids», 1935, nog niet geworden. Wij verzoeken hen dringend ONVERWIJLD DIT BEDRAG TE WILLEN STORTEN op onze postrekening, nr 241.02. Uiterlijk 8 Januari worden door ons ontvangkaarten verzonden. Spaar U zelf en ons, moeite en kosten : Stort nu ! Bij voorbaat dank.

Bijvoegsel, " Boekengids " 1934, nr 10.

BOEKEN-GIDS

ALGEMEEN
NEDERLANDSCH BIBLIOGRAFISCH TIJDSCHRIFT

TWAALFDE JAARGANG
1934

ORGAAN VAN HET ALGEMEEN VERBOND
VAN KATHOLIEKE BOEKERIJEN

VERKLARING

der conventioneele teekens

gebruikelijk in Boekengids

I = **Verboden Lectuur** : Boeken die
1) op de Kerkelijke Indexlijst voorkomen ;
2) door de algemeene regelen van de Kerkelijke Wet veroordeeld zijn ;
of 3) op grond van de kristelijke zedenleer of van de natuurwet voor de meeste lezers verderfelijk moeten worden geacht.

II = **Streng voorbehouden Lectuur.**
Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, *om gegronde redenen,* door *wel*gevormde rijpere lezers worden gelezen.

III = **Voorbehouden Lectuur.**
Boeken welke ondanks zekere passages of grondgedachten *ook ontspanningshalve,* zonder nadeel door *gevormde* lezers kunnen gelezen worden.

IV = **Lectuur voor Volwassenen alleen** (circa 18 à 20 jaar en ouder).
Veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming.

V = **Lectuur voor Allen.**
Ook voor aankomende jeugd (14, 15 jaar en ouder) geschikt.

VI = **Kinderlectuur.**
VIa = Voor grootere kinderen (13, 14, 15 jaar) ;
VIb = Voor ietwat gevorderde lezertjes (9, 10, 11, 12 jaar) ;
VIc = Voor beginnelingen (6, 7, 8 jaar).

M = Bizonder voor meisjes geschikt.
J = Bizonder voor jongens geschikt.
* (Asterisk bovenaan, naast het Romeinsch cijfer geplaatst) = « Onderstelt meer dan gewone geestesontwikkeling vanwege den lezer » of « Voor specialisten bedoeld ».
° (Bovenaan, naast het Romeinsch cijfer geplaatst) = minderwaardig, onbruikbaar of onpædagogisch.
† of ◆ = In een katholieken geest geschreven.
K = Kommunistisch.
L = Liberaal, vrijzinnig-protestantsch of anticlericaal getint.
N = Storend neutraal.
P = Protestantsch.
S = Socialistisch.
T = Theosofisch, boeddhistisch, pantheïstisch, spiritistisch, enz.

SCHRIJVERSCATALOOG

VAN DEN 12^{n} JAARGANG

Naast het (*Romeinsch*) zedelijk waardecijfer *van de opgenomen werken, wordt telkens ook het* (*Araabsch*) vakcijfer *meegedeeld.*
De getallen aan het uiteinde van den regel, geven de volgnummers der recensies aan.

A

Aalberse, Nell
Baby's dagboek (V, †, M, 83.1: 93 : 37 : 61) 11.236
Aalberse, R. 11.236
Adam, Karl
Geloof en liefde (IV*, †, 24) 11.385
Adama van Scheltema, C. S.
Peer Gynt, bew. nr Christ. Morgenstern; vert. nr Hendrik Ibsen (III-IV, L, 82 : 81) 11.206
Adriaensen, René
Schommelingen in de psyche gedurende de puberteitsjaren (IV*, N, 37 : 15 : 57) 11.176
Albe
De poëet. Triptiek (V*, †, 81) 10.904
Algoet, Maria
Regendrup (V^{o}, 81) 10.905
Allaeys, A., Dr 12e Jg. bl. 311, 312
Alloing, J. Remy
Fier Margerieteke van Leuven (V, †, 81.9 : 92.2) 11.438
Anders, Paul
Storm rond Camilla (IV, 83.1) 11.371, 11.405
Andries, Flor
Eer (III-IV,†, 83.1) 11.375, 11.406
Arts, J. M., O. P.
Beschouwingen uit de summa van Sint Thomas (IV*, †, 2 : 1) 11.167
Ashton, Mary Grace
Geboeide vrijheid (III-IV, †, 83.1) 10.884, 10.921
Ras (III-IV, †, 83.1) 10.883, 10.922
De zonen van Jacob (III-IV, †, 83.1) 10.885, 10.923
Asscher, Eva
Een kinderleven (IV, 83.8 : 93 : 37) 11.217
Asselbergs, Willem
Beauraing en Banneux (IV, †, 27 : 24) 10.739
Astaes, C.
Van kabouters en reuzen (VIb, 83) 10.966
Azorin [ps. v. José Martinez Ruiz]
Een uur van Spanje (IV*, 84 : 83.9 : 83.1) 11.324
Ayres, Ruby M.
De stem van haar hart (IV, P, 83.0) 11.218

B

Backhuys, L., pr.
Vrede-vreugde (V, †, 24) 11.061
Baekelmans, Lode
Ommegang (IV, 83.8) 10.828, 10.861
Vertellers uit Vlaanderen : Lode Baekelmans, Cyriel Buysse, Emmanuel de Bom, Antoon Thiry, Felix Timmermans (V, 83.8) 11.126
Baers, Joris, pr. 12^{e} Jg bl. 167
Lectuur-Repertorium : 2. Auteurslijst (A-K) (IV, †, 01) 11.382
Bahr, Hermann 12^{e} Jg bl. 63
De stem (IV, 82) 11.074
Bailey, Temple
Oude idealen (IV, 83.1) 11.219
Weerspannige Mary (IV, P, 83.1) 11.097
Zwanenzang (IV, 83.0) 11.458
Bakker, Jans
Hans en de kabouters (VIa-b,82) 11.442
Hoe prins Mario plezier in 't lezen kreeg (VIb, 82) 11.245
Baldwins, Bruno
Onder wolk en zon (V, †, 81) 11.304
Ballings, Jac.
Op afbetaling (IV, 82) 11.199
Het schoon geschenk van tante Kaat (IV, 82) 11.200
De wraak van nonkel Toon (IV, 82) 11.201
Baron, Peter
De strooper (IV, 83.0) 11.459

Barth-van Marle, E.
Tusschen de einden der aarde... vert. nr J. G. Kargel 11.334
Bartlett, Frederick Orin
Een huis zonder geld (IV, 83) 11.220
Basenau, A. & N.
Ida Elisabeth, vert. nr Sigrid Undset 10.919
Basenau-Goemans, N.
De gezegende dag, vert. nr Jeanna Oterdahl 10.950
Bauer, Rykaard Lod.
Zakspiegel historiael of Vijftig onnauwkeurige bijdragen tot de beschavingsgeschiedenis (V, †, 83.8 : 78) 10.879
Bavo
God en de natuur (V, †, 37 : 5) 11.117
Beerens, J. F., D^r^
Het wezen van het protestantisme, in tegenstelling met het Roomsch-katholicisme, vert. nr Prof. Dr Karl Heim 11.171
Beijer, Rie
Het reigersnest (V-VIa, M, 83) 11.341
Beijerman, J. A., D^r^
De remonstrantsche broederschap (II, P, 28) 11.168
Belder, R. 11.137
Bell, J. J.
Tot de klok stilstaat (IV, 83.0) 11.098
Bellamy, Edw.
Gelijkheid voor allen (I, K, 83.3) 11.444
Bellens, J.
Faste Forland, vert. nr Jonas Lie 10.736, 10.756
Bellon, K. L., D^r^
Godsdienstwijsbegeerte (IV*, †, 21 : 1) 11.384
Bender, C. C.
Ras, vert. nr Mary Grace Ashton 10.883, 10.922
Bennett, Arnold
De dood, een brand, het leven (III, 83) 11.321
Benoit, Jacques
Bernadette. Het gebeurde te Lourdes, vert. nr Henri Ghéon 10.845
Benoit, Peter
Peter Benoit's leertijd (IV, 86 : 92.78) 11.510
Berend, Alice
Babette Bomberlings bruidegoms (IV, 83) 10.862
Berghen, René
De overjas (IV, 83) 11.366, 11.407
Bergmann, Ernst
Die deutsche Nationalkirche 12e Jg bl. 90
Bergmans-Beins, J. H.
Drentsche legenden (IV, 83.8) 10.924
Bertnay, Paul
Poste-restante (IV-V, 83) 11.325
Beskow, Nils
In Gods licht (IV, †, 23 : 24 : 93) 11.429bis
Bettauer, Hugo
De stad zonder Joden. Een roman van overmorgen (IV, 83.3) 11.099
Beun, Luitgard, D^r^
Het zedelijk oordeel bij kinderen (V*, †, 17 : 37) 11.178
Bibi & H. Collin 10.962
Bigot, L. C. T.
Hoofdstukken uit de psychologie (IV*, 15) 11.006
Bijl, Hendrik, e. a.
Juist en vlug. Rekentaken 5e jaar L. S. Met deeltje voor den meester (VIb, 51) 10.835
Binns, Ottwell
Het medaillonportret (V, 83.0) 10.939
Birkner-Courths, Friede
Amor op 't verborgen pad (III-IV, 83) 11.453
Boschduvel leert manieren (III, 83) 11.315
Het één... of het ander (IV, 83.0) 10.925
De gentleman-oplichter (IV, 83.0) 10.863
Bleeker, C. J., D^r^
Inleiding tot een phænomenologie van den godsdienst (I, L, 21 : 24 : 264 : 29) 11.386
Blonk, A., D^r^
Hoofdstukken uit de economische aardrijkskunde (V, 91 : 33) 11.258
Boerebach, B. M., D^r^ 10.870
Bogaerts, Fred 10.873
Bolkestein, G.
Nederlandsch leesboek : 1^e^ dl (IV-V, 83.8 : 37) 11.250

Boon, Jan F.
Getuigenissen omtrent Beauraing : 1e dl. De kinderen van Beauraing (V*, †, 83.8 : 27 : 24) 10.830
Herovering van Brussel (V, †, 84 : 324) 11.502
Per boot tot Spitsbergen en pakijs (V, †, 91 : 83) 11.160, 11.259
Boon, Jozef, C. SS. R.
Aan ons de zee ! (V, M, †, 81 : 82 : 396) 11.307
Jeremias, vert. nr Stefan Zweig 11.396
De nieuwe dag (V, M, †, 82 : 81) 11.202
Het werk onzer handen (V, M, †, 82 : 81) 11.203
De zeven blijdschappen van Maria (V, †, 82.2) 11.013
Boost, C. 11.127
Borel, Henri
Het speelgoed van de kleine Theresia (V, †, 84 : 92.2) 11.133
Bos, G.
Ballonliedje (VIa-b, 82) 11.442
Boschvogel, F. R.
Pater Mathew (VIa, †, 92 : 379) 11.511
Boudens, Aug. A.
Onze auteurs (V, †, 88 : 37) 11.251
Uit onze letterkunde (V, †, 88 : 37) 11.252
Bounine, Ivan 12e Jg bl. 32
Brame, Charlotte M.
De twee zusters (V, 83) 11.116
Brand, Max
Als een paria (III-IV, 83.0) 11.316
Het geheim van Happy Valley (IV, 83.0) 11.100
De man van Mustang (IV, 83.0) 11.326
Sloome Joe (IV, 83.0) 11.101
Zilvertip (IV, 83.0) 11.327
Brandlight, Walter
Witte Gait (III, 83) 10.995, 11.023
Breckx, Leo, Dr
Het heerlijk leven van koning Albert (V, †, 92) 11.512
Brederode, J. Karel
Wat een zwerver droomde en zag (IV, 83.8) 10.989, 11.032
Brehm, A. E., Dr
Op paden van avontuur en romantiek in de dierenwereld (V-VIa, 83.8 : 83.0 : 59) 10.898, 11.009
Brinkgreve, Dien
Arie wil schommelen — De booze wind — Elsje en de kabouters — De verjaardag van Pias — Waar was de teddy beer — Zoo komen snoepers te pas (VIc, 83) 11.501
Broeckaert, P.
« Op wandel ! » Gewestelijke flora (V, 58) 11.068
Broekema, H.
De afvallige (II, P, 82) 11.308
Broers, A.
Engelsch schoolwoordenboek (V, 42 : 4393) 11.067
Bromberg, Paul
Practische woninginrichting (V, 72 : 74) 11.072
Brugman, A. J. W.
Heintje Hoek (V-VIa, †, 83) 11.342
Bruijn, Cor
Langs opwaartsche wegen : 4e deeltje. In verre gewesten. Godsdienst en kerk. Worstelen en overwinnen. Oorlog of vrede ? (IV, P, 83.8 : 9) 11.141
Brummelkamp, J.
Hoofdstukken uit de economische aardrijkskunde (V, 91 : 33) 11.258
Burgel, Bruno H.
De wereldbeschouwing van den modernen mensch (II, L, 52 : 11) 11.302
Bundschuh, Peter Thomas
Het spel van de nar Doetalwel (IV, 82) 11.394
Burger, Lisbeth
De familie Meijer. Haar zorg en haar vreugde (IV, †, 83 : 37) 10.864
Burger, Will C.
Het verzonken werelddeel (V-VIa, J, 83.0) 11.042
Burgers, J. V.
'n Avontuurlijke reis (VIa, J, †, 83.0 : 91) 11.043
Burssens, Amaat, Prof., Dr
Negerwoordkunst. Een bundel Kongoleesche sprookjes (IV, 83.3 : 39) 11.102

Busken Huet, CD
Lidewyde (I-II, 83 : 84) 11.085
Busse, Hermann Eris
Marcus en Sixta (IV, 83.1) 11.221
Het slapende vuur (IV, 83) 11.222
Buyle, Hubert, pr. Zie Gery Helderenberg
Mysterium crucis (V, †, 81 : 82) 11.197

C

Campert, Jan R. Th.
Klokslag twaalf (III, 83.0) 10.993, 11.024
Cantré, Jozef 10.751, 10.854
Capek, Karel
Over Holland (IV, 83 : 91 : 39) 10.984
Cardyn, A., Dr, pr.
De godsdienstige jongen, vert. nr Mgr Tóth Tihamér 10.833
Zielzorg voor... vert. nr T. Tóth 11.437
Castermans, J., pr.
Frissche jeugd (V, †, 88 : 379) 11.237
Céline, Louis Ferdinand [ps. v. **Dr L. Destouches**]
Reis naar het eind van de nacht (I, L, 83.1) 11.397
Ceuterick, Jef
Fladderende harten (IV, 82) 11.204
Chandler, St.
Le cœur des Etats-Unis, vert. nr Marnix Gijsen 11.144
Claes, Ernest
Kobeke (III, 83) 10.829, 10.854
Twee verhalen (V, †, 83.8) 11.117
Clarke, Isabel C.
Zeelucht (IV, 83) 11.103
Clauzel, Raymond 12e Jg bl. 64
Cleppe, Jan
Gênsche prâot (IV, 83.8 : 4393 : 39) 10.926
Coenegrachts, M. R. 10.768
Coenen, Frans
Studiën van de Tachtiger beweging (III, 84 : 809) 11.253
Cohen, Josef
Een vrouw zoekt liefde (II, 83.1 11.424, 11.445
Cohen de Vries, P. J.
Kinderen uit m'n klas(V, 83.8 : 37) 11.118
Collin, H. & Bibi 10.962
Minador en de kabouterjeugd (VIb-c, 83.0) 10.972
Conté, Lode
Reuzen op den dril (VIb-c, 83.0) 10.972
Contrijn, J.
Godelieve... vert. nr M. de Ghelderode 11.310
Cook, Gertrude M. Payne
Omgordt u met macht (III, 83.1) 11.213
Coolen, Antoon
Het dorp aan de Maas 12e Jg bl. 336
De man met het Jan Klaassenspel (IV, 83.1) 10.887, 10.927
Stijntje (V, †, 83.1) 11.165, 11.238
Zegen der goedheid (IV, †, 83.8 : 92.2) 11.290, 11.328
Copyn, H. L., Ir
Leiding. De technische leider als leider van menschen in het bedrijf (III, 37 : 33 : 15) 10.895
Cordemans, M., Dr
Sir Walter Scott (V, †, 84 : 92.8) 11.503
Corneille, Pierre 12e Jg bl. 334
Corsari, Willy
Klokslag twaalf (III, 83.0) 10.993, 11.024
Het mysterie van de Mondscheinsonate (IV, 83.0) 11.369, 11.408
Cortebeeck, Jan, M. S. C.
In het land der Kanakken (IV, †, 83.8 : 91 : 266 : 39) 11.507
Coster, Dirk 12e Jg bl. 91
Couperus, Louis
De oude Trofime (V, 83) 11.119
Verhalen en historische beelden (V, 83.8) 11.120
Cramer, Rie 11.501
Crick, Jef
Leven en werken onzer beeldende kunstenaars : 1e dl (V, †, 84 : 92 : 73 : 75 : 76) 11.189
Crijns, Mat.
Hoe zij groot werden (V-VIa, †, 83.8 : 92) 11.149
Crols, Frans, pr.
Kinderen van één vader (V*, †, 85 : 24) 11.299
Cruysberghs, Mgr 12e Jg bl. 169
Cunow, Heinrich
Liefde en huwelijk in het leven der volkeren (1^3, N, 3 : 17) 11.296

D

d'Ambra, Lucio
Maria Protoka (II, 83.1) 11.209
Dambre, O.
Stampkot (IV, 83 : 89) 10.982
de Alarcon, Pedro-Antonio
De mooie molenarin (III, 83) 11.317
d'Alencon, Edouard O. M. C.
Broeder Jacoba (V, †, 92.2) 11.353
de Beijer, Jan I., Salesiaan
Hoe O. L. Heer zijn heiligen beschermt : De « Grigio » van Don Bosco (V, †, 83.8 : 92.2) 11.239
de Boer, P.
Het gelukskind (V-VI, 82) 11.309
de Boone-Swartwolt, I. C.
De kleine Columbus en het paardenspeljongetje (VIb-c, 83) 10.967
de Bourghelles, Alard
Albert I, zijn leven, zijn regeering (V, †, 92) 11.513
de Boulle, Theo
Lach-krisis (IV, 82 : 88) 11.075
de Clerck, Des.
Koning Midas (V, †, 83) 10.940
Decoene, Alb., Kan. D^r^
Problemen (IV*, †, 37 : 84) 11.179
de Craene, B.
De mensch, Simon-Petrus, apostel (V, †, 83.9 : 27 : 92.2) 11.240
Uit 't Leye-lisch (IV, †, 81) 11.305
Defoe, Daniel
Robinson Crusoë (VIb, J, 83.0) 11.247, 12^e^ Jg bl. 139
de Ghelderode, M.
Godelieve (IV, †, 82 : 92.2) 11.310
Degouy, N. 10.964, 10.968-9, 11.493-5
de Graeve, Rob.
Conscience (V, †, 83.9 : 92.8) 11.343
Stijn Streuvels (V, 84 : 83.8) 10.941
de Groodt, Frans
Cantecroy. Burcht en heerlijkheid bij Antwerpen (V, 9 : 91 : 72) 11.257
de Groot, A.
De kellner, vert. nr I. Schmeljof 10.914
de Hovre, Eug., Kan
Om Kőnnersreuth (IV, †, 27 : 24 : 92.2) 11.062
de Hovre, Frans, D^r^
't Katholicisme (IV-V, †, 26 : 37 : 29) 11.300
de Jong, A. M. Zie Frank van Waes
de Keyser, Jozef
Algemeene kunstgeschiedenis (V, †, 709) 11.190
de Keyser, P., Prof., D^r^
Folklore en onderwijs (V*, 39 : 37) 11.065
de Klerk, F. W. K.
« Klink los ! » (V, 629) 10.900
de Knibber, G.
In memoriam M. Herman Broeckaert (V, †, 85 : 84 : 92.8) 10.975
de Lattin, Amand
Doorheen Oud-Antwerpen (V, 91 : 7 : 9) 11.352
Delen, Ary 12^e^ Jg bl. 92
Delly, M.
De terugkeer van Ralph Hawton (IV, †, 83) 10.928
La vengeance de Ralph (IV, †, 83) 10.928
Delsuc, Pierre
Een heldhaftige padvinders-patrouille (V, 83) 11.241, 11.476
de Man, Herman
Een stoombootje in den mist (IV, 83) 10.726, 10.750
Dembitzer, Salomon
Die Geistigen (II, 83.1 : 43) 11.087
Demers, Dina
Blauwe luchten (V, 83) 11.477
de Mey, Louis E.
Maskers op ?... Maskers af ! (III-IV, 83 : 89) 11.140
Naar den nieuwen oorlog (V*, 309 : 89) 11.180
de Meyier, F.
Een jeugdliefde, vert. nr François Mauriac 10.849
Demjanovich, Charles C., A. M.
Hoogere volmaaktheid, bew. nr Zuster Miriam Theresia 11.003
de Mont Paul
De internationale der wapenfabrikanten (IV, 89 : 309) 11.181
De wereldoorlog (IV, 89 : 309) 11.182
den Doolaard, A.
De herberg met het hoefijzer 12^e^ Jg bl. 262

De wilden van Europa (IV*, 83 : 91) 10.991, 11.033
de Nolf, Aug., C. SS. R.
Redder van het volk (V, †, 82.9) 11.311
Ridder van Christus (V, †, 92.2) 11.354
de Pijper, T.
Zonnestralen over de Noorsche landen, vert. nr H. Westeson 11.096
de Pillecyn, Jef
Bafoe (IV, †, 83.0 : 325) 11.377, 11.409
Kampioen (IV, †, 83.1) 11.376, 11.410
de Raeymaeker, L., Dr
Inleiding tot de wijsbegeerte en tot het thomisme (IV*, 1) 11.298
Ontologie (IV*, †, 11) 11.297
de Ridder, Alfons. Zie Willem Elsschot
de Ridder, Eugeen
Van Poppe-Mie en Vodde-Jan (VIb-c, 83.0) 10.968
de Ridder, Tony
Voetsporen (II-III, L, P, T, 24 : 81 : 84) 11.076
de Roover, Leo
De zweetdoek... vert. nr G. von le Fort 11.472
de Schuyter, Jan
De danseres in 't spel (IV-V, 82) 11.077
de Seyn, Eug.
De beeldsnijder van Brugge (V, †, 83) 11.478
Vlaamsche legenden (V, †, 83.8) 11.479
d'Espallier, V., Prof. Dr
Opvoedkundige vraagstukken van dezen tijd (IV-V*, †, 37) 11.431
de Stoppelaar, R. J.
Blinkende verten (V, 83.8 : 59) 10.836
Wuivende wieken (V, 83.8 : 59) 10.837
de Swaen, Michiel
Verscheyden godtvruchtige en sedige rymwercken : 6e dl (V*, †, 81 : 24) 11.195
de Unamuno, Miguel 12e Jg bl. 311
de Vooys, C. G. D., Dr
Jeptha of Offerbelofte, bew. nr Joost van den Vondel 11.084
de Vries-Brandon, R.
Als kinderen roepen (III-IV, N, 83.3) 10.994, 11.024bis
de Vries, Theun
Proefbalans 1934 12e Jg bl. 64
de Wilde, Jac.
De dood, een brand, het leven... vert. nr A. Bennett 11.321
Hier komt de bruid... vert. nr F. Hurst 11.321
Diel, Louise
Moeder worden (III, 93 : 37 : 57 : 61 : 64) 11.432
Dieleman, P.
De groote reiziger, Mer Joos van Ghistele (V, 92 : 91) 11.355
Dirickx, Frans
Het brugsken (V, 82) 11.078
De ontvoerde sukkelaar (V, 82) 11.079
Op het bureau van politie (V, 82) 10.909
De sombere molen (V, 82) 11.080
Het traliehok 12e Jg bl. 260
Dommisse, Fré
Waren wij kinderen ? (III*, P, 83.1 : 37) 10.985, 11.025
Donker, Anthonie
Maar wij... ? (V*, L, 81 : 82) 11.081
Ter zake. Beschouwingen over literatuur en leven (IV*, 84) 11.045
Doodkorte, Alb. C., O. P.
Eigendom (V, †, 33 : 17 : 23) 11.433
Doodkorte, J. J.
Van oorlog en vrede : 1e en 2e dl (V-VIa, †, 88 : 309 : 9) 10.954
Dorna, Mary
Wanordelijkheden rondom een lastig kind (IV, M, N, 83.1 : 93.8 : 37) 11.224
Dorsman, Cz, L.
Dierenvreugd en leed. Voorlooper : 1e en 2e dl (VIb, 88 : 59) 11.246
Dosfel, Lodewijk
Cyriel Verschaeve (V, †, 84 : 92.8) 11.504
Dostojevsky, F. M.
De droom van een belachelijk mensch. Een phantastische vertelling (IV*, 83) 10.865
Drost, Aernout
De pestilentie te Katwijk (IV, P, 83.9 : 28 : 4393 : 809) 11.223
Dumur, Louis
Nach Paris ! (II, 83.9 : 89 : 309) 11.210
du Plessis, I. D.
Die springbok — Die silwervaring — Die rugby-kroon (V, 83) 11.344

Dupont, Frans
Het spel van... vert. nr P. Th. Bundschuh 11.394

E

Eberhart, Mignon G.
De witte kaketoe (IV, 83.0) 11.104
Edingtons, The
Het mysterie der gouden bokalen (IV, 83.0) 10.929
Eeckhout, Joris, pr.
Litteratuur en leven (V*, †, 84 : 801 : 809) 11.348
Eekhoud, Georges
Persoonlijke herinneringen aan het intieme leven van Peter Benoit (V, 83 : 92.7 : 93.8) 11.514
Eekhout, Jan H.
De boer zonder God (III, 83.1) 10.886, 10.916
Eeltink, B. S.
Huub uit de vierde — Knorrepotje — Moortje — De zwaluwen (VIb, J, †, 83) 11.248
Eges, Willem
Skunks (III°, 83.3) 10.819, 10.855
Eipper, Paul
Op reis met mensch en dier (V, 83.0 : 59 : 79) 10.942
Elberts, G. W.
Bibi en de gezworenen, vert. nr Karin Michaëlis 10.962
Elsschot, Willem [ps. v. Alfons de Ridder]
Kaas (IV, 83.1) 10.731, 10.751 ; 12e Jg bl. 92, 260
Elout, J. M. Zie Mevr. J. M. Selleger-Elout
Elzer, Margarete
De blonde martelares (IV, 83) 11.034
Help mij, Anita ! (III-IV, 83) 11.318
Vreemde verlokking (IV, 83) 11.105
Endepols, H. J. E., Dr
Den spyeghel der salicheyt van Elckerlijc (IV, †, 82) 11.207
Engelman, Jan
Nieuwe schilderkunst in Holland (V, 75) 11.191
Tuin van Eros 12e Jg bl. 262
Euringer, Richard 12e Jg bl. 215
Eskeland, Lars
Mijn bezoek aan Theresia Neumann (V, †, 83 : 92.2) 11.169
Everett-Green, E.
Joyce vindt haar meester (IV, 83) 10.930
Eyck, Charles 11.440
Eygenhuysen, Truus
Hoogmoed komt voor den val (VIa-b, 82) 11.442
Eyre, Archibald
De gestolen diadeem (V, 83) 10.943
Ezerman, J.
Eindelijk ontmaskerd, vert. nr E. Marshall 11.399
De witte kaketoe, vert. nr Mignon G. Eberhart 11.104

F

Fabricius, Johan
Leeuwen hongeren in Napels (III, 83.1) 11.363, 11.401
Fahrenfort, J. J., Dr
Hoofdstukken uit de economische aardrijkskunde (V, 91 : 33) 11.258
Falkland, Samuel [ps. v. H. Heijermans]
Een bundel Falkland-schetsen (IV-V, 83.8) 11.225
Fallada, Hans
Wat nu, kleine man ? (III, 83.3) 10.856
Wie eens uit het schaftje eet... (II, 83.3) 11.448
Fauconnier, Geneviève
Claude (IV, 83.1) 11.053
Micheline à bord du Nibong (V, 83 : 91) 11.053
Trois petits enfants bleus (V, 83) 11.053
Fauconnier, Henri
Malaisie (II, 83.1) 11.053
Fawley, Wilbur
De verdwenen prinses (IV, 83) 11.226
Federer, Heinrich
De gehoornde reisgezel - Van de liefde (IV, 83.8) 11.321
Fellinga, Hendrika
Minderjarigen (IV, 83.1) 11.370, 11.411
Feuchtwanger, Lion
Macht [Süss, de Jood] (II, 83.9) 11.211
Feuillien, M. B., O. F. M. 10.866

Fiedler, Emil
Meesters van morgen ? 3e dl. Kome Uw rijk (V*, †, 24 : 3) 10.831
Fleerackers, E., S. J.
Proke vertelt (V, †, 83.8) 11.480
Fletcher, J. S.
Eéndags-koningin (IV, 83) 11.106
Foppe, Leo
De laatste der spoorzoekers (VIa-b, †, 83) 10.958
Fowler, Guy
De lafaard (IV, 83.9 : 89) 11.035
De seringen bloeien (IV, 83) 11.227
Franke, S.
Jan Fuselier (II-III*, 83.1 : 325) 11.372, 11.398
Fransen, Prof. Dr
De vermoeienis (V, 15) 10.998
Frederiksen, Rik
Een meid voor drie zusters (V, 82) 11.205
Frenssen, Gustav
Jorn Uhl (II, 83.1) 11.212

G

Gardner, Anne
De prinses in den wolkenkrabber (IV, 83.0) 10.752
Gartland, Hannah
De reis van oom Jasper (IV, 83.0) 11.460
Garvice, Charles
Linda's onverwachte rijkdom (V, 83.0) 10.944
De vervalschte brief (IV, 83) 11.329
Geerling, O. 10.915
Geerts, A. M. F. B.
Vondel als classicus bij de humanisten in de leer (V*, †, 84 : 809) 11.505
Geerts, J. W. J., M. S. C.
De dienende pedagogiek (IV*, †, 37) 11.183
George, Stefan 12e Jg bl. 64
Gerard, Louise
Vreemde wegen (IV, 83.0) 11.330
Gerarda M., Zr
Het zedelijk oordeel bij kinderen (V*, †, 17 : 37) 11.178
Gerdas, P.
Een paard op zolder (V, 82) 11.082
Het wonderkind (V, 82) 10.910
Gevaert, Edgar
Voor den vrede (V, 84 : 24 : 309) 11.134
Gevels, Frans
Het hoogste lot (V, 82) 10.844
Van den man die zijn ziel verkocht (V, 82) 10.911
Ghéon, Henri
Bernadette. Het gebeurde te Lourdes (V, †, 82.9) 10.845
Gielen, Jos. J., Dr
Belangrijke letterkundige werken : 2e dl. Renaissance en romantiek (V, 84 : 809) 11.046
Belangrijke letterkundige werken : 3e dl. De nieuwe tijd (V, 84 : 809) 11.135
Gielen, Jos. J., Dr e. a.
Pedagogische geschriften : 1e dl (IV*, 84 : 37) 11.184
Gijsen, Marnix
Le cœur des Etats-Unis (IV, †, 91) 11.144
Gilliams, Maurice
Contact 12e Jg bl. 336
Oefentocht in het luchtledige (V, 83.8 : 83.1) 10.931
Het verleden van Columbus (IV*, †, 81) 11.196
Godelaine, C., Dr
Een onderzoek naar het worden en het wezen der theaterkunst (V*, 84 : 79 : 82) 11.349
Goderis, W. K.
Thorsten wil strijd... vert. nr W. E. Hintz 11.332
Gogol, Nicolai
De doode zielen of De avonturen van Tchitchikow (IV, 83.1) 11.461, 12e Jg bl. 310
Golding, Louis
De vijf meisjes Silver (I-II, 83.1) 11.446
Gómez de la Serna, Ramon
Dokter hoe is het mogelijk (III°, 61 : 37) 11.070
Goodchild, George
The splendid crime (IV, 83) 11.107
De wolf der wouden (IV, 83.0) 11.228

De wreker (IV, 83) 11.107

Góth, Sàri 10.857

Gourdon, P.

Zijn erfdeel (IV, †, 83.2) 11.229

Grazer, Govert

Rekenmethodiek en moderne psychologie (IV*, 37 : 51 : 15) 11.007

Greeve, Th.

Tooneel- en prozawerk van Gerhart Hauptmann (IV, †, 84 : 82 : 83) 10.976

Greig, Maisie

Minnaar van beroep (IV, 83) 10.932

Greshoff, J.

Jozef Cantré (IV, 76) 11.192

Gronemann, Sammy

Tohu Wabohu (III, 83.3) 10.917

Groot, H., Dr

Het sterrenboekje (V, 52) 10.838

Grootjans, Albert

Marnix Gysen (V, †, 84 : 92.8) 11.136

Grub, Geert

Voor geboorteregeling (I, K, 17 : 30 : 61) 11.185

Gunnarsson, Gunnar 12e Jg bl. 335

Gunning, J. Hz., J. H., Dr

John Henry Kardinaal Newman (II, P, 92.2 : 269) 11.289, 11.356

Gunning, O.

Goud (I-II, L, T, 83 : 13 : 309 : 33) 11.086

H

Hagenaar, J.

Draagbare ontvanger voor week-end en vacantie (V, 621) 10.901

Eenvoudige kortegolf-zender voor amateurs (V, 621) 10.901

Kortegolf-ontvanger voor omroepluisteraars en amateurs (V, 621) 10.901

Hain, Paul

Circusleven (III, 83) 11.214

Halbe, Max

Strijd (III, 83) 11.321

Hammenecker, Jan

Bloemlezing uit zijn werk (V, †, 88) 11.361, 11.420, 12e Jg bl. 242, 261, 311

Hamsun, Knut 12e Jg bl. 91, 309

Hans, Abraham 12e Jg bl. 140, 217

Groeninghe of de Slag der Gulden Sporen (V-VIa, J, 83.9) 11.121

Hardeman, R., S. J.

Franciscus Costerus (1553-1619) (V, †, 92.2 : 809) 11.357

Hardy, Paul

Morgen werd' ich 21 12e Jg bl. 261

Harmsen, W., Ir

Hoe maak ik zelf een electrische gramofoon ? (V, 681 : 53) 10.902

Harting, H.

Zeelucht, vert. nr Isabel C. Clarke 11.103

Heerkens, Nor

Kees, de koning der zandbaan (VIa, J, 83)

Heerkens, Piet, S. V. D.

In de goudmijnen van Rome (V, †, 24 : 37) 11.170

Sinjo, de slimme aap (VIa-b-c, †, 83.8) 11.243

Heijermans, Herman. Zie S. Falkland

Een bundel Falkland-schetsen (IV-V, 83.8) 11.225

Heijermans, L., Dr

Beroepsziekten en bedrijfshygiëne (IV, 61 : 33) 11.071

Heim, Karl, Prof., Dr

Het wezen van het protestantisme, in tegenstelling met het Roomsch-katholicisme (I, P, 28 : 23) 11.171

Helderenberg, Gery [ps. v. Hubert Buyle, pr.]

Mysterium crucis (V, †, 81 : 82) 11.197

Hellens, Frans 12e Jg bl. 216

Helman, Albert

Waarom niet (II-III, S, K, 83.0 : 32) 10.992, 11.020

Hemingway, Ernest

A farewell to arms (II, 89) 10.983

De laatste etappe (II, 89) 10.983

Hendrickx, J. H.

't Gouden tooverstokje e. a. sprookjes (VIb, 83.8 : 379) 11.498

Hens, Leo

Brood ! (IV, 82.3) 11.312

Herman, Marianus

Aan Moeders hand, naar Moeders rijk (V, †, 24) 11.172

Herwig, Franz
De groote bisschop (IV*, †, 83.1 : 92.2) 11.412
Tim en Clara (II-III, 83.1 : 83.3) 11.449
Het wereldwonder (IV, †, 83.9) 11.413
Heskes, P. J. M., Prof.
Het evolutie-vraagstuk (IV-V, †, 23 : 57) 11.173
Hesseling, Cor
Meesters van morgen ? 3e dl. Kome Uw rijk, vert. nr Emil Fiedler 10.831
Heyligers, N. 10.963
Heyns, P.
Armoede 12e Jg bl. 260
Hiel, Emmanuel 12e Jg bl. 139
Hildebrand, P.
Een Vlaamsche martelaar in Oud-Kongo, Joris van Geel (V, †, 92.2 : 27 : 266) 11.515
Hill, Grace Livingstone
De geliefde vreemdeling (V, 83.0) 11.481
Het losgeld (V, 83.0) 10.945
Hintz, Werner E.
Spoken aan boord (IV, 83.0) 11.331
Thorsten wil strijd (IV, 83.0) 11.332
Hocking, Silas, K.
De zondenbok (V, 83) 10.946
Hoekstra, Han G.
Dubbelspoor (IV, 81) 11.198
Hölscher, To
Rietje en de poppenstoel (VIc, M, †, 83) 10.973
Hof, J. J. en T.
De dieren komen drinken, vert. nr Cherry Kearton 11.069
Hoogewerff. Zie Mevrouw Kroon-Hoogewerff
Hoogwerf, P. A.
De pedagogiek van Prof. Dr Ph. Kohnstamm (IV*, 37) 11.186
Horbach, Chrysostomus, O. F. M.
Uit hooge tuinen (V, †, 83.8 : 266) 10.866
Hudson, W. H.
De kleine zwerver (VIa, 83) 10.959
Huet, Theo
De vrede-mensch in het jaar 3000 ! (IV, 83 : 309) 10.867
Hulsmans, Anny
De leugen. - Het manke zusje (VIa, †, 83.8 : 379) 11.490
Toch gewonnen (V, †, 83 : 379) 11.122
Het verraad (V, †, 83.9 : 379) 11.123
Hulstijn, W.
300.000 k.m. per seconde met Dr Overal (V, 83 : 53 : 62) 11.010
Hunter, H. H., Prof.
Super-Ju-Jitsu (IV, 79) 11.193
Hurst, Fannie
Hier komt de bruid (IV, 83) 11.321
Langs het leven (IV, 83.1) 11.036
Huyberechts, J.
't Es oorloge in de Belgikke (III, 83 : 89 : 309) 11.365, 11.402

I

Ibsen, Henrik
Peer Gynt (III-IV, L, 82 : 81) 11.206
Irmine, Mère 12e Jg bl. 66
Ivanov, Sacha
De wraak van de Otoes (VIa, †, 83.0 : 266) 10.960
Izakson, M., Dr
De kellner, vert nr I. Schmeljof 10.914

J

Jacobs, C.
De blijde geheimenis (IV, P, 83.8) 11.333
Jacobs, Od., pr.
Edward J. M. Poppe. 1890-1924 (V, †, 92.2) 11.150
Jaenen, Richard
De knecht uit het klooster (V, †, 83.1) 10.880
Jansen, J. F. P.
Freddy's winteravonturen (VIa, †, J, 83) 11.044
Janssen, Arthur, Kan., Dr
Mode en dans (IV, †, 24 : 23 : 79) 10.893
Janssen, Em., S. J.
Slingerpaden (V, †, 83.8) 11.482
Janssens, Alois, Miss. van Scheut, Prof.
De heilige wijdingen. Bisschoppen en priesters (V, †, 23 : 264) 10.894
Jelgersma, T.
Het leven van Vivekananda, vert. nr Romain Rolland 11.052
Jerry, Joh. M.
Mee met het circus (VIa, 83) 11.491

Jochems, M.
Gedenkschriften van den ouden Hagenaar : Voorheen en thans (V, 83.8 : 9 : 91) 11.242
Jolmers, C. S., D^r^
Robinson Crusoë, vert. nr Daniel Defoe 11.247
Jongkees, H.
Een visschersjongen in oorlogstijd (VIa, J, P, 83 : 89) 11.244
Joos, Jozef, C. SS. R.
Moderne jeugdopleiding (IV, †, 37) 11.187

K

Kaag, H. A.
Handelspolitiek (V, 32 : 38) 11.188
Kaakebeen, C. G.
Esmoreit (IV, 82) 11.018
Kagawa, Haroe
Uit het diensthuis uitgeleid (IV, P, 83.3 : 93.8) 11.462
Kamp, Chr.
De terugkeer van Ralph Hawton, vert. nr M. Delly 10.928
Kamp, Chr.
Zijn erfdeel, bew. nr P. Gourdon 11.229
Kamphuis, G.
Het wondere verbond (III*, 81) 11.439
Karawajewa, Anna
Fabriek (II, K, 83.3) 10.743
Kargel, J. G.
Tusschen de einden der aarde (III, P, 83 : 91 : 266 : 3) 11.334
Katz, Richard
Ik boemel de wereld rond (III-IV, L, 91) 11.508
Kazantzaki, Nikolai
Toda-Raba (III*, K, 83) 11.215
Kearton, Cherry
De dieren komen drinken (V, 83.8 : 59) 11.069
Keller, Paul
Het groote démasqué (IV, 83) 11.108
Kemp, Mathias
Vallende vogels (III-IV, †, 83.1) 11.425, 11.463
Kenis, Paul 12e Jg bl. 310
Kesnig, H.
Moeder Zondervan (IV, 83) 10.933
Kesteloot, J.
Leerboek van cosmografie (V, 55 : 52) 10.899
Kettmann J^r^, George
De oceaanvlucht van een olieman (III, 83.1) 11.055, 11.088
Kiès, Paul
Nach Paris ! vert. en bew. nr Louis Dumur 11.210
Kilpatrick, Florence A.
George wordt belegerd (IV, 83) 11.231
Kinau, Rudolf
Hinnik zeehond (IV, 83.1) 11.335
Kinck, Hans E.
Anny Porse (III, 83) 11.319
Kirchner, Lola 12e Jg bl. 90
Kiroul, Paul
Het eerste en het laatste. — Een lustige broeder. — Van Korrel den toovenaar. — Zijn zoon (VIa, 83 : 379) 11.492
Janneken Grootgeweld (VIa, J, 83) 11.493
Klaas de musschenherder (VIa, 83) 11.494
Knorrige Janus. — Van 't gouden kasteel (VIb, 83) 11.499
Pito Knotsebolle (VIa-b, 83) 10.961
De sprookjeswereld in het hedendaagsche leven (V, 93.8 : 84) 11.483
Van koning Wereldglans (VI, 83) 11.495
Kloos, Willem 12^e^ Jg bl. 216
Kloosterzuster van Berlaymont
Naar het huwelijk en het moederschap (IV, †, M, 37 : 396) 11.066
Kneip, Jakob
Hampit, de jager (IV, 84) 10.737, 10.754
Knight, Norma
Onder de plak van Cynthia (IV, 83.1) 11.109
Koenen, Marie
Wat was en werd. Verhalen uit Limburgs legende en historie : 1e dl (V, †, 83.8 : 83.9) 10.820, 10.881
Koenraadt, W. M. J., pr.
Corporatieve maatschappij, organische staat (V, †, 32 : 33) 11.388
Körmendi, Ferenc
Carrière (II, 83.1) 10.850
Erfgenamen (I-II, 83.1) 11.447

Kohnstamm, Ph., D[r]
Hoofdstukken uit de psychologie (IV*, 15) 11.006
Kok, H. J.
Als een paria... vert. nr Max Brand 11.316
Het geestenspoor... vert. nr W. C. Tuttle 11.470
De man van Mustang... vert. nr Max Brand 11.326
Het raadsel van den Morgan Pas, vert. nr W. C. Tuttle 11.040
De stem van haar hart, vert. nr Ruby M. Ayres 11.218
Zilvertip... vert. nr Max Brand 11.327
Koopmans, J.
Jeptha of Offerbelofte, bew. nr Joost van den Vondel 11.084
Kooy, John
Encyclopedie voor iedereen (IV, 03) 10.890
Koster, Simon
Serenade (III, 83) 10.823, 10.857
Toda-Raba, vert. nr Nikolai Kazantzaki 11.215
Kramer, J. G.
Feiten en verhalen. Leesboek over de vaderlandsche geschiedenis: 1[e] dl (VIb, N, 9 : 83.8) 11.249
Kramer, W.
Literatuur- en stijlstudie (V, 4393 : 801 : 37) 11.354
Kray, Hein 10.924
Kreemers, Raph., D[r]
De hedendaagsche Engelsche roman. Kritische bronnenstudie, bibliographie en alphabetisch register (IV*, †, 809 : 42) 10.977
De nobelprijswinner 1932 : John Galsworthy, als tooneelschrijver (IV, †, 84 : 82) 11.506
Krizinger, M. S. B.
Die jongste Afrikaanse kortverhale (IV, 83.8) 11.110
Kroon-Hoogewerff, B., Mevr.
Bucky O'Connor, vert. nr Willem Mac Leod Raine 10.935
Klein wereldje (IV, 83.1) 11.057, 11.111
Kruytbosch, D. J.
De droom van een belachelijk mensch, vert. nr F. M. Dostojevsky, met twee opstellen over den schrijver 10.865
Kunkel, Fritz
Karakter, liefde en huwelijk (II*, N, 37 : 15 : 57) 10.999
Kuttschrutter, Johanna
't Geluk teruggevonden! (VIb, 83 : 379) 11.500
Kuyle, Albert [ps. v. L. Kuytenbrouwer]
Harten en brood (IV, †, 84) 10.732, 10.753
Jonas 12[e] Jg bl. 336
Tusschen Keulen en Parijs (IV*, †, 91) 11.509
Kuylman, J.
Omgordt u met macht, vert. nr Gertrude M. Payne Cook 11.213
Kuypers, Julien
Jacob Kats. Agitator (II, S, 83.9 : 92) 11.151
Kuytenbrouwer, Louis. Zie Albert Kuyle

L

Lagerlöf, Selma
De sproke van de monnikshut (V, 83) 11.484
Lagrange, M. J.
Het Evangelie van Jesus Christus (IV, †, 22) 11.063
L'Evangile de Jésus-Christ (IV, †, 22) 11.063
Land, Annemarie
Alleen jij!... (III-IV, 83.0) 11.026
Geluksdroomen (IV, 83) 10.755
Tweestrijd (III-IV, 83) 11.027
Landré-Tollenaar, Mevr.
Spoken aan boord... vert. nr E. W. Hintz 11.331
De wolf der wouden, vert. nr George Goodchild 11.228
Larrimore, Lida
De zilveren fluit (IV, 83) 10.868
Last, Jef
Partij remise (II-III*, S, 83.3 : 83.9) 10.986, 11.021

Lauryssen, C.
De folklore van een Kempisch dorp (Hoogstraten) (V, 39 : 79) 11.434
Lauwerys, Jozef, pr.
Beknopte geschiedenis der openbaring van 't Oud Testament (V, †, 22 : 37) 11.001
De hertogen van Hoogstraten : 1e dl (IV, †, 9 : 92) 11.351
De koninklijke Sint Sebastiaansgilde van Hoogstraten. 1533-1933 (V, †, 9 : 39) 11.049
Week-sterrekens (V, 83.8) 11.345
Lavki, Lod. [ps. v. Lud. van Winkel, pr.]
Bonte Slang (V-VIa-b, †, 83) 10.765
Leën, Walter
Werkeloosheidsverzekering en werkeloozensteun in België (V, †, 33 : 36) 10.832
Leeser, T. 11.042, 11.043
Leeuwenberg, E. M., Domna
In blijde gebondenheid, vert. nr W. Verkade 11.517
Lemoyne, Giovanni Battista
Leven van den gelukzaligen Don Giovanni Bosco (V, †, 92.2 : 27) 11.260
Lenaerts, René, Dr 12e Jg bl. 217
Lewis, Sinclair
Kunst en zaken (III, 83.1) 11.454
Lie, Jonas
Faste Forland (IV, 83) 10.756
Liefertz, Theo
Tusschen wind en water (V, †, 83) 10.947
Limburg, Jilles
Ruth (IV*, P, 83.1) 11.292
Lindeman, Cor
Het vreemde kind (VIa, M, 83) 11.128
Loeb, E. A.
De kleine camera en wat men er mede doen kan (V, 77) 11.073
Lombaerts, R. 10.842
Lonnes, Rudolf 12e Jg bl. 31
Loveling, Virginie
De bruid des Heeren (III, 83) 11.320
Een dure eed (III, 83.1) 11.088bis
Het hoofd van 't huis (III-IV, L, 83.8 : 83.1) 11.089
Novellen (IV, L, 83.8) 11.337
Luger, Johan
De kleine misdaad voor den politierechter (V*, 83.8) 10.948
Lulofs, Jo
Oude idealen, vert. nr Temple Bailey 11.219
Lyna, F. 12e Jg bl. 217
Lysen, H. J.
Op reis met mensch en dier, vert. nr Paul Eipper 10.942

M

Maas, H. H. J.
De strooper... vert. nr P. Baron 11.459
Macdonald, Marcia
De schipbreuk (IV, 83.0) 10.934
Magerman, Pieter
Trekvogels (III-IV, 83.3) 11.374, 11.414
Malraux, André 12e Jg bl. 65
Manche, Lou 10.973
Manders, Jo
Crisis (III, 83.1 : 325) 11.368, 11.403
Maréchal, J. 11.123, 11.490, 11.500
Miriam Theresia, Zuster
Hoogere volmaaktheid (V, †, 24) 11.003
Marre, J. E.
Er zijn nog slaven, vert. nr George Schuyler 10.760
Tim en Clara... vert. nr Fr. Herwig 11.449
Marshall, Edison
Eindelijk ontmaskerd (II, 83.1) 11.399
Martens, Gaston
Paradijsvogels (IV, 82) 11.395
Martinianus, P., O. F. M.
Pinkstervlammen (VIb-c, †, 24 : 264) 11.002
Maschmeijer-Buekers, Mevr.
Wij, Frontenacs... vert. nr Fr. Mauriac 10.783, 10.816, 10.870, 11.381, 11.415
Matthijs, Marcel
De ruitentikker (III, 83) 11.090
Mauriac, François 12e Jg bl. 41, 51
De adderkluwen (III*, †, 83.1) 10.782, 10.813, 10.858
L'affaire Favre-Bulle 10.808
Le baiser au lépreux (II, †, 83.1) 10.772, 10.789, 10.851

Blaise Pascal et sa sœur Jacqueline (IV*, †, 92.1) 10.810
Ce qui était perdu (II*, 83.1) 10.781, 10.805
La chair et le sang (II*, 83.1) 10.774, 10.786
Commencements d'une vie (IV*, †, 93 : 83.1) 10.815
Le désert de l'amour (I*, 83.1) 10.779, 10.795, 10.849
Destins (II, 83.1) 10.776, 10.800
Dieu et Mammon (III, 84 : 801) 10.804
L'enfant chargé de chaînes (III, 83.1) 10.784
Le fleuve de feu (I* 83.1) 10.773, 10.790,
Génitrix (III, 83.1) 10.775, 10.791, 10.869
Le Jeudi-Saint (IV*, †, 264 : 24) 10.812
Een jeugdliefde (I*, 83.1) 10.779, 10.795, 10.849
Le jeune homme (III, 84 : 15 : 37) 10.796
De kus aan den melaatsche (II, †, 83.1) 10.772, 10.789, 10.851
De loop van het lot (II, 83.1) 10.776, 10.800
Les mains jointes (IV, †, 81 : 24 : 37) 10.897
Le mal (II, 8) 10.793
Le mystère Frontenac (IV*, †, 83.1) 10.783, 10.816, 10.870
Le nœud de vipères (III*, †, 83.1) 10.782, 10.813, 10.858
De onverlosbaren (IV*, 83.1) 10.775, 10.791, 10.869
Paroles en Espagne 10.807
Pélerins (IV*, †, 24 : 91) 10.814
Petits essais de psychologie religieuse. De quelques cœurs inquiets : Lacordaire, Maur. de Guérin, Baudelaire, Amiel, Beyle (IV*, †, 84 : 15 : 24) 10.787
Préséances (III*, 83.1) 10.778, 10.788
La province (III-IV*, 83.8 : 84 : 91) 10.799
René Bazin (IV, †, 84 : 92.8) 10.809
La robe prétexte (IV, †, 83.1) 10.785
Le roman : Loti, France, Radiguet, Barrès (II, 84 : 801) 10.801
Le romancier et ses personnages. Précédé d'une étude d'Edmond Jaloux (III-IV*, †, 84 : 93) 10.817
Souffrances et bonheur du chrétien (III*, †, 84) 10.811
Thérèse Desqueyroux (II*, 83.1) 10.777, 10.798
Tous les royaumes du monde (IV, 8) 10.794
Trois grands hommes devant Dieu. (Molière, Jean Jacques Rousseau, Gustave Flaubert) (83.9 : 92.8) 10.806
Trois récits : Coups de couteau, Un homme de lettres, Le démon de la connaissance (II*, 83.8 : 83.1) 10.780, 10.802
La vie de Jean Racine (III, 92.8) 10.803
La vie et la mort d'un poète : André Lafon (IV*, 92 : 81) 10.792
Wij, Frontenacs... (IV*, †, 83.1) 10.783, 10.816, 10.870, 11.381, 11.415

May, Karl
Kapitein Kaaiman (V-VIa, J, 83.0) 11.124

Meekel, Kees
De zonneburg (IV, †, 83.1) 11.054, 11.112

Meerloo, A. M., Dr
Karakter, liefde en huwelijk, vert. nr Fritz Künkel 10.999

Mees, F. 10.907

Melloy, Camille 12e Jg bl. 217
Le beau réveil (V, †, 84 : 809) 11.261, 11.272
Le blé, ce beau trésor (VIb, †, 83 : 087 : 44) 11.284, 11.346
Chansons d'automne (V, †, 81) 11.271
Enfants de la terre (IV, †, 81) 11.270, 11.282
La harpe de Saint François, vert. nr F. Timmermans 11.286
Korenweelde (VIb, †, 83 : 087) 11.288 ; 12e Jg bl. 246
Le livre des fêtes (IV-V, †, 83.8 : 24) 11.263, 11.279
Louanges des saints populaires (V, †, 81) 11.269, 11.281
L'offrande filiale (V, †, 83) 11.264, 11.276
Op aarde als in den hemel (VIb, †, 83.8 : 92.2 : 087) 11.287 ; 12e Jg bl. 246

Le parfum des buis (IV, †, 81) 11.266, 11.275
Reisbeelden 12e Jg bl. 246
Retour parmi les hommes (IV, †, 81) 11.268, 11.278
Le soleil sur le village (IV, †, 81) 11.265, 11.273, 11.280, 11.306
Sur la terre comme au ciel (VIb, †, 83.8 : 92.2 : 087) 11.283, 11.347
Tryptique de Noël, vert. nr Felix Timmermans 11.285
Vingt-sept petites élégies (IV, †, 81) 11.267, 11.274
Zodiaque spirituel (IV-V, †, 83.8 : 24) 11.262, 11.277

Menagé Challa, H.
Een uur van Spanje... vert. nr Azorin 11.324

Mertens, Frans 10.874

Mertens, J.
De zwarte pijl... vert. nr R. L. Stevenson 11.487

Mertens, P.
Moeder-opvoedster (V, †, M, 37 : 396) 10.896

Mertens, Victor
Pierken Pladijs (IV, 83) 11.373, 11.416

Metz, Fr. A. N., O. Cist.
In Gods licht... vert. nr N. Beskow 11.429bis

Meulepas, P. Fl.
Onder de Roodhuiden, vert. nr P. H. Tapie 11.146

Meurrens, Leo 10.961

Meyer, Bertus
Arbeiders gevraagd (III, K, 81 : 32) 11.392

Michaëlis, Karin
Bibi en de gezworenen (VIa, M, 83) 10.962

Michel, Anton [ps. v. Jozef Vergote]
Verdoken verdriet (IV, †, 83) 10.733, 10.757

Moberly, L. G.
Geoffrey mijn echtgenoot (IV, 83.0) 11.113
De verdwenen erfgename (V, 83) 10.949

Möller, W. H. J.
Willem van Oranje : Boek I. Ik zal handhaven (IV*, P, 83.9 : 92) 11.114

Monteyne, Lode 12e Jg bl. 140

Móra, Ferenc
Het lied der korenvelden (III-IV, 83.1) 11.028

Morgenstern, Christ.
Peer Gynt, vert. nr Henrik Ibsen (III-IV, L, 82 : 81) 11.206

Muckermann, Richard
Film en pers (V, †, 38 : 77) 10.897

Musaph-Blijdenstein, Minny
Het groote démasqué, vert. nr Paul Keller 11.108
Wat de wind vertelde (VIa-b, M, 83.8) 10.963

Mussche, Achilles
Conflicten en meditaties (III-IV, 84 : 83 : 91) 10.882

N

Nadjiwin, Iwan
Raspoetin, de heilige duivel (III, 83.9) 11.091

Nahuys-Duvivier, J.
Boschduvel leert manieren, vert. nr Fr. Birkner 11.315

Nahuys, R. H. G.
Alleen jij !... vert. nr Annemarie Land 11.026
De blonde martelares, vert. nr Margarete Elzer 11.034
Circusleven, vert. nr Paul Hain 11.214
Het één... of het ander, vert. nr Friede Birkner-Courths 10.925
Geluksdroomen, vert. nr A. Land 10.755
Thomas Bernow en zijn zonen, vert. nr Gert Rothberg 11.092
Tweestrijd, vert. nr A. Land 11.027
De wreker, vert. nr G. Goodchild 11.107

Nanninga-Boon, A., Dr
Het denken van het doofstomme kind (V*, 15 : 37) 11.435

Nehring, M. 11.032

Nicolas, Joep 11.440

Nolet, J.
Het Evangelie van Jezus Christus, vert. nr M. J. Lagrange 11.063

O

Odilo, P., O. M. C.
Pierre Gridel,vert. nr P. Richaud 11.130
O'Flanders, A., O. R.
De vuurtoren van Erin (V, †, 83.8 : 24) 11.485
Onie, Ben
Om de bijbel (V°, P, 81 : 24 : 22) 10.906
op de Beeck, Leo
De mannen van 't gèngeske (VIa-b, 83) 11.496
Pirre (VIa-b, †, 83) 11.129
op de Beeck, Theo 11.129
Osorgin, Michael
De terroristen (IV, 83.9) 11.232
Oterdahl, Jeanna
De gezegende dag. Stille ochtenduren met jonge menschen (V, M, P, 83.8 : 37) 10.950
Oud, P.
Hoogere volmaaktheid, vert. nr Zuster Miriam Theresia 11.003

P

Packard, Franck L.
Twee gestolen afgodsbeeldjes (IV, 83.0) 11.464
Panhuysen, J.
Twee gestolen... vert. nr Fr. L. Packard 11.464
Papini, Giovanni
De levende Dante (IV*, 83.1 : 83.9 : 92.8) 11.294, 11.338
Pas, Aloïs
De reigers en de kalkoenen (V, 82 : 78) 10.846
Patterson, Norma
Moeder kent onze voetstappen (IV, 83) 11.465
Pauls, J. H.
Kunst en zaken vert. nr S. Lewis 11.454
Pedler, Margaret
Schaduw van het verleden (IV, 83) 11.466
Pemberton, Max
De zeeschuimer (V, 83.0) 11.125
Persyn, Jules, Prof. Dr 12e Jg bl. 216
Petersen, Nis
De straat der sandalenmakers (III-IV*, 83.9 : 83.2 : 83.1) 11.115
Peterson, Margaret 12e Jg bl. 64
Blinde oogen (II, 83) 11.019
De dooden-trom (III, 83.1 : 83.3) 11.455
Is liefde genoeg ? (III, 83.1) 10.859
Philippen, Jos.
Jan-Frans Cantré (V, †, 76) 11.390
Phillpotts, Eden
Drie om één (IV, 83) 11.467
Pirandello, Luigi 12e Jg bl. 335
De paraplu (IV, 83) 11.321
Plantenga, Beppy
Bobbeltje (VIa, M, 83) 10.964
Een huis vol menschen aan de Azuren kust (V, 83) 11.486
Poelhekke, M. A. P. C.
Nederlandsch leesboek : 1e dl (IV-V, 83.8 : 37) 11.250
Polak Daniels, L., Prof., Dr
Tuberculose. De moderne opvattingen dezer infectieziekte in verband met hare bestrijding (IV, 61) 10.903
Poldermans, D. A.
Zuud-Bevelandsch lief en leed (V, 83.8) 10.965
Post, Toos e. a.
De wegwijzer. Catalogus van boeken voor de rijpere jeugd (IV, 01) 11.059
Posthumus, Annie, Dr
De straat der sandalenmakers, vert. nr Nis Petersen 11.115
Premsela, M. J.
De kus aan den melaatsche, vert. nr François Mauriac 10.851
De onverlosbaren, vert. nr Fr. Mauriac 10.869
Prezzolini, G.
Het leven van den Florentijn Nicolo Machiavelli (III, 92) 11.152
Priem, G. H.
Liefde en huwelijk in het leven der volkeren... vert. nr H. Cunow 11.296
Prims, Floris, pr.
Antwerpiensia 1932 : Zesde reeks (V, †, 9 : 91) 11.050
Geschiedenis van Antwerpen : IV. Onder hertog Jan den

Derde (1312-1315) : 1e boek. Politische en economische orde (V, †, 9 : 91) 11.051
Vijf spelen van zinnen : het doopsel van Elkerlik, Elkerlik, Femina, Ruth, Viaticum (V, †, 82) 11.313
Prinsen, J. Lzn, J.
Nederlandsch leesboek : 1e dl (IV-V, 83.8 : 37) 11.250
Proost, K. F.
Van Gorcum's volksboekerij 11.321
Putman, Willem
Vader en ik (II, 83.1) 10.822, 10.852

Q

Quellinus, Erasmus 12e Jg bl. 309

R

Raadman, D. F. 11.341
Rachmanowa, Alja
Ehen im roten Sturm 12e Jg bl. 211 ; 11.165bis
Milchfrau in Ottakring 12e Jg bl. 211 ; 11.165bis
Studenten, Liebe, Tscheka und Tod 12e Jg bl. 211 ; 11.165bis
Raedt-de Canter, E.
Geboeide vrijheid, vert. nr Mary Grace Ashton 10.884, 10.921
De zonen van Jacob, vert. nr Mary Grace Ashton 10.885, 10.923
Raine, Willem Mac Leod
Bucky O'Conner (IV, 83.0) 10.935
Rappard, Henriette
Blinde oogen, vert. nr Margaret Peterson 11.019
De dooden-trom, vert. nr M. Peterson 11.455
Het geheim van Happy Valley, vert. nr Max Brand 11.100
Help mij Anita ! vert. nr Margarete Elzer 11.318
Is liefde genoeg ? vert. nr Margaret Peterson 10.859
Sloome Joe, vert. nr Max Brand 11.101
Vreemde wegen, vert. nr L. Gerard 11.330
Weerspannige Mary, vert. nr Temple Bailey 11.097
Wild West speurder, vert. nr W. C. Tuttle 10.953
De zeeschuimer, vert. nr Max Pemberton 11.125
Zwanenzang, vert. nr T. Bailey 11.458
Raptschinsky, B., Dr
De terroristen, vert. nr M. Osorgin 11.232
Rasmussen, Knut 12e Jg bl. 31
Reddingius, Joannes
Tusschen twee werelden (V, 81) 10.841
Redwood, Hugh
God in de schaduw (III, P, 83.2) 10.746
Rees, Jacques
Heil fascisme ! (III, K, 32) 11.436
Remarque, Erich 12e Jg bl. 334
Retro
Liefdecrisis (IV, 37 : 24) 11.008
Retté, Adolphe
En attendant la fin (IV, †, 93 : 84 : 269) 11.153
Reyneke van Stuwe, J.
Het Oosten ontwaakt... vert. nr E. Thompson 11.451
Reynes-Monlaur
De verschijningen van Bernadette (V, †, 27 : 24 : 92.2) 10.472
Richaud, P., Kan.
Pierre Gridel. Patrouille-leider van de 2e Versailles-troep van de Fransche verkenners. 1911-1926 (VIa, J, 92) 11.130
Riemans-Reurslag, J.
Moeder worden... vert. nr L. Diel 11.432
Riemersma, E. 10.967
Robbers, M.
De paraplu... vert. nr L. Pirandello 11.321
Roelofsen, J. M.
De gehoornde reisgezel. - Van de liefde... vert. nr H. Federer 11.321
Strijd... vert. nr Max Halbe 11.321
Roemans, Rob., Dr
Bibliographie van de moderne Vlaamsche literatuur (1893-1930) : 9e aflevering, 10e aflevering (V, 01 : 809) 10.978, 11.383
Roest, Ph. J. G.
De stad zonder Joden, vert. nr Hugo Bettauer 11.099

Roggeveen, Leonard
Daantje gaat schaatsenrijden (VIc, 83.0) 10.974
Roland Holst, Henriëtte 12e Jg bl. 309
Rolland, Romain
Het leven van Vivekananda (II, 92 : 29) 11.052
Romains, Jules
Donoggoo-Tonka of De wonderen der wetenschap (V, 83.0) 10.951
Rosenberg, Alfred
Der Mythos der zwanzigsten Jahrhunderts 12e Jg bl. 90
Rost, Nico
De laatste etappe, vert. nr Ernest Hemingway 10.983
Wat nu, kleine man ? vert. nr Hans Fallada 10.856
Wie eens... vert. nr H. Fallada 11.448
Rothberg, Gert
Thomas Bernow en zijn zonen (III, 83.0) 11.092
Rothoff, H., S. M. A.
Bernadette (V, 92.2 : 27 : 24) 11.358
Ruck, Berta
Icarus-vleugels (IV, 83.0) 10.936
The lad with wings (IV, 83.0) 10.936
Voor elkander bestemd (IV, 83) 10.758
Ruusbroec
Van den gheesteliken tabernakel 12e Jg bl. 309

S

Salomons, Annie
Een meisje en een jongetje (IV, †, 83.1) 10.871
Sandfort, J. A.
Reis naar... vert. nr L. F. Céline 11.397
Sassen, Ferd., Dr
Geschiedenis van de nieuwere wijsbegeerte tot Kant (IV, †, 18) 11.000
Sax, C. D., Dr
Jorn Uhl, bew. nr G. Frenssen 11.212
Schaepman, Frans, Dr
Het fascisme naar zijn beginselen beoordeeld (IV*, †, 32 : 33 : 1 : 2) 11.389
Schalckens, Leo
De vliegende reporter. Uit het dagboek van een luchtreiziger (V, 91) 11.145
Scharten-Antink, C. en M.
De nar uit de Maremmen : 1e dl. Massano. Het natuurlijke leven (IV, 83) 10.872
Scharten, Carel
De zonde van koning David (IV, 82) 10.912
Scheirs, Jef
Uit den levene van doolaards (IV, †, 83.8) 10.735, 10.759
Schellinckx, A., M. S. C.
Beauraing. Naar een bovennatuurlijke verklaring (IV, †, 27 : 24) 10.740
Schepens, Piet
Het knaapje en de reus (VIb, 83.0) 10.969
Schermelé, W. 11.491, 11.492
Schilthuis-Brugsma, M.
Hoe Jan Klaassen zijn kind weer kreeg (VIa-b, 82) 11.442
Schippers, W.
De insluiper (IV-V, 83) 11.468
Schmeljof, Iwan
De kellner (II-III, 83.1) 10.914
Schmidt, Ernest W.
De betooverde prinses en de wonderbare neus (V-VIa, 82) 10.847
Schneider, Elisabeth
Morgen werd' ich 21 (IV, †, 83.1 : 93 : 37) 11.230
Schneider, Frans Jozef
De straat der goddeloozen. Het lot van een vrouw (IV, †, 83.3) 10.761
Schönberner, Franz 12e Jg bl. 91
Schoonbrood, H. 10.760
Schreurs, Jacques, M. S. C.
Nis en nimbus (V, †, 81) 11.440
Schrijnder, J. 11.063
Schrijver, A.
De vijf meisjes... vert. nr L. Golding 11.446
Schuurmans-Stekhoven, W., Dr
Groote strijders tegen ziekte en dood, vert. nr Rudolf Thiel 11.155
Schuyler, George S.
Er zijn nog slaven (IV, 83.3 : 33) 10.760
Segers, Fr., pr.
Zangvogels (V, †, 59 : 83.8) 11.295, 11.303
Selleger-Elout, J. M.
Ruth Teiling (III, M, N, 83.1) 10.729, 10.747

Senden, Leo, pr.
Onze huisinsekten (V, †, 56) 10.839
Sergeant, Adeline
Het geweten van Gilbert Pollard (IV, 83.0) 10.937
Siebe, Josephine
Boem en z'n broertjes (VIb, 83) 10.970
Simon, Lambert 11.440
Simons, Jozef
Babette Bomberlings bruidegoms, vert. nr Alice Berend 10.862
Harslucht (IV, †, 83.8) 10.873
De mooie molenarin, vert. nr P. A. de Alarçon 11.317
Valentijn (IV, †, 83) 10.874
Zuid-Oost. Naar Oberammergau Vertellen na de reis (V, †, 83 : 91) 11.147
Simons, Leo, D^r^
Het drama en het tooneel in hun ontwikkeling : 5^e^ dl (IV, 809 : 82) 11.137
Sivirsky, A. L. J.
Overzicht van de Hongaarsche cultuur (V, †, 84 : 9 : 7 : 809 : 5) 10.979
Sjoeben, Ossip 12^e^ Jg bl. 90
Skansen, Per
Mijn bezoek aan Theresia Neumann, vert. nr L. Eskeland 11.169
Slauerhoff, J.
Dokter hoe is het mogelijk, vert. nr Ramon Gómez de la Serna 11.070
Soleares 12^e^ Jg bl. 262
Sluijser, M.
Jacobus Fredericus de Brie. Een bedenksel (IV, S, 83.0 : 87) 10.988, 11.037
Smit, J., J^r^
Engelsch schoolwoordenboek (V, 42 : 4393) 11.067
Smolders, P., D^r^
Koning Albert I (VI, †, 92 : 83.9) 11.516
Sommer, J., pr.
Naar het huwelijk en het moederschap, vert. nr X. [Kloosterzuster van Berlaymont] 11.066
Spier, J. 10.948
Staes, C. J.
De schaduw (V, 82.0) 11.083
Steenhoff-Smulders, Albertine
Een abdisse van Thorn (IV-V, †, 83.9) 10.723, 10.766
Jacoba van Beyeren (IV-V, †, 83.9) 10.723, 10.766
Jan van Arkel (IV-V, †, 83.9) 10.723, 10.766
Sterck, J. F. M., D^r^
Oud en nieuw over Joost van den Vondel (V*, 84 : 92.8) 11.138
Sterkenburg, R. P.
Marcus en Sixta, vert. nr Hermann Eris Busse 11.221
Het slapende vuur, vert. nr Hermann Eris Busse 11.222
Stevenson, Robert L.
De zwarte pijl (V, 83.9) 11.487
Steyn, W.
Het onverwachte geluk, vert. nr Helma von Hellermann 11.041
Stokvis, S. B.
De dood, een brand, het leven, vert. nr A. Bennett 11.321
Hier komt de bruid, vert. nr F. Hurst 11.321
Storm, Theodor
De kroniek van 't Grieshuis (IV, 83.9) 11.469
Stracke, D. A., S. J.
Van den gheesteliken tabernakel, nr Ruusbroec 12e Jg bl. 309
Streuvels, Stijn
IJslandsche godensagen (IV, 83.8 : 39) 11.475
Prutske 12e Jg bl. 334
Stroman, B.
René François Aristide N. N. (II-III, 83.1) 11.293, 11.314
Stuyt, Jan
Bouwkundige compositie (V, †, 72) 11.391
Sutorius, Anna
't Dorpskindje (V, †, 83) 11.488
Suykens, A.
De laatste aan het schavot, vert. nr Gertrud von le Fort 10.956
Swarth, Hélène 12e Jg bl. 336
Swierstra, N. Tj.
Langs opwaartsche wegen : 4e deeltje. In verre gewesten. Godsdienst en kerk. Worstelen en overwinnen. Oorlog of vrede ? (IV, P, 83.8 : 9) 11.141

Székely-Lulofs, M. H.
De andere wereld (II, N, 83) 11.450
Carrière, vert. nr F. Körmendi 10.850
Erfgenamen... vert. nr F. Körmendi 11.447
Szobotka-Visser, L.
Het lied der korenvelden, vert. nr Ferenc Móra 11.028

T

Tai Aagen-Moro
Twee-één (III, L, 83) 11.058, 11.093
Tapie, P. H.
Onder de Roodhuiden (V, †, 91 : 39 : 266) 11.146
Telder, Piet, Ir
Een land van avontuur. Praatjes en plaatjes over natuurkunde (VI, 53) 10.840
ten Harmsen van der Beek, E. 10.970
ter Braak, Menno
Dr Dumay verliest... (III*, 83.1) 10.889, 10.918
Démasqué der schoonheid (III*, 84 : 801) 10.980
Terwey, T.
Jeptha of Offerbelofte, bew. nr Joost van den Vondel 11.084
Thans, Hilarion 12e Jg bl. 309
Vertellen : 2e dl (V, †, 83.8) 11.489
Thibaut, Raymond
Dom Columba Marmion, abt van Maredsous (1858-1923). Een meester van het geestelijk leven (IV*, †, 92.2) 11.154
Thiel, Rudolf
Groote strijders tegen ziekte en dood (IV, 92.57 : 61) 11.155
Thiry, Antoon
Hampit, de jager, vert. nr Jakob Kneip 10.737, 10.754
De sproke van... vert. nr Selma Lagerlöf 11.484
De zevenslager (IV, 83.0) 11.379, 11.417
Thiry, H. P.
Hinnik zeehond... vert. nr R. Kinau 11.335
Thomas van Aquino, H.
Theologische Summa : 2. Over de Drievuldigheid (IV, †, 23) 11.004
Thompson, Edward
Het Oosten ontwaakt (II-III*, 83.3) 11.451
Timmermans, Alphons
Onze Lieven Heer z'n kostgangers (IV, †, 83.1) 11.291, 11.339
Timmermans, Felix 12e Jg bl. 31, 92
Bij de Krabbekoker (IV, †, 83) 10.996, 11.038
Boerenpsalm 12e Jg bl. 335
La harpe de Saint François (IV, †, 83.8) 11.286
De pastoor uit den bloeyenden wyngaerdt 12e Jg bl. 335
Pijp en toebak (IV, †, 83.8) 11.039
Tryptique de Noël (IV, †, 83.8) 11.285
Toergenew, I. S.
Het verhaal van vader Aleksej (IV, 83) 11.321
Toirkens, Anny
Palmyra, het zigeunerkind (VIa, M, 83) 11.131
Tollenaar. Zie Landré-Tollenaar
Tolstoï, Leo
Verhalen (V, 83.8) 10.738, 10.767
Tolstoy, Alexej
Iwan, der verschrikkelijke (V, 83.9) 10.952
Tomkins, David
Alle verandering is geen verbetering (VIa-b, 82) 11.442
Toth, Tihamér, Mgr, Dr
De godsdienstige jongen (V, †, 37 : 24) 10.833
Sermonen over de tien geboden : 2e dl (IV, †, 25 : 23) 11.387
Zielzorg voor de jeugd (IV-V, †, 37 : 24) 11.437
Tracy, Louis
Sylvia en haar chauffeur (IV, 83.0) 10.875
Tulkens, Julia
De liedjes van Hilda (VIc, M, N, 81 : 39) 10.842
Tuttle, W. C.
Het geestenspoor (IV, L, 83.0) 11.470
Het raadsel van den Morgan Pas (IV, 83.0) 11.040
Wild West speurders (V, 83.0) 10.953
Twain, Mark 12e Jg bl. 63

U

Undset, Sigrid
Ida Elisabeth (III*, 83.1) 10.919
Uytterhoeven, Fr., Dr
Willem van Oranje en de zelfstandigheidsstrijd der Nederlanden (V, 9) 11.142

V

Valkhoff, Rein
Bob en Ben op stap met de K. L. M. (VIa, 83 : 629 : 91) 11.497
van Ael, P.
Verhalen, naverteld nr LeoTolstoï 10.738, 10.767
van Alphen, Quirinus, O. M. C.
H. Agatha — H. Ambrosius — H. Antonius van Padua — H. Benedictus — H. Bernardus — H. Hieronimus — H. Lucia — H. Monica — H. Paula — H. Theodora (V-VI, †, 92.2) 11.156
van Boogaerdt, Frans
Passagier (III, †, 83) 11.456
van Booven, Henri
Leven en werken van Louis Couperus (III, 84) 11.350
van Bruggen, Kees 12e Jg bl. 336
van Bueren, M.
Tohu Wabohu, vert. nr Sammy Groneman 10.917
van Cappelle, R.
Wat liefde vermag, vert. nr Helma von Hellermann 11.030
van Cauwelaert, August
Harry (III, †, 83.1) 11.422, 11.457
van Collem, A. 12e Jg bl. 31
van Dantzig, M.
Droomen voor Loedo's slaap (III, 83.1) 10.728, 10.748
van Dauselaer-Middelkoop, M.
De verschijningen van Bernadette, vert. nr Reynes-Monlaur 10.742
van de Hulst, W. G.
Prins Willem, vader des vaderlands (III, P, 92) 11.157
van den Berg, W.
Erwins wraak (VIa, †, 83) 11.132
van den Bergh, H.
Donogoo-Tonka..., vert. nr Jules Romain 10.951
van den Berghe, F. 11.102
van den Cranenburg, J.
Icarus-vleugels, vert. nr B. Ruck 10.936
Voor elkander bestemd, vert. nr Berta Ruck 10.758
van den Vondel, Joost
Jeptha of Offerbelofte(IV, 82 : 81) 11.084
van de Perre, Gustaaf
S.O.S.... Red ons, wij vergaan. Een ontmaskering der oorlogspotentaten (IV, 82 : 309) 11.014
van den Wijngaert, Frank
De run naar de eeuwige finaal (III, 83 : 79) 11.367, 11.404
vander Hallen, Ernest
Een jongen uit Vlaanderen (V, †, 92) 11.380, 11.421
Wij, katholieke jongeren 12e Jg bl. 321
van der Klei, Jac.
Dierenvreugd en leed. Voorlooper : 1e en 2e dl (VIb, 88 : 59) 11.246
Feiten en verhalen. Leesboek over de vaderlandsche geschiedenis : 1e dl (VIb, N, 9 : 83.8) 11.249
van der Mandele, E. C.
Leven van den gelukzaligen Don Giovanni Bosco, vert. nr Giovanni Battista Lemoyne 11.260
van der Poel, Dirk
Leekenspel (V, 79) 11.012
van der Sluis, H. G.
Super-Ju-Jitsu, vert. nr Prof. H. H. Hunter 11.193
van der Woude, Johan
De faun (IV, 83.0) 11.426, 11.471
Straat Magellanes. Roman uit Holland's grooten tijd (IV, 83.9) 10.727, 10.762
van de Velde, Anton 12e Jg bl. 32
Knagelijn. 'n Leuke historie uit de muizenwereld (V-VIa, 83.0) 10.768; 12e Jg bl. 260
Sinte Lutgardis (V, †, 82 : 81 : 92.2) 10.913
van de Voorde, Urbain 12e Jg bl. 92
Essay over Karel van de Woestijne (IV*, 84) 11.255

van Dijk, C.
Tao. Universeel bewustzijn. 350 paraphrasen op de « Tao Teh King » van Lao Tsé (IV*, 81 : 29) 10.843
van Doorn, Johan
Het verleden (V, 82) 11.015
van Doornik, J. J. M.
Een dapper kruistochtertje, vert. nr B. Williamson 11.521
van Duinkerken, Anton
De beweging der jongeren (IV, †, 84 : 809 : 24) 11.047
Twintig tijdgenooten (IV, †, 84 : 809) 11.256
van Eijsselsteijn, Ben
Zeven fantomen (II, 83.8) 11.364, 11.400
van Everdinge, Louise J.
Het leven van den Florentijn Nicolo Machiavelli, vert. nr G. Prezzolini 11.152
van Gelderen-de Witte, Fr.
Maria Protoka, vert. nr L.d'Ambra 11.209
van Gogh-Kaulbach, A.
Pietro, de smokkelaar, vert. nr Ernst Zahn 11.031
van Haecht, Godevaert
De kroniek over de troebelen van 1565 tot 1574 te Antwerpen en elders : 2e dl (III, 9) 11.143
van Hagendoren, Elza 10.955
van Hecke, Firmin 12e Jg bl. 336
van Heemskerck-Deux, E.
Eenvoudige lieden (III-IV, 83.8 : 325) 11.164, 11.216
van Hoeck, Maurits, pr.
Getuigenissen van zieken (V, †, 24) 10.741
Ziekenapostolaat (V, †, 24) 11.174
van Horenbeeck, C., C. SS. R.
Het heerlijk missiewerk (V, †, 266) 11.064
van Kalmthout, L.
Thorsten wil strijd, vert. nr W. E. Hintz 11.332
van Kempen, A.
Boem en z'n broertjes, vert. nr Josephine Siebe 10.970
van Kerckhoven, C., Jr
Bedriegers (V, 82) 11.016
van Laar, H.
De kleine zwerver, vert. nr W. H. Hudson 10.959
van Lennep, L. H.
Naar den heiligen berg (III-IV, 83.9) 10.990, 11.029
van Lennep, R., Adv.
De werkloozenverzekering in België (V*, 33) 11.301
van Lieshout, H., Dr
Onze onevenwichtige jongeren (IV, †, 84 : 809) 10.997
van Looy, Jacob 12e Jg bl. 310
van Merlet, Herluf
De bond van eerlijke menschen (III, 83.8) 10.825, 10.860
van Nijlen, Jan 12e Jg bl. 336
van Nuffel, Fr.
De bestedeling, vert. nr M. von Ebner-Eschenbach 11.340
van Offel, Edmond 11.005
De gebroeders van Eyck (V-VIa, 92.7 : 75) 11.158
van Oldenburg Ermke, Frans
Bruno Clasius. Roman van een verregend leven (V, 83) 10.734, 10.769
van Oppenraay, Mies 10.871
van Ostayen, Paul
Self-defense (IV*, 88) 10.981
van Overbeke, H.
De stem, vert. nr Hermann Bahr 11.074
van Praag, S.
De doode zielen, vert. nr N. Gogol 11.461
Iwan, de verschrikkelijke, vert. nr Alexej Tolstoy 10.952
Fabriek, vert. nr A. Karawajewa 10.743
Raspoetin, de heilige duivel, vert. nr Iwan Nadjiwin 11.091
De volkeren van de Sowjet-Unie (IV, 91 : 39) 11.148
van Raemdonck, George 10.878
van Rees, Margo
De laatste etappe, vert. nr Ernest Hemingway 10.983
van Rees, Otto 11.440
van Ringelestein, D. G. G.
Van oorlog en vrede : 1e en 2e dl (V-VIa, †, 88 : 309 : 9) 10.954

van Rode, J. B.
Jan Herbert Mac Donald : 3e en 4e dl (IV, †, 83.3) 10.725, 10.763
Victory van Salland (Mac Donald). Donald-cyclus : 5e dl (IV, †, 83.0 : 83.3) 11.362, 11.418
van Rossum, J.
Het mysterie der gouden bokalen, vert. nr The Edingtons 10.929
van Schaik-Willing, J.
Langs het leven, vert. nr Fannie Hurst 11.036
van Schendel, Arthur
Angiolino en de lente (IV, 83) 10.818, 10.876
De waterman (IV, 83.1) 10.824, 10.877, 11.163, 11.233
van Son, L.
De vermisten, vert. nr Gr. M. White 11.323
van 't Hoff, A. J. 11.247
van Tilborgh, J.
De bokkenrijders in het land van Valkenburg (V, 82.9 : 78) 11.443
van Tussenbroek, Otto
Gebruiks- en siervoorwerpen in het binnenhuis (V*, 74) 11.194
van Veldeke, Hendrik 12e Jg bl. 216
van Vlaardingen, A.
God in de schaduw, vert. nr Hugh Redwood 10.746
van Vriesland, V. E.
Macht [Süss, de Jood], vert. nr Lion Feuchtwanger 11.211
van Waes, Frank [ps. v. A. M. de Jong]
Vrolike vertelsels (IV, 83.8) 10.826, 10.878
van Wijk, N., Dr pr.
Het verhaal van Vader Aleksej... vert. nr I. S. Toergenew 11.321
van Winkel, Ludovic. Zie Lod. Lavki
Veenendael, J. 10.840
Vercammen, Jan
Credo (IV*, †, 81) 11.393
Verdeyen, R., Dr
Esmoreit (IV, 82) 11.018
Vergote, Jozef. Zie Anton Michel
Verhees, Lode 12e Jg bl. 86
De reis van de St Jozef (V, 83.0) 10.955
Verhoog, P.
Schipper Willaert (IV*, 83.9 : 92) 11.162, 11.234
Verjans, Mattheus, O. F. M.
Het wonderbare leven van den H. Joannes de Deo (V, †, 92.2) 11.159
Verkade, Willibrord, O. S. B.
In blijde gebondenheid (IV, †, 93) 11.517
Vermeulen, Eward 12e Jg bl. 244
Dagboek van een banneling (IV, †, 93.8 : 89) 11.378, 11.419
Vermeulen, Maurits 10.956
Verschaeve, Cyriel 12e Jg bl. 32, 141, 201, 215
Jacob van Artevelde - Filips van Artevelde - Ferdinand Verbiest 12e Jg bl. 309
Judas-Maria Magdalena 12e Jg bl. 309
Verschuur, A.
Wereldverdwazing, vert. nr Anton E. Zischka 11.235
Versou, Jozef
Proletariaat (III, 83.3) 11.094
Verstijnen, H. 10.836
Vijverberg, J.
Vogel-idyllen : 5e dl. Blijvers en trekkers (V, 83.8 : 59 : 087) 11.011
Vliegen, K. 11.094
von Ebner-Eschenbach, Marie
De bestedeling (IV, †, 83) 11.340
von Hellermann, Helma
Het onverwachte geluk (IV, 83) 11.041
Wat liefde vermag (III, 83) 11.030
von Kralik, Richard 12e Jg bl. 91
von Lama, Friedrich, Ritter
Heilandswege in Könnersreuth (V, †, 83 : 24 : 92.2 = 43) 11.359
Könnersreuther Jahrbuch (V, †, 24 : 92.2) 11.175
von le Fort, Gertrud
Hymnen an Deutschland (V*, †, 81 = 43) 11.441
De laatste aan het schavot (V*, †, 83.9) 10.956
Das Schweisstuch der Veronika. De zweetdoek van Veronika (IV*, †, 83.9 : 22) 11.472
von Maltzahn, E.
Osanna in excelsis (II, P, 83) 10.915
von Wohl, Ludwig
Lord Spleen. De man die zich verveelt (V, 83) 10.957

von Zobeltitz, Fedor 12e Jg bl. 90
Voorhoeve, Carel
Reinaert de vos, in nieuw Nederl. bewerking (III, 81 : 87) 10.907
Vriendinnetje (III, L, 83.1) 11.056, 11.095
Vorstman, Ad.
De groote bisschop, vert. nr Fr. Herwig 11.412
Het wereldwonder, vert. nr Fr. Herwig 11.413
Vuerhard-Berkhout, A.
Schaduw... vert. nr M. Pedler 11.466
Vreemde verlokking, vert. nr Margarete Elzer-Courths 11.105

W

Wachters, H. J. J.
De familie Meijer, vert. nr Lisbeth Burger 10.864
Wafelbakker, Dicky
Minnaar van beroep, vert. nr Maisie Greig 10.932
Wagenaar, J.
Uit het diensthuis uitgeleid, vert. nr H. Kagawa 11.462
Wagener, W. A.
Sjanghaï (II, L, 83.1 : 32) 10.987, 11.022
Walch, Jan
Het vreemde geval van Hoghen Lugt (IV, 83.0) 10.888, 10.938
Walschap, Gerard
Carla (II, 83.1) 10.722, 10.744
Celibaat (II, 83.1) 11.423, 11.452
Trouwen (II, L, 83.1) 10.724, 10.745 ; 12e Jg bl. 92
Walther, Hedda 10.942
Wasserman, Jakob 12e Jg bl. 31, 63
Wentworth, Patricia
Dagen van spanning (IV, 83.0) 11.473
Wesselink-Rutgers, E.
Amor op 't verborgen pad, vert. nr Fr. Birkner 11.453
Wesseling, Johan
Marietje (III, N, 83.1) 10.730, 10.749
Westenberg, Eva
In 's levens lente (V, M, 82) 11.017
Westeson, Hjalmar
Zonnestralen over de Noorsche landen (III, P, 83.8 : 266 : 91) 11.096
White, Fred. M.
De geldschieter (IV, 83.0) 11.474
De valsche beschuldiging (IV, 83.0) 10.764
White, Grace Miller
De vermisten (III, N, 83.0) 11.323
Wiessing-de Sterke, R.
Ik boemel..., vert. nr R. Katz 11.508
Wijdeveld, G.
De adderkluwen, vert. nr François Mauriac 10.858
Wijnaendts, Francken, C. J., Dr
Letterkundige essays (III, L, 84 : 809) 11.139
Williamson, Ben., Father
Een dapper kruistochtertje. Marietje Filippetto (V, †, 92.2) 11.521
Witlox, Jos.
Lourdes. Bernadette, de zienster der Pyreneeën (V, †, 24 : 27) 11.005
Wolf, Herman, Dr
Goethe's weredlbeschouwing en levenswijsheid. Een bloemlezing uit zijn proza, brieven en gesprekken, verzameld, vert. en ingeleid (III, 84 : 92.8) 11.048
Wolffenbuttel-van Rooijen, H.
Sprina's eerste jaar (VIa-b, †, 83) 10.971

Y

Ysabie, Reinier
De geldschieter (V, 82) 10.848

Z

Zahn, Ernst
Pietro, de smokkelaar (III, 83) 11.031
Pietro, der Schmuggler (III, 83) 11.031
Zielens, Lode 12e Jg bl. 91, 140
De gele roos (II, 83.1 : 83.3) 10.821, 10.853
Moeder waarom leven wij? 12e Jg bl. 64
Zischka, Anton E.
Le monde en folie (IV*, 83.3 : 32 : 33) 11.166, 11.235
Zischka, Anton E.
Wereldverdwazing (IV*, 83.3 : 32 : 33) 11.166, 11.235
Zoozmann, Richard 12e Jg bl. 90

Zweig, Stefan
Jeremias (V, 82.9 : 309) 11.396

XX

Het boek in Vlaanderen (V, 01) 11.427
Catalogus van katholieke Nederlandsche boeken (V, †, 01) 11.428
Esmoreit (IV, 82) 11.018
De geschiedenis van een kinderziel : Guido de Fontgalland (V-VI, †, 92.2) 11.518
Handelingen van het tweede wetenschappelijk Vlaamsch congres voor boek- en bibliotheekwezen (V, 05 : 01 : 02) 10.891
Hoe de Vlaming aan het geloof vasthield (I, P, 83.9) 11.161, 11.208
Juist en vlug. Rekentaken 5e jaar L. S. Met deeltje voor den meester (VIb, 51) 10.835
De katholieke encyclopædie : 4e dl [Bar-Beu] (IV, †, 03) 10.892
De katholieke encyclopædie : 5e dl [Beu-Bou] (IV, †, 03) 11.060
Leven der Eerw. Moeder Pacifica (V*, †, 92.4) 11.519
Leven van Moeder Maria Margaretha der engelen, van de ongeschoeide Carmelitessen (V, †, 92.2) 11.520
Naar het huwelijk en het moederschap (IV, M, †, 37 : 396) 11.066
Het Nederlandsche boek (V, 01) 11.429
De opvoedkundige beweging in Vlaanderen na den oorlog (IV, N, 37 : 05) 10.834
Prins Jesus' minstreel (V, †, 93 : 24) 11.430
Reinaert de vos (III*, 81 : 87 : 4393) 11.908
Den spyeghel der salicheyt van Elckerlijc (IV, †, 82) 11.207
Vertellers uit Vlaanderen : Lode Baekelmans, Cyriel Buysse, Emm. de Bom, A. Thiry, F. Timmermans (V, 83.8) 11.126

TITELCATALOOG

VAN DEN 12^n JAARGANG

Het getal aan het uiteinde van den regel geeft het volgnummer der recensie aan

A

Aan Moeders hand... 11.172
Aan ons de zee ! 11.307
(Een) abdisse van Thorn 10.723, 10.766
(De) adderkluwen 10.782, 10.813, 10.858
(L') affaire Favre-Bulle 10.808
(De) afvallige 11.308
Albert I, zijn leven, zijn regeering 11.513
Algemeene kunstgeschiedenis 11.190
Alleen jij 11.026
Alle verandering is geen verbetering 11.442
Als een paria 11.316
Als kinderen roepen 10.994, 11.024bis
Amor op 't verborgen pad 11.453
(De) andere wereld 11.450
André Lafon 10.792
Angiolino en de Lente 10.818, 10.876
Anny Porse 11.319
Antwerpiensia 1932 : zesde reeks 11.050
Arbeiders gevraagd 11.392
Arie wil schommelen 11.501
Armoede 12e Jg bl. 260
('n) Avontuurlijke reis 11.043

B

Babette Bomberlings bruidegoms 10.862
Baby's dagboek 11.236
Baekelmans, Lode 11.126
Bafoe 11.377, 11.409
(Le) baiser au lépreux 10.772, 10.789, 10.851
Ballonliedje 11.442
Beauraing en Banneux 10.739
Beauraing. Naar een boven. verkl. 10.740
(Le) beau réveil 11.261, 11.272
Bedriegers 11.016
(De) beeldsnijder van Brugge 11.478
Beknopte geschiedenis der openbaring van 't Oud Testament 11.001
Belangrijke letterk. werken : 2e dl 11.046
Belangrijke letterk. werken : 3e dl 11.135
Bernadette 10.845, 11.358
Beroepsziekten en bedrijfs-hygiëne 11.071
Beschouwingen uit de summa van Sint Thomas 11.167
(De) bestedeling 11.340
(De) betooverde prinses... 10.847
(De) beweging der jongeren 11.047
Bibi en de gezwoornen 10.962
Bibliographie van de moderne Vlaamsche literatuur 10.978, 11.383
Bij de Krabbekoker 10.996, 11.038
Bisschoppen en priesters 10.894
Blaise Pascal et sa soeur Jacqueline 10.810
Blauwe luchten 11.477
(Le) blé, ce beau trésor 11.284, 11.346
(De) blijde geheimenis 11.333
Blijvers en trekkers 11.011
Blinde oogen 11.019
Blinkende verten 10.836
Bloemlezing uit zijn werk (J. Hammenecker) 11.361, 11.420, 12e Jg bl. 261
(De) blonde martelares 11.034
Bobbeltje 10.964
Bob en Ben op stap met de K. L. M. 11.497
(Het) boek in Vlaanderen 11.427
Boem en z'n broertjes 10.970
Boerenpsalm 12e Jg bl. 335
(De) boer zonder God 10.886, 10.916
(De) bokkenrijders in... Valkenburg 11.443
(De) bond van eerlijke menschen 10.825, 10.860, 10.920
Bonte slang 10.765
(De) booze wind 11.501
Boschduvel leert manieren 11.315
Bouwkundige compositie 11.391
Broeder Jacoba 11.353
Brood ! 11.312
(Het) brugsken 11.078
(De) bruid des Heeren 11.320
Bruno Clasius 10.734, 10.769
Bucky O'Connor 10.935
(Een) bundel Falkland-schetsen 11.225
Buysse, Cyriel 11.126

C

Cantecroy 11.257
Carla 10.722, 10.744
Carrière 10.850

Catalogus van kath. Ned. boeken 11.428
Celibaat 11.423, 11.452
Ce qui était perdu 10.781, 10.805
(La) chair et le sang 10.774, 10.786
Chansons d'automne 11.271
Circusleven 11.214
Claude 11.053
(Le) Coeur des Etats-Unis 11.144
Commencements d'une vie 10.815
Conflicten en meditaties 10.827, 10.882
Conscience 11.343
Contact 12e Jg bl. 336
Corporatieve maatschappij... 11.388
Coups de couteau 10.780, 10.802
Credo 11.393
Crisis 11.368, 11.403
Cyriel Verschaeve 11.504

D

Daantje gaat schaatsenrijden 10.974
Dagboek van een banneling 11.378, 11.419
Dagen van spanning 11.473
(De) danseres in 't spel 11.077
(Een) dapper kruistochtertje 11.521
de Bom, Emmanuel 11.126
Démasqué der schoonheid 10.980
(Le) démon de la connaissance 10.780, 10.802
(Het) denken v.h. doofstomme kind 11.435
(Le) désert de l'amour 10.779, 10.795 10.849
Destins 10.776, 10.800
Die Geistigen 11.087
(De) dienende pedagogiek 11.183
(De) dieren komen drinken 11.069
Dierenvreugd en leed. Voorlooper : 1e en 2e Deeltje 11.246
Dieu et Mammon 10.804
Dr Dumay verliest... 10.889, 10.918
Dokter hoe is het mogelijk 11.070
Dom Columba Marmion 11.154
Donogoo-Tonka... 10.951
(De) dood, een brand, het leven 11.321
(De) dooden-trom 11.455
(De) doode zielen 11.461, 12e Jg bl. 310
(Het) doopsel van Elkerlik 11.313
Doorheen Oud-Antwerpen 11.352
(Het) dorp aan de Maas 12e Jg bl. 336
('t) Dorpskindje 11.488
Draagbare ontvanger vr week-end... 10.901
(Het) drama en het tooneel in hun ontwikkeling : 5e dl 11.137
Drentsche legenden 10.924
300.000 km. per seconde met Dr O. 11.010
Drie om één 11.467
Droomen vr Loedo's slaap 10.728, 10.748
(De) droom v. e. belachelijk mensch 10.865
Dubbelspoor 11.198
(Een) dure eed 11.088bis

E

Edward J. M. Poppe 11.150
Eéndags-koningin 11.106
(Het) één... of het ander 10.925
Een uur van Spanje 11.324
Eenvoudige lieden 11.164, 11.216
Eenvoudige kortegolf-zender 10.901
Eer 11.375, 11.406
(Het) eerste en het laatste 11.492
Ehen im roten Sturm 12e Jg bl. 211 ; 11.165bis:
Eigendom 11.433
Eindelijk ontmaskerd 11.399
Elkerlik 11.313
Elsje en de kabouters 11.501
En attendant la fin 11.153
Encyclopedie voor iedereen 10.890
(L') enfant chargé de chaînes 10.770, 10.784
Enfants de la terre 11.270, 11.282
Engelsch schoolwoordenboek 11.067
Erfgenamen 11.447
Erwins wraak 11.132
Er zijn nog slaven 10.760
Esmoreit 11.018
('t) Es oorloge in de Belgikke 11.365, 11.402
Essay over Karel van de Woestijne 11.255
(Het) evangelie van Jezus Christus 11.063
(Het) evolutie-vraagstuk 11.173

F

Fabriek 10.743
(De) familie Meijer 10.864
(Het) fascisme naar zijn beginselen beoordeeld 11.389
Faste Forland 10.736, 10.756
(De) faun 11.426, 11.471
Feiten en verhalen : 1e dl 11.249

Femina 11.313
Ferdinand Verbiest 12e Jg bl. 309
Fier Margerieteke van Leuven 11.438
Filips van Artevelde 12e Jg bl. 309
Film en pers 10.897
Fladderende harten 11.204
(Le) fleuve de feu 10.773, 10.790
Folklore en onderwijs 11.065
(De) folklore van een Kempisch dorp (Hoogstraten) 11.434
Franciscus Costerus 11.357
Freddy's winteravonturen 11.044
Frissche jeugd 11.237

G

Geboeide vrijheid 10.884, 10.921
(De) gebroeders van Eyck 11.158
Gebruiks- en siervoorwerpen in het binnenhuis 11.194
Gedenkschriften van den ouden Hagenaar : Voorheen en thans 11.242
(Het) geestenspoor 11.470
(Het) geheim van Happy Valley 11.100
(De) gehcornde reisgezel 11.321
(De) geldschieter 10.848
(De) geldschieter 11.474
(De) gele roos 10.821, 10.853
(De) geliefde vreemdeling 11.481
Gelijkheid voor allen 11.444
Geloof en liefde 11.385
Geluksdroomen 10.755
(Het) gelukskind 11.309
('t) Geluk teruggevonden ! 11.500
Génitrix 10.775, 10.791, 10.869
Gênsche prâot 10.926
(De) gentleman-oplichter 10.863
Geoffrey mijn echtgenoot 11.113
George wordt belegerd 11.231
Geschiedenis van Antwerpen, 4e dl 11.051
Geschiedenis van de nieuwere wijsbegeerte tot Kant 11.000
(De) geschiedenis v. e. kinderziel 11.518
(De) gestolen diadeem 10.943
Getuigenis omtrent Beauraing: 1e dl 10.830
Getuigenissen van zieken 10.741
(Het) geweten van Gilbert Pollard 10.937
(De) gezegende dag 10.950
Godelieve 11.310
God en de natuur 11.177
God in de schaduw 10.746
(De) godsdienstige jongen 10.833
Godsdienstwijsbegeerte 11.384
Goethe's wereldbeschouwing... 11.048
Goud 11.086
('t) Gouden tooverstokje e. a. spr. 11.498
Groeninghe of de Slag der Gulden Sporen 11.121
(De) groote bisschop 11.412
(Het) groote démasqué 11.108
(De) groote reiziger, Mer Joos van Ghistele 11.355
Groote strijders tegen ziekte... 11.155

H

Hampit, de jager 10.737, 10.754
Handelingen v. h. 2e wet. Vl. congres vr boek- en bibliotheekwezen 10.891
Handelspolitiek 11.188
Hans en de kabouters 11.442
Hans Memlinc 11.158
(La) harpe de Saint François 11.286
Harry 11.422, 11.457
Harslucht 10.873
Harten en Brood 10.732, 10.753
(De) hedend. Engelsche roman 10.977
(Het) heerlijk leven van kon. Albert 11.512
(Het) heerlijk missiewerk 11.064
Heilandswege in Kõnnersreuth 11.359
Heil Fascisme ! 11.436
H. Agatha 11.156
H. Ambrosius 11.156
H. Antonius van Padua 11.156
H. Benedictus 11.156
H. Bernardus 11.156
H. Hieronymus 11.156
H. Lucia 11.156
H. Monica 11.156
H. Paula 11.156
H. Theodora 11.156
(De) heilige wijdingen 10.894
Heintje Hoek 11.342
(Een) heldhaftige padvinders-patrouille 11.241, 11.476
Help mij, Anita 11.318
(De) herberg met het hoefijzer 12e Jg bl. 262
Herovering van Brussel 11.502
(De) hertogen v. Hoogstraten : 1e dl 11.351
Hier komt de bruid 11.321

Hinnik zeehond 11.335
Hoe de Vlaming... 11.161, 11.208
Hoe Jan Klaassen zijn kind... 11.442
Hoe maak ik zelf een el. gramofoon 10.902
Hoe O.L.Heer z.heiligen beschermt 11.239
Hoe prins Mario plezier... kreeg 11.245
Hoe zij groot werden, 2 dln 11.149
(Un) homme de lettres 10.780, 10.802
Hoofdst. uit de ec. aardrijkskunde 11.258
Hoogmoed komt voor den val 11.442
(Het) hoofd van 't huis 11.089
(Het) hoogste lot 10.844
(Een) huis vol menschen... 11.486
(Een) huis zonder geld 11.220
Huub uit de vierde 11.248
Hymnen an Deutschland 11.441

I

Icarus-vleugels 10.936
Ida Elisabeth 10.919
IJslandsche godensagen 11.475
Ik boemel de wereld rond 11.508
Ik zal handhaven 11.114
In blijde gebondenheid 11.517
In de goudmijnen van Rome 11.170
In Gods licht 11.429bis
In het land der Kanakken 11.507
Inleiding tot de wijsbegeerte... 11.298
Inleiding tot een phænomenologie... 11.386
In memoriam M. H. Broeckaert 10.975
In 's levens lente 11.017
(De) insluiper 11.468
(De) internationale der wapenf. 11.181
Is liefde genoeg 10.859
Iwan, de verschrikkelijke 10.952

J

Jacoba van Beyeren 10.723, 10.766
Jacob Kats. Agitator 11.151
Jacobus Fredericus de Brie 10.988, 11.037
Jacob van Artevelde 12e Jg bl. 309
Jan-Frans Cantré 11.390
Jan Fuselier 11.372, 11.398
Jan Herbert Mac Donald : 3e en 4e deel 10.725, 10.763
Janneken grootgeweld 11.493
Jan van Arkel 10.723, 10.766
Jeremias 11.396
Jeptha of offerbelofte 11.084
(Le) Jeudi-Saint 10.812
(Een) jeugdliefde 10.779, 10.795, 10.849
(Le) jeune homme 10.796
John Henry Kard. Newman 11.289, 11.356
Jonas 12e Jg bl. 336
(Een) jongen uit Vlaanderen 11.380, 11.421
(Die) jongste Afrikaanse kortverhale 11.110
Jorn Uhl 11.212
Joyce vindt haar meester 10.930
Jozef Cantré 11.192
Judas 12e Jg bl. 309
Juist en vlug. Rekentaken 10.83

K

Kaas 10.731, 10.751 ; 12e Jg bl. 260
Kampioen 11.376, 11.410
Kapitein Kaaiman 11.124
Karakter, liefde en huwelijk 10.999
('t) Katholicisme 11.300
(De) kathol. encyclopædie : 4e dl 10.892
(De) kathol. encyclopædie : 5e dl 11.060
Kees, de koning der zandbaan 11.127
(De) kellner 10.914
Kinderen uit m'n klas 11.118
(De) kinderen van Beauraing 10.830
Kinderen van één vader 11.299
(Een) kinderleven 11.217
Klaas de musschenherder 11.494
(De) kleine camera 11.073
(De) kleine Colombus... 10.967
(De) kleine misdaad vr den politier. 10.948
(De) kleine zwerver 10.959
Klein wereldje 11.057, 11.111
Klink los 10.900
Klokslag twaalf 10.993, 11.024
(Het) knaapje en de reus 10.969
Knagelijn 10.768 ; 12e Jg bl. 260
(De) knecht uit het klooster 10.880
Knorrepotje 11.248
Knorrige Janus 11.499
Kobeke 10.829, 10.854
Kőnnersreuther Jahrbuch 11.175
Kome Uw rijk 10.831
Koning Albert I 11.516
Koning Midas 10.940
(De) kon. Sint Sebastiaansgilde... 11.049
Korenweelde 11.288 ; 12e Jg bl. 246
Kortegolf-ontvanger... 10.901
(De) kroniek over de troebelen van 1565-1574 te Antwerpen... : 2e dl 11.143

(De) kroniek van 't Grieshuis 11.469
Kunst en zaken 11.454
(De) kus aan de melaatsche 10.772, 10.789, 10.851

L

(De) laatste aan het schavot 10.956
(De) laatste der spoorzoekers 10.958
(De) laatste etappe 10.983
Lach-krisis 11.075
(De) lafaard 11.035
(Een) land van avontuur 10.840
Langs het leven 11.036
Langs opwaartsche wegen : 4e dl 11.141
Lectuur-Repertorium : 2. Auteurs-lijst (A-K) 11.382
Leekenspel 11.012
Leerboek van cosmografie 10.899
Leeuwen hongeren in Napels 11.363, 11.401
Leiding. De technische leider... 10.895
Letterkundige essays 11.139
(De) leugen 11.490
(De) levende Dante 11.294, 11.338
Leven der Eerw. Moeder Pacifica 11.519
Leven en w. onzer beeld. kunstenaars 11.189
Leven en w. van Louis Couperus 11.350
(Het) leven v. ... Nicolo Machiavelli 11.152
Leven v. ... Don Giovanni Bosco 11.260
Leven van Moeder M. Margaretha 11.520
(Het) leven van Vivekananda 11.052
Lidewyde 11.085
(Het) lied der korenvelden 11.028
(De) liedjes van Hilda 10.842
Liefde en huw. i.h. leven d. volkeren 11.296
Liefde, Tscheka en dood 11.165bis
Linda's onverwachte rijkdom 10.944
Literatuur- en stijlstudie 11.254
Literatuur en leven 11.348
(Le) livre des fêtes 11.263, 11.279
(De) loop van het lot 10.776, 10.800
Lord Spleen 10.957
(Het) losgeld 10.945
Louange des saints popul. 11.269, 11.281
(Een) lustige broeder 11.492

M

Maar wij... 11.081
Macht (Süss, de Jood) 11.210
(Les) mains jointes 10.797
(Le) mal 10.793
(Het) manke zusje 11.490
(De) man met het Jan Klaassenspel 10.887, 10.927
(De) mannen van 't gèngeske 11.496
(De) man van Mustang 11.326
Marcus en Sixta 11.221
Maria-Magdalena 12e Jg bl. 309
Maria Protoka 11.209
Marietje 10.730, 10.749
Marnix Gijsen 11.136
Maskers op ?... Maskers af ! 11.140
Massano. Het natuurlijk leven 10.872
(Het) medaillonportret 10.939
Mee met het circus 11.491
Meesters van morgen ? 3e dl 10.831
(Een) meid voor drie zusters 11.205
(Een) meisje en een jongetje 10.871
(De) mensch Simon-Petrus, apostel 11.240
Mijn bezoek aan Theresia Neumann 11.169
Mijn huwelijk in rooden storm 11.165bis
Mijn tweede vaderland 11.265bis
Milchfrau in Ottakring 12e Jg bl. 211, 11.165bis
Minador en de kabouterjeugd 10.972
Minderjarigen 11.370, 11.411
Minnaar van beroep 10.932
Mode en dans 10.893
Moderne jeugdopleiding 11.187
Moeder kent onze voetstappen 11.465
Moeder-opvoedster 10.896
Moeder worden 11.432
Moeder Zondervan 10.933
(De) mooie molenarin 11.317
Moortje 11.248
Morgen werd' ich 21 11.230; 12e Jg bl. 261
(Le) mystère Frontenac 10.782, 10.783, 10.816, 10.870
(Het) mysterie der gouden bokalen 10.929
(Het) mysterie van de Mondschein-sonate 11.369, 11.408
Mysterium Crucis 11.197

N

Naar den heiligen berg 11.029
Naar den nieuwen oorlog 11.180
Naar het huwelijk ... 11.066
Naar Oberammergau 11.147
Nach Paris 11.210

(De) nar uit de Maremmen : 1e dl.
Massano. Het natuurlijk leven 10.872
(Het) Nederlandsche boek 11.429
Nederlandsch leesboek : 1e dl 11.250
Negerwoordkunst 11.102
(De) nieuwe dag 11.202
Nieuwe schilderkunst in Holland 11.191
(De) nieuwe tijd 11.135
Nis en nimbus 11.440
(De) nobelprijswinner 1932 : John
Galsworthy, als tooneelschrijver 11.506
(Le) nœud de vipères 10.782, 10.813, 10.858
Novellen 11.337

O

(De) oceaanvlucht v.e. olieman 11.055, 11.088
Oefentocht in het luchtledige 10.931
(L') offrande filiale 11.264, 11.276
Om de bijbel 10.906
Omgordt U met macht 11.213
Om Kőnnersreuth 11.062
Ommegang 10.828, 10.861
Onder de plak van Cynthia 11.109
Onder de Roodhuiden 11.146
Onder wolk en zon 11.304
(Een) onderzoek naar het worden
en het wezen der theaterkunst 11.349
Ontologie 11.297
(De) ontvoerde sukkelaar 11.079
(De) onverlosbaren 10.775, 10.791, 10.869
(Het) onverwachte geluk 11.041
Onze auteurs 11.251
Onze huisinsekten 10.839
O. L. Heer z'n kostgangers 11.291, 11.339
Onze onevenwichtige jongeren 10.997
(Het) Oosten ontwaakt 11.451
Op aarde als in den hemel 12e Jg bl. 246 ;
11.287
Op afbetaling 11.199
Op het bureau van politie 10.909
Op paden van avontuur ... 10.898, 11.009
Op reis met mensch en dier 10.942
(De) opvoedk. beweging in Vl. ... 10.834
Opvoedk. vraagstukken v. dezen tijd 11.431
Op wandel ! Gewestelijke flora 11.068
Osanna in excelsis 10.915
Oude idealen 11.219
Oud en nieuw over J. v. d. Vondel 11.138
(De) oude trofime 11.119
Over Holland 10.984
(De) overjas 11.366, 11.407
Overzicht van de Hong. cultuur 10.979

P

(Een) paard op zolder 11.082
(De) pædagogiek v. Kohnstamm 11.186
Pædgogische geschriften : 1e dl 11.184
Palmyra, het zigeunerkind 11.131
Paradijsvogels 11.395
(De) paraplu 11.321
(Le) parfum des buis 11.266, 11.275
Paroles en Espagne 10.807
Partij remise 10.986, 11.021
Passagier 11.456
(De) pastoor uit den bloeyenden
wyngaerdt 12e Jg bl. 335
Pater Mathew 11.511
Peer Gynt 11.206
Pélerins 10.814
Per boot tot Spitsbergen 11.160, 11.259
Persoonlijke herr. aan Peter Benoit 11.514
(De) pestilentie te Katwijk 11.223
Peter Benoit's leertijd 11.510
Petits essais de psychologie reli-
gieuse 10.787
Pierken Pladijs 11.373, 11.416
Pierre Gridel 11.130
Pietro, de smokkelaar 11.031
Pijp en toebak 11.039
Pirre 11.129
Pito Knotsebolle 10.961
(De) poëet 10.904
Poste-restante 11.325
Practische woninginrichting 11.072
Préséances 10.778, 10.788
Prins Jezus' minstreel 11.430
Prins Willem, vader des vaderlands 11.157
(De) prinses in den wolkenkrabber 10.752
Problemen 11.179
Proke vertelt 11.480
Proletariaat 11.094
(La) province 10.799
Prutske 12e Jg bl. 334

R

(Het) raadsel van den Morgan Pas 11.040
Ras 10.883, 10.922
Raspoetin, de heilige duivel 11.091

Redder van het volk 11.311
Regendrup 10.905
(De) reigers en de kalkoenen 10.846
(Het) reigersnest 11.341
Reinaert de vos 10.908
Reinaert de vos, in nieuw Nederlandsche bewerking 10.907
Reisbeelden 12e Jg bl. 246
Reis naar het eind van de nacht 11.397
(De) reis van de St Jozef 10.955
(De) reis van oom Jasper 11.460
(De) remonstrantsche broederschap 11.168
Renaissance en romantiek 11.046
René François Aristide N. N. 11.293, 11.314
René Bazin 10.809
Retour parmi les hommes 11.268, 11.278
Reuzen op den dril 10.972
Ridder van Christus 11.354
Rietje en de poppenstoel 10.973
(La) robe prétexte 10.771, 10.785
Robinson Crusoë 11.247
(Le) roman 10.801
(Le) romancier et ses personnages 10.817
(Die) rugby-kroon 11.344
(De) ruitentikker 11.090
(De) run naar de ... finaal 11.367, 11.404
Ruth 11.292, 11.313
Ruth Teiling 10.729, 10.747

S

(De) schaduw 11.083
Schaduw van het verleden 11.466
(De) schipbreuk 10.934
Schipper Willaert 11.162, 11.234
Schommelingen in de psyche... 11.176
(Het) schoon geschenk van tante 11.200
(Das) Schweisstuch der Veronika 11.472
Self-defense 10.981
Serenade 10.823, 10.857
(De) seringen bloeien 11.227
Sermonen over de 10 geboden : 2e dl 11.387
(Die) silwervaring 11.344
Sinjo, de slimme aap 11.243
Sint Lutgardis 10.913
Sir Walter Scott 11.503
Sjanghaï 10.987, 11.022
Skunks 10.819, 10.855
(Het) slapende vuur 11.222
Slingerpaden 11.482
Sloome Joe 11.101
Soleares 12e Jg bl. 262
(Le) soleil sur le village 11.280, 11.306
Souffrances et bonheur du chr. 10.811
(Het) speelgoed v.d. kleine Theresia 11.133
(Het) spel van de nar Doetalwel 11.394
Spoken aan boord 11.331
Sprina's eerste jaar 10.971
(Die) springbok 11.344
(De) sproke van de monnikshut 11.484
(De) sprookjeswereld i.h. hed. leven 11.483
(Den) spyeghel der salicheyt... 11.207
(De) sombere molen 11.080
S.O.S. ... Red ons, wij vergaan 11.014
(De) stad zonder Joden 11.099
Stampkot 10.982
(De) stem 11.074
(De) stem van haar hart 11.218
(Het) sterrenboekje 10.838
Stijn Streuvels 10.941
Stijntje 11.165, 11.238
(Een) stoombootje i. d. mist 10.726, 10.750
Storm rond Camilla 11.371, 11.405
(De) straat der goddeloozen 10.761
(De) straat der sandalenmakers 11.115
Straat Magellanes 10.727, 10.762
Strijd 11.321
(De) strooper 11.459
Studenten, Liebe ... 12e Jg bl. 211, 11.165bis
Studiën van de tachtiger beweging 11.253
Super-Ju-Jitsu 11.193
Sur la terre comme au ciel 11.283, 11.347
Sylvia en haar chauffeur 10.875

T

Tao. Universeel bewustzijn 10.843
(De) technische leider... 10.895
(De) terroristen 11.232
(De) terugkeer van Ralph Hawton 10.928
Ter zake. Beschouwingen... 11.045
Thérèse Desqueyroux 10.777, 10.798
Thomas Bernow en zijn zonen 11.092
Thorsten wil strijd 11.332
Tim en Clara 11.449
Timmermans, Felix 11.126
Toch gewonnen 11.122
Toda-Raba 11.215
Tohu Wabohu 10.917
Tooneel- en prozaw. v.G. Hauptmann 10.976

Tot de klok stilstaat 11.098
Tous les royaumes du monde 10.794
(Het) traliehok 12e Jg bl. 260
Trekvogels 11.374, 11.414
Trois grands hommes devant Dieu 10.806
Trois récits 10.780, 10.802
Trouwen 10.724, 10.745
Tryptique de Noël 11.285
Tuberculose 10.903
Tuin van Eros 12e Jg bl. 262
Tusschen de einden der aarde 11.334
Tusschen Keulen en Parijs 11.509
Tusschen twee werelden 10.841
Tusschen wind en water 10.947
Twee-één 11.058, 11.093
Twee gestolen afgodsbeeldjes 11.464
Tweestrijd 11.027
Twee verhalen 11.117
(De) twee zusters 11.116
Twintig tijdgenooten 11.256

U

Uit den levene van doolaards 10.735, 10.759
Uit het diensthuis uitgeleid 11.462
Uit hooge tuinen 10.866
Uit onze letterkunde 11.252
Uit 't Leye-lisch 11.305

V

Vader en ik 10.822, 10.852
Valentijn 10.874
Vallende vogels 11.425, 11.463
(De) valsche beschuldiging 10.764
Van de liefde 11.321
Van den gheest. tabernakel 12e Jg bl. 309
Van den man die zijn ziel verkocht 10.911
Van Gorcum's volksboekerij 11.321
Van kabouters en reuzen 10.966
Van koning wereldglans 11.495
Van Korrel den toovenaar 11.492
Van oorlog en vrede, 2 dln 10.954
Van Poppe-Mie en Vodde-Jan 10.968
Van 't gouden kasteel 11.499
Verdoken verdriet 10.733, 10.757
(De) verdwenen erfgename 10.949
(De) verdwenen prinses 11.226
(Het) verhaal van vader Aleksej 11.321
Verhalen 10.738, 10.767
Verhalen en historische beelden 11.120
(De) verjaardag van Pias 11.501
(Het) verleden 11.015
(Het) verleden van Columbus 11.196
(De) vermisten 11.323
(De) vermoeienis 10.998
(Het) verraad 11.123
Verscheyden godtvr.... rymwercken 11.195
(De) verschijningen van Bernadette 10.742
Vertellen : 2e dl 11.489
Vertellers uit Vlaanderen 11.126
(De) vervalschte brief 11.329
(Het) verzonken werelddeel 11.042
Viaticum 11.313
Victory van Salland 11.362, 11.418
(La) vie de Jean Racine 10.803
(La) vie et la mort d'...André Lafon 10.792
(De) vijf meisjes Silver 11.446
Vijf spelen van zinnen 11.313
Vijftig onnauwkeurige bijdragen... 10.879
Vingt-sept petites élégies 11.267, 11.274
(Een) visschersjongen in oorlogstijd 11.244
Vlaamsche legenden 11.479
(Een) Vl. martelaar in Oud-Kongo 11.515
(De) vliegende reporter 11.145
Voetsporen 11.076
Vogel-idyllen : 5e deel 11.011
(De) volkeren van de Sowjet-Unie 11.148
Vondel als classicus... 11.505
Voor geboorteregeling 11.185
Voor den vrede 11.134
Voor elkander bestemd 10.758
(De) vrede-mensch in het jaar 3000 10.867
Vrede-vreugde 11.061
(Het) vreemde geval Van Hoghen Lugt 10.888, 10.938
(Het) vreemde kind 11.128
Vreemde verlokking 11.105
Vreemde wegen 11.330
Vriendinnetje 11.056, 11.095
Vrolike vertelsels 10.826, 10.878
(Een) vrouw zoekt liefde 11.424, 11.445
(De) vuurtoren van Erin 11.485

W

Waarom niet 10.992, 11.020
Waar was de teddy beer 11.501
Wanordelijkheden rondom... kind 11.224
Waren wij kinderen 10.985, 11.025
Wat de wind vertelde 10.963

Wat een zwerver droomde 10.989, 11.032
(De) waterman 10.824, 10.877, 11.163, 11.233
Wat liefde vermag 11.030
Wat nu, kleine man 10.856
Wat was en werd 10.820, 10.881
Week-sterrekens 11.345
Weerspannige Mary 11.097
(De) wegwijzer. Catalogus... 11.059
(De) wereldbeschouwing van den modernen mensch 11.302
(De) wereldoorlog 11.182
Wereldverdwazing 11.166, 11.235
(Het) wereldwonder 11.413
Werkeloosheidsverzekering... 10.832
(De) werkloozenverzekering in België 11.301
(Het) werk onzer handen 11.203
(Het) wezen v. het protestantisme... 11.171
Wie eens uit het schaftje eet... 11.448
Wij, Frontenacs 11.381, 11.415
Wij, katholieke jongeren 12e Jg bl. 321
(De) wilden van Europa 10.991, 11.033
Wild West speurders 10.953
Willem van Oranje en de zelfstandigheidsstrijd der Nederlanden 11.142
Willem van Oranje : Boek I. Ik zal handhaven 11.114
Witte Gait 10.995, 11.023
(De) witte kaketoe 11.104
(Het) wonderbare leven van den H. Johannes de Deo 11.159
(Het) wondere verbond 11.439
(Het) wonderkind 10.910
(De) wolf der wouden 11.228
(De) wraak van de Otoes 10.960
(De) wraak van nonkel Toon 11.201
(De) wreker 11.107
Wuivende wieken 10.837
Wij, Frontenacs 10.782, 10.783, 10.816, 10.870

Z

Zakspiegel historiael... 10.879
Zangvogels 11.295, 11.303
(Het) zedelijk oordeel bij kinderen 11.178
Zeelucht 11.103
(De) zeeschuimer 11.125
Zegen der goedheid 11.290, 11.328
(De) zeven blijdschappen van Maria 11.013
Zeven fantomen 11.364, 11.400
(De) zevenslager 11.379, 11.417
Ziekenapostolaat 11.174
Zielzorg voor de jeugd 11.437
Zijn erfdeel 11.229
Zijn zoon 11.492
(De) zilveren fluit 10.868
Zilvertip 11.327
Zodiaque spirituel 11.262, 11.277
(De) zonde van koning David 10.912
(De) zondenbok 10.946
(De) zonen van Jacob 10.885, 10.923
(De) zonneburg 11.054, 11.112
Zonnestralen over de N. landen 11.096
Zoo komen snoepers te pas 11.501
Zuud-Bevelandsch lief en leed 10.965
(De) zwaluwen 11.248
Zwanenzang 11.458
(De) zwarte pijl 11.487
(De) zweetdoek van Veronika 11.472

Trefwoordenlijst of Zaakregister

VAN DEN 12n JAARGANG

De getallen geven de volgnummers der recensies aan
Ook naar de opgenomen portretten wordt verwezen

A

Aardrijkskunde : 11.258, 11.259, 11.507-11.509
Adam, Karl : 11.385 (portret)
Adventsbaai : 11.160 (illustratie)
Agatha, H. : 11.156
Albe : 10.904 (met portret)
Alberdingk Thijm, J. A. : 11.149
Albert I, koning : 11.511-11.513, 11.516
Alfonsus de Liguori, A. : 11.311, 11.354
Allaeys, Hilaris, Dr : 12e Jg bl. 311, 312 (portret)
Ambrosius, H. : 11.156
Amerika : 11.144
Anecdoten : 10.926
Antialcoholisme : Zie Drankbestrijding
Antonius a Padua, H. : 11.149, 11.156
Antwerpen : 11.050, 11.051, 11.143, 11.352
Antwerpsche Boekenbeurs : Zie Boekenbeurs
Ashton, Mary Grace: 10.883-10.885(portret)
Autobiografie : Zie Dagboeken
Avontuurromans : 10.752, 10.764, 10.863, 10.875, 10.899, 10.929, 10.934, 10.939, 10.942, 10.944, 10.945, 10.951, 10.953, 10.955, 10.958, 10.968, 10.969, 10.972, 10.974, 11.092, 11.100, 11.101, 11.104 11.113, 11.124, 11.126, 11.218, 11.228, 11.316, 11.323, 11.326, 11.327, 11.330, 11.332, 11.408, 11.417, 11.458, 11.460, 11.464, 11.470, 11.471, 11.473, 11.474, 11.476, 11.481
Azorin : 11.324 (portret)

B

Baekelmans, Lode : 10.828 (portret)
Bahr, Herman 12e Jg bl. 63 (portret)
Ballings, Jac. : 11.199 (portret)
Baring, Maurice : 12e Jg bl. 263 (portret)
Banneux : 10.739
Beauraing : 10.739, 10.740, 10.830
Bedrijfshygiëne : 11.071
Bedrijfsleiding : 10.895
Beeldende kunst : 11.189-11.194
Belloc, Hilaire : 12e Jg bl. 263 (portret)
Benedictus, H. : 11.156
Benoit, Peter : 11.510, 11.514
Berend, Alice : 10.862 (portret)
Bernadette : 10.742, 10.845, 11.005, 11.358
Bernardus, H. : 11.156
Beroepsziekte : 11.071
Beskow, Nils : 11.429bis (portret)
Bibliografie : 10.977, 10.978, 11.059, 11.382, 11.383, 11.427-11.429
Bibliothecaris : 12e Jg bl. 144, bl. 218
Binnenhuiskunst : 11.194
Bijbelsche geschiedenis : 11.001
Bijbelsche roman : 11.472
Berkner, Friede : 11.453 (portret)
Bisschop-wijding : 10.894
Bloem : 11.068
Bloemlezingen : 11.048, 11.250-11.252, 11.254
Boekenbeurs : 12e Jg bl. 4 (illustratie)
Boenin, Iwan : 12e Jg bl. 32 (portret)
Bokkenrijder : 11.443
Bonte Slang : 10.765 (titelplaatje)
Boon Jan F. : 11.160 (portret)
Boon, Jozef, C. SS. R. : 11.013 (portret), 11.203 (portret), 11.307
Borel, Henri : 11.133 (portret)
Bosco, Giovanni, Don : 11.149, 11.260
Bounine, Ivan : Zie I. Boenin
Bouwkunde : 11.391
Brieven : 11.510
Broeckaert, M. Herman : 10.875
Brussel : 11.502
Busken Huet, Conrad : 11.085 (portret)
Buyle, Hubert, pr. : 11.197 (portret)

C

Camera (kleine —) : 11.073
Campert, J. R. Th. : 10.993 (portret)
Cantecroy : 11.257
Cantré, Jan Frans : 11.390
Cantré, Jozef : 11.192
Capek, Karel : 10.984 (portret)
Chesterton, G. K. : 12e Jg bl. 263, 335
Claes, Ernest : 10.829 (portret), 11.117 (portret)
Clauzel, Raymond : 12e Jg bl. 64

Coenen, Frans : 11.253 (portret)
Cohen, Josef : 11.424
Colomba, Marmion, Don : 11.154
Compositie (Bouwkundige —) : 11.391
Contact : 12e Jg bl. 336
Coolen, Antoon : 11.165 (portret), 11.290 (portret) ; 12e Jg bl. 335
Cooperatie-wezen : 11.388
Corneille, Pierre : 12e Jg bl. 334 (portret)
Corporatieve maatschappij : 11.388
Corsari, Willy [pseudoniem] : 11.369 (portret)
Cosmografie : 11.899
Coster, Dirk : 12e Jg bl. 91
Costerus, Franciscus : 11.357
Couperus, Louis : 11.120 (portret), 11.350 (portret)
Croce, Benedetto : 12e Jg bl. 335

D

Dagboeken : 11.230, 11.236, 11.322, 11.419, 11.429bis, 11.430, 11.462, 11.517
d'Annunzio, Gabriele : 12e Jg bl. 335
Dante : 11.149, 11.294 (portret)
Dans : 10.893
de Alarcon, Pedro Antonio : 11.317 (portret)
de Bock, Eugeen : 12e Jg bl. 262
de Broglie, Maurice, Hertog : 12e Jg bl. 263
Decoene, Alb., Dr, Kan. : 11.179 (portret)
Defoe, Daniel : 11.247 (portret) ; 12e Jg bl. 139
de Foucauld, Ch. : 11.149
de Fontgalland, Guido : 11.518
de Graeve, Robert : 11.343 (portret)
de Hovre, Frans, Dr : 11.300 (portret)
de Lattin, Amand : 11.352 (portret)
Demers, Dina : 11.477 (portret)
de Mont, Paul : 11.181 (portret)
de Mont Pol : 12e Jg bl. 336
Denken : 11.435
den Doolaard, A. : 12e Jg bl. 262 ; 10.991 (portret)
de Pillecyn, Jef : 11.377 (portret)
de Raeymaeker, Louis, Prof. : 11.297 (portret)
de Ridder, Alfons : schr. o. ps. W. Elsschot. Zie aldaar
de Spandl de l'Herze, Barones : 11.519
de Stoppelaar, R. J. : 10.836, 10.837 (portret)
de Unamuno, Miguel : 12e Jg bl. 311 (portret), bl. 335
de Vries-Brandon, R. : 10.994 (portret)
Dier : 10.898, 10.942, 11.009, 11.011, 11.069, 11.246, 11.303
Dirickx, Frans : 12e Jg bl. 260 (portret)
Dommisse, Fré : 10.985 (portret)
Donders, Peerke : 11.149
Donker, Anthonie : 11.045 (portret), 11.081 (portret)
Doofstomme kind : 11.435
Dostojevsky, F. M. : 10.865 (portret)
Draagbare ontvanger : 10.901
Drama : 11.137
Drankbestrijding : 11.122, 11.237, 11.490, 11.492, 11.498, 11.500, 11.511
Driejaarlijksche prijs voor letterkunde : 12e Jg bl. 64
Drievuldigheid, Heilige : 11.004
Duhamel, Georges : 12e Jg bl. 335
Duelberg, Franz, Dr : 12e Jg bl. 263
Duun, Olaf : 12e Jg bl. 335
Duykers, Louisa : 12e Jg bl. 261 (portret)

E

Eeckhout, Joris, pr. : 11.348 (portret)
Eigendom : 12e Jg bl. 340
Elsschot, Willem : 10.731 (portret) ; 12e Jg bl. 92, bl. 260, bl. 262 (portret), bl. 336
Electrische gramofoon : 10.902
Elkerlik : 11.313
Encyclopedieën : 12e Jg bl. 6 ; 10.890, 10.892, 11.060
Engelman, Jan : 11.191 (portret) ; 12e Jg bl. 262
Engelsch : 11.067
Engelsche roman : 10.977
Esmoreit : 11.018
Essays : 10.882, 10.976, 10.979, 10.980, 10.941, 11.045, 11.133, 11.139, 11.085, 11.253, 11.255, 11.256, 11.272, 11.348, 11.350, 11.502, 11.506
Estaunié, Edouard : 12e Jg bl. 335
Evangelie : 11.063
Evolutie-probleem : 11.173
Euringer, Richard : 12e Jg bl. 215
Examen voor kandidaat-bibliothecarissen : 12e Jg bl. 144, bl. 218
Experimenteele psychologie : 11.176, 11.178, 11.435

F

Fabricius, Johan : 11.363 (portret)
Falkland, Samuel : 11.225 (portret)
Fallada, Hans : 10.856 (portret), 11.448
Fascisme : 11.389, 11.436
Fauconnier, Geneviève : 11.053 (portret)
Femina-prijs : 11.053
Ferrero, Gugliërmo : 12e Jg bl. 335
Filipetto, Marietje : 11.521
Film : 10.897
Fleerackers, Emiel, S. J. : 11.480 (portret)
Flora : 11.068
Folklore : 11.065, 11.102, 11.434, 11.507
Fort, Paul : 12e Jg bl. 335
Fotografie : 11.073
Frenssen, Gustav : 11.212 (portret)

G

Galsworthy, John : 11.506 (portret)
Gebed des Heeren : 11.299
Gebod : 11.387
Geboorteregeling : 11.185
Gedichten : 10.841-10.843, 10.904-10.908, 11.195-11.198, 11.271, 11.273-11.275, 11.278, 11.280-11.282, 11.304-11.306, 11.393, 11.438-11.441
Gebruiksvoorwerp : 11.194
Geloof : 11.385
Gemengde opstellen : 10.882, 10.975-10.981, 11.045-11.048, 11.250-11.256, 11.348-11.350, 11.420, 11.500-11.506
Geneeskunde : 11.070
Gentsche volkstaal : 10.926
George, Stefan : 12e Jg bl. 65 (portret), bl. 215
Geschiedenis : 11.049-11.052, 11.141-11.143, 11.249, 11.257, 11.351
Geschiedenis der wijsbegeerte : 11.000
Geschiedenis van het Oud-Testament : 11.001
Gevaert, Edgar : 11.134 (portret)
Gezelle, Guido : 11.348
Gezinsopvoeding : 10.864, 10.896, 11.179, 11.217, 11.224
Ghéon, Henri : 10.845 (portret)
Gielen, Jos, Dr : 11.046 (portret)
Gijsen, Marnix : 11.136
Gilliams, Maurice : 11.196 (portret), 10.931; 12e Jg bl. 336
Godelaine, C., Dr : 11.349 (portret)
Godelieve : 11.310
Godensagen : 11.475
Godsdienst : 10.739-10.742, 10.830, 10.831, 10.893, 10.894, 11.001-11.005, 11.061-11.064, 11.167-11.175, 11.299, 11.300, 11.384-11.387, 11.429bis, 11.430
Godsdienstige romans : 10.746, 11.229
Godsdienstwijsbegeerte : 11.384
Goethe : 11.048
Gogol, Nicolaj : 11.461 (portret) ; 12e Jg bl. 310 (portret)
Grafkapel Jan Hammenecker : 12e Jg bl. 292 (teekening)
Gramofoon : 10.907
Greshoff, Jan : 11.192 (portret), 11.256
Groeninge : 11.121
Grootstadsroman : 11.422
Guldensporenslag : 11.121
Gunnarsson, Gunnar : 12e Jg bl. 335

H

Hammenecker, Jan, pr. : 12e Jg bl. 241-243 (portret) ; 12e Jg bl. 261, 285 (portret) ; 11.361 ; 12e Jg bl. 311
Hamsun, Knut : 12e Jg bl. 91, 309 (portret)
Handelspolitiek : 11.188
Hans, Abraham : 12e Jg bl. 140 (portret), 217 (portret)
Hauptmann, Gerhard : 10.976 (portret)
Hedendaagsche roman : 12e Jg bl. 121, 169, 322-325
Heelal : 11.302
Helderenberg, Gery [ps. v. Hubert Buyle, pr.] : 11.197 (portret)
Hellens, Frans : 12e Jg bl. 216
Heijermans, Herman : 11.225 (portret)
Heyns, Pol : 12e Jg bl. 260 (portret)
Helman, Albert : 10.992 (portret)
Herwig, Franz : 11.412 (portret)
Hiel, Emmanuel : 12e Jg bl. 139, 309
Hieronymus, H. : 11.156
Historische romans : 10.723, 10.727, 10.762, 10.881, 10.952, 10.956, 11.091, 11.114, 11.115, 11.208, 11.210, 11.211, 11.223, 11.232, 11.234, 11.286, 11.324, 11.338, 11.343, 11.412, 11.413, 11.469, 11.472, 11.487
Hoekje van den bibliothecaris : 12e Jg bl. 144

Holland : 10.984, 11.497
Hongaarsche cultuur : 10.979
Hoogstraten : 11.049, 11.351, 11.434
Houtsnee : 11.192, 11.390
Hulsmans, Anny : 11.490 (portret)
Humanist : 11.505
Humoristische schetsen : 10.879
Huwelijk : 10.999, 11.066, 11.296

I

Ibsen, Henrik : 11.206 (portret)
IJsland : 11.475
Irmine, Mère : 12e Jg bl. 66

J

Jacoba, Broeder : 11.353
Jammes, Francis : 12e Jg bl. 335
Jan de Derde, Hertog : 11.051
Jansen, Johannes : 12e Jg bl. 335
Janssens, Aloïs : 10.894 (portret)
Jeanne d'Arc : 11.149
Jeremias : 11.396
Jeugdopleiding : 11.176, 11.187, 11.437
Jeugdpsyche : 11.230
Jőrgensen, Johannes : 12e Jg bl. 335
Johannes de Deo, H. : 11.159
Jongeren (Katholieke —) : 10.997, 11.047 ; 12e Jg bl. 121, 169, 322-325
Joos van Ghistele : 11.355

K

Kanak : 11.507
Kant : 11.000
Karakter : 10.999
Katholicisme : 11.300
Katholieke encyclopædie : 12e Jg bl. 6 (illustratie), 10.892, 11.060
Katholieke Jongeren : Zie Jongeren
Kats, Jacob : 11.151 (portret)
Kemp, Mathias : 11.425 (portret)
Kenis, Paul : 12e Jg bl. 310 (portret)
Ketteler, Mgr : 11.412
Kinck, Hans : 11.319 (portret)
Kinderboeken : 10.765, 10.768, 10.958, 10.974, 11.042-11.043, 11.127-11.132, 11.243-11.249, 11.283, 11.284, 11.287, 11.288, 11.346, 11.347
Kinderpsychologie : 11.236, 11.432
Kinderspel : 11.434
Kiroul, Paul [ps. v. Edward Peeters] : 10.961 (portret), 11.492 (portret)
Kleine camera : 11.073
Kloos, Willem : 12e Jg bl. 216 (portret)
Kloosterleven : 11.517
Knagelijn : 40.768 (illustratie)
Kneip, Jacob : 12e Jg bl. 30 (portret)
Koenen, Marie : 10.820 (portret)
Kohnstamm, Ph, Prof. Dr : 11.186
Koloniale romans : 11.216, 11.398, 11.403, 11.409
Kongo : 11.515
Konnersreuth : 11.062, 11.169, 11.175, 11.359
Kortegolf-ontvanger : 10.901
Kortegolf-zender : 10.901
Kronieken : Zie Romankronieken
Kruistochter : 11.521
Kunst : Zie Schoone Kunsten
Kunstgeschiedenis : 11.190
Kuyle, Albert : 11.509 (portret), 10.733 (portret)
Kuypers, Julien : 11.151

L

Lagerkvist, Peer : 12e Jg bl. 335
Lagerlőf, Selma : 11.484 (portret)
Land, Annemarie : 10.755 (portret), 11.026
Land- en volkenkunde : 11.258, 11.259, 11.352, 11.507-11.509
Lapland (Zweedsch —) : 11.096
Lauwerys, J. : 11.001 (portret), 11.351 (portret)
Lectuur-Repertorium : 11.360, 11.382
Leekenspel : 11.012
Legenden : 10.924, 11.290, 11.328
Leiding : 10.895
Lenaerts, René : 12e Jg bl. 217 (portret)
Letterkunde : 10.743-10.769, 10.841-10.882, 10.904-10.983, 11.013-11.048, 11.074-11.140, 11.195-11.198, 11.304-11.350, 11.392-11.421 ; 12e Jg bl. 232-235 ; 11.422-11.426, 11.438-11.501
Letterkundige prijzen : 12e Jg bl. 64 ; 11.053 ; bl. 216-217 ; bl. 260, 262, 309 ; 11.506
Levensbeschrijvingen : 11.052, 11.149-11.159, 11.260, 11.239, 11.241, 11.283, 11.286, 11.328, 11.338, 11.343, 11.347,

11.353-11.359, 11.380, 11.412, 11.421, 11.510-11.521
Lie, Jonas : 10.736 (portret)
Lied : 11.434
Liefde : 10.999, 11. 296, 11.385
Liefdecrisis : 11.008
Literatuurgeschiedenis : 11.046-11.408, 11.135
Lonnes, Rudolf : 12e Jg bl. 31
Loveling, Virginie : 11.088 (portret), 11.320 (portret)
Lourdes : 10.742, 10.845, 11.005, 11.358
Lucia, H. : 11.156
Lutgardis, Sinte : 10.913
Lyna, F. : 12e Jg bl. 217

M

Machiavelli, Nicolo : 11.152
Magdalenabaai : 11.160 (illustratie)
Magdalenafjord : 11.160 (illustratie)
Malraux, André : 12e Jg bl. 65
Margriet van Leuven : 11.438
Maria, H. Maagd : 10.013, 11.172
Maria Margaretha der Engelen, Moeder : 11.520
Mariekerke : 11.361 (schilderij van Tony van Os)
Martens, Gaston : 11.395 (portret)
Martinez Ruiz, José : schr. o. ps. Azorín. Zie aldaar
Mathew, Pater : 11.511
Matthijs, Marcel : 11.090 (portret)
Mauriac, François : 10.770-10.817 (portret), 11.381 (portret) ; 12e Jg bl. 307
May, Karl : 11.124 (portret)
Mei-prijs : 12e Jg bl. 262
Melloy, Camille : 12e Jg bl. 216 (portret), 246 (portret)
Missie : 10.866, 10.960, 11.064, 11.146, 11.334
Mode : 10.893
Moderne letterkunde : 11.135
Moeder : 10.896, 11.066, 11.432
Monica, H. : 11.156
Mora, Ferenc : 11.028 (portret)
Mussche, Achilles : 10.827 (portret)

N

Nahon, Alice : 12e Jg bl. 262
Nansen, Fridtjof : 11.149
Napels : 11.509
Natuurkennis : 11.177
Nederland : 11.497
Nederlands zelfstandigheid : 11.142, 11.157
Negerwoordkunst : 11.102
Neumann, Theresia : 11.062, 11.169, 11.359
Newman, John Henry, Kard. : 11.289 (portret)
Nieuwere wijsbegeerte : 11.000
Nieuw-Guinea : 11.507
Niklaas Leopold : 11.351
Nobel-prijs : 11.506 ; 12e Jg bl. 335

O

Oberammergau : 11.147
Offensief : 10.831
Oleveira : 12e Jg bl. 335
Onderwijs : 11.007, 11.065
Ontologie : 11.297
Oorlog : 10.867, 10.954, 11.134, 11.180-11.182
Oorlogsliteratuur : 10.982, 10.983, 11.140, 11.210, 11.244, 11.402, 11.419
Opvoeding : 10.834, 10.864, 10.896, 11.178, 11.179, 11.183, 11.184, 11.186, 11.187, 11.217, 11.224, 11.236, 11.431, 11.432, 11.435, 11.437
Op de Beeck, Leo : 11.219 (portret), 11.496 (portret)
Organische staat : 11.388
Ortega y Gasset : 12e Jg bl. 335
Oterdahl, Jeanna : 10.950 (portret)
Oud-Antwerpen : 11.352
Oud-Kongo : 11.515
Oud-Testament : 11.001

P

Pacifica, Eerw. Moeder : 11.519
Pacifisme : 10.867, 10.954, 11.134, 11.180-11.182, 11.210
Paedagogiek. Zie Opvoeding
Pakijs : 11.160 (illustratie)
Papini, Giovanni : 11.294 (portret)
Papua : 11.507
Parijs : 11.509
Paula, H. : 11.156
Pederson, Knut : schr. o. ps. Knut Hamsun. Zie aldaar
Petersen, Nis : 11.115 (portret)

Peterson, Margaret : 12e Jg bl. 65
Pers : 10.897
Persyn, Jul., Prof. Dr : 12e Jg bl. 216
Phænomenologie van den godsdienst : 11.386
Pirandello, Luigi : 12e Jg bl. 335
Plant : 11.068
Politiek : 11.188
Poppe, Edward J. M. : 11.150 (portret)
Portretprijskamp : 12e Jg bl. 337
Practische handelsschool (De —) : 12e Jg bl. 92
Priesterwijding : 10.894
Prijs van meesterschap : 12e Jg bl. 262
Prims, Floris, Dr: 11.050 (portret), 11.313 (portret)
Protectionisme : 11.188
Protestantisme : 11.171
Provinciale wisselboekerij voor vakboeken : 12e Jg bl. 94
Psychologie : 11.006, 11.007, 11.178, 11.435
Psychologische romans : 10.722, 10.724, 10.729, 10.730, 10.731, 10.744, 10.745, 10.747-10.749, 10.751, 10.850-10.853, 10.859, 10.869-10.871, 10.877, 10.880, 10.883-10.886, 10.914, 10.916, 10.918, 10.919, 10.921-10.923, 10.927, 10.931, 11.087-11.089, 11.095, 11.098, 11.109, 11.111, 11.112, 11.209, 11.212, 11.213, 11.219, 11.221, 11.224, 11.230, 11.238, 11.294, 11.314, 11.324, 11.335, 11.336, 11.338, 11.339, 11.397-11.399, 11.401, 11.403, 11.405, 11.406, 11.410-11.412, 11.415, 11.422, 11.423, 11.424, 11.445-11.447, 11.454, 11.455, 11.461, 11.463
Puberteit : 11.176, 11.187

Q

Quellinus, Erasmus : 12e Jg bl. 309

R

Rachmanowa, Alja : 11.165bis (portret)
Radio : 10.901
Radio-causeries : 11.299
Rasmussen, Knut : 12e Jg bl. 32
Reinaert de Vos : 10.907, 10.908
Reisverhalen : 11.258, 11.259, 11.352, 11.507-11.509
Rekenen : 11.007
Remarque, Erich : 12e Jg bl. 334
Rembrandt : 11.149
Remonstrantsche broederschap : 11.168
Renaissance : 11.046
Retté, Adolphe : 11.153 (portret)
Rijpere jeugd : 11.230, 11.437
Roelants, Maurice : 12e Jg bl. 262
Roland Holst-van der Schalk, Henriëtte : 12e Jg bl. 262, 309
Rolland, Romain : 11.052 (portret)
Romains, Jules : 12e Jg bl. 335
Romankronieken : 12e Jg bl. 21-29 ; 10.818-10.829 ; 10.990-10.996, 11.054-11.058, 11.161-11.165, 11.290-11.292, 11.362-11.379, 11.381 ; 12e Jg bl. 321-325 ; 11.422-11.426
Roman-Repertorium : 12e Jg bl. 7 (illustratie)
Romans : 10.722-10.735, 10.743-10.769, 10.770-10.829, 10.843-10.881, 10.883-10.889, 10.914-10.965, 10.985-10.996, 11.019-11.044, 11.208-11.242, 11.314-11.342, 11.362-11.379, 11.381, 11.397-11.419, 11.422-11.426, 11.444-11.481
Romantiek : 11.046
Rome : 11.509
Roodhuid : 11.146
Rusland : 11.148
Ruth : 11.313
Ruusbroec : 12e Jg bl. 309

S

Sagen : 11.475
Salomons, Annie : 10.871 (portret)
Scharten, Carel : 10.912 (portret)
Scheepsbouw : 10.900
Schilderkunst : 11.189-11.191
Schneider, Elisabeth, Dr : 12e Jg bl. 261
Schneider, Frans Jozef : 10.761 (portret)
Schoone kunsten : 11.012, 11.072-11.073, 11.189-11.194, 11.390, 11.391
Schreurs, Jacques : 11.440 (portret)
Schuttersgilde : 11.049
Scott, Walter, Sir : 11.503
Sebastiaansgilde (Sint-) : 11.049
Selleger-Elout, Mevr. : 10.728 (portret)
Senden, Leo : 10.839 (portret)
Sierkunst : 11.194
Simons, Jozef : 11.147 (portret)
Sjoeben, Ossip : 12e Jg bl. 90
Slauerhoff, J. : 12e Jg bl. 262 ; 11.256

Sluyser, M. : 10.989 (portret)
Sociale romans : 10.732, 10.733, 10.743, 10.753, 10.760, 10.762, 10.763, 10.855, 10.856, 10.917, 11.094, 11.099, 11.235, 11.414, 11.444, 11.448, 11.451, 11.455, 11.462
Sociale verzekering : 11.301
Sociale wetenschappen : 10.832-10.834, 10.895-10.897, 11.006-11.008, 11.065, 11.066, 11.176-11.188, 11.388, 11.389, 11.431
Sowjet-unie : 11.148
Spitsbergen : 11.160 (illustratie)
Spoelstra, C. : schr. o. ps. A. den Doolaard. Zie aldaar
Sport : 11.404
Spreekkoor : 11.012
Steenhoff-Smulders, Albertine : 10.723 (portret).
Stevenson, Robert L. : 11.487 (portret)
Storm, Theodor : 11.469 (portret)
Streuvels, Stijn : 10.941 (portret), 11.475 (portret) ; 12e Jg bl. 334
Summa theologica : 11.004, 11.167
Super-ju-jitsu : 11.193
Swarth, Hélène : 12e Jg bl. 336

T

Taalkunde : 11.067
Tachtiger beweging : 11.253
ter Braak, Menno : 10.889 (portret)
Tering : 10.903
Thans, Hilarion, O. F. M. : 12e Jg bl. 309 11.489 (portret)
Theaterkunst : 11.349
Theodora, H. : 11.156
Theologische summa : 11.004, 11.167
Theresia, Kleine : 11.133
Thomisme : 11.298
Toegepaste kunst : 11.194
Toegepaste wetenschappen : 10.900-10.903, 11.070, 11.071
Toekomstromans : 10.725, 10.867, 11.444
Tolstoï, Leo : 10.738 (portret)
Tooneel : 11.137, 11.349
Tooneelliteratuur : 10.844-10.848, 10.909-10.913, 11.013-11.018, 11.074-11.084, 11.199-11.207, 11.307-11.313, 11.394-11.396, 11.442, 11.443
Ticino : 11.509
Tihamèr, Tóth, Mgr : 11.387 (portret), 11.437 (portret)
Tijdschrift voor wijsbegeerte en psychologie : 12e Jg bl. 33
Timmermans, Alphons : 11.291 (portret)
Timmermans, Felix : 12e Jg bl. 32, 92 ; 10.996 ; 12e Jg bl. 335 (portret)
Trekvogel : 11.011
Tuberculose : 10.903
Twain, Mark : 12e Jg bl. 63

U

Umbrië : 11.509
Undset, Sigrid : 10.919 (portret)

V

Valdos, Peire : 12e Jg bl. 335
Valéry, Paul : 12e Jg bl. 335
van Booven, Henri : 11.350 (portret)
van Bruggen, Kees : 12e Jg bl. 336
van Cauwelaert, August : 11.422 (portret)
van Cauwenbergh, Mgr : 12e Jg bl. 9 (portret)
van Collem, A. : 12e Jg bl. 31
vander Hallen, Ernest : 11.380 (portret)
van der Hoogt-prijs : 12e Jg bl. 262
van der Woude, Johan : 10.727 (portret), 11.426 (portret)
van de Velde, Anton : 12e Jg bl. 32, 260 (portret)
van de Voorde, Urbain : 11.255 (portret)
van de Woestijne, Karel : 11.255 (portret)
van den Wijngaert, Frank : 11.367 (portret)
van Eeden, Frederik : 12e Jgbl. 262
van Eyck, gebroeders : 11.158
van Eijsselsteijn, Ben : 11.364 (portret)
van Hoeck, Maurits : 11.174 (portret)
van Geel, Joris : 11.515
van Hecke, Firmin : 12e Jg bl. 336
van Looy, Jacobus : 12e Jg bl. 310
Van Menschen en Boeken : 12e Jg bl. 31-33, 63-66
van Nijlen, Jan : 12e Jg bl. 336
Van nu en straks : 11.348
van Offel, Edmond : 11.158 (portret)
van Parijs, Guido : 11.380
van Schendel, Arthur : 11.163 (portret)
van Veldeke, Hendrik : 12e Jg bl. 216
Vercammen, Jan : 11.393 (portret)
Vereenigde Staten van Amerika : 11.144

Verhalen : 10.726, 10.735, 10.738, 10.750, 10.754-10.759, 10.849-10.881, 10.898, 10.914-10.974, 10.981, 10.085-11.140, 11.208-11.249, 11.276, 11.277, 11.279, 11.283-11.285, 11.287, 11.288, 11.315-11.345, 11.400-11.419, 11.444-11.500
Verhees, Lode : 12e Jg bl. 87 (portret)
Verhoog, P. : 11.162 (portret)
Verkade, Willibrord, O. S. B. : 11.517 (portret)
Vermeulen, Edward : 12e Jg bl. 244(portret)
Vermoeienis : 10.998
Verschaeve, Cyriel, pr. : 12e Jg bl. 32, 141 (portret), 201 (portret), 215, 309 ; 11.504
Verschijning : 10.739, 10.740, 10.742, 10.830
Vivekananda : 11.052
Vlaamsche beweging : 11.502
Vlaamsche Boekcentrale : 12e Jg bl. 5-9 (illustratie)
Vlaanderen : 11.497
Vliegkunst : 11.145, 11.497
Vogt, Nils : 12e Jg bl. 335
Vogel : 11.011, 11.295, 11.303
Volkslied : 11.434
Volksspreuk : 11.434
Volmaaktheid : 11.003
Vondel : 11.138, 11.505
von Ebner-Eschenbach, M. : 11.340 (portret)
von Gőrris, J. : 11.149
von Kralik, Richard : 12e Jg bl. 91 (portret)
von le Fort, Gertrud : 11.472 (portret)
von Zobeltitz, Fedor : 12e Jg bl. 90
Vormsel : 11.002
Voorhoeve, Carel : 11.056 (portret)
Vrede : Zie Pacifisme
Vruchtafdrijving : 11.185

W

Waggonway-gletsjer : 11.160 (illustratie)
Walch, Jan : 10.888 (portret)
Walschap, Gerard : 10.722, 10.724 ; 12e Jg bl. 92, 141 ; 11.348
Walschap, Gerard : 11.423 (portret)
Wassermann, Jakob : 12e Jg bl. 32, 63
Wells : 12e Jg bl. 335
Wereldbeschouwing : 11.302
Wereldontreddering : 11.166
Werkloosheid : 10.832, 11.301
Werkloozenverzekering : 11.301
Wesseling, Johan : 10.730 (portret)
Wetenschappelijk Vlaamsch Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen : 10.891 ; 12e Jg bl. 167
Wetenschappen : 10.835-10.840, 10.898, 10.899, 11.009, 11.011, 11.068, 11.069, 11.302, 11.303
Wijding : 10.894
Wijsbegeerte : 12e Jg bl. 33 ; 10.998-11.000, 11.178, 11.296-11.298, 11.384, 11.435
Wildmark : 11.096
Willem Kloos-fonds : 12e Jg bl. 309
Willem van Oranje : 11.142, 11.157
Woninginrichting : 11.072
Woordenboeken : 11.067

X

Xylografie : 11.192, 11.390

Z

Zahn, Ernst : 11.031 (portret)
Zaken : 12e Jg bl. 33
Zangvogel : 11.295, 11.303
Zedelijk oordeel : 11.178
Zelfverdediging : 11.193
Zending (Protestantsche —) : 11.096
Ziekenapostolaat : 10.741, 11.174
Zielens, Lode : 10.821 (portret) ; 12e Jg bl. 91, 140, 262
Zielezorg : 11.437
Zoozmann, Richard : 12e Jg bl. 90
Zwerver in Gods vrije natuur : 12e Jg bl. 65

NUMMER 1 TWAALFDE JAARGANG JANUARI 1934

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift

Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen

:-: VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR :-:

REDACTIE en BEHEER:

Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen, Cuylitsstraat, 27, Antwerpen

Postcheck: 241.02

Prijs voor België: — Abonnement: 35 frank. — Dit nummer: 5 frank.

Prijs voor Nederland: — Abonnement: fl. 3,50. — Dit nummer: fl. 0,50.

Gerard Walschap: CARLA(*)

10.722 Is 't Ernest Hello niet die schreef: Nous n'osons plus haïr le mal? Toen ik *Carla* (I) ten einde gelezen had, ben ik 'n heele poos 't stuur kwijt geweest. 't Kan zijn dat weldoorvoede burgers na zoo'n lectuur aan 't smekken gaan en met even gezonde gretigheid hun carbonaadje vreten; mij, die me vlei tot 'n ander soort te behooren, heeft die lectuur wee gemaakt. Waarom?

Er zijn, voor zoover ik gedocumenteerd ben, weinig critici geweest die 'n afkeurend woord over dit boek geschreven hebben. Door welk prisma hebben die heeren gekeken? Sta 'k zoo ongeveer alleen met mijn miserabelen indruk?

Ik probeer deze regelen zonder passie te schrijven en nochtans wat vervloek ik het passielóóze in zooveel geschrijf dat in naam der alleenzaligmakende objectiviteit (nonsens in 't kwadraat!) in en over literatuur wordt versjacherd!

Zoo dan: 't Kan zijn dat mijn klankbord — of m'n arme ziel — abnormaal is en dùs abnormaal reageert op de Carla-stof; 't kan zijn dat mij de « nuchtere zakelijkheid » ontbreekt om, los van zedelijkheidsgezeur en... nochtans tamelijk eerbiedwaardige overleveringen, zoo'n werk te beoordeelen, maar ik wou eerst de vraag stellen: Is 't overdreven, te meenen dat *één* op honderd lezers (dus 'n *zéér* nederig procent) denzelfden indruk van zoo'n lezing ondergaat als ik? De biechtstoel kan daar op antwoorden. Ik heb het recht de lans te breken voor dat *één* procent, voor die minderheid van menschenzielen die uw werk ondergaan, Walschap, naar de onvrijwillige stemmingen van hun

(*) G. Walschap: CARLA. — R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933, (20 X 14) 227 blz. **24 fr.; geb. 35 fr.**

subject. En indien gij smaalt op dat één procent, dan vind ik dat het jammerlijkst voor Uzelf, want uw smalen zou gelijk staan met de negatie van de superieurste waarde in den mensch.

Carla is, zoowel als *Adelaïde* en *Eric*, het synthetisch product van 't cynisme dat tegenwoordig de wereld — ook de katholieke wereld — aanvreet. Dat 'n Zielens b. v. de vraag roept: Waarom leven wij? is, hoe treurig ook, nog begrijpelijk, maar dat 'n auteur van ùw klasse, Walschap, op zoo'n vraag geen andere repliek weet te geven dan wat de satelletieten van Carla ons doen zien en hooren, is schrijnend omdat 't brutaal duidelijk doet beseffen hoe wij thans, in volle wereld-ontreddering, tot zelfs in onze katholieke etteren ontredderd zijn.

En het *sociale* van schrijversroeping en -werk? Die sociale rol kunt ge negeeren, en dan vraag ik me af : waarom schrijven? of ge assumeert die mét haar verantwoordelijkheid, en dàn eerst heeft de schrijverstaak een reëel doel, een moeilijk, misschien soms verpletterend maar heerlijk doel. Ge kunt vrij voor eigen genot of voor uitsluitend literaire titels schrijven (ten slotte óók een doel, maar 'n egoïstisch); ge kunt 't vertikken, u te bekommeren om de gemeenschap en om de directieven welke zij noodig heeft, maar één vraag krijgen we allen eens te beantwoorden : Wat hebt ge met uw talenten gedaan?

Eén procent... M'n schatting is te laf! Zeg me 't procent gedeprimeerden in de tegenwoordige gemeenschap? Gedeprimeerd is synoniem van abnormaal ontvankelijk voor alle ongunstige indrukken en invloeden, De oorzaken dier depressie zijn overbekend. En al moet 'n auteur nu niet bepaald met die oorzaak en gevolg rekening houden voor de stofkeuze en den vorm van zijn werk, dan acht ik het op z'n zachtst *onverantwoordelijk* — voornamelijk in déze tijdsomstandigheden — 'n boek als *Carla* de wereld in te zenden.

Ik meen dat het 'n literair op z'n pooten staand auteur tegenwoordig niet heel moeilijk zou vallen om, met één boek, 'n massa menschen naar den dieperik te helpen. Daar is m. i. tegenover den huidigen gemoedstoestand niet veel meer noodig om de massa, via ontgoocheling, ellende en wanhoop, naar 'n bespoedigden val te voeren. 'n Ietsje méér moeite en moed zou die auteur zich moeten getroosten om die wanhopig-gestemden juist andersom, naar zielerust of minstens zielekracht, te oriënteeren. En indien 't laatste geen verdienstelijker poging is dan 't eerste, dan weet ik waarachtig niet meer wat recht en onrecht, wat liefde en onverschilligheid, wat plicht en plichtsverzuim nog te beteekenen hebben.

De « uitkomst » van *Carla* is luttel zaaks in 't duistere complex der trilogie. 't Was geweten dat die uitkomst mocht verwacht; 't duurt echter tot aan 't laatste tiental bladzijden eer de extra burgerlijke « redding » gebeurt. En al wat voorafgaat is een compilatie van op z'n zachtst gezegd ongezonde situaties en gevallen, 'n soort familiale « cercle vicieux ». Dat boek wil realisme zijn en zakelijkheid, dus 'n boek dat reëel en zakelijk weergeeft wat in de wereld te koop is. Welnu,

ndien de doorsnee-mensch van heden dàt realisme bekijkt en ondergaat als 'n weergave van de werkelijkheid van leven en mensch, dan moet hij, nolens volens, tot de conclusie komen : 95 °/o der wereld zijn erfelijk belast, de rest heeft, misschien in de derde generatie, nog één per duizend kans op « saneering » naar lijf en geest. Als dat zóó is, Walschap, dan bepleit ik collectieve zelfmoord!

Nee, we moeten waarachtig geen lollekens schrijven om « het volk » op te beuren; we kunnen wat ànders doen dan Poirters-humor verkoopen; de geweldige golfslag van dezen tijd is niet te kalmeeren met wat oppervlakkig gebazel en wat goedkoope spirit, maar 'n werk als *Carla*, wat het literair dan ook waard zij, is een gevaar voor de gemeenschap. Antwoord mij niet: niemand is verplicht het te lezen. Het boek is overal publiek bereikbaar. De boekhandel — zelfs de katholieke, o elastisch denkende business-men! — maakt er reklaam voor; we moeten immers liberaal zijn? — en laat het dan nog niet in kinderhanden terechtkomen, dan kan het — en zàl het! — terecht komen onder oogen die 't niet verdragen kunnen. Denk even na: *Carla* of de rest der trilogie in 't bezit van een jongen of meisje in de puberteitsjaren. En bij de zgn. meer ontwikkelde volwassenen zijn er legio die zoo'n lectuur niet straffeloos absorbeeren.

Ik heb hier geschreven over de verantwoordelijkheid van den auteur tegenover de lezers van dezen tijd. Er is nog de verantwoordelijkheid tegenover *alle* tijden, want meen niet dat ik een *Carla* in normale (b. v. vooroorlogsche) omstandigheden zou aanvaarden. Er is alleen 'n verschil van gradueering in het verwerpen, naarmate de patient — alias : lezer — meer of minder gunstig « afgestemd » is op een demoraliseerende golf.

Indien het leven werkelijk zoo was als in *Carla* en in de rest der trilogie werd weergegeven, dan was het leven niet waard geleefd te worden, dan was de (onwaarschijnlijke en troebele) heroïca van Carla idiotie, dan was het burgerlijk gelukje ('n huwelijk als « placement de tout repos ») geen voldoende perspectief om 't in zoo'n generaties-lange hel vol te houden. Wanneer er in de volksgemeenschap ooit een meerderheid van gekken, syphilitiekers en gedegenereerden bestaat, kan de Carla-literatuur recht van bestaan hebben (nee, dan nóg niet!) maar in afwachting: veto. Wie talent heeft, méér nog: wie geniaal is (van Duinkerken heeft dat woord geschreven), heeft nog niet het recht, zelfs met 'n literair-volmaakt werk, z'n evennaaste moreel naar den bliksem te helpen. Zoo de auteur geen sociale rol ambieert, goed, hij mag die kwestie als privaatzaak beschouwen, maar de *inwerking* van 'n boek als *Carla* is *gemeenschapszaak*, m. a. w. ge kunt gissen wat het aan gevoelens en gevolgen verwekken kan bij 'n publiek dat in z'n bestaan meer dan ooit alle richting en evenwicht en principieele consequentie verloren of bijna verloren heeft.

Heb ik het mis voor, dan mag die gemeenschap om mij schateren, maar als conclusie : Er is 'n tijd geweest dat Walschap schreef : « Wij

willen een kunst die de uitdrukking is van het leven in dienst van he hoogste ideaal en tegelijk een middel tot levensverheffing. » (*) Cursiveer zelf, lezer, en schater dan om mij zoo ge er den moed toe hebt.

Carla is, naast de twee andere deelen der trilogie, literair al wat ge wilt. Ik zou nochtans nooit zoo'n boek op m'n actief willen hebben.

Liever zwarte armoe! ANTON VAN DE VELDE

VEROPENBARING!

'n Kijk in de Antwerpsche Boekenbeurs

In dat uitgeversparadijs, waarin je wellustig ronddwaalt met groote oogen en leêge zakken, heeft de zeer achtenswaardige broederschap der letterschrijvers en -zetters haar jongste schatten uitgespreid in bonte veelvuldigheid. Volk stroomt binnen à rato duizend man per uur. 't Is voor niet, zeggen de sinjoren, en zij slenteren langs de tafels met het flegma van Philias Fogg. De dames en heeren, afgezanten der firmanten, glimlachen bekoorlijk. 't Drama van het Eden had zich gevoeglijker afgespeeld voor 'n boek dan voor 'n bedenkelijken korpendu. Maar spreek me van Adam en de kultuur der twintigste-eeuwers! Bij de inkomdeur staat Eva met zilveren haren. Ze verkoopt « Boekenkast » met 't laatst-geslaagde portret van Marnix Gijsen — zónder telefoon. Er is 'n vestiaire; daarin logeert Cham of Seth. Hij is portier: niemand mag de geneugten in met sigaar of paraplu. In de gang rijst 'n titanische plaasteren dame. Die patroneert, vanuit haar chrysanten-hofken, àl de gebeurtenissen der stedelijke feesthal, 't zij 'n expositie van zuivelproducten (le lait pour les petits) of de foor van nering en ambacht, 't zij de verouderde arabesken van Jespers en Picasso of de prijsuitdeelingen van den stedelijken kindertuin, 't zij de officieele one-steps van den burgervader of — zooals thans — de uitstalling van al wat, in de vier windstreken, van literaire complotten is uitgelekt. We groeten de dame en treden weer de hal in.

Loudspeakers vaporiseeren de zonnigheid der Siegfried-idylle over aandachtige hoofden. Er zijn hoofden velerlei : Tusschen veel bourgeois uit de Staatsloterij, glanst de zeer welgedane tronie van Breughel Timmermans. Breughel teekent blommekens in zijn boeken en zet zijn « poot » met de kalmte van 'n burger die z'n deposito stevig en veilig weet. Dat laatste is natuurlijk louter fantasie van mij. Verderop zwalpt Kiki Claes. Zijn baard golft over de massa heen. Zijn hals rekt over zijn Ribby-boord. Kiki glimlacht: de bestendige vriendelijkheid, zelfs tegenover zijn vijanden. Geflankeerd door 'n vrijdenker en 'n pastoor, en ter hoogte van hun schouders, verschijnt 'n bolhoedje. De vader van den drieling Adelaïde-Eric-Carla vertelt dat hij nog vier romans klaar

(*) « Het Vlaamsche Land », 4/4/25.

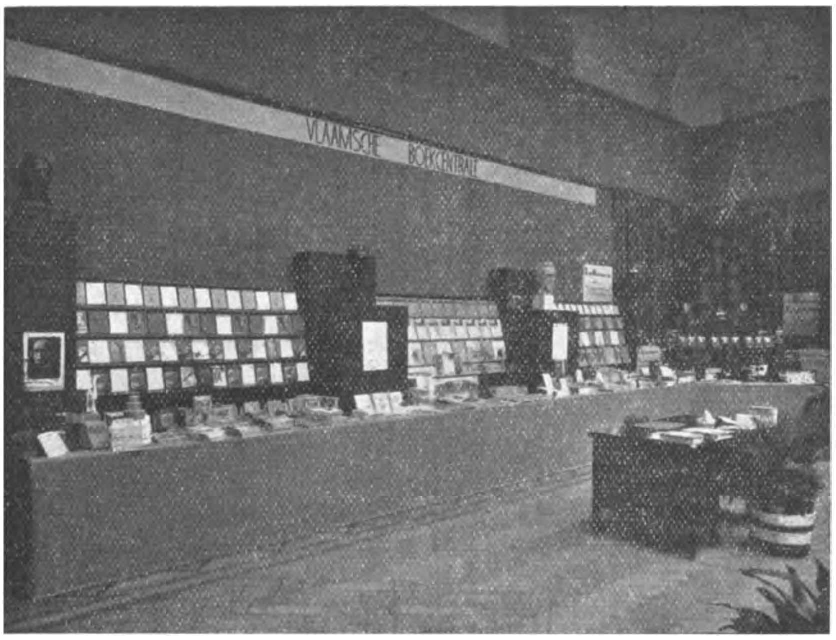

Antwerpsche Boekenbeurs : Stand van Vlaamsche Boekcentrale

heeft. Lode Zielens vraagt aan Goossens: Goossens, waarom werken wij? De uitgevers laten ons van honger krepeeren. Thiry komt bedaard door Die Poorte gegaan. Hij ergert zich aan Hylton die, ergens in hoogere regionen, zijn saxofonen loslaat. Dewachter loopt rond, ongeschoren, z'n kop één wildernis en de handen in diepe broekzakken. Wie zal z'n jongsten roman uitgeven? Er sluipt 'n hoedlooze baardmensch de zalen door. Groet niemand, bekijkt iedereen barbaarsch, vindt z'n gading nergens, loenscht naar 't fluweelen jasje en de niet minder decadente haarweelde van Van de Velde, klampt Joris Baers aan en stapt weldra triomfant diens stand binnen met de allerjongste buste van Dr Albert Goris. Ze is pas gearriveerd. Die prijkt nu, konsekwent, op 'n zakelijk-koel burokastje, systeem Roneo. De oom en de bankkluis. En Vleeshouwer is tevreden.

Herwin Eekel schaverdijnt met den glimlach van Marcus Antonius langs hoek en kant. Lode Baekelmans streelt z'n Wotansgewas. 't Letterkundig museum ligt aan z'n hart. Hij luistert naar de canzona van z'n nieuwe Lorelei, woonachtig Minderbroedersrui, 14. 't Rad van avontuur mag blijven draaien. Jef Simons...ist ja heut' so glücklich. Hij ruikt naar harslucht, mastentoppen en Spaansche peper. Jan Boon is haastig. Sap heeft hem slechts twee uur vrijaf gegeven. Kleiner Mann, was nun? En dan stapt Maurits van Hoeck binnen. Zijn foto is toch te streng. Hijzelf: de beminnelijke radheid van woord en blik. Er glanst nog iets van Firenze achter z'n brilglazen. Of is 't 'n apostolische vonk die naar de Scheldestraat heenspat?

Noemde ik u àllen, literatoren met flambard, bolhoed, steek of trois-françois of hoedloozen capitus, dan kreeg Boekengids 'n extra uitgave. Er waren trouwens nog àndere schepselen in de zaal en niet minder interessant al hoorden zij niet thuis in 't literaire bent. Duizend menschen per uur; 't is niet om vol te houden. En stel je voor dat het gros der troepen met voorliefde naar de « stand » der *Vlaamsche Boekcentrale* oprukte, dan weet je meteen hoe druk het daar geweest is, van openings- tot sluitingsuur. Wil je gelooven dat de organisatoren der Vlaamsche Boekcentrale met 'n zekeren weemoed het laatste uur van den laatsten beursdag zagen naderen? Die weemoed was begrijpelijk, m'n lieve menschen, niet alleen om en door het succes van dit eerste openbare optreden, maar tevens — en vooràl — door het bewustzijn dat daar, in dit panopticum, de uitslagen en verwezenlijkingen van tien, vijftien jaar zwaren arbeid kristalklaar lagen te glanzen voor ieders oog, en door de vaststelling dat de — meestal oningewijde — buitenstaander niet genoeg had aan acht dagen om zijn bewondering en waardeering te verzadigen. Maar dien laatsten avond heeft Joris Baers — die tot het soort der vliegende geestelijke kanonniers behoort — gezucht, deels van voldoening omdat zijn reuzenwerk en 't werk van z'n dames en heeren collaboratoren 'n heerlijke bekroning verworven had, deels van verlichting omdat de hoogspanning der jongste veertien dagen eindelijk dalen mocht naar 't rhytme van kalm-geordende activiteit.

De *Vlaamsche Boekcentrale* was de « clou » der Boekenbeurs! Dat is geen vooraf overeengekomen formuletje, lezer, dat is eenvoudig vaststelling der waarheid. En voor dezen die *niet* vermochten te komen (jicht, pootje, kraambed, etcaetera), wil ik eventjes opsommen wat er in dat wonderlijk-stijlvolle interieur der *Vlaamsche Boekcentrale* zooal te zien viel.

Te midden van 'n delikate weelde van blommetjes en groen (à quoi rêvent les jeunes filles) stond daar vooreerst de accurate R. K. Wetenschap, vertegenwoordigd door de *Katholieke Encyclopaedie*. 'n Architectonisch - mooie hoek; lijn en kleur en degelijkheid. Aan dat stalletje werd gewijsneusd door vele honderden, niet alleen om de prentjes der K. E. maar vooral om den toover van

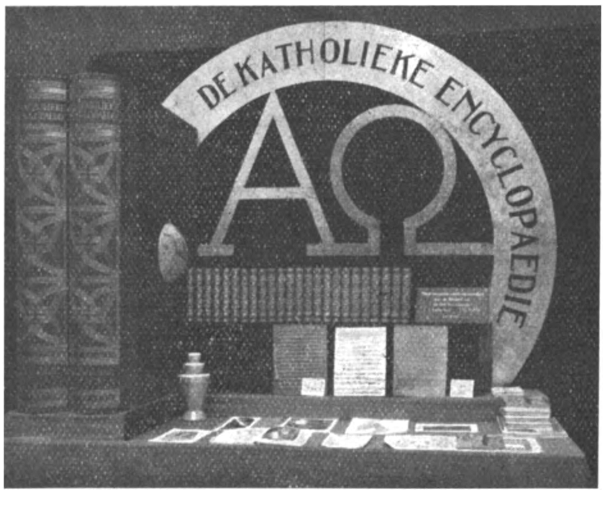

Stand van Vl. Boekcentrale : De Katholieke Encyclopaedie

Stand van Vl. Boekcentrale : Roman-Repertorium

die wereld - op - zichzelf. De K. E. is haar faam waardig gebleken, en in haar occasioneel Zondagkostuum heeft ze haar geestelijke waar hoffelijk en ernstig aan den man (en de vrouw) gebracht. Wie, na dié veropenbaring, niet heeft ingeteekend op die unieke encyclopaedie, verdient m. i. tien jaar zachtaardige uitbesteding op... Nova-Zembla!

Maar die K. E. was eigenlijk slechts het voorportaal, want uw twééde stap voerde u in het Walhal dat, voor de gelegenheid, met al z'n hebben en houen (Von des Rheines Gold hört' ich raunen...) van de Cuylitsstraat naar de Meir verhuisd was. En eerst dààr kwam de werkelijke veropenbaring. Wat noem ik het eerst? In 'n majestatisch-purperen hoek — salut, royale gele chrysanten! — rijst de bouw van het *Roman-repertorium*, 'n trio reusachtige folianten met honderden welpen er omheen gespreid. Dat Roman-repertorium, 't vade-mecum voor àllen die aan lectuur doen of lectuur-voorlichting moeten geven: Veertig duizend romans, geclasseerd naar literaire en moreele waarde en naar hun aard. Tien duizend auteursnamen met bio-bibliographische nota's! Dat alles in drie ernstige, practische, mooie banden, zooiets met 't karakter van 'n oprechte vriendenhand : pak vast; tot uw dienst!

Draai je om, daar is *Boekengids*, 't bibliographische tijdschrift bij uitnemendheid. Twee honderd prima medewerkers. Besprak in z'n eerste decennium ruim elf duizend boeken; steekt, in z'n elfde jaar, in 'n prettig gemoderniseerd kleed; geeft thans, naast de besprekingen, regelmatig romankronieken, interessante bijdragen van en over auteurs, foto's en allerlei illustratie-materiaal. Fr. 35.— per jaar! Zoek, tegen die voorwaarden, 'n dito tijdschrift elders in Europa!

Links en rechts: boeken, boeken, boeken! Producten der uitgeverijen *Leeslust* en *Vlaamsche Boekcentrale*. Zij gaven de jongste tien jaar honderd-vijftig werken uit. Er zijn populaire dingen bij en er zijn

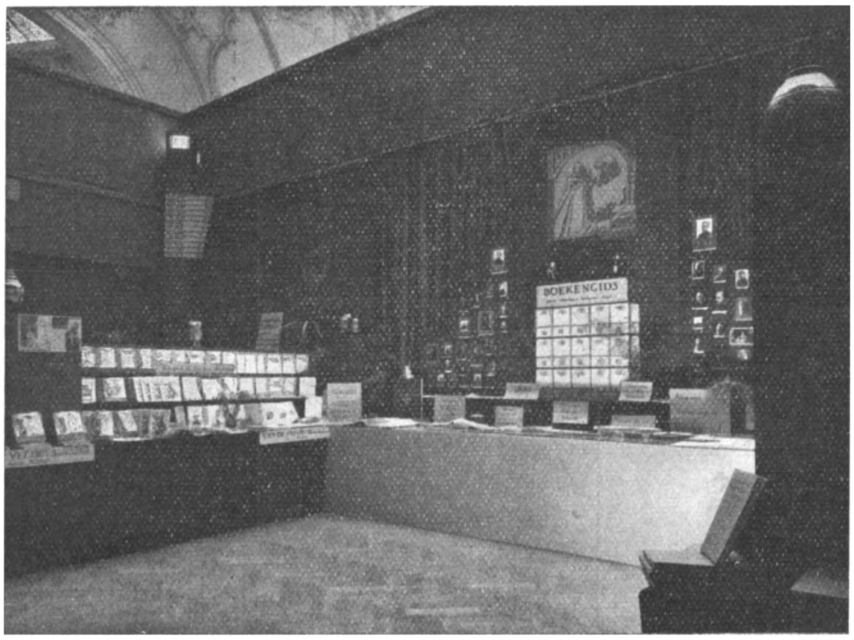

Stand van Vlaamsche Boekcentrale : Boekengids

aristocraten bij, aristo's naar vorm en inhoud. Er zijn boeken voor de grooten, voor menschen met kultuur, rimpels en weetgierigheid; er zijn boeken om van te snoepen voor de lieve jeugd. Boeken... ohne Ende. 't Is 'n zondvloed van boeken, maar Noach — alias Joris Baers — zorgde als steeds voor de orde in z'n Ark.

In 'n uitersten hoek zijn statistiek-torens opgetrokken. Cijfer-poëmata: De resultaten van dat andere bedrijf: *De boekerij Sint Michiel* door Joris Baers als 'n werkelijke *model*-boekerij ingericht. Cijfers om van te duizelen als van 'n groot-industrie. Hoor maar: Op tien jaar tijd 'n half miljoen boeken uitgeleend; 52 °/o vormende en 48 °/o ontspanningslectuur. Tien duizend lezers. En zoo verder. 'k Zeg het u laconiekweg; trek zelf de conclusie over den reuzenarbeid dien zoo'n uitslag vertegenwoordigt. Ik zou lyrisch kunnen worden, uit pure bewondering voor zoo'n gewrochten als Boekengids, Boekerij, Roman-repertorium, uitgeverij... maar m'n betoog kan alle tierlantijn missen. Mijn hoed af voor Joris Baers en zijn medewerkers(sters); voor hun titanisch labeur en voor de bereikte hoogten; voor deze boekenbeurs-veropenbaring, die onder alle opzicht: stijl, bouw, methode, smaak, kleur, Gesamtbild, een trofee is geworden voor de wapenkameren der Cuylitsstraat. Want dààr worden waarachtig felle wapenen gesmeed, lezer, wapenen van geestelijke kracht en zuiverheid, wapenen die zich in onzen tijd doen gelden. Al komen zij uit 'n geruchtloos laaiend vuur, zij komen, treffen, raak op den man af, recht uit de hand van den kapitalen smid die uitsluitend smeedt voor Ons Heer. De waarde van al dit werk heeft

Zijne Eminentie openbaar willen erkennen : Mgr van Cauwenberg kwam, namens Hem, de stand der Vlaamsche Boekcentrale bezoeken en drukte warm-hartelijk z'n bewondering uit voor 't bereikte resultaat.

En komt er volgend jaar nog 'n boekenbeurs, dan moge zij 'n màànd duren, 't eenige middel om toegang te verschaffen aan die àndere tienduizend benieuwden die nu, den achtsten dag, de tralie der feesthal stipt en stroef tegen hun neus kregen. Telaatkomers verdienen het, en de concierge moet ook rusten.

't Is formidabel geweest.

Mgr van Cauwenbergh bezoekt de Boekenbeurs

In midden : Mgr Van Cauwenbergh wordt bij de Vl. Boekcentrale verwelkomd door E. H. J. Baers.

Links : Minister van Cauwelaert, Mgr Zech, Mej. L. Duykers, Z. E. Heeren van Herck en Vlaes.

Rechts : Z. E. H. Kan. van Hoeck, Mgr K. Cruysberghs, E. P. J. van Mierlo, S. J.; Z. E. H. Kan. van Waeyenbergh, Mevr. van Cauwelaert; Z. E. H. H. Aspeslagh; H. Ernest vander Hallen; Z. E. Heeren Dr Joris Caeymaex en Leo Senden.

Drie Herdrukken van Mevr. Steenhoff-Smulders (*)

10.723 ◆ Ik heb te dezer plaatse meer dan eens minder vleiende dingen geschreven over vrouwelijke auteurs van Noord-Nederland, naar aanleiding van een of ander boek waarbij deze bijna systematisch de gebreken van het geslacht lieten gelden met een aplomb en zelfzekerheid die meer dan eens verbluften : binnenhuispraatjes, beperktheid en eenzijdigheid in hun kijk op de menschelijke ziel, afwezigheid van een

(*) EEN ABDISSE VAN THORN.
JACOBA VAN BEYEREN.
JAN VAN ARKEL,
— Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1933, 2e druk, (21 × 15) 190, 216, 184 blz. — elk 27 fr.

Mevr. Alb. Steenhoff-Smulders

ernstige ethische levensbeschouwing, tekort aan epische kracht en aan synthetischen zin. Intusschen valt mij de genoeglijke taak te beurt een der meest hoogstaande letterkundige vrouwen uit Noord-Nederland, waarvan ge den naam vergeefs zoekt in de meeste literatuurhandboeken, op den voorgrond te mogen brengen. Ik doe het met des te meer genoegen omdat ze tenslotte een glansrijke wraak heeft genomen op de bekrompenheid en de geestelijke ontoereikendheid van vele harer sexe-genooten. De naam der vrouw die ge hierboven leest, had destijds in Noord-Nederland vooral een goeden klank in sociale middens. Haar redakteurschap bij het maandschrift « Van onzen Tijd » en later bij de « Katholieke Illustratie » wierpen haar volop in den strijd welke enkele vooruitstrevende geloofsgenoten vochten voor een hernieuwing der katholieke letteren, die midden het rumoer van de Nieuwe-Gids-beweging, zachtjes en roemloos ingedommeld schenen.

Haar lyrisch werk, — sprookjes en gedichten — dat overigens zeer omvangrijk is, en destijds alvast een veel minder dankbaar genre was dan nu, in het Holland van nuchtere, positieve menschen, vooral geörienteerd naar zakelijkheid en gewin, laat ik hier opzettelijk buiten spraak, en wensch bij gelegenheid van de herdruk van haar historische romans, de aandacht op te eischen voor dit hoogstaand werk dat door allerlei omstandigheden dreigde een roemloozen dood te sterven in de rekken van enkele volksboekerijen, waar ze nog voorhanden waren. Overigens heeft Dr Jules Persijn zaliger reeds twee jaar terug deze hoogbegaafde vrouw en haar werk in eer hersteld door zijn uitstekend boek over deze schrijfster, dat in 1931 bij het Davidsfonds verscheen.

Bij het herlezen van vooroorlogsche romans die niet in hoofdzaak met zuiver litteraire bedoelingen geschreven werden, valt telkens op in welke mate de zorg voor het epische, het dramatische, het boeiende, bij de auteurs op den voorgrond stond, dikwijls ten nadeele van de bellettristische kwaliteiten van het werk. De litteraire kritiek en onze eigen wijsneuzigheid die ons, « intellektueelen », dergelijke boeken als volkslektuur doet taxeeren, zoodra we boven Snieders en Melati van Java uitgegroeid zijn, waren de oorzaak dat we ten slotte onrechtvaardig geworden zijn tegenover de romanliteratuur van een kwart en van een halve eeuw terug, in zoover deze niet het etiket « psychologie » of « realistisch » droeg.

De waardeering welke Marie Koenen ondervond, dankte ze in hoofdzaak aan haar geestelijke voorgangster Mevr. Steenhoff-Smulders, die voor haar een weg gebaand had op het terrein van den katholieken historischen roman. De drie middeleeuwsche verhalen welke Mevr. Steenhoff-Smulders schreef voor de Katholieke Illustratie, aan welker redaktie ze vele jaren ijverig deelnam, dragen al de kenteekens van de bedoeling welke hierbij voorzat krachtens het speciale publiek waarvoor ze bestemd waren : voor alles een boeiend verhaal te schrijven, en de katholieke middeleeuwen die een halve eeuw terug pas in het stadium verkeerden van herontdekking, aanschouwelijk en begrijpelijk te maken voor het Roomsche publiek. Soms dreigt even het gevaar dat de zware dokumentatie welke zich opdrong aan de schrijfster, zich niet beperkte tot een voorstudie, doch door zijn overvloed aan historisch-politieke, religieuse en folkloristische détails, de groote strakke lijn van het verhaal zou hinderen. De schrijfster was niet straffeloos een geestelijk kind van den grooten Thijm, met z'n diepe bewondering voor de katholieke middeleeuwen. Doch haar eigen vrouwelijk sentiment, de vrouw, de dichteres en de sprookjesvertelster redde haar telkens op het kritisch moment voor de verstarring van het documentaire; de idylle, het sprookje herwon telkens zijn rechten : de liefde van den legendarischen ridder Jan van Arkel, die ter kruisvaart toog om op het heilig graf den ridderslag te ontvangen, voor de edele jonkvrouw Ermgaard; die van Jacoba van Beyeren voor Humphrey van Glocester, na de tragische dood van haar eersten echtgenoot; in «Een Abdisse van Thorn», de hopelooze liefde van ridder Willem de la Marck voor Johanna, de toekomstige abdisse van het adellijk stift, en de passie van gravin Josine van Cleve voor ridder Willem, waarvan deze zich gansch onbewust is. Vooral dit laatste boek is een monument van gezonde epiek, evenwichtig, boeiend, gezond van verbeelding en onberispelijk van konstruktie, met een zeer zuiver gehouden middeleeuwschen geest zonder archaïsme, gevoelig zonder sentimentaliteit, psychologisch uitstekend verantwoord zonder zielkundig maniërisme. Eigenlijk is Mevr. Steenhoff-Smulders ook in deze drie romans meer dichteres dan romancière. Liefde is in haar werk het hoogste : godsliefde in haar middeleeuwsche exempelen, idyllische liefde in haar romans. Ze beschouwt de middeleeuwen ongeveer als Georges Geurdon in zijn bekende navertelling van de « Chansons de geste » en als Arthur van Schendel en Adriaan van Oordt in hun amoereuze verhalen van zwervende en verliefde ridderen. Maar dan reëeler, menschelijker, minder onstoffelijk en waarachtiger dan deze neo-romantiekers, voor wie de middeleeuwen alleen een dankbaar en onontgonnen kader waren voor laat minnespel in een nieuw-ontdekt Arkadië. Zoo staan aan den ingang van het renouveau der katholieke letteren in Noord-Nederland, — ik zou wel durven zeggen : bij den aanvang van de nieuwe historische romantiek in het Noorden — deze drie romans die we niet graag zouden missen in onze literatuur. Het is een werk dat blijkbaar bij wijze van principe onvermeld bleef in de professoiale handboeken van literatuurgeschiedenis, — welk lot het overigens deelt met

een niet gering aantal andere titels van geloofsgenooten — maar jammer is het dat wijzelf deze werken meestal slechts kennen bij den titel, en dan nog grootendeels omdat bij de ontijdige dood, deze begaafde vrouw enkele maanden terug, de pers ons de titels harer boeken in herinnering bracht. Dat een ondernemend uitgever het aandurfde haar historische romans heruit te geven in dezen van nieuwe boeken gesatureerden tijd, wijst erop dat hun taak niet voorbij is.

Ik hoop hartgrondig dat al wie begaan is met de opvoeding van dit volk langs de wegen van boekerij of onderwijs, een « modern » psychorealistisch boek zullen kunnen opofferen voor deze « ouderwetsche » romantiek, ook al is het eene een goudbeprijsde moderoman en al zijn deze « slechts » romans van een evenwichtige, geestelijk gezonde en naar oud recept wat uitvoerig-schrijvende vrouw. Want deze laatste zijn het goede, voedzame brood waarmee we sedert de dood der Sniedersen in het Zuiden en sedert Melati van Java in het Noorden, zoo spaarzaam werden bedeeld. Dat alle bibliothekarissen in Vlaanderen deze titels schrijven, bovenaan de lijst hunner eerstvolgende aanwinsten.

Kantteekeningen bij « Trouwen » van Gerard Walschap

I

10.724 Het is nu eenmaal een feit dat er tusschen het geslacht dat vóór den oorlog tot bewustzijn kwam, en dat van na den oorlog, op welk gebied men zich ook beweegt, een kloof gaapt van belang.

Moeilijk is het niet om er de oorzaak van vast te stellen.

Terwijl de eersten opgroeiden in een nog tamelijk geordende maatschappij, — al moet het dan worden toegegeven dat ze toen reeds danig besmet was met kiemen van allerlei kwalen die eerst tijdens den oorlog en meer nog nadien zouden losbreken — voor dewelke nog bepaalde normen golden, groeiden de tweeden op te midden van een steeds verder schrijdende ontbinding, waarover zieners als Spengler en Berdiaeff de klokken van den: « Untergang des Abendlandes » luidden en nog blijven luiden.

Het zou te ver voeren over dat steeds verder schrijdend verlies van levens-normen, van wetten die onze houding tegenover ons zelf en tegenover den buitenwereld bepalen, hier uit te wijden.

Slechts één verschijnsel wil ik naar voren brengen : in plaats dat dit verlies de oorzaak zijn zou van een zich bandeloos uit-leven, is het veeleer de oorzaak van een hopelooze slapte, van een inzinking, van een onverschilligheid zonder weerga.

Gerard Walschap: TROUWEN. — R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933 (21 X 14) 182 blz., fl. 2; geb. fl. 2,90.

Ik las eens, waar weet ik niet meer, maar het ging over Parijsche politie-methodes en als ik mij goed herinner was het van Pierre Hamps. Onder meer werd daarin verteld dat, als men zoowat alle middelen uitgeput had om een verdachte tot bekentenissen te dwingen, men hem ten slotte spiernaakt uitkleedde en hem zoo twee, drie, vier uren als het moest in verhoor nam. In het algemeen werkte deze methode zoo demoraliseerend, maakte den verdachte zoo ellendig en hulpeloos dat hij na een zekeren tijd als een vod ineenzakte en men niet veel knepen hoefde te gebruiken om er de bekentenissen uit te krijgen die men te krijgen wenschte.

Het wil mij voorkomen dat de menschen van onzen tijd, steeds meer en meer beroofd van alle levensnormen, van elke moreele uitrusting, en dit mede door de economische crisis, op weg zijn in een gelijkaardig stadium van volledige depressie te komen. Om dan, bij gebrek aan een juist levens-inzicht, bij gebrek aan een criterium, de prooi te worden van allerlei holle frazen over zoogezegde wereld-vernieuwing, thans reeds door zoogezegde « leiders » van op de daken uitgebazuind, alsdan dat het heele probleem er slechts een is van moreelen aard.

Het spreekt dat er nog genoeg overblijven die er feestelijk voor bedanken dit lot van speelbal te deelen, die ondanks de babylonische verwarring gebaard door de eeuw van het licht, koppig vast-houden aan het licht der eeuwen, en sterk, tegen den zwijmelenden stroom in, op bei hun voeten blijven staan. Ze twijfelen er niet aan, eens komt de bezinning en dan keert de stroom.

Maar er zijn er ook, meestendeels uit de na-oorlogsche generatie, die tusschen deze twee uitersten in staan. Ze zijn even berooid en zwak als de massa, doch, misschien wel uit vrees van medegesleept te worden, hebben ze eenvoudig weg de oogen gesloten voor wat er gebeurende is, hebben zich zooveel mogelijk van den chaotischen buitenwereld losgemaakt, hebben den blik naar binnen gekeerd en koesteren slechts belangstelling voor wat zich binnen in hen afspeelt.

Ik zeg: zooveel mogelijk. Want een volledige afsluiting is niet denkbaar. Dat ware de dood.

Lichamelijk hebben we licht, lucht, voedsel, beweging noodig, en ook de ziel heeft contact noodig, om door actie en reactie, van de eene bezinning naar de andere, te groeien en onze persoonlijkheid rijker te maken.

Het toeval wil nu dat deze afgezonderden, naar binnen gekeerden, prachtig geholpen worden door de jongste wetenschap. Deze immers, na met disseceermes en microscoop over alle domeinen te hebben gezworven, had juist in dezen tijd van verval, de menschelijke ziel tot onderwerp van haar experimenteele uitpluizerij genomen en had er schijnbaar verbazende ontdekkingen gedaan. Ik bedoel hier de psychoanalyse.

Dat jonge, gevoelige naturen, in 't bizonder kunstenaars, zich onder

deze laatste categorie bevonden, hoeft wel geen betoog. Waarheen ze zich ook wendden of keerden in deze liefdelooze, harde wereld, niets anders was er te halen dan pijn en kwetsuren en hun opvoeding was er niet naar geweest om er hen tegen te sterken en te harden.

Zij gingen aan 't pluizen en kwamen er fataal toe, mede door de psychoanalyse, dien genialen pluizer die Dostojefski is, torenhoog te verheffen boven de breede, machtige persoonlijkheid van den waarheidzoeker en wereldbouwer Tolstoï. Niet de hoogte, de breedte, de ruimte wilden ze, maar ze begonnen te boren de diepte in. Zekers het ligt in den aard van onzen tijd, 't was een logisch gevolg van een heeleboel factoren.

Maar het ongeluk wil nu eens dat er in de « diepte » niet veel te vinden is voor wie naar leven zoekt. Spit den grond van een halven meter diep naar de oppervlakte en hij is zoo dor en onvruchtbaar als rots. Regen, wind, zon moet er over- en doorheen, afval-van-leven moet er aan geassimileerd worden, eer een zaadje er in kiemen kan, eer die grond nieuw leven kan voortbrengen. En kijk maar rond u, alles wil naar buiten: planten, dieren, menschen, naar het licht, naar de lucht.

Vreemd heeft het mij altijd geleken dat die diepgravers der ziel, al was het dan maar door analogie, niet tot die ontdekking kwamen. Ze hadden niets anders noodig dan eens een droom, dat verschijnsel dat puur-ziel heet te zijn, aan te boren en ze zouden gezien hebben dat het maar mager is wat er aan ten grondslag ligt.

In den tijd toen ik nog met Freud bezig was, heb ik eens in een oogenblik van wakend slapen 't ontstaan en den groei van een droom kunnen volgen. Het is niet eens noodig te slapen, men hoeft niets anders te doen dan de oogen toe te nijpen, om in de zelfgeschapen duisternis slingerlijnen, cirkeltjes, ovalen, aaneen-gesloten zeshoeken als van een bijen-raat en meer van die figuurtjes te zien; soms enkelvoudig, andere malen gemengd. Dien avond was het bij mij niets anders dan een netwerk van naar boven toeloopende spitsen, gelijk een omgekeerde V zoowat. Plots was er een van die spitsen die grooter werd als de andere en — door associatie natuurlijk — temet zag ik een torenspits met een gothisch dorpskerkje eraan vast. De spitsbogige deur stond open en ik trad de kerk binnen waar ik een katafalk zag opgesteld met kaarsenpyramieden errond, zooals na 't Lof met Allerheiligen. Uit de spitse kist sprong er een vastenavondzot met een spitse muts op en een toegetrokken paraplu boven het hoofd, — denzelfde dien ik als kind eens ontmoette toen ik op Asschenwoensdag met een kruiske op het voorhoofd uit de kerk kwam. — Hij wou mij met dien paraplu steken en was ik werkelijk in slaap geweest wellicht was ik op den loop gegaan of had met hem gevochten, maar nu was ik mij mijn toestand bewust, ik bleef staan, weg was de droom en ik werd klaar wakker.

Ik sprak er met een bevrienden oogarts over en die liet mij, glimlachend, een boek over oogheelkunde zien uit de jaren 1830.. waarin het verschijnsel van spitsen en cirkeltjes enz., als aanleiding van een droom, beschreven stond.

Die spitsen, door mijn bloed op mijn netvlies verwekt, lag er dus in de « diepte » van mijn droom.

En zoo ook, als men in waaktoestand, het geprojecteerde beeld van een eerste visueele gewaarwording vasthoudt, vindt men niet veel meer dan wat diagonalen kris-en-kras doorheen, waaruit dan de ware vorm van het beschouwde object — in zeer verschillend tempo, alnaar het iets bekends is of minder bekend — groeit en door de ziel veroverd en vastgehouden wordt.

Ik vraag mij nu af in de schaal der waarden, wat van meer belang is, de droom zelf of die spitsen waaruit hij gegroeid is? Het beeld zélf van het geziene of die eerste, onevenwichtige warreling van lijnen en vlakken?

Voor hem die het leven zoo volledig mogelijk omvatten wil: het eerste. Omdat het tot een volledigen groei kwam.

Voor iemand die zoogezegd in de « diepte » gaat, die naar den « oorsprong » zoekt : het tweede, het embryo natuurlijk.

Ik herhaal: het is goed verklaarbaar dat het naoorlogsche geslacht den blik naar het embryo richtte. En door de omstandigheden, én door de psychoanalyse, waarvan verwacht werd dat ze hun als van zelf het mysterie van het leven ging onthullen.

En ook is het verklaarbaar dat de kunstenaars onder hen, met hun heele wezen geconcentreerd op dat embryo (en met den rug naar het leven rond hen) er toe overgingen om dat embryo zoo embryonaal mogelijk weer te geven.

Ik denk hier in de eerste plaats aan de zoogenaamde *expressionisten*, schilders zoowel als beeldhouwers.

Wat gaven ze ons?

Wat cirkels, groote en kleine, met dikke omtrekken, met dunne omtrekken, over en onder elkaar geschoven, wat strepen en lijnen en driehoeken er tusschen, — een embryo dat een droom kan worden, — met soms hier en daar een neus erin of een oog, een sigaret of een saxofon, — de droom in zijn eerste fase. — En als ze wat verder gaan, thoop en al de droom of liever het droomlandschap: wat misvormde, gedrochtelijke boomen, een water dat bergopwaarts stroomt, een wanstaltig, blikken ventje of wijfje erin en dat alles in doffe, vuile kleuren, kleuren van onder den grond, uit hun diepte, net of er nooit geen lucht en geen zon en geen wolken bestaan hadden, of er nooit een lente, een zomer of een herfst de aarde in bloei had gezet.

Nog meer blijkt dit in wat ze ons gaven in dat andere, specifiek expressionistische genre dat de houtsnede is.

Geen kleuren meer, wit en zwart is meer dan voldoende om in beeld naar buiten te projecteeren wat ze in zich dragen. En van het expressionistisch standpunt uit hebben ze meer dan gelijk.

Om een moment van dien wir-war van vormen dien ze, met de oogschelen dicht, onder de plotse stuwing van hun bloed over het netvlies zien wemelen, vast te leggen, is wit en zwart immers voldoende.

En als ze toevallig aan die onbeheerschte, willekeurige vormen een been, een doodskist of een hansworst associeeren, om er de verschillende scherven van het vlak mee te vullen, of in het beste geval het heele vlak met ééne associatie van b. v. den boeg van een transatlantieker, een blinde met een poedelke, wat doet het er toe dat dit een ding uit den buitenwereld is. Het is en blijft een toevalligheid. En daarom ook mogen ze de verhoudingen van die bijkomstige dingen wijzigen, groot maken wat in werkelijkheid klein is en omgekeerd, een hand op de plaats van een voet, en een voet op de plaats van een hand plakken en zoomeer van die zaakjes. Wij zijn immers in den tijd der Umwertung aller Werte?

Wat eeuwen lang als een regel der wijsheid gold : dat alles in de wereld der verschijnselen zijn rede en waarom had, dat wij die wereld moesten trachten te veroveren door hem te begrijpen, dat onze persoonlijkheid slechts groeien kan naarmate ons inzicht duidelijker en helderder werd, lijkt tijdelijk wel te hebben afgedaan.

De wereld is er nog slechts om iets te wekken in de zenuwen, wat zeg ik, in het bloed van die kunstenaars, en om nadien misvormd te worden tot iets gedrochtelijks ten einde het gewekte in al zijn « originaliteit » in beeld weer te geven.

Trachtte het individu er vroeger naar, door een innig en bewust contact met den buitenwereld, te groeien en uit te dijen tot een persoonlijkheid, wien niets menschelijks vreemd meer was, thans schijnt er van persoonlijkheid geen sprake meer te zijn en moet de wereld dienen om dóór het individu tot iets wanstaltigs te worden omgevormd.

De allerindividueelste expressie van de allerindividueelste zenuwen, van het allerindividueelste netvlies of het allerindividueelste bloed?

Ik zoek ziel, ik zoek menschelijkheid in dit alles en ik vind niets dan een allerindividueelste visie. Arm is deze kunst en hard. Keien in plaats van brood.

Slechts een enkelen keer dient er uitzondering te worden gemaakt, voelt men duidelijk dat er geen sprake is van embryo. Ik denk hier aan Masereel. Hij heeft de wereld niet gemeden, maar er zijn armen omheen geslagen en de menschheid bemind. In wat hij geeft voelt men ruimte, klopt er een begrijpend hart dat mede lijdt, mede strijdt en schreit om erbarmen, om rechtvaardigheid.

II

Men neme mij deze lange beschouwing niet kwalijk. Ik had ze noodig om te komen waar ik nu komen moet. Het laat mij tevens toe kort te zijn alsnu. Zooals Streuvels, — afgezien van het zuiver literaire, van het organische in zijn zinsbouw en in de opeenvolging der beelden — getransponeerd in het pictureele een Valerius de Saedeleer, een Claus, een Laermans en ook wel een Servaes wordt;

zooals Timmermans — met voorbehoud van het gastronomische en

antropomorphische element — dan een mannekensblad wordt of een ouwerwetsch prentje,

zoo wordt Walschap zuiver een houtsnee.

Een moderne, expressionistische houtsnee, raak en scherp en recht op het doel af, maar jammer genoeg, ondanks zijn meesterschap in dit genre... geen Masereel.

Tenminste dan toch niet in zijn Adelaïde-cyclus en evenmin in zijn jongsten roman : Trouwen (II-L).

Een voorbeeld?

Het gaat over Toon, den vader van den held uit het boek. Hij was graag broeder geworden in een Abdij, werd er echter knecht en nadien hulpportier. En toen hij dat was:

« was de eerste portier vriendelijk genoeg om te profiteeren van de eenige occasie die hij in zijn vak had om te verongelukken. Hij stond boven op zijn dubbel leerke om te doen alsof hij een schilderij-lijst afstofte. Toen de eene helft uitschoof en uit de haken sprong. Wie jong genoeg is kan daar nog bijtijds afspringen; voor anderen wordt zoo iets gewoonlijk twee verstuikte polsen, maar deze portier moet aan Toon gedacht hebben. Terwijl zijn leerke viel liet hij zich door het andere onder de knieën scheppen zoodat hij met zijn gezicht langs de twee onderste sporten schroefde en met zijn blooten kop stuikte hij op een fermen, wit-marmeren plavei van 40 op 40. De abdij was bijzonder chic voor hem: in 't gasthuis van Diest lag hij in kamers eerste klas en Toon werd portier.

Men hoeft dit niet van dichtbij te ontleden om er een houtsnee zien uit te groeien. Alles kan op een vlak van 20 op 30, tusschen een paar diagonalen, saamgebracht worden in een evenwichtige verdeeling van zwart en wit.

Sla het boek open waar ge wilt, neem er willekeurig een passage uit : een houtsnee.

Welke ge ook neemt, alle zijn ze even sterk gesneden, even scherp en even raak. Maar tevens even hard, even caricaturaal, even beklemmend, zonder atmosfeer, zonder ruimte, zooals nu eenmaal de meeste houtsneden zijn.

« Terwijl zijn leerken viel liet hij zich door het andere onder de knieën scheppen, zoodat hij met zijn gezicht langs de twee onderste sporten schroefde en met zijn kop stuikte hij op een fermen, wit-marmeren plavei van 40 op 40 ».

Is het een mensch die daar dood valt, of is het een pop? Is dit nu ernstig bedoeld of is het een bespotting?

Van expressionistisch standpunt, ik herhaal het: sterk geduwd.

Maar van algemeen menschelijk standpunt — en ik geloof dat dit toch nog altijd het eenige, zekere criterium blijft ondanks de verdrukking waarin de persoonlijkheid in deze ontwrichte tijden geraakt is, — van een armoe die u griezelen doet.

« De abdij was bijzonder *chic* voor hem : in 't gasthuis van Diest lag hij in kamers eerste klas... »

Is dat alles van die abdij? *Chic*-zijn? Dat men ze dan liever dynamiteere.

« ... en Toon werd portier ».

Ziet ge hem daar staan lachen in zijn zelfvoldaanheid? Voelt ge er het diabolieke in?

Hij zegt niet : « De abdij was bijzonder *goed* voor hem ». Daarmee ware er expressionistisch niets te beginnen geweest in dit geval. Een Masereel zou dat wel gekunnen hebben.

Maar dit genre van houtsnee-kunst, dat bij het « embryo » blijft en niet aan de andere zijde van 't leven de wereld in een mild en begrijpend licht beschouwt, een kunst van talent-volle individu's maar niet van persoonlijkheden, moest dit ruime, breede woord van « *goed* » weren, moest het geval toespitsen tot het degradeerende « *chic* », op gevaar af van den heelen bouw in elkaar te doen storten.

Ik zei dat het heele boek een lange, lange rij houtsneden is. En daar moet ik aan toevoegen : alle zijn ze van denzelfden inhoud : vol degradeerende woorden als « chic » en als een bespotting van de behandelde figuren.

Want niet alleen de verongelukte « die *deed* alsof hij een schilderijlijst afstofte », de abdij « die bijzonder chic was », ook Toon, zijn vrouw Karlien, en niet het minst die hysterieke maniak die hun zoon is, allen die in 't verhaal optreden, worden, inwendig meer nog dan uitwendig, als houtsnee-poppen voorgesteld.

En nu stel ik de vraag:

Werd dit bewust gedaan, omdat het nu eenmaal bij dat harde, caricatureerende genre bijna niet anders kan?

of is de schrijver psychologisch, slechts afgestemd op dergelijke, pathologische afwijkingen?

Misschien hangen ze wel nauw aan elkaar.

Doch een feit is het :

de afstand die zoo'n enkelvoudig, houtsnee-homoneuluske scheidt van een levenden mensch, is wellicht maar gering vergeleken bij den afstand die er ligt tusschen het zoogezegde « zieleleven » van deze boek-figuurkens en de menschelijke ziel.

Als de schrijver naar de menschen toegaat « gebogens-hoofd », om met Björnson te spreken, zou hij dat wel gauw ervaren. Doch hij doet het niet. Nergens vinden wij het geringste teeken dat daarop wijst. De muur van zijn minachtenden spot staat er tusschen. En wat er, door hetgeen er van aan de overzij weerklinkt, in hem gewekt wordt en vorm krijgt, niet in ideeën, maar op de wijze van den literairen kunstenaar, in verhalen, schijnt hij voor de realiteit te houden.

Wat het huwelijk is?

Hij zegt het u in: Trouwen.

Dit alles ware zoo erg niet als hij zijn kunst gaf voor wat ze werkelijk is: *een geval*, karakteristiek in den Untergang des Abendlandes.

Maar hier komt er wat anders van achter den hoek kijken.

En dat is de wijze waarop de schrijver het wil doen voorkomen alsof zijn houtsneden een trouwe, feillooze spiegel zijn van de realiteit, meer nog: het symbool van de realiteit, hier in 't bizonder van het huwelijk.

Waarom anders dien absoluten titel: « Trouwen »?

En dit, als er van een strijd, van een groei, van een « fabel » in dit werk geen greintje te bespeuren is.

De verschillende gebeurtenissen rijen zich aan elkaar, niet verwekt en gestuwd door den wil en het verlangen der menschen onderling, maar door iets als het « Noodlot ». Er was zelf reeds iemand die sprak van het: « bloed ».

Als Rik van Oepstal vijf-en-twintig jaar getrouwd is, is hij nog precies dezelfde gemeene vent als toen hij jong was. Gemeener nog. Want 't scheelt geen haar of 't liep nog uit op bloedschande.

Zijn vrouw, de soliede doch onbewuste, door niets anders dan door haar sterk gestel tot werken gedreven. Mie Zaterdag, het meiske van een dronkelap, verandert innerlijk ook geen zier, ondanks de vele kinderen waarmee hun huwelijk gezegend wordt en die allen domme werkossen zijn, zonder behoeftens bijkans.

En toch als van zelf worden ze rijk, zien we de hoeve die ze betrekken bloeien, en na de dood van de moeder, wordt ze omringd door de huizen van de getrouwde kinderen, ander volk vestigt er zich eveneens, het wordt er zoowaar een gehucht dat den naam krijgt van die vod van een man. Het schijnheilige dorp blijft hem echter den rug toekeeren.

Maar dan, met een sprong zijn we twintig jaar verder, de man is pas gestorven en uit den mond van den pastoor hooren wij hem roemen als een toonbeeld van christelijkheid en vernemen we zelfs dat hij voorzitter der kerkfabriek was. Ja, zegt hij, zoo is de jeugd van vandaag niet meer. Dat waren tenminste nog mannen!

Men begrijpt wat de schrijver wil bewijzen.

Het leven gaat zijn gang. Uit modder en slijk — en hij neemt geen blad vóór den mond om het uit te teekenen — uit een huwelijk van niets, waaraan niets ideëels ten grondslag ligt, niets anders dan de drift van een totaal verloopen viezerik die op het punt stond zelfdmoord te plegen en een aanslag deed op haar die even later zoo maar pardoes zijn vrouw wil worden, daaruit groeit er een gehucht vol ruw, gezond leven en arbeid. En meer nog die verwaaide vent wordt een model van christelijkheid, een symbool van de goede zeden van den ouden tijd en brengt het zelfs tot een voorbeeldig kerkmeester, die zijn stoel in het koor heeft.

Hoe dat gekomen is, hoe uit dien poel plots dit positieve gegroeid is — iets wat op zich zelf natuurlijk best mogelijk is — vernemen we nergens.

Tot op blz. 161 — het boek telt er 182 — zitten we in de viezigheid. Het beste wat er in voorkomt is Mie Zaterdag : een gezond dier. Net of

er in die menschen die er in optreden niets anders zat, niets anders zitten of werken kon. Kwezelarij, schijnheiligheid en erotiek. Een leven zoo arm, zoo laag als men nog nergens zag.

Van blz. 162 tot blz. 171, wordt ons de dood van de moeder beschreven, van 171 tot 174 de opgang van het gehucht en in de laatste 7 blz. geeft de pastoor den lofzang van dien braven man, den stamvader der parochie.

160 blz. verwarring, spot, laagheid zonder maar één glimpje menschelijkheid en hokus-pokus-pax op 7 blz. zijn wij ineens in een soort ideale wereld.

Wat daar tusschen ligt — *en wat het* **leven** *is* — daarover geen woord.

En ondanks alles, ondanks expressionisme, blijft een der kapitale hoofdvereischten van de kunst (ook van de philosophie, de moraal, de opvoedkunde) dat wat de Duitsche philosophen: « *Verdeutliching des Lebens* » noemen.

Wie dit Trouwen als klinkende munt aanvaarden, meegesleept door de « zeitgemässige », knappe techniek van den schrijver, moeten wel tot de conclusie komen dat liefde, eer, godsdienst, moraal en alle andere ideëele waarden gewoon een reusachtige verlakkerij zijn... tenzij ze genoeg critischen zin bezitten om te vragen: waarom?

Iets wat tegenover kunst weinig gedaan wordt, omdat kunst, uit den aard van zijn wezen, als opium werkt.

Een arm boek. Arm aan menschelijkheid, arm aan leven. Maar dubbel gevaarlijk omdat de houtsneden meesterlijk geduwd zijn, die u moeten in den waan brengen : boer er maar op los, laat uw bloed u leiden, 't komt alles wel terecht.

Wat op den keper beschouwd ook de kern is van den Adelaïde-cyclus en in 't bijzonder van het laatste : « Carla ».

« Als ik Walschap lees voel ik mij mottig, » zei mij laatst een vriend.

Een typeerend, raak woord.

Een bekrompen levensbeschouwing werkt dit altijd uit. Wat tevens heel, heel pijnlijk is. Te meer daar Gerard Walschap talent en inhoud genoeg bezit om een Masereel te worden in dat genre. « Volk » en « De dood in 't dorp » zijn daar om het te getuigen.

ANTOON THIRY

ROMANKRONIEK

door Anton van de Velde

Nu 't jaar '33 ad patres ging, zit de boekenuil in z'n zolderluik te mediteeren over voorbije literatuur. Er is weinig glorie geweest en veel kleinheid. Er is 'n ziekte gekomen : de ziekte der geleerden, de smaal-en-schimp-ziekte, de spuugziekte, de waanziekte, de ziekte der idiote opgeblazenheid. Ze had reeds vroeger haar symptomen laten zien toen b. v. Streuvels' werk 'n reeks «meteorologische bulletins» werd genoemd. Nadien is er o. m. 'n heel jonge patient geweest ('t kuiken kwam pas uit 't derde collegejaar!) die naar Persyn zaliger spuugde en intusschen karamel-gewrochten schreef over b. v. de... zoete streeling over 'n warmen hondenbuik. Toch wat méér waard dan Schaepman, wat? Er zijn méér aberraties uit 't sanatorium ontsnapt. 't Jaar '33 heeft z'n aandeel gehad o. m. in de gedaante van 'n jonge dame (± 25 lente's) die plots van bevoegdheden overkropt bleek en week-in, week-uit aan 't schrijven ging over al wat ge wilt: binnenhuiskunst, kerkbouw, opvoedkunde, kinderpsychologie, jeugdlectuur, en — natuurlijk — ook over literatuur. Die jonge dame, très imbue de sa propre importance, heeft ons telkens verrast met 'n nieuwen, nooit-vermoeden, revelatieven diepen kijk op mensch en menschenwerk. Er scheen, ten slotte, luidens haar oordeel, niet veel goeds te zitten in onze tegenwoordige kunst en wetenschap. Wat wij beschouwen als degelijk, vaak als superieur, was erg wankel of, nog erger, bijna totaal waardeloos. Dixit de jonge dame. Den hoofdvogel heeft ze onlangs afgeschoten : We hebben namelijk van haar vernomen dat Selma Lagerlöf, de unieke Lagerlöf, onze «overschatting» heusch niet waard is... De vijf-en-twintigjarige Vlaamsche dame vindt de vijf-en-zeventig van poëzie en schoonheid overvolle jaren van Lagerlöf 'n preutsch, waanwijs krantartikeltje waard. Het is weldoend, bij eigen volk zóó'n vertegenwoordigster van gedegen, hoogstaande critiek te weten.

Er is 'n drie- of viermanschap gevormd dat — 't lijkt wel 'n afspraak — systematische onderlinge en wederzijdsche bewierooking toepast en — natuurlijk — al wat buiten 't eedverbond werkt even systematisch negeert, kleineert, verminkt, bespot, bespuugt. 't Verbond heeft 'n soort loudspeaker, 'n gearriveerd mensch die 'n blad lanceert, voor de 9/10 door hemzelf volgeschreven. Al wat niet in zijn of hun raam past, wordt verketterd en verguisd. 't Verbond — en vooral de loudspeaker — houden van officieelen invloed en representatie. Gesmaal, geschimp en waan en autogobisme en eigenbelang,

Er is op 'n vroede vergadering van 'n nieuwe — de hoeveelste? — pleiade wereldhervormers gekletst over Conscience. De brave doode man — die in z'n honderd romans, n'en déplaise de spugers, zal *blijven voortleven* — is aldaar definitief kapot gemaakt. Met woorden. Op diezelfde vergadering sprak het gearriveerd mensch — zie boven — de

evangelische woorden: 'n Roman moet pessimistisch zijn om goed te zijn. Gelieve te acteeren, lezer, voor 't geval dat ge ooit romans te keuren krijgt of — wat erger is — te schrijven. Nota bene : De doodgraver van Conscience was nochtans present op de academische Conscience-hulde te Brussel. Dat was *officieele* representatie, zie je?

Er is nog meer gebeurd, maar wat zou de boekenuil u verder intimideeren? 't Is niet het kwantum, maar de plompheid der gesinjaleerde dingen die u diets maakt hoever we geraakt zijn met de Vlaamsche critiek en literaire voorlichting. En nu mag er, dunkt me, zachtjes-aan op gedrukt dat er 'n reactie noodig is, dringend noodig, tegen den onzin waarmee onze gemeenschap wordt begekt. 't Paar humoristisch-lijkende feitjes, hier aangehaald, moge nog zoo onbeduidend zijn, afzonderlijk beschouwd, 't is in elk geval teekenend voor de tegenwoordige mentaliteit en richting van ons literair arrivisme. Erger is echter dat àndere feit: De tegenwoordige literatuur en critiek — ook de katholieke — zijn niet minder of meer dan 'n soort Streberei, 'n huldigen der « l'art-pour-l'art »-formule. En bijaldien er geen verzet komt tegen dàt feit, zullen de gevolgen van die mentaliteit en oriënteering, van katholiek standpunt bekeken, treurig zijn voor de toekomstige mentaliteit en oriënteering van 't publiek. We kunnen niet beletten dat 'n dagblad onbevoegden onder zijn vleugels koesteren wil, maar van *onzen* kant moet er verzet zijn — in den vorm van gezonde, objectieve voorlichting — verzet tegen de ziekte der geleerden en verzet tegen de psycho-pathologie van dezen tijd. Zooniet heeft ons werk geen zin of doel meer. Alle apriorisme is 'n vorm van eigenwaan. Met waan is niemand gediend, die 'n zuivere en sterke basis wenscht voor z'n geestesleven. Het is waarachtig meer dan ooit noodzakelijk, konsekwent het kunstwerk te toetsen aan de fundamenteele principes van Geloof en zeden. Dat sommigen — ronkende vliegeniers! — op ons neerkijken van uit hun wankele hoogte, kan ons am slichtsten doen wenschen dat ze niet té rampzalig op de keien worden neergesmakt. En intusschen zeuren we niet. Hopla! Wir leben!

* * *

10.725 ◆ 'k Ben blij deze romankroniek te kunnen aanvangen met **Jan Herbert Mac Donald (IV)** waarvan J. B. VAN RODE ons thans de deelen III en IV geschonken heeft. Herlees, bid ik u, wat ik over I en II schreef in de laatste Novemberkroniek. Dezelfde waardeering wensch ik aan dezen tweeden bundel te wijden. En met dezelfde overtuiging als in de vorige recensie beveel ik dezen katholieken roman aan. Dat de Wereldbibliotheek dit gave werk onder haar hoede nam, pleit voor haar eruditie en haar doorzicht. In III en IV gaat deze roman de toekomst in. Over 'n tijdperk van ± vijftig jaar gebeurt er reusachtig veel in Donald's leven en in Donald's Nederlanden. Jan Herbert wordt willens nillens — 'n voorbeschikking der Voorzienigheid — in de politiek betrokken. Zijn sterk gezag en zijn harde, doel- en plichtbewuste wil ruimen, in

nare oogenblikken van communistischen opstand, onmeedoogend het schuim van de gemeenschap weg. Daarna wordt zijn activiteit gericht tegen de lamme, officieele lichamen die, van hoog tot laag, 'n paar individueele gevallen uitgezonderd, louter corruptie zijn. De oude koningin, versteven in protestantisme, wil Donald nog even 'n diplomatischen hak zetten, maar Donald repliceert op 'n kalme, vastberaden, ruiterlijke manier. En de Kroon begrijpt. Haar regeeringsdagen zijn trouwens geteld en weldra zal Juliana den troon bestijgen om in nauwe verstandhouding met Donald te regeeren. Eigenlijk is 't Donald die regeert. Koningin Juliana ziet zoo rustig en open die werkelijkheid in dat ze hem, na den hertogelijken titel, ook haar abdicatie te zijnen gunste voorstelt. Donald aanvaardt. Hoe groot z'n verlangen naar meer rust en eigen vredig huiselijk leven ook zij, is het bewustzijn van hoogere plicht en roeping machtiger dan z'n nochtans zoo menschelijke intieme betrachtingen. Wat er verder onder koning Jan I geschiedt? Lees zelf en ge zult mijn vreugde bijtreden: van Rode heeft 'n stuk werk op z'n actief dat de meesten onder ons hem nooit zullen nadoen. En in den donkeren adventtijd der Nederlandsche letteren (Betlehem schijnt wel zéér ver te liggen!) is deze *Donald* een ster van zoo blije flonkering dat vele doolaards haar met hoop en vertrouwen zullen volgen.

10.726 Van HERMAN DE MAN krijgen we als nieuwjaarsgift **Een Stoombootje in den Mist (IV).** De knappe, geestige, scherpziende verteller van « De kleine wereld » is hier weer aan 't woord met zijn plezante weergave van volksleven en -typen. 't Stoombootje, de «Maasstroom IX» moet naar Goes, naar de koemarkt en jaarmarkt en den kramerijdag. Er komen onderweg koeboeren aan boord mét hun beesten, en marktventers en kramers, 'n wereldje op zichzelf tusschen de nauwe wanden van de kajuit of groezelend in de reeling gevangen. Onderweg plotse dikke mist. Zandbanken maken 't stoomen gevaarlijk. 't Anker valt. Afwachten. 't Duurt echter ùren en nog ùren; 't duurt één dag, twee, drie dagen... De Man verdeelt z'n boek in drie « parten ». Eerst : *Verbittering.* Waarom gaan we niet verder? De winst der markt vloeit weg in den mist. Tweede part : *Berusting.* Er is toch niets te dwingen aan de elementen der natuur. Schipper Cabauw is heldhaftig met de sloep naar wal gevaren — blindelings in den mist — om proviand te halen voor zijn passagiers. 's Menschen buik is de centrale voor gemoedsstemming, meent Cabauw, en hijként z'n volk. Nu hun ingewand rustig is, beginnen de typen aan boord los te komen. Zij vertellen van hun wederwaardigheden, en wat daarbij aan volksche philosophie en humor loskomt, kunt ge weten indien ge De Man kent. In 't derde part : *Verwachting,* klaart de mist op, varen zij veilige haven binnen en betreden opgelucht den wal. De Goessche jaarmarkt is verloren, maar Cabauw's rabauwen gaan verder 't leven in met de verwachting van prettige compensatie. Ik kan niet beweren dat dit *Stoombootje* een zóó plezierigen tocht uitbeeldt als de vagabondeering der *Kleine Wereld.*

Daartoe is in 't eerste boek de dramatische lijn over teveel onafhankelijke individuën verdeeld, en wat die elk te vertellen hebben, moge nog zoo raak zijn, afzonderlijk beschouwd, is het te los van samenhang voor de gewenschte stevigheid van 't geheel. Maar buiten dàt euvel, is deze bundel van De Man 'n dankbaar ding, 'n soort bloemlezing uit leven en gedachten en taal van den alledagmensch.

Zoo 't schijnt, schrijft De Man 'n vervolg op « Maria en haar Timmerman », We zien dit werk met veel belangstelling tegemoet, want in « Maria en haar Timmerman » bleek de auteur zichzelf completer gevonden te hebben dan in 't wel mooie maar te anecdotische van z'n populaire verhalen. Wait and see.

Wanneer ge nu eens gezonde en boeiend-didactische lectuur wilt,
10.727 lezer, dan verwijs ik naar **Straat Magellanes (IV)** door JOHAN VAN DER WOUDE. 't Is het verhaal der heldhaftige exploratiereis van 'n kleine Hollandsche vloot, op 't einde der zestiende eeuw, onder commando van Jacob Claeszoon van Ylpendam. De « Hoogmogende Heeren » hebben hem 't admiraalschap opgedragen en Claeszoon moet voor moeder Holland de beruchte en toen nog gevreesde straat van Magellanes door, op zoek naar aardrijkskundige gegevens en naar interessant gebied. In de reeks « Voortrekkers », onder leiding van Anthonie Donker, waarin nieuwe romans van jonge Nederlandsche schrijvers worden verwelkomd, is van der Woude waarachtig 'n knappe aanwinst! Er blijkt aan deze reisgeschiedenis niet bepaald 'n romanbouw voorbestemd te zijn geweest, maar de historische basis zelf én de sobere, historisch-getrouwe bouw van dit boek boeien minstens zoo sterk als 'n roman met vernuftige verwikkelingen. *Straat Magellanes* is 'n stuk diepmenschelijke strijd en nationale trots en ambitie uit Holland's grooten tijd. Van der Woude was mij voorheen niet bekend; nu klasseer ik hem graag in 't kleine bent der goede literatoren.

J. V. D. WOUDEN

Schrift 8 en 9 der « Vrije bladen » omvat een tamelijk indigest
10.728 preparaat van M. VAN DANTZIG: **Droomen voor Loedo's slaap (III).** Ik ben niet wijs genoeg om de wijsheid te achterhalen die voorzeker in dit bundeltje bedoeld is! Nuchter en burgerlijk bekeken — ik roep 't getuigenis van mijn beenhouwer in — is Van Dantzig's Loedo een ondervoed kalfje. De literaire buitenechtelijkheid van 't wonderjong krijg je op den koop toe. 't Proza van Van Dantzig, kortweg als materiaal beschouwd, komt uit de expressionistische school. Uit de mode, man. En wat den eigenlijken inhoud betreft — om dààr nu toch 'n touw aan vast te knoopen, je zou 't een rhapsodie à la Brulez kunnen noemen, maar dat is 'n affront voor Brulez. Deze «droomen» zijn, evenals Loedo en z'n kornuiten, een troebel spiegelbeeld van 'n troebele ideologie. Niet dat er in die tachtig bladzijden geen enkel rustpunt zou te vinden zijn;

Mev. SELLEGER-ELOUT

er zijn fragmenten die 't atmospherisch werkelijk « doen », gedachten die — in lucide oogenblikken geschreven — boeien naar hun essentie en uitdrukkingsvorm, maar 't geheel is van zoo'n hypersubjectieve samenstelling dat 't wel gemaakt schijnt voor 'n eng clubje van zeer voorname, eigenwijze jongelui die lak hebben aan de wereld en met z'n vijven of zessen beter en wijzer, vooràl wijzer zijn dan de « kalveren » der burgerlijke literatuur en haar simpele lezers. 'k Vermoed, op grond der normale proceduur, dat deze « droomen » (on)natuurlijk hun aanhangers zullen hebben. Bakvisschen kunnen er alvast hun gading in vinden tusschen twee flirten in. De « Vrije bladen » maken misbruik van hun vrijheid. Geeft ons geen knollen voor citroenen !

Nu volgen twee psychologische romans. In beide speelt, of beter:
10.729 ondergaat 'n meisje de hoofdrol. De eene heet **Ruth Teiling (III-N)**
10.730 door Mevr. J. M. SELLEGER-ELOUT ; de andere heet **Marietje (III-N)** door JOHAN WESSELING. Nummer één telt 280 blz. ; nr twee 130 blz. 't Verschil van volume pleit ten gunste van Johan Wesseling, want in zijn boekje vertelt hij omtrent zóóveel als Mevr. Selleger in haar dikken bundel. Die twee romans loopen verbazend paralleel. Allebei behandelen zij de belevenissen van 'n meisje in de « gevaarlijke » jaren. Nota bene, die jaren zijn eerst dàn werkelijk gevaarlijk wanneer in de voorafgaande opvoeding alle zedelijke en kristelijke versteviging ontbroken heeft. Bij *Ruth* en *Marietje* is de opvoeding herleid tot mathesis, geschiedenis, theekleedjes en kleinburgerlijke standing. Van Geloof geen spraak. Nutlooze ballast. Totdat de meisjes, kort gehouden ter wille van geldelijke bekrompenheid, in relatie komen met 'n flirtschepsel, en dan gaat voor de vogeltjes de kooi open en vlerken zij weg, onbesuisd, de lieve vrijheid tegemoet. Maar voor Marietje zoowel als voor Ruth komt de bittere ontgoocheling, de neervaart, het donker. Redding? Ja, indien je van redding gewagen mag : Ruth « herpakt » zich in 'n soort neutrale jeugdbeweging ; Marietje consolideert haar magere fondsen in een doodgewoon huwelijkje, doch ze droomt voort. Man en kind zijn slechts onafwendbare rekwizieten der werkelijkheid.

Beide gelijktijdig verschenen romans bewijzen hoe er in 't neutrale Holland ('t Protestantisme is aftandsch geworden) over jeugd en opvoeding wordt gedacht. Auteurs die zich, quasi-meewarig, over de *gevaren* dier jeugd heenbuigen, maar niet één woord weten te reppen over godsdienstige factoren die van kapitaal paedagogisch belang zijn, kunnen ons den indruk van 'n onbewuste tragi-comedie niet ontnemen. Wat doen zij toch geléérd en bazig in hun moreel onbegrip ; wat kletsen zij toch diepzinnig en wat rafelen zij nuchter de vezels der psychologie uit ter wille van den zooveelsten roman over het zeer actueele en dus modische jeugdprobleem ! Al wat ge wilt voor de jeugd, maar niet één

JOHAN WESSELING

bovennatuurlijk houvastje wordt haar gejond; dat is immers niet reëel genoeg voor de zeer efficiente jongelui die morgen zelfstandig in de wereld staan... en even zelfstandig de grootste egoïsten worden der nieuwe generatie. We kunnen er echter wel rustig bij blijven: de typische overmoerdijksche psychologische literatuur moet immers regelmatig bijgevuld zooals de wateringen van 't lage land? 't Gaat alles even accuraat, even koud cerebraal (met 'n artificieel klankje van levensernst) in die letterstapelende wereld waar 't hopeloos leeg en hol zou worden indien niet een — Goddank gezond — procent Hollandsche schrijvers licht en warmte en vertrouwen brachten met hun *ziel*. Maar intusschen zijn de Ruth's en Marietje's te beklagen.

Ten laatste krijg ik nog WILLEM ELSSCHOT onder handen, 'n Vlaming die, heb ik 't goed voor, de auteur is van het destijds literair zeer
10.731 geprezen « Villa des roses ». Thans gaf hij **Kaas (IV)** uit, 'n tranche de vie, volgens sommigen 'n stuk uit eigen leven. Dit bondige, rake, goed-geschreven boek getuigt van 'n stevigen kijk op leven en mensch en van 'n stijlbezit en -beheersching die over heel de lijn gunstig, zeer gunstig stemmen. Elsschot (pseudoniem voor ALFONS DE RIDDER) houdt niet van fiorituren; zijn werk gaat recht op den man af. Schijnbaar koel en positief, verraadt zijn stijl den weemoed en de misère van den kleinen man die met z'n groote ambities steeds z'n neus stuk loopt tegen de harde muren der omgevende wereld. Die kleine man is kantoorbediende; wenscht beter leven; probeert van alles om uit z'n kleinburgerlijkheid te geraken; zal desnoods speculeeren of andere dwaasheden doen; voelt zich opgewassen voor groote dingen; voelt zich 'n soort « petit caporal » die beslist Napoleon zal worden... Totdat de wereld hem nóg kleiner maakt en hij schuchter terugkruipt in z'n initiale schelp. Hier, in dit boek, « doet » kleine man in kaas; hij kon evengoed cement verkoopen of detective spelen of wisselagent. De kaasgeschiedenis loopt falikant uit en Frans Laarmans (de held) keert berustend weer naar de « General Shipbuilding Company », naar denzelfden lessenaar en dezelfde papieren en hetzelfde bestaan van voorheen. 't Experiment was kort en voldoende. 't Ging met den « Japanschen steenhouwer » evenzoo, alhoewel wat uitvoeriger. Man lebt und strebt; die Welt ist Schweinerei... Ik vind deze *Kaas* van Elsschot prima en 'k ben blij deze kroniek met 'n flinken Vlaamschen naam en 'n flink Vlaamsch boek te mogen besluiten. Niet dat de kwantitatieve meerderheid uit 't Noorden ons moet overbluffen, maar er komt uit eigen

WILLEM ELSSCHOT
ps. v. ALF. DE RIDDER

gouwen toch werkelijk weinig zaaks dat de gastvrijheid dezer kroniek verdient. In afwachting van meer en beter, zuster Anna, maak ik voor heden m'n hoffelijke reverencie.

Anna, wanneer gaat er eens iets grootsch gebeuren?

CRISIS-LITERATUUR

Zij die vragen dat de literatuur van dezen tijd over dezen tijd zou wezen, worden aanhoord. Hoewel de vraag te eenzijdig gesteld wordt. Ik vind het wel een beetje onrechtvaardig te eischen dat een schrijver zich zou binden aan de tijdspanne van enkele maanden en te spreken van een miskennen van socialen plicht als hij buiten de crisis gaat die arbeid en geest in dezen tijd doorworstelen. Was « Faust » geen document over den tijdgeest, heeft « Uylenspiegel » geen actueele waarde?

Wat er ook van zij, de crisis heeft een paar boeken op onze tafel
10.732 gebracht. **Harten en Brood (IV)** van ALBERT KUYLE is een crisis-boek.
◆ « Een roman over harten en brood. Over gewone, ongetelde menschenharten, en over gewoon, doelloos en veelvuldig brood. Over harten die verlangen naar rust en ontferming. Over brood dat, eens heilig, beduimeld en vertrapt geworden is, tot het gelijk was aan geld en schande ».

Deze inleidende woorden klinken als de aanhef van een betoog. En dit is wel de zwakkere zijde van dit schoone boek. Daar is te veel opzettelijkheid in het schematische.

Een arbeidersgezin, het gezin van een fabrikant. De machine ontneemt het brood aan den vader: de oudste arbeiders moeten de eerste de straat op. De dochter wordt meid bij den fabrikant waar de weinig propere jonge heer haar tracht te verleiden; de verloofde van het meisje wordt dan ook door hem uit de fabriek gezet. En de dochter van den fabrikant amuseert zich een uurtje over de onhandige verliefdheid van een onderwijzer die de broer is van haar dienstmeid.

Dit is de hoofdlijn van dit te weinig openslaande verhaal. Een mislukte staking waarin de betaalde propagandisten (christelijke hoor!) een gemeen figuur slaan, een fancy-fair waar gedanst wordt ter eere van de armoe, geven verruiming zonder er echter in te slagen ons een ndruk van het massale van dezen crisistijd te geven.

Een schoon boek nochtans. Daar zit gang en rhythme in dezen roman. Ontroering en eerlijke opstandigheid. En mooie bladzijden met den hoop. Als bijdrage tot de sociale romanliteratuur is het voorzeker een flinke aanwinst. Daar is strijd in en atmosfeer en zeer vele zijden van dezen hopeloozen tijd zijn met benauwende zekerheid afgeteekend. En nu wij zeer zelden een boek mogen sluiten met de blijdschap dat wij er voor enkele uren beter door zijn geworden, is de roman

ALBERT KUYLE

van Albert Kuyle dubbel welkom. Dit boek heeft de verhevene gave van ontroerbaarheid, de edele gave van het doorvoelde medelijden. Te midden de somberheid en de gemeenheid van de broodgevers en broodnemers, van bedrog en lafheid van schijn-katholicisme, staat de eeuwige schoonheid van het moederschap en de schoone liefde van den priester.

10,733 ◆ Hoewel er veel goede wil is in **Verdoken Verdriet (IV,)** geschreven door ANTON MICHEL « in opdracht van De Oogst », kan ik er mij niet over verheugen. Een crisis-boek zooals voorgaande. Maar de crisis in de bedienden-wereld.

Zeer hinderlijk in dit boek is de artificieel-litteraire taal, de geforceerde vergelijkingen en de overbodige wellust die hier in beschrijvingen gezocht wordt. Ik kan er maar niets schoons in vinden dat de « waaideur » met een doffen ruk dichtslaat, dat de menschen den « droeven weg (van den held) schuinden » en evenmin vind ik bekoring in beeldspraak als : « Daarbinnen weende het zoo fel en boorde een schroef kreunend door gansch het lijf », — « Nu breekt zijn vrees stuk en brokt open in kleine snikjes die plots zijn gansche lijfje doorschokken » Dat de jonge vrouw « schreide bij de scherven van haar geluk » zegt mij niets en « waarom moet hij in onze wonden den gloeienden pook van zijn onverbiddelijkheid boren » is komisch maar « De etterwonde in zijn ziele, het giftig schuimen van zijn gekwetst gevoel stuwden bijtend vocht van haat op het kreunend vlak van zijn geweten en streek er stilaan een korst van tergende onverschilligheid over » overtreft alles wat toegelaten, wat zeg ik, verboden is.

Dit boek getuigt heel zeker van een prijzenswaardig opzet : het stelt het probleem van de ellende in de bediendenwereld op zeer heldere, al is het ook te theatrale wijze. En de gewetensproblemen die eraan verbonden zijn zooals kinderbeperking eenerzijds en achterhouden van het loon der werklieden anderzijds, verhoogen het gehalte van het boek. Maar het betoogende is er te sterk in en vertraagt alles. Zoo krijgen wij b. v. een heel sermoon te lezen, — en nog wel van pastoor Boon.

Niettegenstaande zijn groote zwakheden kan dit boek in de betrokken middens veel goed stichten. En stellig is de geest die eruit spreekt uitstekend.

Ver van de crisis en van de edele gevoelens brengt ons FR. V. OL-
10.734 DENBURG ERMKE met **Bruno Clasius (V)**. Dit boek is, naar den titel zelf, de « roman van een verregend leven ». De geschiedenis van een kippig jongetje dat naderhand een kippig journalist wordt. De schrijver heeft wellicht zelf het nuttelooze van zijn boek ingezien toen hij schreef: « Al moet onmiddellijk toegegeven, dat er toch ook veel papier meer lichtvaardig dan vaardig volgeschreven wordt ». Nu, als de schrijver werkelijk journalist is zal hij dat zoo diep niet voelen.

De « vaardigheid » nu van dit boek bestaat hierin 179 bladzijden met zwarte onbenulligheid op wit papier te geven. Met soms een geestigheidje zooals men er hoort in den trein als de menschen zich vervelen.

Meer valt er niet over te zeggen.

En om dit weinig verblijdend overzichtje te eindigen en een beetje beter op humeur te komen, nemen we 't laatste boek van JEF SCHEIRS
10.735 ter hand. Het draagt als verwrongen titel : **Uit den Levene van**
◆ **Doolaards (IV)** en is slordig uitgegeven. In vier verhalen, zeer verschillend van inhoud en van waarde, kunnen wij het opmerkelijke vertellerstalent van Jef Scheirs nagaan. En als die werkelijk begaafde op zijn hoede wil zijn voor twee gebreken waar succes en mode heendrijven, is hij zeer genietbaar. Populair succes jaagt naar goedkoopen humor : « De Ezels in ons » heet die novelle. En de mode drijft naar diepzinnigdoende symboliek: « De Tocht naar de Verwarring » heet deze schets. Waarom kan Jef Scheirs ook geen maat houden en waarom is beheersching soms zoo ver van hem. In dit laatste stuk staan werkelijk synthetisch sterke bladzijden en de inzet ervan schijnt u heel de wereld door meê te rukken, en dan komen potsierlijkheden aan de beurt die hun bekroning vinden in tien bladzijden karamelverzen die een symboliek kaartspel moeten weergeven.

Het beste stuk — hoe onsmakelijk de lange beschrijving van den verrottenden burgemeester ook weze — is het eerste : Tjoken. Dit gaat open als een goede novelle van Streuvels, vast van lijn en kleur. Dat is de kracht van Jef Scheirs. En daarom is het te betreuren dat hij zich te dikwijls laat afleiden door zijn zin naar bespiegelingen.

Maar altijd is hij sympathiek. Want hij is oprecht en waar en legt zijn geeselroe op de schijnheiligheid. FILIP DE PILLECYN

Boekengilde « Die Poorte »

In het November-nummer van Boekengids vestigden wij de aandacht van de bibliothecarissen en van het lezend publiek op een nieuwe reeks, « Die Poorte », die tegen spotgoedkoopen prijs degelijke lektuur aanbiedt in een keurige uitgave. Weer kwamen drie nieuwe nummers op de markt.

JONAS LIE

Nummer vier: van JONAS LIE, den schepper van den modernen roman in
10.736 Noorwegen, **Faste Forland (IV).** Het verhaal van een jong en onbezonnen architekt, die na het voleindigen van zijn studies in het buitenland, zijn grootsche plannen voor de toekomst van zijn vaderstad verkondigt en zijn medeburgers aan 't speculeeren brengt en ruineert. Het is de humoristische wraak van den schrijver, die zelf als 37-jarige advokaat zijn heele vermogen verloor in een financieele ramp: in zijn held Faste Forland schept hij het beeld van den sympathieken doordrijver die in volle oprechtheid en te goeder trouw zijn grootheids-waanzin aan de heele stad meedeelt, en op het einde, toen alles verloren is, door de liefdevolle toewijding van zijn meisje alles te boven komt. Een hoogstaand werk, ondanks den eenvoud van bouw en voorstelling, door de meesterlijke uitbeelding van de karakters en de atmosfeer die om het werk hangt.

JAKOB KNEIP

10.737 Nummer vijf: het anecdotenboek **Hampit, de Jager (IV)** van een tamelijk jongen Duitscher, JAKOB KNEIP: het verscheen in 1927 en bereikte reeds in 1932 zijn 80ᵉ duizendtal. Door de letterkundige kritiek werd het als het gaafste werk van Kneip genoemd. Het is het schoone en woeste leven van een Pallieter uit den Hunsrück (aan de boorden van de Moesel tusschen Trier en Koblenz), wien de jacht en het natuurleven in het bloed zit, en die met zijn dolle en drieste streken de lieveling was geworden van zijn mooie land. Een brok gezond natuurgevoel en spetterende levenslust.

10.738

Leo Tolstoï

Nummer zes: **Verhalen** van Tolstoï **(V)**, een keuze van vijf aangrijpende vertellingen van den Russischen grootmeester, waaronder het pakkende Meester en Knecht. Hoewel moraliseerend van toon door de Evangelische motto's die er boven prijken, diep-menschelijk door de humanitaire gedachte en diep-kristelijk van inhoud.

Wie neemt de gelegenheid niet te baat om zich een degelijke en deugdelijke huisbibliotheek te vormen uit het beste wat de wereldliteratuur ons thans aanbiedt?

Dr A. Boon, pr.

VAN MENSCHEN EN BOEKEN

De dood heeft leelijk huis gehouden de laatste weken in de Nederlandsche en buitenlandsche letterkunde.

Vooreerst stierf einde November ll. te Heemstede, de bekende Nederlandsche dichter **A. van Collem** in den ouderdom van 75 jaar. In zijn jeugd schreef hij gedichten onder den invloed van « De Nieuwe Gids ». Later verwierf hij bekendheid door zijn socialistische, dikwijls zeer opstandige gedichten, die hij verzamelde in de bundels: Liederen van Huisvlijt (1917), Liederen der Gemeenschap (3 bundels, 1918, 1920, 1922) en Opstandige Liederen (1919). De titels van zijn andere bundels luiden : Russische Melodieën (1891), Van Stad en Land (1907), Het Wonder (1920) en Van God en de Natuur (1921). Uit al deze bundels spreekt zijn geloof in het communisme; ze getuigen alle van zijn edele aspiraties en zijn hartstochtelijke overtuiging; ze bieden soms verrassende schoonheid naast hopeloos banale bladzijden vol teknische tekortkomingen.

De pers berichtte ook onlangs het overlijden van den jongen Duitschen letterkundige **Rudolf Lonnes**, te Neusz, in den ouderdom van 31 jaar. Lonnes, die onberispelijk Nederlandsch schreef en sprak, heeft het werk van een groot aantal jonge Nederlanders, vooral uit het Noorden, door zijn Duitsche vertalingen populair gemaakt in Duitschland. Bekend is vooral zijn bundel: « Niederland, ein Buch junger Flämischer und Holländischer Dichtung », waarin hij o. a. gedichten vertaalde van Mussche, van Ostaijen, Burssens, Minne, M. Gijsen, Kuyle, Verhoeven en van Duinkerken. Vooral uit de inleiding van dit boek blijkt zijn bewondering en waardeering voor den geestelijken levensstijl en den litterairen arbeid van het jonge Noord- en Zuid-Nederland.

Jakob Wasserman, wiens werk hier meermaals besproken werd, overleed op Nieuwjaarsdag ll. in ballingschap in Zwitserland, waar hij als Jood een toevlucht gezocht had voor de maatregelen tegen zijn rasgenooten in het N. S. Duitschland. Hij was geboren te Fürsh in 1873 en dus zestig jaar oud. Wasserman was vooral bekend door zijn monumentale psychologische romans waarin menschen met meer dan gewoon-menschelijke kracht, temperament, instinkten en passies, en een meer dan normaal gekomplikeerd zieleleven, den strijd vechten tegen het donkere noodlot dat met den mensch speelt als de kat met de muis. Het zijn romans die vooral verbazen door hun grootsche konstruktie en het abnormale komplex van hun figuren. Ze werden grootendeels vertaald, doch het is meestal streng voorbehouden werk. Onlangs werd hij gehuldigd naar aanleiding van zijn zestigsten verjaardag, en hield bij deze gelegenheid een aantal spreekbeurten zoowel in het buitenland als in Duitschland. O. m trad hij op te Antwerpen, in het begin van het vorig jaar.

Ook **Knut Rasmussen**, de bekende Deensche noordpoolreiziger overleed op 5 Januari ll. Rasmussen was eigenlijk van Eskimo'sche afkomst, en verbleef ook een groot deel van zijn leven bij verschillende stammen van dit volk, waar hij algemeen bekend was en een zeer groote achting genoot. Een groot deel van zijn werk waarin hij zijn merkwaardige expedities verhaalt, is ook gewijd aan dit door sneeuw en ijs van de rest der bewoonde wereld afgescheiden volk, dat hij zeer lief had. Zijn boeken zijn de beste getuigenissen van den adel, de dapperheid en zielegrootheid van dezen merkwaardigen mensch, geleerde en onderzoeksreiziger.

Zooals de pers reeds meedeelde werd **Felix Timmermans** tot werkelijk lid der Koninkl. Vlaamsche Akademie gekozen, in de plaats van wijlen Dr Jules Persyn.

Gaarne zullen onze lezers vernemen dat **Anton van de Velde,** onze gewaardeerde Kroniekschrijver, aangesteld is tot speaker van den Kath. Vlaamschen Radio-Omroep. Wij twijfelen er niet aan dat het artistiek peil van de uitzendingen, inzonderheid de kinderuurtjes, door den naam van dezen, onzen besten Vlaamschen jeugdschrijver, als gewaarborgd mag worden beschouwd. De redactie van Boekengids wenscht zijn sympathieken medewerker goed heil met de gewichtige taak die hem hiermede is aangewezen.

Men bereidt zich voor om den zestigsten verjaardag van **Cyriel Verschaeve** te vieren door een kompleete heruitgave van zijn werk en een openbare hulde aan den dichter.

Ivan Bounine, gewezen officier van het Russisch Witte Leger, schrijver van enkele romans die buiten zijn vaderland en buiten Frankrijk vrijwel onopgemerkt bleven, verwierf den Nobelprijs voor letterkunde 1933. Te dezer gelegenheid werd hij op 26 November ll.

IVAN BOUNINE

gehuldigd door de Russische kolonie te Parijs in het Champs-Elysées, waarbij Jérome Tharaud een huldewoord sprak. In zijn werk behandelt hij hoofdzakelijk zedelijke konflikten in den geest van Tolstoï; toch staan zijn romans nader bij het werk van zijn anderen genialen landgenoot Pouchkine. De titels der Fransche vertalingen van zijn boeken luiden: Le Sacrement de l'Amour; Le Monsieur de San-Francisco; Le Calice de la Vie; Le village. Voor zoover ons bekend is werden ze nog niet in het Nederlandsch overgezet.

Zaken. Maandschrift voor handel, nijverheid en technisch handelsonderwijs. Abonnement : 20 fr. — Hasselt, 64, Guffenslaan.

Het verschijnen van dit tijdschrift werd met groot genoegen begroet in de zakenwereld en ook in de Vl. Kath. intellectueele kringen, omdat het een reëele behoefte komt bevredigen. De zakenwereld is zoo ruim en nog zoo weinig door bewuste Kath. Vlamingen ontgonnen.

« Zaken » wil zijn een vak- en cultuurblad voor gansch Vlaanderen : het ijvert voor vulgarisatie van gezonde christelijke begrippen over sociale en economische aangelegenheden, het wil technisch voorlichten in het practische zakenleven.

De eerste jaargang werd een groot succes.

Om zijn degelijkheid in alle opzichten : opstel, taal, verscheidenheid van inhoud, technische uitvoering, waarde der advertenties, is *Zaken* nu reeds een onmisbare gids op handelsgebied.

Warm aanbevolen aan de Kath. Boekerijen.

Na een jaar onderbreking verschijnt het « Tijdschrift voor Wijsbegeerte » opnieuw en op ruimeren grondslag onder den ietwat gewijzigden vorm van « **Tijdschrift voor Wijsbegeerte en Psychologie** ». De namenlijst der redacteurs wijst er al op dat we waardevolle bijdragen en flink werk mogen verwachten. Daar het Tijdschrift echter openstaat voor alle geestesrichtingen is hier voor katholieke lezers, die niet bizonder goed geschoold zijn in het vak, op z'n minst zeer groote omzichtigheid geboden.

2. — Godsdienst

10.739 **Asselbergs, W.** **27 : 24**
◆ BEAURAING EN BANNEUX. — *A'dam, N. V. Drukkerij De Tijd, 1933, (24×17) 55 blz.* *5 fr.*

IV — Een boek over de nog steeds, alhoewel minder heftig bestreden, verschijningen te Beauraing en Banneux, van Willem Asselbergs, de zeer bekende Noord-Nederlandsche literator en criticus. Dit boek is echter journalistiek werk, doch zeer goed bedoeld. Onbevangen en zonder vóóropgezet vóóroordeel gaat de journalist uit op objectieve gegevens die hij klaar zijn lezers meêdeelt. Hij komt echter te zeer onder invloed van de studie van Prof. de Greeff die, zooals gebleken is, op vele onjuiste rapporten berust. Ook zijn de genezingen en de buitengewone genaden te Beauraing en te Banneux verkregen, veel talrijker dan schrijver mededeelt. Prettige lectuur voor wie kan onderscheid maken tusschen het historisch juiste en onjuiste. Zeer veel illustraties bij den tekst. FR. CROLS, PR.

10.740 **Schellinckx, A., M. S. C.** **27 : 24**
◆ BEAURAING. Naar een bovennatuurlijke Verklaring. — *Maaseik, J. J. Romen en Zonen, 1933, (23 × 15) 112 blz.* *12 fr.*

IV — Deze merkwaardige studie lijkt mij de ernstigste en de volledigste die tot nog toe, over 't fel-betwiste Beauraing, in 't Nederlandsch verscheen. Zonder apriorisme, pro of contra, sterk gedocumenteerd omtrent de streng-historische waarheid en getoetst aan ascese en theologie besluit deze studie tot een bovennatuurlijke verklaring der verschijningen. Zeer aanbevolen. FR. CROLS, PR.

10.741 **van Hoeck, M., pr.** **24**
◆ GETUIGENISSEN VAN ZIEKEN. *Geïll. — Antwerpen, Secr. Ziekenapostolaat, 88, Scheldestraat, 1933, (20 × 15) 24 blz.* *2 fr.*

V — « Te veel wordt vergeten dat het God is die werkt en dat wij enkel werktuigen zijn. De zieke van het apostolaat kent zijn roeping en verstaat dat een ziekte een schat kan zijn ». — Wat moet zoo'n woord, een getuigenis van een zieke, deugd doen aan pastoor van Hoeck, die in de volle branding van Sint Walburgisparochie staat en strijdt, en zoo gaarne spreekt over en met zijn duurbare kranken. Wat is het een schoone les voor ons die onzen mond vol hebben over « Moderne Zielzorg », en al te dikwijls vergeten dat de Paus de groote belangen der Kerk aan de zieken toevertrouwt. Wij moeten Z. E. H. van Hoeck niet alleen gelukwenschen maar hem ook danken omdat hij ons in zoo'n keurig boekje geleerd heeft wat ziek zijn is en ons heeft doen uitkijken, met een groot verlangen, naar den dag waarop elke pastoor het zieken-triduum in zijn parochie zal hebben. KAREL JACOBS, PR.

10.742 **Reynes-Monlaur** **27 : 24 : 92.2**
◆ DE VERSCHIJNINGEN VAN BERNADETTE. *Vert. uit h. Fransch dr M. van Dauselaer-Middelkoop. — Maaseik, Romen en Zonen, 1933, (22 × 14) 160 blz.* *16 fr.; geb. 24 fr.*

V — Een nieuw boek over Lourdes en nog wel van de bekende schrijfster waarvan de meesten onzer, enkele jaren geleden, met blije verrukking « Le Rayon » en andere werken lazen. En dat dit boek niet slechts over Lourdes handelt, doch meer in 't bijzonder over de kleine Berna-

dette, die we eindelijk als heilige mogen vereeren, zal velen doen grijpen naar dit nieuwe werk van Reynes-Monlaur. Het is het trouwens overwaard en de Nederlandsche vertaling en de zeer keurige uitgave mogen ook geloofd worden. FR. CROLS, PR.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

II — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

10.743 **Karawajewa, Anna** 83.3

FABRIEK. *Vert. uit h. Russisch dr S. van Praag. — A'dam, Nederlandsche Keurboekerij; Antwerpen, De Techniek, 1932, (21 × 15) 328 blz. fl. 3,90*

II-K — Het verschijnen der moderne nijverheid in de steppe. (Sowjet Rusland). De weeromstoot ervan in den geest en het leven van die stumpers, uitgebeeld in levensecht realisme, een brok menschdom van groven aard, maar waar en echt zooals de Russen dat steeds smakelijk doen. Overigens, geheel communistisch tendenzwerk: verheerlijking der nieuwe levensopvatting in het koppel: ingenieur Ognow en de ieveraarster Jelena. Mits bij haast elk woord voorbehoud te maken omtrent de beginselen, kan men mee opgaan in dit epos van volksontwaking, bijzonder waar tot hiertoe de Rus juist altijd negativistisch, sceptisch en romantieker-van-het-lijden was. Schr. weet te interesseeren, ook door geestigheid. Ze trekt het wel wat in 't lang. Streng voorbehouden.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

10.744 **Walschap, Gerard** 83.1

CARLA. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933, (20 × 14) 227 blz. 24 fr.; geb. 35 fr.*

II — Zie bespreking hierboven onder nr 10.722

10.745 **Walschap, Gerard** 83.1

TROUWEN. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933, (21×14) 182 blz. fl. 2; geb. fl. 2,90*

II-L — Zie bespreking vooraan, onder nr 10.724

III — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

10.746 **Redwood, Hugh** 83.2

GOD IN DE SCHADUW. *Vert. uit h. Engelsch dr A. van Vlaardingen. — Utrecht, Bijleveld, 1932, (19 × 13) 164 blz. fl. 1,40; geb. fl. 1,90*

III-P — Dit boek is het getuigenis van een bekwaam dagbladschrijver, over de leiding Gods in elk menschenleven, en over het feit, dat de uitvoering van dit plan bevorderd wordt door het gebruik maken van elke gelegenheid, die de Goddelijke Voorzienigheid ons schenkt. Het groote eerste deel bevat de ervaring van den schrijver in zijn eigen levensloop. Hoe hij van ongeloovigen, onverschilligen mensch er toe gebracht werd een apostel te worden van het Leger des Heils. Dit deel is zakelijk, oprecht maar minder direkt aanvoelbaar voor ons. Men voelt er het verschil in aan tusschen een dagbladschrijver en een dichter. Maar het tweede deel behandelt de ervaringen opgedaan in het aposto-

laat van den schrijver. En hier schalt de toon van een overtuigde, van een apostel. Schrijver is een apostel van het leger des heils. Hij gelooft er aan, met heel zijn ziel. Hij kent nog niet het éénigware Lichaam van Kristus, dat de H. Kerk is; maar hij gelooft in Kristus met het geloof der apostelen. Hij behoort tot de ziel der Kerk, en wat hij hier neerschrijft, stemt ook ons tot diepen ernst, tot dieper beleven van ons H. Geloof, en tevens tot grooten eerbied voor het werk Gods, ook in de zielen van andersdenkenden. Aan het slot van dit eenvoudige, ongekunstelde boek past enkel een gebed. Aan al wie het lezen mogen, ten zeerste aanbevolen. E. BOELAERT, M. S. C.

10.747 **Selleger-Elout, J. M.** **83.1**
RUTH TEILING. — *Den Haag, Servire, 1933, (21 × 17) 280 blz.*
fl. 2,50; geb. fl. 3,25
III-M-N — Zie Romankroniek, nr 10.729

10.748 **van Dantzig, M.** **83.1**
DROOMEN VOOR LOEDO'S SLAAP. — *Mechelen, Het Kompas (« De Vrije Bladen », Maandschrift, nr 8-9), 1933, (23 × 15) 85 blz.* *per jaar 80 fr.*
III — Cfr. Romankroniek, nr 10.728

10.749 **Wesseling, Johan** **83.1**
MARIETJE. — *A'dam, P. N. van Kampen, 1933, (19 × 12) 132 blz.*
fl. 1,50; geb. fl. 2,25
III-N — Zie nr 10.730, in Romankroniek.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

10.750 **de Man, Herman** **83**
EEN STOOMBOOTJE IN DEN MIST. — *A'dam, Nederlandsche Keurboekerij, 1933, (22 × 16) 212 blz.* *fl. 2,90; geb. fl. 3,90*
IV — Besproken in Romankroniek, nr 10.726

10.751 **Ellschot, Willem** **83.1**
KAAS. *Geïll. dr J. Cantré. — A'dam, P. N. van Kampen, 1933, (21 × 15) 148 blz.* *fl. 1,75; geb. fl. 2,50*
IV — Zie bespreking in Romankroniek, nr 10.731

10.752 **Gardner, Anne** **83.0**
DE PRINSES IN DEN WOLKENKRABBER. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (20 × 14) 224 blz.* *4 fr.*
IV — De « reuze-mop » van den prins en 't herderinnetje met 'n nieuw kadertje er rond. Zonder beteekenis. PAUL HARDY

10.753 **Kuyle, Albert** **83.3**
◆ HARTEN EN BROOD. — *Hilversum, Brand, 1933, (21 × 15) 238 blz.* *29 fr.*
IV — Zie recensie in de kroniek « Crisis-literatuur », nr 10.732

10.754 **Kneip, Jakob** **84**
HAMPIT, DE JAGER. *Uit het Duitsch vrij naverteld dr A. Thiry. — Leuven, Boekengilde Die Poorte, 1933, (18 × 12) 295 blz.* *12 fr.*
IV — Zie bespreking vooraan, nr 10.737

10.755 **Land, Annemarie** 83

GELUKSDROOMEN. *Vert. dr Jhr R. Nahuys. — Zeist, Swartsenburg, (Opus-Serie) 1933, (20 × 14) 240 blz.* *fl. 1.60; geb. fl. 2,25*

IV — Anna Brugge, een jong meisje uit een vervallen familie die aan grootheidswaanzin lijdt, is een frisch figuurtje, dat niet beter vraagt dan goed te zijn en geluk te geven; alleen de moed daartoe ontbreekt haar. Haar goed hart en haar natuur drijven haar naar een degelijk man, een fortuinlooze marine-officier, met wien ze zich verlooft. Doch de moeder waakt over de toekomst van haar kind en gelukt erin de verloving te doen verbreken en het huwelijk van haar droomen, met een rijken baron, te bewerkstelligen. Huwelijk vol ellende en ontgoochelingen. Na eenigen tijd wordt het zoo erg, dat het meisje haar man verlaat; deze ruineert zich, wordt valschspeler en pleegt zelfmoord. Anna is nu vrij en trouwt ten slotte toch met haar eerste liefde. Het boek is vlot geschreven, doch het onevenwichtige in ieder lid der Brugge-familie doet eerder onprettig aan. Het goede zegepraalt, doch slechts na vele moeilijkheden, die wat al te avontuurlijk zijn. Genre Courths-Mahler.

ANNEMARIE, LAND

F. VERMUYTEN, PR.

10.756 **Lie, Jonas** 83

FASTE FORLAND. *Vert. uit het Noorsch dr J. Bellens. — Leuven, Boekengilde Die Poorte, 1933, (18 × 12) 251 blz.* *12 fr.*

IV — Zie bespreking onder nr 10.736

10.757 **Michel, Anton [ps. v. Jozef Vergote]** 83

◆ VERDOKEN VERDRIET. — *Antwerpen, De Oogst, 1933, (20 × 14) 142 blz.*

IV — Zie recensie in de kroniek « Crisis-literatuur », onder nr 10.733

10.758 **Ruck, Berta** 83

VOOR ELKANDER BESTEMD. *Vert. uit h. Engelsch dr J. van den Cranenburg. — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis, 1933, (19 × 13) 318 blz.* *fl. 2,25*

IV — Een jongen die amper z'n oogen durft op te slaan, heeft toch éénmaal in de drukte van 'n Londensche straat naar de blauwe oogen van 'n meisje gekeken. 's Avonds op z'n kamertje is hij verliefd op Blauwoog; zij droomt van Zilvester. Zullen ze nog ooit mekaar ontmoeten? Beiden geraken verloofd tot ze gelukkig mekaar weerzien. Juist op tijd om de verloving af te breken en « voor elkander bestemd » trouwen ze. Pittig, geestig verteld, zooals alleen de Engelsche humor dat kan. Voor mij, oude pruik, schijnt het boek langddradig; voor jonge menschen van bij de twintig, wellicht niet. Aanbevolen lektuur voor volwassenen.

FR. CROLS

10.759 **Scheirs, Jef** 83.8

◆ UIT DEN LEVENE VAN DOOLAARDS. — *Dendermonde, van Lantschoot, 1933, (23 × 15) 188 blz.* *10 fr.*

IV — Zie recensie in het artikel « Crisis-literatuur », onder nr 10.735

10.760 **Schuyler, George S.** **83.3 : 33**
ER ZIJN NOG SLAVEN. *Vert. uit h. Engelsch [Slaves to-day. A Story of Liberia], dr J. E. Marre. Geïll. met 7 platen. — Tilburg, Nederlandsch Boekhuis, 1933, 2e druk, (20 × 14) 230 blz.* *fl. 2.50*
IV — Dit huiveringwekkende werk van den neger-journalist G. Schuyler is een luid « J'accuse » tegenover het slavendom in Liberië. De volkenbond bracht over deze questie een verslag uit. Schuyler heeft het probleem bekeken niet met het oog van een statistieken-maker of diagramteekenaar doch heeft de brutale werkelijkheid in een roman-vorm ons voor de voeten gegooid. Het is de angstwekkende historie van een menschonteerend neerdrukken en neergeeselen van het paria-deel der Liberische bevolking in de hoofdfiguren van Zoo en Pameta en den beul David Jackson. Het zeer boeiend geschreven werk van Schuyler is een vreeselijke aanklacht. De vertaling leest uitstekend goed. Schoonbrood teekende een pakkenden omslag voor dit mooi-uitgegeven boek.
M. VAN HOECK, PR.

10.761 **Schneider, F. J.** **83.3**
◆ DE STRAAT DER GODDELOOZEN. Het Lot van een Vrouw. — *Turnhout, J. van Mierlo-Proost (Volksbibliotheek, nr 6), 1933 (17 × 11) 146 blz.* *10 fr.*
IV — 'n Nieuwe ontginning op 't terrein van Franz Herwig. 'n Boek met verschrikkelijken inhoud. De diepgeloovige Maria, die met Stani huwt en terecht komt in 't bestiale milieu van 'n grootsteedsche huurkazerne. 't Moreele lijden van 't meisje grenst aan 't fabelachtige en harpoent zich vast in je hart. 'n Boek als 'n zweepslag dat in z'n eenvoudige, soms matte zegging toppen bereikt van 'n verpletterende tragiek. 't Offer van Maria, die van haar kraambed niet meer opstaat en sterft zonder priester, overwint ten slotte de lafheid van Stani, die tot dan toe nooit vermocht heeft de rotheid van z'n omgeving van zich af te kletsen. Bibliothecarissen, de lektuur van dit boek dient aan uw volwassen bezoekers te worden opgedrongen.
PAUL HARDY

FRANS JOZEF SCHNEIDER

10.762 **van der Woude, Johan** **83.9**
STRAAT MAGELLANES. Roman uit Holland's grooten Tijd. — *Utrecht, W. de Haan (Serie « Voortrekkers »), 1933, (21 × 16) 259 blz.* *fl. 2,90*
IV — Besproken onder nr 10.727, in Romankroniek.

10.763 **van Rode, J. B.** **83.3**
◆ JAN HERBERT MAC DONALD : 3e en 4e DEEL. — *A'dam, Wereldbibliotheek, 1933, (18 × 12) 388 blz.* *fl. 2,50; geb. fl. 3,50*
IV — Besproken in Romankroniek, nr 10.725

10.764 **White, Fred. M.** **83.0**
DE VALSCHE BESCHULDIGING. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (20 × 14) 224 blz.* *4 fr.*

IV — Roy Harley die in handen van oplichters valt. Blythe, de beruchte valschspeler, ontmaskert z'n spitsbroers, want Roy is met Nettie verloofd, en Nettie is Blythe's dochter, maar ze weet het niet. Tragisch toch, niet? Inderdaad! PAUL HARDY

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

10.765 ◆ **Lavki, Lod** **83**

BONTE SLANG. — *Antwerpen, N. V. Leeslust, 1933, (19 × 15) 103 blz. 7 fr.*

V-VIA-B — Goed zoo, Lavki heeft zijn stem teruggekregen, die goeie, vaste, jonge stem die onze jeugd electriseert. Nog heeft hij het geheim in zijn bezit om zich te planten midden in het leven van interesse der jongens uit den weelderigen inbeeldingstijd, en dàt heeft hem dit verhaal in de pen gestoken van dat goeie soort romantiek gebouwd op een meegeleefde Indianenhistorie, maar met een diep verband met het christelijk leven en het liefdadigheids-idealisme van dat mooi jongetje Flipke. Het al in bezonken, soberen stijl die alle uitrafeling en opsmuk vermijdt. Een goed boek : het hymne aan de caritas der jeugd. Leeslust blijft zijn verleden, ook typografisch, getrouw. Warm aanbevolen. A. VAN DEN DRIES, PR.

10.766 ◆ **Steenhoff-Smulders, Albertine** **83.9**

EEN ABDISSE VAN THORN.

JACOBA VAN BEYEREN.

JAN VAN ARKEL.

— *Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1933, 2e druk, (21 × 15) 190, 216, 184 blz.* *elk 27 fr.*

IV-V — Zie bespreking vooraan, onder nr 10.723

10.767 **Tolstoï, Leo** **83.8**

VERHALEN. *Naverteld door P. van Ael. — Leuven, Boekengilde 'Die Poorte, 1933, (18 × 12) 253 blz.* *12 fr.*

V — Zie bespreking vooraan, nr 10.738

10.768 **van de Velde, Anton** **83.0**

KNAGELIJN. 'n Leuke Historie uit de Muizenwereld. *Geïll. dr M. R. Coenegrachts. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1933, (21 × 16) 110 blz. 18 fr.*

V-VIA — 't Raakt m'n koude kleeren niet of 'n sprookje ook wat ideëels tot grondslag heeft, en 'k hou het er voor mij bij de frissche vertelling die ons beetneemt, niet om z'n « Zie-je-nou-wel,-kinderen,-hoe-de-luiaard-gestraft-wordt! » maar wel omdat we aan die klaplooperperten van vos, konijn of muis zoo verdonderd veel lol hebben beleefd. En Knagelijn heeft me beetgenomen. Meeleven zal je die dolle muizengeschiedenis. Van Jaan Lekkertand die honger lijdt met z'n heele

gedoe en daarbij Knagelijn nog 'n onderkomen verschaft. Van schoonzus Koekie die met h'r vele geld de heele Lekkertand-familie op straat krijgt; van de Baronesse de Gruyère, die in 'n kaas woont; van den boozen Kater Bullebak, van hare Koninklijke Hoogheid Prinses Saffraan, vorstin van alle muizen (haar paleis was ingericht in den suikerbak en den rijstbak en dwars door de meelkist van 'n kruidenierswinkel), en van de kostelijke Knagelijn die alles in 't reine brengt en, nadat Jaan het muizenland verlost heeft van Bullebak — 'n legendarische held, die Jaan — zich ontpopt als Gravin van Tapioca! Anton van de Velde's kinderboeken, die zijn als 'n zomerhof in Eskimoland. In dezen chaotischen tijd, wanneer de menschen niet meer eenvoudig kunnen zijn, is onder ons opgestaan de super-muis Anton, die ons komt beleeren met muizenvoorbeelden over den ongecompliceerden mensch, die de teugels van z'n bonte fantazie laat loshangen wijl hij draaft over de rustige vlakte van z'n heimwee naar 't ongekunstelde, 't oprechte, dat ieder mensch ergens in 'n hoekje van zichzelf heeft verloren gelegd, toen hij volwassen werd. De jeugd zal schateren bij « Knagelijn »; de verstokte intellectueel zal nijdig moeten bekennen dat hij zich dagen nadien betrapt heeft wijl hij liep te glimlachen over die Lekkertandsche danspartij boven in 't paleis van Saffraan. Ja, ja, brave lui, de tijd is misschien niet meer zoo ver dat we met 'n door de lectuur van psycho-pathologische meesterwerken murw genepen hart, bij van de Velde zullen gaan aankloppen, vragend: « Anton, wondere kerel, vertel ons nou 'ns iets over muggen, zeg! »

PAUL HARDY

40.769 van Oldenburg Ermke, Frans **83**

BRUNO CLASIUS. Roman van een verregend Leven. — *'s Bosch, Teulings, 1933, (20 × 13) 180 blz.* *32 fr.*

V — Zie recensie in het artikel « Crisis-literatuur », nr 10.734

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 2 TWAALFDE JAARGANG FEBRUARI 1934

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift

Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen

:-: VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR :-:

REDACTIE en BEHEER:

Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen, Cuylitsstraat, 27, Antwerpen

Postcheck: 241.02

Prijs voor België: — Abonnement: 35 frank. — Dit nummer: 5 frank.

Prijs voor Nederland: — Abonnement: fl. 3,50. — Dit nummer: fl. 0,50.

FRANÇOIS MAURIAC

DOOR

Dr JORIS CAEYMAEX

Een romancier van de verlatenheid der ziel.

En met drie objecten staat hij er voor:

provincialisme als haar natuurlijke wasbodem, — liefdestragiek als haar scherpst tooneel, — katholieke genadeleer als haar geneesmiddel.

Een menschen- en kunstenaarsleven gaat er aan op: de mensch, — inderdaad staat zijn eigen ziel op het spel en doorworstelt hij een geweldige geloofskrisis; de kunstenaar, — welke vraagstukken rijzen er niet voor hem op op den weg naar de synthese? Hoe het provincialisme — in den grond toch maar een zaak van gevoeligheid en praktische levensordening, met waarschijnlijkheid geheven tot het peil van het innigst zieleleven? Waar de immanente verklaring der liefdestragiek gezocht, boven de louter uitwendige bepalingen van het droge verstand? En hoe de kiesche aansluiting van natuur en bovennatuur in de kunst juist getroffen? En na dit alles, in wien de spil van die wereld gelegd, in den eenling of in de gemeenschap, en zoo in deze, in de kleine of in de groote?

Mauriac staat op een merkwaardig katholiek standpunt(*). Uitgaande

(*) Mauriac gaf vóór den oorlog een beginnelingenschets vol met den geest van
10.770 Barrès **L'Enfant chargé de Chaînes (III)** (over den eersten hoogeschooltijd) en
10.771 **La Robe prétexte (IV-†)** (Kind en knaap) daarentegen in den trant van Anatole France, althans wat stof en stijl betreft, niet in een geest natuurlijk die katholiek is).

van het dubbel feit der essentieele onuitspreekbaarheid van het bovennatuurlijke, en aan den anderen kant van het werkelijk bovennatuurlijkzijn van katholieken, moet men in de levensuitbeelding dit bovennatuurlijk element opnemen, doch zóó dat het versmelt met het doen-en-zijn dier menschen als uit één bron, gezien de eenheid der persoonlijkheid. Maar hoe nochtans het intreden van dit onverwoordbare te laten gewaar worden? Hier helpt het niet den kristen voor te stellen als een die dat bovennatuurlijke op het bepaald oogenblik van boven opbelt. Maar er bestaat een ander middel: den kristen te zien, hoe hij in zijn geheel als speciaal verbogen, getint, gevormd is in de hebbelijkheid tot bovennatuurlijke beroeringen; het basis-katholicisme, medezelfstandig met het leven. Dit ingezien te hebben, maakte het Mauriac mogelijk een nieuw licht te laten opgaan uit de dingen. Zulk een substantie-katholicisme alleen trouwens is onverdacht, komt onfeilbaar overeen met de feiten : het zou toch niet denkbaar zijn hier een katholicisme te zien optreden dat b. v. zou verminkt zijn tot loutere spiritualistische wijsbegeerte ofwel een wereld van huichelarij onder zijn mom zou dekken of zoo iets : neen, het is wel en wis het sacramenteel, eucharistisch katholicisme gelijk het werkelijk beleefd wordt. Anderzijds wringt het zich niet tusschen het leven in als iets vreemdsoortigs, eenigszins storends waarvan maar altijd, als van een ver onbereikbaar ideaal, het woord zou uitgaan: Kijk eens naar mij op! doch samengegroeid met het leven van de menschen, laat het zich van daaruit gelden in zijn belangrijkheid, zijn kracht en zelfs zijn boeiende beteekenis. Dat is zeker het wezen
10.772 van **Le Baiser au Lépreux (II).**
◆ Men lette niet zoozeer op een terloops daarin voorkomend gezegde: dat nml. zij (de physische stakkerd die aan een bloeiend meisje gekoppeld, met haar een diepongelukkig leven leidt) zich ééns gesublimeerd zullen weervinden. Neen, ook uit het geheel spreekt hier, krachtens hun grondkatholicisme, hoe weinig interessant het ook weze, althans een zekere rust, een eerbied voor onze sterfelijkheid, grooter dan de tragiek zelve, waar een Maupassant zou bij gebleven zijn.

Doch er is ook een gevaar: och, dat is juist heel de tragiek van Mauriac zelf, t. w. dat het fatalisme welk hij meer en meer alom gaat zien in het menschelijk-aardsche leven, ook zal overslaan op dit bovennatuurlijk gedeelte van het menschelijk leven, het makend tot een gewone noot nog slechts tusschen de andere in de toonladder, maar die verder geen speciale harmonieken oproept. En dan is de stap niet groot meer naar een minimizeeren ervan, om alle plaats te ruimen voor de sombere schildering der hartstochtentragiek. Meer nog; wat zal het zijn als het katholieke niet slechts kwantitatief doch nu ook kwalitatief verdoezeld, niet meer zal vertegenwoordigd zijn dan door ex-katholieke personagiën, vervreemd van hun katholieke jeugd? Of Mauriac zelf dié nog steekhoudend zal kunnen doen getuigen door hun onrust voor dien onverwoestbaren metaphysischen eisch, die de grond zou zijn van ons

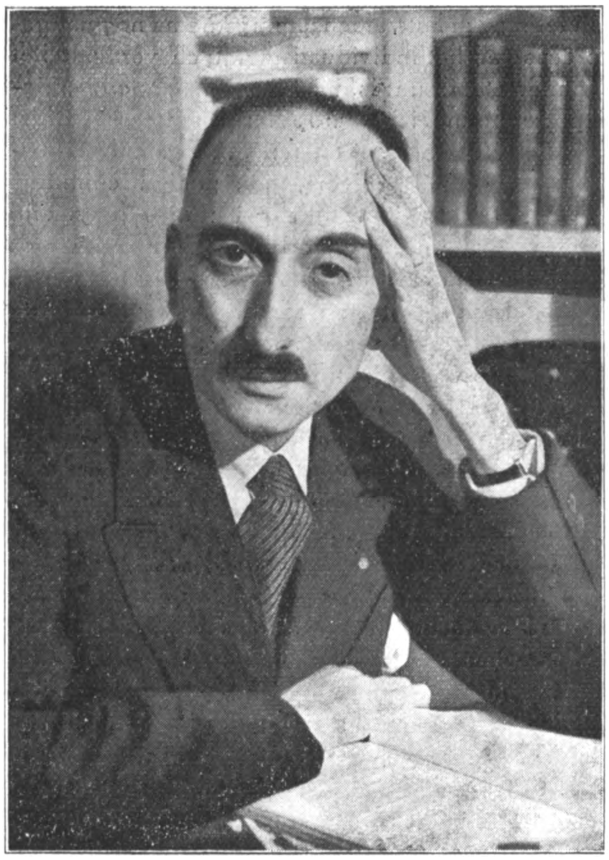

FRANÇOIS MAURIAC

mensch-zijn? En aldus toch nog, zij 't onrechtstreeks, een apologie van het geloof schrijven? Misschien wel, maar heel duidelijk is het niet steeds. Doch eens komt er schitterende klaarte en wel op de belangwekkendste wijze: eens zal hij, steeds dóórdenkend, juist zijn katholieken, daarna ook zijn ex - katholieken achterlaten en alleen den mensch, den zuiver-heidenschen mensch van nu gaan beluisteren: welnu ook daar, en hoe overtuigender dus!, wordt dezelfde stem vernomen, en blijkt het dat hun verwording overeenkomt met het overtreden van een wet Gods, dat hun kwalen spruiten uit een verwringen van de natuur zelve. en dat de ware orde absoluut hersteld dient. (Zie verder bij Coups de Couteau)

10.773 **Le Fleuve de Feu (I*)** (*) is een mijlpaal op het dalende deel: Gisèle's verlossing uit de zonde wordt toch wel erg mekanisch van uit het katholicisme geduid: er is daar weinig synthetische beteekenis, weinig van dat in Le baiser toch eenigszins omhoogzwellende: en wat blijft is de vleeschelijke tragiek van Daniel: in de onkuischheid steeds op de aanwezigheid van sporen eener zekere kuischheid te moeten letten. Wat hier niet verlossing, maar fataliteit is.

Van het katholicisme der jeugdjaren houdt het langst stand de secundaire, zijdelingsche waarde die bestaat in de beminnelijke genadebemiddeling krachtens de gemeenschap der heiligen. Daar dit element
10.774 **La Chair et le Sang (II*)** nog bestempelt, houden wij stil bij dit anders nog al rammelend eerst groot boek, om er Mauriac's wereld te overkijken.

(*) Voorliefde voor titels overgenomen uit de Apocalypse, geest van den smartelijken na-oorlog (ook uit de overige boeken van het N. T.).

Zoo in dit boek de behandeling van het vereenzamingsthema nog naturalistisch is nml. als het proces van het individualisme, toch verraadt het dat dit reeds een overwonnen standpunt is, juist in de in-het-oog-springend overtroevende, uitputtende manier waarop het gehanteerd wordt: Edward is de laatste op intellectueele gronden ten ondergaande erotieker, hij reikt de hand reeds aan zijn opvolgers, die aquariumschimmen van een meer onderbewuste wereld. Hetzelfde geldt voor May, zijn zuster, in haar gelijkloopend geval: het geestelijk begaafd meisje wordt door de conventie gescheiden van den sympatieken Claude: dat is nog iet of wat het mooie hoofdstuk uit de jeugd waar dan het echte leven z. g. overheen gaat, doch het wordt reeds zoo gevoelig en scherp gesteld dat de latere Bergsoniaansche opvatting er in kiem in ligt: van de onderbroken continuiteit, de kloven in het leven, de versteening, het uiteenvallen en opgelost worden in het omgevende.

De provinciaal legt hier de krachtige grondtrekken van het Bordeleesche epos: het lang niet milde heuvelland van den wijn, met zijn zengende zon en wekenlange regens, hooge luchten en lange boschеinders, onweders en westerstormen, waar schaarsche groene oasen van hoeve-kasteelen in den panischen dag en nacht liggen. Het volk daar is ook veel minder 'n joelende Bacchustroep dan harde Mammonsdienaren, anders toch wel grootsch door het epische van die één levenszaak, den formidabelen oogst, die zijn stempel legt op alles: figuren, taal, zeden, geest; die beslist bij huwelijk, erfenis, stameer; en wel van af den kleinsten boer, over den landelijken wijnadel heen tot de anglizeerende franco-duitsche « Huizen » der stapelstad aan de Gironde, waar de burgerij der vrije beroepen van heel diep naar op ziet. Daar is veel ouds, krachtigs, heiligs zelfs in, dat je iemand laat voelen wanneer je er bij hoort, doch ook een Nessusnet en een looden wade die ter neer drukt.

Voorloopig nog een weinig louter romantisch gezien door Mauriac, waar hij Edward als verhouding er tegenover het ontvluchten toewijst.

Voor de reeds zwaarwegende levensvraag, meende hij toen het heilsmiddel te bezitten in de kristene genadeleer zooals hij die in het College gekoesterd had. Meer dan gewoon had hij den inwendigen jeugdsgloed rondgedragen, den smeltenden, weidsch flakkerenden en heftig gerythmeerden. De roeping tot toegaan naar de harten dringt. En één levende synthese vooral schittert u, in dien altijd een weinig engelachtigen tijd, vóór: de harmonische levensrichting in de gemeenschap der heiligen met hare diensten van schutsengel en helper. Wachtte de kunst juist niet op zulk een versch bezielingselement? Dat zal de opgave der jongkatholieken zijn, En inderdaad bedeelt Mauriac met die mooie rol den gaven, lichaams- en zielsgezonden Claude tegenover zijn gevallen vriend, en geeft daardoor een bijzonderen smaak aan den roman.

Dan zet de sombere tijd in. Mauriac peilt blijkbaar dieper, haalt krachtiger trekken op, terwijl zijn kunst zich loutert of zich in proefnemingen

vernieuwt. Doch geest en hart gaan op den dreef en benaderen angstwekkend de vale grenslanden der algeheele vereenzaming. Zij spookt en grimt je geweldig tegen, zoo van uit de logge dingen als vanuit de allerreëelste werkelijkheid van het alledaagsche, en vanuit de geschiedenis van levens en zielen. De provincialist verzwaart en concentreert nu oneindig den druk van aarde en conventie; kenmerkend hiervoor is de tragische beteekenis welke het « huis », de woning op de Bordeleesche vlakte nu gaat krijgen: de lenteweelderigheid is er af, het is nog slechts het brandpunt der oneindige bitterheid van het leven uit alle hoeken er op samenstormend in vorm van verveling, gruwel, begrensdheid, onder geweldige heerschappij der natuurelementen: een Purga-
10.775 torio! In **Genitrix (III)** met Le Baiser au Lépreux een tweeluik vormend, staat daar het huis in den nacht waaruit de roode waanzin oplaait van den te laat tot menschelijk voelen ontwaakten man, beantwoord door den gil, bliksem en donder van den trein die uit de woestijn op het huis
10.776 afstormt. In **Destins (II)**: het meterdikke, oude en ledige, boersche vaderhuis, dat met open ramen naar adem smacht, en daarin, de ouderwordende vrouw zonder liefde die, bijna werktuigelijk, grootsch niettemin, het harde, kleurlooze overgeërfd mannenwerk voortzet van geld-
10.777 maken en standhouden, In **Thérèse Desqueyroux (II*)** eindelijk: de allergrauwste kamer van het oude huis, uitgevend op de vaalberegende bosschen, waar de weerspannige echtgenoote van een stommerik, werkelijk gesekwestreerd, zich uren en dagen aan ziekelijke proefnemingen op lichaam en ziel overgeeft. Alleszins krachtig zinnebeeldige voorstellingen van het provincieland.

De doem over de menschen is al even groot. Traditie en geld! Om elk jong en bewust wezen op den duur te doen stikken. Zoo Mauriac hier niet grijpt naar de sociale zijde der zaak in een antithese : verledentoekomst, ligt dat niet aan egoïsme noch aan kieschkeurigheid, doch wortelt nog veel dieper. tot in de geloofskrisis zelve, naar een belangrijke uiting, later in Le Nœud de Vipères (zie tekst verder). Voorloopig houdt hij, wat de op het land levenden betreft, het oog gericht op de grootheld die ze met de aarde deelen. Daarentegen, waar hij zijn krachten meet aan verder liggende uitingen van behoudzucht en begeer-
10.778 lijkheid, zooals de brutale idiotie van den groothandel (**Préséances-III***)
10.779 en het traditie-katholicisme in de burgerij (**Le Désert de l'Amour-I***), sluit de hekeling nog niet volkomen met het zielevraagstuk aan, (of men moet het subjectief zelf doen). Die synthese is echter later een zijner hoogste verdiensten (Le Nœud de Vipères).

Maar zien wij nu vooral de versombering der zielen.

Immermeer vertoevend rond verkeken levens wil men het laatste woord over dien angstwekkenden zin van ons verschijnen op de wereld juist aan die wrakken ontrukken. Met louter biologie, altijd wat grof, komt men hier niet ver. En dogma's zijn niet meer zoo sprekend. Nu wenkt daar iets uit den troebelen hoek en de ijle sfeer van een zekere kosmische mystiek. Kom, de proef gewaagd binnen dat diesseitig veld!

Men zal daartoe opruiming gaan houden van de grenzen tusschen en rond de wezens; een kloof slaan tusschen subjectief bewustzijn en ontologische wezenlijkheid; men zal — niet zonder pijn, maar toch maar doorkoketteerend — bijna tot de gelijkstelling gaan besluiten van het levende en het doodsche, men zal een tweede gezicht veronderstellen en meenen den wonderen glans te kunnen opvangen die z. g. het kosmische in het leven afgeeft. De verplaatsing naar dit nieuwe plan is het duidelijkst te merken in *Préséances* vergeleken bij *La Chair et le Sang* waarvan het juist een vernieuwde behandeling is : ginder scheidden de feiten May en Claude voor goed, nù wordt de draad in sourdine aangehouden ook na de scheiding, om later tot een herontmoeting te leiden, waar beiden, Florence en Augustin, in een wonder mystisch licht verheerlijkt, verschijnen : zij hysterisch, hij matgrauw van een wel niet onecht, doch alleszins wat duister katholicisme. Hetzelfde met de gruwelijkheid van *Genitrix* : de menschelijke bewustwording gezien als een geval van bloei uit een monsterwerking der natuur (de man die, onder de slavernij zijner aartsjaloersche moeder, eindelijk beseft dat hij zijn vrouw hàd kunnen beminnen, nu eerst, wanneer zij doodgemarteld voor hem verloren is). Eerst in *Le Nœud de Vipères* zal zoo'n man, die bijna den grond der hel raakt, ook nog tot het licht opstijgen.

Maar zelfs positief licht zou die mystiek brengen, denkt men.

Ten bewijze: dat, waardoor de wezens leven, het is, — jenseits von guten und bösen, een zekere verborgen kosmische kern; al wat met hen geschiedt, al hun vormverwisselingen, hun verkeken geluk, ja bewuste onzedelijkheid, is maar een kleed: wezenlijkheid is alleen hun opduiken en kort toeven op het tooneel. Maria Cross (Le Désert de l'Amour) met de drie mannen om haar, de dokter als « vriend », diens zoon als « sale gosse », en den betalenden mijnheer, is al lang over het psychologisch experiment heen. En natuurlijk is er hier geen spraak van een romantische aureool om de courtisane. Maar wat doet haar dan toch leven? Geen object van buiten. Dus, al wat haar wezen verrechtvaardigt, is het « zijn » zelf en alleen. (En zulk een wezen is dan belichaamd in een allerreëelste vrouw uit het gewone leven van nu!) Thérèse Desqueyroux's daad (de vergiftiging van haar man) staat heelemaal op een ander plan dan dat der gewetensvraag. Zij is een superieure intelligentie; hier heeft God (?) iets interessants op de wereld gebracht. Maar of zij ook een doelrichting heeft meegekregen. wat zullen wij daarop antwoorden? Ziet, zij « is » (en hoe reëel weer!) en het leven gaat zijn loop. Bob en la petite la Sesque (Destins) die zich op hun zeventien jaar stukkend storten tegen het leven, zijn geen uitdagende hemelbestormers (Wien zouden zij aanranden?) maar zooals Fernand Cazenave (Genitrix) doch thans in het heerlijke, in het schitterende, een monsterbloei der natuur. Waarvan zij zich natuurlijk niet bewust zijn! Nee maar, in hun rijbroek en met hun autos, blinkend van materialiteit, dat zij warempel een merkwaardig stuk goddelijkheid zouden zijn, kun je denken dat zooiets er bij hen zou ingaan!

Het reeds aangestipte procédé der laatste herontmoeting wordt begrijpelijk hier nu veelvuldig gebezigd: op al die kruispunten wacht u het sfinxgelaat van het leven, 't zijn spiegelingen van den stroom van het onderbewuste, momenten in de verbrokkeling van de wereld (eender slot van Le Désert de l'Amour, Préséances, Thérèse Desqueyroux).

Zonder een weinig pathologie gaat dit alles niet; haar rol blijft echter betrekkelijk bescheiden (Préséances, Thérèse Desqueyroux en eenigszins Genitrix).

Men begrijpt dat bij die ontbinding het teedere jongkatholiek motief der heiligengemeenschap moest onder duiken : schromelijk voelt men zijn afwezigheid in den lillenden onthutsend-onbevangen jongelingspassieroman Le Désert de l'Amour; men wordt zelfs ietwat gekrenkt als men het in Destins ziet aanwenden ditmaal als gewild wrevelig element (Pierre Gornac); maar daar is toch nog Augustin (Préséances) en in hem, feitelijk zelfs bewuster dan in Claude van het jongkatholieke La Chair et le Sang, maar zwaarder en grauwer, de schemerende katholieke verlossing. In hoogeren zin (de letterlijke is : Préséance in stand) is er préséance in het leven voor ziel en geest, primauté du spirituel... doch ietwat troebel. Jansenisme! heeft men gezegd over dien Mauriac, voor zoover hij nog kristen was. Inderdaad weegt de erfzonde zwaar; de kreatuur zucht en kreunt; spoliatie, privatie, uitsluiting en ongenoegzame genade werpen er hun schaduw; de verre God duldt geen medewerking; om iets heerlijks op aarde tot stand te brengen, daartoe is de mensch niet geroepen noch uitgerust; de mensch leeft in een uithoek; het wereldbestel is onverschillig, willekeurig, bron van droefenis.

Ondertusschen had de schrijver gewerkt: eensdaags zou hij het klassieke bereiken. Tegen het te litteraire van La Chair et le Sang in, de bommen van Le Baiser en Genitrix; daarop integendeel zijn meest Fransche, vlotste en van opbouw, geest en taal, brillantste (doch daarom niet mooiste) boek Le Désert de l'Amour, dat hem dan ook den Grooten Prijs van den Roman bezorgde. Maar hij wil beters : den eigen scherpen, vasten toon met zijn poëziewereld daarin geurend. Na de mooie proef vroeger in Préséances, bereikt hij dit in Destins en vooral in zijn sterkst werk tot 1928: Thérèse Desqueyroux.

Met een scherpzinnigheid en kracht zooals men er maar zelden ontmoet, werpt de denker eindelijk over de liefdestragiek de beslissende uitspraak, en roept haar op tot een onweerlegbaar getuigen voor metaphysiek, genade, katholieke orde. Net als Sigrid Undset. Dat brengt
10.780 *Coups de Couteau* (en eenigszins ook *Un Homme de Lettres*) in **Trois Récits (II*)**. Als veraanschouwelijking der eenheid in één vleesch, laat hij daar een man zijn eigen vrouw komen kwellen met het liefdelijden dat hij om een andere vrouw uitstaat. Evenals de twee andere verhalen, mee van het meest gebalde wat ooit in psychologische novellen geschreven werd. Leest het belangrijk commentaar, later door Mauriac

er op gemaakt: het specifiek karakter van dit hoofddrama van onzen tijd, zegt hij, is niet meer zoozeer de opstand tegen het huwelijk als opgelegde instelling, maar, gezien het gemak tot ontbinding, gezien de ongodsdienstigheid enz., wordt het het louter menschelijk, ontologisch drama van het menschenpaar zelf. Welnu dit juk, hoe vol kwelling ook, van het alleen-met-één samenzijn, willen de menschen niettegenstaande alles. Dat ligt dus in de natuur, dat is metaphysisch gegrond, wat juist het katholicisme zegt. « Quelle est cette force dans l'homme qui l'emporte sur toutes les raisons de se délivrer? La liberté dans l'amour n'est donc pas notre plus profond désir. L'instinct de la créature est de s'attacher à un seul être, de se confondre dans un seul être. La contemplation d'un seul, l'union avec un seul, chez les plus charnels nous discernons cette exigence latente que le mariage deçoit presque toujours; mais l'autre, l'adversaire auquel nous sommes uni, en garde pourtant le bénéfice. Nous nous attachons désespérément à ce simulacre d'amour unique, parce que nous sommes créés pour l'unique amour. »

10.781 **Ce qui était perdu (II*)** werd m. i. wel een beetje hard bejegend door degenen die na 's schrijvers bekeering onmiddellijk een apologetischen roman verwachtten. Eveneens als roman. Doch wat geeft dit laatste? Want zeker schiep Mauriac nooit zoo'n ontzettend-scherp romanmateriaal als dit hier: den indruk van leegheid, rotheid, dwaasheid en ellende dier uiterstreëelste mannen en vrouwen in de voorbijwervelende wereld van het zoogenaamd genotsleven is hier geweldig: Ce qui était perdu, wat te loor gegaan is, is zelfs alle gedachte aan iets anders dan zulk een leven. b. v. het oude burgerlijke gezin. Dit zijn allermodernste exemplaren van Fleurs du mal. Ehwel, wat doet Mauriac nu? Daarnevens, enkel ernevens, zonder er eigenlijk al in te grijpen, plaatst hij, even maar geschetst, enkele bloemen van genade (een broer, tot Kristus en priesterschap geroepen), Nemen wij het op als een schildersingeving, die bij een afgrijselijk helle-en-doodstafereel, terzijde één enkele rein-ademende, met de onzichtbare heerlijkheden gevoede, voor het leven getuigende bloem plaatst. Zooal niet de daadwerkelijke functie der genade, toch is hier hare wonderbare, steeds nieuwe, en de atmosfeer zuiverende aanwezigheid te midden ook van het afschuwelijkste verderf aangeduid.

Hij is door het sombere woud heen gekomen, en kwam weerom
10.782 uit op het Godsrijk. Hier ligt reeds met zijn meesterwerk **Le Nœud de**
◆ **Vipères (III*)**, het dokument van den eindstrijd, en hier is de eerste bloei van het hernieuwde leven, het hartelijke **Le Mystère Frontenac (IV)**.

Le Nœud de Vipères is een der grootste getuigenissen der Godsgedachte in de literatuur, ontrukt aan de diepste en volste gronden van hart en leven. Het monster is nu reusachtig gegroeid, sluipt tot in de verste hoeken der plaats (ditmaal een lang mannen- en grijsaardsleven), en mat zijn slachtoffer af. Het particuliere wordt synthetisch geheven tot een wereldplan: provincialisme tot het wereldrijk der moordende

begeerlijkheid, en menscheneenzaamheid tot het Satanswee in zijn hermetische klok; of, om bij 's schrijvers beeld te blijven, de dubbele helsche adderkluwen, die van buiten en die van binnen: de rijke oude vrijdenker, zelf geleid door de gierigheid, ziet rond zich een geslacht van kinderen, neven en achterneven allen met likkende slangentongen zijn dood afwachtend, en poogt, om ze te verschalken, achtereenvolgens onder hen (en ten slotte in zijn onwettigen zoon) iemand te vinden op wien zijn fortuin zal rusten als op een voortzetting van zichzelf: maar als dat telkens mislukt, valt hij, nadat hij met alle menschen afbreekt, geheel op zichzelf terug. Waar hij niets vindt dan zijn leeg- en leelijkheid door een lang leven gevoed en verkankerd. Totdat hem de zin van alles verklaard wordt : ook in hem, den laagste aller menschen, met ellende, zonde, boosheid, is er toch nog een ziel, een wezen dat bestaat door een scheppenden liefdewil en door een Verlossende Liefde, samen met al de anderen, bemind, geroepen, getrokken wordt. Dit hebben in hem eindelijk bewerkt, de oude simpele genadevoertuigen, gebezigd in de gemeenschap der heiligen. Achter het traditie-katholicisme wellen zij nog immer uit de zuivere bron van katholicisme en brengen leven en verrijzenis niet enkel in kinderjaren en jeugd, doch ook in het hardste grijsaardshart. Allen, zaden van licht uitgestrooid voor den dag der eindverlossing : het engelachtig levensoffer van zijn dochtertje voor zijn bekeering, den indruk op hem gemaakt door de blijde reinheid van zijn kleinzoon en de ongeveinsde vroomheid van een seminarist-praeceptor, ja (in eenige mate zelfs) de doode formule-gebeden zijner vrouw. Steendroppen alleen machtig om den hardsten bodem te doorboren, en de eenige kanalen van licht en waarheid.

Dan stelt hij de daad : niet alleen het geld niet meer aan anderen onthouden, maar het aan zichzelf ontrukken, zich onthechten aan de begeerlijkheden, voor den schat van ziel en God. Met als inwendig eerstelingsoffer bij zijn sterven de verdeemoediging van zelf zijn bekeering en afstand van al zijn geld geheim te houden (uitwendig brengt zijn dagboek het uit en het effect is bereikt althans bij dezen der zijnen die er geestelijk waardig toe zijn). Christus de Liefde van Boven is het slotwoord der wereld : « Ik had een kracht moeten hebben, zeide ik tot mijzelf. Wat voor een kracht? Iemand. Ja, iemand in wien wij elkander gevonden zouden hebben en die in de oogen der mijnen de waarborg was geweest van mijn innerlijke overwinning; iemand die voor mij getuigen zou, die mij ontlast had van den onreinen last, dien ik droeg; die hem op zich had genomen...

Zelfs de besten leeren niet alléén, hoe zij moeten beminnen : om over de belachelijkheden, de ondeugden en vooral de domheid der menschen te kunnen heenkomen, moet men een geheim van liefde in zich besloten houden, dat de wereld niet kent. Zoolang dit geheim niet is weergevonden, wijzigt men te vergeefs de levensvoorwaarden der menschen. Ik meende dat het mijn egoïsme was, wat mij vreemd maakte

aan alles wat het economische of sociale betrof; en ik ben inderdaad een monster van eenzaamheid en onverschilligheid geweest; maar er leefde in mij ook een gevoel, een onbewuste zekerheid, dat het geen nut heeft het aanschijn der wereld te wijzigen; de wereld moet in het hart geraakt worden. Ik zoek alleen naar hem, die deze overwinning zou kunnen behalen; en hij zou zelf het Hart der harten, het brandend middelpunt van alle liefde moeten zijn. Een verlangen dat wellicht reeds een gebed was... »

En de laatste woorden: « Lief kind... » (Hij meende zijn kleindochter). « Het woord, dat ik zocht, kon ik niet vinden. Wat mij vanavond tot stikkens toe benauwt, terwijl ik deze regels schrijf, wat mijn hart pijn doet alsof het ging breken, die liefde, waarvan ik eindelijk den naam ken, den aanbiddelij....... »

Een meesterwerk, een monument. Het leven zelf, het mensch-zijn, hoog opgetrokken en, door den worm geheel doormolmd, ineenstortend voor den eindelijken dageraad; met een steeds rijker-fugeerende uitdeining der hartstochten over het aangroeiende geslacht en de stammenschheid, allen door den grijsaard zelf tot hetzelfde rythmus als hijzelf geprikkeld dat hij hun in het bloed meegaf; en dan het synthetisch toehalen van alles in de pyramidaal-oprijzende figuur die boven dit al en boven zichzelf stijgt. Meer « type » dan Olaf Audunszoon, doch ook als deze uit het leven gebouwd. Niet het minst, zooals dààr ook in de diepzinnigste omraming van het herfst- en winterlandschap van zijn bloedeigen aardsche en zielewereld.

« Verleden jaar, toen ik ziek was en omringd door liefde en teeder-
10.783 heid, was ik bang mijn werk te zien eindigen met het boek : Le Nœud
◆ de Vipères. Ik dacht aan het liefdesgeheim, dat moeder, zoons en broers onderling vereenigt. Dat geheim heb ik getracht vatbaar te maken in dezen nieuwen roman **Le Mystère Frontenac** (IV).

Het hervonden leven dringt tot veelzijdig getuigen; na het denken, ditmaal het gevoel, de vreugde over het zuivere en zachte licht. Het algemeen religieuze wordt thans aangetoond, gekristalizeerd op de kristene religie van huis en stam, naar de oliemilde bijbelsche voorstelling: Uxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuae... De struik, de ranken, ook de zijtakken... En seizoenen en jaren eroverheen. Eén werk van de liefde, in een bloei van vormen : de echtelijke, fijn gesuggereerd in haar gevolg: nml. de kinderen dezer weduwe, volkomen bloem, vrucht en kroon van één versmolten echtsleven; het moederschap, dat, tot een Monica's adel en zuiverheid hoog opgevoerd, de zielen effectief de onherroepelijke hemelwaartsche richting geeft; de Godverwante moederlijke barmhartigheid eindelijk waar men, bij zonde en gevaar, zich naar toekeert met eenzelfden kreet: Ik heb gezondigd tegen U en tegen den Hemel. En in de zijdelingsche lijn, het meest kiesche en innigste in-het-werk-treden der gemeenschap der heiligen t. w.: de geestelijke aalmoes der zieleredding van broer aan broers. Ja, het

uitstrekken zelfs van dit rijke werktuigelijk genademiddel, dank zij de stamsaamhoorigheid, tot op verder verdwaalde schapen (Oom Alexis), Een gemakkelijke, eenvoudige levensroman, belicht door den rijpen, rustigen en warmen nablik van ervaring en vrede.

Na een niet onvermengd instemmen met zijn vroeger werk, om deze nieuwe vruchten van meesterlijke katholieke romankunst, aan Mauriac onze vereering en onzen dank!

A. Biografie

François Mauriac, geb. te Bordeaux in 1885. Studiën bij Jezuïeten. Daarna Parijs. Vóór den oorlog, van 1906 tot 1914, dichtbundels en proefwerk als romancier. Na den oorlog, eerst bij de katholieke groep der Revue des Jeunes, trekt de aandacht door stijgende gebondenheid; van 1920 tot 1922, 3 romans; de 6 volgende jaren, bij voller ontplooiïng (wint in 1925 den Grooten prijs van den roman), grootere neiging tot wereldschen roman van het vleesch; na 1928 volle terugkeer tot het katholicisme en werk als denker en kunstenaar-apostel (zijn meesterwerk : Le Noeud de Vipères (1931). In November 1933, intrede in de Fransche Academie. Naast de 14 romans aanzienlijke productie als essayist en kristen denker, voornamelijk rond Pascal en rond de katholieke heropleving van nu. Geheel onbevangen in het blootleggen van het vieze der « uitgaande » wereld waar zijn stof hem daar heen voert, en daarnevens zeer subtiel in gedachtenleven, — is hij *bijna in zijn geheel voorbehouden voor zeergoedgevormde* lezers.

B. Bibliografie

10.784 L'ENFANT CHARGÉ DE CHAÎNES. — Paris, Grasset, 1913. — III-83.1. Zwoele bekoring nogal precies voorgesteld. Katholicisme ietwat troebel.

10.785 LA ROBE PRÉTEXTE. — Paris, 1914. Nieuwere uitg. : Paris, Ferenczi, 1930. — IV-†-83.1 Levert geen moeilijkheden op.

10.786 LA CHAIR ET LE SANG. — Paris, Renaissance du Livre, 1930. — II*-83.1. Danig heet; subtiele psychologische uitrafeling; het katholicisme niet doortastend.

10.787 PETITS ESSAIS DE PSYCHOLOGIE RELIGIEUSE. De quelques Cœurs inquiets : Lacordaire. Maur. de Guérin, Baudelaire, Amiel, Beyle. — Paris. Société Litééraire, 1920. — IV*-†-84:15:24

10,788 PRÉSÉANCES. — Paris, Emile-Paul, 1921. — III-83.1. Het troebleerende ligt hier op gedachtengebied, ook van het katholieke.

10.789 LE BAISER AU LÉPREUX. [Vert. onder titel : De Kus aan de Melaatsche]. — Paris, Grasset, 1922. — II-83.1. Pijnlijke rotheidssmaak van dit uitzonderlijke geval; en het vuur van het bloed.

10.790 LE FLEUVE DE FEU. — Paris, Grasset, 1923. — I*-83.1. Perversiteit van subtielen en toch klaar aangeduiden aard; het katholiek-zijn maakt den indruk van erbij te zijn om het te kruiden.

10.791 GÉNITRIX. [Vert. onder titel : De Onverlosbaren]. — Paris, Grasset, 1924. — III-83.1. Wegens den akeligen grijns, wegens het onbestaan van alle kristendom, voorbehouden,

10.792 LA VIE ET LA MORT D'UN POÈTE : André Lafon. — Paris, Bloud, 1924. — IV*-92:81
10.793 LE MAL. — II-8
10.794 TOUS LES ROYAUMES DU MONDE. — IV-8
10.795 LE DÉSERT DE L'AMOUR. [Vert. onder titel : Een Jeugdliefde]. — Paris, Grasset, 1925. — I*-83.1. Eén koorts; scherpe analyse.
10.796 LE JEUNE HOMME. — Paris, Hachette, 1926. — III-84:15:37
10.797 LES MAINS JOINTES. — Paris, Paul Hartman, 1927. — IV-†-81:24:37
10.798 THÉRÈSE DESQUEYROUX. — Paris, Grasset, 1927. — II*-83.1. Bijtend opstandige superbia vitae.
10.799 LA PROVINCE. — Paris, Hachette, 1927. — III-IV*-83.8:84:91
10,800 DESTINS. [Vert. onder titel : De Loop van het Lot]. — Paris, 1928. — II-83.1. Iets van dat revolutionnaire van Thér. Desqueyroux, doch minder bitter en diepgaande. De passie niet zwoel, hoewel steeds meer modern-vrij en kras.
10.801 LE ROMAN : Loti, France, Radiguet, Barrès. — Paris, Artisan du Livre, 1928. — II-84:801
10.802 TROIS RÉCITS : Coups de Couteau, Un Homme de Lettres, Le Démon de la Connaissance. — Paris, Grasset, 1929. — II*-83.8:83.1. Toestanden ontzettend modern-vrij-en-kras; maar al het gewicht valt op de zeer ernstige gedachte; in het 3e verhaal ook, waar het wel wat rot riekt, maar dat leerrijk is of was (het modernisme : retrospectief) in katholiek opzicht.
10.803 LA VIE DE JEAN RACINE. — Paris, Plon, 1928. — III-92.8
10 804 DIEU ET MAMMON. — Paris, Editions du Capitole, 1929. — III-84:801
10.805 CE QUI ÉTAIT PERDU. — Paris, Grasset, 1930. — II*-83.1. Passie, veel meer verdwaasdheid dan zwoelheid (dat gaat samen met grooter vrijheid en totale ongodsdienstigheid.)
10.806 TROIS GRANDS HOMMES DEVANT DIEU. (Molière, Jean Jacques Rousseau, Gustave Flaubert). — Paris, Editions du Capitole, 1930. — -83.9:92.8
10.807 PAROLES EN ESPAGNE. — Colmar, P. Hartman, 1930
10.808 L'AFFAIRE FAVRE-BULLE. — Paris, Grasset, (Les Amis des Cahiers verts, n° 6), 1931
10 809 RENÉ BAZIN — Paris Alvan, (Les Quarante), 1931. — IV-†-84:92.8
10 810 BLAISE PASCAL ET SA SŒUR JACQUELINE. — Paris, Hachette, (Le Passé vivant, n° 7), 1931. — IV*-†-92 1
10.811 SOUFFRANCES ET BONHEUR DU CHRÉTIEN. — Paris, Grasset, 1931. — III*-†-84
10.812 LE JEUDI-SAINT. — Paris, Flammarion, (Les belles Fêtes), 1931. — IV*-†-264: 24
10.813 LE NŒUD DE VIPÈRES. [Vert. onder titel : De Adderkluwen]. — Paris, Grasset, 1932, (Vroeger verschenen in Candide). — III*-†-83.1. Men moet moedwillig zijn om schrijver niet te volgen in zijn logika.
10.814 PÉLERINS. — Paris. Editions de France, 1932, (Correspondant, 1931). — IV*-†-24:91
10.815 COMMENCEMENTS D'UNE VIE. — Paris, Grasset, 1932. — IV*-†-93:83.1
10.816 LE MYSTÈRE FRONTENAC. [Vert. onder titel : Wij, Frontenacs...] — Paris, Grasset, 1933. (Verscheen reeds den 15 December 1932 in La Revue de Paris). — IV*-†-83.1
10.817 LE ROMANCIER ET SES PERSONNAGES. Précédé d'une étude d'Edmond Jaloux. — Paris, Gorrès, 1933. — III-IV*-†-84:93

ROMANKRONIEK

door Ernest van der Hallen

Van den vagen neo-romantikus ARTHUR VAN SCHENDEL die het heerijk lyrisch, waterzuiver en rythmisch epos schreef van den dwalenden en verliefden « zwerver » waardoor hij met één slag uitgroeide boven de literatuur van zijn jaren, verscheen destijds een reeks allerfijnste droomnovellen waarover we weleens lazen in vroegere literatuurgeschiedenissen maar die, door 'k weet niet welke oorzaak, voor ons gesloten boeken gebleven waren; het geluk diende mij, bewonderaar
10.818 van dezen dichter, toen een herdruk van zijn vertelling « **Angiolino en de Lente** » **(IV)** me deze dagen in de handen viel. Deze knaap met den zangerigen Italiaanschen naam (van Schendel woont evenals de Schartens en destijds Couperus in dit land) is een bedelaarsjongen op de groote Piazza, maar hij is een bedelaar lijk er alleen in gedichten en op fresco's voorkomen: een kunstenaarstemperament en een prachtige ziel, arm aan soldi's maar geestelijk onzeggelijk rijk. Dit verhaal over dezen knaap is wat onreëel en vaag, wat ijl-lyrisch en zangerig, wat droomerig en verpuurd, maar het is een genade een menschenziel te boetseeren die — a! is ze dan voor 't gemak van de zaak ook een beetje buitenwerkelijk en ijl gehouden — zoo heerlijk gaaf is. De paden naar deze gaafheid loopen hier wat duister en verborgen zooals altijd bij van Schendel, maar het maakt u gelukkig dat hij ze voor ons, nuchtere en zakelijke menschen, droomde. En ik zal gaarne erkennen dat deze romanticus ook hier te zeer zijn fraaie stijl om het leven heenweeft, zoodat dit laatste soms dreigt te verdwijnen in al deze schuimende verrukking.

WILLEM EGES deed z'n intrede in onze zoo overbevolkte burgerromanliteratuur met een verhaal uit het bontwerkersleven in
10.819 Rotterdam : « **Skunks** » **(III°)**. Willem Egesként de geplogenheden en de knepen — vooral de laatste — van dezen stiel in alle richtingen; jammer genoeg is de romanbouw- en schrijftekniek hem vrijwel onbekend. Spijtig. Want ons, niét-bontwerkers, interesseert de roman meer dan het pelswerkersvak. Het is geschreven met het minimumdosis stijlkunst, inzicht in den romanbouw, kennis van den mensch, innerlijk en uiterlijk, die fatsoenlijkheidshalve gevergd worden eer een manuskript den weg vindt naar de drukkerij. De atmosfeer en het leven van den fabrieksarbeider en het ateliermeisje zijn zoo clichématig mogelijk : dagdieverij, diefstal van materialen, ruzietjes, werkeloosheid, zondagsuitspattingen; pikante verhouding van typistjes met patroons; vroege perversiteit bij vroegwijze kantoormeisjes — enfin, voeg er zelf de rest bij. De patroons zijn navenant. Willem Eges moet beslist, ondanks de krisis in 't bedrijf, terug in 't bontwerkersvak, en het schrijven overlaten aan wie daarin thuis is. Aan MARIE KOENEN b. v. die ons deze wintersche dagen verheugde met een bundel zeer

10.820

Marie Koenen

mooie legenden uit het vroegmiddeleeuwsche Limburg dat ze zoo door en door kent: **Wat was en werd (V*)**. Met elk boek van deze schrijfster verheug ik me opnieuw om de gave kracht van haar zakelijken stijl, haar gebondenheid, haar zin voor synthese en haar objektiviteit. Zeldzame kwaliteiten op het terrein der historische romantiek, legende, hagiografie en sprookje, vooral wanneer deze verschillende gebieden weinig duidelijk gescheiden zijn. Hier gaat het om een reeks devotelijke exempelen waarvan de kern duidelijk aanknoopt aan historische gegevens, en ruimte laat aan legendarische fantasie. Ik wil het belang van deze verhalen niet overschatten; blijkbaar zijn het verpoozingen tusschen breeder werk in, en stylistisch staan ze niet alle op hetzelfde niveau; uit het geheel spreekt meer trouwe liefde voor de heimatstreek dan waarachtige scheppingdrang. Maar het is zuiver en gaaf werk, menschelijk in z'n verhoudingen — zeldzame kwaliteit op dit terrein! — volgehouden in de plaats- en tijdsatmosfeer en geeneens vervallend in het vlakke dat zeer dikwijls dergelijke devote thema's kenmerkt. Mooi is vooral « De Roof » van Servatius' precieuze relikwiekist. Het is alles bijeen een boekje dat ge met plezier leest en wegbergt bij het reeds omvangrijk œuvre van deze schrijfster.

10.821 Intusschen is de lektuur van Lode Zielens' nieuwe roman **De gele Roos (II*)** me niet zoo licht gevallen. Het is een variante op het thema dat een cliché dreigt te worden: het leven openbaart zich stoffelijk en geestelijk zoo dreigend aan den proletariër of aan den maatschappelijken verworpeling, dat deze hierin fataal en onvermijdelijk moet ten onder gaan als geen boven-natuurlijke krachten hem steunen en redden. Waar echter deze bovennatuur telkens uitgeschakeld wordt in Zielens' werk en anderzijds de mensch zoo goed als geen strijd vecht tegen zijn eigen wezen, begrijpt ge hoe het den mensch verloopt in dit hopelooze en naargeestige leven. Voeg daarbij nog dat deze geestelijke en materieele armoelijders bijna altijd gebukt gaan onder de tare van een of andere passioneele abnormaliteit, en ge begrijpt wat er uitgaat van dit werk. Dostojewki's geteekenden met hun haast bovenmenschelijk driftenleven, Strindberg met zijn typen wier instinkten haast tot waanzin opgedreven zijn, Hamsun's primaire oermenschen die geen vreugde kennen dan de drift van den arbeid en

de drift van het vleesch, Tschekow wiens menschen uiterlijk ten onder gaan aan vlakheid en vreugdeloosheid, in feite echter aan tekort aan bovennatuurlijk levensinzicht, zijn de figuren naar dewelke Zielens zich oriënteerde, samen met Mauriac's morbiede vroegere romans met hun verrassend-gave teekening van den mensch die innerlijk wegsterft omdat hij zichzelf niet aankan, en Hugo's obsedeerende onafwendbare zege van de sociale ellende van het individu over zijn hunkering naar licht: uit al deze beslist historisch geworden standpunten is dit werk gegroeid. Het leven openbaart zich niet als iets wat men overwinnen moet met harde vuist, waarvan men de mogelijkheden dient aan te durven, dat hard, bitter, meedoogenloos, hartstochtelijk kan zijn maar ook mild, grootsch, vol inhoud en rijk aan geestelijke kansen; men ondergaat het. Het hangt als een doem boven de kinderwieg in de bakerkamer, het klampt zich aan den mensch vast zonder dat ge het af kunt schudden: een drinkende, geestelijk-getaxeerde vader, een quasi-waanzinnige moeder met zelfmoord-neigingen; een oudere zuster die een engel is van opoffering voor haar jongeren broer, echter bereid zich uit weeldezucht te geven aan een man die daarvoor de prijs van een oranje jurk over heeft; een vriendin die op cynische wijze uit wraak zich aan den man geeft om hem daarna te kunnen treffen, de verteller zelf die gebukt gaat onder den doem van allerlei duistere instinkten — ten slotte blijft deze laatste nog het gaafste — en situaties waarbij ge uw hart vasthoudt of het geen aanloop wordt tot bloedschande. De lyrische losbarstingen van den verteller over z'n zuster Antoinette met wie hij zich verbonden voelt door een mysterieuze liefde die meer passie is dan broederlijke genegenheid, beslaan bladzijden; ge voelt er u soms lichamelijk ongemakkelijk bij: « Brandde ik niet van Antoinette? » — « Mijn opperste verteedering gold Antoinette aan wie ik door het bloed voor alle eeuwigheid verbonden was...; ze is maar toevallig mijn zuster. Tot aan mijne puberteit beteekende Antoinette voor mij de moeder; daarna, en zij is dat altijd gebleven, de geliefde, het ideaal der liefde. Ik vermoed wel dat in mijn onuitsprekelijk gevoel voor de geliefde Antoinette ook wel het gevoel voor de Antoinette als moeder stroomt... » enz. Herhaaldelijk legt hij de nadruk op de bevestiging die u telkens perplex maakt: ware Antoinette mijn zuster niet, we zouden man en vrouw zijn. Deze geheimzinnige band weerhoudt den verteller van een huwelijk met Maria, zijn geliefde, — niet echter van een verhouding met haar. Deze Maria schijnt met dezelfde onwaarschijnlijke sympathieën besmet, want « zij had (haar vader) met zulke woestheid bemind, dat zij gedurende eenige jaren niemand en niets met eenig liefdegevoel kon benaderen ». In dit ultra-proletarische midden spreekt men tot elkaar lijk op het

LODE ZIELENS

tooneel « lieve broeder » — « ja, lieve zuster »; doch erger is het dat Antoinette bladzijden lang lyrisch kan uitweiden over een zondige verhouding — ze was nl. gehuwd — met een foorkramer, gedreven door haar hartstochtelijk verlangen naar een kind. En het allerergste is wel dat telkens de zonde zich aandient als niet-verwerpelijk; het verkeerde gebeurt terloops en zonder zondebesef, het ongeregelde passieleven heeft den schijn van kuisch-zijn, met zooveel terughouding, openhartigheid en eerlijkheid zijn deze bladzijden geschreven. Zielens vergeet echter dat de mensch een mengsel is « van menschheid en dierschheid » en de zonde volstrekt geen subjektief iets. Heel de vreemdsoortige en ongewone verhouding tusschen broer en zuster domineert dit boek; het is het eenige lichtpunt in het leven van dezen mensch, waarin het kwaad slechts terloops aangegeven is en heelemaal geen rol speelt. Maar het is deprimeerend omdat elk lichtpunt hier totaal ontbreekt en er geen strijd gevochten wordt noch tegen geestelijke of zedelijke verwording, noch tegen sociale ellende. Het leed van den enkeling domineert overigens; de fabriek geldt alleen als een flirtgelegenheid, de achterbuurt als een wijk waar meer gehoereerd en gedronken wordt dan elders, gansch de stad als een ontzaglijke wirwar van op-instinkten-levende menschen. Het spijt me dat Zielens van wie men op elke bladzij voelt dat hij eerlijk en oprecht is, zijn talent verbruikt aan zulkdanig werk. Ik hoorde onlangs door een Vlaamsch letterkundige de meening vooropstellen dat een hoogstaande roman noodzakelijk pessimistisch moest zijn. Dit boek getuigt ervan dat de literatuur die het geloof in het leven en in den mensch ontneemt, het doemwaardigste is dat het leven van een volk geestelijk verwoest. Walschap, Roelants, Zielens,— het nieuwe psycho-realisme, of Coolen, Kuyle, Den Doolaard, het nieuwe optimisme en geloof in het leven; — ik voor mij kies de laatsten.

Het probleem waarvan de ik-figuur uit WILLEM PUTMAN'S roman
10.822 « **Vader en ik** » **(II)** ten onder gaat, is hoofdzakelijk gewekt door omgeving en omstandigheden van buitenaf, samen met allerlei geestelijke atavismen die ook hier onafwendbaar verbonden schijnen aan een burgershuisgezin op den Vlaamschen buiten. Carlos was een jonge knaap die meer dan normale komplexen vertoonde in z'n kollegejaren; geen mensch uit zijn omgeving wist blijkbaar hoe met dergelijke jongelui om te springen : z'n vader niet, evenmin als z'n joviale oom of z'n twee broers, de hoogstudent en de jonge priester (die, tusschenhaakjes verrassend waar geteekend is). Den dag binst het verlof dat hij z'n vader, den deftigen geëerden notaris bij het herbergmeisje vindt waarmee hij zelf

---

« *La littérature est pleine de lépreux qui montent sur les bornes des carrefours et crient : « Regardez le bel ulcère ! » et ouvrent leurs vêtements.* »

(Fr. Mauriac in « Trois Récits »).

'n beetje flirt, ondergaat hij een slag dien hij z'n leven lang niet meer te boven komt. Niet als hoogstudent te Leuven waar de phasen van religieuze sentimentaliteit en passioneele losbarstingen, van joviaal-studentikoos romantisch idealisme en apathie elkaar snel opvolgen, ook niet door zijn post-universitaire artistieke bevlieging, want na het failliet van z'n vader installeert hij zich met z'n jonge vrouwtje — hij is inmiddels gehuwd — in een huisje aan de Leie, als een nummer uit de reeks diskuteerende, loslevende en praatgrage luministische landschapschilders van die streek — waar behalve de klassieke armoede, z'n leven een ketting wordt van onafwendbare vlagen ruwe zinnelijkheid, eindelooze quasi-artistieke debatten met kollega's, met het scherpe intermezzo van een fuifpartij met z'n jonge vrouw in de grootstad, die ontaardt in den waan van een grove onteering van de huwelijkstrouw in den persoon van zijn door drank opgezweepte vrouw; overspel en een nuchter- berekend plan om met 'n deerne weg te trekken, hetwelk op het laatste nippertje verhinderd wordt door het verongelukken van z'n vrouw. Deze slag ontdoet Carlos meteen van zijn verleden en wordt de eerste stap tot het vita nuova wanneer zes maanden nadien zijn vader begraven wordt.

Het is alles bij mekaar de niet zeer merkwaardige Lebensgeschichte van een getourmenteerd mensch, die als de meeste zieken enkel een bepaald regiem, een passende omgeving, een groote dosis geloof in het leven en zelfvertrouwen noodig had om tot een normaal mensch te groeien. Zijn onbenullige vader, zijn niet-begrijpende moeder, zijn vijandige broers; het avontuur van zijn vader met de herbergmeid, de losbandigheid van zijn broer die meteen hemzelf ruineerde, de obsessie van zijn eigen grof-zinnelijk temperament en zijn quasi-artistieke pretenties die hem ontsloegen van elk vooroordeel en zedelijke tucht zijn ten slotte elementen van buiten af die een bijna tirannieke invloed op dezen man uitoefenden, waartegen hij zich zoo goed als niet verzette, — kon verzetten. De eeuwige tare waarmee de roman-mensch van de laatste jaren geboren wordt en waaraan hij fataal ten gronde gaat. Hij vecht ten slotte haast niet; het leven daarbuiten bepaalt wat en hoe hij zal worden. En dit wat en hoe wordt een vreeselijk banaal en alledaagsch avontuur: echtbreuk, artistiekerige losheid-van-moraal en kleinheid onder elk aspekt. Want zelfs in zijn zedeloosheid en artistieke bevliegingen is Carlos hopeloos klein, banaal en ontdaan van elk grootsch gebaar: hij is middelmatig zelfs in zijn slecht-zijn en aldus een allertreurigste illustratie van het type « homme médiocre » die niet alleen door God maar zelfs door het leven uitgespuwd wordt. Laat me tenslotte erkennen dat deze roman van Putman litterair allerhande kwaliteiten bezit die hij beslist dankt aan zijn verleden als tooneelauteur, hoewel dit boek even beslist uitgegroeid is boven het quasi-dramatisch kletspraat-tooneel waarmee Putman ons burgertooneel een dozijn jaren lang zoo mild be- of vergiftigd heeft.

OP DEN UITKIJK

door Anton VAN DE VELDE

't Ligt misschien aan 't romantisch karakter der maand Januari (gelukwensch + cognac!) of aan de zeer literaire douane der Hollandsche grens, in elk geval is de lading voor deze kroniek gering. Buiten den plompen plof van een diplodaucus — of is 't een iguanodon? — door Nijgh en van Ditmar in mijn rustige kameren gejaagd, en waarover ik eerst in Maart a.s. zal schrijven (stel u voor: 'n roman in één boek van 1050 blz.! Dat wordt Hollandsch terrorisme!), is 1934 molto adagio begonnen. Molto adagio, om in de terminologie van SIMON KOSTER's
10.823 **Serenade (III)** te blijven. Dat boeksken is een populaire nazaat van de weelderige « Serenade » die in 1924 verscheen. In hoeverre deze heruitgave noodig was, laat ik aan 't oordeel der « Vrienden van Prometheus » over. In haar té spleen-achtige kantiekjes is die Venetiaansche droomerij zeker niet actueel. 'n Fabricius jr zou heel wat anders uit 'n Italiaansche reis kristalliseeren. Simon Koster vooist voort op 'n tachtiger verbeelding. Er is voor zooiets niet méér noodig dan 'n lekker souper, 'n lampion in 't loover, 't ruischen van de lagune, en de fantasie die in dergelijke rekwisieten haar inspiratie zoekt. Deze *Serenade* is voorzeker door 'n dichter gezongen, maar zij klinkt 'n beetje ouderwetsch. De weemoed der gedempte sensualiteit, de halve tonen waarin woord en wending gehouden zijn, de verbeelding zelf zijn van 'n verzorgde decadentie die ons, de menschen van dezen tijd, zoo niet afkeerig dan toch verveeld maakt. Ach, Simon! ach, Koster! wat hebben we nog aan uw andante's, uw devotamenti's, amabile's, addolorato's! Dat is lectuur voor sentimenteele zielen die — allegretto grazioso — zoo'n boeksken mee naar bed nemen. En zet de thee maar op de nachttafel, Jetje...

De nobele ARTHUR VAN SCHENDEL heeft ons in zijn jongste werk
10.824 **De Waterman (IV)** weer 'n stuk fraaie literatuur gegeven. In dit verhaal, uit Holland's donkeren tijd van religietwisten en van de « Broederschap »... die 'n utopie bleek, houdt van Schendel z'n held rechtop doorheen alle beproeving en storm, rechtop in z'n taaie plichtsbesef en z'n onthechting van aardsche goederen, rechtop in het idealisme dat Maarten Rossaert uit z'n levensbeschouwing heeft gepuurd. Idealisme? Jawel, maar àl de kwaliteiten van van Schendel's proza ten spijt, krijgen we veeleer een totaalindruk van *fatalisme*. Misschien ligt 't voornamelijk aan 't eigenaardige, monotone, verstrakte verloop van dezen roman? Zelfs de conflicten die er in voorkomen — voornamelijk principieele — zijn niet méér dan 'n contrast tusschen drie woorden heftig dialoog en lange, verstilde, zwijgende dolages. Zoo'n procédé kan in sommige gevallen, en door 'n ander temperament als dit van van Schendel toegepast, de dramatiek verscherpen; hier echter wordt het 'n vervlakking, 'n effenen van àlles, zelfs van menschelijke passies. Calvijn zit in dien « Waterman » verborgen; hij stopt der menschen mond voor

elk woord dat heftig klinken zou, voor 'n vloek — waarom geen vloek, je zou 'n vloek wénschen, ten minste één, in dit boek van passieve levensvervloeiïng, één brutale roep, één toch, of 'n brutaal gebaar, één toch, 'n losspringen ten slotte van de kracht die ge voor elke beweging aanwezig weet, maar die hier niet zichtbaar, niet tastbaar is, zoomin als de wind die de oude schuit van Rossaert voortstuwt. 'k Kan 't niet verhelpen : die Waterman werkt op m'n zenuwen. Alle eerbied voor den literairen van Schendel, ook in dézen roman, maar me dunkt dat menschen ànders gelooven of niet gelooven, ànders twisten, ànders vrijen, ànders trouwen, ànders vechten voor wijf en kind en brood! Calvijn, jongen, tot zelfs in de neo-romantiek speelt ge uw parten. Tegenover het vroeger werk van van Schendel, vind ik den « Waterman » 'n verstarring. Wil van Schendel, uit z'n realisme van dertig jaar terug, langs de romantiek om, thans naar 'n soort expressionisme dat niet in z'n lijn ligt? Ik hoop veeleer dat de bloei van z'n literair-volle leven, ook nù nog en in de toekomst vrucht zal geven met sappiger, rijker vleesch! Ook de herfst kan weelderig zijn.

10.825 ◆ In **De Bond van eerlijke Menschen (III)** bundelt HERLUF VAN MERLET een vijftal novellen die 'k niet aarzel buitengewoon merkwaardig te noemen. Van Merlet is mij onbekend; 'k slaap niet met hem onder 't zelfde laken; z'n « pseudo » zegt me niets, maar z'n werk zegt me veel, zegt me dat hij 'n pootigen stijl heeft en 'n drieste pen, zegt me ook dat deze novellen de beste zijn die in de Nederlanden in 1933 verschenen. 'k Word pardoes bekoord om hier 'n paar fragmentjes uit dit boek in te lasschen, maar wat wilt ge, m'n kroniekruimte is beperkt. De vijf stuks zijn, elk in hun genre, even stevig, even compleet, even àf. Misschien kon ik voor de novelle « Rouge ou noir » wijzen op het wat té simplistisch mirakel-gebruik — pas op voor opzettelijke mirakelen! — maar buiten dàt euvel zie 'k geen bladzij in dit boek waar 'n zwakheid van bouw of 'n verslapping van stijl-strakheid zou kunnen aangewezen. Het exotische element in z'n werk is er niet bijgesleurd om in de mode te zijn; het leeft met z'n locale kleur en eigenaardigheden, en 'k kan me niet indenken dat 'n huisvast burger van singel of gracht zoo'n werk zou leveren, zelfs niet met 'n buitengewone verbeelding. Nee, waarachtig, van Merlet lijkt me uit ànder hout gesneden. In afwachting dat ik hem nader leere kennen, in grooter werk, zeg ik hem dank voor 'n paar uur literair-sterk genot. N. B. Merlet's novellen zijn niet voor klein grut geschreven, maar 't is 'n gezond boek, zelfs in z'n rake realisme.

10.826 Als intermezzo: **Vrolike Vertelsels (IV)**, door FRANK VAN WAES. Van dat boekje draag je weinig mee. Rechtuit gezegd, de penteekeningen van G. van Raemdonck zijn meer succes waard dan 't proza van De Jong, alias van Waes. Im ganzen moeten die vertelsels zeker plezierig zijn voor het drie- of viertal vrienden die er in voorkomen en die thans, na jaren, hals over kop in allerlei werkelijkheid gegooid, hun jeugdfratsen kunnen herlezen via den eenvoudigen verhaaltrant van

van Waes. Maar wat vindt de buitenstaander, hij die géén deel uitmaakt van 't clubje, in die vertelsels? Hoogstens 'n « leesboek » zonder meer, de pretentielooze lotgevallen met 'n fiets en met nóg 'n fiets, of, als toevoegsel, 'n plattelandsvertooning van Shylock. Goed materiaal voor het *Mulo*. Alles bijeen, 'n té persoonlijk geval. Van Raemdonck zal er bij geschaterd hebben, De Jong dito. 't Is plezant, alla, maar daarmee is alles gezegd.

De uitstekende essayist die ACHILLES MUSSCHE is, biedt ons in z'n
10.827 **Conflicten en Meditaties (III-IV)** 'n zevental essay's die 'n rijkdom vertegenwoordigen aan gedachte en vorm. Wat 'n stijl heeft die kerel! maar meteen — en die vaststelling is nog verheugender — wat staat hij ideëel ver van 't geleuter der hedendaagsche levensdilettanti. In al z'n in dit boek verzamelde onderwerpen — uitgenomen « Reisherinneringen aan de Amblève », dat buiten het essayïstische genre staat — hoort en voelt ge den kunstenaar, den begenadigde aan 't woord, die zich spiegelt in het drama der menschheid en het drama der godheid, de tragedie van het « ik » in 't conflict dat de wereld voor alle tijden beheerscht, de strijd tusschen ziel en beest, materie en geest, aarde en hemel, mensch en God. In dit conflict staat elk van ons met z'n plus of minus aan gaven en talenten, in elk geval met de hem aangewezen verantwoordelijkheid. In dit conflict staat « the leading man » met z'n geweldige taak die hém en z'n volk kan omhoog tillen, evengoed als zij hen allen kan neerhalen naar demonische diepten. Er zijn, van 't ontstaan der menschheid af, hoogten en laagten geweest, individueel en massaal, en sinds de generaties van Adam's nakomelingschap over de wereld zwerven, leven en sterven, is de geschiedenis der wereld één bewogenheid geweest van goed en kwaad. Zoo in den landlooper, zoo in den geleerde, zoo in den kunstenaar. Het rhytme der wereld, het rhytme van het leven is het rhytme der passies, en de met groote gaven begunstigden (gaven naar de stof of naar den geest) zijn de grootste stimulators van dat rhytme, omdat zij, bewust of onbewust, de massa beïnvloeden, leiden naar hoog of laag. Er zijn geniale schoelies geweest, er zijn geniale heiligen geweest. Geniale hoogmoed, geniale ootmoed. Voltaire was 'n genie en Franciskus evenzeer. Het is de groote verdienste van Mussche 't conflict van geniaal-aangelegden, zóó als het aanwezig was bij 'n Verlaine, Rimbaud, van de Woestijne, Verhaeren e.a., zóó als het bijt en roept in en uit de ziel van menigen enkeling die de woordvoerder is van de gemeenschap, helder en scherp, in 'n soms heerlijk proza te hebben verdietst. Buiten van de Voorde is mij niemand

ACHILLES MUSSCHE

in Vlaanderen bekend (ten minste bij de leeken) die essayïstisch zoo vast en pregnant schrijft als Mussche. 't Is in deze *Conflicten en Meditaties* andermaal met kracht bewezen. 't Verheugt me zeer.

En nu 'k toch in Vlaanderen's literair park wandel, sinjaleer ik u nog 'n paar Vlaamsche gewassen van zeer verschillend uitzicht ofte
10.828 eigenaardigheid. Daar hebt ge vooreerst **Ommegang (IV)**, door LODE BAEKELMANS. Sinjoren! riep de Clercq zaliger, waakt op uw toren. Baekelmans is bijlange niet combattief genoeg om van trans en tinne te toeteren met koperen lawaai. De harmonika van 'n bunkerman is hem sympathieker dan de bazuinen van Peter Benoit, waarmee 'k maar zeggen wil dat Baekelmans' gemoed — hoe sinjoorsch ook afgestemd — veeleer neigt naar den weemoedigen humor van 't leven en weigerig blijft voor de oud-Antwerpsche « renaissance ». Baekelmans is 'n goed mensch en 'n goed schrijver. Z'n boeken kunnen realistisch aandoen, wrang zelfs, maar nooit ontbreekt hun de mildheid die 't alles overhuift met den glans van vergevend begrijpen. En 't schijnt me toe alsof in de laatste twee, drie jaren, dat realisme steeds minder scherp geworden is om plaats te maken voor 'n breeder, dieper humanitair begrip en 'n dito weergave in z'n verhalen. Baekelmans heeft er niets bij verloren, integendeel, z'n werk komt nu met 'n zooveel inniger helderheid op ons af, en we kunnen 't begroeten zonder de aarzeling van 'n voorheen dikwijls gemotiveerd voorbehoud. De spiegel van z'n denken en gevoelen ligt thans effen en klaar vóór ons, met z'n eenvoudige en ware beelden uit het leven van alledag waarin we telkens weer 'n stuk van onze eigen dagen herkennen. Niet alle schrijvers zijn geroepen tot 'n driftig tornooi van passie en strijd; Baekelmans' muze woont even deftig in 't Klapdorp of op den Dries als de Parnassiaansche gevleugelde dame in haar roccoco-zalen. Baekelmans is Sinjoor; 'k ben fier op hem, niet alleen omdat hij van m'n stad is (en wat kan Antwerpen evenaren, zeg?) maar tevens omdat hij niet de pretentie heeft van zooveel «avantgarde» die vaak niet méér is dan 'n soort... garde-civique in den vooroorlogschen koleurigen zin. In z'n *Ommegang* vinden we Baekelmans weer op z'n best. Het achttal verhalen van dit boek is 'n zuivere reflex van z'n gaven en z'n talent. Of die verhalen van dezen tijd zijn? Nee, maar wat heeft «tijd» te maken met waarachtige kunst? Dat wij 't ànders aanvoelen en uitdrukken, goed, doch wat ik destijds schreef over Warden Oom, geldt ook voor 'n Baekelmans, en finaal heeft 't weinig te bedieden of we tegenover Klein-Malerei staan of tegenover 'n fresco, indien het werk goed is naar vorm en inhoud, goed naar essentie en structuur. In *zijn* genre is Baekelmans 'n uitstekend exemplaar in de rij der Vlaamsche rasschrijvers. Hij *is* ras van kop tot teen, Sinjoorsch en Vlaamsch ras in woord en type en midden. Zijn er misschien die smalen op dergelijke « kleinkunst », dan mag ik even

LODE BAEKELMANS

aanstippen dat 't goed is nog 'n paar extra volksschrijvers te hebben, zooniet zou 't huishouden van moeder Vlaanderen er belabberd aan toe zijn. Of moeten we... modern, al te modern, de duizenden 'n indigestie bezorgen met de jongste apothekerij der ééne en onverdeelde « zakelijkheid »? De harmonika van Baekelmans is mij, in de stemming van vele moeilijke dagen, duurbaarder dan de saxofonen van het dadaïsme. Baekelmans glimlacht in z'n baard. Hij rumineert toekomstplannen. Z'n vroegere pessimisme schijnt definitief opgeborgen. Moge z'n verder werk zoo gaaf zijn en zoo goed als z'n *Ommegang*. « Die Poorte » heeft met deze uitgave lof verdiend.

10.829 Ten laatste : **Kobeke (III)**, door ERNEST CLAES. 'k Weet niet wat het beduidt, maar 'k hoor tusschen pastorale bosschages 'n dwarsfluit jodelen... en 'k zie den afdruk van 'n gespleten hoef onder den vruchtbaren boom. Pan en mystiekerige inspiratie. Neeneenee, dat Kobeke is niet echt, niet oprecht, niet Vlaamsch. Misschien — en 'k voel veel voor 'n forméële bevestiging — is Kobeke integraal Ernest Claes, dat zou dan 'n literairgunstig maar psychologisch-óngunstig getuigenis zijn voor den vader van 't avontuurlijke Kempische jonk. Ik zie in dat Kobeke de stréken maar niet de eerlijkheid van den « Witte ». Er wordt in dat « leven » misbruik gemaakt zoowel van het realisme als van het mysticisme. En niemand zal, na de beschrijving van Kobeke's eerste levensjaren, aanvaarden dat 't ventje ineens vizioenen krijgt en op 'n amerijtje naar kap en pij verlangt. Heel 't boek is 'n aaneenschakeling van controverses. De « chef » der Sint-Jansvrienden kon evengoed vizioenen hebben na de tiende pint garsten! In hoever die echter orthodoxe zouden zijn...?

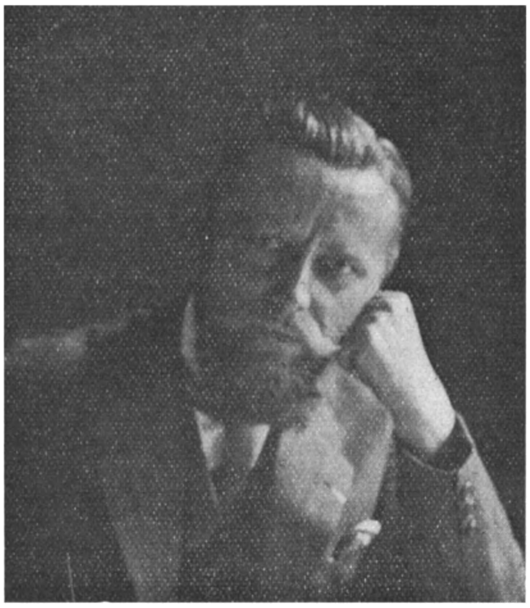

ERNEST CLAES

Er zitten insaniteiten in *Kobeke*; dingen die zich plezant willen voordoen en die grof zijn en leelijk; formuletjes waartoe schrijvers zich laten verleiden die 'n gemakkelijk succes hebben; formuletjes die onwaardig zijn van 'n waarachtig kunstenaar. 't Gaat té gemakkelijk. Timmermans b.v. moet gauw-gauw iets klaar hebben voor 'n Hollandschen uitgever; hij zendt hem *Pijp en toebak* dat vooraf ('k weet heusch

niet waarom!) door 't Davidsfonds was gelanceerd. Timmermans heeft, voornamelijk in Holland, op z'n respectabelen knikker gekregen. 't Is verdiend!

Claes werkt ook in 'n te snel tempo. Succes is 'n gevaarlijk, driftig beest! Hoeveel Witte's, Kiki's en dergelijke zullen wij nog moeten erven eer de onvermijdelijke reactie van den « goedwilligen lezer » zich verzet tegen dat literair ketting-systeem?

Nu wordt 't geval echter nog bedenkelijker, vermits *Kobeke* niet alleen 'n manneken van Claes is, maar tevens 'n *heiligdoend* manneken! 't Doet me denken aan den fijnaard:

« Lieve neve, ic wille gaen
te biechten hier te di...
Hebbic mine biechte gedaen,
mine siele sal te claerre wesen ».

Er zit ten slotte geen grein psycho-logica in *Kobeke*. Dat er literair-mooie bladzijden in voorkomen, goed, maar 't procent is te gering tegenover de algemeene eischen die 'n mensch gerechtigd is aan 't werk van 'n degelijk auteur te stellen.

Reinaert heeft « den pape » in den weg gezeten. De vossenstaart krult onder de pij uit.

VAN MENSCHEN EN BOEKEN

Jakob Wassermann die zooals we in een vorig nr. schreven, voor een paar maanden stierf, heeft naar men thans meldt, verschillende werken in manuskript nagelaten. Zijn vrouw Martha Wassermann-Kalweis, die zelf schrijfster is, zal zich gelasten met de uitgave ervan.

Te **Hannibal** (Missouri) werd onlangs voor twee beroemde hoofdfiguren uit de romans van Mark Twain, nl. Tom Sawyer en Huckleberry Finn, een monument opgericht. Het moet wel zijn dat deze typen en dus M. T's werk ginder uiterst populair zijn.

Hermann Bahr, de bekende Oostenrijksche schrijver, die sedert langen tijd ziek was, overleed half Januari te München, in den ouderdom van 70 jaar. Hij werd te Linz aan den Donau geboren op 19 Juli 1863 als zoon van een notaris, studeerde aan het gymnasium te Linz en te Salsburg, en aan de universiteit van Weenen, Graz, Gernowitz en Berlijn. Hij was binst z'n studiejaren socialist en ijverde sterk voor internationaal pacifisme; hij streed in allerhande tijdschriften heftig tegen het opkomend naturalisme en ging in 1904 over tot de Katholieke Kerk. Zonderling genoeg heeft hij zich heel z'n leven lang in z'n kritieken gekant tegen de Duitsche literatuur, en getuigde openlijk zijn bewondering voor de Skandinaafsche en Fransche letteren, wat hem allerlei moeilijkheden en vijandschappen op den

HERMANN BAHR

hals haalde. Vele jaren zwierf hij door Spanje en Afrika, verbleef in Rusland en in Parijs, werd in 1908 regisseur aan het Deutsches Theater — hij had toen reeds verscheidene tooneelstukken geschreven — en in 1918 bestuurder van het Weensch Burgtheater, doch nam het jaar daarop reeds ontslag om zich te beperken bij z'n literair werk. Behalve zijn dagboeken schreef hij een groot aantal romans en een twintigtal bundels kritieken. Met hem verdwijnt een vooraanstaande, rijke geest uit de katholieke Oostenrijksche literatuur.

In het Januarinr. van **Den gulden Winckel** schreef Theun de Vries een bijdrage over de produktie der jonge schrijversgeneratie in Nederland onder den titel « Proefbalans 1934 » waarin hij het beslist opneemt voor de z. g. geïsoleerde schrijvers die zich hebben losgeworsteld uit den ban der literaire kapelletjes met hun onvruchtbaar aesthetisme, vóór Herman de Man, Coolen, Helman en c. s., tegen het groepje individualistische kritikasters Marsman, Ter Braak, Du Perron, Engelman enz. Het is te verheugend om het niet aan te stippen: ook « Den Gulden Winckel » is tot het inzicht gekomen dat diepzinnigheid en intellektueele sport een tijdje den burger kunnen epateeren, doch dat dit ten slotte echter niet veel meer is dan een verhullen van onmacht en krachteloosheid met kleurige dampen.

Zooals de kranten destijds meldden heeft de Jury voor den **Driejaarlijkschen Prijs voor Letterkunde,** deze onderscheiding voor 1933 toegekend aan Lode Zielens voor zijn roman « Moeder waarom leven wij? » Deze keus heeft in de journalistieke en litteraire middens nogal beroering verwekt, niet alleen omwille van de keuze zelf, maar ook omwille van den geest van dit morbiede en deprimeerende boek. Andere kandidaten voor den Driejaarlijkschen Prijs waren : Walschap, Brulez, de Pillecijn en Timmermans; leden der jury waren: Putman, E. H. Eeckhout, Toussaint van Boelare, Roelants.

Raymond Clauzel, Fransch kritikus en romanschrijver overleed te Parijs op 15 Januari ll. in den ouderdom van 62 jaar. Hij werd geboren te Bagnols-sur-Cèze in 1871, en schreef een aantal romans waarin hij de oorzaken opspoort van de geestelijke wanorden van zijn tijd: het

revolutionair fanatisme, ongezonde liefde, valsch mysticisme, enz. Een enkele maal is zijn werk bepaald ongezond wegens de onkiesche behandeling van zedelijke problemen.

Te Rudgwick (Sussex) overleed eveneens **Margaret Peterson**, de bekende en in Engeland zeer populaire romanschrijfster. In 1910 kwam ze naar Londen waar ze met het uitoefenen van de nederigste beroepen haar brood verdiende; tijdens den oorlog werkte ze als verpleegster in een Fransch hospitaal en huwde naderhand met een Franschen kolonialen ambtenaar, met wie ze naar Afrika reisde. Haar bekendheid dankt ze ook aan haar Afrikaansche romans die voor een groot deel naderhand verfilmd werden.

Ten slotte herinneren we aan het overlijden van **Stefan George** die als de grootste dichter gold van het huidige Duitschland, de kunstenaar van wiens volheid alle levende dichters ontvangen hebben. Hij stichtte in 1892 de « Blätter für die Kunst » rond dewelke hij alras de zelfbewuste kunstenaars groepeerde die het beginsel aanvaardden van de zending der kunst; hij stelde een nieuw menschentype voorop, bewust van z'n goddelijken oorsprong en juist daarom « grootmenschelijk » in z'n levenshouding. Zijn lyriek is grootsch van allures, hymnisch met poozen van diepe verrukking. Als denker is zijn invloed echter niet minder geweest dan als dichter. S. G. werd geboren te Büdesheim bij Dingen uit een oud boerengeslacht; hij studeerde te Parijs, Berlijn en München, en leefde sedert jaren in de strengste afzondering. In 1927 viel hem den Frankfurter Gœtheprijs ten deel.

Stefan George

André Malraux verwierf na eindelooze debatten in den schoot der jury, den Goncourt-prijs voor zijn roman « La condition humaine »; de Femina-prijs werd ongeveer gelijktijdig toegekend aan **Geneviève Fauconnier** voor haar roman « Claude », waarin de schrijfster het innerlijk leven eener vrouw teekent in een aristokratische familie van een provinciestadje. Naar men zegt is dit een rijp en tevens gevoelig en zuiver boek van een hoogstaande schrijfster.

De Zwerver in Gods vrije Natuur. Dit is de titel van een nieuw maandblad dat zich aandient als : R. K. Tijdschrift voor Natuurhistorie, Folklore, Buitenleven, Sport.

« Bedoeling is, dat alle onderwerpen die met natuur en buitenleven, met gezonde, ontspannende sport (uitdrukkelijk ver van alle wedstrijdwezen), met folklore en nieuwere geschiedenis van bodem en gebouwen verband houden, op hun tijd een beurt krijgen ».

Terug naar Gods vrije natuur! Vader Jahn en de Wandervögel in Duitschland, hebben destijds het sinjaal hiertoe gegeven. Ook bij ons heeft hun wekroep gehoor gevonden. Afgezien van de talrijke jeugdgroepeeringen die « trekken » en openluchtleven voor een zeer

belangrijk deel op hun programma hebben staan, groeit thans allerwege het besef dat we terug naar buiten moeten, — wij totaal gemechaniseerde wereldburgers uit de eeuw der machine; het besef dat wij ons weer direct moeten vertrouwd maken met Gods heerlijke schepping, waarvan « vooruitgang » en techniek ons omzeggens geheel den pas hebben afgesneden.

De uitgave van bedoeld tijdschrift is een getuigenis voor dit besef. Wij vertrouwen dat het aan duizenden den weg mag wijzen naar de onvermoede vreugden, die vertrouwelijke omgang met Gods schepping in haar ongerepte schoonheid — plant en dier en landschap, — den mensch schenken, voor wie haar benaderen met eenvoud des harten.

Naast natuurhistorie krijgen folklorestudie, sport (begrepen zooals terecht de redactie het doet : zie hooger) en buitenleven in-de-praktijk ook hun deel. Dit alles kan in dezelfde lijn liggen.

Blij begroeten wij deze nieuwe telg in de bent der periodieken op R. K. grondslag. Deze zal inderdaad in uitgesproken katholieken geest worden opgesteld.

Aan de typografische uitvoering ten slotte, werd alle zorg besteed: handig, royaal formaat; keurige en talrijke illustraties.

In het Januari-nummer dat wij onder oogen namen, vielen ons bizonder op de aardige bijdrage van C. Sanders over « Tamme vischjes » (paradijsvisschen); A. L. van Nijnanten over « Paddenstoelen »; « Onze ransuilen » door J. P. Bernink; « Voorbije zomer », over wulpen, door Jan Vriends en niet het minst: « Van mieren en van rhum » door Z. E. H. L. Senden, medewerker aan ons eigen tijdschrift, Boekengids.

Van Vlaamsche zijde, naar ons verzekerd wordt, zal er overigens intens aan « De Zwerver in Gods vrije Natuur » worden medegewerkt.

De prijs : 30 fr. per half jaar. Heelemaal niet afschrikkend dus, al komt het uit het land van den gulden, Administratie-adres : N. V. Uitgeverij « De Torentrans » te Zeist.

Bij het ter perse gaan vernemen wij het afsterven van Mére Irmine (geb. Valentine Schipman), leerares aan de St Andreas-Normaalschool te Brugge, die aldaar in haar 54e jaar overleed den 9n Februari l.l. M. Irmine die een gezaghebbende figuur was op stuk van kinderpaedogiek en schrijfster van een paar uitstekende werken voor het bewaarschoolonderwijs, nl. « Het dagelijksch Brood der Kleinen » (R. 2454) en « Handboek voor Kindertuinen » (R. 3610) — was sinds jaren een trouwe medewerkster aan Boekengids. Onze lezers zullen haar dan ook in hun gebeden een dankbaar « memento » niet onthouden. R. I. P.

2. — Godsdienst

10.830 **Boon, Jan F.** **83.8 : 27 : 24**
◆ GETUIGENIS OMTRENT BEAURAING. Ervaringen van een Journalist 15-12-32 tot 30-9-33 : 1e DEEL. DE KINDEREN VAN BEAURAING. — *Kortrijk, Vermaut, 1933 (22 × 15) 168 blz.* *12 fr.*

V* — Van het eerste oogenblik dat Beauraing in het centrum kwam te staan van de algemeene belangstelling heeft Jan Boon het gebeuren met een nauwgezetheid en een eerbiedigen schroom gevolgd, die zijn journalistieken ernst en katholieken sensus als 'n voorbeeld hebben gesteld voor al onze dagbladschrijvers. Geen enkel blad heeft, zooals De Standaard, de gebeurtenissen op den voet gevold ; niemand onder de journalisten heeft met zoo'n heerlijke bedoelingen en ontvankelijkheid het « geval » Beauraing gevolgd als Jan Boon. En steeds heeft hij vooropgezet dat het hem enkel en alleen er om te doen was als katholiek journalist de ervaringen op te teekenen, zoo gewetensvol mogelijk. Daar was in 't gild van onze dagbladschrijvers, moed toe noodig! Het werk dat hij nu uitgeeft — en dat blijkbaar door een ander over die questie zal gevolgd worden — is een, zoo volledig-mogelijk compendium van alles wat over en rond de kinderen van Beauraing werd geschreven door nuchtere observatie-mannen, door theologen, door geneesheeren, door geloovigen en niet-geloovigen. De waarde van dit werk — wel het volledigst-gedocumenteerde dat over Beauraing verscheen — wordt gegarandeerd door die plichtgetrouwe bezorgheid van een redacteur die zijn verantwoordelijkheid dragen wil en zijn taak vervullen. Het gegeven is met vaardige kennis en inachtname van kerkelijke voorzichtigheid verbonden tot een documentair opzet van reëele waarde. Het kerkelijk imprimatur, dat als 'n geruststellend getuigenis op de eerste bladzijde staat afgedrukt, is een waarborg voor de innerlijke waarde van het werk. Alhoewel de schokkende gebeurtenissen van Beauraing pas enkele maanden achter den rug zijn, is er reeds een zekere recul die de zaken in een klaarder licht zet. Om daarin te hebben geholpen moet ons Vlaamsche volk den kath. journalist die Jan Boon heet, dankbaar zijn. Dit werk zal dan ook graag worden gelezen en — hopen we — druk verspreid. M. VAN HOECK, PR.

10.831 **Fiedler, Emil** **24 : 3**
◆ MEESTERS VAN MORGEN? 3e DEEL. KOME UW RIJK. *Vert. uit het Duitsch dr Cor Hesseling. — Hilversum, P. Brand, 1933, 3 dln (20 × 14) 188 blz.* *17,50 fr. geb. 22,50 fr.*

V* — Met dit deel besluit Fiedler de trilogie die zoozeer de aandacht trok en zooveler belangstelling wekte. Eenzelfde frischheid van gedachten vaart door dit derde deel. Het specifieke van Fiedler is dat hij op zoo'n pakkende wijze de evangelische waarheden undequaque tot ons doet komen, Hij geeft werkelijk een nieuw uitzicht en vernieuwd inzicht op de dingen die we honderden malen hebben gehoord en gezien en die hij met de scherpe contoeren voor dezen tijd aflijnt. Verrassend is zoo dikwijls zijn kijk op alles wat we rondom ons zien gebeuren. Niet om de nieuwheid van gedachten doch om de rake geadapteerdheid voor ons, is dit werk merkwaardig : vandaar het direct-ingrijpende en het doorslaande. Moge de offensief-geest meer en meer en overal doordringen. We hebben voorwaar deze laatste jaren in ons land prachtige offensieven gehad: dàt werd ten andere in het Antwerpsche

Offensief-congres gepast gereleveerd. Doch het gaat hem noch min noch meer om dien geest in elk geloovige te wekken : onrust dient wakker geroepen om verantwoordelijkheid te doen opkomen en daaruit werkdadig apostolaat door allen. Dat Fiedler daaraan 'n fellen stoot zal geven, zal niemand betwijfelen die deze trilogie heeft doorgemaakt.

M. VAN HOECK, PR.

3. — Sociale Wetenschappen Opvoeding — Vrouwenbeweging

10.832 **Leën, Walter** **33 : 36**
◆ WERKELOOSHEIDSVERZEKERING EN WERKELOOZENSTEUN IN BELGIË. — *Antwerpen, Standaard - Boekhandel (Economisch - Sociale Bibliotheek) 1933, (25 × 16) 384 blz.* *60 fr.*

V — Interessante studie welke breedvoerig en zakelijk uiteenzet hoe « Werkeloosheidsverzekering en Werkeloozensteun in België » ingericht zijn of, om het juister uit te drukken, ingericht waren toen deze studie geschreven werd, nl. einde 1932. Sedertdien kwam de « Volmacht » welke heel wat veranderingen invoerde. Bij de beschrijvingen treffen wij critische beschouwingen aan en het werk eindigt met een samenvatting dezer beschouwingen en een schets van hetgeen « de richting onzer werkloosheidsverzekering in de toekomst » zijn moet. Naast warme genegenheid voor de werkloozen en bezorgdheid om hun lot te verbeteren, treffen wij hier bezadigde en opbouwende critiek aan, waar trouwens reeds eenigermate aan voldaan werd door de laatst-ingevoerde wijzigingen.

Dr K. DU BOIS, S. J.

10.833 **Tihamér, Tóth, Mgr** **37 : 24**
◆ DE GODSDIENSTIGE JONGEN. *Vert. uit h. Hongaarsch dr Dr A. Cardyn, pr. — Leuven, Vlaamsche Drukkerij, 1932, (21 × 13) 194 blz.* *14 fr.*

V — Op de boeiende wijze die hem eigen is, behandelt de hoogeerwaarde schrijver hier het angstwekkend probleem: hoe moet een jongen den storm van zijn jeugd doorworstelen, zonder er zijn geloof en zijn reinheid bij te verliezen? De jongens die dit boek lezen — en Goddank, Tóth Tihamér wordt gelezen, ook door de jeugd — ondergaan er den weldoenden invloed van. We moeten zorgen dat het veel gelezen wordt.

F. VERMUYTEN, PR.

10.834 **X.** **37 : 05**
◆ DE OPVOEDKUNDIGE BEWEGING IN VLAANDEREN NA DEN OORLOG. *Met een portret. — Antwerpen, De Sikkel, 1933, (20 × 14) 136 blz.* *18 fr.*

IV-N — Als herdenkingsboek bij haar tienjarig bestaan liet de Vlaamsche Opvoedkundige Vereeniging dit nr verschijnen in haar brochurenreeks. Benevens een hulde aan den stichter, M. Edw. Peeters en enkele bladzijden historiek over het ontstaan en den groei der V. O. V. komen gezaghebbende verslaggevers aan de beurt : J. Peeters : De Kindertuin en de Kindertuinierster, J. Strauven : Beschouwingen over de Vlaamsche Volksschool, K. Ceurremans : De Normaalschool, Dr J. Uytterhoeven : Het Middelbaar Onderwijs, H. Van Tichelen : Het Schoolmuzeum, J. Broeders: De manueele Activiteit in den dienst der Leervakken. Belangwekkende en leerrijke beschouwingen komen hierin voor bij de vleet; daarom wenschen we deze brochure in de handen van al wie belang stelt in de evolutie van ons onderwijs. Toch beantwoordt de

inhoud niet aan den titel. Wat het Vlaamsch Opvoedkundig Tijdschrift, onder de leiding van Dr De Hovre en Dr De Coene, heeft gedaan tot verdieping en omlijning van het paedagogisch probleem, komt in deze brochure niet tot uiting. We vinden den titel derhalve te aanmatigend ofwel is er bij de opstellers dezer brochure gemis aan objectiviteit.

Dr A. VERBIST

5. — Wetenschappen

10.835 **Bijl, Hendrik, e. a.** **51**

JUIST EN VLUG. Rekentaken 5e jaar L. S. Met Deeltje voor den Meester. — *Antwerpen, De Oogst, 1933, (24 × 16) 87, 87 blz.* *5, 7,50 fr.*

VI-B — « Juist en vlug » vullen een sinds lang door elk onderwijzer aangevoeld tekort aan. Ze voldoen in alle opzichten! Practisch, een boekje dat resultaten opleveren moet. Netjes uitgegeven. ED. NAVEAU

10.836 **de Stoppelaar, R. J.** **83.8 : 59**

BLINKENDE VERTEN. *Geïll. dr H. Verstijnen. — A'dam, L. J. Veen, (25×19)266 blz* *fl. 4,75; geb. fl. 5.90*

V — Weeral een vogelboek van de Stoppelaar. Zeer goed verlucht, met fijne teekeningen ditmaal, niet met foto's. J. C.

10.837 **de Stoppelaar, R. J.** **83.8 : 59**

WUIVENDE WIEKEN. *Geïll. met 35 platen — A'dam, L. J. Veen, 1933, (23 × 17) 199 blz* *geb. fl. 3,90*

V — Overtreft al de voorgaande vogelboeken van de Stoppelaar als verzameling foto's, zoo heerlijk. Steeds leerrijk, gezond. J. C.

R. J. DE STOPPELAAR

10.838 **Groot, H., Dr** **52**

HET STERRENBOEKJE. *Geïll. — R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933, (19 × 13) 227 blz.* *fl. 2,50*

V — Tusschen de veelvuldige werken over het Hemelruim die ik ooit heb in de hand gehad, lijkt me dit « Sterrenboekje » het best aangepast aan het weetgierige jongensverstand. Niets zoo levendig als de voorstelling van die abstrakte drooge stof; afgewisseld, met praktische wenschen doorweven en met fraaie platen versierd. Ook wil ik het boek ten warmste aanbevelen. Dr J. VAN MOLLE

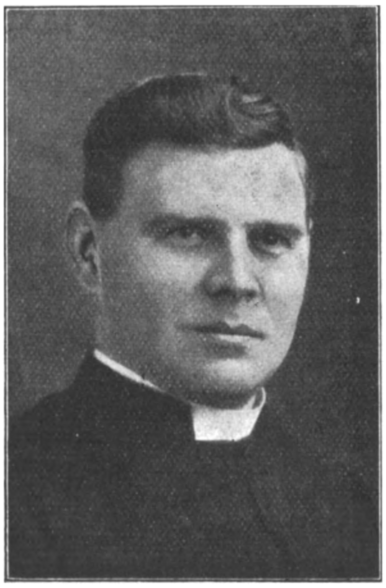

LEO SENDEN, PR.

10.839 ◆ **Senden, Leo, pr.** **56**

ONZE HUISINSEKTEN. — *Leuven, Davidsfonds, (Volksreeks, nr 245) 1933, (20× 13) 222 blz.* *15 fr.*

V — Ik kan niet genoeg dit nieuwe boek van L. Senden aanbevelen. Het handelt over insekten, die ieder kent,

door dagelijksche ervaring en omgang. Enkel kent gaar niemand er de volledige geschiedenis van. En die is hier te vinden, en die is de moeite waard om gekend te zijn. Ik wensch schrijver den meesten, en zeker welverdienden bijval, met deze voortreffelijke bijdrage tot onze huisdierkunde. J. VAN MOLLE

10.840 **Telder, Piet, Ir** **53**

EEN LAND VAN AVONTUUR. Praatjes en Plaatjes over Natuurkunde. *Geïll. dr J. Veenendael. — Den Haag, Leopold, 1933, (23 × 19) 60 blz.*
fl. 1,35; geb. fl. 1,95

VI — Een prettig boekje waarin beginnelingen, zonder veel inspanning, een heele boel natuurkundige verschijnselen uitgelegd vinden, en dikwijls op een sprekende en splinternieuwe manier. L. SENDEN, PR.

8. — Letterkunde

81. GEDICHTEN

10.841 **Reddingius, Joannes** **81**

TUSSCHEN TWEE WERELDEN. — *Lochem, De Tijdstroom, 1933, (22 × 14) 61 blz.* *geb. fl. 1,75*

V — Reddingius' poëzie is het getuigenis van een dichtersroeping die vorm en wezen is van heel zijn persoon ; dichterschap welk dan, op ethisch gebied, overslaat in een idealistische, universeele liefdeboodschap. Het komt tot geen bepaald dogmatisme noch op mystisch noch op sociaal gebied, neen, het viert alleen in groote teugen de idealistische muziek van verdroomd natuurschoon, zon, vrede, liefde. Dat is nog wel eens goed, zulke afwezigheid van psychologisme en andere gecompliceerdheid, en niet anders dan die eene muziekale grondtoon van idealistische wijsheid en schoonheid, ook al houdt hij zich ver van het concrete, op een eenigszins plechtstatige verwijderdheid. Voor de vertolking, is het expressionisme langs hem voorbij gegaan zonder hem te beïnvloeden; deze samenvattende boodschap van zijn levensinspiratie, zingt hij als zestigjarige Tachtiger, maar wel verpuurd, muziekaalvol, met mooie ongezochte vondsten. Goed heil aan den begenadigden en goeden mensch, wiens verzen (maar anders dan bij Francis Jammes) ook zijn « als de zalf die van Aarons baard druipt, als de dauw op Hermon ».
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

10.842 **Tulkens, Julia** **81 : 39**

DE LIEDJES VAN HILDA. *Geïll. met 7 lino's van R. Lombaerts. — Leuven, Kunst bij Kaarslicht, 1932, (22 × 16) 77 blz.* *7 fr.*

VI-C-M-N — De kindersfeer zeer wel gevat, toch met meer nadruk op het argelooze dan op het luidruchtige. Je voelt je werkelijk dicht bij die kinderflora- en fauna van te lande en van de prentenboeken tevens. Jammer dat men in dit landschap het Kerktorentje en de Lievevrouwtjes mist, zoowel als men in huis en klas hier ook niets hoort van kristelijk leven. Er wordt in die liedjes heel wat folklore en sproke verwerkt, op knappe wijze. Te beoordeelen als liedjes; en zoo zijn zij zeer geschikt : met rythmus, woordeffectjes, plezierigen draai. Kortom, goede kinderversjes, zooals we er weinig hebben.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

10.843 **van Dijk, C.** **81 : 29**

TAO. Universeel Bewustzijn. 350 Paraphrasen op de « Tao Teh King »

van Lao Tsé. — *A'dam, Nederlandsche Keurboekerij, 1933, (21 × 15), 88 blz.* *fl. 1,50; geb. fl. 2,25*

IV* — Met ware vreugde begroeten wij dit aloud getuigenis voor God, voor den levenden geestelijken zin van het heelal, voor den Geest, laatste en alomwerkende bezieling (het monopantheïsme van het Oosten daargelaten). Zoo is Lao Tsé een van de geestelijke meesters van alle tijden: minder gloeiende mystiek dan zuivere ascetiek, met als hoofdbegrippen : in alles God te weten, zich zelf te vernederen, ook naastenliefde (hoewel dit meer bij het volgend werk hoort). Hij staat volstrekt aan den kop onder de auteurs de pensées, natuurlijk met groot gebruik van de paradoxe... Naast diepte en overtuiging, het rake beeld, prachtig gedraaid. Inderdaad levend, bloedwarm en actueel. Het werk van van Dijk is een transpositie voor ons Westersch verstandsdenken en, wat den vorm betreft, een proef, zonder pretentie, in het « hokku ». Het mag geslaagd heeten. Welkom (altijd met het voorbehoud, boven aangegeven). Dr J. CAEYMAEX, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

10.844 **Gevels, Frans** **82**

HET HOOGSTE LOT. Blijspel in één Bedrijf. — *Antwerpen, P. Vink, (17 × 13) 34 blz.* *8 fr.*

V — Niemand wil aanvaarden dat de sukkelaar het hoogste lot niet won, en zoo moet het slachtoffer willens nillens de felicitatie-orkaan over zich laten heengaan. 'n Geforceerde farce voor heeren.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.845 ◆ **Ghéon, H.** **82.9**

BERNADETTE. HET GEBEURDE TE LOURDES. *Vert. uit h. Fransch dr Jacques Benoit. — Hilversum, Brand, 1933, (21 × 14) 182 blz.* *fl. 1,90*

HENRI GHÉON

V — Een historische reconstructie van het wonderbare gebeuren te Lourdes ten jare 1858, tot en met het vertrek van de gelukzalige Bernadette naar het klooster, in 1866. De stof is niet dramatisch ontworpen en verwerkt. Ze is louter verhalend, bij monde van den « lezer » die als in Mariken van Nieumeghen, de vertoonde momenten aan mekaar bindt; gedééltelijk verhalend in de aanschouwelijke voorstelling der feiten. Enkele dramatische haarden komen voor in het 3e en 5e bedrijf, waar vóór en tégen het wonderbare, in botsing worden gebracht. Het geheel is van betoogenden aard; het gebeurt echter spijtig haast uitsluitend door het woord, niet door de overtuigende handeling. Niettegenstaande deze constructiefout en het praterige, Ghéon eigen, blijft het stuk boeien. Ghéon kent de kracht van het

komische tooneeltje en weet er te bekwamer tijd zijn tekst mee op te frisschen. (Zie het 5e taf.) Met smaak bespeelt hij voorts de sentimenteele snaar. (Zie het 6e taf.) En al is er geen interne actie die zich laat omzetten in externe handeling, er is steeds uiterlijk spel en beweging en leven. In betoogende tooneelstukken is dit vooral niet te versmaden. In het 4e bedrijf wordt de belangstelling zelfs hoofdzakelijk gaande gehouden door uiterlijk vertoon en sensationeele trucjes (b. v. het inwerken van klinkende namen als Veuillot en Bruat). Het middel is niet aanbevelenswaardig, maar het doel wordt bereikt en dat is al veel. Uit de zeer talrijke personages komen vooral drie figuren naar voren: die van Bernadette, het lichamelijk zwakke meisje met het klare hoofd, eenvoudig wijs, bescheiden; dan de sympathieke want voorzichtige, eerlijke en ingoede pastoor; ten slotte de komische mulder... Een stuk dat succes moet hebben in alle kringen van de maatschappij. Dr C. GODELAINE.

10.846 **Pas, Aloïs** **82 : 78**

DE REIGERS EN DE KALKOENEN. Lustig Zangspel in 3 Bedrijven. Met Muziek van Jozef de Boeck. — *St Jans-Molenbeek, V. van Loo, 53, de Ribaucourtstraat, 1933, (18 × 13) 126 blz.* *12 fr.*

V — 'n Wansmakelijk mengelmoes van politieke dorpsherrie, 'n stel banale voorvalletjes om het ding op te monteren en n paar gauw-gemakelde huwelijken om het te bekronen. De liedjes die er 'n zangspel moeten van maken zijn er wreedelijk bijgesleurd.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.847 **Schmidt, Ernest W.** **82**

DE BETOOVERDE PRINSES EN DE WONDERBARE NEUS. Sproke in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, P. Vink, (17 × 13) 48 blz.* *12 fr.*

V-VI-A — Hoe gans en neus weer mooie menschenkinderen worden, en hoe er nog 'n heele boel meer wondere dingen gebeuren bij 't proeven van het kruidje-roer-me-niet. Ook technisch 'n knap dingetje voor gemengde kindergroepen of voor meisjes alleen.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.848 **Ysabie, Reinier** **82**

DE GELDSCHIETER. Luimige Eenakter. — *Antwerpen, P. Vink. (17 × 13) 35 blz.* *8 fr.*

V — Van 'n woekeraar die erin loopt. Aardt naar de caricatuur. Voor heeren. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

I — VERBODEN LECTUUR

10.849 **Mauriac, François** **83.1**

EEN JEUGDLIEFDE. *Vert. uit h. Fransch, [Le Désert de l'Amour], dr F. de Meyier. — A'dam, De Voortganck, 1929, 178 blz.* *fl. 2,25; geb. fl. 2,90*

I — Zie bespreking onder nr 10.775 en 10.795.

II — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

10.850 **Körmendi, Ferenc** **83.1**

CARRIÈRE. *Vert. uit h. Hongaarsch [A Budapesti Kaland] dr M. H. Székely-Lulofs. — A'dam, Becht, 3e druk, (23 × 15) 553 blz.* *geb. fl. 4,90*

II — Als we d'er nu allemaal moeten aan gelooven, dan zouden we dit boek wel als het epos der naoorlogsche demoralisatie mogen kwalificeeren. Maar zóó algemeen menschelijk als de uitgever het aankondigt zal 't heele avontuur wel niet zijn, dunkt me. Heel deze geschiedenis is ten slotte niets meer dan de meesterlijke analyse van twee *individueele* gevallen, bekeken door de brilglazen van 'n verbitterd mensch, die daarbij 'n groot kunstenaar is — Körmendi werd door de publicatie van dit boek uit den poel van 'n jarenlange werkloosheid opgehaakt — en zichzelf geen hoogere regionen meer waardig acht. Twee hoofdpersonen : Kàdàr de Boedapester jongeman, die na 'n lange reeks avonturen, gewoonlijk van sexueel allooi, carrière maakt en millionair wordt, recht gehouden door 'n vrouw die hem 't ploeteren afleert, maar hem moreel geen duit beter maakt; dat schijnt trouwens ook haar bekommernis niet, evenmin als die van den auteur. Kàdàr maakt carrière zie je. En daarnevens hebben we Kelemen, zedelijk geen haartje beter dan z'n oud-schoolmakker, die géén carrière maakt, en z'n fatale einde vindt in den Donau. Alle religie en dogmatiek nu terzijde gelaten, dan blijft de mensch toch nog wel wat meer dan 'n bronstig dier, dat toevallig met 'n boel emoties en voor 'n stuiver of wat intellect belast is. Daar ligt de eenzijdigheid van deze machtige analyse die slechts de helft ontleedt van 't menschelijk komplex. Al bereikt de auteur in sommige passages gemakkelijk de hoogte van 'n Remarque en soms wel vluchtig die van Dostojefski, in katholieke boekerijen dient dit boek volstrekt geweerd. PAUL HARDY

10.851 **Mauriac, François** **83.1**
DE KUS AAN DEN MELAATSCHE. *Vert. uit h. Fransch,* [*Le Baiser au Lépreux*], *dr M. J. Premsela. — A'dam, S. L. van Looy, 1924.* (*uitverkocht*)
II — Zie bespreking onder nr 10.772 en 10.789.

10.852 **Putman, Willem** **83.1**
VADER EN IK. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933, (21 × 16) 238 blz. fl. 2*
II — Lees de bespreking hiervan in « Romankroniek », nr 10.822.

10.853 **Zielens, Lode** **83.1 : 83.3**
DE GELE ROOS. — *A'dam, Elsevier, 1933, (21 × 14) 184 blz. fl. 2,25*
II — Zie recensie in de Romankroniek onder nr 10.821.

III — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

10.854 **Claes, Ernest** **83**
KOBEKE. *Geïll. dr Jozef Cantré. — A'dam, Wereldbibliotheek, 1933, (18 × 17) 292 blz. fl. 2,50*
III — Besproken in « Op den Uitkijk », nr 10.829.

10.855 **Eges, Willem** **83.3**
SKUNKS. — *A'dam, Wereldbibliotheek, 1933, (18 × 12) 238 blz. fl. 2*
III° — Zie recensie in de « Romankroniek » onder nr 10.819.

10.856 **Fallada, Hans** **83.3**
WAT NU, KLEINE MAN? *Vert. uit h. Duitsch dr Nico Rost. — Den Haag, Servire, 1933, 2e druk, (22 × 15) 350 blz. fl. 2,90 ; geb. fl. 3,75*

III — Ware 't niet dat Hans Fallada soms een beetje « cru » is voor gevoelige marmotjes, ik zou dit boek in handen wenschen van al dezen die met hun eigen zorgen en met de zorg voor vrouw en « kleine man » ('t laatste ad libitum in 't meervoud) door deze wereld moeten tobben. 't Zal voor de meesten een spiegel zijn waarin zij hun eigen rimpels en misschien hun eigen glimlach weerkaatst zien. 't Is 'n eerlijk boek, zóó uit het leven gegrepen en ongefestoend neergeschreven door een die met liefde over de menschen van z'n werk (en 't zijn de menschen van overal) gebogen heeft. 't Is een blijmoedig-stemmend protest tegen 't alles-aanvretend, doodend cynisme van dezen tijd; 'n klaarte tevens voor al wie gebukt gaan onder armoe, miskenning en dolage. Fallada heeft 'n sociale weldaad op z'n actief, 'n weldaad die, door welk prisma dan ook bekeken, tegenover de actueele ellenden, niets van haar eerlijk, oprecht-hartelijk en geestdriftig gemeend opzet inboet. Orthodoksen zullen wellicht over de vrijheid van woorden en situaties struikelen; mij, die dit boek in één adem gelezen heb, hindert noch die vrijheid, noch de gestrenge blik der orthodokse gemeente. Ik meen dat de mensch-tout-court onmiddellijk beter gebaat is met het openhartige menschelijke optimisme van 'n Fallada dan met diep-ernstige sermoenen over een of ander tijdsprobleem. Want dat sermoen gaat aan de overgroote meerderheid voorbij, en even leeg blijft die meerderheid aan soelaas en vreugde en vertrouwen, maar wanneer je 'n boek als deze eenvoudige levensphilosophie hebt doorgemaakt, ben je, met alle respect voor hooger streven, heel erg dankbaar voor dat stuk ongekunstelde werkelijkheid, 'n werkelijkheid die haar zwaarte en pijn van ieder levensuur oplost in de frissche liefde die twee jonge menschen verbindt. 'k Weet wel, het *neutrale* van zoo'n boek is, volgens onze gewone normen, niet aanbevelenswaard, maar al mocht dat boek — hoe neutraal dan ook — slechts bijdragen tot optimisme bij alle tobbers en stakkers, dan was 't, humaan beschouwd, reeds 'n heerlijke dotatie. Er is voor de natuur een optimisme mogelijk via bovennatuur; Fallada, die misschien deze laatste niet kent, kan — desnoods onbewust — leiden naar eenzelfde processus, maar andersom : door herleving van het natuurlijk optimisme den mensch ontvankelijker maken voor de bovennatuur. En zelfs indien die laatste versie niet beantwoordt aan de bedoeling van den auteur, dan blijft z'n boek nóg van zeldzame humanitaire waarde, literair en psychologisch bovendien van 'n rake waarheid die recht op je hart mikt... en tréft! A. V.

HANS FALLADA

10.857 **Koster, Simon** **83**

SERENADE. *Geïll. met 10 teekeningen dr Sàri Góth. — A'dam, Prometheus, 1925, (15 × 12) 110 blz.* *fl. 1,25; geb. fl. 1,75; luxe-editie fl. 3*

III — Zie recensie in « Op den Uitkijk », nr 10.873.

10.858 **Mauriac, François** **83 : 6**

◆ DE ADDERKLUWEN. *Vert. uit h. Fransch « Le Nœud de Vipères » dr G. Wijdeveld. — 's Bosch, Teulings, 1933, (20 × 14) 288 blz.* *39 fr.*

III* — Goed vertaald; een beetje hard. — Zie bespreking onder nr 10.782 en 10.813.

10.859 **Peterson, Margaret** **83.1**

Is LIEFDE GENOEG? *Vert. dr Jkvr. H. Rappard. — R'dam, De Combinatie, 1933, (20 × 14) 240 blz.* *fl. 2*

III — Zij is opgevoed in een mondaine wereld en laat zich erg verbranden aan het liefdespel met een graaf. Hij die echter haar mint en vroeg is in Afrika. Wanhopig en berooid gaat zij bij hem in de wilde streken. Tot de geboorte van haar schandekind het geluk van hem en haar komt breken. Een oproer der inlandsche bevolking laait op en scheidt de twee. Als wonderlijk ontsnapt hij aan den dood. Na die tragiek komt de verzoening tusschen beide. Een verhaal dat zekere "dramatische effecten niet mist. Toch wentelt het ver van de christelijke moraal. Vluchtig wordt hulde gebracht aan den katholieken missionaris, maar ik ben niet te spreken over de opvoedingsrol hier toebedeeld aan de moeders tegenover hun jongens of meisjes. Och arme! Het experiment dat er uit groeit in dezen roman is schandig. Voor volwassenen, hoor. Om sommige driftbladzijden (de verleidingsscene), voorbehouden.

A. VAN DEN DRIES, PR.

10.860 ◆ **van Merlet, Herluf** **83.8**

DE BOND VAN EERLIJKE MENSCHEN. — *A'dam, van Munster, (20× 14) 156 blz.* *fl. 2*

III — Gerecenseerd onder nr 10.825, in « Op den Uitkijk ».

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder

(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

10.861 **Baekelmans, Lode** **83.8**

OMMEGANG. — *Leuven, Boekengilde Die Poorte, 1934, (19 × 12) 213 blz.* *12 fr.*

IV — Lees de bespreking hiervan in « Op den Uitkijk », nr 10.828.

10.862 **Berend, Alice** **83**

BABETTE BOMBERLINGS BRUIDEGOMS. *Vert. dr Jozef Simons. — Turnhout, J. van Mierlo-Proost (Volksbibliotheek, nr 8) 1933, (17 × 11) 196 blz.* *10 fr.*

IV — August Bomberling, de rijk geworden doodkistenfabrikant bezit 'n bloeiende zaak, 'n bommelstudent van 'n zoon, 'n mooie

ALICE BEREND

dochter en... Mevrouw Bomberling, die kost wat kost 'n titel tot schoonzoon wil. Alle pogingen loopen spaak tot Babette gelukkig in de armen struikelt van neef Paul, 'n werkzaam jongmensch, de gedroomde kandidaat van vader Bomberling. Al benadert de stof het karikaturale van de traditioneele Duitsche « Posse », toch bezit dit boek uitzonderlijke kwaliteiten van stijl en typeering. Over deze uit hun oer-milieu gerukte menschen schaduwt de diepe deernis van de schrijfster. Haar humor is de zalvende, « durch Mitleid wissende ». We danken Jozef Simons dit fijne ding te hebben verdietscht, al hadden we 't wel 'n ietsje losser, wat minder « Germaansch » gewenscht. PAUL HARDY

10.863 **Birkner-Courths, Friede** 83.0
DE GENTLEMAN-OPLICHTER. *Vert. uit h. Duitsch. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Boekdrukkerij, (Het Boek voor de Vrouw) (19× 13) 240 blz. 20 fr.*
IV — Die fijne meneer is niks dan een misdadiger, een uit een gevaarlijke internationale dievenbende. En hij gebruikt zijn eigen vrouw als lokaas. En 't ging de twee vrienden, Sven en Hans, gelokt op een yachtpartijtje, bijna heel erg en op de dood af! Slot : de bende wordt geklist, de fijne meneer zelfmoordt zich, zijn vrouw vindt dan den goeden... man. — Een opwekkend boek? Voor 'n bijzonder publiek dan, verslingerd op avonturisme. Niks levensverheffend. Belust op wemeling van feiten, geheimzinnigheden, sensatie. Filmkunst, die men zoo leest, aangaapt en vergeet. A. VAN DEN DRIES, PR.

10.864 **Burger, Lisbeth** 83 : 37
◆ DE FAMILIE MEIJER. Haar Zorg en haar Vreugde, *Vrij bewerkt dr H. J. J. Wachters. — Antwerpen, Standaard, 1933, (21 × 14) 162 blz.*
18 fr. ; geb. 29 fr.
IV — Ieder boek van Lisbeth Burger is een weldaad. Ook dit laatste, vrij bewerkt in vlot Nederlandsch. De familie Meijer is een gezin waarin vader en moeder eensgezind en diep-godvruchtig hun kinderen 'n ideale opvoeding geven. Dat gaat niet zonder zorg en moeite; doch het geeft de ouders veel vreugde. Hoe eenvoudig ook de kleine gebeurtenisjes zijn die ieder levensdag meêbrengt, toch boeit dit familieverhaal omdat het mooi verteld is en iedere bladzijde een veredelende indruk maakt. Voor jong-gehuwden die de opvoeding hunner kinderen als hun voornaamste taak beschouwen is dit een ideaal boek van levensplicht en levensvreugd! FR. CROLS, PR.

10.865 **Dostojevsky, F. M.** 83

F. M. DOSTOJEVSKY

DE DROOM VAN EEN BELACHELIJK MENSCH. Een phantastische Vertelling. Met twee opstellen over den schrijver en 3 reproducties. *Bewerkt dr D. J. Kruytbosch. — Den Haag, Servire, 1933, (18 × 13) 169 blz. geb. fl. 1,50*
IV* — Schrijver ziet zich in droom verplaatst in de Gulden Eeuw, bij de Paradijsmenschen, en hoe hij zelf hen in het verderf stort met hun onbewust het rationalisme te brengen, zoodat zij worden gelijk de gewone ellendige maatschappij van hierbeneden. Toch keert hij zich niet af van het menschdom, hoe het dan ook zij, maar zal leven en strijden om naastenliefde te verspreiden. Vol edele, warme genialiteit. En de savantste en sterkste techniek

die men wenschen kan. Mooi. Van niet gering belang is het volstrekt-secure der vertaling. In het reaal-kommentaar, menig belangwekkend punt; het gedachten-kommentaar is minder ad rem. Keurige uitgave. De inleider zoekt naar de picturale analogieën en-bronnen van dit werk. Zou men dit onderzoek niet kunnen uitstrekken tot de muziek? Weinige letterkundige werken zijn zoo muzikaal gedacht als dit, dunkt me; geen spraak van woordmuziek, maar ik heb het op de conceptie. Zie eens het uitgangspunt op een krisis van het geloof in het leven, daarna het ontstijgen aan het aardsche door de fantazie en, eens in die ideëele wereld, de wil tot harmonie-scheppen; deze paradijsorde toch weer verstoord door de wildere doch echtere hartstochtelijkheid van den mensch zooals hij is; ten slotte de weerkeer tot het leven, maar met in de hand de fakkel van het hervonden liefdewoord. Men herleeft de Pastorale Symphonie en menige inspiratie uit de andere, die er mee verwant zijn (6e en 9e). Wie weet daar meer over? Ja tot in den vorm, in taal en proza, trilt die muzikaliteit door, geschakeerd naar de opvolgende deelen van het gedicht. Dat de vertaling zelf dit nog goed laat voelen, bewijst hoe diep het er moet in zitten. Dank zij het volmaakt begrijpen van zijn taak, geeft deze vertaler ons het werk volkomen te genieten. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

10.866 ◆ **Horbach, Chrysostomus, o. f. m.** **83.8 : 266**

UIT HOOGE TUINEN. *Geïll. met houtsneden v. M. B. Feuillien, o. f. m. — Mechelen, St Franciscus-Drukkerij, 1932, (22 × 16) 163 blz.* *8 fr.*

V — Het naschrift van dit boek? « Lezer, indien dit boek u een aangename lezing was, bestel dan onmiddellijk de vier andere deelen... » 'k Zou het wel willen kunnen, want een verrassend-aangename lezing was het, daarboven in die « Hooge Tuinen ». Die pater weet te vertellen; hij kent de kunst om de belangstelling frisch en wakker te houden, en zelfs waar hij bladzijden lang van zijn verhaal afdwaalt in de bergen, heeft men nog geen de minste bekoring om hem vooruit te loopen. En de zes verhalen uit dezen bundel zijn zoo maar geen schetsen uit het dagelijksche leven van de Indianen, gelijk wij ze allen kennen uit de missietijdschriften, neen, het zijn verhalen, pittige verhalen, boeiende verhalen, afgewerkte verhalen. En de houtsneden, die er doorheengeweven zijn, zijn zeer goed. Alleen maar een paar keer voelt men een beetje overdrijving: de schildering van het herdersleven in 't begin van verhaal 3, en van de geneesmiddelen der Indianen in VI. Ook spijt het mij wel, dat er altijd Spaansch gesproken wordt, al lijkt dit dan ook de moedertaal niet der inlanders. Maar dat staat buiten de waarde van dit zeer goede missieboek. E. BOELAERT, M. S. C.

10.867 **Huet, Theo** **83 : 309**

DE VREDE-MENSCH IN HET JAAR 3000! Toekomstroman. Met een voorwoord van den heer Jos. van Limbergen, astronoom, lid der astronomische genootschappen van Parijs en Potsdam. — *Antwerpen, De Techniek, 1933, (20 × 14) 162 blz.* *18 fr.*

IV — Na de hoogernstige inleiding des heeren van Limbergen, astronoom, lid der sterrenkundige genootschappen van Parijs en Potsdam, zet 'n mensch z'n gezicht in 'n zeer gewichtige plooi. Maar de gewichtigheid is gauw zoek. Ten slotte doen de toekomstvisioenen, ook al zijn die wellicht « au sérieux » bedoeld, 'n geamuseerden glimlach ontluiken. Wanneer wij — of beter: onze nazaten van 3000 — 't ooit zóóver brengen dat één injectie van 't vredesserum den meest-woesten

en-cynischen leeuw tot 'n lam omtoovert, kan moeder Aarde zuchten van verlichting. Waarom zoolang gewacht? Huet zou de formule best onmiddellijk sinjaleeren aan de vroedschappen van Genève en Locarno. A. V.

10.868 **Larrimore, Lida** 83

DE ZILVEREN FLUIT. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (20 × 14) 224 blz.* *4 fr.*

IV — Vier verweesde kinderen, de oudste verloofd met 'n degelijken volksjongen. Na familie-herrie geraken ze allen onder de hoede van 'n goeden man die vroeger en zeer toevallig de oudste over de vont hield. Cupido komt ook dien goeien man tempteeren... maar het meisje blijft, ook in weelde, van haar jongen houden. 't Wordt 'n trouw met den zegen van 'n suikernonkel. Gewone ontspanning.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.869 **Mauriac, François** 83.1

DE ONVERLOSBAREN. *Vert. uit het Fransch [Genitrix] dr M. J. Premsela. — Antwerpen, De Techniek, 1933, (20 × 14) 149 blz.* *40 fr.; geb. 50 fr.*

IV* — Zeer flink vertaald. Hierboven reeds besproken onder nr 10.775 en 10.791.

10.870 **Mauriac, François** 83.1

◆ WIJ, FRONTENACS... *Vert. uit het Fransch « Le Mystère Frontenac » dr Mevr. Maschmeijer-Buekers. Met een inleiding dr Dr B. M. Boerebach, — Den Haag, Nederl. Boekenclub « 't Gildeboek », 1933, (21 × 15) 236 blz.* *fl. 2,25*

IV — Buitengewoon voortreffelijk vertaald. Bespreking onder nr 10.783 en 10.816.

10.871 **Salomons, Annie** 83.1

◆

ANNIE SALOMONS

EEN MEISJE EN EEN JONGETJE. *Geïll. dr Mies van Oppenraay. — Hilversum, P. Brand, 1933, (20 × 14) 128 blz.* *fl. 1,50*

IV — Met 'n speelschen zin voor humor, met 'n fijn gevoel voor wat er leeft en groeit in geest en hart van kinderen, schrijft A. Salomons over: « een meisje en een jongetje ». Een boek dat ons doet monkelen om de grappige woorden uit spontane kindermond en dat op de volgende bladzijde ons weemoedig maakt om 't leven dat maar steeds voortschrijdt en leed brengt en offers vraagt. 'n Boek van ernstige levenswijsheid voor jonge en oudere moeders. Weinigen hebben 'n soepele Nederlandsche pen als deze schrijfster.

FR. CROLS, PR.

10.872 **Scharten-Antink, C. en M.** 83

DE NAR UIT DE MAREMMEN: 1e DEEL. MASSANO. HET NATUURLIJKE LEVEN. — *A'dam, Wereldbibliotheek, 1933, 10e druk, (19 × 13) 285 blz.* *fl. 2,50*

IV — De tiende druk... Eén der beste boeken van de Scharten's. Literair prima. Wahrheit und Dichtung zijn hier zoo subtiel en rustig, met vaste meesterhand dooreengeweven, dat de lezer, onder de ééngeworden bekoring van stijl, fantasie en geschiedenis, dubbel de gave, schoone atmosfeer van dit werk ondergaat. 't Is 'n prachtstuk van de Nederlandsche letteren. A. V.

10.873 **Simons, Jozef** **83,8**
◆ HARSLUCHT. Novellen. *Geïll. dr F. Bogaerts. — Deurne (Antwerpen), L. V. Tijl, (Goede Volkslektuur, nr 3) 1933, (20×14) 224 blz. 30 fr.; geb. 42 fr.*
IV — Harslucht brengt ons, met dien « onverbeterlijken » Kempenaar die Simons heet, terug naar de Kempen. Heel het werk van Simons is daarvan vol. In dezen bundel bracht hij enkele novellen saam die over het algemeen wat wranger zijn dan wat hij ons vroeger gaf. Verbitterde wrok, schijnwezen, enz. dringen op het voorplan. De milde toon van den gemoedelijken verteller slaat, op meer dan een plaats, tot scherpte om. Of al deze novellen wel het bundelen waard waren, zou ik niet zoo grif durven toegeven. De zelfkant van een stukje Kempen wordt uitgeteekend. Daarom indexeeren we (met vetjes) **IV**. M. VAN HOECK, PR.

10.874 **Simons, Jozef** **83**
◆ VALENTIJN. *Geïll. dr Fr. Mertens. — Deurne, Tijl (De Pelikaan, nr 1), 1933, (19 × 13) 79 blz. 10 fr.; geb. 17,50 fr.*
IV — Valentijn is een van Simons' beste novellen. Het is of hij met voorliefde eraan heeft gewerkt. Stemming heeft hij weten te wekken en fijn het gemoedsleven genuanceerd. Er ligt iets in van 'n sprookje, ook iets van 'n donker verhaal uit 'n oud lied. De Kempische atmosfeer ligt er over. Stylistisch is het Simons op z'n best. Simons geeft in dit werkje een tweede novelle « De Kwade Hand »: het gegeven is gekend, zooals dat uitgebeeld staat in vele balladen. Hij wist echter weer den juisten toon te treffen en het gevat te zetten in z'n Kempische heimat. Het boekje is mooi uitgegeven. M. VAN HOECK, PR.

10.875 **Tracy, Louis** **83.0**
SYLVIA EN HAAR CHAUFFEUR. *Geïll. — Bilthoven, Nelissen, (19 × 13) 254 blz. 4 fr.*
IV — Als chauffeur vermomd, rijdt 'n jong Engelsch edelman 'n mooie en rijke Amerikaansche toeriste door het land, geraakt er op verliefd en trouwt ermee. Spaar me asjeblief de gewone feuilleton-hindernissen die schering en inslag zijn van heel het ding. Ik kan alleen getuigen dat het niet immoreel is. Het is wel steriele amuzementslektuur.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.876 **van Schendel, Arthur** **83**
ANGIOLINO EN DE LENTE. — *Maastricht, Boosten & Stols, 1927, 3e druk (18 × 13) 50 blz. fl. 1.50*
IV — Zie recensies in de « Romankroniek » onder nr 10.818

10.877 **van Schendel, Arthur** **83.1**
DE WATERMAN. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933, (21 × 15) 239 blz 40 fr.*
IV — Zie « Op den Uitkijk », recensie nr 10.824.

10.878 **van Waes, Frank [ps. v. A. M. de Jong]** **83.8**
VROLIKE VERTELSELS. *Geïll. dr George van Raemdonck. — A'dam, N. V De Arbeiderspers, 1933, (19 × 13) 160 blz. fl. 1,75; geb. fl. 2,25*
IV — cfr. « Op den Uitkijk », nr 10.826.

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

10.879 **Bauer, Rykaard Lod.** **83.8: 78**
◆ ZAKSPIEGEL HISTORIAEL of Vijftig onnauwkeurige Bijdragen tot de Beschavingsgeschiedenis. — *Brussel, De Standaard, 1933, (20 × 12) 126 blz.* *10 fr.*

V — Deze keuze uit de Uil-serie van « De Standaard » geeft een tamelijk volledig beeld van wat een geestig italiek-man in een dagblad bereiken kan. Het gevaar van dergelijke bundels is dat die dagelijksche praatjes zoo zeer met het voorbijgaande van het dagelijksche leven zijn verbonden, dat hun belang verdwijnt met dat van het feit waaraan ze vastliggen. De stukjes die in dezen bundel voorkomen zijn van algemeen belang genoeg om ook naderhand nog met plezier gelezen te worden. En ze zijn bondig gehouden en vol goedige satire. F. DE PILLECYN

10.880 **Jaenen, Richard** **83.1**
◆ DE KNECHT UIT HET KLOOSTER. — *Borgerhout, Vlaamsche Geluiden, (21 × 16) 102 blz.* *8 fr.*

V — Op z'n sterfbed bezweert 'n oude boer z'n drie zoons in eendracht te leven en zegt dat Mandus, de jonggezel, op 't erf moet blijven. Er mag niets verdeeld worden. De twee anderen houden hun bedenkingen voor zich, en wachten. Maar bij d'eerste gelegenheid welke zich voordoet om hun schraapzucht wettelijk te kunnen voldoen, wordt 't gedoe verkocht. Mandus berust in z'n wrok, en gaat voor knecht in het klooster. Daar maakt hij 'n krisis door, door den schrijver verdienstelijk geanalyseerd. Van tevredenheid, doorheen onrust en opstandigheid tegen 't leven tot wat genegenheid en 'n stil huiselijk geluk dat hij vindt bij Berb, de goede begrijpende stalmeid. 'n Vertelling die ruikt naar de oude speeldoos. Over zoowat 'n veertig jaar hadden we Richard Jaenen wellicht als 'n beloftevol jongere begroet. In dezen militanten tijd echter hebben we geleerd dat literatuur ook nog wat anders is dan... ja, dan literatuur! PAUL HARDY

10.881 **Koenen, Marie** **83.8 : 83.9**
◆ WAT WAS EN WERD. Verhalen uit Limburgs Legende en Historie: I^e^ DEEL. — *Maastricht, Boosten & Stols, 1933, (20 × 14) 175 blz.* *fl. 2,25*

V — Zie recensie in de « Romankroniek », onder nr 10.820

88. GEMENGDE OPSTELLEN

10.882 **Mussche, Achilles** **84 : 83 : 91**
CONFLICTEN EN MEDITATIES. — *Kortrijk, Steenlandt, 1933, (19 × 14) 103 blz.* *18 fr*

III-IV — Besproken in « Op den Uitkijk », nr 10.827

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 3 TWAALFDE JAARGANG MAART 1934

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift

Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen

:-: VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR :-:

REDACTIE en BEHEER:

Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen, Cuylitsstraat, 27, Antwerpen

Postcheck: 241.02

Prijs voor België: — Abonnement: 35 frank. — Dit nummer: 5 frank.

Prijs voor Nederland: — Abonnement: fl. 3,50. — Dit nummer: fl. 0,50.

MARY GRACE ASHTON

DOOR

ANTON VAN DE VELDE

Er zijn vele jonge dames die prat gaan op haar één-en-twintig jaar en die aan dat chimairische jeugdbereiken genoeg hebben. Comme la plume au vent...

Het is niet alledaagsch, 'n vrouwelijke jonkheid te ontmoeten die 'r één-en-twintigste jaar uitleeft, met overtuiging, begrip en talent, in mooien arbeid voor de gemeenschap. Nog minder alledaagsch dat zoo'n lieve Lente in haar werk blijk geeft van wereld- en menschenkennis, van zielerijpheid en -mildheid, van levensernst en -humor, van — laat ik zeggen psychologische bouwkunde, zoovele elementen die bij de meeste seniores *niet* of slechts in zeldzame mate te zoeken zijn. Verheugend, in ons zwaar bezocht avondland, dat die jonge vrouw geen « lieve Lente » zijn wil naar de formule van 'n langoureus boudoirsysteem. Zij wil neurose en narcose missen; wil eerlijk zijn en schoon in den zin van eerlijkheid en schoonheid door God in Z'n Schepping bedoeld; wil vrouw blijven zonder de rekwisieten die sinds Verlaine en Sand onmisbaar bleken; wil mensch zijn in 'n ideëel-zuiveren vorm, los van de Sehnsucht der ontwortelden en los van alle zelfbedrog. Zij houdt er geen aanbidders op na en geen « salon »; behoeft geen pers tot haar dienst en geen « school of scandal ». Indien zij literair arriveert, dan heeft ze 't uitsluitend aan haar vele jonge, zeldzame gaven te danken, en ze dankt er niet eens om, want ze heeft nooit dat arriveeren

gezocht. Ook niet alledaagsch in onzen tijd. Er wordt vaak gesmaald op kunstenaars omdat ze oud zijn. Dat heidensch begrip of onbegrip vindt ge even snerpend in onze katholieke kritiek. Misschien wordt er morgen gesmaald op dezen die te jong zijn voor hun succes. Afgunst kent geen mildheid, geen dankbaarheid voor ontvangen goed. Toch is het zoo heerlijk, den edelen mensch, kunstenaar of eenvoudig weldoener, oud of jong, tegemoet te gaan met blij-toegestoken handen en hem welkom te heeten in de communauteit waarin velen lijdend doch weinigen leidend zijn. De vreugde om één goede daad, één goed boek, één zuiver-schoon stuk arbeid kan opwegen tegen de pijn om vele leelijkheid in onze gemeenschap.

Met vreugde stel ik u thans voor: Mary Grace Ashton, geboren te Caïro, thans levend en werkend te Londen. Haar stamboom klimt op tot John Bunyan, den zeventiendeeuwschen predikant die onder de Stuarts heel wat hagel op zijn dak kreeg. Voor haar opvoeding zorgden de Londensche « Dames van Sion » met 'n katholiek onderwijs waarvan veel voorname Engelsch-Joodsche jeugd geniet. Hoe zij tot schrijven kwam? 't Doet er weinig toe. In elk geval waren de Engelsche romantici haar leermeesters en al is die romantiek, naar den inhoud, niet zoo erg veel zaaks meer tegenover de huidige tijdsproblemen, Ashton heeft, naar ik verondelstel, aan de vorm en structuur van die romantiek alvast de stevigheid van haar eigen romans te danken.

Holland, dat Vlaanderen meestal veel vóór is in zake uitgave van vertaald uitheemsch werk — en goed werk —, bezorgde ons ook de vertaling van Ashton's drie romans : **Ras (III-IV-†)** [Race]. **Geboeide Vrijheid (III-IV-†)** [Shackles of the free] en **Zonen van Jacob (III-IV-†)** [Sons of Jacob]. Geen romannetjes voor gezellige koffieklatsjes of schuchtere, bloode zieltjes. Geen pedante schrijvelarij. Minder nog 'n preekerig betoog of gewijwaterde dithyramben. Ashton grijpt passieloos — doch niet gevoelloos! — in 't leven en voornamelijk in 't diepere van gemoed en geest. Zij geeft den mensch in zijn diverse verschijningen, zoowel den idealist als den egoïst, den zoeker zoogoed als den apathischen of cynischen doolaard, den gezalfde naast dezen die door 't leven schijnbaar gevloekt zijn. Op 't eerste zicht lijken haar romans té begrensd door de typische Engelsche milieu en mentaliteit om óver de grens als iets eigens geassimileerd te worden, maar na enkele bladzijden wordt het u diets dat zij bij het kiezen van typen en midden, bewust of onbewust, menschen en situaties en tribulatiën heeft weergegeven die van overàl zijn. Want waarin Londen zich kwelt en bezondigt, waarin square zus of zoo vermag op te gaan, daarin kwelt en bezondigt zich ook de rest van de wereld en ook daarin vermag die rest haar opgang te vinden. Zonde en boete en genade zijn één, even slecht of goed te Moscou, te Antwerpen, te Londonderry of om 't even waar. Er zijn alleen de nuances van ras-eigenschappen en -eigenaardigheden en het atavisme die een soort « couleur locale » geven, maar dat is ten slotte

een kwestie van vorm. Het essentieele, dat wat des geestes is, meer nog: dat wat met het geweten te doen heeft, reikt over alle grenzen heen. Zoo zijn Ashton's romans ook voor de Nederlanden een kostbaar bezit geworden.

MARY GRACE ASHTON

10.883 **Ras (III-IV)** rukt u van meet-af in het scherpe conflict Jodendom-
◆ Katholicisme. Niet vaak wordt dit conflict in de literatuur gewaagd. Dat de jonge Ashton het niet slechts aandierf maar tevens met 'n verbazend meesterschap behandelde, zegt meer dan genoeg over haar ernst en haar, voor haar leeftijd ongewone, ervaring. In *Ras* worden we vooreerst geïntroduceerd in twee Joodsche families: de Schenstein's en de Weinherr's. Geschaeft en mondaine leven. 't Huwelijk der Schenstein's is, naar den titeldrager, Joodsch, en katholiek naar de vrouw. Mevrouw Schenstein verliest er haar geloof bij, en haar zoon Iwan, 't product van dit principieele of principelooze compromis, wordt 'n liberaliseerende Jood die de « zaken » interessanter vindt dan de riten en verordeningen van zijn geloofstraditie. Totdat Iwan — alle zakelijkheid ten spijt —

verliefd geraakt op Anne Hurst, 'n katholiek meisje. Dan begint voor hem, voor beiden, de worsteling pro en contra principes waarvoor de pretendent voorheen nooit zoo erg veel aandacht had. Anne blijft onwrikbaar op haar katholicisme gevestigd. Iwan weifelt, zoekt, tast, wankelwillig en toch halsstarrig. Op de Joodsche barricade denken de zorgzame ouders: Er zou 'n interessant huwelijkje te makelen zijn tusschen Schenstein junior en Sadie Weinherr. Orthodox Joodsch en commercieel heel gelukkig. Uitbreiding en versteviging van zaken, zie je? Iwan's moeder sterft. In haar laatste ure heeft zij zich bekeerd en is in vrede, verzoend met Christus, de eeuwigheid ingetreden. In 'n dagboek dat zij Iwan nalaat, vindt deze al de peripetieën van 't zieleleed dat zij haar leven lang om haar afdwaling gedragen heeft. Eerst dàn wordt Iwan beslist voortgejaagd op den weg naar het katholicisme. Moeders geestelijk testament was hem 'n veropenbaring. Hij zal zich bekeeren en met Anne Hurst trouwen, al kost hem dat de geheele erfenis die zijn intusschen overleden vader hem voorwaardelijk had nagelaten. M. Schenstein wou z'n reusachtig vermogen slechts in handen van 'n Joodschen Iwan weten. Conditio sine qua non : Geen huwelijk met de katholieke Anne. Liefde en Geloof kunnen echter méér dan de verlokking van 't geschaeftliche kapitaal. Iwan zal voor Anne wroeten om zelfstandig zijn weg te banen, 'n weg die eerst nù in 't licht der Waarheid voor hem en z'n jonge, sterke vrouw te glanzen ligt.

10.884 ◆ **Geboeide Vrijheid (III-IV-†)** is een tweeledig boek : eenerzijds wordt daarin het cynisme der gecultiveerde society vertegenwoordigd door de rijke, mooie Diana; anderzijds de tot tragedie toe gedragen plicht : Ruth die haar man David — steeds levenslustig sportman — opeens aangevallen ziet door 'n ongeneeslijke ziekte (ruggemerg-ontsteking) waaraan hij langzaam, tergend langzaam verkwijnt en wegsterft; Ruth die eigenlijk toch 'n *gezonden* David huwde en haar trouw toezei, en die menschelijkerwijze toch niet aan 'n wrak kan gebonden; Ruth die door den jongen Simon geliefd wordt en met hem mee zou kunnen gaan. Zoù kùnnen gaan... indien er niet dat wrak-van-'n-man was die zoo langzaam sterft. Wanneer David eindelijk dood is, blijkt Simon niet meer the one and only te zijn. Hij ging berg-af in 't leven.

Hier hebben we dus voornamelijk de antithese: Diana, de vergoddelijkte schoonheid met 'r eigen hofhouding en 'r soms pijnlijk kwetsend cynisme, én Ruth. het vrouwtje louter hart; hart dat lijdt en op en neer streeft; hart dat jong is en toch verouderen moet in de stille, zorgende contemplatie van 'n schier eindeloos krankenbed; hart dat zooveel liefdereserve heeft en ze niet uitstorten kan in opbruisend leven doch slechts kalm en meedoogend vermag te geven wat des lijders troost en illusie is.

Er zijn nog tal van andere personages in dit boek. Buiten Diana en Ruth zijn zij van minder rechtstreeksch dramatisch belang. Maar mét al die satellieten krijgen de hoofdsterren 'n omgeving vol leven en beweging. Leven zooals het in werkelijkheid voorkomt; beweging van binnenuit op den golfslag van driften, gedachten, waarheid en zelfbedrog en

ontnuchtering en pijn en loutering. De cynische Diana wordt finaal naast de dappere, door veel leed getemperde Ruth 'n vrouw die tot inzicht en inkeer komt. Niet op 'n romantische manier met ach's en wee's, maar zóó als gecultiveerde geesten hun opgang tegemoet gaan.

Er is aan dat boek 'n zekere langdradigheid verweten; mij is zij geen oogenblik opgevallen. *Geboeide Vrijheid* boeit ononderbroken; is van factuur bijna zoo stevig als Galsworthy's werk, is naar atmosfeer en stijl beslist Engelsch, maar, zooals ik reeds zei, naar 't gegeven en 't conflict, óver 't nationale ver heengewassen.

10.885 ◆ Haar derde en jongste roman **Zonen van Jacob** (III-IV-†) schakelt aan bij *Ras*, in dézen zin dat ook deze «zonen» thuishooren bij datzelfde ras en dat de dramatiek van geloof, zakelijkheid, atavisme, raseigenaardige berekeningen en algemeen-menschelijke liefde dé lijn vormt van dit boek. Jacob Rosenbaum (kon evengoed in de Pelikaanstraat wonen) keert na den oorlog uit Duitschland naar Engeland — zijn businessgewest — terug; vindt daar zijn oudsten zoon Wolfe als zakendictator in 't oude Huis dat naar Wolfe's ambities en handelsinstinct totaal « umgewertet » is. Jacob's vrouw is in de oorlogsjaren gestorven. 't Gezin Rosenbaum ligt verbrokkeld, want Wolfe heeft z'n beide broers — de overige zonen Jacob's — geleidelijk hun zakenaandeel afhandig gemaakt. Maurice verdroomt z'n tijd met 'n viool en 'n fictieve artistieke toekomst; hij is getrouwd met 'n katholiek meisje, arm aan goederen, rijk aan hoop, vertrouwen en levensvreugd. Jay, Rosenbaum's Benjamin, is eigenlijk 'n geestelijk onvolwassen individu, steeds genegligeerd om z'n onevenwichtigheid en door Wolfe beslist geminacht. Maar juist de stoffelijk - en naar 't vernuft minst bedeelden: Maurice, z'n vrouw Margaret, Jay, de slenteraar, worden den steun en de levensuitkomst van den ouden Rosenbaum. Wolfe heeft z'n vader cynisch uit de firma gewalst. Vader Jacob zou, met z'n ingeboren werklust en Geschaeftlichkeit, zeker naar onder, vond hij niet in extremis bij de ondernemende Margaret (die 'n modewinkeltje begon) 'n kans om zijn gaven en betrachtingen tot daad om te zetten. Hij zal Margaret — de aanvankelijk geminachte christin — aan zakenexpansie helpen; hij ondergaat den toover van dat nieuwe leven en voelt zich in z'n ouden dag weer jong worden onder het zachtaardige optimisme van Margaret, de milde christelijke caritas van Bernard, Margaret's broer die priester is, de onvermoede energie van Maurice die als musicus 'n eigen toekomst wil en zal opbouwen, de nederige offervaardigheid en 't groeiende neofietengeluk van Jay die — ondanks zijn verstandelijke achterlijkheid — toch ook geroepen blijkt tot 'n taak van louter gevende christelijke liefde.

Alleen Wolfe, de despoot in *zijn* « Huis Rosenbaum », wordt steeds heviger gekweld door het gebrek dat hij te lijden krijgt: zijn gevoel werd wakker toen Ruby North door z'n leven gleed. Liefde, 'n liefde met ups en downs, het torment van twee sterke karakters en twee hunkerende

zielen. Maar in het slotaccoord van die schoone symphonie van menschelijk leed en verlangen, zal ook die liefde de laatste sublieme klank zijn die 't langst in ons hart en geheugen nazingt.

Er zijn gevallen waarin ge 't werk van 'n literator niet literair onder de lens neemt. Er is literatuur én gedachte. Waar die gedachte doelbewust en sterk op u afkomt in woord en wending waarin ge dadelijk, intuitief, instinctmatig het aangeboren talent *gevoelt*, treft u geen kommer om den vorm. Die vorm *is* er, vanzelfsprekend, natuurlijk, van hooger hand voorbestemd; hij leidt, steunt, verdedigt de gedachte, dringt ze aan u op, bouwt ze uit...

De gedachte impliceert rijpheid, ervaring, begrip van mensch en struggle. Het is de paradoxe van Ashton dat die verschillende elementen in haar werk aanwezig zijn met 'n volledigheid die voor 'n zoo jonge vrouw abnormaal is. Het « waarom » van dit feit is moeilijk te achterhalen voor wie haar niet van nabij kent, maar zeker is het, dat zij geroepen is tot 'n taak die niet louter literair maar tevens apologetisch, didactisch én der schoonheid is. Daarom vind ik het van minder waarde om naar détails van bouw en analyse te gaan speuren, te gaan peuteren aan 'n feil of 'n zwakheid, te wijzen op onderdeelen van haar romans, die minder sterk van gebint of expressie zijn. Eén zaak staat vast: wie, als Ashton zoo jong, reeds drie romans schreef van 't kaliber der hier geciteerde, is méér dan 'n belofte. Mary Grace Ashton is 'n verheugende katholiek-literaire werkelijkheid geworden die uitgroeien zal tot iets heerlijks naar inhoud en gestalte.

Ik wensch dat velen met die werkelijkheid mogen kennis maken. Hààr wensch ik de kracht en inspiratie voor vélen goeden, vruchtbaren arbeid.

Lode VERHEES, Smid en Verteller

Een van de typische Antwerpsche figuren. Wanneer mannen als Verhees dood gaan, dan valt er 'n stuk sinjoorsch leven weg. Ras, dat uitsterft. Daarvoor zorgt de cosmopolitische grootstad.

Hij is nu in z'n 77. Een flinke, sterke man nog. Men ziet het hem aan dat hij met voorhamer etc. gewerkt heeft. Want smid was hij bovenal. Wanneer hij twaalf jaar oud was — kij kende dan reeds op z'n duimken heel 't volkswartier achter 't stadhuis — stond hij mee achter 't aambeeld en voor 't smidsvuur. Zijn lagere school was dan al voorbij; hij zou nog wat op de Nijverheidsschool voortleeren. Maar z'n vrije uren gingen aan 't bespieden van het sinjoorsche leven, aan 't meedoen ervan. Hij keek naar de oude huizen en de kronkelende straten, droomde aan 't Scheld, gierde mee in den Poesje, stapte mee op in de landjuweelen en de felle stoeten waarin de Sinjoren-van-'t-puurste ras hun fantasie en kleurorgie uitvierden. « Ik geloof niet dat er veel gebeurde dat ik niet heb gezien ». En dan terug de geschiedenis in,

LODE VERHEES

spontaan en jolig.

« historieele verbeeldingen » van een trotschen Sinjoor, folklore daarbij om van te snoepen en... smeden! Wat heeft die bliksems-begaafde ambachtsman, met z'n matière getooverd. Hoevele burgershuizen van zijn werk hebben, daarvan weet hij zelf geen sikkepit meer. Maar ze zijn legio: z'n schouwvuren, lampen, standaards, schotels en smaakvol van opvatting en sierlijk van bewerking met een decoratief aanwenden van kleurdecoratie.

Verhees werd oud... in jaren althans. Toen « greep hij naar de pen ». Met de frischheid van 'n 20-jarige, begint de 72-jarige te vertellen als 'n jongen van den Waterkant die in hem herleeft,

*
* *

Hij woont nu op een paar huizen van mij af. Een praten met hem wordt een ophalen van allerlei Antwerpsche herinneringen. Wat àl mannen zijn allen z'n vrienden geweest, hebben zijn weg gekruist. Nu zit hij daar tusschen z'n boeken en z'n smeewerk als 'n gelukkig man die van z'n voorbije jaren enkel en alleen de schoone lichtkanten blijft zien : optimist trots alles.

Louis Verhees, wanneer gij aan 't praten gaat, dan herleeft het oude Antwerpen. Een stuk wereld is voor U gesloten, — « jammer uw doofheid » — « och 't is niks! » —, maar als ge met uw hand, achter uw oorschelp, toeluistert en zoo naar een wezenloos punt ziet dan ligt in uw oog het beeld van ergens wat Sinjoorsche verleden, dat kleur en leven krijgt in uw sappig Antwerpsch.

Smid en verteller, van naast mijn deur, ik groet U hartelijk!

M. VAN HOECK, PR.

Nieuws van het Noorderfront

door ERNEST VANDER HALLEN

In zijn late jaren, en zonder dat iets dit liet voorzien is Stijn Streuvels begonnen school te maken, en dit nog wel in Noord-Nederland. Eerst Antoon Coolen, nu JAN H. EEKHOUT, de bekende protestantsche criticus, dichter, en redacteur bij « Opwaartsche Wegen » als ik het goed voor heb. Het merkwaardige is echter dat Eekhout in de
10.886 inleiding van zijn roman **De Boer zonder God (III)** eerlijk uitkomt voor zijn verwantschap met den Westvlaamschen meester, zijnde zelf een produkt van Zeeuwsch-Vlaanderen, dat immers taalkundig nauw aansluit bij ons W-Vl. Intusschen is de gebondenheid aan den grond, de vreugde om 't volle bloeiende aardsche leven, de buitengewoon

scherpe waarneming van zien en hooren, het zuiver gevoel voor de oude atavismen en de krachtige oerinstinkten van den ouden boer, en ook wel iets van het vlakke, dadenlooze menschenbestaan met zijn willoos wegdrijven in een fatalistisch pessimisme, inderdaad typisch voor beide auteurs; echter speelt bij den protestant Eekhout de harde moraal van het morbiede calvinisme een beslissender rol in het denkleven van den mensch. Hij is minder realist dan Streuvels; de schildering van het waarneembare leven is minder idyllisch en minder bekoorlijk, terwijl anderzijds ook de menschen veel zwaarder op de hand zijn dan bij Streuvels. Het probleem waarvoor boer Waerschoot komt te staan is dubbel: eenerzijds zijn zoon die het land ontgroeit als student, en als ontwortelde, ook een gemakkelijke prooi wordt voor het zedelijk kwaad; en anderzijds zijn Voltairiaansche geest die hem belet de juiste verhouding van den mensch tot den Schepper en tot het leven te vinden. De krisis breekt los eenerzijds door het ontwaken van z'n verborgen vaderinstinkten bij het zien van z'n kleinzoon, het produkt van de zonde van zijn ontaarden eigen zoon, en anderzijds door de harde slagen die het leven hem haast met berekening toedient. De harde boer wordt opnieuw kinderlijk en het leven openbaart zich als levenswaard en goed. Daarboven dreigt echter steeds de schaduw van den grimmigen God die vanuit ongenaakbare verten regeert over den mensch. Men moet niet eens een produkt van Büchner en Multatuli zijn zooals deze verintellectualiseerde boer, om zich daartegen te verzetten. De mensch wordt mild en menschelijk door een kind, en leert gelooven in het leven omdat z'n zoon tegen alle verwachting in zich ontpopt tot een krachtdadig en aktief type; z'n geloof in het leven brengt hem terug tot God; alles goed, maar men zal me toegeven dat dit godsgeloof eerder op den rang staat van een gevoelszaak, ontdaan van elke grootheid en diepte. Een volgende roman van Eekhout zou ons op een stichtende wijze kunnen leeren hoelang een dergelijk geloof stand houdt in den bots en weerbots van het leven, ofwel alleen een goedkoop narcose is voor de dagen van tegenspoed en zorgen. Ondanks het harde, morbiede dat ook den geestelijken ondergrond van Streuvels' werk kenmerkt, scheidt een geografisch zeer smalle, geestelijk echter zeer breede en diepe lijn, deze beide Westlandsche auteurs.

Veel dichter bij ons staat altijd de hoogergenoemde ANTOON
10.887 COOLEN. Ook in zijn laatst verschenen novelle: **De Man van het Jan Klaassenspel (IV)** reveleert zich zijn krachtig en oorspronkelijk verteltalent. Coolen schijnt thans in het stadium gekomen van verworven zekerheden; hij heeft zijn eigen thema's, zijn eigen typen, zijn eigen vrijheden, zijn eigen stijl; daar schijnt weinig bij te groeien en van evolutie is bij hem niet veel spoor te merken. Maar zijn werk is zuiver en krachtig, en er zijn er bijna geen in Noord-Nederland die zulk frisch, oorspronkelijk proza schrijven als hij. Ook deze novelle van den zonderlingen zwerver die in het dorp het Jan Klaassenspel komt vertoonen, die zich naderhand opdringt aan de dochter van Corneliske

den gepensionneerden baanwachter, en ten slotte op even zonderlinge manier verdwijnt vóórdat de komst van een kindje de zaken voor hem in de war stuurt, is een uitstekend getuigenis van een meer dan gewone vertelkunst en van stylistische kwaliteiten die te zeldzaam zijn om er niet even stil bij te blijven.

Een beetje de antipode van deze landelijke novelle is het nieuwe
10.888 boek van JAN WALCH: **Het vreemde Geval van Hoghen Lugt (IV),** dat ondanks de literaire reputatie van dezen auteur, als letterkunde nauwelijks au sérieux te nemen is. Het « geval » van dezen beambte bij een Haagsch ministerie mist overigens te zeer waarheid en eenvoud om wezenlijk te boeien en aanvaardbaar te zijn. Mijnheer v. H. L. verliest ten gevolge van een operatie aan het oor den zin en de mogelijkheid tot liegen, wat, in verband met het praktisch leven, voor den mensch een bedenkelijke streep door de rekening is. De gevolgen blijven natuurlijk niet uit, en de miseries stapelen zich, ten gevolge van zijn onpraktische invaliditeit, boven zijn waarheidsminnend hoofd op. Enfin, denk U zelf de situatie in. Ten slotte leert de man langzamerhand weer als elk normaal mensch de delicate kunst der spitsvondigheden en kompromissen met het geweten. Erg origineel is het geval niet, zoomin de vondst als de uitwerking; alleen het Haagsch-verfijnde milieu onderscheidt dit boek van de oubollige patronaatkluchten met de bekende naïeve, doodeerlijke nieuwe knechten en soortgelijke attributen. Voor de rest aanvaard ik dit boek als een geslaagde charge op het beroemde Haagsche savoir-vivre en maintien, die hier overigens werkelijk goed getypeerd zijn, en die het boek zoowat stempelen tot een nieuwe « précieuses ridicules ». Maar van een roman van Jan Walch had ik eigenlijk wel wat anders verwacht.

JAN WALCH

Dr MENNO TER BRAAK, klassiekfiloloog, scherpzinnig essayist, redacteur van « Forum », estheet, burger en in verloren uren de Don-Quichotte van het anti-esthetisme en anti-burgerdom, verloor beslist op ruim zoo afdoende wijze als Dr Dumay in zijn nieuwen roman. In dit boek wordt onder den
10.889 zonderlingen titel **Dr Dumay verliest (III*)** een ontstellend-juist beeld getrokken van den huidigen verintellectualiseerden, door de waarheid bezeten Nietschziaanschen mensch. Ik herinner me niet dat de Nederlandsche letteren van het laatste dozijn jaren een boek voortgebracht hebben dat zoo sterk burgerlijk aandoet als dit hier, met dezen verstande dat dit pleidooi voor gentlemanlijken goeden smaak, levensstijl, welgemanierdheid,

MENNO TER BRAAK

geestelijke standing, zelfbeheersching, gevoel voor hoogere orde — enfin ge vult er de rest zelf bij — ten slotte een verbazend getuigenis geworden is van geestelijke bekrompenheid, kruideniersachtige angst voor pathos, moreel gevoelen, ruwheid, zwakheid en andere dergelijke excessen. Nooit heeft in onze fraaie letteren een mensch zoo pijnlijk-angstvallig den mensch nagegaan en zijn houding in haar motieven ontleed, als hier. Jammer genoeg blijft het hier bij een zuiver registreeren van waarnemingen; de titel van het boek schijnt er wel is waar op te wijzen dat Dr Menno ter Braak er bewust van is dat Dr Dumay verliest, maar blijkbaar heeft hij er geen zacht vermoeden van waarom dit menschentypus à priori gedoemd was tot verliezen. Tien minuten repetitie der nota's van zijn vroegere college's over moraal zullen hem de zaak wel duidelijk maken. En ook de overtuiging bijbrengen dat hij z'n Dr met al de teleurstelling, leegte, verveling, onvoldaanheid, onrust, geposeerden moreelen zin en geestelijke dekadentie ten slotte nog ontstellend geflatteerd heeft. Met Dr Dumay was het leven op voorhand een hopeloos geval; jammer voor Dr ter Braak...

VAN MENSCHEN, BOEKEN EN BLADEN

Te Herrenalb in het Schwarzwald overleed de zeventigjarige Duitsche schrijver **Richard Zoozmann**, de schrijver van « Zitatenschatz der weltliteratur » en de dichter van enkele bundels liederen en balladen; hij vertaalde Dante en Calderon in het Duitsch en publiceerde eveneens onder den titel « Laudate Dominum » een belangrijke verzameling oude geestelijke liederen.

Ossip Sjoeben, de bekende Tjecho-Slowaksche schrijfster, wier eigenlijke naam Lola Kirchner was, overleed half Februari op haar kasteel Bourepos bij Lissa, in Bohemen. Ze was te Praag geboren in 1854, en schreef op 16-jarigen ouderdom haar eerste novelle, gevolgd door een roman: « Ehre ». Sedertdien publiceerde ze een groot aantal vertellingen en romans.

Een derde romanschrijver die op 18 Februari overleed is de Duitscher **Fedor von Zobeltitz**, gestorven op 77-jarigen ouderdom ten gevolge van een hartverlamming. Hij werd geboren te Spiegelberg in Neumark, was aanvankelijk officier, en trok zich uit de militaire carrière terug om zich aan de literatuur te wijden. Zijn biografische romans en novellen spelen meestal in officierskringen of op het platteland. Hij schreef ook een aantal tooneelstukken.

Bij dekreet van de Congregatie van het H. Officie van 7 Februari ll. werden op den Index der verboden boeken geplaatst: « Der Mythos der zwanzigsten Jahrhunderts » van Alfred Rosenberg en « Die deutsche Nationalkirche » van Ernst Bergmann, hoofdzakelijk wegens hun eisch tot instelling van een nieuwen godsdienst, gegrondvest op het Germaansch rassenbewustzijn.

Op 7 Februari ll. overleed te Weenen de bekende katholieke publicist **Richard von Kralik,** in den ouderdom van 81 jaar. Hij werd geboren te Leonorenhain in Bohemen op 1 Oktober 1852, en studeerde aan de hoogeschool te Weenen in de rechten, geschiedenis en taalkunde, en volgde ook college's in geschiedenis en philologie te Bonn en Berlijn. Hij was een hartstochtelijk verdediger van het beginsel van het heilig Romeinsche-Duitsche Rijk; van hem is eveneens het katholiek-Duitsch kultuurideaal dat hij in z'n werken herhaaldelijk verdedigde; hij heeft een grooten invloed gehad op z'n tijdgenooten, niet het minst op de politieke leiders van z'n land; het Oostenrijksche volk erkende in hem wezenlijk zijn geestelijken leider. Hij was historicus, komponist, letterkundige, tooneelschrijver en een uitstekend redenaar. In 1906 stichtte hij « Der Gral ». Een aantal titels staan op z'n naam o. m. Goldene Legende der Heiligen, Die Weltliteratur im Lichte der Weltkirche, Deutsches Götter-und Heldenbuch, enz.

RICHARD VON KRALIK
(uit « Der grosze Herder »)

« **Den Gulden Winckel** » van Februari publiceert een interview met Lode Zielens, van de hand van G. H. 's-Gravesande, waarin hij deze laat vertellen dat hij als zoon van een eenvoudig werkman, zelf ook fabriekarbeider was tot z'n 23e jaar; door het resultaat van een verhalenprijskamp kwam hij in de journalistiek, en langs dien weg in de literatuur. Hij verklaarde verder: « Van de ouderen heb ik geen invloed ondergaan, nooit! — Ik voel heel veel voor Dostojewski; met hem heb ik de deemoed voor het leven gemeen. Maar het leven beïnvloedt mij zeer! Critiek heeft geen invloed op me. Ik hecht wel aan sommiger oordeel waarde, maar ze zullen me niet beïnvloeden... ».

Dirk Coster bespreekt in « De Stem » een artikel over Knut Hamsun, verschenen in een tijdschrift der Duitsche émigré's, waarvan de auteur, Franz Schönberner, de grootheid van Hamsun erkent, doch tevens in deze grootheid enkele ziekten van dezen tijd terugvindt, evenals de parel in de schaal van den oester ten slotte een ziekteverschijnsel is. O. m. die van de misvatting van « den zegen der aarde en der primitiviteit » welke H. in « Hoe het groeide » aanvaardde; wat blijft er over van de goede trouw van den oermensch, van den zegen der instinkten, van al de frissche zuivere primitiviteit in den nieuwen boer Daniël, die een stadsdame trouwt en daarvoor tot elke knoeierij en berekening in staat is? Er blijft nog wel iets van over; Hamsun zal nooit ontkennen dat hèt leven dichtbij de aarde het zwakke genus mensch tenminste in een relatieve gezondheid houdt. Maar het is hem al niet veel zaaks meer: dat beetje hulpelooze mannengoedheid, dat beetje valsche vrouwenliefde en die paar droomen van vrede en vriendschap.

Waarlijk: de huidige dwepers in Duitschland (en elders! Nota Bgds) met « die Scholle », de Germanentrouw en reine landlucht, deden beter van dezen verschrikkelijken cynicus vandaan te blijven — als van een pest... Het is het einde, de uiterste conclusie van een rationeel en a-mystisch humanisme... Dit « terug naar de natuur » is geen « terug » naar de vrijmakende, natuurlijke rede, zooals bij Jean-Jacques, die de menschen goed en de natuur harmonisch dacht, maar een « terug » naar alle soorten van slavernij, zelfs naar de onontkoombare van den oermensch, die in den ban verkeert van een overmachtige natuur en een duister geloof aan demonen ».

In « **Dietsche Warande en Belfort** » neemt Urbain van de Voorde het op tegen de bewonderende artikels welke « Den Gulden Winckel » gepubliceerd heeft over het œuvre van **Willem Elsschot**, en vóór **Felix Timmermans** waarover hij volgende licht-bevreemdende regelen schrijft: » Op alles wat hij aanvat drukt hij den stempel zijner éénige, voor het moment absoluut onvervangbare persoonlijkheid... T's Franciscus is éénig : niemand heeft een grooten heilige ooit behandeld als hij (En Chesterton, Hammer, Jörgensen? Nota v. Bgds); niemand zou het kunnen als hij en dit is weer een bewijs van het volkomen zelfstandige zijner scheppende persoonlijkheid... » In hetzelfde artikel wordt **Walschap's** laatste roman « Trouwen » als « Europeesch » geproklameerd, ook wegens de « erotische onbevangenheid » van het boek. Intusschen publiceert het Februari-nr. van « Den G. W. » een naschrift-bijdrage van Ary Delen over het werk van Willem Elsschot, waarin Felix Timmermans « een middelmatig maar sluw kletsboertje » genoemd wordt tegenover den rasschrijver Elsschot.

Van « **De practische Handelsschool** », driemaandelijksch tijdschrift is in Januari jl. de 1e afl. verschenen. Het wil een tijdschrift zijn voor studeerenden in handelswetenschappen en in levende talen, een gids voor gediplomeerden in handels- en talenonderwijs, een didactisch blad voor leeraren en leeraressen. — Abonn. 10 fr. 's jaars. Redactie en beheer : Savaenstraat, 27, Gent.

Inhoud van afl. 1: Wat wij met ons Tijdschrift beoogen. — Woordenboeken voor Handelsscholen en Handelspractijk. — Moderne Handelsbriefwisseling en Psychologie. — De Fonoplaat in het Onderwijs. — Moderne Schoolaardrijkskunde. — Boekbespreking.

EEN KLINKEND PROTEST

Het Jeugdverbond voor Katholieke Actie, groepeerende: de Kristen Arbeidersjeugd, den Boerenjeugdbond, de Kristen Middenstandsjeugd, de Kristen Jonge Werkgeeers, de Katholieke Studentenactie, de Patronaten, het Vlaamsch Verbond der Katholieke Scouts, de Katholieke Turnersgroepeeringen, enz.;

Het Vrouwelijk Jeugdverbond voor Katholieke Actie, groepeerende : de Vrouwelijke Katholieke Arbeidende Jeugd, de Boerinnenjeugdbond, de Vrouwelijke Katholieke Burgers- en Middenstandsjeugd, de Vrouwelijke Katholieke Studeerende Jeugd, de Hoogstudentinnen, e. a.;

« *Zedenadel* », bond voor openbare zedelijkheid, groepeerende tal van vooraanstaande Katholieke personaliteiten en tal van Katholieke groepeeringen, o. a. Davidsfondsafdeelingen, H. Hartbonden, Ziekenverpleegstersscholen, enz.;

zijn pijnlijk getroffen geweest door de neo-naturalistische strekking die zich openbaart in de laatste romans van gekende Katholieke schrijvers.

Overwegende dat de vrijwaring voor zedelijke ontaarding en zedelijk bederf, eene der hoofdpunten is der Katholieke Actie;

betreuren dat in den laatsten tijd Vlaamsche letterkundige werken verschenen, die niet kunnen gelezen worden zonder gevaar van zedelijke besmetting;

betreuren dat die werken bij andersdenkenden de zedelijkheid van ons Vlaamsch Katholiek volk, in een geheel verkeerd daglicht stellen;

doen een dringend beroep op het geweten van alle katholieke letterkundigen om in hunne werken — ook in hunne romans — alles te vermijden wat ook maar eenigszins een aanleiding kan zijn tot kwaad, vooral voor onze duurbare katholieke Jeugd;

waarschuwen de katholieke boekengidsen, katholieke boekhandels en de katholieke bibliotheken; waarschuwen de verschillende aangesloten groepen en zullen, waar het noodig is, de romans aanduiden die niet mogen gelezen worden;

en besluiten deze motie te publiceeren in de katholieke dag- en weekbladen, en in de eigen tijdschriften der aangesloten organisaties.

* * *

In den strijd tegen het moderne heidendom; in heel de werking tot verzedelijking en verchristelijking van ons volk; in de Katholieke Actie door Rome zelf in 't leven geroepen, is de plaats van echt-katholieke schrijvers naast ons. Mogen zij ervan overtuigd wezen dat geen enkel theorie geen enkele kunstbeschouwing het zedelijk kwaad kan verrechtvaardigen.

Provinciale Wisselboekerij van Vakwerken

te Antwerpen : Dienstjaar 1933

Het fonds vermeerderde met 52 werken van verscheiden aard, volgens bevoegd advies met zorg gekozen, en bestaat nu uit 435 boekdeelen.

Tien boeken zijn in dubbel aangekocht om spoediger aan de vele vragen te kunnen voldoen. Het aantal dubbele exemplaren is nu 79.

Zes werken zijn aangevraagd, welke wij niet bezaten, namelijk over encyclopedie van materialen, vrouwen-haarkappen, kunstsmeden, luchtpompen, machienteekenen, varkenskweek. Over materialen en machien- of werktuigkundig teekenen zijn reeds boeken voorhanden, waarnaar verwezen werd. De werken « Pompen en compressoren » door Metsch en « Fokkerij der landbouwhuisdieren » door Kroon werden aangekocht. Over de andere vakken is nog geen degelijk Nederlandsch werk gevonden.

Een vijfde reeks steekkaarten, volgens de bibliografische regels over de aanwinsten opgemaakt, werd naar de boekerijen en scholen gestuurd. Elke dezer kaarten bevat nu ook de opgave der voornaamste hoofdstukken van het boek. Deze nuttige inlichting voor de belanghebbenden zal in het vervolg steeds gegeven worden. De trefwoordenlijst wordt geleidelijk aangevuld en uitgebreid.

Om den lezerskring te verruimen en de wisselboekerij dus nog nuttiger te maken, besliste de Bestendige Deputatie ook de gemeentebesturen en door de Provincie geldelijk gesteunde instellingen als volkshoogescholen, onder hunne verantwoordelijkheid, aan de uitleeningen te laten deelnemen.

Bij de beheeren der openbare boekerijen en scholen werd aangedrongen om propaganda te maken aan de werkloozenbureelen, met het doel de bedienden en vakmannen aan te zetten hun ledigen tijd nuttig te besteden tot uitbreiding hunner kennissen.

De inschrijvingen op leenregister en boekkaarten vermelden 1957 gedane uitleeningen of 400 meer dan in 1932, 759 meer dan in 1931 en ruim het dubbele van 1930.

1570 boeken werden aan boekerijen uitgeleend, 380 aan scholen en 7 aan bijzonderen.

Het aantal uitleeningen om reden van afwezigheid van het boek verdaagd, was 343, zoodat het aantal ingekomen vragen 2300 beliep.

Buiten eenige lichte beschadigingen is geen onregelmatigheid aan te stippen. De geleende boeken en de ontvangstberichten kwamen over het algemeen op bepaalden tijd binnen.

De uitgeleende werken handelen in dezer voege over de onderscheiden afdeelingen van het boekenfonds :

531 theoretische technologie	103
61 openbare gezondheid	8

62 vakken van ingenieurswetenschappen	131
621, 621.3 en 621.4 stoommachines, electrotechniek, radio, motoren	561
63 land- en tuinbouw	128
65 handel en verkeer	80
66 scheikundige nijverheden en metaalbewerking	104
67 verschillende nijverheden	39
68 verscheidene ambachten en bedrijven	151
69 bouwvak	259
Varia (0 technische woordenboeken, 3 zeescheepvaart, 5 zuivere wetenschappen, 7 en 721 toegepaste kunst en bouwkunde)	393

De werken over machines en electrotechniek bleven dus den meesten bijval genieten.

De uitgaven bedroegen fr. 11.875.

Kortom: De provinciale wisselboekerij bereikt meer en meer haar doel. Zij is een onmisbare instelling van openbaar nut geworden.

0. — Werken van algemeenen Aard

10.890 **Kooy, John** **03**

ENCYCLOPEDIE VOOR IEDEREEN. *Geïll. — Utrecht, de Haan, 1933* (*19 × 13*) *1770 blz.* *geb. fl. 2,95*

IV — De goedkoopste Nederlandsche Encyclopedie! In één boekdeel. « Tot dusverre ontbrak in het Nederlandsch een naslawerk van handig formaat, dat door zijn geringen omvang op geen schrijftafel en in geen huiskamer in den weg lag, maar dat nochtans door de alomvattendheid van zijn inhoud aanspraak mocht maken op den naam van Encyclopedie... » Een opzet als dit stemt dadelijk sympathiek. Jammer genoeg is het een mislukking geworden. Wij hoeven niet nader den inhoud aan onze kritiek te toetsen wanneer, na haar verschijnen, Dr A. J. Goris die als eerste medewerker staat aangegeven, hierover schrijft: « In de voorrede wordt vermeld dat ik mijn medewerking aan dit prul zou hebben gegeven : het noodige werk heb ik inderdaad gedaan, maar van geen enkel der door mij aangebrachte correcties of bijvoegingen werd rekening gehouden door den « samensteller ». Vulgair boerenbedrog ». — Typografisch kon deze uitgave ook beter verzorgd zijn.

10.891 **X.** **05 : 01 : 02**

HANDELINGEN VAN HET TWEEDE WETENSCHAPPELIJK VLAAMSCH CONGRES VOOR BOEK- EN BIBLIOTHEEKWEZEN. Gent 31 Maart-4 April 1932. *Geïll. met 16 platen. — Gent, Drukkerij Vyncke, 1933, (25 × 16) 231 blz.*

V* — In een lijvig maar net ingekleed boekdeel hebben we hier den concreten neerslag van drie, vier welgevulde door onze Vlaamsche bibliothecarissen, bibliografen en bibliofielen in samenwerking met hunne Noord-Nederlandsche collega's te Gent in 1932 belegde Congresdagen. Vol afwisseling is de hier voorgelegde rijke oogst van bijdragen die, de eene ietwat meer dan de andere, sommige actueele problemen op stuk van de geschiedenis van het boek, van de bibliografie, ofwel vraagstukken van vitaal belang voor ons Vlaamsch bibliotheekwezen uitdiepen. En dit is dan nog alles niet, want sommige der te Gent voorgedragen lezingen werden reeds elders in het licht gegeven. Een gedetailleerd overzicht van dit alles is dan ook in het kader van deze bescheiden bespreking niet denkbaar. Stippen we even aan de omvangrijke studie van Dr R. Apers, die een eenige schets levert van de wisselvallige geschiedenis van de universiteitsbibliotheek te Gent, in haar ontstaan en in den aangroei van haar ongelukkig lokalencomplex of van haar bonte maar schatrijke boekenverzamelingen. Nergens vindt men dan ook zoo'n volledige en rijkgedocumenteerde critische behandeling van dit onderwerp, dat door het huidige beslag rond den voorgespiegelden bouw van een nieuwe bibliotheek weer actueel is geworden. Lezenswaard is ook de bijdrage van G. Schmook, die ons brokkelig bibliotheekwezen van hoog tot laag onder trommelvuur neemt, maar tevens ook wijst op wat het in werkelijkheid moest zijn. L. Baekelmans geeft een zakelijk relaas van een bezoek aan een wijkbibliotheek te Kopenhagen en schetst meteen in het voorbijgaan een bondig overzicht van de Deensche prestaties op het gebied van het volksbibliotheekwezen. Vlaanderen ook vooral interesseerend is het rijk aan vondsten en boeiend opstel van Mej. M. J. Kronenberg over den Gentschen drukker-uitgever Robert de Keysere. Dat de bibliofilie en bibliografie ruimschoots bedacht werden, getuigen de vier bijdragen van Noord-Nederlanders : Dr L. Brummel's verhandeling over « De oudste Nederlandsche vertalingen van Jakob Boehme », Dr D. Burger's vluchtig

overzicht van « De Boekillustratie van Fantastische Reisverhalen », Mej. Pennink's aanteekeningen bij « Enkele Teksten uit Noord-Nederlandsche Incunabelen », en D. J. ter Horst's luimige maar niet minder gevatte voordracht over « De bibliographische Geschiedenis van een Varkenstestament ». Een bijdrage over het bij ons practisch nog immer hangend probleem van den « Centralen Catalogus » en een officieel en uitvoerig verslag over de congreswerkzaamheden van de hand van den secretaris, Dr C. Debaive van Gent, besluiten dezen bundel. Wie eenigszins belang stelt in het boek of in de bibliotheek vindt hier een keur interessante bijdragen en een bewijs te meer van de onverdroten werkzaamheid van onze soms zoo gesmade en practisch weinig gesteunde bibliothecarissen. Meer dan een van de hier vluchtig belichte opstellen levert menig aanknoopingspunt voor verdere beschouwingen die, moesten ze zelfs maar gedeeltelijk tot concrete verwezenlijkingen kunnen omgezet worden, menige leemte in ons bibliotheekwezen zouden doen aanvullen en menigen misslag in de toekomst doen vermijden.

Dr Jan F. Vanderheijden

10.892 ◆ **X.** **03**

De Katholieke Encyclopaedie : 4e Deel [Bar-Beu]. *Geïll. — A'dam, Joost van den Vondel, 1933, 24 dln (27 × 18) 832 kolommen, geb. in linnen 138 fr.; geb. in leder 153 fr.*

IV — Het is telkens een prettige verrassing een nieuw deel van De Katholieke Encyclopaedie aan huis te ontvangen. Dadelijk neem je het door: de plaatjes eens bekijken, hier en daar houd je stil bij een artikel. Aan het naslaan van een encyclopaedie kun je uren verspelen, zonder dat je het zelf merkt. Er is zooveel verscheidenheid van stof en met niet al te zware hapjes wordt deze voorgedischt. Een encyclopaedie is een bij uitstek « gezellig » bezit. Benevens tal van reproducties van schilderijen en teekeningen, komen in dit deel o. a. *buiten-tekst-platen* voor bij de navolgende trefwoorden : Batikken, Beeldtelegraphie, Beethoven, Begraafplaatsen, Begijnhoven, Beieren, België — de art. hierover beslaan meer dan 80 kolommen en zouden op zich zelf een merkwaardige en keurig geïllustreerde verhandeling vormen — Bemaling, Berlijn, Bergspoorwegen, Beroepshygiëne, Bethlehem, Beuroner kunst, Beursgebouwen. Deze illustratie wordt aangevuld met honderden figuren in den tekst zelf. Het viel ons speciaal bij het naslaan van onderhavig deel van De Katholieke Encyclopaedie op, van welk onmiskenbaar belang het is dat wij als katholieken over een encyclo-

paedie beschikken die in alle omstandigheden niet alleen met de katholieke wereldbeschouwing en leer rekening houdt en hiervan uitgaat, maar bovendien, in het behandelen van bepaalde onderwerpen, aandacht verleent aan bepaalde aspekten en zorg draagt voor opgave van tal van bizonderheden, die voor anderen van geen of ondergeschikt belang zijn, maar óns heel bizonder interesseeren. Een dankbaar eeresaluut daarom, nogmaals, voor wie deze groszartige uitgave opnamen.

2. — Godsdienst

10.893 **Janssen, Arthur, Kan., Dr** **24 : 23 : 79**
◆ Mode en Dans. — *Leuven, Davidsfonds, (Keurboeken, nr 10) 1933, (20 × 15) 174 blz.* *20 fr.*

IV — Grondige studie over de ergernis en de zonden die 't onvermijdelijk gevolg zijn der schaamtelooze mode en der hedendaagsche dansen. Moge dit streng rekwisitorium ernstig gelezen worden door ouders, kloosterzusters, onderwijzeressen, door allen die in zake opvoeding iets te zeggen, iets mêe te deelen hebben! Moge ook « Zedenadel » dit boek verspreiden in alle hoeken van ons dierbaar Vlaanderen.

Fr. Crols, pr.

10.894 **Janssens, Al., miss. van Scheut, Prof.** **23 : 264**
◆ De heilige Wijdingen. Bisschoppen en Priesters. — *Antwerpen, Standaard, (Leerboeken der dogmatica en der apologetica, nr 12) 1933, (23 × 17) 354 blz.* *38 fr.*

V — Onder de talrijke dogmatische traktaten, waarmede P. J. de Nederlandsche literatuur verrijkte, is dit over de heilige Wijdingen een der merkwaardigste. Als uitgangspunt van zijn studie koos schr. de leer van Petrus Lombardus en zijn tijdgenooten en van sint Thomas. Na de drie uitspraken van het kerkelijk leergezag : het koncilie van Trente, het dekreet *Pro Armenis* en de bul *Apostolicae Curae* van Paus Leo XIII over de Anglikaansche wijdingen, met vaste hand te hebben ontleed, stelt hij een diepgaand onderzoek in over het ceremonieel der bisschops- en priesterwijding. Het veel omstreden vraagstuk over materie en vorm van het sakrament der Orde is op echt meesterlijke wijze behandeld. Voor vakkundigen valt hier heel wat te leeren. De bovennatuurlijke uitwerksels van het sakrament vormen het voorwerp van een laatste hoofdstuk. De talrijke goede hoedanigheden, welke wij bij het bespreken van

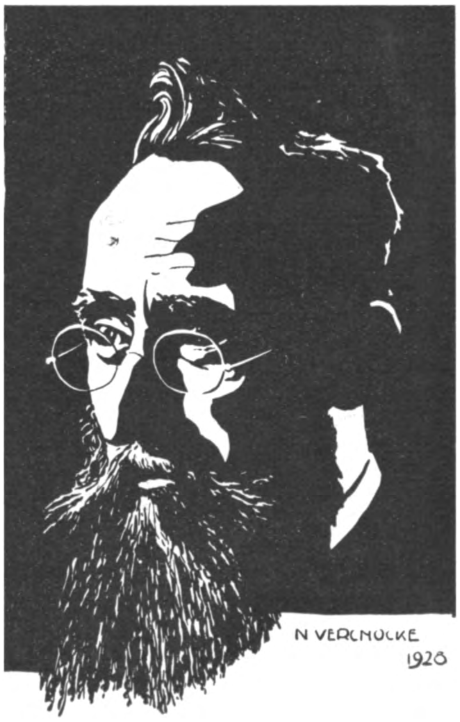

Aloïs Janssens

's schrijvers voorgaande leerboeken in het licht stelden, vinden wij hier terug. Warm aanbevolen aan priesters en ontwikkelde leeken.
L. VAN HULLE, PR.

3. — Sociale Wetenschappen Opvoeding — Vrouwenbeweging

10.895 **Copyn, H. L., Ir** **37 : 33 : 15**
LEIDING. De technische Leider als Leider van Menschen in het Bedrijf. — *Den Haag, Servire, 1933, (18 × 11) 80 blz.* *fl. 0,75*
III — Pleidooi, vanaf blz. 1-59, nog eens samengevat van blz 69 tot 78, voor « de noodzakelijkheid van een psychologisch menschelijke naast een vakkundig-technische bedrijfsleiding, met verwijzing van blz. 59 tot blz. 67, naar de toepassingen van dit neo-Taylorisme, zooals men elders dit streven noemt, in de « Anstalt für Arbeitskunde Saarbrücken » onder leiding van Prof. Dr Ing. Ad. Friedrich ». De theoretische uiteenzetting is te omslachtig en enkele gedachten roepen om voorbehoud; de beschrijving der practische toepassingen is te bondig. Voor belangstellenden lezenswaard. Dr C. VAN GESTEL, O. P.

10.896 **Mertens, P.** **37 : 396**
◆ MOEDER-OPVOEDSTER. — *Antwerpen, Brialmontlei, 39, 1933, (21 × 16) 128 blz.* *15 fr.*
V-M — Dit boek zal onze moeders en onze meisjes heerlijke begrippen geven over kinderopvoedkunde. Het werk zal er veel toe bijdragen om onze toekomstige moeders vooral te doen begrijpen welke hooge, edele zending ze zullen te vervullen hebben in het gezin. Het boek zal de toekomstige moeders overtuigen te werken aan eigen volmaking. Schrijfster heeft prachtig werk verricht. Een boek vol gulden raad! Juffrouw Mertens is een bevoegdheid in de opvoedkundige wereld en wat ze schrijft komt uit heur hart en draagt het kenmerk van jarenlange ondervinding. Warm aanbevolen! ELZA WOLF

10.897 **Muckermann, Richard** **38 : 77**
◆ FILM EN PERS. *Vert. uit h. Duitsch. — Antwerpen, Kath. Filmliga, 1933, (18 × 12) 20 blz.* *1,25 fr.*
V — De bekende Duitsche publicist Richard Muckermann (een broeder van Pater Fr. Muckermann) hield op het Kath. Filmcongres (Juli '33, Antwerpen) een zeer opgemerkte lezing. De Kath. Filmliga geeft hierbij de vertaling ervan. Muckermann die zelfs sedert langen tijd een Korrespondenz verzorgt voor de Kath. Duitsche bladen, heeft in deze lezing zijn inzichten en ervaringen bijeengebracht. Taak der pers in zake film is algemeene voorlichting en kritiek op grond van een stevige wereldbeschouwing, vakkennis, gezond oordeel en artistiek aanvoelen. Al de questies die daarmee in verband staan worden klaar gesteld, raak omlijnd en steeds van kath. standpunt uit verklaard. Film en Pers is richtinggevend in hooge mate. M. VAN HOECK, PR.

5. — Wetenschappen

10.898 **Brehm, A. E., Dr** **83.8 : 83.0 : 59**
OP PADEN VAN AVONTUUR EN ROMANTIEK IN DE DIERENWERELD. 1e REEKS : 1. LEEUWEN; 2. OLIFANTEN; 3. APEN; 4. SLANGEN; 5. TIJGERS; 6. BEREN;

7. WOLVEN EN JAKHALZEN; 8. JAGUAR, LUIPAARD EN PANTER; 9. NEUSHOORN, TAPIR EN NIJLPAARD; 10. STRUISVOGELS; 11. MEERKAT, BAVIAAN, MANDRIL; 12. WALVISSCHEN; 13. WILDE PAARDEN EN VERWANTEN; 14. VALKEN EN HAVIKEN; 15. GIFSLANGEN. Naar het beroemde standaardwerk van den bekenden grooten dierkundige Dr A. E. Brehm. *Geïll. met 3 platen elk. — Bilthoven, Nelissen, 60 dln (26 × 19) elk 32 blz., elk 3 fr.; per reeks 15 dln, 37,50 fr.*

V-VIA — Een bijdehandsche uitgever heeft de gelukkige gedachte gekregen, het bekende standaardwerk van den geleerden natuuronderzoeker en reiziger Dr A. E. Brehm, te populariseeren en voor de jeugd te bewerken. Daartoe elimineerde hij uit het oorspronkelijk werk alle zwaar-op-de-handsche en zuiver-wetenschappelijke gegevens, en beperkte zich in hoofdzaak tot de narratieve gedeelten. Alle dieren, tamme, halftamme en wilde passeeren hier de revue, met al hun prettige en onprettige kanten, hun vriendelijkheden en hun onhebbelijkheid, hun verhouding tot de andere dieren en tot den mensch, hun levens- en voedingswijze, kortom al wat ons aan het dier interesseert. Dit alles doorweven met een aantal verhalen van reizigers, natuuronderzoekers en jagers, in den echten goeden ouderwetschen toon, t. t. z. dat ge nooit precies weet waar de mensch of de fantasie een ontmoeting met luipaard, leeuw of ringslag beleefd heeft; dingen om 'ns lekker bij te griezelen, en de heerlijkheid te ondergaan van allerlei gedurfde en perikuleuze avonturen waarbij Karel May en Mayne Reid in het niet verzinken. Het is minder litterair dan het werk van Thompson Seton en William Long, maar beslist niet minder rijk aan inhoud en boeiend vermogen. Kortom, voor jongelui die suf gelezen zijn aan de kwajongenslektuur die men in massa fabrikeert, en niet minder voor de jongens die we van dit soort boeken willen afhouden, is dit werk — het verscheen in vier handige, prachtig geïllustreerde en rijk gebonden deelen, en ook in afzonderlijke fascicules eveneens geïllustreerd, van 32 blz. elk — een kostelijke lektuur waarmee we de jeugd van '34 van harte feliciteeren. Het is werk dat het jongenshart blijmoedig, optimist en jong maakt, z'n verbeelding voedt en rein houdt, en z'n oog en oor opent voor de heerlijkheden van Gods rijke schepping.

ERNEST VANDER HALLEN

10.899 **Kesteloot, J.** **55 : 52**

LEERBOEK VAN COSMOGRAFIE. Voor middelbaar en lager normaal Onderwijs. Met medewerking van H. Balieus. *Geïll. — Brugge, Beyaert, 1933, (20 × 15) 132 blz.* *15 fr.*

V — Deze cosmografie wordt op zeer praktische wijze aangeboden. Dit wil zeggen, de stoffelijke aanbieding, druk, papier en platen zijn voortreffelijk en doelmatig; en meer nog, de tekst houdt ons de stof zoo klaar en aantrekkelijk voor, dat niemand nog kan afgeschrikt worden, om de zoo wondere studie der hemellichamen aan te vatten. Dr J. VAN MOLLE, PR.

6. — Toegepaste Wetenschappen

10.900 **de Klerk, F. W. K.** **629**

« KLINK LOS! » *Geïll. met 124 platen en 49 figuren. — A'dam, Blitz; Antwerpen, De Techniek, 1933, (22 × 15) 6,255 blz.* *40 fr.*

V — Het werk van de Klerk is een zakelijke beschrijving van al hetgeen de constructie van een stalen schip aangaat. De talrijke en welverzorgde

teekeningen en foto's verhoogen in zeer groote mate de waarde van het boek. Opvolgenlijk komen aan de beurt : de herkomst en de bereiding van ijzer en staal, de voornaamste der gebruikte grondstoffen, de onderdeelen der schepen, hun sterk onderling verband, hoe een schip in teekening wordt gebracht, het opbouwen, de sterkte, de voortbeweging, soorten van schepen en belangrijke herstellingen. Het gaat hier meestal over Nederlandsche schepen en scheepstimmerwerven, doch de vlotte schrijftrant maakt « Klink los » tot een aangenaam boek waar iedereen wat wijsheid zal kunnen in opdoen betreffende honderden belangrijke verrichtingen vóór en tijdens den bouw van een schip. Warm aanbevolen. Ir G. VAN ERMEN

10.901 **Hagenaar, J.** 621

DRAAGBARE ONTVANGER voor Week-End en Vacantie. — EENVOUDIGE KORTEGOLF-ZENDER voor Amateurs. — KORTEGOLF-ONTVANGER voor Omroepluisteraars en Amateurs. *Geïll. en elk met een bouwschema op ware grootte. — A'dam, Kosmos, (Radio-Bouw-Serie) 1933, 3 dln (22 × 15) 15, 22, 23 blz.* *elk fl. 0,75*

V — *Draagbare ontvanger* : Aan de hand van een technisch bestudeerd schema, legt schrijver ons een bouwmethode vóór, die, in tegenstelling met de in den handel verkrijgbare toestellen van dien aard, gewicht en ruimte, fel doen afnemen. Het principe-schema wijst ons op een drielampen-spoelen-toestel. Het wijkt dus af van de moderne doenwijze en legt ons op de spoelen te stellen naar de gewenschte ontvangst. De schrijver beoogt ruimtebesparing (vernauwing), en gaat niet genoeg in op de stoornissen die zich bij dergelijke toestellen vermenigvuldigen. *Eenvoudige kortegolf-zender en ontvanger*: De technische gegevens van de werkjes van J. Hagenaar schijnen te beantwoorden aan de eischen van onzen tijd. Praktisch en klaar voorgelegd, kunnen de amateurs er een reeks belangrijke gegevens in putten. Schrijver ontkent geenszins de menigvuldige moeilijkheden die bij de kortegolf-toestellen voorkomen, en stelt ons zelfs verschillende middelen ter hand om met goed gevolg deze constructiemoeilijkheden te overwinnen. Bij elk der werkjes is een bouwschema op ware grootte gevoegd. De duidelijkheid van den inhoud alsmede de klaarheid van teekeningen en foto's dienen in alle opzicht geprezen. Ir G. VAN ERMEN

10.902 **Harmsen, W., Ir** **681 : 53**

HOE MAAK IK ZELF EEN ELECTRISCHE GRAMOFOON? *Geïll. — A'dam, Kosmos, (Weten en Kunnen, nr 165) 1933, (19 × 13) 52 blz.* *fl. 0,75*

V — De titel zelf is sprekend genoeg. De schrijver legt u uit hoe een gramofoon werkt; komt dan op den motor terecht die het toestel in werking brengt; hoe men de geluiden versterkt om te sluiten met een paar praktische wenken aangaande kast en elektrische montage. Helder betoog en bondige uiteenzetting. Dr L. SENDEN, PR.

10.903 **Polak Daniels, L., Prof. Dr** 61

TUBERCULOSE. De moderne Opvattingen dezer Infectieziekte in verband met hare Bestrijding. — *A'dam, Kosmos, (Gezondheids-Bibliotheek) 1933, (15 × 10) 72 blz.* *fl. 0,95*

IV — Voor ontwikkelden, en best nog met eenige begrippen van anatomie. Is een uiteenzetting der tegenwoordig meest aangenomen opvattingen in zake tuberculose, opvattingen die sedert eenige jaren sterk veranderd en volledigd werden. Iedereen heeft, rechtstreeks of

onrechtstreeks, met tuberculose te maken en het is geen pedanterie ervan iets meer en iets positiefs wenschen te weten, bz. bij middel van een boekje dat, als dit hier, zeer wetenschappelijk, zij het ook vulgaiseerend, is gehouden. Dr J. LEBEER

8. — Letterkunde

81. GEDICHTEN

10.904 **Albe** **81**

◆ DE POËET. Triptiek. — *Kortrijk, Steenlandt, 1933, (26 × 19) 56 blz. 24 fr.*

ALBE

V* — Ik poog te interpreteeren. 1e paneel: Met het schrijven van gedichten is er, bekennen wij het, een deel kleinmenschelijk geknoei gemoeid. 2, Werkelijke waarde heeft, niettegenstaande alles, dat condenseeren van het Absolute in 'n kunstwerk, wat eens dichters-opgave is. 3. Ten slotte is poëzie toch wel louterend, toch wel een toegang tot ziele-vrede en verlichting in God. Albe vertolkt zijn gedachte in een typeuitbeelding, niet in karakter- of levensbeelden: noodzakelijk doet dit wat abstrakt aan, vér van de werkelijkheid. Maar zijn vorm en stijl zijn niet abstrakt, maar léven, zijn zelfs sterk, alleen niet heelemaal los-van-zich-af, ook niet heelemaal van rustige geut. Voorzeker zullen fijnproevers deugd beleven aan de ironisch gewilde zelfbespotting in enkele mooie gedichten, die dan hier en daar opzettelijk foutief zijn. Een eigenaardige persoonlijkheid met die twee elementen van: geestigheid en kracht die daar samen gaan. Toch heeft men hier meer den indruk van een aangenaam bravourstuk, dan van allerdiepste bezinking. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

10.905 **Algoet, Maria** **81**

REGENDRUP. Gedichten. — *Kortrijk, Steenlandt, 1931, (23 × 16) 37 blz. 10 fr.*

V° — De goede wil mag er zijn, maar iets zoo onrijps.,. neen, men kan niet eischen dat wij het lezen. J. C.

10.906 **Onie, Ben** **81 : 24 : 22**

OM DE BIJBEL. Verzen. — *Assen, van Gorcum, (21 × 15) 32 blz. fl. 1,50*

V°-P — Stichtelijke paraphrazen op de Kristusmysteriën en enkele gebeden van inkeer. Meestal erg onbeholpen en met bitterweinig fijnen smaak. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

10.907 **Voorhoeve, Carel** **81 : 87**

REINAERT DE VOS, in nieuw Nederlandsche Bewerking. *Geïll. met houtsneden v. F. Mees.— Leiden, Leidsche Uitg.-Mij, 1932, (26 × 14) 127 blz. fl. 1,50*

III — Onmiddellijk na de bewerking van Hubert Melis verschijnt er een nieuwe van Carel Voorhoeve. Het eigenaardige van deze metrische aanpassing is wel dat de schrijver, hoewel hij zoo dicht mogelijk bij het oorspronkelijke bleef en daarom een zeer vrij rythme gebruikt, toch niet getracht heeft in rijmende verzen te schrijven. Wat voorzeker op iemand

die goed met den ouden tekst vertrouwd is, aanvankelijk een vreemden indruk maakt. De vertaling is doorgaans trouw, leest zeer vlot en blijft in den toon van het oorspronkelijke. Dr A. Boon, pr.

10.908 **X.** **81 : 87 : 4393**

Reinaert de Vos. Met Inleiding en Aanteekeningen van C. G. Kaakebeen. Herzien door Dr D. C. Tinbergen. *Geïll. — Groningen, Wolters,* (« *Van alle Tijden* ») *1932, 7^e^ druk, (20 × 14) 148 blz.* *geb. fl. 1,50*

III* — Reeds verschillende malen werd in dit tijdschrift de Reinaert-uitgave uit « Van alle Tijden » geprezen en aanbevolen als de klassieke schooluitgave om de uitstekende inleidingen, de sobere, maar doorgaans zeer nauwkeurige uitleg in de randaanteekeningen, de passende manier waarop de meeste onkiese delen werden weggelaten. De waarde van deze nieuwe uitgave wordt nog verhoogd door facsimile's en fotos. — Zeer aanbevolen. Dr A. Boon, pr.

82. TOONEELLITERATUUR

10.909 **Dirickx, Frans** **82**

Op het Bureau van Politie. Blijspel in één Bedrijf. — *Antwerpen, P. Vink, (17 × 13) 30 blz.* *8 fr.*

V — 'n Paar oplichters die listig den commissaris van politie op z'n eigen bureel bestelen en er rustig van doorgaan. 'n Lollig ding en in 'n levendigen conversatietoon. Voor heeren. Joz. van den Eynde, pr.

10.910 **Gerdas, P.** **82**

Het Wonderkind. Klucht in één Bedrijf. — *Antwerpen, P. Vink, (17 × 13) 52 blz.* *10 fr.*

V — Hoe 'n artist-in-geldverlegenheid aan species geraakt. 'n Wansmakelijke mop. Voor heeren. Joz. van den Eynde, pr.

10.911 **Gevels, Frans** **82**

Van den Man die zijn Ziel verkocht. Klucht in één Bedrijf. — *Antwerpen, P. Vink, (17 × 13) 28 blz.* *8 fr.*

V — Het heele Smidje Smee gecondenseerd tot 'n eenakter die gaarne zal gespeeld. Voor heeren. Joz. van den Eynde, pr.

10.912 **Scharten, Carel** **82**

De Zonde van Koning David. Drama in vijf Bedrijven en een Voorspel. — *A'dam, Wereldbibliotheek, 1932, (22 × 15) 104 blz. fl. 1,50; geb. fl. 2,50*

IV — Teugellooze zinnelijkheid voert David tot overspel met Bathséba, huisvrouw van Uria, en als gevolg hiervan tot moord op veldheer Uria zelf. Om zijn wroeging te overschreeuwen geeft hij vrijen loop aan een onmatige harteloosheid en wraakzucht tegenover zijn vijanden, zelfs tegenover Bathséba. De geboorte van een zoontje uit haar maakt hem evenwel week. Maar Gods toorn laat zich voelen. De profeet Nathan voorspelt de dood van het kind, zoenoffer voor David's ongerechtigheid. Door strenge boete tracht de rouwende koning nu zijn kind te redden. Vruchteloos, het sterft. Meteen treedt echter bij hem en Bathséba gemoedsrust in: zij zullen vredig leven in God. — Tooneelkundig en literair merkwaardig werk. Naast de aanwezigheid van een paar minder te verantwoorden personages, b. v. Méfiboseth, en minder zakelijke tooneelen b. v. T. 6. B. II, lijkt dit stuk bijzonder geslaagd. Sobere

CAREL SCHARTEN

karakterontleding : enkel hoogte-en dieptepunten uit het gemoedsleven van een krachtige persoonlijkheid, punten voldoende gemotiveerd en daarbij gehouden binnen de grenzen van het menschelijke, geen valsch heldenpathos, geen drakerig romantisme. De karakterontwikkeling, die nu eens de handeling leidt, dan er uit voortvloeit, is er niet om haar zelfswil; ze is bovendien, zooals boven bleek, uiterst sober gehouden; en ze vertoont aan het slot van het stuk een heel anderen David dan in het begin. Soortgelijke karakterontwikkeling is van zuiver tooneelkundigen aard. Het literair gedeelte is niet minder knap. Een enkelen keer, B. V. T. 3, ontaarden de monologen in louter woordmooie zegging, maar over 't algemeen is de fraaie, keurige bewoording bezielde weergave van intern leven, aanschouwelijk, bondig relaas van niet vertoond gebeuren. Kortom dit drama biedt boeiende en rijke afwisseling naar voorstelling, spel, gehalte en bewoording. Het is de benaming treurspel naar traditioneele snit waardig. Om een paar al te hartstochtelijk zinnelijke tooneelen wordt het van katholieke planken, waar steeds de jeugd aanwezig is, liever geweerd. Het hoort thuis op het repertorium van officieele schouwburgen en zal er artistiek, ethisch en ook financieel gesproken, een aanwinst heeten.

Dr C. GODELAINE

10.913 **van de Velde, Anton** **82 : 81 : 92.2**

◆ SINTE LUTGARDIS. Lyries Speelken van gelovige Stemming, in 4 Delen. Muziek van Jos de Klerk. *Geïll. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1933, 2e druk, (20 X 16) 61 blz.* *13 fr.*

V — « Een lyries speelken van gelovige stemming » luidt de ondertitel. Het geheel bestrijkt de meest beteekenisvolle momenten uit het leven van Sinte Lutgardis : de strijd tusschen geestelike en wereldsche minne, die beslechting en berusting krijgt binnen de kloostermuren; het vreemde gebeuren rond het taalvraagstuk; haar stichtend vrome verscheiden en de hulde van het volk. Lyrisch is het zeer zuiver-mooie kunst. Lyriek bovendien zoo sterk gespannen dat ze van haarzelf naar uiting streeft in spel en beweging, zoodat ze wel degelik een scenisch karakter draagt zonder ooit ten volle tot spel-gespannenheid op te voeren. Tooneel is het dus niet geworden, althans niet over de heele lijn. Het drama blijft geamorceerd in I en II, om daarna in zuivere beschouwingslyriek te vervloeien, innig fijn, maar niet langer meer dramatisch gejaagd. Met de noodige fantasie en even teerfreele inkleeding wordt het sereen-pure stemmingskunst. Dat de tekst op zich zelf toch werkelik boeit getuigt het duidelikst de uitgever, waar die een tweede uitgave noodig achtte en aandurfde. Overigens is de uitgave keurig verzorgd. Ze hoort thuis in elke boekerij. AL. DE MAEYER, PR.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

II - STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

10.914 **Schmejof, Iwan** **83.1**

DE KELLNER. *Vert. uit h. Russisch dr Dr M. Izakson en A. de Groot. — Amsterdam, J. M. Meulenhoff, (20 × 13) 237 blz.* *fl. 2,20*

II-III — 'n Literair produkt uit het vooroorlogsche Rusland. Wel 't sterkste werk van Schmeljof die samen met A. N. Tolstoï en Boenin de klassieke rij der grootmeesters voortzetten. De levensroman van 'n kellner uit 'n grootstadsrestaurant; 'n kleinburgerlijk, eerlijk mensch die buigingen maakt en fooien krijgt, die de gevonden roebels aan den schatrijken dronkaard terugbezorgt en wiens hoogste verlangen 'n huisje met 'n klein hofje in de voorstad is. Z'n kinderen heeft hij 'n fatsoenlijke opvoeding gegeven, maar z'n zoon komt in 'n revolutionnaire beweging terecht en moet z'n leven in 't verborgene eindigen. Z'n dochter valt in handen van 'n eerloos individu die haar 't leven onmogelijk maakt wanneer ze 'n kind heeft. Z'n vrouw sterft, z'n dienst wordt hem ontzegd wegens 't politieke gedrag van z'n zoon. Innerlijk 'n geruïneerd mensch vindt hij nog 'n beetje geluk weer in den glimlach van z'n kleinkind dat hij bij zich genomen heeft. Het verhaal is geschreven in den eersten persoon, wat aan de schrijnende werkelijkheid sterk-plastische allures verleent. Meesterlijk is de tegenstelling uitgebouwd tusschen de bewogen realistische schildering van de verschillende bezoekers van het restaurant en z'n eigen mizerabel milieutje. Deze tegenstelling groeit tot 'n impliciete aanklacht tegen de maatschappij. Schmeljof, evenals Duhamel in z'n Salavin-serie, verheft den doorsneemensch tot het type. Zooiets veronderstelt psychologische vaardigheid, welke de schrijver in groote mate bezit. 'n Diep-menschelijk boek. Ernstig voorbehoud van moreelen aard. PAUL HARDY

10.915 **von Maltzahn, E.** **83**

OSANNA IN EXCELSIS. *Vert. uit h. Duitsch. Geïll. dr O. Geerling. — Zwolle, la Rivière & Voorhoeve, 1932, 8e druk, (21×16) 332 blz. fl. 2; geb. fl. 2,90*

II-P — Een verboden boek voor onze jeugd, omdat het heelemaal in godsdienstig-protestantschen geest is geschreven. Het is zoo protestantsch als wij het katholiek zouden wenschen voor ons. Sektarisch absoluut niet; edel-geloovig is het en het verheugt mij bijna, dat deze vertaling in Nederland haar achtsten druk beleeft. Het verhaal, uit den tijd der Fransche omwenteling, is in verouderden vorm geschreven, op zijn Conscience : goedheid, adel en geloof zegevieren.

E. BOELAERT, M. S. C.

III — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

10.916 **Eekhout, Jan H.** **83.1**

DE BOER ZONDER GOD. Zeeuwsch-Vlaamsche Roman. — *A'dam, Uitg.-Mij Holland, 1933, (21 × 15) 274 blz. fl. 2,90*

III — Zie bespreking in de kroniek : « Nieuws van het Noorderfront », nr 10.886.

10.917 **Gronemann, Sammy** **83.3**

TOHU WABOHU. *Vert. uit h. Duitsch dr M. van Bueren. — A'dam, Nederlandsche Keurboekerij, 1933, (21 × 16) 310 blz. fl. 2,75*

III — 'n Kloek geschreven boek dat 'n verdienstelijk « Gesamtbild » geeft van de verwarring en wanvorming der Joodsche geesten in Duitschland en Rusland vooral. Al de kollektieve karaktereigenschappen van het « gehate ras » die bij de onderscheidelijke individuen, hier sterker, daar gedempter zich laten gelden : de orthodoxe jood, de liberale jood, de

gedoopte jood (sic), de nationale jood (sic), de Zionist en de zaakjesjood. Allemaal diegenen welke enkele honderden bladzijden doode Talmud hebben van buiten geblokt, zonder daarom tot verdieping van eigen geestesleven te geraken, maar zich vermeien in eeuwige discussies over nooit-opgeloste futiliteiten. Tientallen problemen die zich eveneens stellen in onze kristelijke maatschappij. Als daar zijn: konflikt tusschen de verschillende generaties, tekort aan religieuse beleving, enz. Gronemann, die 'n sympatiek mensch is, want 'n apostel voor z'n zaak schreef 'n tendenz-roman, daar deze vorm hem wellicht de meest geschikte bleek om z'n Israëlitische stambroeders van alle kleur, ieder hun zaligheid te geven. Maar wat 'schrijvers bedoeling was laat ons ten slotte koud; « Tohu Wabohu » leerde ons heel veel dat we niet wisten en de Zionist Sammy Gronemann maakte 'n boek van litteraire beteekenis. PAUL HARDY

10.918 **ter Braak, Menno** **83.1**

Dr DUMAY VERLIEST... — *R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933, (21 × 15) 230 blz.* *fl. 3; geb. fl. 3,90*

III* — Zie bespreking in de kroniek : « Nieuws van het Noorderfront », nr 10.889.

10.919 **Undset, Sigrid** **83.1**

IDA ELISABETH. Roman van Kracht en Plicht. *Vert. dr A. en N. Basenau. — A'dam, J. M. Meulenhoff, 1933, (21×15) 346 blz. fl. 3,50; geb. fl. 4,90*

III* — Ik zal mij wel wachten om « het allesomvattend woord » te zoeken dat ineens de beteekenis zou aangeven van dit werk. Ziet eens: die 5 wel uitgekozen recensies vooraan belichten elk een facet : 1. haast niet te gelooven dat zooveel wijze en doordachte waarheden op zoogemakkelijke, natuurlijke manier gezegd kunnen worden; 2. het wonderlijke gevoel van werkelijkheid; 3. niemand kan als zij den prijs van het moederschap teekenen; 4. niet de minste pathos noch sentimentaliteit, maar het naakte leven, dat geen genade kent en toch zoo rijk is; 5. wellicht de echte nieuwe vrouwenfiguur van dezen tijd, die niet ten onder gaat onder dien zoo zwaren druk van moeilijkheden, en waar Sigrid Undset dan ook milder tegenover staat met toegevender levenswijsheid. Ziedaar. Maar men zal toch moeten bekenden dat boven dit alles nog het niepst treft, de huiver uit de diepten, — ontologisch, metaphysisch, tegenover het geheim zelf van zijn, leven en wereld, — welke dan aan het slot zal overgaan in het uitzicht op dogma en geloof. Men weet dat de liefde hier behandeld wordt in nauwe aansluiting met de levensomstandigheden als daar zijn : geld, arbeid,

SIGRID UNDSET

familiebanden, beschaafdheid, opvoedkunde; maar de liefde zelf, wanneer zij ten slotte heelemaal op 't voorplan komt, evident als ziel van Undsets werk, welke is die dan? Zou men hier niet mogen spreken van 'n belangwekkende proeve tot het scheppen van gelouterde, veredelde, in den grond kuische zinnelijkheid; ik bedoel: zinnelijkheid die niet slechts kiesch of gereserveerd is, doch van nature : edelgestemd. (Dan toch een slagwoord? Opgepast, als ge aan het essayeeren gaat!) Zoo ik mij niet bedrieg, is dit de eenig ware, de « menschelijke » houding tegenover de erotiek : in schijn treft het misschien niet omdat het zoo vanzelfsprekend is : maar in feite worden wij door Undsets gezonde en krachtige grondopvatting gered uit de moerassen van het praelogisme, terug op het peil van ware beschaving. (Ik plaats het * alleen omdat minder gevormde lezers, als zij hooren van buitenechtelijk, van godsdienstloosheid, van scheiding en vrijheid enz., daar hun hoofd op zouden breken, de hoofdzaak voorbijzien, en alles bederven.)

Dr Joris Caeymaex, pr.

10.920 **van Merle , Herluf** **83.8**
De Bond van eerlijke Menschen. — *A'dam, van Munster, (20 × 14) 156 blz.* *fl. 2*
III — Bij vergissing werd naast de bespreking hiervan in het Februari-nr het teeken ◆ geplaatst. dat hierbij niet te pas komt. Wij verzoeken onze lezers deze missing te willen rectificeeren.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

10.921 **Ashton, Mary Grace** **83.1**
◆ Geboeide Vrijheid. *Vert. uit h. Engelsch dr E. Raedt-de Canter. — A'dam, van Holkema & Warendorf, 1932, (19 × 13) 347 blz.* *fl. 2,90*
III-IV — Besproken in 't artikel « Mary Grace Ashton », nr 10.884.

10.922 **Ashton, Mary Grace** **83.1**
◆ Ras. *Vert. uit h. Engelsch dr C. C. Bender. — A'dam, van Holkema & Warendorf, 1932, (19 × 13) 364 blz.* *fl. 2,90*
III-IV — Hooger op gerecenseerd, onder nr 10.883.

10.923 **Ashton, Mary Grace** **83.1**
◆ De Zonen van Jacob. *Vert. uit h. Engelsch dr E. Raedt-de Canter. — A'dam, van Holkema & Warendorf, 1933, (19 × 13) 351 blz.* *fl. 2,75*
III-IV — Zie recensie hiervan onder nr 10.885.

10.924 **Bergmans-Beins, J. H.** **83.8**
Drentsche Legenden. Ingeleid dr Mr Harm Smeenge. *Geïll. dr Hein Kray. — Assen, van Gorcum & C°, (21 × 15) 59 blz.* *fl. 1,25*
IV — Opgeteekend uit den volksmond, en met stille vereering voor de Drentsche heide en z'n povere bewoners, is dit boekje vastgelegd voor hen die naar de wondere dingen uit voorbije dagen — toen de menschen nog eenvoudig waren — willen luisteren. Voor onze sagen- en legenden-literatuur zeker 'n mooie aanwinst. Enkele vertellingen zijn in 't Drentsche dialekt gesteld wat de « charme » ervan nog in aanzienlijke mate verhoogt. Paul Hardy

10.925 **Birkner-Courths, Friede** **69**

Het één... of het ander. *Vert. uit h. Duitsch dr Jhr R. Nahuys. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Boekdrukkerij, (Het Boek voor de Vrouw), (19× 13) 251 blz.* *20 fr.*

IV — Het oog van Kali!?... Kali is een Indische godin, vereerd door een gevaarlijke secte, en het geheel is een schitterende steen, geërfd door Asta van haar vader. Het Duitsche meisje beleeft op haar reis naar Indië de zonderlingste avonturen en dreigt zelfs vermoord te worden op het altaar van Kali. Gelukkig wordt ze tijdig bevrijd. — Gewoon ontspanningsroman, waarin het fantastische romantisme zijn loopje neemt. Ook de liefdesidylle blijft niet uit : zij en haar lieve Dagy verliezen hun hart aan twee wereldreizigers aan boord van het schip. Nergens iets stootends in de verhoudingen. Af en toe een vleugje humor.

A. van den Dries, pr.

10.926 **Cleppe, Jan** **83.8: 4393 : 39**

Gênsche Praôt. Anecdoten in de Gentsche Volkstaal. Met een woord vooraf dr Prof. J. Vercoullie. — *Antwerpen, De Sikkel, 1933, (20 × 12) 95 blz.* *16 fr.*

IV — 75 korte verhaaltjes van den Brusselschen Gentenaar Jan Cleppe, smakelijk en levendig verteld; hier en daar wel een beetje aangebrand. Geschreven in een « zoogezegd » Gentsch dialekt. Dr A. Boon, pr.

10.927 **Coolen, Antoon** **83.1**

De Man met het Jan Klaassenspel. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933, (20 × 14) 162 blz.* *fl. 1,25; geb. fl. 1,90*

IV — Zie bespreking in de kroniek « Nieuws van het Noorderfront », nr 10.887.

10.928 **Delly, M.** **83**

◆ De Terugkeer van Ralph Hawton. *Vert. uit h. Fransch [La Vengeance de Ralph] dr Chr. Kamp. — A'dam, L. J. Veen, 1933, (21 × 15) 192 blz.* *fl. 2,40; geb. fl. 2,90*

IV — Die Ralph trouwt met 'n eenvoudig — maar thuis verasschepoetsterd - meisje, om zich te wreken op een vroegere verloofde, die hem valsch verliet om 'n rijkeren neef na te loopen. Hij wordt schatrijk en... zijn kristelijke vrouw leert hem stilaan te vergeven. Het schema van 't verhaal is heel onwaarschijnlijk. Maar dat wordt nogal goed weggemoffeld onder een vlotten verteltrant. Als geheel: goed, maar oppervlakkig. De vertaling van den titel is verkeerd. E. B.

10.929 **Edingtons, The** **83.0**

Het Mysterie der gouden Bokalen. *Vert. dr J. van Rossum. — A'dam, Nederlandsche Keurboekerij (N. K. B. Serie nr 6), (17 × 11) 244 blz. 9,50 fr.*

IV — Er wordt een oorlogsfilm gemaakt en de sterren zijn meestal overlevenden uit den wereldoorlog. Ze begrijpen hun rol. Het operatieterrein is de omgeving van een oud en verlaten kasteel. Op dit kasteel gebeuren te middernacht wonderbare en gruwelijke dingen. Enkele moedige mannen willen er het fijne van weten en het geheim der gouden bokalen wordt ontsluierd. Ontspanningslectuur. A. Corluy, pr.

10.930 **Everett-Green, E.** **83**

Joyce vindt haar Meester. — *Haarlem, Spaarnestad-Bibliotheek, (20× 14) 190 blz.* *4 fr.*

IV — Van 'n verweesde erfdochter die ten slotte dolverliefd trouwt met

'n voogd dien ze nog nimmer luchten kon. Maar wat moet de goedjonstige lezer intusschen al niet aanvaarden... Feuilleton-lectuur.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.931 **Gilliams, Maurice** **83.8 : 83.1**

OEFENTOCHT IN HET LUCHTLEDIGE. — *Antwerpen, Drukk. F. Gilliams-Lambrechts, 91, L^ge Nieuwstraat, 1933, (22 X 17) 104 blz.* *30 fr.*

MAURICE GILLIAMS

V — In drie woorden: 1. Het onderwerp (het zeer gekende onderwerp: Mijn Kinderjaren) is goddank gered door de atmosfeer: fijngevoelig, kunstzinnig; er is heldere werkelijkheid, er is het toovervlies der lente, en er zit verstand in. 2. De volstrekt zuivere schriftuur, en... de beschränkung. 3. (Maar dit zal door eenigen den schrijver misschien verweten worden) een beetje zoet adonisme of zoo iets, in de puberteitsjaren. Men denkt aan Oleffe. Juiste positie tusschen het te kinderlijke en het te ouwelijke behandelen van het onderwerp, behoudens hier en daar een toegeving aan een en ander. Goddank geen drukdoenerij, en toch gebeurt er elken keer iets; zelfs ware spanning in het laatste stuk. Een fijnbesnaarde naar geest, oog en hart.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

10.932 **Greig, Maisie** **83**

MINNAAR VAN BEROEP. *Vert. dr Dicky Wafelbakker. — Den Haag, N. V. De Z. Holl. Boek- en Handelsdrukkerij, 1933, (20 X 14) 214 blz.* *fl. 1,90*

IV — Rex Brandon is de filmster, de attractie van den dag, op wien « een millioen vrouwen stapelgek verliefd zijn ». Hij *moet* als dusdanig de beroepsminnaar zijn. Maar zie nu, daar is een meisje, en die is geen filmster, maar Starr Thayle en journaliste, secretaresse van een filmmeneer. En komt het liefdespel van Rex, die haar hoe langer hoe minder stilletjes bemint, en van Starr, die hem haat. 't Loopt uit op... ge weet het al. Ontspanningslectuur zonder meer, zonder verband met godsdienst en kunst. Het bescheiden geworpen kijkje in de filmwereld laat u veel vermoeden, zonder het te zeggen of te beschrijven.

A. VAN DEN DRIES, PR.

10.933 **Kesnig, H.** **83**

MOEDER ZONDERVAN. — *Baarn, Hollandia, 1933, (21 X 15) 188 blz.* *fl. 1,90*

IV — Tribulatiën van een Joodsche familie waar moeder — tevens Oma — Zondervan de oude tradities hooghoudt en meteen de dramatische noot in 't romancomplex moet brengen. Niet veel nieuws. 't Is proper geschreven, maar 'n « verrijking » van ons Nederlandschen literair bezit kan ik 't heusch niet noemen. D'r gaan er van dat soort dertien in 'n dozijn.

A. V. D. VELDE

10.934 **Macdonald, Marcia** **83.0**

DE SCHIPBREUK. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (20 X 14) 224 blz.* *4 fr.*

IV — 'n Gezelschapsjuffer en 'n jonge heer geraken uit den akeligen baaierd van 'n schipbreuk veilig onder dak. Dat ze mekaar eenmaal krijgen staat vast, maar het loopt van geen leien dakje. Nou, ze maken nogal wat door. Feuilleton-atmosfeer.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.935 **Raine, Willem Mac Leod** **83.0**
BUCKY O'CONNOR. *Vert. uit h. Engelsch dr Mevr. Kroon-Hoogewerff. — Bilthoven, Nelissen (Roman voor Allen), (19 X 13) 224 blz.* *4 fr.*
IV — 't Begint met den overval van den Amerikaanschen sneltrein door een bende bandieten. Nu de bandieten achterna. De sheriff spant zich in. Men roept de hulp in van den fameuzen Bucky O'Connor, de schrik der bandieten van Arizona. Even een reis naar Mexico. Wat een wemeling van personen! Wij zijn in volle filmkunst, ge weet wel, die veel laat zien, maar die geest of hart niks beroert. Een aas voor den volkskinema. Ge hebt aan 't verhaal, ietwat Protestantsch gekleurd, heelemaal niets. En de uitgave is zoo onooglijk en banaal.
A. VAN DEN DRIES, PR.

10.936 **Ruck, Berta** **83.0**
ICARUS-VLEUGELS. Een Roman van Liefde en bewogen Dagen. *Vert. uit h. Engelsch [The Lad with Wings] dr J. van den Cranenburg. — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis, (Keurboekerij) 1933, (19 X 13) 358 blz.* *fl. 2,25*
IV — Paul Dampier, 'n kraan van 'n vliegenier en Gwenna, 'n schat van 'n meid. De wereldoorlog breekt uit. Wanneer ze bij hun huwelijk uit de kerk komen wordt hem het oproepingstelegram in z'n handen geduwd. Na 'n stukje oorlog keert Paul weer en ze stijgen samen op. 'n Duitsche « Taube » kogelt het nieuwe vliegtuig met de twee gelieven den Oceaan in. 'n Vriendin werpt tot aandenken bloemen in de Thames die naar zee zullen worden meegespoeld... Berta Ruck op haar malscht: haar bekoorlijke oppervlakkigheid waar 'n gesmeïg laagje geestige levenswijsheid ligt opgesmeerd met 'n tikje weemoed en veel verliefdheid. Romantiek van achter de « bonbonnière ». Je kunt het gerust lezen. Je zult je geen moment ongelukkig voelen, en dat's al veel, zie je.
PAUL HARDY

10.937 **Sergeant, Adeline** **83.0**
HET GEWETEN VAN GILBERT POLLARD. — *Haarlem, Spaarnestad-Bibliotheek, 1933, (20 X 14) 192 blz.* *4 fr.*
IV — Onder druk van z'n moeder bedriegt hij z'n halfbroer bij vaders afsterven. De onterfde verlaat de streek. Gilbert heeft wroeging. Maar broer duikt weer op na enkele jaren als 'n fameus ontdekkingsreiziger. Misverstand opgehelderd. Verzoening. Prullaria.
PAUL HARDY

10.938 **Walch, Jan** **83.0**
HET VREEMDE GEVAL VAN HOGHEN LUGT — *Den Haag, Zuid-Hollandsche Boekdrukkerij, (22 X 16) 1933, 314 blz.* *fl. 2,15; geb. fl. 2,90*
IV — Zie bespreking in de kroniek : « Nieuws van het Noorderfront », nr 10.888.

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

10.939 **Binns, Ottwell** **83.0**
HET MEDAILLONPORTRET. — *Haarlem, Spaarnestad-Bibliotheek, (20 X 14) 190 blz.* *4 fr.*
V — Een avonturenroman die deels in Nieuw-Guinea speelt. Een rijke erfgenaam moet uit den weg geruimd worden, maar de aanslag mislukt en alles komt natuurlijk in orde. Louter ontspanningslektuur.
Dr A. CARDYN, PR.

10.940 **de Clerck, Des.** **83**
◆ Koning Midas. *Geill. — Borgerhout, Vlaamsche Geluiden, 1933, (21 × 15) 79 blz.* *10 fr.*

V — 't Is 'n wijze, rijke boer die heerscht over de streek. De vervloeking van 'n heks begunstigt hem met ezelsooren; en Midas verlaat het land en sneuvelt op den vestingmuur van Jeruzalem tijdens de zooveelste kruisvaart. Lag er 'n wijze, onvermoede bedoeling in den geest des heeren De Clerck, toen hij dit, met 'n boel potsierlijke anachronismen gelardeerde prozagewrocht nederpende? Of de goê-gemeente die bedoeling zal weten op te visschen, lijkt me nogal onwaarschijnlijk. En dan de wonderzoete Vlaamsche tale? Stel je voor, : « ginds, achter de bosschen, ligt de groene weide, waar hij Godelieve hem wachtende weet. » (sic blz. 21!) Paul Hardy

10.941 **de Graeve, Rob.** **83.8 : 84**
Stijn Streuvels. — *Gent, H. Stroobandt-Coucke, (Letterkundige Jeugdbibliotheek, nr 3), 1933, (22 × 14) 97 blz.* *5,50 fr.*

Stijn Streuvels

V — Voor de aankomende jeugd en de studenten der Middelbare Scholen een uitstekende voorlichting tot de persoonlijkheid en het werk van Vlaanderens grootsten natuurbeschrijver. Vooral zijn groei als mensch en als kunstenaar; geen ontleding of bepreking van afzonderlijke boeken. Als laatste hoofdstuk, een kleine bloemlezing met kommentaar van enkele mooie bladzijden. Aanbevolen, ook voor onze katholieke boekerijen.
Dr A. Boon, pr.

10.942 **Eipper, Paul** **83.0 : 59 : 79**
Op Reis met Mensch en Dier. *Vert. uit h. Duitsch dr H. J. Lysen. Met 48 illustraties naar foto's van Hedda Walther. — A'dam, Blitz, 1933, (22 × 16) 213 blz.* *fl. 2,50; geb. fl. 3,50*

V — « Zeer aantrekkelijke verteltrant. Groote kennis van het dier (het circusdier), onderhoudende manier om er over te schrijven. Wij lezen van de vele interessante avonturen (of liever van het gansche, boeiende leven van circusartisten-en-dieren). Groote sympathie voor die wereld bij den schrijver, en hij weet haar mede te deelen. 48 prachtige foto's ». Zoo ongeveer de aanbeveling; juister kan het niet. Men zal dit vlot geschreven boek graag lezen. J. C.

10.943 **Eyre, Archibald** **83**
De gestolen Diadeem. — *Helmond, Stella-Editie, (Luxe-Editie nr 16), (19 × 13) 224 blz.* *fl. 0,75; geb. fl. 1,10*

V — Een diadeem wordt gestolen. Zooals in een amateursblijspel komt ten slotte alles in orde, ook het huwelijk van hij en zij. Het eerste gedeelte van dit boek is bijzonder frisch en prettig geschreven en vol Engelschen humor, maar het tweede gedeelte wordt zoo overdreven filmachtig dat het den goeden indruk wegneemt. Verder, volkomen onschuldig en tendenzloos. Goede ontspanningslectuur.
F. Vermuyten, pr.

10 944 **Garvice, Charles** **83.0**

LINDA'S ONVERWACHTE RIJKDOM. *Vert. uit h. Engelsch. — Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1932, (20 × 14) 224 blz.* *4 fr.*

V — Een arm verlaten meisje vindt onverwacht hare rijke ouders terug. Dit brengt allerlei verwikkelingen mêe totdat de heldin het geluk vindt in het huwelijk. Louter ontspanningslektuur. Dr A. CARDYN, PR.

10.945 **Hill, Grace Livingston** **83.0**

HET LOSGELD. *Vert. uit h. Engelsch. — Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (20 × 14) 224 blz.* *4 fr.*

V — Een avonturenroman uit Amerika. Een jongen wordt door bandieten ontvoerd en na veel moeilijkheden teruggevonden. Ontspanningslektuur. Dr A. CARDYN, PR.

10.946 **Hocking, Silas K.** **83**

DE ZONDENBOK. *Vert. uit h Engelsch. — Haarlem, Spaarnestad-Bibliotheek, (20 × 14) 192 blz.* *4 fr.*

V — Een jonge man laat zich onschuldig veroordeelen om anderen te redden. Na veel lijden wordt hij in zijne eer hersteld en vindt het geluk. Louter ontspanningslektuur. Dr A. CARDYN, PR.

10.947 **Liefertz, Theo** **83**

◆ TUSSCHEN WIND EN WATER. *Vert. uit h. Duitsch. — Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (19 × 14) 192 blz.* *4 fr.*

V — Een mooi volksverhaal uit het Duitsch van wat ik noemen zal een dorpsroman. Daarin ligt te branden de strijd tusschen twee molenaars, met het gevolg dat de watermolenaar den windmolenaar keldert. Tot hij, om zijn schurkenstreken, zelf ellendigst eindigt, en de brave onschuldige wint het ten slotte af. Daartusschen loopt een idyllisch liefdedraadje, dat ook zijn goed knoopje toegehaald vindt. Absolutisme in de karakters. Toch boeiend en levendig tot het eind. Met ietwat tikjes van « brave » literatuur. Maar onze katholieke volksmenschen zullen daarin vinden wat zij in geest en hart zelf dragen. A la Conscience, maar met hoogere stijlwaarden. A. VAN DEN DRIES, PR.

10.948 **Luger, Johan** **83.8**

DE KLEINE MISDAAD VOOR DEN POLITIERECHTER. *Met voorwoord van Dr N. Muller. Geïll. dr J. Spier. — A'dam, Blitz, 1932, (21 × 15) 232 blz. fl. 2,40*

V* — Johan Luger, verslaggever voor de juridische kroniek van een Amsterdamsche krant, heeft een groot deel van zijn arbeidsuren gesleten achter de perstafel van een politierechtbank. In zoo'n gerechtszaaltje nu valt een massa te beleven waar een sterveling die daar nooit wegens dagvaardiging of wegens bloote nieuwsgierigheid wat mee te maken had, geen flauw idee van heeft. Luger nu heeft zijn oogen en ooren goed open gezet en een reeks reportages geschreven bij wijze van schetsen die een zeer scherp en tamelijk bevreemdend licht werpen op de verhoudingen en toestanden, de geestelijke orientatie en de mentaliteit van den huidigen grootstadbewoner. Het is prettig geschreven en bijwijlen zeer geestig; alles bijeen zeer genietbaar, ook bij wijze van ontspanning. B. G.

10.949 **Moberly, L. G.** **83**

DE VERDWENEN ERFGENAME. *— Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (20 × 14) 224 blz.* *4 fr.*

V — Een verhaal met vele, min of meer onwaarschijnlijke verwikkelingen over een verdwenen erfgename die natuurlijk op 't einde terug gevonden wordt. Louter ontspanningslektuur. Dr A. CARDYN, PR.

10.950 **Oterdahl, Jeanna** **83.8 : 37**

JEANNA OTERDAHL

DE GEZEGENDE DAG. Stille Ochtenduren met jonge Menschen. *Verzameld door N. Basenau-Goemans. — A'dam, J. M. Meulenhoff, 1931, (22 X 15) 247 blz. fl. 2,50*

V-M-P — Jong meisje, lees elke morgen 'n kapitteltje uit dit boek, laat het neerkomen in uw gemoed: 't wordt als 'n meditatie die elke dag tot 'n gezegende dag zal maken. Geschreven door 'n vrouw, lijkt me 't boek uiteraard meer geschikt voor jonge meisjes. Al blijkt schrijfster protestantsch, doch geloovig-protestantsch, mag dit boek gerust 'n plaats bekomen in de boekerijen onzer meisjes-kostscholen. 't Is ernstige, kristelijke lektuur die aan jonge meisjes veel goed kan doen. FR. CROLS, PR.

10.951 **Romains, Jules** **83.0**

DONOGOO-TONKA of De Wonderen der Wetenschap. *Vert. uit h. Fransch dr Mr H. van den Bergh. Geïll. dr Jo Spier. — A'dam, Mij. v. g. e. g. Lectuur, 1932, (18 × 12) 119 blz. fl. 1,25; geb. fl. 2*

V — De kluchtige geschiedenis der stichting van de maatschappij met aandeelen van een nietbestaande kolonie. Maar de toeloop van avonturiërs, die haar weliswaar niet vinden, schept inderdaad een werkelijke kolonie : en de geleerde geograaf die schreef over dit onbestaand land wordt dus toch de vader van dezen nieuwen Staat. Eenerzijds parijsisch-geestig; anderzijds Fransch-kinderlijk, te weten in die belangstelling voor Academie-glorie. De groote eigenaardigheid ligt in den vorm : nl. die van een scenario voor film, doch niet droog, maar zwierig en geestig gesmukt en gedraaid. Waarlijk aangenaam. J. C.

10.952 **Tolstoy, Alexej** **83.9**

IWAN, DE VERSCHRIKKELIJKE. *Vert. uit h. Russisch dr S. van Praag. — A'dam, De gulden Ster (Meesterwerken der Wereldliteratuur), 1932, (21 X 15) 380 blz. fl. 3,90; geb. fl. 4,90*

V — Waanzinnige dwingeland, kuiperijen, bloedbaden, roovers- en toovenaarsgeschiedenissen. Een gewone, volksche geschiedkundige roman naar den ouden trant. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

10.953 **Tuttle, W. C.** **83.0**

WILD WEST SPEURDERS. *Vert. dr Jkvr. H. Rappard. — R'dam, De Combinatie, 1933, (20 X 14) 224 blz. fl. 2; geb. fl. 2,65*

V — Een avonturenroman uit de cowboy's wereld. Het gaat er over een treinroof waarvan de daders opgespoord worden. Allerlei verwikkelingen houden de belangstelling tot het einde gespannen. Ontspanningslektuur. Dr A. CARDYN, PR.

10.954 **van Ringelestein, D. G. G. en Doodkorte, J. J.** **88 : 309 : 9**

◆ VAN OORLOG EN VREDE: 1e & 2e DEEL. *Geïll. — Hilversum, Brand, 1933, 2 dln (20 X 13) 70 en 86 blz. elk fl. 0,60*

V-VIA — 'n Pacifistisch leesboekje voor de jeugd, historisch georiënteerd. Vanaf het barbaarsche heidendom doorheen de heele geschiedenis langs de moderne slachtingspraktijken naar den vrede en het pauselijk pacifisme. Als produkt der Aktie van den R. K. Vredesbond wordt hier hoofdzakelijk op dit laatste nadruk gelegd. De verschillende hoofdstukken zijn deels in betoogenden, deels in verhalenden toon geschreven, maar steeds klaar en bevattelijk gericht op verstand en hart van de lezertjes. Enkele sobere illustraties verluchten dit gelukkige boekje dat we 't beste heil toewenschen. PAUL HARDY

10.955 **Verhees, Lode** **83.0**

DE REIS VAN DE ST JOZEF. *Geïll. dr Elza van Hagendoren. — Antwerpen, De Sikkel, 1933, (25 × 17) 156 blz.* *28 fr.*

V — Een boek vol avonturen. Hoe een troep Sinjoren op de St Jozef inscheepte, in strijd geraakte met de Caraïben en uiteengeslagen werd. En hoe de laatste overblijvende bij de Inca's bleef. Jongens — en ook ouderen van dagen — zullen er een paar prettige uren aan beleven. De Sikkel heeft ons aan meer verzorgde uitgaven gewoon gemaakt.
F. DE PILLECYN

10.956 **von le Fort, Gertrud** **83.9**
◆
DE LAATSTE AAN HET SCHAVOT. *Vert. uit h. Duitsch dr A. Suykens. Geïll. dr M. Vermeulen. — Deurne, Tijl, 1933, (21 × 15), 109 blz. 25 fr.; geb. 37 fr.*

V* — Wie de « Hymnen an die Kirche » kent van deze groote dichteres zal wel aanstonds grijpen naar een ander werk van Gertrud von le Fort. Door den warmen, milden klank van haar stem gaat het rythme van haar rijk gemoed. De wijding der psalmen leeft in haar hymnen. Eenzelfde wijding doorgloeit dit werk, waarin historie en psychologie, gebed- en offergeest zoo innig zijn vergroeid dat ze worden één. Het is veel meer dan een historieele verbeelding in het licht van het geloof. Het is het doorleefde lijdenssacrificie van zielen die God beminnen tot aan en in het martelaarschap. Menschelijke strijd vlamt er in op doch gelouterd wordt hij gezuiverd tot de sublieme daad. De vertaling is zeer goed. De uitgave uitermate keurig. De teekeningen van M. Vermeulen meest alle zeer stemmingsvol. « De laatste aan het schavot » is een zeer mooi werk. M. VAN HOECK, PR.

10 957 **von Wohl, Ludwig** **83**

LORD SPLEEN. De Man die zich verveelt. *Vert. uit h. Duitsch. — Haarlem, Spaarnestad-Bibliotheek, (26 × 14) 192 blz.* *4 fr.*

V — Lord Spleen of « de man die zich verveelt » speelt slechts een bijkomende rol in dit verhaal. De hoofdpersoon is zijn broeder, een geestigaard, die de lezer eenige aangename stonden verschaft. Ontspanningslektuur. Dr A. CARDYN, PR.

VIA — KINDERLECTUUR

voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

10.958 **Foppe, Leo** **83**
◆
DE LAATSTE DER SPOORZOEKERS. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad, 1933, (23 × 15) 156 blz.* *20 fr.*

VIA-B — 'n Stuk aardig ineengeklonken rakkersleven. Frisch genoeg en met voldoende afwisseling. Zal voornamelijk de jongens aantrekken. Goed leesmateriaal. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.959 **Hudson, W. H.** **83**

DE KLEINE ZWERVER. *Vert. uit h. Engelsch dr H. van Laar. Geïll. — A'dam, Arbeiderspers, 1931, (20 × 15) 166 blz.* *fl. 1,30; geb. fl. 1,90*

VI-A — Dit is een wonder boek. Een jongen loopt van huis weg en begint te zwerven. Hij wil de bergen bereiken, en later wil hij van de bergen weg, omdat hij de zee gezien heeft. Hij beleeft daarbij veel avonturen, waarvan sommige zouden kunnen gebeuren en andere uit sprookjesland afkomstig zijn. Op zijn lange tochten en in zijn bangsten nood denkt hij nooit meer aan zijn ouders, die hij verliet, maar in de bergen vindt hij een schoone vrouw, die hij moeder noemt en die hem koestert en verzorgt. Geen enkele hoogere gedachte komt in het boek voor : natuur, bergen, zee, schoonheid, daar draait alles om. Het is een boek van droomen. Droomerige kinderen zullen er wel plezier aan beleven; zullen ze er ook beter bij worden? F. VERMUYTEN, PR.

10.960 **Ivanov, Sacha** **83.0 : 266**
◆

DE WRAAK VAN DE OTOES. *Geïll. — Leuven, Aucam, (Missieromans, nr 1), 1933, (21 × 13) 55 blz.* *2,50 fr.*

VI-A — Dit is het eerste boekje van een reeks missieromans, die speciaal werd aangelegd voor onze katholieke jeugd, als tegenhanger van schadelijke, ongezonde avonturenromans zonder geestelijken inhoud, die ze thans in handen krijgen. Het opzet is dus zeker prijzenswaard in alle opzichten. Jammer genoeg is deze eerste uitwerking een tegenvaller. Buiten den geestelijken inhoud, die bestaat in een paar toevallige tusschenkomsten van Pater de Smet en in de missionarisroeping van een der helden, staat dit boekje in niets hooger dan een gewoon Indianenroman; zelfs lager dan de bestgekenden eruit. En dat spijt mij werkelijk. Hopelijk bieden de volgende nummers der reeks een heerlijk geneesmiddel voor deze teleurstelling. E. BOELAERT, M. S. C.

10.961 **Kiroul, Paul** **83**

PAUL KIROUL

PITO KNOTSEBOLLE. *Geïll. dr L. Meurrens. — Leuven, Davidsfonds, (Jeugdreeks, nr 11) 1933, (20 × 16) 138 blz.* *11 fr.*

VIA-B — Met zijn gezonde levensopinie, alleen in 'n woonwagen huist Pito, 'n leuke vent, liefhebber van al wat « fatsoendelijk », afkeerig van wat « krappeleus » is .. En Kiroul vertelt van hem, van zijn plezierigen maar steeds fatsoendelijken levenstocht, van zijn dood en zijn belanden bij Sinte Pieter... En Kiroul vertelt dat met glimlachende woorden van sympathie. Meurrens teekent wel leuk, met wel 'ns 'n lijntje te ruw... en 't Davidsfonds stak het in deftige kleeren, het heele dingetje meen ik dan. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.962 **Michaëlis, Karin** **83**

BIBI EN DE GEZWORENEN. *Vert. dr G. W. Elberts. Geïll. dr H. Collin en Bibi, — R'dam, Nijgh & van Ditmar, (21 × 15) 334 blz.* *fl. 2; geb. fl. 2,90*

VIA-M — Bibi en haar vriendinnen die samen op school zijn, zullen min of meer de mazelen krijgen en na schooltijd enkele dagen samen hun verlof doormaken op een kasteel. Er komt echter van alles bij dat de

lektuur van 't boek prettig maakt voor jonge-meisjes. Historie en landkaart, spel en sport, humor en op 't laatst ook 'n dramatisch gebeuren. Al is 't boek neutraal, toch meenen wij het te mogen aanbevelen voor grootere meisjes. De illustraties zijn bijzonder mooi. FR. CROLS, PR.

10.963 **Musaph-Blijdenstein, Minny** 83.8
WAT DE WIND VERTELDE. *Geïll. dr N. Heyligers. — A'dam, Nederlandsche Keurboekerij, 1932, (24 × 20) 180 blz.* *fl. 1,75; geb. fl. 2,50*
VIA-B-M — Wat de wind toch vertellen kan, voor wie ooren heeft en oogen en vooral fantasie om dat alles zoo kinderlijk-mooi na te vertellen. Schrijfster schrijft zoo schoon dat ook groote kinderen naar haar met veel genoegen zullen luisteren. Tusschen die vertelsels zijn echte meesterstukjes. De goede strekking verhoogt nog de waarde van dit prachtig kinderboek. Ook de illustraties zijn vol fantasie en in verhouding met den tekst. FR. CROLS, PR.

10.964 **Plantenga, Beppy** 83
BOBBELTJE. *Geïll. dr N. Degouy. — Antwerpen, Opdebeek, 1933, (24 × 17) 48 blz.* *4 fr.*
VIA-M — Bobby met verlof bij oom en tante doet aan kattekwaad, maar zal er gauw en gelukkig die vreeselijk-robbedoezige doening afleeren om te worden 'n keurig-correcte jonge dame van vijftien jaar. 'n Recht gezellig dingetje voor de meisjes. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

10.965 **Poldermans, D. A.** 83.8
ZUUD-BEVELANDSCH LIEF EN LEED. *Middelburg, den Boer, 1932. 2e druk. (19 × 13) 119 blz.* *fl. 1; geb. fl. 1,75*
V — Schetsen, treffend of leuk, eenvoudig maar altijd pittig, en verheffend voor het volk. Alleen maar spijtig, dat ze voor ons haast ongenietbaar zijn, wijl geschreven in een sterk plaatselijk dialekt. E. B.

VIB — KINDERLECTUUR

voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

10.966 **Astaes, C.** 83
VAN KABOUTERS EN REUZEN. *Geïll. — Brugge, Excelsior, 1933, (21 × 16) 159 blz.* *10 fr.*
VIB — Vertelt hoe kabouters moeten boeten voor hun fouten, en hoe een goedhartige reus hen helpt om die fouten goed te maken. — Goede ontspanningslectuur. F. VERMUYTEN, PR.

10.967 **de Boone-Swartwolt, I. C.** 83
DE KLEINE COLUMBUS EN HET PAARDENSPELJONGETJE. *Geïll. dr E. Riemersma. — A'dam, Meulenhoff, (Mijn eigen Boekjes) (24× 17) 104 blz. geb. fl. 1,95*
VIB-C — Een weesje uit een kermistent wordt opgenomen door liefderijke pleegouders, en vindt later zijn grootouders weer. Een allerprettigst boekje voor beginnelingen. F. VERMUYTEN, PR.

10.968 **de Ridder, Eugeen** 83.0
VAN POPPE-MIE EN VODDE-JAN. *Geïll. dr N. Degouy. — Antwerpen, Opdebeek, 1933, (24 × 18) 127 blz.* *15 fr.*
VIB-C — De boeiend vertelde avonturen van twee poppen, die er samen op uit trekken. 'n Frissche greep in 't rijke reservoir van de kinderfantasie. In keurige taal geschreven. Onze kleuters zullen er plezier aan beleven. Leuke plaatjes. P. H.

10.969 **Schepens, Piet** **83.0**
HET KNAAPJE EN DE REUS. Zweedsch sprookje. *Geïll. dr N. Degouy. — Antwerpen, Opdebeek, 1933, (27 × 17) 16 blz.* *1,50 fr.*
VIB — Een sprookje lijk er veel bestaan: een arme jongen moet een reus overwinnen om een prinses te kunnen huwen. Niet bijzonder interessant. F. VERMUYTEN, PR.

10.970 **Siebe, Josephine** **83**
BOEM EN Z'N BROERTJES. *Nederlandsche bewerking van A. van Kempen. Geïll. dr E. ten Harmsen van der Beek. — A'dam, van Holkema & Warendorf, (21 × 16) 214 blz.* *fl. 1,75; geb. fl. 2,50*
VIB — Grappige avonturen van Boem en z'n broertjes: zes geestige teddy-beertjes die een zielekastje hebben met wondere levenselixer en aldus hun guitenstreken kunnen uithalen. Vroolijke kinderlectuur en aardig geïllustreerd. FR. CROLS, PR.

10.971 **Wolffenbuttel-van Rooijen, H.** **83**
◆ SPRINA'S EERSTE JAAR. — *Haarlem, De Spaarnestad, 1933, (23 × 15) 170 blz.* *20 fr.*
VIA B — Onderhoudend boeksken. De zedeles is er met niet te zwaren nadruk bij verweven. 't Verhaaltje zelf misschien 'n beetje droog om kinderaandacht te boeien. In elk geval goed bruikbaar leesmateriaal.
V.

VIC — KINDERLECTUUR
voor beginnelingen van 6, 7 en 8 jaar

10.972 **Conté, Lode** **83.0**
MINADOR EN DE KABOUTERJEUGD. REUZEN OP DEN DRIL. *Geïll. — Antwerpen, Regenboog, (Jeugdboekerij vr school en huis), (20 × 15) elk 16 blz.* *elk 1 fr.*
VIB-C — Conté kan kostelijk vertellen voor de kleintjes. Vooral « Minador » doet blij en gelukkig aan. Die « Reuzen »-bommelpartij gaat paedagogisch wel wat nevens de schreef. P. H.

10.973 **Hölscher, To** **83**
◆ RIETJE EN DE POPPENSTOEL. *Geïll. dr Lou Manche. — Hilversum, Brand, (St Jozef's Klasbibliotheek) 1933, (19 × 13) 48 blz.* *fl. 0,50*
VIC-M — Van een meisje dat voor het eerst naar school gaat, ziek wordt en gelukkig gemaakt wordt met een poppenstoel. Een plezierig boekje voor beginnelingen. F. VERMUYTEN, PR.

10.974 **Roggeveen, Leonard** **83.0**
DAANTJE GAAT SCHAATSENRIJDEN. *Geïll. — Den Haag, G. B. van Goor, 1933, (25 × 16) 78 blz.* *fl. 1*
VIC — ...Al is het ijs nog niet sterk genoeg om Daantje te dragen. Daantje zaakt er door, komt bezwaarlijk op 't droge, en schenkt z'n schaatsen aan neef Teunis. Wat 'n mooi ding, zeg. En 'n kindertaaltje, maar zoo vol humor en poëzie dat je d'er Kiroul zou bij vergeten. Beginnelingen-lectuur van de bovenste, bonte schapraai. Kostelijk.
P. H.

88. GEMENGDE OPSTELLEN

10.975 **de Knibber, G.** **85 : 84 : 92.8**
◆ IN MEMORIAM M. HERMAN BROECKAERT. Rede uitgesproken in het Davidsfonds, op de gewestelijke vergadering van Sept. 1932. *Geïll. met portret. — Derdermonde, van Lantschoot, 1932 (24 × 15) 15 blz.*

V — Een paar redevoeringen over den mensch en den dichter. Ingegeven door een waar pieteitsgevoel dat leidt tot al te uitbundigen lof waar het gaat over de dichterlijke waarde van het werk. Toch graag gelezen, vermits eerlijk en mooi van taal. Goed voor volksvoordracht.
A. VAN DEN DRIES, PR.

10.976 **Greeve, Th.** **84 : 82 : 83**
◆ TOONEEL- EN PROZAWERK VAN GERHART HAUPTMANN. — *Brussel, Standaard, (Kath. Vl. Hoogeschooluitbreiding, Verh. nr 316) 1933, (20×13) 48 blz. 2,50 fr.*

IV — Een zakelijke en naar ontwerp, uitwerking en bewoording klare inleiding tot de studie van G. Hauptmann's œuvre. De Eerw. leeraar kent het werk van H., hij heeft het bestudeerd. Dit blijkt vooral uit het tweede deel, zegge 3e en 4e kapitteltje, van zijn brochure, waar hij de tooneel- en prozaproductie ontleedt en afweegt. Er wordt daar een ernstige poging gedaan om door te dringen tot het wezen van elk afzonderlijk product. Gehalte en vorm worden aan een grondig onderzoek onderworpen. De tooneelkundige beteekenis van het theaterwerk wordt daarbij niet over het hoofd gezien. Dit is vooralsnu een te groote zeldzaamheid om er niet bijzonder op te wijzen. In dit deel legt schrijver een prijzenswaardige bondigheid aan den dag; hij weet het hoofdzakelijke uit het bijkomende te houden. Minder geestdriftig sta ik tegenover het éérste deel nl. het 1e en 2e kapitteltje, omdat daar vooral uitschijnt dat E. H. Greeve het leven van Hauptmann en zijn tijd niet voldoende kent, of althans er de noodige belangstelling niet aan hecht. En dit is toch verkeerd waar het een schrijver geldt wiens werken door den band groeien uit levens- en tijdsomstandigheden. Nu stellen we bij heel wat scherpe en juiste constaties de vragen: « hoe » en « waarom », zonder een antwoord te erlangen. Het is dan jammer dat E. H. Greeve geen kennis heeft genomen van een studie door Kurt Dinter: « G. Hauptmann, Leben und Werk eines Dichters » en verschenen in 1932, Gipfel-Verlag, Berlijn. Hij zou daar gezien hebben hoe Dinter leven en werk en tijdgeest in nauw verband weet te brengen en dan ook een vollediger en leerrijker resultaat bereikt. Misschien zou hij het dichtwerk van H. ook een blik hebben gegund; en waarschijnlijk de chronologische lijst van Hauptmann's œuvre hebben bijgewerkt. Er ontbreekt nog al wat dat ook hier vermelding verdiende. — Alles samengenomen echter is deze verhandeling een aanwinst in de reeds zoo verdienstelijke reeks verhandelingen van de K. V. H. U. Dr C. GODELAINE

GERH. HAUPTMANN

10.977 **Kreemers, Raph., Dr** **809 : 42**
◆ DE HEDENDAAGSCHE ENGELSCHE ROMAN. Kritische Bronnenstudie, Bibliographie en alphabetisch Register. — *Heusy (Verviers), R. Kreemers, 36, Avenue Hanlet, 1933, (25 × 16) 76 blz.* *10 fr.*

IV* — We kennen Dr Kreemers als 'n sommiteit in zake Engelsche literatuur. Deze kritische bronnenstudie getuigt eens te meer van z'n grondige kennis en z'n fabelachtige eruditie. Om beurt bespreekt hij hier op de meest bevoegde wijze de belangrijkste kritische alsmede litterair-historische werken over den modernen Engelschen roman,

welke de laatste jaren van de pers kwamen. Verder hoeft men heelemaal niet te zoeken; met deze studie op z'n leestafel kan men aan 't werk. Voor 'n massa zoekenden in den rijken warboel van de hedendaagsche Engelsche letterkunde heeft hij al den preparatieven arbeid volbracht. Het laatste gedeelte van deze studie brengt « dem Güten zuviel » aan bibliographische aanduidingen en referenties. 'n Man als Dr Kreemers behoorde z'n plaats in te nemen aan de universiteit.

PAUL HARDY

10.978 **Roemans, Rob. Dr** **01 : 809**

BIBLIOGRAPHIE VAN DE MODERNE VLAAMSCHE LITERATUUR (1893-1930) : 9e AFLEVERING. — *Kortrijk, Steenlandt, 1932, (21 × 16) 104 blz. 10 fr.*

V — Deze negende aflevering bevat den inhoud van 16 tijdschriften van onder en na den oorlog, waaronder Aula (1917-18), De Stroom (1918), Ruimte (1920-21), Ter Waarheid (1921-24), Pogen (1923-25), De Doedelzak (1929), enz. Even nauwkeurig als de vorige.

Dr A. BOON, PR.

10.979 ◆ **Sivirsky, A. L. J.** **84 : 9 : 7 : 809 : 5**

OVERZICHT VAN DE HONGAARSCHE CULTUUR. — *Brussel, Standaard Boekh. (K. Vl. Hoogeschooluitbreiding, Verh. nr 314), 1933, (20 × 13) 80 blz. 2,50 fr.*

V — Het is bewonderenswaardig hoeveel interessants de heer Sivirsky in deze korte bladzijden heeft verzameld over de Hongaarsche cultuur. Dit bondige overzicht geeft ons een klaar en betrouwbaar beeld van de Hongaarsche geschiedenis, letterkunde, muziek, beeldende kunsten en wetenschappen. De Vlaamsche lezer die de Hongaren reeds heeft leeren kennen door de zoo talrijke Hongaarsche kinderen die hier werden geherbergd, vindt hier een eenige gelegenheid om in inniger kontakt te komen met de ziel van het Hongaarsche volk. Dr A. CARDYN, PR.

10.980 **ter Braak, Menno** **84 : 801**

DÉMASQUÉ DER SCHOONHEID. Met een Voorrede van E. du Perron. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1932, (23 × 15) 105 blz. fl. 1,50; geb. fl. 2,50*

III* — Een zeer scherp-polemisch essay tegen aesthetisme en vormschoonheid. Terugkeer tot de natuur dringt zich op; de schoonheid is een begrip, dat overwonnen wil worden. Enkel degenen die de volstrekte waardebepalingen der aestheten voorgoed kwijt zijn geraakt, zullen de schoonheid met nieuwe blikken aanschouwen en zich in alles door het leven laten leiden. — Arme Vondel! « de drie-en-zestigjarige vakman, de aestheet par excellence, de groote Senex! » — Dat ter Braak op den vormdienst afgeeft, die in de laatste vijftig jaar zoo'n hooge triomfen heeft gevierd, niet altijd, helaas!, ten bate van schoonheid en kunst, 't weze zoo! Maar wat stelt hij zelf als eisch voor een zuiver kunstwerk?

Dr A. BOON, PR.

10.981 **van Ostaijen, Paul** **88**

SELF-DEFENSE. — *Antwerpen, De Sikkel, 1933, (22 × 16) 88 blz. 28 fr.*

IV* — Een twaalftal korte opstellen: kantteekeningen, fantaziën, polemische uitvallen in het vuur van den literairen strijd der jaren '20: Van Ostaijen zichzelf scherp determineerend te midden en tegenover allerlei meeningen en personen, met veel spettering in beeld en woord. Daarna een groot opstel dat wel de klassieke en beste verhandeling over het expressionisme in plastiek vergeleken met poëzie, zal blijven. Er wordt ferm, doch ditmaal op stevige wijze, in geabstraheerd, maar niet koel anatomisch, doch door v. Ost. die door en door dichter is en verder zeer rijk geïnformeerd was over de kwestie. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

89. OORLOGSLITERATUUR

10.982 **Dambre, O.** **83 : 89**

STAMPKOT. — *Antwerpen, De Oogst, (19 X 13) 64 blz.* *10 fr.*

IV — In 'n sterk-saamgebald esthetisch proza met groote stilistische kwaliteiten — al mocht het hier of daar wel ietwat spontaner neergeschreven — laat D[r] Dambre in 9 korte schuifkens de film afdraaien van de Stampkot-tragedie. Aan de nagedachtenis van Edward en Frans van Raemdonck is dit « Stampkot » 'n blijvend monument. Het verovert z'n plaats in onze literatuur. Omwille van z'n plastische taal, 'n vorstelijke gift aan ons Vlaamsche deklamatorsdiet. PAUL HARDY

10.983 **Hemingway, Ernest** **89**

DE LAATSTE ETAPPE. *Vert. uit h. Amerikaansch [A Farewell to Arms] dr Nico Rost en Margo van Rees. — A'dam, Ned. Keurboekerij, 1933, (22 × 15) 261 blz.* *fl. 2,25*

II — 'n Amerikaan — de schrijver zelf — als officier in 't Italiaansche leger. Leven aan 't front. De Italiaansche gegradeerden: 'n boel zwijnen. 'n Miezerige aalmoezenier die steeds door die welopgevoede heeren op schunnigen praat onthaald wordt en te medioker is om ze den mond te stoppen. De Amerikaan ontmoet 'n Engelsche verpleegster, leeft er mee, vlucht op 't einde van den oorlog met haar naar Zwitserland, waar ze in 'n verschrikkelijk kraambed sterft. Spijtig van dien eeuwig-vervelenden seksueelen liflaf, want « De laatste Etappe » is heel wat meer dan zoo'n alledaagsch realistisch oorlogsromannetje. Hemingway doet ons huiveren, door 'n totale afwezigheid van sentimentaliteit, iets wat hem de minste emoties doet wegmoffelen, alle details doet schuwen, en 'n slot aan z'n boek schenkt, zóó pathetisch dat je 't niet vergeten kunt. Streng voorbehouden. PAUL HARDY

91. AARDRIJKSKUNDE EN REIZEN

10.984 **Capek, Karel** **83 : 91 : 39**

KAREL CAPEK

OVER HOLLAND. *Geïll. dr den schrijver. — A'dam, van Holkema en Warendorf, 1933, (20 × 13) 112 blz.* *fl. 1,25; geb. fl. 1,30*

IV — Holland, gezien door een geestigen Czeck. 'n Heel vinnig, pittig boeksken dat van 'n scherp synthetisch waarnemings- en weergaafvermogen getuigt. Al kan er getwist worden over sommige uitspraken welke Capek d'r ex cathedra 'n beetje bont uitflapt, dan is dit bondige ding, alles bijeen genomen, 'n vroolijke rondkijk van een die wereld en leven en mensch met objectieve spirit beetpakt. Capek's teekeningen zijn in volmaakte harmonie met zijn proza. A. V.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 4 TWAALFDE JAARGANG APRIL 1934

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen

:-: VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR :-:

REDACTIE en BEHEER:
Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen, Cuylitsstraat, 27, Antwerpen
Postcheck: 241.02

Prijs voor België: — Abonnement: 35 frank. — Dit nummer: 5 frank.
Prijs voor Nederland: — Abonnement: fl. 3,50. — Dit nummer: fl. 0,50.

KANTTEEKENING BIJ DEN HEDENDAAGSCHEN ROMAN

door ANTOON THIRY

Het is een feit dat er in de geschiedenis der letterkunde nooit een genre heeft gebloeid dat zulk een buitengewonen invloed heeft gehad op den enkeling en op de gemeenschap, als de roman. Noch het epos, noch het drama is erbij te vergelijken op dit gebied.

Op 't oogenblik schijnt er wel een geduchte concurrent opgedoken te zijn voor hem, namelijk de film. En wat het worden zal eens dat de televisie, ter vervolmaking van den radio, overal zal zijn ingeburgerd, valt moeilijk te voorspellen.

Maar intusschen behoudt de roman als dusdanig zijn heerschappij. En, al zijn er teekens die op verzwakking wijzen, als drager van het gezamenlijke beeld van een cultuurperiode, kan men nochtans zoo goed als met zekerheid zeggen, dat hij daarin wel nooit zal overtroffen worden.

Verwarrend veel is er over den roman geschreven. De meest uiteenloopende beschouwingen werden erover gehouden en zijn wel niet te tellen de bepalingen waarmede men hem heeft trachten te omschrijven.

Verwonderd hoeft men daar niet over te zijn als men bedenkt hoe dit genre zich in den loop der twee, drie laatste eeuwen telkens heeft gewijzigd zoowel wat den invloed — t. t. z. de motieven, de stof en de behandeling — als wat den vorm betreft.

Na het eenvoudige, sobere, onopgesmukte en pretentielooze volksverhaal, als Dokter Faustus, de Wandelende Jood, Uilenspiegel en zoo

meer, zijn die onmogelijke ridder-, schelmen- en herdersromans ontstaan. waarin in een verzorgder taal, de fantazie ongebreideld hoogtij vierde. Een reactie bleef natuurlijk niet uit. Men keerde terug tot de werkelijkheid, oordeelde dat men een beeld diende te geven van het werkelijke leven, zoowel dit van zijn eigen tijd als van vroeger, en zoo splitste zich het genre geleidelijk tot den historischen, familie-, zeden-, socialen, kolonialen, wetenschappelijken roman, om zich ten slotte, na al deze gebieden der menschelijke bedrijvigheid bestreken en tot in zijn geringste bizonderheden te hebben uitgebeeld, in zijn jacht naar steeds nieuwe stof, samen te trekken en te beperken tot den zuiver psychologischen.

Is er, wat den inhoud aangaat alzoo, bijna geen samenvattende theorie van den roman op te bouwen, wat zijn vorm, zijn uitdrukkingsmiddelen betreft is het nog veel moeilijker tot een overzicht te!geraken. En dit voornamelijk sedert de psychologische roman op 't voorplan is getreden, of beter gezegd sedert de schrijvers naar het voorbeeld der specialisten in onze moderne wetenschap, ooglappen hebben aangedaan en de eigen ziel, of wat zij voor ziel houden, onder den microscoop van hun verstand hebben gelegd om er de stof voor nieuwe romans in te ontdekken.

Willem Kloos, in den tijd toen hij voor de vernieuwing der Nederlandsche poëzie opkwam, schreef eens dat kunst diende te zijn : « de aller-individueelste expressie van de aller-individueelste emotie », een meening die dadelijk vinnig bekampt werd en reeds lang heeft afgedaan.

Doch, al werd deze bepaling theoretisch reeds vóór dertig jaar als valsch verworpen, in de romankunst, aanvaardde men haar. De psychoanalyse die toen opgeld begon te doen hielp daar een handje aan mede. Het algemeen menschelijke werd angstvallig geweerd, en om dat uitzonderlijke aller-individueelste, verpersoonlijkt in zijn romanheld pakkend voor te stellen en als levende werkelijkheid te doen aanvaarden, zocht hij naar aangepaste, zooveel mogelijk prikkelende middelen om de slappe zenuwen en de moede hersenen van het lezend publiek in de gewenschte spanning daarvoor te brengen.

Net zooals in de wetenschappen, inzonderheid in de allerconcreetste, namelijk de natuurkunde, waar de geleerden door al dat splitsen en specialiseeren zoo ver gekomen zijn, dat ze op hun congressen elkaar bijna niet meer verstaan, ging het hier ook toe. Zooveel werd er aan « psychologie » gedaan, zoo « diep » drong men door dat de lezer op het laatst niet meer verstond wat men hem vóórhield.

En nog een ander verschijnsel deed zich voor. Elk nieuw werk dat weer eens wat « dieper » doorgedrongen heet te zijn en ook pakkender van expressie was, vernietigde daardoor tevens zijn minder volmaakte voorgangers. Boeken, enkele maanden tevoren nog hoog aangeschreven en algemeen bewonderd, werden als minderwaardig op zij geschoven en van het tooneel gedrongen.

Zoo beleefde men het schouwspel dat het genre door die ten spits gedreven « verinnerlijking » in feite bezig was zich zelf uit te putten en ook dat de lezer, verzadigd door dit te veel van het goede, zich van den roman begon af te keeren. Overal zoowat kon men van de boekhandelaars vernemen dat er meer en meer vraag kwam naar werken van theoretischen inhoud dan vroeger ooit het geval was geweest en men de schoone letteren liet liggen.

Maar zooals het in de letterkundige geschiedenis nog voorkomt in dergelijke kritieke perioden, zien we thans overal een reactie gaande tegen deze strekking.

Na romans zwaar van vermoeiende, overdreven « verinnerlijking », krijgen wij er thans die heel en al gericht zijn op « veruiterlijking ». Bizonder uit Amerika en Rusland komen ze ons toe. En het zou nog zoo kwaad niet zijn, als deze aan geen veel grooter euvel leden, namelijk aan een totaal gemis van wat men in het Duitsch de « Fabel » noemt en dat wij best omschrijven kunnen als de zich, uit de samenvatting van motieven, stof en handeling, geleidelijk voltrekkende metamorphose van de ziel van den held of de helden uit het boek.

Er moet groei zitten in een boek. Zonder dat heeft het geen zin, zooals trouwens geen enkel kunstwerk het heeft zonder dit fondament. Dit is er niet slechts de kern van, maar het bepaalt tevens de grenzen waarbinnen alles dient voltrokken te worden. Het is het brandpunt van waaruit elke handeling, elk gedacht, elk woord als stralen naar den lezer toe moeten komen om er zijn aandacht naar toe te trekken. Zooals in de wereldorde het geringste ding zijn zin en beteekenis heeft en voor hem die « zien » kan, getuigt van het goddelijke plan, zoo moet in den roman elk detail eveneens zijn zin en beteekenis hebben voor de zich voltrekkende « fabel ».

De nieuwe romans, waarvan deze van Lawrence en van Leonidow b. v. typische uitingen zijn, zijn rijk aan motieven, rijk aan werkelijk beleefde stof en zelfs vol echt bezielde handeling. Maar een « fabel » bezitten ze niet. Alles rijt zich naast elkaar, zonder verwikkelingen, zonder achtergrond, net zooals in van die zin-looze Amerikaansche films waarin een paar dood-gewone maar niet te min sympathieke personen almaardoor in actie zijn, boeien ze ons omdat er wat in gedaan wordt. Terwijl in de klassieke meesterwerken der romankunst, bij Dickens, bij Tolstoï, bij Hamsun, onze aandacht naar de helden zelf gaat, veel meer dan naar wat ze doen en laten, gebeurt in deze boeken juist het omgekeerde. Niet de menschen zelf, maar hun avonturen houden ons bezig en dat is verkeerd. Vandaar ook dat deze werken ons een gevoelen geven noch een begin noch een slot te hebben en ons onvoldaan laten. Zeker, we zijn in spanning geweest, hebben wat gezien, maar aangegrepen werden we niet, en van een overplaatsing uit dezen, door zijn schijnbare ongeordendheid, verwarrenden en beklemmenden wereld in den geordenden wereld van den dichter is er hoegenaamd geen sprake. Gezwegen dat er zich in ons, door de

kennismaking met deze « helden » een zekere veredeling of verdieping van levensinzicht zou voltrokken hebben.

Het is opvallend dat dit ontbreken van de « fabel » waar te nemen is zoowel bij Duitsche en Fransche, als bij Russische en Amerikaansche auteurs, die thans overal opgeld doen. Het lijkt wel of dit een kenteeken van de jongere literatuur is. Van « dichten », van « scheppen » kan er hier natuurlijk geen sprake zijn. Zekerlijk, ze teekenen ons karakteristieke menschen, de handeling is buitengewoon levendig, maar het allervoornaamste: de groei van een ziel, waardoor het gebeuren kosmisch ingeschakeld wordt, vinden wij er niet in en onvoldaan leggen wij deze boeken ter zijde.

Men kan de vraag stellen of dit verschijnsel enkel en alleen dient te worden beschouwd als een reactie tegen de overdreven, doodende « diepzinnigheid » van het vorige geslacht, als een bevrijding uit de duffe, beklemmende krochten-atmosfeer van het onderbewustzijn, terug naar het leven in de open, vrije natuur, naar de door niets belemmerde, spontane daad.

Best mogelijk is het niets anders. Maar mijns inziens hangt het te samen met een geestesstrooming in de laatste eeuw.

Normaal gesproken gaat elke gezonde belangstelling van de handeling naar de personen zelf, of om het filosofisch uit te drukken : niet om de functie van een ding is het ons in laatste instantie te doen, maar veeleer om het wezen, om de substantie van het ding.

In de oudheid en ook in de middeleeuwen gold dit als onaanvechtbare stelregel. Operari sequitur esse.

In de 19^{e} eeuw, de eeuw der « wetenschappen », trachtte men het omgekeerde te bewijzen. De functie werd het bizonderste, het « zijn » was er in bevat, beweerde men.

Is onze moderne « ontfabeling » soms geen literaire nalooper van dit wanbegrip, dat sedert Kant opgeld deed?

Merkwaardig is het dan wel dat gedurende de heele 19^{e} eeuw heel de letterkunde, zelfs de naturalistische school, vastgehouden heeft aan de oude waarheid, en steeds het zwaartepunt heeft gelegd op de « fabel ».

Gelukkig laat alles voorzien dat het tevens slechts een verschijnsel van voorbijgaanden aard zal zijn. Sedert een kwart-eeuw immers wordt er door de wijsbegeerte radikaal stelling genomen tegen die foutieve voorstelling der zaken. Husserl luidde met zijn phaenomenologie de reactie in en al de groote denkers verdedigen de oude wijsheid.

De literatuur zal in dit geval, zooals het trouwens steeds gebeurde wel volgen.

Daarbij zijn er nog schrijvers genoeg die zich niet van de wijs hebben laten brengen. En in de eerste plaats dient hier vermeld Sigrid Undset, die bouwend op de eeuwenoude levensleer van de Kerk, in haar « Kristin Lavransdochter », in haar « Olaf Audunszoon » een werk

heeft geschapen, zoo jong en vol handeling, doch tevens zoo oud en vast, dat het, net als de Kerk, tegen de stormen der tijden bestand zal blijven.

Wat men van de jongste wereldliteratuur in den aard van Lawrence en anderen, die nog varen in het kielwater der verlaten 19e eeuw wel bezwaarlijk zal kunnen getuigen.

Nieuws van het Noorderfront

door ERNEST VANDER HALLEN

Ik heb een heerlijk boek gelezen. Misschien kon ik net zoo goed zeggen : ik heb een onzeggelijk tragisch boek gelezen. Uit Duitschland kwam, destijds, via de romans van Frans Werfel en Süszkind, de plotse zucht tot ontleding van het hedendaagsche opgroeiend geslacht, een thema waarop de geleerde psycho-analysten zich met wellust konden werpen, vanwege het nijpende probleem dat door de «ongebondenheid» en de geestelijke verwarring, waarin de jeugd van deze jaren heet te verkeeren, zooveel gewonnen had aan interesse. Een tijd gold het kind als het meest merkwaardige experimenten-objekt; na den oorlog moest de meer gekompliceerde puber, die ook erotisch beschouwd interessanter is — een niet te onderschatten faktor voor den romancier — dan het kind, het ontgelden. De stapel literatuur welke, vooral bij onze Oosterburen, hieraan z'n oorsprong dankt, zou een pyramide vormen waarvan we ons de afmetingen moeilijk kunnen indenken. In Nederland uitte de ziekte zich hoofdzakelijk door een massa diepzinnige tijdschriften, bijdragen en lezingen, niet het minst van socialistische zijde, welke groep sedert eenige jaren haar stem mengt in het koor der politiekers die in roerende eensgezindheid het aloude lied zingen: « de jeugd behoort aan ons; de jeugd volgt ons, dus de toekomst zal de onze zijn », afgewisseld met het niet minder roerend refrein in lamentando : « Wat wil die jeugd, en waarom is zij niet volgzaam, waarom is zij eigenwijs, opstandig, ongebonden, verwilderd, genotzuchtig...? » Iemand die teekent : FRÉ DOMMISSE, heeft
10.985 in afwijking van de courante gebruiken een boek geschreven : **Waren wij Kinderen? (III*, 83.1 : 37)** waarin ze het innerlijk jeugdleven teekent van 'n meisje in dezen tijd. Een doodgewoon meisje, studeerend aan een meisjes-lyceum, uit elk oogpunt volkomen normaal, d. w. z., ondergaande op volkomen normale wijze en reageerende op absoluut normale wijze op de gebeurtenissen, invloeden, nooden en konflikten in en rondom haar. Ik geloof dat het innerlijke van dit meisje, dat beslist alle kenteekenen vertoont van absolute aanvaardbaarheid, de rustige oudelui van negentien vier-en-dertig, die meisjes hebben welke in dit levensstadium verkeeren, op een heftige en besliste ontkenning zou stuiten, en dat geen ouder ter wereld dit beeld als levensecht voor zijn

FRÉ DOMMISSE

kinderen zou erkennen. Ook de vader van Agnes was zelf in dit geval. Maar wie door beroep of omstandigheden gelegenheid kreeg om dieper door te dringen tot de psyche van de rijpende jeugd, vindt in het beeld van dit meisje al de elementen weer der problematiek in de ziel der huidige jeugd. Niemand heeft overigens het recht om verontwaardigd de handen ineen te slaan over zooveel verwording, en te oordeelen dat de huidige jeugd er onder de ruimere vrijheid van handelen niet beter om geworden is: dezelfde konflikten, dezelfde levensnood, eenzaamheid, leegte, erotische verwarring die hier openhartig worden blootgelegd, waren ook het deel van de vorige generaties; alleen waren ze in onze jonge jaren fatsoenlijkheidshalve meer gecamoufleerd en minder aangescherpt door de velerhande konflikten van deze laatste jaren die ook de rijpende jeugd niet gespaard hebben. Het is een nuchter boek, dit relaas over de innerlijke tribulaties van een jonge meisje in de gymnasium-jaren, doch het is tegelijk een vreeselijke aanklacht tegen de oudere generatie, die voor de beangstigende miseries van dit jeugdgeslacht enkel de oude nietszeggende formules even uit de kast te voorschijn haalt, en denkt dat ze aldus een afgrond dempen zal met een schopje zand; die niet beseft dat de reaktie dezer jeugd in hoofdzaak uitgaat naar het tekort aan geestelijken inhoud van dit leven, naar de beginselloosheid en tekort aan konsekwente caritas van het oudere geslacht, naar de manie, het hernieuwingsproces van deze beschaving, hetwelk zich dag aan dag sterker opdringt, te willen herleiden tot een kwestie van wetten, reglementen en kommissies. Typisch uit dit oogpunt is de plotse drang naar den levensinhoud van het katholicisme en het verlangen om zich te laten opnemen in de katholieke kerk, bij dit protestantsche meisje. Het is een boek dat ik dringend zou durven aanbevelen voor ontwikkelde ouders die zich voor allerlei problemen in hun kinderen gesteld zien welke ze niet aankunnen; maar ze moeten den moed hebben om niet telkens te zeggen : zoo is *mijn* kind toch niet. Het is overigens uitstekend geschreven; ik zou durven zeggen dat ik de laatste jaren weinige Nederlandsche romans las die zich technisch en stylistisch zoo hoog handhaafden als dit hier. Houd dit boek en deze schrijfster in 't oog: daar vernemen we nog meer over, of ik zou me sterk moeten vergissen.

JEF LAST, die reeds een paar proletarische romans schreef waaruit duidelijker en krachtiger zijn marxistische overtuiging sprak dan zijn
10.986 litteraire competenties, schreef een zwaar boek in romanvorm **Partij Remise, (II-III-S)** over den strijd tusschen de twee groote krachten die het sociale aanschijn van deze aarde bepalen: kapitalisme en socialisme; grootfinancie en arbeid. Het spel wordt hier gespeeld in het Nederland van kort voor en onder, en van even na den oorlog. Het volgt den loop der gebeurtenissen en de verschillende fasen van den grootschen strijd haast voet voor voet, sekuur als een dagblad-reportage, vanaf het in-

beweging-komen der massa ten gevolge van de voedselschaarschte binst den oorlog, tot het uitbarsten van den opstand en het wegebben der beweging, welke glorielooze eindfaze de aanleiding was tot de duistere titel van dit boek. Het is niet gemakkelijk een duidelijke lijn en een scherpen aaneenhang in dit boek te ontdekken; het geheel is een reeks tooneelen met minder of meer duidelijk onderling verband tot elkaar, waarin het verhaal van de paar jongens die dezen roman dragen, moeilijk weer te vinden is... Ik kan niet zeggen dat het boek me erg geboeid heeft; daartoe is het ook te breedsprakerig, te weinig heroïsch en te klein in zijn motieven van opstandigheid. Alles gaat hier om brood en arbeid; tusschenin wat berekening en diplomatie bij de grooteren, maar doorloopend een tergend materialisme, ontdaan van elke grootschheid. De antithese burger-proletariër is eigenlijk ook wat al te simplistisch en te primair: zuipende en hoereerende officieren naast een systeem van behandeling dat doet denken aan de Potemkin-geschiedenis; hooghartig zwetsende en intellektueelen-kletspraat-verkoopende studenten naast de diepste materieele ellende. Mij persoonlijk ergert ook de verhouding tot de sociale revolutie van den clerus, zooals die hier wordt geteekend : Mgr. Poels als gemeen politiek intrigant, die bij de legerleiding pleit voor een hardhandig onderdrukken van den hongeropstand; priesters aan de zijde der reaktie : kapelaans die de onderkruipers vergezellen tot aan den drempel der koolputten. Hier gaat het niet meer om een roman. Als Jef Last me komt vertellen dat dit realiteit geweest is, dan eischen we van hem een ander relevé dezer feiten, dan in romanvorm, waar hij niemand behoeft rekenschap te geven van de historische juistheid zijner beweringen. Ten slotte vindt ik de paar bladzijden waarin God, « de groote spulbaas », de rol en funktie vervult van een marionettenspeler, een kletspraat waarvan me het verband met de strekking van het boek totaal ontgaat. Het Marxisme heeft ondanks alles de laatste tien jaar niet veel bijgeleerd...

Ik ben, na aandachtige lezing van het lijvige boek van den heer
10.987 W. A. WAGENER, **Shangaï (II-L)** stiekem de uitgeversadvertentie binnenin den omslag gaan bestudeeren om aan den eigenlijken inhoud van het boek een recht touw te kunnen knoopen. Dit is me trouwens slechts ten deele gelukt; het gaat duidelijk over de dreiging die vanuit het verre Oosten uitgaat over de wereld, en waartegen het westen dat uiteenvalt in innerlijke dekadentie, de kracht tot geestelijke reaktie mist. Maar: « de conflicten van den hedendaagschen mensch (vooral op psychisch gebied) heeft de schrijver in een groot verband vereend willen zien met de naderende catastrofe. Er is geen enkel middel geschuwd om die diepere eenheid de wereld als troost toe te houden op den vooravond van de ideenstorting der beschaving. Want op het behoud van het besef dier eenheid moet deze kenterende tijd zijn gericht. Het is het eenige werktuig waarmee, na de debacle, opnieuw getracht kan worden de wereld op te bouwen. » Zooveel speurzin heb ik nog wel dat ik dadelijk merk dat dit kommentaar niet uit een uitgeverspen, doch uit die van den auteur zelf gevloeid is. In twee woorden gezegd dus: de avondlandidee,

getransponeerd en belichaamd in den strijd der Aziatische machten onderling, geperst rond het overspelmotief van een slet en een stuk of wat gedegenereerde oude heertjes, allen uit de super-high-life, en rond de laatste mislukte Vredeskonferentie. Het is een cynisch boek, harteloos en morbied en in hooge mate dekadent. Ergens, blz. 254-255, houdt de auteur een redeneering die hierop neerkomt : eertijds marcheerden de menschen op ten oorlog, omdat men ons opeischte in den naam van God, maar van nu af willen we het zoo goed en zoo veilig hebben als de dieren, voor dewelke we immers de vivisectie hebben afgeschaft; welnu, we zijn net zoo verlangend naar een warm hok als een dier... « Men bezorge ons dus omstandigheden waarin wij ontslagen zijn van alle zorgen, waarin geen werkloosheid ons kwelt,... waarin wij groot en sterk en goed doorvoed en welverzorgd kunnen leven en ons kunnen vleien in de wetenschap dat het ons aan niets ontbreekt.... waarin wij, tot bloei en schoonheid gekomen, op het hoogtepunt van ons bestaan, juist als de kurve weer omlaag dreigt te duiken, tenslotte gelaten ons het schietmasker voor het voorhoofd kunnen plaatsen om den laatsten gang naar Fray Bentos te ondernemen, ten einde als corned beef of als verkwikking bij een champagnefuif ons nog verdienstelijk te kunnen maken voor de wereld... Het gaat erom, dat, als wij gelukzalig levende ossen zijn geworden en ons de geesel van het mildvuur treft, men ons niet harteloos cremeere, maar ons voere naar een modern destructiebedrijf, want velen onzer gaan drachtig aan technisch vet en uit ons gebeente kunnen gelatine voor pudding, lijm voor meubelen en kaakjes voor de kinderen om toe te geven in den winkel, worden bereid.... Ongetwijfeld, het bestaan van een modern dier is aanlokkelijker dan het bestaan als mensch. Op welke manier dan ook : wij wenschen ons bestaan gewettigd te zien, een bestaan zonder servituten van oorlog of wat daar op lijkt, een geoctrooieerd bestaan als van een eenvoudig handelsmerk... » Excuus voor dit citaat ; het is tegen mijn gewoonte, maar het was noodig om het allooi van het pacifisme van dit boek te laten apprecieeren. Cynisch, erotisch, wijsgeerig dekadent, pacifistisch zonder restrictie en zonder den minsten zin voor metaphysiek. Ik wil gaarne erkennen dat het boek stylistisch een sterk stuk werk is, naar het recept van Ilja Ehrenburg; litterair is het even krachtig en schitterend, in zijn geest en uitwerkselen even verderfelijk als de boeken van dezen genialen Rus. In godsnaam, wie schrijft er de optimistische roman voor dezen tijd? « La défense de l'Occident » is misschien een minder dankbaar litterair thema dan de « Untergang des Abendlandes », doch het eerste en het laatste wat we thans noodig hebben is vóór alles : geloof in het leven en in den mensch.

Laat me nu nog met de gauwte vertellen dat een mijnheer M. SLUYSER
10.988 een prettig en verzettelijk romannetje schreef : **Jacobus Fredericus de Brie (IV-s)** dat ge in hoogstens twee, drie asems uitleest, zonder dat dit bedenksel u merkbaar kwaad heeft gedaan. Het is een romannetje, stijl detectief, alleen wat té doorzichtig, rond het thema van de internationale radio-industrie die bedreigd wordt door de uitvinding van een nieuw systeem van receptie, welke van aard is om gansch de radionijverheid

M. SLUYSER

zooals ze staat en draait den grond in te boren. Hier leest ge tot stichting van het proletariaat hoe de trusts en maatschappijen het aan boord leggen om het zaakje uit den weg te ruimen, waarbij ze evenmin terugdeinzen voor een moord als voor de gemeenste chantage. Alles goed en wel, maar de anti-kapitalistische tendenz ligt er àl te dik op, zoodat er een moment komt dat het in z'n geheel onaanvaardbaar wordt, nl. wanneer het kapitalisme, waarvan de vertegenwoordigers ten slotte toch niet zoo'n simplistische lui zijn, een karikatuur wordt van zichzelf; — de grootste fout welke de auteur van een tendenzroman kan begaan. Ik wil ten slotte nog gaarne erkennen dat ik veel genoegen heb beleefd aan het pretentielooze boekje van J. KAREL

10.989 BREDERODE dat onder den titel **Wat een Zwerver droomde en zag (IV)** een collectie novellen-in-'t hotel biedt die alleszins lezenswaard zijn; zoo echt van die goede ouderwetsche vertellingen : een ietsje sentimenteel, wat gemoedelijk, wat romantisch, met een verre reminiscence aan Oostersche steden, een verre parfum uit de halls van dure hotels, een ver lawaai van stationsperrons en van hoofdstedenboulevards. Stylistisch is het niet bepaald een meesterwerk, maar het is dragelijk geschreven, en ge leest het niet in de eerste plaats uit literaire overwegingen, wel om het leven dat hier krachtig en boeiend gereveleerd, en de mensch die ons hier groot en vol onverwachte facetten ont-dekt wordt. Ik geloof dat we ook den naam van dezen auteur te onthouden hebben.

ROMANKRONIEK

door Anton van de Velde

Ach, ketter-van-'n-letterzetter...

Herluf van Merlet zal in z'n vuist gelachen hebben toen hij zijn «Bond van eerlijke menschen» als katholiek-tendensieus met het speciaal ruitje geteekend zag (cfr. Boekengids, Februari '34)... Waar gaan we naartoe, geliefde parochianen, wanneer ook de lynotipist apologetische bevliegingen krijgt? Kom ik je ooit tegen, kerel, dan zal je 't visioen van 't laatste oordeel beleven. Intusschen koester ik sadistisch de slang aan m'n boezem. Racca!

10.990 In die stemming ben ik met L. H. VAN LENNEP **Naar den heiligen Berg (III)** gegaan, aanvankelijk met den zwierigen stap die de gerapierde ridders van Dumas en C° typeert, doch geleidelijk verloomend naar 't stofferige rhytme van 'n woestijn-dolage. 'k Ken mezelf niet de kwaliteiten des kameels toe; m'n zwelg- en uithoudingsvermogen is àl te

beperkt voor van Lennep's egyptologische lange-adem-proza, en 'k heb 'n razende lust om er mij van af te maken met 'n accessit: goed voor specialisten. Vrees voor ontwijding weerhoudt me. Lord Carnavon stierf weleer na profanatie van Tuthankamon's grafstee, en 'r zitten muggen in m'n kamer, wie weet met vergiftigde slurf? Zoo dan: m'n respect voor den heer van Lennep, auteur van **Chnumhotep, de Schatbewaarder,** een vertelling uit het oude Egypte, en van **De sycomore van den Vijver,** een vertelling uit het oude Egypte, en van **Naar den heiligen Berg**, een vertelling uit het oude Egypte... Eén ding is mij in dit laatste boek zeer lief geworden, namelijk het recept « om alles lenig te houden ». Luister, lezer (en lezeres!):

« Vet van een varken, olie van wormen, olie van den abchersoe, olie van 'n muis, olie van 'n kat...

en wanneer « de verharding verdwenen is », volgt nummer twee:

« mest van den ezel, gist van den opiumdrank, vet van een rat, sla, uien, boonen, witte olie. Meng dit en zalf er uw lichaam mede; dit geschiede vele malen. »

't Is mij een vreugde geweest, juist in dat paar bladzijden te vinden: 1° de formule voor 'n verjongingskuur (slanke lijn!); 2° verruiming mijner ethnologische, pharmaceutische en oriëntalistische begrippen. Weshalve ik, I-m-hotep, Ptahhotep, Sesostris en van Lennep dankend, deze bergreis allen wankelmoedigen ten zeerste aanbeveel. Hou d'r den moed maar in!

10.991 'k Ben compensatie gaan zoeken bij **De Wilden van Europa (IV)** en 'k heb ze gevonden, de hemel zij er om geloofd! A. DEN DOOLAARD is 'n paar uur m'n kameraad geweest langs de poeierige banen van Zuid-Frankrijk, in donker-glanzende druiven-oasen, zonnebijtende steengroeven, gloeiende lavendel-vlakten, en na la doulce France, in Joego-Slavië, Dalmatië, Macedonië en waar nog al meer! Voorzichtigheidshalve worde mij nooit meer over Baedeker gesproken! Wanneer 'k er ooit nog op uittrek...

(« De jonge Tobias, het reispak op de schouders, wacht naar den zegen zijner ouders »)

ga 'k Den Doolaard achterna; zijn voorbeeld en zijn boek zijn als 'n soort klaroenstoot die de poorten van 'n nieuwen morgen doen openzwaaien! Mooi gezegd, he? Maar wat zou 't 'n zegen zijn voor mijn evennaasten die, evenals uw dienaar, verstikt zitten in boeken en hypothecaire zorg, op 'n goeien mirakuleuzen ochtend ineens vrijbuiters te worden en zélf te klaroenen de wereld-doorschetterende cacophonie van den bevrijden slaaf! Den Doolaard, uw « Druivenplukkers » waren mij lief, maar uw *Wilden van Europa* hebben mij beroesd als 'n overdaad van onvervalschten wijn. Wie zóó dolen kan als gij, Doolaard, is 'n

A. DEN DOOLAARD

kerngezonde kerel; wie 't zóó schrijven kan als gij, is 'n rasridder van de edelste pen. Ik merk eerst nù dat ik 't woord « literatuur » heb vergeten. M'n aandacht was gespannen naar m'n rugzak aan den muur. Voor wanneer, kameraad? Voor wanneer m'n bergen, valleien, stroomen, zeeën? Voor wanneer de ruk uit het juk van 't lamme bourgeois-bestaan? Ik zie vrienden glimlachen met veel ironische commiseratie... Der Narr hat seine Schuldigkeit *noch nicht* getan...

En zoo bijt ik m'n scherpe kiezen dicht. Ziehier, geachte vergadering, het mooiste beest van de markt: de pithecantropus van ALBERT
10.992 HELMAN, luisterend naar den naam **Waarom niet? (II-III-s-k)**. Ik zei in Februari m'n ontzag voor dat boek, nee, 't is geen boek, 't is 'n blok, 'n klomp, 'n mastodont, 'n berg, 'n doode massa! Eine lebende Leiche heeft Helman door z'n eigen dagen (da's niet zoo erg) en door de mijne (en da's erger!) gesleept. Wat moet ik er mee aanvangen? Bah, 'k heb er genoeg van. Philosophie? Hij praat z'n eigen recht en mij omver. Omver in den zin van 'n soporifieke bui. Wanneer 'k ooit den tijd vind, zal 't me « zeer aangenaam » zijn, die 1040 bladzijden nog eens zin na zin te herlezen, maar bestel me dan tijdig 'n hoek in 'n sanatorium. Ik zie de ontevredenheid rimpelen in 't doorluchtig voorhoofd van accurate professoren: Men maakt zich niet van zoo'n boek af met 'n lolletje zonder meer. Helman *is* iemand en wanneer hij zoo'n werk schrijft..... Alla, ja, toe, 'k zal 't « fatsoenlijk » bespreken. Primo: In de veronderstelling dat Helman militant communist of anarchist is, vind ik z'n literaire overdaad alles behalve konsekwent. De dààd, kameraad! Heb je van m'n leven gehoord dat 'n revolutionnair, die bestendig aan z'n leiband rukt, eventjes z'n opinies gaat verdedigen in zoo'n kanjer van 'n boek, waarin, noteer goed, die opinies eerst recht na de vijfhonderdste bladzij te voorschijn komen? En, secundo, *hoe* worden zij verdedigd? 'n Web van controverses; je merkt wel zoo ongeveer 't centrum van 't weefsel, maar de ontelbare draden leiden voortdurend je aandacht af. Er is maar één conclusie: Helman heeft zat genoeg van de huidige wereld, en er is, buiten hemzelf — natuurlijk — en geestverwante menschen en organisaties, niets dat deugt op 't ondermaansche. Mij goed, man, je hebt het recht 'n overtuiging te verdedigen, ten minste wanneer je 'n overtuiging *hebt*, en juist dit laatste is me uit uw encyclopaedie voorloopig nog niet gebleken! Ik denk zoo maar: Helman is zich aan z'n verbittering te buiten gegaan, met 't dubbel dwaas en triestig gevolg: als roman, nihil, en als opineering negatief. *Waarom niet?* is 'n boek dat nù door Helman woest zal verdedigd worden. Helman is trouwens zelf het sterkst overtuigd van z'n geestelijke kapitaalkracht, maar er komt waarachtig 'n tijd waarop Helman zelf tot het inzicht zal komen hoe ijdel, hoe nutteloos, hoe steriel z'n krachtpatserij is geweest. Keert hij later kazak,

ALBERT HELMAN

dan zal 't boek hem dwars zitten; wordt hij ooit in werkelijkheid de man-met-de-handgranaat, dan zal hij zelf getuigen: Mijn frazes, mijn dikke duizend bladzijden waren onzinnig tegenover de harde, doodende realiteit van *één* ons dynamiet. 't Experiment van literatuur in dienst van 'n idee is nooit falikanter misgeloopen. Maar interessant is thans wat volgen zal. Helman is nu gearriveerd waar hij dacht te moeten zijn. Laat ons eens uitzien naar z'n verdere activiteit. Wie ongeveer alles negeert — behalve den mensch in materialistische collectivisatie — valt vroeg of laat bitter bedrogen uit. Zelfs 't Russisch experiment bewijst niets tégen die bewering. Moscou is tien jaar bezig. Wat zijn jaren? 't Is treurig, 'n *eeuwigheid* te fantaseeren in de wankele waarden van den *tijd*.

En nu moet ik even voorstellen de nieuwe combinatie: WILLY CORSARI-JOH. R.-TH. CAMPERT, auteurs van het formidabele detectieven-
10.993 epos **Klokslag twaalf (III).** 'k Kan begrijpen dat Corsari, van wie *De man zonder uniform* hier besproken werd, en die blijkbaar niet van uniformiteit houdt, het genre ad 70 cents per compleet verhaal aanpakt, en daartoe niet erg bodemvast zijnd, beroep doet op Alfonsus, Bernardus, Carolus, Desideratus, Emilius, Felicitas, Gustavus, Hendrikus... enfin kortweg Joh. R. Th. Campert. Voor dergelijke diepzinnige verhalen, waarin de verantwoordelijkheid des auteurs én zijn prestige naar ik vermoed zeer zware eischen stellen, is 't billijk 'n goeien loods aan boord te nemen. Intusschen is 't vrachtje niet bijster kostbaar. Doch 't zij toegegeven dat hier de 70 cents-lectuur literair op 'n hooger peil staat — daarom is 't ook 1 gld. 25! — maar wat wordt zoo'n ding saai met z'n eeuwige club- en interieur-bijzonderheidjes, en hoe pedant zijn de dialogen in de intimiteit zoowel als in de « soos ». Eduard Veterman zou er wat ànders van gemaakt hebben, geloof me. 't Detective-verhaal is 'n soort specialisatie met heel bijzondere formules en aanleg. Er is met dat genre steeds 'n groot publiek (trein, tram, bus, atelier) te bereiken, en als dusdanig wordt het 'n gretig aas voor 'n uitgever. 'k Meen echter dat Corsari op dit terrein lichtelijk verdwalen zal. De associatie met Alfonsus, Bernardus, enz. zal weinig baten. Rechtuit gezegd: *Klokslag twaalf* heeft me totaal onberoerd gelaten. 'k Had waarachtig, vaag bewust der gewone normen van zoo'n middernachtgeschiedenis, meer gruwel, meer intrigue, en meer spanning verwacht. Voor eenmaal dat ik met brio 'n duikeling waag in 'n belofterijke moordpartij, kom ik ontgoocheld weer op 't droge... Conan Doyle zal er bij staan grinniken en 'k grinnik mee.

J. R. TH. CAMPERT

Er is niks zoo plezierig als boeken-verduwen-per-dozijn! Daar is 'n hoofdredacteur die je regelmatig 'n dopping geeft in den maandelijkschen romanvloed. Je sakkert telkens met veel overtuiging: Nóg niet genoeg gepest? maar dan rijst

het mooie, strenge beeld van den Plicht vóór je oogen (da's 'n opgaaf voor 'n monument) en je wankelt, weifelt en voelt weer de zachtaardige gelatineuse eigenschappen bovenkomen, de karakteristieke gewaarwording des plichtbewusten lezers die in 'n boekengids schrijft voor andere lezers. Maar die laatsten hebben 't jandorie toch wel gemakkelijk! Laten zij me ten minste toelachen met 'n beetje deelneming — of dat zij loeien met 'n cynischen grijns om mijn antieke onderworpenheid. Misschien komt er ook eens 'n dag dat uw dienaar pamfletten schrijft, tenzij 't een kookboek werd in rhetoricale vaerzen, maar dàn citeer ik recepten met gecamoufleerde vitriool. Voilà!

Na dien snik à la Piet Paaltjens neem ik u verder bij 't welwillende handje. Hier hebt u, dames en heeren, nog twee romans. Nummer *één*:
10.994 **Als kinderen roepen (III-IV-N)** door R. de Vries-Brandon, is eigenlijk niet zóó kwaad van opzet, maar 'k geloof niet veel aan 't humanisme dat er in verkondigd wordt. De aanvang van dat serieuze boek is niet gelukkig. Henk en Loek — beiden naar m'n schatting juist meerderjarig —, twee « vriendjes » zooals dat in liberale middens heet, worden wakker in het duin. Adam en Eva junior in badcostuum. De ouders van Loekie, zeer deftige standing, liggen 'n beetje verder op het strand. « 'n Vliegtuig kwam langs de kust aanzweven en scheen te drijven onder de hooge luchten. » Nou, zoolang 't slechts *scheen* te drijven, kunnen we gerust zijn. Enfin, dat vliegtuig heeft dus Loek en Henkie wakker gemaakt, en zoo krijgen we stilaan te weten dat Loek tot advocate gepromoveerd is. Loek blijkt 'n zeer karakteristieke jonge dame. Ze wil geen juristenpractijk, gaat liever ergens op 'n burokruk zitten, maar dat duurt alweer niet zoolang. Tusschendoor blijft ze 'n tijdje ingeburgerd bij 'n oudere getrouwde zuster met kinderen en houdt zich onledig met de honneponnige philosophie van bezigheidslooze vrouwtjes en met 'n soort kinder-Sehnsucht. Ik zal 't kort maken. Loek wil niet van Henk hooren. De jongeling werd namelijk verliefd op haar. Natuurlijk kwam 't eerste sinjaal na 't ontwaken in de duinen, maar kom, Loek vindt het akelig dat ze 't vriendje in hem zou moeten omruilen voor 'n vrijer. Wees gerust, tóch zal 't zoover geraken. Tijdens 'n beestachtig onweer staat de van-niets-bange Loek op 'n balkon te kijken en te droomen (misschien is dat noodig « als kinderen roepen »?) en daar passeert toevallig Henk. Stel je voor dat de bliksem zich permitteert vlak vóór 't balkon in den grond te slaan. Henk verliest z'n paraplu en z'n hoed in den storm, maar wat zijn die rekwisieten waard, o heldendom, wanneer je reeds je hàrt verloren hebt! Henk is als 'n bolied naar de verdieping geschicht en Loekie voelt zich opeens in z'n knijpende armen. 's Anderendaags zijn ze officieel verloofd. Wat 'n bliksem vermag, he? Nochtans vraag ik den lezer meewarig over Henkie heen te buigen, want vergeet niet dat de kinderen nog altijd roepen. Tot dan toe wist ik nog niet goed wààr dat geroep klonk, maar opeens wordt 't duidelijk: 't was vanuit Singapore waar 'n soort crêche moet gesticht worden voor kleine verdwaalde inlanders. Dat lezen we blz. 184, in

R. DE VRIES-BRANDON

'n brief van meneer Doesschate die in Engelsch-Indië met 'n bijzondere zending gelast is. De laatste twintig pagina's roepen de kinderen (da's alleen hoorbaar voor Loek) steeds luider en op blz. 210 voert de boot haar mee. Henkie kreeg in extremis 'n zeer ontroerde verklaring voor z'n blauwe scheen en mag op Hollandschen nuchteren bodem blijven. Potverkoffie, dat moet liefde heeten! En wat over de rest? Ik heb respect voor 'n « moederlijke » roeping, maar 'k wed dat Loekie 't in Singapore geen maand volhoudt, tenzij de Indische jochies zoo knus zijn als theemutsen. Mevrouw Devries is 'n gevoelig auteur, daarvan liggen de bewijzen in haar boek voor 't grijpen, maar 't maakt 'n mensch 'n beetje mat en moe, 'n onderwerp van ernstige waarde behandeld te zien door iemand die, naar ik via Loekie gissen kan, nooit de harde, brutale, soms vieze werkelijkheid van naderbij heeft gekend, laat staan gegrepen! Missionaris-zijn à la Loekie doet me glimlachen. De missie en de huiselijke traditioneele pralines; de missie en 't smetloos tafelkleedje, 't haakwerkje, de cosy corner, de gezellige klatsj; de missie en 't comfort van 'n zorgeloos leven. Werkelijk, mevrouw, ik herhaal : volgende maand is uw Loekie terug in patria. 'n Vrouwtje, zooals u 't teekent, is geen product voor 't reuzenlabeur dat niet voltrokken wordt door wat troebelen en grilligen offergeest. Offergeest? 'k Zal 't in plat Vlaamsch zeggen: Loekie heeft kuren. Zet haar eerst 'n flinken tijd aan 'n waschkuip vol van allerlei... kinderrealisme, daarna kan ze nóg naar Indië. Loekie is van 't soort dat in de missie 't werk kan làten doen door vier paar meiden en knechts. Ook 'n offergeest, maar 'n gemakkelijke! Met dat al hebben we alweer 'n boek vol zoogezegde tijdsproblemen. Heerejee...

Nummer twee: Minder gewichtig-doend en daarom iets sympa-
10.995 thieker is **Witte Gait (III)** van WALTER BRANDLIGT. 'k Heb bij 't lezen van dit boek éven de atmosfeer gevoeld die b. v. in « Hampit de jager » 't gebeuren overluifelt, zooiets tusschen droom en realiteit, of beter: de realiteit in den nevel van droom tot 'n soort gefantaseerde grisaille verwerkt. Soms hoorde ik 't vertraagde rhtyme van 'n geheimzinnig vertellen dat 'n Vanderhallen b. v. in z'n « Kristiaan » aanwendt, maar Brandligt kan 't niet halen noch bij Kneip noch bij Vanderhallen; daartoe is zijn fantasie 'n te wankelwillig heidensch dametje. Droom en fantasie kùnnen voortreffelijke stimulators zijn voor 'n schrijverstemperament, en verrukkelijke maar gevaarlijke inspiratiebronnen voor 'n boek, doch Brandligt's muze wordt flauw en week in haar bloedlooze sentimentaliteit. Die *Witte Gait* had 'n goed en vrijwel oorspronkelijk boerentype kunnen worden, z'n verliefdheid incluis, was daar niet z'n gereedelijke kopbuigen voor Hendriks die hem de steedsche Rie uit de handen kaapt... nadat juffrouw Rie (die juf doet heel gek, meneer Brandligt!) 'n levend souvenir van Witte Gait onder 't hart kreeg. Zie je, we gaan

nu niet erg realistisch doen, maar dàt is geen droom meer, zoo'n boerenplatbroekerij heeft met 't impressionisme van het genre niets meer te maken. En door dat ziekelijk-sentimenteele « geval » van Rie en Gait is 't heele boek verkorven. Omdat de gevoelsconsequentie hier 'n deuk kreeg die niet alleen de harmonie en de stemming van 't geheel reddeloos havent, doch die meteen de moraal op 'r kop zet. Wat zei ik weer van « gevaarlijke inspiratiebronnen »? 't Is weinigen gejond, 'n droomfantasia zóó uit te werken dat zij 'n verkwikking is voor ons hart. Zoo hongerend als wij hunkeren, in uren van verstilling, naar woorden die ons eigen gedroom verklanken in de schuchtere en broze halve tonen van ons beste ik, zoo heftig komt ook dat beste in opstand tegen de prostitutie der verbeelding. Is het leven, het reëele botte leven niet hard en nijdig genoeg, dat we ten minste onzen droom ongerept mogen behouden? Stoor niet den vrede van dit allerlaatste hoekje waar 't overschot van onze gemoedsgoedheid bang verborgen is. We zijn door de brutaliteit van ons alle-dag-bestaan in zooverre invalied geworden dat we 't eenig-valiede van ons hart veilig willen, want nee, hemel, 't is zeker niet in de pathologisch-realistische schrifturen van dezen tijd dat we ons soelaas zullen vinden. Tusschen de vlijmende uren in, hebben we de laatste gaaf-gebleven cel van 't moede menschenhart méér dan noodig. Kunt ge dat mysterie zuiver verwoorden, doe het, zooniet: Vade retro.

Hierbij kan 't voor heden genoeg zijn. Blijf rustig zitten, lezer, en steek 'n gezellig, gemakkelijk sigaartje op. Uw dienaar zal verder boeken lezen. U krijgt de kroniek regelmatig en comfortabel thuisbesteld. Avec les hommages de l'auteur.

Een nieuw Boek van Timmermans

is altijd min of meer een gebeurtenis in Vlaanderen en zelfs daarbuiten. Ook voor menschen en tijdschriften die de laatste tien jaren geleerd hebben wat sceptisch te staan tegenover het werk van dezen mode-auteur, en bereid zijn gansch hun kritischen speurzin teweer te stellen om zich niet te laten op sleeptouw nemen door het inderdaad prettige clichétje dat deze beroemde Lierenaar precies op het psychologisch moment ontdekt en ijverig geëxploiteerd heeft. Er was eenige jaren geleden een zekere dosis moed — of snobisme — noodig om het tégen Timmermans te durven opnemen; nu is er even veel moed vereischt om het vóór hem op te nemen. Maar ik doe het hier gaarne en
10.996 met overtuiging naar aanleiding van zijn pas verschenen novelle « **De**
◆ **Krabbekoker** » **(IV*)**.

Inderdaad heb ik deze vertelling met plezier gelezen, met meer plezier dan gelijk welk ander van z'n laatste boeken, die zulk gewichtig uitzicht zetten onder het etiket psychologisch, biografisch, hagiografisch. Hier heeft Timmermans het gelukkig gedacht gehad niet anders te

Felix Timmermans

willen zijn en niet hooger te willen vliegen dan zijn mogelijkheden reiken; het resultaat is geworden een prettig volksch en Timmermansiaansch - gemoedelijk vertelsel naar de bekende, thans licht aftandsche formule. Er zijn een paar elementen in van de Pirroensche gezellen, er is wat devotie, wat folklore, wat tranen, wat artiste-bohémiengeest, een joviale pater, een pijpensmorende goêlever, een kleinstad, enfin, ge vindt de rest zelf wel. In twee woorden komt de Geschichte hierop neer: een jouissant pallieteriaansch drietal dat in een hut woont naast den Nethedijk, aanvaardt als Vierte im Bunde een verloopen sujet, zoon van een serieus burgersgezin uit de stad. Een mooie dag redt deze laatste een meisje dat op het punt is zich te zelfmoorden, daar ze door haar vader — een loeder van 'n vent — aan de deur gezet is wegens het op komst zijnde kindje. De joffer vindt onderdak en vriendschap bij de vier; eigenlijk meer dan ze wenscht, want het verloopen stadssinjeur laat haar niet met rust. Het kindje komt; de Krabbekoker die destijds eenzaat werd wegens de ontrouw van z'n vrouw, vindt eindelijk rust en vrede terug aan haar sterfbed; op een donkeren nacht verdrinkt een der drie maats met het kindje in zijn armen; niet lang daarna reist een tweede met het meisje als bruid naar Italië; de Krabbekoker blijft alleen met zijn verdriet in z'n huizeke bij de Nethe en het kroegske. Het leven gaat voorbij...

Gelijk in gansch zijn overig werk liggen de kwaliteiten van dit verhaal niet in het epische, doch in de verrassende typeering van het viertal. Vooral artist Victor, schilder en gewezen circusklown, is een éénige figuur, zooals onze letterkunde er niet veel rijk is. Ook Cicero met den eeuwigen bolhoed en z'n huisvrouwenneigingen is een sterkgeteekend type. Ik wil beslist de beteekenis dezer novelle niet opdrijven

alsof ze een geniaal stuk literatuur beteekende, doch ik beken gaarne dat ik de laatste maanden geen enkel boek met zooveel plezier gelezen heb dan dit hier. Men versta me goed: het is werk dat buiten z'n tijd en verhoudingen staat, en net zoo sterk archeologisch aandoet als de escapades van Pirroen of Pallieter, maar ik aanvaard het voor wat het wil zijn: een prettige landelijke vertelling, licht sentimenteel, wat optimistisch en wat vroom, en vóór alles volksch. Het folklorisme hindert hier niet, het maniakale waarmee al de figuren van Timmermans besmet zijn dringt zich niet hinderend op in dit boek. Kortom, het heeft de kwaliteiten van 'n goeie, ouderwetsche Timmermans. Het is nog altijd niet de revanche die hij ons wegens zijn laatste werken verplicht is, maar we aanvaarden dit boekske voor wat het is: een prettige vertelling zonder de versleten clichés waar we nu langzamerhand genoeg van gekregen hadden. En ieder kan dit verhaal lezen en genieten.

DOEMSDAG OVER DE JEUGD?

Dr H. VAN LIESHOUT : Onze onevenwichtige Jongeren

10.997 ◆ IV — Voor zoover ik heb kunnen nagaan is de Nederlandsche pers niet mild geweest voor dit boek (1), vooral niet waar de jongeren zelf gelegenheid kregen om hun oordeel over dit werk te geven. Hun appreciatie gold overigens niet zoozeer de stelling van den auteur — voor zoover men hier van stellingname kan spreken, want de bedoeling was enkel een karakteristiek te geven van de diverse strevingen en activiteiten der jongeren — als wel de misleidende eenzijdigheid en onvolledigheid van dit boek. Dr van Lieshout heeft met pijnlijke nauwkeurigheid en écht Hollandschen zin voor het detail, al wat van ver of van dichtbij de verrichtingen en publicaties der jongeren in Nederland betreft, bijgehouden; vooral hun publicaties. Voor geïnteresseerden die niet over den noodigen zin voor orde en systeem — of over de noodige kapitalen — beschikten om al de diverse artikels, debatten, besprekingen en publicaties te verzamelen en te klasseeren, is dit lijvig boek een kostbare mijn van materiaal, dat hier voor hen uitgeknipt, gerangschikt en bruikbaar gemaakt werd. Het is geen kleine verdienste van dit boek, maar het is ook de eenige. Een ernstige bespreking van een werk als dit hier zou onvermijdelijk tot allerlei uitweidingen en beschouwingen leiden over verhoudingen en ideologieën die tot het volmaakt verleden behooren, en waarvan de belangrijkheid in omgekeerde verhouding staat tot de drukte die er destijds rond gemaakt werd; ik beperk me daarom slechts bij een paar bedenkingen over zaken die ten slotte den geest en den inhoud van dit boek bepaald hebben, afgezien van de massa feitenmateriaal waaronder de lijn van dit werk bijna verdronken schijnt. Eerst en vooral : de auteur miste de objektiviteit die

(1) Tilburg, Henri Bergmans & Cie, 1934, (21 × 15) 296 blz. fl. 2,90.

bij zulk werk voorop moet staan; reeds de titel getuigt van het vooroordeel waarmee Dr van Lieshout zich aan het werk zette. Wie kan in 's hemelsnaam als eerste kwaliteit van de jeugd eischen dat ze evenwichtig zij? Men kon net zoo goed een titel bedenken : onze konservatieve ouderen. Als de auteur überhaupt wilde bewijzen dat rijpheid, doorzicht en evenwicht niet behooren tot de eigenschap der jeugd, had hij zich de moeite van zulk lijvig boek wel kunnen sparen; het valt niet moeilijk uit de gedragingen der jeugd, haar tijdschriften, gedichten, polemieken, kritieken te bewijzen dat ze het essentieele mist van een rijpe mannelijkheid. En toch is ieder ter wereld volmaakt hierover akkoord dat diezelfde gedragingen dezer jeugd ten slotte beslissend zijn voor de toekomst der gemeenschap; niet alleen voor haar litteraire en artistieke toekomst, doch ook voor haar politiek, haar ekonomie, haar sociaal komplex, haar religieuzen zin. We aanvaarden dus gaarne dezen titel en dus de thesis van dit boek als een eenvoudige bestatiging, niet als een beschuldiging; eenmaal zoover, dan ligt de verklaring en de logica van al wat de auteur ons deze driehonderd bladzijden lang probeert in 't oor te knoopen, voor de hand. Verder ondergaat men het bevreemdend gevoel dat de aktiviteit dezer onevenwichtige jongelui — bijna allen zijn thans tusschen de dertig en de veertig — sedert een drietal jaren plots stilgevallen zou zijn, en er sedertdien geen ingrijpende dingen zouden geschied zijn, als o. m. de zwenking dezer groepen in anti-demokratische richting uit politiek oogpunt, het verleggen der literaire aktiviteit naar andere terreinen, om nog te zwijgen van het verdwijnen van sommige tijdschriften en het ontstaan van nieuwe. (Volgens Dr van Lieshout is de thans sedert ruim twee jaar verdwenen « Paal » nog steeds het middenpunt der jongerenbeweging, en wordt van een blad als « De Christofore » slechts terloops en in een voetnota melding gemaakt). Ook de zwenking van een niet-onaanzienlijke groep van jongeren die zich vroeger hoofdzakelijk als letterkundigen lieten gelden, naar een revolutionnair-katholieke beweging, wordt hier niet vermeld. Ten slotte schijnt het mij toe dat de auteur veel te sterk en te eenzijdig het zwaartepunt der jongerenaktie op litterair terrein heeft gelegd, terwijl het toch duidelijk is dat het ethisch standpunt bijna telkens bij hen primeerde, en bij meer dan één groep de literatuur enkel een vorm en gelegenheid was om zich sociaal, politiek of religieus te uiten, en hun eigenlijke bekommernis op gansch ander terrein lag. Het wil me voorkomen dat het belang van het Gildewezen, de aktie der Christoforegroep, de evolutie naar de staatsopvatting die hier tamelijk simplistisch « fascisme » genoemd wordt, de reactie tegen de vermenging van de Staatskatholieke partij en het eigenlijk katholicisme, hier schromelijk onderschat zijn; terwijl bewegingen als Ruusbroec en Heemvaart sterk overschat werden. Van de beweging der z. g. kerngroepen van Pater van Sante die ten slotte een gansche evolutie hebben gebracht in de katholieke jeugdbeweging, wordt hier evenmin gerept, en van de Bouwenbeweging van Bernard Verhoeven slechts zeer terloops. Dat Vlaanderen

in dit boek slechts zeer sporadisch genoemd wordt, verwondert ons sedert lang niet meer; hier echter meer dan in andere gevallen, omdat meestal de oorsprong van de litteraire, ethische en politieke jongerenbeweging in Noord-Nederland duidelijk te herleiden is tot Vlaanderen.

Dit boek had zich moeten aandienen als hetgeen het tenslotte ook is : een overzicht, zonder de allures te willen hebben van een rekwisitorium. Of misschien is het alleen de titel die ongelukkig gekozen is. Summa summarum: wie van de heftige naoorlogsche jaren een overzichtelijke dokumentatie wil aanleggen, vindt hier een uitstekend, zij het ook licht onvolledig materiaal; de fouten van dit boek vult hij zelf wel gemakkelijk aan...

VAN MENSCHEN, BOEKEN EN BLADEN

Men maakt zich gereed om dit jaar den honderdsten verjaardag der geboorte van **Emmanuel Hiel** te vieren. Hij werd geboren den 30 Mei 1834 te St Gillis-bij-Dendermonde en overleed te Schaarbeek den 27 Augustus 1899. Hij is vooral bekend gebleven door zijn oratoria De Schelde, Prometheus e. a., en door een aantal strijdgedichten; inderdaad leverde hij jaren lang de teksten voor bijna al de Vlaamsche strijdliederen. Benoit, de Geyter, Conscience, Gevaert, de Tière, R. Stijns, Hoste, Is. Teirlinck, de Mont, waren allen zijn vrienden. Ook als mensch en leeraar aan het Brusselsch Conservatorium was Em. Hiel een zeer bizondere figuur. Thans worden zijn gedichten, die vrijwel vergeten dreigden te raken, heruitgegeven in zes deelen, door zijn dochter Mevr. L. Bataille-Hiel.

EMMANUEL HIEL

De 225e verjaring van Robinson Crusoë heeft de aandacht opnieuw gewekt voor den schrijver en den held van het overbekende epos. Eigenlijk geldt die verjaring het weervinden van Alexander Selkirk op het eiland Juan Fernandez, wiens avonturen aan Daniel de Foë in hoofdzaak de stof verstrekten voor zijn roman. Want in dit z. g. historisch verhaal zit evenveel Dichtung als Wahrheit vervat. Selkirk kwam niet op het bewuste eiland terecht wegens schipbreuk, doch uit vrijen wil. Hij had inderdaad wegens een hoogoploopende ruzie met den kapitein van het schip waarop hij passagierde, verzocht aan land gezet te worden op het eerste eiland dat men ontmoeten zou; dat was het eiland Juan Fernandez. Dit gebeurde in 1704; hij verbleef er tot den 12 Februari 1709, op welken dag de booten « Duc » en « La Duchesse » van kapitein Wood Rodgers het vuur dat hij elken dag op de rotsen ontstak, opmerkten. Ook de Vrijdag-episode was zuivere fantasie, want hij leefde volstrekt eenzaam op het eiland. Twee frappante bizonderheden : het schip dat hem in 1704 op het eiland achterliet, verging

enkele weken later zonder dat één enkel man gered werd. In 1709 keerde hij in Engeland weer, doch den 19 Maart 1723 leed het schip « Weymouth » waarop hij tweede luitenant was, schipbreuk, en Selkirk vond er den dood met zijn kameraden. Een veertigtal jaren vóór onze Robinson (1681-1684) had een andere Engelsche matroos, Wil genaamd, drie jaar in de eenzaamheid doorgebracht op hetzelfde eiland; tijdens een jacht met zijn kameraden was hij namelijk den weg kwijt geraakt. — Aldus doodt de nuchtere wetenschap met haar zakelijk feitenmateriaal de mooiste legenden.

Te Antwerpen werd op Zondag 11 Maart **Lode Zielens** gefeest met een receptie op het Antwerpsch stadhuis, ter gelegenheid van de bekroning van zijn werk met den Driejaarlijkschen Prijs voor Vlaamsche romankunst. We wezen reeds in onze vorige nrs op het karakter van L. Zielens' werk, dat als ongeschikt voor katholieke lezers werd beoordeeld.

ABRAHAM HANS

Abraham Hans, de bekende journalist en volksschrijver zal worden gevierd te Brussel op Zondag 29 April a. s., naar aanleiding van zijn herstel uit een zware ziekte en het verschijnen van het 500e deel van de door hem uitgegeven en grootendeels geschreven « Kinderbibliotheek ». Een eerekomité werd, met het oog op deze viering, samengesteld, waarin verschillende ministers en gouverneurs zitting hebben, en een uitvoerend komité, samengesteld uit de heeren J. Hoste, L. Baekelmans, Fons van Hoof, J. Haderman en M. de Ceulener.

Sedert Nieuwjaar ll. verschijnt het « Thomistisch Tijdschrift » onder den titel : « **Kultuurleven** » ; het bestrijkt thans ook een ruimer gebied en wijdt o. m. ook een ruim deel van z'n aandacht aan kunst- en literatuurproblemen. « Kultuurleven » verschijnt thans om de 2 maanden op telkens ± 140 blz. Het beheer is als vroeger : Geloofsverdediging, Ploegstraat, 23, Antwerpen.

In het litteraire bijblad van de Antwerpsche (anti-klerikale) « Nieuwe Gazet » wijdde de vrijzinnige Lode Monteyne een studie aan

het werk van Walschap, waarin hij dezen auteur zijn tekort aan konsekwentie als katholiek tegenover het leven in zijn romans verwijt. Na de vaststelling dat in zijn werk de God die het lot der menschen in z'n handen heeft, uitsluitelijk de oud-testamentische God der wrake en der gerechtigheid is, in wiens handen de menschen slechts werktuigen zijn der Voorzienigheid, teekent hij aan : « Wat zou er nog kunnen gebeuren vermits Rik (in « Trouwen ») geboet heeft voor de zonden in zijn jeugd bedreven? Dan is de eenmaal verstoorde orde hersteld... althans voorloopig. Zoo denkt de schrijver, en zijn opvattingen bevreemden ons. Ze lijken wel het uitvloeisel van een vreemd bijgeloof, eerder dan de vrucht van de diepgaande meditaties van een volgeling van Christus, den God van erbarmen, die immers zelfs in dit leven, volledige vergiffenis belooft aan de berouwvolle zondaren. Dit stugge, geobsedeerd-zijn door de wraakzucht van de goddelijkheid — want we kunnen ons moeilijk voorstellen dat Walschap een andere Macht aansprakelijk stelt — doet wel vreemd aan bij den katholieken schrijver van « Trouwen »...

Bij gelegenheid van **Cyriel Verschaeve's** zestigsten verjaardag, op 30 April a. s., werd door vrienden en vereerders het plan opgevat hem een passende hulde te brengen met het bundelen, in een sierlijke uitgave, van zijn « *Verzameld Werk* », in acht deelen, van ongeveer 320 blz. elk.

Deze zullen omvatten: drama's, lyrisch werk, beschouwingen over literatuur en kunst, religieuse bijdragen, redevoeringen e. a., waarvan een gedeelte verspreid ligt over tallooze tijdschriften, en een ander gedeelte, onuitgegeven, voor het eerst aan het licht komt.

De uitgave geschiedt met de goedkeuring van den auteur, en, overeenkomstig zijn wensch, bevat het eerst-verschijnend boek (Deel III) de drama's « *Judas* » en « *Maria-Magdalena* ».

Het wordt verrijkt met de lezing « Over het Worden van Judas » destijds door VERSCHAEVE gehouden te De Panne, voor « Kunst op het Front» en met VERSCHAEVE's jongste onuitgegeven rede over zijn diptiek: een grondige en afdoende verklaring, die tot hiertoe door geen kritiek werd gegeven.

De bundel lyrisch werk, die behalve « Zee-Symfonieën » ook de « Nocturnen » e. a. onuitgegeven werk bevat, wordt bezorgd door Mevrouw H. ROLAND-HOLST, terwijl PATER MOLKENBOER, JOZEF MULS e. a. vooraanstaanden uit Noord en Zuid, de Vondelstudies, de kunst- en literaire essays zullen bezorgen.

CYR. VERSCHAEVE

Het wordt geïllustreerd met portretten in diepetsing, van den schrijver, reproducties van beelden, aansluitend bij den tekst en door VERSCHAEVE zelf geboetseerd, fac-similé's van 't handschrift en teekeningen afkomstig uit het manuscript.

Het eerste deel verschijnt op 30 April a.s. waarna om de vier maanden een deel verschijnen zal, zoodat de geheele uitgave in drie jaar tijds volledig zal zijn.

De prijs voor het complete werk, alleen verkrijgbaar in zwart-zijden stempelband met goudopdruk, bedraagt 60 fr. per deel, bij inschrijving; na verschijnen van het eerste deel, 75 fr.

Oude jaargangen « Boekengids ». Een onzer abonnenten uit Ned. Indië zou graag in bezit komen van de zes eerste jaargangen van « Boekengids ». Abonnenten die bereid zouden zijn deze jaargangen af te staan, kunnen dit mededeelen aan het beheer van « Boekengids ».

IIIe Wetenschappelijk Vlaamsch Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen

Voor de derde maal zal samen met de andere Wetenschappelijke Vlaamsche Congressen, die dit jaar van Vrijdag 6 tot Maandag 9 April te Leuven vergaderen, een Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen gehouden worden.

Deze tweejaarlijksche bijeenkomsten van vakmenschen en van vrienden van boek en boekerij worden stilaan traditioneel en zijn nu onder het belangstellend en belanghebbend publiek genoegzaam bekend om ons toe te laten in korte woorden aan het doel en aan de werkzaamheden ervan te herinneren.

Men weet dat hetgeen de inrichters dezer Congressen in de allereerste plaats beoogen is, in het milieu der Wetenschappelijke Congressen de gelegenheid doen ontstaan om 's lands openbare en private schatten aan boeken en boekenverzamelingen te leeren kennen en waardeeren; zij willen ook helpen vaststellen, wat ten onzent gepresteerd werd en gepresteerd kan en moet worden op het gebied der bibliotheekkundige en bibliographische wetenschappen, die den bibliograaf, den bibliophiel, den bibliothecaris nauw aan het hart liggen en tot verbetering van toestanden hier te lande, waarvan alle studiemenschen allereerst en de gansche bevolking ten slotte den terugslag voelen. Dat daarbij bijzondere aandacht wordt gewijd aan Noord-Nederlandsche toestanden en dat niets van wat in het buitenland op het gebied van het boekwezen tot voorbeeld kan strekken uit het oog wordt verloren, spreekt van zelf.

Zij die de twee vorige congressen volgden, hebben kunnen vaststellen in hoeverre het nagestreefde doel is kunnen verwezenlijkt worden. Voor hen die deze congressen niet konden volgen, liggen de twee bundels handelingen open, die uitgegeven werden, de eerste in 1931 (« De Sikkel », Antwerpen), de tweede in 1933 (Drukk. Vyncke, Gent). In beide zijn breedvoerige verslagen opgenomen over de werkzaamheden van elk Congres. In den eersten staat daarenboven den tekst gedrukt van een reeks van merkwaardige lezingen, waaronder de studies van Dr R. F. APERS en van Prof. Dr M. SABBE, respect. over *Den stand van de studie der geschiedenis van de boekdrukkunst in België* en over *De symboliek der oude drukkersmerken*, alsook de bijdragen van Dr C. P. BURGER J^r^ over *Den Amsterdamschen uitgever Cornelis Claesz.* en van Mejuffer M. E. KRONENBERG over haar wereldbekend werk, de *Nederlandsche bibliographie van 1500 tot 1540.*

De *Handelingen van het IIe Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen* bevatten een negental bijdragen, waaronder een paar, in verband met de stad waar dit Congres gehouden werd, betrekking hebben op Gentsche instellingen en Gentsche personages. Zoo noemen wij de breedvoerige, mooi geïllustreerde studie van Dr R. F. Apers over de *Geschiedenis der Universiteitsbibliotheek te Gent*, en de belangwekkende bijdrage van Mejuffr. M. E. Kronenberg over *Robert de Keysere, drukker in Gent en in Parijs.* Ook

vraagstukken van algemeen bibliotheconomischen aard worden er in behandeld. Noemen wij in dit verband : *De openbare bibliotheken van Kopenhage* door Lode Baekelmans, en vooral de twee bijdragen, elk allerbelangrijkst op hun gebied, van Dr J. E. Vanderheijden: *Hoever staan wij met den Algemeenen Belgischen Catalogus?*, en van Ger. Schmook: *Lagere, middelbare en hoogere bibliotheken.* (Zie recensie over deze *Handelingen* in het Maart-nummer van *Boekengids*).

Dit jaar ook werden bij het samenstellen van het programma van het IIIe Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen, de stad en de universiteit niet uit het oog verloren, waar de Congressen plaats zullen hebben. Daarom hebben de inrichters er aan gehouden minstens voor één lezing te zorgen, waarin een man zou herdacht worden, die eens bibliothecaris was der Leuvensche Alma Mater, en die juist honderd jaar geleden, in 1834 te Brussel een werk liet verschijnen, dat in zijn tijd veel ophef maakte en als een unicum in zijn genre is gebleven in België : een handboek voor bibliotheekkunde, het « Manuel du Bibliothécaire ». Over den auteur ervan, *Jean Pie Namur en zijn « Manuel du Bibliothécaire »* zal Prof. Dr APERS handelen in een lezing aan het einde van het Congres.

Verder werd aan het bestuur de medewerking toegezegd van :

Weleerw. Heer Joris BAERS (Diocesaan bibliotheekopziener, Antwerpen) : *Het paedagogisch Plaatsingstelsel.*

Dr Jul. VAN HOVE (Bibliothecaris bij de Koninklijke Bibliotheek, Brussel) : *De bibliographie in België van 1930 tot 1933.*

Dr TH. M. CHOTZEN (tweede conservator bij de bibliotheek van het Vredespaleis, s-Gravenhage) : *Een Londensch handschrift van Lucas de Heere* (met circuleerende photo's).

Prof. Dr Paul DE KEYSER (Gent) : *Over het « Vrou-Aventure »-drukkersmerk van Jan van Doesborch* (met lichtbeelden).

Dr C. SOBRY (Brussel) : *Een nieuwe vertaling van Ericius Puteanus' « Comus ».*

Prof. D. BURGER (Rotterdam) : *Het boek der toekomst.*

Prof. Dr Alb. J. J. VANDEVELDE (Gent) : *Polymorphisme bij wetenschappelijke tijdschriften.*

Ir Dr A. KOREVAAR (Bibliothecaris van de bibliotheek der Technische Hoogeschool, Delft) : *Het systeem der wetenschappen van Auguste Comte-Oswald.*

Al de lezingen zullen gehouden worden op Zaterdag 7 April in den voor- en in den namiddag, en op Zondag 8 April, 's voormiddags.

Zaterdag 7 April, om 11 uur 's morgens, wordt onder leiding van Dr J. F. Vanderheijden een bezoek gebracht aan de Bibliotheek der R. K. Universiteit (zalen voor het publiek, inrichting, administratie, magazijnen, enz.), alsook aan de daar ingerichte tentoonstellingen van handschriften en van XVe en XVIe-eeuwsche Leuvensche drukken.

Tegen 14,30 uur wordt een Huishoudelijke Vergadering voorzien, waartoe al wie zich als lid van het IIIe Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen heeft laten inschrijven uitgenoodigd wordt.

Het lidgeld is vastgesteld op 25 fr. of 5 Belga's, en is te bezorgen aan den Penningmeester van het Congres, Dr Louis Lebeer, Jetteschelaan, Brussel (Koekelberg), hetzij per postwissel, hetzij per postcheck (nr 76.533).

Herinneren wij er ten slotte aan dat dit lidgeld recht geeft op een exemplaar van de *Handelingen*, die net als van het Ie en van het IIe Congres, van dit IIIe Congres door de zorgen van het Bestuur zullen uitgegeven worden, ditmaal binnen de 6 maanden na het houden van het Congres.

HOEKJE VAN DEN BIBLIOTHECARIS

Examen voor Kandidaat-Bibliothecarissen

Naar aanleiding van den Opleidingscursus te Antwerpen gegeven, zal einde Mei a. s., een jury-zitting worden gehouden, eveneens te Antwerpen. Kandidaat-bibliothecarissen die het officiëel getuigschrift van bekwaamheid wenschen te bekomen, kunnen hun inschrijving nemen bij den Dienst der Openbare Boekerijen, 52, Regentlaan te Brussel.

Het bedrag van het inschrijvingsrecht, nl. 25 fr., moet worden gestort op postrekening 718.35, met als vermelding op de keerzijde van het stortingsbiljet : « Examen voor bibliothecarissen te ANTWERPEN ». Niet vergeten daarbij naam en volledig adres op te geven.

De kandidaten moeten de Belgische nationaliteit bezitten en 19 jaar geworden zijn vóór den datum van het examen. Tijdig worden de kandidaten, door het Ministerie zelf, verwittigd omtrent plaats, dag en uur, waarop het examen zal worden afgenomen.

1. — Wijsbegeerte en Zedenleer

10.998 **Fransen, Prof. Dr** **15**

De Vermoeienis. — *Antwerpen, De Sikkel, (Brochurenreeks der V. O. V.) 1933, (21 X 14) 46 blz.* *9 fr.*

V — Met den ernst die dezen professor der Gentsche Hoogeschool kenmerkt, behandelt Prof. Dr Fransen het lastige probleem der vermoeienis. Dit vraagstuk werd meest behandeld door physiologen, die het veelal bekeken louter van uit physiologisch standpunt. Zoo eng handelt Prof. Fransen niet; benevens de physiologie behandelt hij de psychologie der vermoeienis en schenkt ons alzoo een dieper inzicht in dit actueel probleem. Wie iets begrijpen wil van de hygiëne van den geestesarbeid, moet bepaald deze brochure instudeeren.

Dr A. Verbist

10.999 **Künkel, Fritz** **37 : 15 : 57**

Karakter, Liefde en Huwelijk. *Vert. dr Dr A. M. Meerloo. — Den Haag, Servire, 1933, (21 X 14) 255 blz.* *fl. 3; geb. fl. 3,90*

II*-N — Wij willen niet oordeelen over schrijvers opvattingen en bedoelingen. In psychologisch opzicht vindt men hier en daar wel iets opmerkenswaardigs. Maar boeken over liefde en huwelijk zijn ten minste niet goed genoeg voor katholieken, of zelfs schadelijk, indien ze niet heelemaal doorstraald zijn met de katholieke waarheid. En dat is dit werk zeker niet: ten bewijze slechts wat schrijver zegt over echtscheiding (blz. 192), over voorlichting (blz. 211, 212). Wij hebben oprecht medelijden met niet-katholieken, die in zulke gewichtige vraagstukken het met dergelijke beschouwingen moeten stellen. Gelukkig dat ook de prijs van het boek onze lezers en onze bibliothecarissen zal beletten er de hand naar uit te steken. J. Salsmans, S. I.

11.000 ◆ **Sassen, Dr Ferd.** **18**

Geschiedenis van de nieuwere Wijsbegeerte tot Kant. — *Brussel, N.V. Standaard, (Philosophische Bibliotheek) 1933, (23 X 16) 276 blz.* *28 fr.*

IV — Dit boek is het vervolg van de « Geschiedenis van de Wijsbegeerte der Grieken en Romeinen » en van de « Geschiedenis der Patristische en Middeleeuwsche Wijsbegeerte », door denzelfden schrijver in dezelfde reeks gepubliceerd en beide reeds in tweeden druk verschenen. Het bevat de geschiedenis van het wijsgeerig gedachtenleven vanaf circ. 1450 tot circ. 1750, d. i. van de Renaissance, de XVIIe eeuw en de Verlichtingsperiode. Als initiatiewerk bedoeld, bezit dit boek ook een onbetwistbare didactische waarde: het is sober en toch niet summair, het is klaar en bevattelijk. Aan ieder hoofdstuk is een oordeelkundig-opgestelde bibliographie toegevoegd die den vlijtigen lezer voor verdere studie een betrouwbare leidraad ter hand stelt. Voor iedere Nederlander die met de geschiedenis van de wijsbegeerte wil vertrouwd geraken, is dit werk onmisbaar. Dr D. M. de Petter, O. P.

2. — Godsdienst

11.001 ◆ **Lauwerys, J.** **22 : 37**

Beknopte Geschiedenis der Openbaring van 't Oud Testament. Handboekje ten dienste van de studenten uit 't Middelbaar Onderwijs. — *Brecht, L. Braeckmans, 1932, (19 X 12) 80 blz.* *6 fr.*

J. LAUWERYS

V — De schrijver heeft zijn verdienstelijk boekje opgevat als *een schematische leidraad bij het klasonderricht gebruikt*. Het boekje is rijk aan korte gegevens en eischt noodzakelijk den uitleg van een bevoegden leeraar. De eerste 20 bladzijden zijn meer een korte « algemeene inleiding tot de studie van den schoolbijbel ». De overige bladzijden behandelen de eigenlijke *openbaring* van het Oud Testament, maar vervallen toch meestal in het aangeven van de *geschiedenis* van 't Oud Verbond. Het *derde deel* : « Algemeene slotbeschouwingen », geeft een klaar inzicht in de leiding van de goddelijke voorzienigheid voor de godsdienstige opvoeding van het menschdom. Een waarlijk aan te bevelen klasboekje.

M. DAISOMONT, PR.

11.002 **Martinianus, P., Minderbroeder** **24 : 264**

◆ PINKSTERVLAMMEN. Een Boekje voor Vormelingen. *Vert. uit h. Duitsch dr P. Martinianus naar de derde uitgave. Geïll. — Mechelen, St Franciscusdrukkerij, 1933, (15 × 10) 96 blz.* *3 fr.*

VI-B-C — Bevattelijk geschreven, met talrijke feiten doorweven, bevat deze brochure alles wat de jeugdige vormelingen over het Vormsel moeten weten. De platen hadden we beter verwacht. Zeer geschikt om de kleinen tot dit sakrament voor te bereiden. L. V. H.

11.003 **Miriam Theresia, Zuster** **24**

◆ HOOGERE VOLMAAKTHEID. Bewerkt door Rev. Charles C. Demjanovich, A. M. *Vert. uit h. Engelsch dr P. Oud. Met een portret. — Voorhout, Foreholte, 1932, (19 × 13) 18, 343 blz.* *fl. 2,26; geb. fl. 2,96*

V — Na haar dood eerst geraakte Zr Miriam Theresia bekend, door haar conferenties. Die schreef zij, nog novice, uit gehoorzaamheid. Weldra waren alle Amerikaansche kloostergemeenten in 't bezit er van. Die natuurlijk begaafde en bovennatuurlijk begenadigde kloosterzuster heeft 'n persoonlijk accent. Zij bezit een eigen manier om 't ascetisch leven uiteen te zetten. Zij laat niet gemakkelijk een waarheid los, maar draait die om langs alle zijden, spreekt en redeneert los en frisch, met psychologisch inzicht, in een taal vol verrassende beelden, over onze heiligheid en hoe wij door de sakramenten en 't gebed tot de vereeniging met God kunnen geraken. Haar conferenties openbaren ons een hoogstaande ziel, en zetten onze ziel voor een spiegel, waarin 't heiligheidsideaal schittert en onze gebreken worden belicht. 't Mooiste boek dat ge droomen kunt, zoowel naar inhoud als naar vorm, voor alle vrouwelijke kloosterlingen. D. DE PAUW, O. P.

11.004 **Thomas van Aquino, H.** **23**

◆ THEOLOGISCHE SUMMA : 2. OVER DE DRIEVULDIGHEID (P. I., Q. 27-43). Latijnsche en Nederlandsche tekst uitgegeven door een groep Dominicanen. — *Antwerpen, Geloofsverdediging, 1933, (24 × 15) 416 blz.* *30 fr.*

IV — De Nederlandsche vertaling van Sint Thomas' Theologische Summa schiet flink op. Dit deel — reeds het 6e uit de reeeks — bevat de even heldere als diepzinnige uiteenzettingen van het ondoorgrondelijk mysterie der H. Drievuldigheid. Over den rijken inhoud hoeven wij natuurlijk niet te spreken. Een woord over de vertaling: Niettegenstaande de groote moeilijkheden, waarmede de vertaler te kampen had,

is hij er toch in gelukt dit meesterlijk traktaat in een knappe vertaling aan te bieden. Hij maakte zich vooral verdienstelijk door het smeden van verschillende nieuwe technische termen, waarmede hij onzen Nederlandschen wijsgeerigen woordenschat heeft verrijkt. Moge dit deel evenals de vorige ruime verspreiding vinden. L. VAN HULLE, PR.

11.005 **Witlox, Jos.** **24 : 27**
◆ LOURDES. Bernadette, de Zienster der Pyreneeën. *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek, 1933, (27 × 18) 440 blz.* *geb. 25 fr.*

V — « De Maria numquam satis » : dat schijnt ook wel in de Lourdesliteratuur waar te zijn. Dit zware boekdeel geeft ons een zeer gedetailleerd verhaal van de verschijningen te Lourdes, het verder verloop van het leven van Bernadette, een bloemlezing uit de vele wonderbare genezingen, de ontwikkeling van Lourdes als bedevaartplaats en een aanhangsel over Oostakker, het Vlaamsche Lourdes. Dit alles zeer eenvoudig en vlot geschreven. Aanbevolen. F. VERMUYTEN, PR.

3. — Sociale Wetenschappen Opvoeding — Vrouwenbeweging

11.006 **Bigot, L. C. T.; Kohnstamm, Ph., Dr** **15**
HOOFDSTUKKEN UIT DE PSYCHOLOGIE. *Geïll. — Groningen, Wolters, 1933, (21 × 14) 155 blz.* *fl. 1,90; geb. fl. 2,25*

IV* — « In de eerste plaats, zeggen de schrijvers in hun voorbericht, willen wij een boek geven, dat up to date is. In de tweede plaats willen wij praktische hulp verleenen bij de studie voor de hoofdakte ». Dat dubbel doel werd zeker bereikt. Zelden hebben wij een boek in handen gehad, waarin, op zoo'n gering aantal bladzijden, zoo klaar en duidelijk, de meest moderne stroomingen in zake psychologie werden uiteengezet. Met die getrouwheid der weergave gaat een welwillende en bezadigde, doch vrije en ernstige kritiek gepaard. Men leze b. v. het slot van het kapittel over de dierenpsychologie (blz. 87). Kortom, een kostbare aanwinst voor onze onderwijzers. H. THIELEMANS, S. J.

11.007 **Grazer, Govert** **37 : 51 : 15**
REKENMETODIEK EN MODERNE PSYCHOLOGIE. — *Tilburg, R. K. Jongensweeshuis, (Opvoedkundige Brochurenreeks, nr 68) 1933, (19×15) 146 blz. fl. 1,80*

IV* — Govert Grazer heeft « gegraasd » over de literatuur die het aanvankelijk rekenonderricht bestrijkt. Wat hij in deze brochure aanbiedt is de vrucht van rijke documentatie, waarop hij zijn didactischen speurzin en zijn psychologischen blik uitzuiverend liet inwerken. Rekenen is voor kinderen een moeilijk vak, omdat het zware eischen stelt aan het verstand in zijn abstractievermogen en in zijn redeneerkracht. Het groot nut van dit werk is, dat het den kinderpsychologischen zin bij den onderwijzer opscherpt; de leerkracht wordt korter bij het kind gebracht, het rekenonderricht wordt daardoor bevattelijker voor de kinderen en aangenamer voor den onderwijzer. Govert Grazer heeft een flinke bijdrage geleverd voor het moderniseeren van het rekenonderricht.
Dr A. VERBIST

11.008 **Retro** **37 : 24**
LIEFDECRISIS. — *Torhout, Firma Becelaere, 1933, (20 × 15) 40 blz.*

IV — Een volksch brochuurtje voor de jeugd, vooral voor wie over kort

in « 't huwelijksbootje » zullen treden. Vlot geschreven doch hier en daar wat té gemakkelijk van vorm, in den zin van cliché. De beknoptheid van het werkje eischte meer diepgang, minder woorden.

M. VAN HOECK, PR.

5. — Wetenschappen

11.009 **Brehm. A. E., Dr** **83.8 : 83.0 : 59**

OP PADEN VAN AVONTUUR EN ROMANTIEK IN DE DIERENWERELD: 2e REEKS. 16. Haaien en andere strijdbare Visschen; 17. Arenden; 18. Krokodillen; 19. Apen in Gevangenschap; 20. De Vos en zijn Gezellen; 21. Gieren; 22. Het Schip der Woestijn; 23. Kangoeroe en andere Buideldieren; 24. Robben, Walrussen en Zeemeerminnen; 25. Schildpadden; 26. Papegaaien; 27. Runderen in 't Wild; 28. Zilverleeuw of Poema, Los of Lynx en Gepard of Jachtluipaard; 29. Amerikaansche Apen; 30. Electrische, brullende en andere zeldzame Visschen. Naar het beroemde standaardwerk van den bekenden grooten dierkundige Dr A. E. Brehm. *Geïll. elk met 3 platen. — Bilthoven, Nelissen, 60 dln, (26 × 19) elk 32 blz.* *per dl 3 fr.; per reeks, 15 dln, 37,50 fr.*

V-VIA — De tweede bundel van dit merkwaardige boek dat in een vorig nr van Boekengids (rec. 10.898) besproken werd, ligt hier voor mij: vijftien deeltjes, overvloedig geïllustreerd met geteekende tusschentekstplaten en foto's en een gekleurde dito bij den aanvang van elk deel. Een inventaris opmaken van al het moois dat hier naar de oorspronkelijke werken van Dr A. Brehm wordt verteld over allerhande dieren uit Gods wijde en vrije wereld, is onbegonnen werk. Mysterieuze visschen, roofvogels, krokodillen, apen, kangoeroe's, kameelen, roofdieren, schildpadden, papegaaien en een massa andere dieren, komen hier aan de beurt; het zijn geen droge wetenschappelijke traktaten met de gewone klassieke opsomming van levenswijze, voedsel, en wat men verder in elk populair-wetenschappelijk werk vindt, doch levendige prettige verhalen die de auteur uit zijn eigen ervaringen vertelt bij wijze van een avontuurlijke trektocht door het wijde vrije land van steppen, brousse, oerwoud, bergen en zee. Een boek om stilletjes een heele regenachtige dag gelukkig mee te zijn en tegelijk een aantal wetenswaardigheden te leeren die voor de jongelui misschien van minder groot belang zijn dan het manipuleeren van een radiotoestel of minder direkt dan een meccanomontage, doch in elk geval dichter bij het volle, diepe leven staan. Alles bijeen een echt ouderwetsch-gezellig boek, dat, ik schaam mij niet om het te bekennen, ook voor iemand die heel andere dingen om de ooren heeft dan natuurhistorische wetenswaardigheden, nog een begeerenswaardig bezit is. Wie verlegen zit om een geschenk voor een jongen neef of 'n bakvisch-nichtje, teekene den titel van dit boek op; ik weet zeker dat hij er eerst zelf nog een prettigen avond mee beleven zal.

E. VANDER HALLEN

11.010 **Hulstijn, W.** **83 : 53 : 62**

300.000 K. M. PER SECONDE MET Dr OVERAL. Modern Jongensboek. *Geïll. — Alkmaar, Kluitman, (23 × 17) 182 blz.* *fl. 2; geb. fl. 2,90*

V — Ja, « Doktor Overal » steekt overal zijn neus zoowat in! Electriciteit ab ovo tot den meest modernen driephasenmotor; gloeilamp en tele-photographie; een radiostudio, model 1934. X-stralen en stratosfeeropstijging... tot in de zon toe geraakt ge met dien gids. En werkelijk

interessant is de leidsman. De jonge lezer heeft er wat aan... en al spelende leert hij erbij. 'n Mooi prijsboek voor jongens van 14 à 16 jaar!

L. SENDEN, PR.

11.011 Vijverberg, J. **83.8 : 59 : 087**

VOGEL-IDYLLEN : 5e DEEL. BLIJVERS EN TREKKERS. *Met 50 afbeeldingen. — R'dam, Brusse, 1933, (22 × 16) 86 blz.* *fl. 1,25; geb. fl. 1,90*

V — J. Vijverberg vierde dit jaar zijn jubileum als vogelfotograaf en gaf het vijfde deeltje van « Vogel-Idyllen » : « Blijvers en Trekkers » uit. In dit boekje treffen de twee hoofdgedachten van zijn leven : vogels fotografeeren en beschermen. Hij behandelt op eenvoudige, ongekunstelde, doch boeiende wijze: grouwe vliegenvanger, kleine karekiet, fitis, braamsluiper, winterkoning, pimpel- en staartmees, kneu, distelvink, riet- en geelgors, akker- en kuifleeuwerik, witte en gele kwikstaart, boompieper. Volkswetenschap van eerste gehalte. Geen karrevrachten gegevens die doen stopzetten, maar details over nesten, eieren en jongen die doen verlangen naar verdere bijzonderheden. De illustratie is eenig. Spijtig dat zij in den tekst niet is ingewerkt. FR. SEGERS

7. — Schoone Kunsten

11.012 van der Poel, Dirk **79**

LEEKENSPEL. *Met 30 afbeeldingen buiten den tekst. — R'dam, Brusse, 1933, (22 × 16) 44 blz.* *fl. 1,50*

V — De auteur wil, voor een ruimer publiek, het vraagstuk « Leekenspel » principiëel onderzoeken. Daartoe klimt hij op tot aan de wording van het tooneel met een bizondere stilstand bij de M. E. Hij zoekt de verantwoording van den naam « Leekenspel » als toepasselik op het bedrijf van de leeken, waar die de tooneeltaak hadden overgenomen van de geesteliken en van het liturgisch en het zuiver kerkelike spel. Wel geeft hij toe dat de naam, op grond van die oude tegenstelling geen reden van bestaan meer heeft, om alleen nog maar « Gesinnungsspiel » te beduiden. Toch meenen we dat de auteur niet voldoende rekening houdt met wat het « Laienspiel » in Duitschland is om van dat standpunt uit dan den naam toe te lichten en te verantwoorden. Nu staart hij zich blind op wat in Noord-Nederland onder den naam « leekenspel » wordt voorgebracht en kan hij zich daardoor niet losmaken van de, o. i., daar mettertijd heerschende verwarring tusschen leekenspel en spreekkoor. Zeer scherp trekt hij de scheiding tusschen liefhebberstooneel en leekenspel, a-fortiori, tusschen beroepstooneel en hetzelfde leekenspel; maar als hij positief opbouwen wil, gaan de drie kwart van zijn beschouwingen naar wat eigenlik spreekkoor moet heeten. Zakelik geeft hij een zeer goede analyse van de meeste vertoonde leekenspelen, vooral van die van H. Roland Holst. Opmerkenswaardig is hier de eerlike en warme tegemoetkoming voor de Katholieke Graalspelen. Zijn bewondering gaat dan op de eerste plaats naar het bewegingselement als in Pinksterzegen; maar vrij overtuigd ook naar den tekst, meer zelfs dan wij, voor ons zelf, zouden durven verantwoorden. Een rijke keuze van verzorgd-mooie platen: echter niet systematisch genoeg, omdat een bewegingsspel een meer aansluitende reeks vergt om eenig oordeel te kunnen wettigen. Het is alleszins een zeer verdienstelike en eerlik-doordachte brochuur. AL. DE MAEYER

8. — Letterkunde

82. TOONEELLITERATUUR

11.013 **Boon, Jozef, C. SS. R.** **82.2**
◆ DE ZEVEN BLIJDSCHAPPEN VAN MARIA. Mysteriespel. — *Kortrijk, Steenlandt, 1933, (19 × 14) 108 blz.* *18 fr.*

JOZEF BOON

V — Pater Boon is een artist die op stuk van tooneelrealisatie nogal wat aandurft en toch bij ervaring schijnt te weten wat kan gerealiseerd en wat niet. Hij bouwt dit spel ook weer niet naar de klassieke tooneelopvatting, het vertoont geen gesloten handeling logisch groeiend uit een dramatischen haard; het aardt naar het Calderon-model: roerende stuwkracht van een religieuse idee, in casu de blijdschap van Maria, verbindend de losse tafereelen, de Zeven Blijdschappen, tot een geheel. Geen handeling dus maar een aanschouwelijke voorstelling, en wel een die soms van het ontroerend, kinderlijk naïeve en eenvoudige openslaat tot het plechtig grootsche. De 1e Blijdschap is, in dezen, een aangrijpende en schitterende illustratie bij de « Boodschap des Engels ». Het wordt de veraanschouwelijking van een gebeuren dat nu eens hemelschdan aardsch is, nu buitentijdsch dan historisch of weer modern en vandaar vaak te grillig gelijnd is, te verrassend contrasteerend, soms ook te uiterlijk om een diepen aesthetischen totaal-indruk na te laten. Mooie en schitterende momenten, getuigend van rijke verbeeldingskracht vanwege den auteur, ontbreken niet, maar een volgehouden harmonie tusschen spel en woord, een doorvoelde, dichterlijke verwerking van keurige stof zooals de 1e Blijdschap geeft, krijgen we in de volgende zes niet meer. De gesproken koren zijn steeds uitstekend, vol vuur en bezieling, al blijkt bij nader toekijken ook weer hoe veeleer schuimende geestdrift dan kruimige lyriek voorhanden is. Gesteund door de muziek van een goed gevoed orkest, van orgel en klokken, binnen het afwisselend kader van aangepaste — vrij ingewikkelde — decoratieve inkleeding, en vertolkt door een massale bezetting, zal de opvoering van deze Zeven Blijdschappen toch een prestatie zijn die ontzag afdwingt, niet zelden roeren en stichten zal. Met gewettigde nieuwsgierigheid mag de opvoering van dit mysteriespel te gemoet gezien.

Dr C. GODELAINE

11.014 **vande Perre, Gustaaf** **82 : 309**
S. O. S.... Red ons, wij vergaan. Een Ontmaskering der Oorlogspotentaten. Spel in 3 Deelen. — *Antwerpen, Jos. Janssens, 1933, (19 × 14) 64 blz.* *15 fr.*

IV — 'n Geslaagd anti-oorlogspel: de onverantwoordelijke paljasserij van machten die zelfzuchtig de massa opdrijven naar den ontzettenden gruwel. Aanstippen: 'n paar gapingen in de stof, en 'n haperen in de verwoording waar de stof den auteur te machtig bleek. Dat mindert nu geenszins de verdienste van vande Perre en... Anton van de Velde is 'n extra-tooneeldocent. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.015 **van Doorn, Johan** **82**
HET VERLEDEN. Tooneelspel in één Bedrijf. — *Antwerpen, P. Vink, (17 × 13) 26 blz.* *8 fr.*

V — 'n Intiem stemmingspel: vergeven is nog geen vergeten. Goed. Voor gemengd tooneel. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.016 **van Kerckhoven, C., Jr** 82

BEDRIEGERS. Spel in één Bedrijf. — *Antwerpen, P. Vink, (17 × 13) 19 blz. 8 fr.*

V — Man en vrouw beliegen elkaar — o, niet om zoo heel erge dingen, hoor — en worden beiden slachtoffer van 'n derde, die listig de situatie uitbuit. Gewoon. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.017 **Westenberg, Eva** 82

IN 'S LEVENS LENTE. Dramatische Schets in één Bedrijf. — *Antwerpen, P. Vink, 2e druk, (17 × 13) 23 blz. 8 fr.*

V-M — Hartjes onder liefde-spanning... en sentimenteele ontlasting. Voor meisjes natuurlijk. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.018 **X.** 82

ESMOREIT. Abel Spel uit de veertiende Eeuw. Naar het Hulthemsche Handschrift uitgegeven door C. G. Kaakebeen en Dr R. Verdeyen. *Met 1 plaat. — Groningen, Wolters, (« Van alle Tijden ») 1933, 12e druk, (20 × 14) 77 blz. fl. 0,80; geb. fl. 1,10*

IV — De elfde druk werd in April '32 gerecenseerd onder 9413. Vermits de twaalfde slechts in een paar kleinigheden van den vorigen afwijkt, kunnen we enkel den lof herhalen dien we voor deze uitstekende uitgave over hadden. Trouwens het feit dat op minder dan twee jaar een nieuwe druk noodig blijkt bewijst voldoende de degelijkheid van de waar! Dr A. BOON, PR.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

II — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

11.019 **Peterson, Margaret** 83

BLINDE OOGEN. *Vert. dr Jkvr. H. Rappard. — R'dam, De Combinatie, 1933, (20 × 14) 224 blz. fl. 2; geb. fl. 2,65*

II — Cynthia stond op achttienjarigen leeftijd, zonder ervaring, als met blinde oogen te midden van het volle leven. Wat beteekende het leven, goed of slecht, zedelijk of onzedelijk; wat beteekende de liefde? Wie zou haar helpen om die vragen op te lossen? Niet de vage, onbestemde God van haar kinderjaren; niet de ondervinding van haar oudere zuster die zoo ver van haar verwijderd was; ook niet haar vriendinnen. Er zijn maar twee soorten van vrouwen, had een verleidster haar toegefluisterd: zij die huwen en moeder worden en zij die hun leven wegwerpen langs de straat. Voor deze laatste had Cynthia een walg en het huwelijk vond zij te bindend voor haar ultra moderne feministische begrippen. Tusschen deze twee uitersten werd dat jongemeisjeshart geslingerd als een notedop op de stormbaren van het leven. Toch bleef zij boven water en terwijl anderen rondom haar verzonken, gingen eindelijk haar oogen open en zag zij een veilige haven voor haar levensgeluk in het huwelijk. Dit boek kan goed bedoeld zijn; toch moeten wij het streng voorbehouden, want het krioelt van drogredenen en het zedeloos modderwereldje dat hier beschreven wordt zou ook menig lezer kunnen bespatten. A. CORLUY, PR.

11.020 **Helman, Albert** **83.0 : 32**
WAAROM NIET. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar, 1933, (21 × 16) 1043 blz. 70 fr.*
II-III-S-K — Besproken in Romankroniek, nr 10.992.

11.021 **Last, Jef** **83.3 : 83.9**
PARTIJ REMISE. — *A'dam, Contact, 1933, (21 × 16) 304 blz. fl. 2,75*
II-III*-S — Gerecenseerd in Nieuws van het Noorderfront, nr 10.986.

11.022 **Wagener, W. A.** **83.1 : 32**
SJANGHAÏ. — *R'dam, Brusse, 1933, (22 × 16) 286 blz. fl. 3,25*
II-L — Lees de recensie in « Nieuws van het Noorderfront », nr 10.987.

III — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

11.023 **Brandligt, Walter** **83**
WITTE GAIT. — *A'dam, P. N. van Kampen, 1933, (20 × 14) 170 blz. fl. 2,75; geb. fl. 3,50*
III — Cfr. Romankroniek, nr 10.995.

11.024 **Corsari, Willy en Campert, Jan R. Th.** **83.0**
KLOKSLAG TWAALF. — *Maastricht, Leiter-Nypels, 1933, (20 × 13) 249 blz. fl. 1,25*
III — Zie Romankroniek, nr 10.993.

de Vries-Brandon, R. **83.3**
ALS KINDEREN ROEPEN. — *A'dam, Blitz, 1933, (20 × 12) 210 blz. fl. 1,50*
III-IV-N — Gerecenseerd onder nr 10.994, in Romankroniek.

11.025 **Dommisse, Fré** **83.1 : 37**
WAREN WIJ KINDEREN? — *R'dam, Brusse, 1934, 2e druk, (21 × 17) 184 blz. fl. 2,25*
III*-P — Besproken in Nieuws van het Noorderfront, onder nr 10.985.

11.026 **Land, Annemarie** **83.0**
ALLEEN JIJ...! *Vert. dr Jhr R. Nahuys. — Zeist, Swartsenburg, (Opus-Serie). 1933, (20 × 14) 213 blz. fl. 1,60; geb. fl. 2,25*

III-IV — « In dit boek, dat ons vertelt van het jeugdig enthousiasme en de liefdesavonturen der Duitsche studenten, treedt de romantiek van het oude Heidelberg zeer sterk op den voorgrond ». Aldus de reklame. En die romantiek — zooals hier verwerkt — is gevaarlijk, omdat... ja, vooral omdat het zoo goed uitkomt. « Maar de menschen, die voor elkander geschapen waren, moesten elkander toch eindelijk vinden ». En zoo wordt het schijnoffer van twee menschen, die geen kwaad « willen » doen tot een levensleugen gemaakt en de werkelijkheid vervalscht in de ziel der lezers. E. B.

ANNEMARIE LAND

11.027 **Land, Annemarie** 83

TWEESTRIJD. *Vert. dr Jhr R. Nahuys. — Zeist, Swartsenburg, (Opus-Serie) 1933, (20 × 14) 235 blz.* *fl. 1,60; geb. fl. 2,25*

III-IV — Die Annemarie Land schijnt er een handje van weg te hebben om de levensomstandigheden te schikken naar den smaak van een eerbaar publiek : een verboden liefde, die zich nooit te buiten gaat, maar op het juiste moment, door den dood van den wettigen hinderpaal, haar gesaneerd doel in de armen kan vallen. « Tweestrijd » is daarbij nog een dubbel roman, waarin de sprookjesfiguur van een Zuidersche, bruine koningin Aja een tragische, halfgodische filmrol speelt, die... zou moeten doen schaterlachen. Mijn zuster moet dit boek nooit lezen.

E. B.

11.028 **Móra, Ferenc** 83.1

HET LIED DER KORENVELDEN. *Vert. uit h. Hongaarsch dr J. L. Szobotka-Visser. — Antwerpen, De Sikkel, 1933, (21×15) 388 blz. 45 fr.; geb. 60 fr.*

III-IV — Sober en placied evokeert Móra 'n grootsch-opgezette tryptiek van 't Hongaarsche land en z'n kinderen. Op het middenplan, de gierige boer, heer en dienstknecht van dat land; op de zijluiken de menschen van ginds met hun karig leven en de drift-tragiek van hun lot. De schoondochter denkt haar man omgekomen in den oorlog, hertrouwt en leeft gelukkig, verneemt dat hij nog in leven is en wordt waanzinnig. Menschen leven, hopen en strijden, komen in botsing met hun geweten, en gaan ten onder aan hun hartstochten, en aan de terriebele levenswet die grillig, onbesuisd en ongerijmd haar prijkeleuze eischen stelt, wijl de natuur in monotone

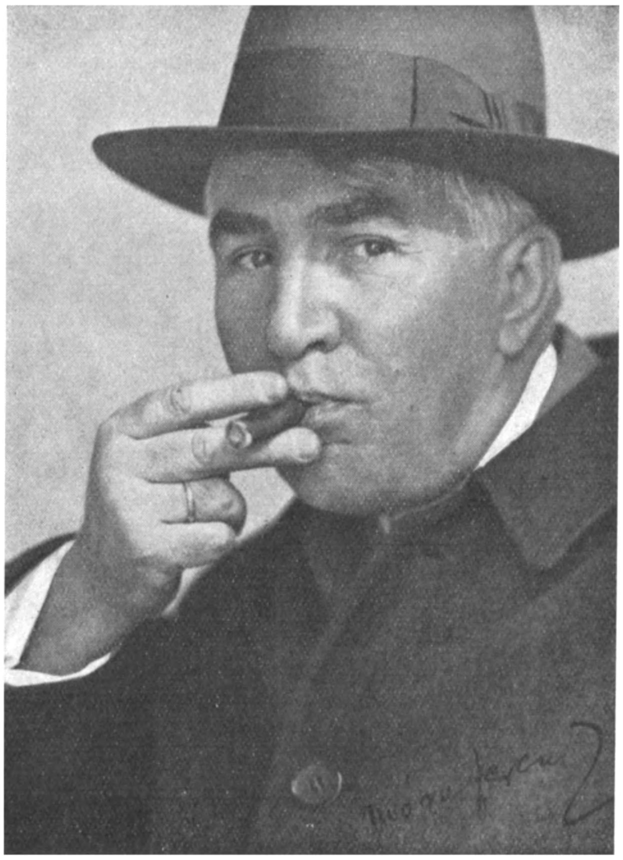

FERENC MORA

afwisseling van seizoenen langs haar bekende wegen eeuwig voort schrijdt. Ook deze Hongaarsche primairen, niet oververzadigd van beschavingsdampen — hun hart deint mee op de maat der korenvelden, — ze zijn honderd per honderd mensch. Deze epische roman ademt de wonderbare rust der groote meesterwerken. PAUL HARDY

11.029 **van Lennep, L. H.** **83.9**
NAAR DEN HEILIGEN BERG. Een Vertelling uit het oude Egypte. *Geïll. — A'dam, P. N. van Kampen & Zoon, 1933, (22 X 14) 139 blz.* *fl. 1,9C*
III-IV* — Lees de recensie onder nr 10.990, in Romankroniek.

11.030 **von Hellermann, Helma** **83**
WAT LIEFDE VERMAG. *Vert. dr R. van Cappelle. — Den Haag, Kruseman, (19 × 13) 287 blz.* *fl. 2,15*
III — Een sentimenteele roman: twee menschenkinderen hebben malkaar lief, allerlei moeilijkheden worden hun in den weg gelegd tot dat ze elkaar gelukkig weervinden. Enkele nogal zwoele passages vragen eenig voorbehoud. Dr A. CARDYN, PR.

11.031 **Zahn, Ernst** **83**
PIETRO, DE SMOKKELAAR. *Vert. uit h. Duitsch [Pietro, der Schmuggler] dr A. van Gogh-Kaulbach. — A'dam, Wereldbibliotheek, 1933, (18 × 12) 327 blz.* *fl. 2,25*

ERNST ZAHN

III — Een smokkelaarsgeschiedenis. Echter onder de pen van dezen Zwitser groeit ze tot een heimatschildering van het berglandsche dorp en zijn ruwe bevolking. In casu zijn al te ruwe bevolking. Pietro is het buitenechtelijk kind van een lichtzinnige moeder. Om geldredenen voedt zij het meisje op als een jongen. Onwaarschijnlijk als gebeuren. Om 't even. Het licht gaat op voor Pietro zelve, zij vraagt aan haar minnaar 't geheim te bewaren. Zij — evenals haar moeder — loopt van huis weg, lijft zich in de smokkelaarsbende in, ziet haar minnaar, haar moeder sterven en wordt een legendarische figuur. Geen gezond en verheffend boek. Godsdienst en moraal zijn er buiten geschopt. Men heeft terecht Zahn erg op de kneukels getikt om het feit dat hij het Zwitsersch bergvolk niet naar de realiteit afschilderde, en de zaken erg brutaal voorstelde. Wat ruwe karakters! Wat zinnelijke naturen! En vooral de pastoor dien hij beschrijft is alles behalve priester, eerder een douanier op ronde. Ellendig. Voorbehouden lectuur. A. VAN DEN DRIES, PR.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

11.032 **Brederode, J. Karel** **83.8**
WAT EEN ZWERVER DROOMDE EN ZAG. *Geïll. dr M. Nehring. — Enschede, van der Loeff, 1933, 187 blz.* *fl. C,75*
IV — Gerecenseerd in Nieuws van het Noorderfront, nr 10.989

11.033 **den Doolaard, A.** **83 : 91**
DE WILDEN VAN EUROPA. *Geïll. met platen. — A'dam, N. V. Em. Querido, 1932, (19 × 11) 159 blz.* *fl. 2,75; geb. fl. 3.50*
IV* — Zie nr 10.991, in Romankroniek.

11.034 **Elzer, Margarete** **83**
DE BLONDE MARTELARES. *Vert. uit h. Duitsch dr Jhr R. H. G. Nahuys. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij., (Het Boek voor de Vrouw, A 28) 1933, 2e druk, (19 × 14) 300 blz.* *20 fr.*
IV — De heldin wordt door haar man gehaat en achtervolgd, ze wordt gered en beschermd door een andere die dan later ook haar man zal worden. Zoo romantisch als maar kan. Ontspanningslectuur.
Dr A. CARDYN, PR.

11.035 **Fowler, Guy** **83.9 : 89**
DE LAFAARD. Episode uit de Luchtaanvallen op Londen in den Wereldoorlog. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (20×14) 224 blz. 4 fr.*
IV — Oorlog. 'n Jonge man in vliegdienst. Bij 'n geval van insubordinatie breekt hij potten en geraakt er zelf bij gebroken. Door 'n heroïsch vliegmanœuver, geraakt hij in eer hersteld en gaat, ook lichamelijk opgeknapt, 'n mooi geluk te gemoet. Ontspanning.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.036 **Hurst, Fannie** **83.1**
LANGS HET LEVEN. *Vert. dr J. van Schaik-Willing. — Den Haag, Leopold, 1933, (21 × 15) 330 blz.* *fl. 2,90*
IV — De heldin blijft als jonge weduwe achter met een dochtertje en een lammen vader. Om zich staande te houden en haar gezin te onderhouden levert zij een langen strijd van onverpoosden arbeid tot het lot haar toelacht. Zij is op de gedachte gekomen een gezellig miniatuurrestaurant op te richten. Dit lukt prachtig, en weldra wordt een groote reeks zulke restaurants in gansch Amerika opgericht. Zoo komt ze aan het hoofd te staan van een zeer uitgebreide zaak. Maar ze kent het geluk niet : zij is langs het leven gegaan, ze heeft de liefde niet gekend. Het verhaal is wat langdradig uitgesponnen, toch geeft het een interessanten kijk op het Amerikaansche zakenleven. De heldin wordt psychologisch goed uitgebeeld, toch gaat de sympathie van den lezer eerder naar de eenvoudige, geloovige en trouwe negerin Milka die ook een belangrijke rol speelt in het verhaal. Dr A. CARDYN, PR.

11.037 **Sluijser, M.** **83.0 : 87**
JACOBUS FREDERICUS DE BRIE. Een Bedenksel. — *A'dam, Arbeiderspers, 1933, (19 × 13) 213 blz.* *fl. 1,90; geb. fl. 2,40*
IV-S — De bespreking hiervan onder nr 10.988, in Nieuws van het Noorderfront.

11.038 **Timmermans, Felix** **83**
◆ BIJ DE KRABBEKOKER. — *Mechelen, Het Kompas, (Het zilveren Bronneken, nr 5) 1934, (22 × 14) 94 blz.* *30 fr.*
IV — Recensie onder den titel : Een nieuw Boek van Timmermans, nr 10.996.

11.039 **Timmermans, Felix** **83.8**
◆ PIJP EN TOEBAK. *Geïll. — A'dam, P. N. van Kampen & Zn, 1933, (20 × 13) 209 blz.* *fl. 2,25; geb. fl. 2,90*
IV — Het boek van Timmermans dat onder dezen titel in de volksreeks van het Davidsfonds verscheen, werd besproken in « Boekengids » (Juni 1933). In deze uitgave werden een paar stukken (Het Konijn, — In 't Kruis) vervangen door andere (Gustaf uit « De Roode Kat » en De Stralende Mantel). Dit laatstgenoemde stuk is een schitterend Sint Elizabethverhaal waarvoor wij graag de twee weggelaten novelletjes en nog vele andere daarbij cadeau geven. Dr F. DE PILLECYN

11.040 **Tuttle, W. C.** **83.0**
HET RAADSEL VAN DEN MORGAN PAS. *Vert. dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie, 1933, (20 × 14) 248 blz.* *fl. 2; geb. fl. 2,65*
IV — 'n Beroerde paard- en kogelgeschiedenis uit het kruitbewolkte Cowboy-land. Hoe de jonge Rex Morgan zich getrokken gevoelt naar 't land van z'n vader en er 'n keiharde training opdoet die van 't naar boekenwijsheid ruikende jongmensch op enkele dagen 'n geroutineerde prairiewolf maakt. In humoristischen toon gehouden. Aan wie van dit genre houdt wel te signaleeren. PAUL HARDY

11.041 **von Hellermann, Helma** **83**
HET ONVERWACHTE GELUK. *Vert. dr W. Steyn — Den Haag, Kruseman, (19 × 13) 272 blz.* *fl. 2,15*
IV — De heldin heeft zich gedurig voor anderen opgeofferd en heeft niets dan ontgoocheling geoogst totdat zij eindelijk zelf het geluk vindt. Te zoet-romantisch! Ontspanningslektuur. Dr A. CARDYN, PR.

VIA — KINDERLECTUUR

voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

11.042 **Burger, Will C.** **83.0**
HET VERZONKEN WERELDDEEL. *Geïll. dr T. Leeser. — A'dam, L. J. Veen, (25 × 16) 266 blz,* *fl. 2,25; geb. fl. 2,90*
V-VIA-J — 'n Expeditie onder leiding van Dr George Meerwijk op zoek naar 't oude Atlantis dat ettelijke tientallen eeuwen voor dezen, in den Oceaan moet verzwonden zijn. 'n Schipbreuk werpt den jongen geleerde, z'n broers en nog 'n paar opvarenden op 'n onbekend eiland, waar ze 'n oud volk van hoogstaande beschaving ontmoeten. 't Gaat er als in 't nieuwe Europa : ruzie, jacht naar macht, burgeroorlog en tutti quanti. De pogingen van Meerwijk om langs idealistischen weg wat schooners te bereiken loopen na veel herrie totaal spaak. Wanneer 'n vulkaan 'n einde gaat maken aan het eiland, weten ze 't nog tijdigjes te ontglippen. Kranig geschreven avonturenroman voor grootere jongens, die al 'ns 'n tikje nadenken. Schrijver mocht echter 't ding toch wel 'n 50-tal bladzijden korter hebben gemaakt. Als die goeie Hollandsche heeren beginnen te praten!... PAUL HARDY

11.043 **Burgers, J. V.** **83.0 : 91**
◆ 'N AVONTUURLIJKE REIS. *Geïll. dr T. Leeser. — 's Bosch, Malmberg, 1933, (25 × 16) 210 blz.* *23 fr.*
VIA-J — 'n Gezellige bonte bende op vacantiereis van Holland naar Tanger, Marokko en de Sahara. Erg onderhoudend verteld, met boeiende avonturen en leerzame details voor onze schoolgaande jeugd
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.044 **Jansen, J. F. P.** **83**
◆ FREDDY'S WINTERAVONTUREN. *Geïll. — 's Hertogenbosch, Mosmans (22×16) 234 blz.* *fl. 1,50*
VIA-J — Fred gaat zijn kerstvakantie doorbrengen bij een vriend, beleeft er veel plezier en veel avonturen, treft op een laten avond een zwerver aan die zelfmoord wil plegen, en gelukt er in hem te bekeeren. Blijde levenslust gaat hier gepaard met diepen godsdienstzin. Warm aanbevolen aan onze jongens. F. VERMUYTEN, PR.

88. GEMENGDE OPSTELLEN

11.045 **Donker, Anthonie** **84**

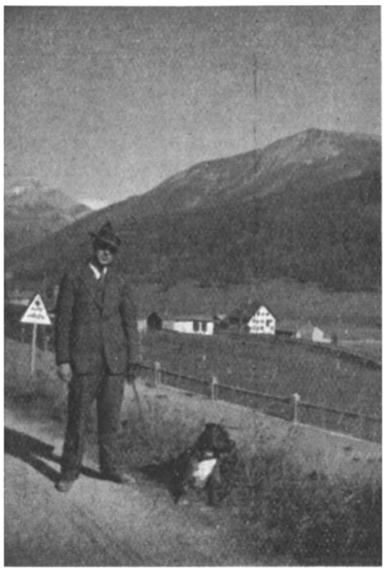

ANTHONIE DONKER

TER ZAKE. Beschouwingen over Literatuur en Leven. — *Arnhem, van Loghum Slaterus, 1932, (21 × 13) 204 blz.* [*fl. 2,25; geb. fl. 3,25*
IV* — Een 25 essays, ingedeeld over zes hoofdstukken: Ter zake, Nederland breed en smal, Kunst en Essay, Humor, De Actualiteit, De andere Werkelijkheid. Buiten het eerste hoofdstuk, waarin schrijver, in vier bondige opstellen zijn meening uiteenzet over kunst en leven, literatuur en critiek, doorgaans recensies van vreemde en Nederlandsche werken; gewoonlijk bieden die besprekingen een gelegenheid aan om zijn eigen meeningen te toetsen aan die van de gerecenseerden. — Ten zeerste aanbevolen aan al degenen die belang stellen in de hedendaagsche literaire- en levensstroomingen.
Dr A. BOON, PR.

11.046 **Gielen, Jos. J., D^r^** **84: 809**
BELANGRIJKE LETTERKUNDIGE WERKEN. Leidraad bij de Studie der Nederlandse Literatuur. Met medewerking van P. A. Eggermont: 2^e^ DEEL. RENAISSANCE EN ROMANTIEK. — *Purmerend, Muusses, 1933, (22 × 35) 230 blz.* *fl. 2,50*
V — Het eerste deel van deze leidraad werd in het Januari-nummer besproken onder nr 10.018 en warm aanbevolen. Dit deeltje geeft in vijftien hoofdstukken de voornaamste werken en soorten van de Renaissance en de Romantiek : Granida, Spaansche Brabander, Lyriek tot 1880, Didaktiek, 17eeuws Proza, Gijsbrecht van Aemstel, Gebroeders, Wederzijds Huwelijksbedrog, Sara Burgerhart, Julia, Het huis Lauernesse, Vijf en twintig Jaren, Het Rijksmuseum, De familie Kegge en

D^r^ JOS. GIELEN

Max Havelaar. Voor het overzicht der literaire soorten noodzakelijk zeer algemeen: aan de hand van een paar konkrete voorbeelden van de hoofdpersonen wordt de ontwikkeling in breede trekken geschetst. Over de werken geeft hij nuttige mededeelingen over aanleiding, inhouw, bouw en uitwerking, personen, ideeën, waardering, enz., naarmate de aard van het stuk het meebrengt. Ten zeerste aan te raden voor zelfstudie en voor onderwijs. Dr A. BOON, PR.

11.047 ◆ **van Duinkerken, Anton** **84 : 809 : 24**

DE BEWEGING DER JONGEREN. — *Hilversum, Brand, (Reeks Credo-Vivo, nr 1) 1933, (24 × 16) 62 blz.* *12,50 fr.*

IV — De « Credo-Vivo »-reeks nam 'n gelukkigen aanloop met deze zeer objectieve brochure. Van Duinkerken teekent ten-voeten-uit de gelukkige evolutie, die 't katholieke geestesleven doormaakte vanaf 't gezwoeg der levenswekkers Thijm en Schaepman, doorheen 'n meer passieven diadochen-tijd — waarvan de beteekenis door velen ten onrechte overschat wordt — tot op deze dagen, waar de jongeren in eigen kamp reactie na reactie voeren. Deze heele studie loopt zoowat langsheen de literaire ballustrade, wat in alle opzichten te verrechtvaardigen is, daar de literair-geöriënteerde jongeren juist de menschen zijn welke de mentaliteit scheppen die zich langzaam tot bij 't grootere publiek zal weten door te worstelen. In sterk-onderscheiden groepen staan de katholieke jongeren nevens en tegenover malkaar. Van Duinkerken oefent omzeggens geen kritiek uit, en houdt het bij 'n delicate objectiviteit zelfs daar waar hij absoluut niet goedkeurt of meevoelt. Of hij wel de aangewezen man was om deze brochure te schrijven is 'n zeer betwistbaar iets. Over zichzelf rept hij niet, daar waar z'n naam als meest representatieve persoonlijkheid en als leider 'n eereplaats diende in te nemen. Dit brengt met zich mee, het dóór-en-dóór belangwekkende van dit werkje ten spijt, 'n onverantwoordelijke leemte.

PAUL HARDY

11.048 **Wolf, Herman, Dr** **84 : 92.8**

GOETHE'S WERELDBESCHOUWING EN LEVENSWIJSHEID. Een Bloemlezing uit zijn Proza, Brieven en Gesprekken, verzameld, vertaald en ingeleid. *Met 1 portret. — A'dam, Mij v. g. e. g. Lectuur, 1932, (18× 12) 281 blz.* *fl. 2,25; geb. fl. 2,75*

III — Een volledig afgerond wijsgeerig stelsel kan er uit Goethe's werken niet opgediept worden. Maar overal liggen er uitspraken verspreid die bepalen hoe hij stond tegenover de groote levensvragen. In een uitvoerige Inleiding tracht schrijver in groote trekken Goethe's ontwikkeling als denker te beschrijven. Dan geeft hij in een bloemlezing uittreksels uit werken en gesprekken om zijn oordeel te bepalen over de Wijsbegeerte zelf en enkele denkers, over de Natuur, over den mensch en het leven, over Kunst en Kunstenaar, over den Godsdienst. Ten slotte deelt hij enkele bladzijden spreuken en aphorismen mee, waarin de denker zijn levenswijsheid gekristalliseerd heeft. — Nuttig materiaal voor degenen die niet enkel den letterkundige Goethe willen kennen.

Dr A. BOON, PR.

9. — Geschiedenis

11.049 ◆ **Lauwerys, J.** **9 : 39**

DE KONINKLIJKE SINT SEBASTIAANSGILDE VAN HOOGSTRATEN. 1533-1933. — *Brecht, L. Braeckmans, 1933, (24 × 15) 80 blz.* *8 fr.*

V — Het archief dezer St-Sebastiaansgilde is een gehavend fonds, maar E. H. Lauwerys heeft met des te meer zorg en vlijt alles bijeen gebracht wat er nog in documenten te vinden was. Zijn studie is van uit wetenschappelijk-historisch standpunt van belang voor dengene die het eenmaal zal aandurven een geschiedenis van het oude Brabantsche boogschutters wezen op te maken. Bij Lauwerys zal hij toch vinden betrouwbare en goed te samen gebrachte stof. Maar tevens is het groote publiek dat zich om de schutters interesseert door deze uitgave gediend, zooals ook in de eerste plaats natuurlijk, al wie belang stelt in Hoogstraten's geschiedenis. Noteeren we dat de naamlijsten der gildeoverheden meegedeeld worden tot op heden. F. P.

11.050 **Prims, Floris, pr.** **9 : 91**
◆ ANTWERPIENSIA 1932: ZESDE REEKS. Losse bijdragen tot de Antwerpsche Geschiedenis. *Geïll. — Antwerpen, De Vlijt, 1933, (21 × 15) 426 blz. 30 fr.*

FLORIS PRIMS

V — Hier hebben wij dus de zesde reeks van de losse bijdragen tot de Antwerpsche geschiedenis, die E. H. Dr Prims in het jaar 1932 liet verschijnen in de Gazet van Antwerpen. Andermaal werden de meest uiteenloopende onderwerpen behandeld, zoodat de schrijvers zich bij het bundelen van deze studiën beperkt tot een chronologische klasseering. Wie wat voelt voor Antwerpens verleden zal hier zeker zijn gading vinden en met genoegen kennismaken met deze uitgave. Al zal hij mogelijk het niet altijd eens zijn met de opvattingen en de besluiten van E. H. Prims, toch zal hij er zich om verheugen dat dank zij de onuitputbare werkzaamheid van den Antwerpschen archivaris het oude Antwerpen wederom wat dichter bij ons werd gebracht.

Dr J. UYTTERHOEVEN

11.051 **Prims, Floris**
◆ GESCHIEDENIS VAN ANTWERPEN: IV. ONDER HERTOG JAN DEN DERDE (1312-1315): 1^e Boek. Politische en economische Orde. 2^e Boek. De geestelijke Orde. 3^e Boek. Regesten, Zegels, Munten. — *Antwerpen, Standaard, 1933, 3 dln, (21 × 17) 214, 268, 150 + 42 blz.* *26 fr. per deel*

V — Drie boeken wijdt Eerw. Heer D^r Fl. Prims aan de Geschiedenis van Antwerpen gedurende de 33-jarige regeering van Hertog Jan III (1312-1355). In het eerste boekdeel krijgen wij een inzicht in het politiek gebeuren en in de economische toestanden van den tijd; het tweede deel, waarin de z. g. « geestelijke orde » behandeld wordt en dat een breeden kijk geeft op al de talrijke godsdienstige en liefdadige instellingen, wordt besloten met een blik op de toenmalige maatschappij, of zooals de schrijver het noemt het « Algemeen cultuurbeeld »; het derde deel bevat de documenten, regesten, zegels en munten. Dit wat den inhoud betreft; wat de waarde en de bewerking van den inhoud aangaat, hier is onze meening erg verdeeld. Eenerzijds toch bewonderen wij in Eerwaarden Heer Prims zijn rusteloozen ijver, zijn taaie werkkracht, zijn groote belezenheid, zijn historischen speurzin, zijn inzicht in personen en toestanden; maar naast die spontane bewondering groeit meteen een pijnlijke verwondering over den slordigen stijl, het gebrek aan eenheid en synthetische uitwerking van het geheel, het schijnbaar

te kort aan historisch inzicht, dat door het behandelen van duizend-en-één detail den lezer herhaaldelijk parten speelt, zoodat deze zich weleens als in een doolhof voelt. Deze vaststelling doet des te pijnlijker aan daar iedereen weet dat Dr Prims de man is om in elk opzicht knap werk voort te brengen, maar dan zou het wellicht moeten gebeuren in wat minder vlug tempo. En zou daar niet iedereen mee gediend zijn en de schrijver wellicht nog het meest? Dr J. UYTTERHOEVEN

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN — DAGBOEKEN

11.052 **Rolland, Romain** **92 : 29**

HET LEVEN VAN VIVEKANANDA. *Vert. uit h. Fransch dr T. Jelgersma. Geïll. — Arnhem, van Loghum Slaterus, (21×13) 215 blz.* *fl. 3,50*

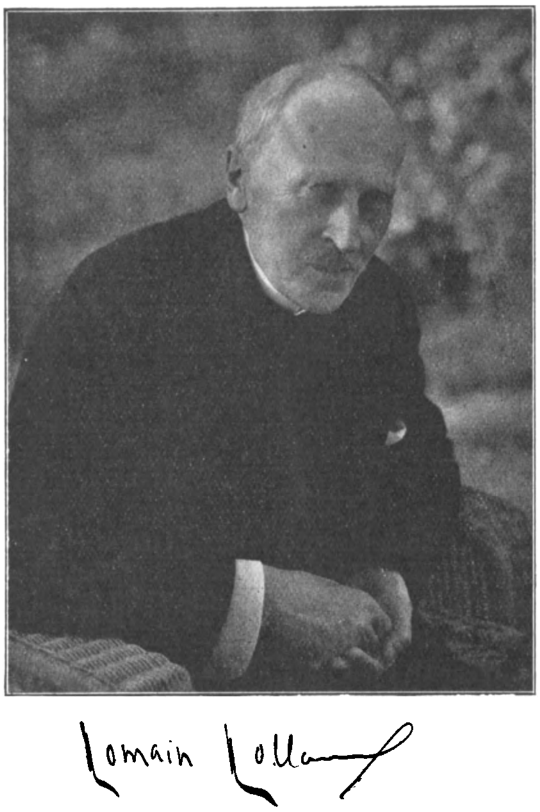

II — Dit boek zou een uitgebreide bespreking vragen. Ik moet mij tot enkele punten beperken. Het voornaamste, — wat er nu ook kan gezegd worden over de kwaliteit van Vivekananda's en R. Rollands mystiek, — is dat hier een kracht van mystieke liefde gloeit, alleszins van hooger waarde dan de enkele godskwelling waar zooveel anderen blijven steken. Met een woord, Vivekananda (1863-1902), de grootste volgeling van den visionnairen heilige Ramakrishna, heeft én als mystieker geleefd én een groot apostolaat voor mystiek gevoerd zoo in het Westen als in het Oosten. Het messianische in zijn figuur en werking, ook nog de gelijkenis met het St Franciscus'epos (eveneens pan-humaan en kosmisch) zijn onloochenbaar. Eigenlijke metaphysiek treedt niet zoozeer op den voorgrond, het is in feite een ruim dichterlijke en mystiek gloeiend-en-werkende figuur die u meesleept. R. Rolland schaadt (in de eerste hoofdstukken althans) een weinig aan zijn werk door een zekere opgeblazenheid. Dit ongeacht, een mooi werk, natuurlijk oordeelkundig te lezen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 5 TWAALFDE JAARGANG M 1934

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
:-: VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR :-:

REDACTIE en BEHEER:
Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen, Cuylitsstraat, 27, Antwerpen
Postcheck: 241.02

Prijs voor België: — Abonnement: 35 frank. — Dit nummer: 5 frank.
Prijs voor Nederland: — Abonnement: fl. 3,50. — Dit nummer: fl. 0,50.

EEN BEKROOND BOEK

« CLAUDE » door GENEVIÈVE FAUCONNIER (*)
(Prix Femina)

11.053 Buiten de meer-gekende « Goncourt » prijs, wordt ieder jaar in Frankrijk ook de « Femina » prijs toegekend. Einde vorig jaar, viel deze laatste te beurt aan Me Geneviève Fauconnier met haar roman « *Claude* » (IV).

G. Fauconnier is de zuster van Henri Fauconnier die in 1930, de « Goncourt » prijs behaalde met zijn boek « *Malaisie* » (II). Schrijven schijnt hun in 't bloed te zitten. Hebben broêr en zuster dat wellicht van papa, waarvan Geneviève ergens schrijft: « qu'il vivait dans d'autres endroits que celui où il avait l'air d'être »?

Geboren te Barbisieux en Charente, bracht Geneviève aldaar haar kinderjaren door. Twintig jaar oud, wijkt ze uit met haar broeder naar Malesië (eilanden-archipel uit Australië); daar huwt ze, en verblijft er 5 jaar. De oorlog brengt haar naar Frankrijk terug waar ze gaat wonen te Fontenay-aux-roses. Om wille echter van de gezondheid harer kinderen, slaat ze haar woontente op in de Charente, de streek waar ze als kind en jong-meisje verbleef.

Gen. Fauconnier schreef tot nog toe slechts drie boeken. Haar allereerste: «*Trois petits enfants bleus*» (V), een kinderboek is in zijn aard 'n echt meesterwerk. Twee weesjes, Lise en Noël, worden uitbesteed bij 'n zeer stugge, ouderwetsche tante die geen sikkepit begrijpt van opvoeding en kindervreugd. Ze zijn ongelukkig, tot ze in droom en

(*) Librairie Stock, Paris 1933. — 15 frs.

fantasie hun vreugd vinden. Op de gordijnen van hun bedje, zien ze afgebeeld: drie lilliput-kleine blauwe kindertjes. En samen transponeeren ze hun eigen nietige gebeurtenissen in 't leven van de drie duimpjes. Wat ze zelf, dag voor dag beleven krijgt door 't prisma hunner verbeelding 'n beteekenis in de wondere historie van de drie blauwe kindertjes. Dit boek is zoo frisch geschreven, geeft zulk 'n diepe kijk in 't mysterie van kinderzielen..., zoodat niet alleen kinderen, doch ook groote menschen die 't kind-zijn niet heelemaal ontgroeiden, er van zullen snoepen, naar hartelust.

't Tweede boek van G. F. was weer 'n jeugd-boek. « *Micheline à bord du Nibong* ». 'n Reisverhaal, weer sterk persoonlijk dat ook niet alleen de jeugd, doch ook oudere lezers zal boeien.

De groote pers, die ook zooveel te bespreken heeft, — denk aan 't proces Stavisky en Cie — had bijna geen aandacht over voor deze twee debuut-werken die nochtans in hun aard, echte perels zijn. Nu echter Gen. Fauconnier bekroond werd met haar roman « *Claude* », kwam de pers los en in alle kranten en revues werd zij geroemd. Geen alledaagsch gebeuren : 'n moedige vrouw, moeder van vijf kinderen, die de last en de zorg draagt van haar gehuwd leven en die enkele verloren avonduren wijdt aan literatuur. Want « elle aimait cette heure du crépuscule qui efface peu à peu les choses de tous les jours et où se projettent mieux les films de l'imagination ».

Doch na de avond-illuzie, na de mooie droom die 's nachts haar bezoeken komt: « Vient le réveil, l'éblouissement s'efface... Il faut reprendre la tache monotone et embrouillée, jamais accomplie ». Daarover juist gaat het in « Claude », over 't tobben en slaven van de gehuwde vrouw-moeder. 'n Moderne transpositie, doch met wijder uitbreiding van de sterke vrouw uit de Schrift, die haar taak, zoo vaak ondankbaar, dag-in dag-uit vervult; in hard labeur voortslooft; 'n enkele keer wordt ze weemoedig wanneer ze droomt over 'n mooier bestaan; zelfs blijft ze even stil staan bij de liefde van 'n jeugd-vriend,... doch spoedig keert ze zich af van de verleiding om zich weer algeheel te wijden aan haar zware plicht.

'n Kentering toch in de wereld der Fransche Letteren, dat 'n roman kon bekroond worden die zedelijk-gaaf en gezond is en door elk volwassene mag gelezen worden. Toch is 't nog niet 'n katholiek roman. « Claude » of Me Fauconnier, — want 't lijkt voor 'n deel althans, 'n autobiografie — is geloovig. Ze gaat 's Zondags naar de Mis en Mr Pastoor, « dont elle aime le petit œil bleu qui fuse vers le ciel » komt les geven aan de kinderen. Doch van 'n kristelijke levensbeschouwing die alles beheerscht is geen kwestie.

Literair is « Claude » 'n zeer merkwaardig boek. We zijn verre van Bazin, Bordeaux, Bourget, Baumann, — de groote B's naar 'n woord van J. Persyn zaliger. — G. Fauconnier heeft haar eigen visie en haar eigen accent. Met 'n paar woorden, weet ze 'n atmosfeer te scheppen :

« Midi, lentement, laisse tomber ses douze coups sur la place blanche de soleil ». 't Verhaal van haar jeugd weet ze te situeeren in 'n provinciestadje van vóór den oorlog, met z'n traditioneele gebruiken, z'n kleine luttele vreugd en 't bitter geklets van nijd en afgunst.

Er gebeurt niet zoo heel veel in dit levensverhaal; doch doorheen gansch de roman leeft en lijdt 'n gevoelige, zwaarmoedige, doch levens-ervaren vrouw. Nooit is ze oppervlakkig; steeds ernstig en diep en daardoor juist krijgt haar roman 'n sterke beteekenis voor ieder lezer. Luistert even naar haar woord: « Il faut être indulgent à celles qui se sont trompées. On se trompe facilement, sur soi-même d'abord, surtout à l'âge où se décide la vie... Heureuse celle à qui un grand bonheur a été une fois donné. Il ne lui sera jamais ôté ».

GEN. FAUCONNIER
Prix Femina 1933

« Ce grand bonheur » heeft Claude niet gekend. Dus 'n gebroken leven, zooals voor zoovelen het geval is. 'n Oogenblik meent ze dat 't groot geluk haar te gemoet komt in de begrijpende liefde van haar jeugdvriend. « Il me donne à nouveau tout ce dont j'étais sevrée. Et en me rapportant ce qui manquait à ma vie, il rend à celle-ci toutes les délices que je lui pressentais et demandais ».

Doch die liefde is slechts 'n mooie illuzie; ze zou haar voeren tot ontrouw aan haar man, haar kinderen en aan haar plicht. Voor 't te laat is, keert ze zich van hem af; hij verdwijnt uit haar leven en zij zal verder met haar echtgenoot, de harde taak sterk en duldig dragen. « Vivre, ce n'est pas glisser sur une agréable surface... C'est se tenir responsable de ses choix, de ses actes, des taches entreprises ».

En de roman sluit op deze suggestieve gedachte : « Cependant, nous restions comme appuyés l'un à l'autre, liés — et creusant le même sillon ».

« Liés et creusant le même sillon », daar komt 't ten slotte op aan, al valt de taak nog zoo zwaar. Plicht alleen geeft de levensvreugd, die toch voor ieder betrekkelijk is.

« Le mariage est la traduction en prose du poême de l'amour ». Dat is de zedeles voor Claude en voor vele gehuwden.

Dat er een gezonde levensles uit dezen roman te halen is, die te Parijs werd bekroond om zijn literaire waarde, schijnt wel 'n beteekenisvolle mijlpaal te zijn in de evolutie der Fransche Letteren.

FR. CROLS, PR.

ONS STANDPUNT

Naar aanleiding van de polemieken die in sommige tijdschriften ontstaan zijn rond de bespreking in « Boekengids » van enkele laatst verschenen Vlaamsche romans, houden wij er aan vast te stellen dat de beginselen, welke wij voorop hebben gesteld bij de stichting van ons tijdschrift en die ook bij de bespreking van gezegde werken vooropstonden, onaangetast gebleven zijn.

Wij hebben, zooals ieder weet, onze besprekingen van deze werken op een zuiver principiëel plan gehouden en zullen dit ook in de toekomst doen, zonder ons te laten verleiden af te dalen tot persoonlijkheden.

Wij zullen dus gezegde tijdschriften niet volgen op deze paden en het hier vroeger herhaaldelijk geformuleerde standpunt handhaven sine ira nec studio.

ROMANKRONIEK

door Ernest van der Hallen

Lente.... Het hart van den mensch gaat uit naar de ontzaglijke wonderen die daarbuiten bezig zijn te gebeuren : de zon wekt vreemde, diepe verlangens; het mirakel der prinselijke kerselaren-in-bloei voltrekt zich; anemonen en boschlelietjes; olmen en platanen.... Wie bekommert zich thans om een boek? De voorraden prospecti der uitgevers zijn uitgeput; de herfstaanbiedingen worden klaargemaakt en in druk gegeven. Rust in het bedrijf. Behalve voor den recensent. Jammer genoeg echter werd ook hier den bijbelschen raad gevolgd : als degasten er genoeg van hebben, laat dan den min goeden wijn aan de beurt komen.

Dit bij wijze van inleiding om den vriendelijken lezer kond te doen dat deze maand geen wereldschokkende verschijningen aan de beurt kwamen. En deze minzame verwittiging, samen met een vriendelijk verzoek dat, wegens verandering van drukker, dit overzicht van de Noordnederlandsche literatuur deze maand beslist in telegramstijl en afmetingen behoort gesteld te zijn, ontslaat den lezer meteen van diepzinnigheden en uitweidingen te dezer plaatse. Ter zake dus.

KEES MEEKEL, waarover ik in een vorigen jaargang van dit tijdschrift getuigde dat de toekomst van den Nederlandschen roman voor een
11.054 groot deel veilig aan hem toevertrouwd was, schreef **De Zonneburg (IV)**
◆ een boerenverhaal naar het ouderwetsche plan: een jonge kerel wil weg uit de hoeve waar zijn familie van geslacht op geslacht labeurde en kinderen kweekte; z'n oude vader verzet er zich tegen, en vindt een bondgenoot in zijn schoondochter. Bovendien is de jonge boer een losbandig type die weet wat er in het leven te koop is; in de boeren-staminés waar bijdehandsche meisjes den borrel schenken, en in de

stad, waar hij mordikus naar toe wil, ondanks het verzet van zijn ouden vader, zijn vrouw, en den goeden raad van den pastoor. De toestand wordt ingewikkeld als er een kindje komt bij de dochter van een gebuur, die hij echter een zijner knechten tot echtgenoot kan opdringen. Hij zet zijn wil om naar de stad te trekken door, doch wordt door een plotse ziekte zijner vrouw gedwongen terug naar huis te keeren en voorloopig zijn plannen te laten varen. Er komt zelfs een moment van schuldbesef wanneer hij merkt hoe hijzelf de oorzaak is van al die narigheid. Tot ze later beiden tenslotte toch in vrede scheiden van de oude hoeve, en de ouders van z'n kindje zijn plaats innemen op de « Zonneburg ». Ik mag niet zeggen dat dit boek van Meekel op de hoogte staat van de wilde prairieverhalen uit z'n zwerverstijd; eigenlijk beteekent dit boek eer een depressie, niet alleen wegens het weinig-oorspronkelijke van het gegeven, doch ook stylistisch staat het minder hoog. Maar ik voeg er dadelijk bij dat deze appreciatie vooral ingegeven werd door de zeer hooge verwachting welke ik over dezen auteur koester, die door zijn vorig werk een zwaren wissel op de toekomst teekende. Overigens is het een bruikbaar verhaal, uit elk oogpunt beslist leesbaar en gezond als goed brood. Voor lezers bij wie litteraire overwegingen slechts in de tweede plaats in aanmerking komen is het een geknipt boek.

George Kettmann waarvan, als ik het goed voor heb, eenige jaren terug een roman bekroond werd door de Wereldbibliotheek, publi-
11.055 ceerde een vliegeniersromannetje: **De Oceaanvlucht van een Olieman (III).** Die olieman reist in benzine en experimenteert in 't geheim in de vliegkunst, hierbij gesteund door een chemicus die een geconcentreerde brandstof voor vliegmotoren samengesteld heeft, en laat zijn vrouw eenvoudig buiten zijn vliegersexploten. Wanneer hij aangeduid wordt om deel uit te maken van de bemanning van een groot luchtschip dat een regelmatige dienst zal inzetten naar de Nieuwe Wereld, laat hij zijn vrouw hiervan onkundig en vertrekt zonder haar zelfs te verwittigen. Tot bij de triomfantelijke aankomst in Amerika de ineenstorting volgt: een zijner collega's verzoekt hem te willen telegrafeeren naar zijn « vriendin »... zijn eigen vrouw. Een gezellig geschreven, wat berekend-modern romannetje, achteloos verteld doch vol boeiend leven. Geen nadruk op het overspel, licht sombere teekening van een huwelijk van twee elkaar-niet-begrijpende menschen. Jammer genoeg zoo goed als geen levensinhoud en geen geloof in het leven en in den mensch.

Het geval van den jongen uitgever Tom Erens in Carel Voor-
11.056 hoeve's romannetje: **Vriendinnetje (III-l)** is heelemaal anders; het is een doorloopend gezellig flirtpartijtje met een jong meisje — natuurlijk een jeugdige schrijfster — in de bergen, waarin het leven een voortdurend « galant avontuur » is, en de bevrediging van den zinnelijken drang een nonchalant tijdverdrijf. Geen nadruk op kwaad of verkeerde bevrediging, alleen de suggestie dat het leven alles bij elkaar nog zoo

CAREL VOORHOEVE

kwaad niet is in bepaalde voorwaarden en gezelschap. Elk zondenbegrip is overigens zoo ver af dat de paradijselijke toestand onzer alleroudste ouders hier opnieuw werkelijkheid wil schijnen. Juist om dit gemis aan schuldbewustzijn acht ik dit dionysiaansch boek bepaald verkeerd, al wil ik gaarne getuigen dat het een zeer leesbaar en prettig-geschreven verhaal is, echter zonder veel spanning of wezenlijk diepe menschelijkheid.

Veel prettigs beleefde ik aan het zieken-
11.057 huis- of liever: verpleegstersromannetje: **Klein Wereldje (IV)** van P. KROON-HOOGEWERFF. Onder dezen titel schreef deze mevrouw een reeks schetsen uit het verpleegstersleven in een universitaire kliniek, waar dag in, dag uit, allerlei liefs en treurigs geschiedt. De schrijfster bekijkt de dingen door het oog van een of andere verpleegster, — het zou me overigens sterk verwonderen als dit vak voor de schrijfster zelf geen realiteit geweest is —, maar zóó dat dit alles ons wezenlijk boeit. Het is een reeks vluchtige beelden uit de meestal bittere levensrealiteit, zooals de toeschouwster vanuit een operatiekliniek of vanuit een ziekbed deze ondergaat. En nochtans blijkt er hier tenslotte nog zooveel moois en edels mogelijk, zoowel bij de patienten als bij de zusters zelf, dat men dit boek met veel genoegen leest. Er wordt tusschenin wel wat erg gemakkelijk omgesprongen met echtscheidingen en zoo, doch de verpleegsters zijn hier grootendeels zulke aardige, vriendelijke en geduldige meisjes, dat het waarheidsevenwicht daardoor wel lichtelijk hersteld mag beschouwd worden. Technisch en litterair is het boekje niet beter en niet slechter dan de meeste vrouwenromans; litterair eerder beter, en technisch eerder iets zwakker.

Ik gaf veel als ik ergens een prospectus met een of ander résumé in
11.058 handen kon krijgen over het verhaal dat een zekere TAI AAGEN-MORO publiceerde onder den raadselachtigen titel: **Een-Twee (III-L)**. Dat geluk is me echter niet ten deele gevallen en dus ben ik eerlijk bereid ervoor uit te komen dat ik den zin van dit boek en de bedoeling van den auteur — zoo naïef ben ik wel, te vermoeden dat er daarbij een bedoeling voorop stond, — me absoluut ontgaan. In zijn geheel is het een tamelijk verwarde en chaotische synthese van het huidig levensbeeld, druk, georiënteerd naar het uiterlijke der dingen innerlijk, leeg en sehnsuchtig, sentimenteel en geposeerd-nuchter, maar in wezen beroerd door een ontzaglijk heimwee naar geestelijke houvasten en zekerheden en bewust van het tekort aan zin van het leven zooals het zich aan den mensch, uiterlijk beschouwd, voordoet. Een praegnant beeld van het ondergaande avondland, gereproduceerd in een wirrelwarrende fotomontage en opeengelegde beelden. En geschreven volgens de formule die we zoo langzamerhand beginnen gewoon te worden; zonder veel onderling verband, chaotisch en met een zeer druk gebruik van

moderne technische en komfort-attributen. Destijds schreef men dergelijke boeken pour épater le bourgeois; thans weet een kind uit een Kempisch dorp wel dat er cocktails bestaan, wie Mistinguett was, wat de Moulin Rouge is, enz. Mogelijk heeft het boek waarde voor een volgende generatie als tijdsdokument: hier en thans kan het enkel gelden als een niet geheel nieuw snuifje voor litteraire blasés en lektuur voor jongelui die het leven onder al zijn vormen geproefd hebben.

Het Wetenschappelijk Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen

Het IIIe Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen had dit jaar plaats op 6 en 7 April, in het kader der « Wetenschappelijke Congressen in Vlaanderen ». Deze Congressen mogen zich verheugen in een steeds stijgenden groei. Zij zijn mede het bewijs van den alzijdigen kultureelen opgang van het herwordende Vlaanderen.

Het I^e^ Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen werd, in 1930, te Antwerpen gehouden; het tweede, in 1932, te Gent. Het derde, dit jaar, ging door te Leuven.

Prof. Dr M. Sabbe, voorzitter, opende het Congres en sprak zijn vreugde uit over den toenemenden aangroei van den kring van belangstellenden en medewerkenden, zoo in Noord- als in Zuid-Nederland. Als inleiders traden voormiddags op: W. E. H. J. Baers, diocesaan bibliotheekopziener, die handelde over het in onze middens reeds in de praktijk ruim verspreide, maar voor de buitenwereld nog minder bekende « *Paedagogisch Plaatsingstelsel* ».

Gezegd stelsel is, dank zij de bemoeiïng van het A. S. K. B., doorgevoerd geworden bij zoowat 700 bibliotheken, zoodat practisch in het Vlaamsche bibliotheekwezen een eenheidsstelsel is tot stand gekomen waarvan het belang niet te onderschatten is.

Naar aanleiding van deze uiteenzetting wees spreker op wat, dank zij de bestaande Wetgeving en de ijverige toewijding onzer bibliothecarissen, sinds 12 jaar reeds verwezenlijkt is, maar toonde tevens aan dat het huidig wettelijk regime het uitgroeien tot grootere bibliotheken met alzijdigen inhoud, ruimere lokalen en gespecialiseerd personeel, niet mogelijk maakt. In deze leemte zou dan ook moeten worden voorzien, *niet door het afschaffen* van de tegenwoordige Wetgeving, die veeleer als een nuttige tegemoetkoming voor alle initiatieven, verheugende resultaten opleverde, doch door de aanvulling ervan, dank zij de invoering van een statuut waarbij de grootere, — zegge middelbare — boekerijen zouden worden mogelijk gemaakt, dank zij een wettelijk bepaalde tusschenkomst van de Openbare Besturen (nl. Staat, Provincie en Gemeente) bij elk ernstig initiatief, van wie het ook mocht uitgaan, — zoowel vrij als officieel.

Als gevolg aan deze uiteenzetting werd dan ook door het congres de volgende motie bijgetreden :

Het Wetenschappelijk Vlaamsch Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen, dit jaar te Leuven vergaderd van 6 tot 8 April,

beschouwende dat de huidige Wetgeving op de Openbare Boekerijen wel de lectuurverspreiding in de breedere volkslagen in de hand werkt, doch heelemaal te kort schiet daar waar het er op aankomt ruimer opgezette bibliotheken mogelijk te maken en financieel in stand te houden,

spreekt den wensch uit

1° dat aan de bestaande Wetgeving, als aan een minimumbasis van tegemoetkoming, niet zou worden getornd;

2° dat, naast de honderden geringer boekerijen, ook het ontstaan van grootere, technisch- en paedagogisch-verzorgde bibliotheken. met behoorlijke lokalen en alzijdigen boekenvoorraad zou worden mogelijk gemaakt door wettelijk bepaalde tusschenkomst.

Dr Jul. van Hove, bibliothecaris bij de Kon. Bibliotheek te Brussel, besprak de « *Bibliographie in België, van 1930 tot 1933* ». — Waarna een bezoek werd gebracht, onder leiding van Dr J. F. Vanderheijden, aan de Bibliotheek van de Leuvensche Universiteit, waar o. m. een tentoonstelling bij deze gelegenheid was ingericht van handschriften en van XVe en XVIe-eeuwsche Leuvensche drukken.

Op de huishoudelijke vergadering 's namiddags werden de nieuwgekozen bestuursleden voorgesteld, nl. de H. Lode Baekelmans, hoofdbibliothecaris der stad Antwerpen en W. E. H. Joris Baers. Voorts werd een moreel en financieel verslag gegeven door Dr C. Debaive, secretaris van het congresbestuur, en werden suggesties voor de toekomst besproken, inzonderheid de te behandelen onderwerpen op het eerstkomend congres.

Hierop werden de eigenlijke congreszittingen voortgezet met de lezing van Dr Th. M. Chotzen, tweede conservator bij de bibliotheek van het Vredespaleis te 's Gravenhage, over « *Een Londensch handschrift van Lucas de Heere* »; de lezing van Prof. Dr P. de Keyser over « *Het « Vrou-Aventure »-drukkersmerk van Jan van Doesborch* » en de zeer humorisch gestelde uiteenzetting van Dr D. Burger uit Rotterdam, over « *Het Boek der Toekomst.* »

Prof. Dr A. J. J. Vandevelde (Gent) sprak verder Zondags over « *Polymorphisme bij wetenschappelijke tijdschriften* »; wat aanleiding gaf tot het uitbrengen van een wensch, aldus geformuleerd:

Het Wetenschappelijk Vlaamsch Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen, dit jaar te Leuven vergaderd van 6 tot 8 April,

vaststellend de thans heerschende onvastheid in het formaat en in de formuleering van den titel van de officieele serie-uitgaven van Ministeries, Provincie- en Gemeentebesturen en de daarvan afhangende instellingen,

overwegend de practische moeilijkheden die daaruit voortvloeien voor het publiek, de bibliotheken en alle documentatiecentra in het algemeen, op het stuk van citeeren, catalogiseeren en opbergen dezer publicaties,

overwegend het steeds groeiend interesse van het publiek voor deze uitgaven, ten gevolge van den huidigen bloei van de economische en van de sociale wetenschappen,

spreekt den wensch uit dat de Hoogere Overheid maatregelen in overweging zou willen nemen, opdat in de toekomst een vaste continuïteit, ten opzichte van formaat en titelformuleering, bij deze officieele uitgaven zou heerschen.

Ir Dr A. Korevaar, bibliothecaris van de bibliotheek der Delftsche Hoogeschool handelde over « *Het systeem der wetenschappen van Auguste Comte-Oswald* » en Prof. Dr R. F. Apers, hoofdbibliothecaris der Gentsche Universiteitsbibliotheek, over « *Jean Pie Namur en zijn « Manuel du bibliothécaire* », te Brussel verschenen in 1834.

Een gezaghebbend Oordeel over ongezonde Romanliteratuur

Uit de Vastensermoenen door Mgr CRUYSBERGHS dit jaar gepredikt in de Kapellekerk te Brussel, lichten wij onderstaanden passus:

« Vooreerst wou ik de vraag stellen of we den opbloei van onze Vlaamsche literatuur — inzonderheid van onze romanliteratuur — met een onvermengd gevoel van vreugde mogen begroeten. Het sexueele — en liefst het abnormaal sexueele — is ontegensprekelijk een dankbaar onderwerp. Het bekoort den schrijver en den lezer, het beteekent sukses, het jaagt de uitgaven in snel tempo door de pers. En dan, waarom niet? Het is toch psychologie, nietwaar, werkelijkheid, leven. Jawel en jammer genoeg, het is, althans van sommige levens, de psychologie, het leven... en de dood, — de passie, waarvan Sint Paulus in het Mis-epistel van dezen Zondag zegt dat ze onder de kristenen niet eens diende vernoemd. Maar waar u dat leven schildert zooals u het soms doet, over uw geweten heen, wilde ik wel, dat u even kont luisteren naar de gewetensklacht van onze jeugd die nog om raad en leiding vraagt en het beste deel is van ons groeiend geslacht — en dan rijst in mij de voor u, kunstenaar, zeer beangstigende vraag, hoe u die vertroebeling van de zielen in tijd of eeuwigheid zult goedmaken.

Een tweede woord tot u allen, geloovigen. Stelt aan de kunst die u toelaat in uw huiskring, of zoekt in theater en kino, hooge, zedelijke eischen. We gaan door een *tempus perditionis*, een tijd van verderf. Er zijn kinderen-studentjes die hun spaarcenten samenleggen om zich aan dure schunnigheden te kunnen verkneukelen, — het is slechts een staaltje. Vader en moeder hebben aan hun vier oogen niet te veel. Ik ken de theorie over de naaktheid in de kunst: ze is inderdaad zeer schoon... Er zijn er wellicht machtig veel, die zich met de kunst der naaktheid mogen verzoenen..., ik weet het niet, ik ben twintig jaar priester en ik heb honderden zielen gekend zoowat van alle soort, ik heb nooit de gelegenheid gehad te ondervinden dat *dem Reinen alles rein ist*. Maar dat onvoorzichtige nieuwsgierigheid de gewetens overhoop gooit en dat een jeugd die de koestering zoekt der sensualiteit, er met verzengde vleugelen bij neerstort, weet ik beslist. »

0. — Werken van algemeenen Aard

11.059 **Post, Toos e. a.** **01**
◆ DE WEGWIJZER. Catalogus van Boeken voor de rijpere Jeugd. — *'s Bosch, Malmberg, (Uitg. Bond van R. K. O. Leeszalen en Boekerijen in Nederland), 1933, (19 × 13) 95 blz.* *fl. 0,30*

IV — De Commissie welke op zich had genomen deze lijst van bruikbare lectuur voor de rijpere jeugd samen te stellen, heeft zich vooral uit één oogpunt uitstekend van hare taak gekweten, nl. wat betreft de volledigheid; eenige titelproeven bewezen dit schitterend. Voor zoover ik ze kon nagaan zijn de inhoud-schema's en appreciaties over de opgegeven titels eveneens zeer exact. Mijn hartelijk kompliment hierover aan de samenstellers. Omtrent twee opvattingen ben ik echter zoo vrij het niet met hen eens te zijn: de stelling dat er « gebrek is aan mooie boeiende lectuur voor de rijpere jeugd » — tenzij we mekaar goed verstaan over de beteekenis van « mooie » en we de wedloop naar het numerieke rekord van jeugdboeken niet aanvaarden als het index van de welvarendheid van dit bedrijf. Er is een sterk tevéél aan jeugdboeken, en een even sterk tekort aan dito werken met levensinhoud. Maar daar zullen de samenstellers van deze Wegwijzer wel met mij akkoord over zijn. Mijn tweede bezwaar geldt het systeem van indexeeren en de aanduiding der indeeling met de Araabsche cijfers 1, 2 en 3, die in deze catalogus behalve de zedelijke waardeering ook de bruikbaarheid uit oogpunt van stijl, aantrekkelijkheid en technisch gehalte weergeven. Het spijt me dat de Commissie in casu meende een « moeilijke proefneming » te moeten wagen met dit systeem van indeeling, terwijl het systeem I-VI dat behalve in Boekengids en Roman-Repertorium ook bij Bethléem gebruikt wordt, dezelfde proef nu reeds een dozijn jaren glansrijk doorstaan heeft. Ik kan me niet indenken dat de onverklaarbare drang naar zelfstandigheid die het Noorden op zoovele terreinen reeds a prioristisch stemde tegenover wat uit Vlaanderen komt, ook hier haar parten speelde. Het « Flandria docet » draagt soms wel eens verder dan de zin van een zuiver slagwoord. En ten slotte hebben we allebei evenveel belang, Noord en Zuid, bij een gezamenlijke verstandhouding op dit gemeenschappelijk terrein. — Deze kleine aanmerking mag me niet verhinderen mijn vreugde te betuigen over het verschijnen van dit mooie en voor vaklui onmisbare naslagwerk. E. VANDER HALLEN

11.060 **X.** **03**
◆ DE KATHOLIEKE ENCYCLOPAEDIE: 5e DEEL [BEU-BOU]. *Geïll. — A'dam, Joost van den Vondel, 1934, 24 dln (27 × 18) 832 kolommen,*
geb. in linnen 138 fr.; geb. in leder 153 fr.

IV — Wie wat meer weten wil over Bindmiddelen in de schilderstechniek, Beyaert, « het fabelachtig sterke en snelle paard der vier Heemskinderen », het Blauwborstje, Herry met de Bles, den Antwerpschen schilder, Kunstsmid Lod. van Boeckel, Boeken-Afrikaansch, Paul Boncour, den Franschen politieker, een Bordenwaschmachine, Belastingrecht, Boterbereiding, de Bontmot, S. Birgitta van Zweden en hare Orde van den Verlosser, President Bolivar, Bloemtuin-architectuur, het « Suverlijc Boecxken », den Boom der kennis van goed en kwaad, etc., etc., raadplege dit Vijfde Deel van *De Katholieke Encyclopaedie.* Deze bonte opsomming geven wij maar om er nog eens op te wijzen dat in een encyclopaedie, ook in *D. K. E.*, alles en nog wat behandeld

wordt; dat er geen terrein is der menschelijke wetenschap en bedrijvigheid, dat niet door haar betreden wordt. Als extra-platen troffen ons ditmaal: Kon. meteorologisch instituut te De Bilt, Blindeninrichting, Bloedsomloop, twee platen over Boedapest met echt typische reproducties. Vele figuren illustreeren verder de artikels over en in verband met « Het Boek »; deze laatste beslaan overigens zoowat een 30 kolommen! Op een uitstekende reeks platen worden diverse typen van boerderijen in Nederland afgebeeld. Wij vinden het alleen jammer dat deze beperkt bleven tot Noord-Nederland. — Wij vonden ook zeer geslaagde reproducties van Jeroen Bosch, F. Bol en Botticelli. — Tot slot willen we toch even « protesteeren »: Al is het een oratio pro domo: Wij achten het een spijtig verzuim dat, waar bibliografische tijdschriften als « De Bibliotheekgids », « Boekenschouw » en « Boekzaal » afzonderlijk voorkomen, ons tijdschrift « Boekengids » niet eens werd vermeld.

2. — Godsdienst

11.061 ◆ **Backhuys, L., pr.** **24**

VREDE-VREUGDE. Maandelijksche Recollectie voor Religieuzen. — *Maaseik, Romen & Zonen, 1933, (20 × 14) 554 blz. 55 fr.; geb. 65 fr.*

V — Canon 509,92,2° van het Kerkelijk Wetboek gebiedt aan de kloosteroversten ervoor te zorgen dat er minstens eens per maand een « pia exhortatio » gehouden wordt voor de gansche kloostergemeenschap. En wie nu gelast is met het bestuur van religieuzen of, als pastoor, het geluk heeft kloosterlingen te hebben als onderwijzeressen in de parochiale scholen, zal blij zijn een mensch als priester Backhuys te kunnen raadplegen. Want als het waar is dat er geen menschen dankbaarder zijn dan kloosterzusters voor het woord Gods dat hun gesproken wordt, dan is het ook waar dat geen taak kiescher valt dan het spreken van het woord Gods in de maandelijksche recollectie. We moeten naar het leven der kloosterlingen tasten, en toch voorzichtig zijn: want kwetsen mogen we niemand, toch niet in het publiek. De conferencier moet dogma geven, maar ook leiding geven in het dagelijksch leven. En we mogen gerust zeggen dat er totnogtoe geen enkel boek bestond dat zoo juist en zoo waar heeft gesproken in dien zin, als het boek « Vrede-Vreugde ». Zoo in « Kruisiging »: blz. 470 geeft de schrijver ons het diepe geheim der zelfverloochening tot zelfvernietiging toe; maar zal ook leeren hoe onze Zusters dagelijks aan Christus gelijk kunnen worden: wat moet die man goed het kloosterleven kennen! « Kerstmis » blz. 290 doet ons schreien van liefde en laat aan de Zusters zien wat echte zieleschoonheid is; en dat door « snap-shots » uit hun leven. Priester Backhuys, wij pastoors danken U. En ik weet dat veel kloosteroversten, die misschien tot nu toe hun maandelijkschen recollectiedag niet hadden, in 't vervolg zullen ondervinden dat er iets veranderd is. Een kleine opmerking: zou priester Backhuys in een tweede uitgave willen zorgen voor een beetje meer planmatigheid in de volgorde der onderrichtingen? Zoodat na 4 jaar (er zijn 48 onderrichtingen) onze Zusters wel zouden weten wat eigenlijk zieleleven is. Tot meerdere eer en glorie van God. K. JACOBS, PR.

11.062 ◆ **de Hovre, Eug., Kan.** **27 : 24 : 92.2**

OM KONNERSREUTH. — *Antwerpen, Standaard, 1933, (21 × 15) 169 blz. 20 fr.*

IV — Beweringen zijn geen bewijzen. Vraagteekens geen oplossing. Onderstellingen geen argumenten. Maar wanneer die beweringen, vraagteekens en onderstellingen uitgaan van geleerden, betreffende een

bepaalde waarheid of feit, dan loopt licht de oningewijde lezer met de geleerden mee. 't Geen gebeurd is met Konnersreuth, waarrond den laatsten tijd, door geleerden, beweringen, vraagteekens en onderstellingen werden opeengetast. Om toch maar 't bovennatuurlijke op afstand te houden van de verschijnselen die zich hebben voorgedaan en nog geschieden bij Therese Neumann. Van alle zijden werden giftige pijlen geschoten. De natuurwetenschap sprak haar woord bij monde van Dr Deutsch, Heeremann en Speleers; de psychologie en parapsychologie bij monde van Dr Wendele en Mayer; de katholieke mystiek bij monde van Dr Westermeyer. Een verwoede, hartstochtelijke aanval van katholieke geleerden. Dr Gerlich vooral heeft 't te verduren en alwie geneigd is 't bovennatuurlijke dezer verschijnselen te aanvaarden. Dat schijnt immers niet wetenschappelijk! Dr Kan. de Hovre is in 't strijdperk getreden, heeft de bezwaren en opwerpingen dezer geleerden gewikt en gewogen, en, té licht bevonden. Zijn wederlegging acht ik wetenschappelijk betrouwbaar, en verantwoord. Ge leest dit boek en bedenkt: als de wetenschap dàt maar in te brengen heeft tegen Konnersreuth dan vind ik 't veiliger 't gezond verstand te volgen, dat ons redenen te over geeft om 't bovennatuurlijke te erkennen in de wonderbare gebeurtenissen van K. Om zich een juist gedacht te vormen van de huidige toestand van 't Konnersreuth-probleem, moet men dit werk van Kan. de Hovre raadplegen. En me dunkt dat onze intellektueelen, over die kwestie, wat meer moeten weten dan hetgeen journalisten, in losbollig geklets, er over vertellen. Dr de Hovre weze hartgrondig gefeliciteerd om zijn moedig, overtuigend, gedokumenteerd en beredeneerd verweer. D. DE PAUW, O. P.

11.063 **Lagrange, M. J.** 22

◆ HET EVANGELIE VAN JESUS CHRISTUS. *Vert. uit h. Fransch* [*L'Evangile de Jésus-Christ*] *dr J. Nolet. Geïll. dr J. Schrijnder. — A'dam, Fidelitas, 2 dln* (*21 × 15*) *384, 344 blz.* *fl. 8; geb. fl. 10*

IV — Onze tijd is getuige van een groeiende belangstelling voor de religieuse problemen, inzonderheid voor het Kristus-probleem. Jezus blijft de veel omstreden Persoon. Geen wonder! Hoofdzaak voor elken mensch is zich een objektief, waarachtig beeld te vormen van Jezus' persoon, van zijn leven en zijne leer, en dit beeld in zijn eigen leven uit te drukken. De gegevens hiertoe noodig zijn verspreid over de vier Evangeliën. Deze kronologisch, geografisch en historisch ordenen, m. a. w. de vier Evangeliën tot één harmonisch geheel verwerken, is echter een moeilijke, delikate taak, waarvoor de gewone Evangelielezer niet is opgewassen. Vandaar de noodzakelijkheid van een bekwamen, betrouwbaren gids. Zulk een leidsman is P. Lagrange. Onder de hedendaagsche katholieke bijbelgeleerden is hij een der grootsten. Om zijn geweldige eruditie, zijn veelzijdige wetenschap, zijn kritischen zin, zijn rustig en bezonken oordeel, de breedheid van zijne opvattingen, staat hij ook bij andersdenkende exegeten hoog aangeschreven. Zijn lang leven is geheel gericht op de bijbelstudiën. Het resultaat van zijn jarenlange opzoekingen heeft hij o. a. vastgelegd in zijn merkwaardige kommentaren op de vier Evangeliën. Hij was dus wel uitstekend voorbereid om deze te bekronen met zijn « Evangelie van Jezus Christus », waarmede hij niet alleen, zooals in zijn vroegere werken, de vakgeleerden, maar ook de breede lagen van het katholieke volk zou bereiken. Ingedeeld in enkele groote en meerdere kleinere perioden van Jezus' leven en prediking, vormt dit boek een schoon harmonisch geheel, waarin de vier Evangeliën meesterlijk zijn verwerkt. Aan het hoofd van ieder

gedeelte zijn de bijhoorende Evangelieteksten aangeduid; hierop volgt de nadere verklaring. In een slotwoord vinden wij interessante beschouwingen over : Jezus, martelaar voor de godsdienstige waarheid; de Zoon van God, God gelijk de Vader; het Woord van Joannes en het levend Evangelie. Wetenschappelijk volkomen verantwoord, is het tevens een boek van gezonde vroomheid. Zeer juist schreef Prof. Jansen in zijn meesterlijke inleiding op de Nederlandsche uitgave : « Berekend voor onzen tijd en onze godsdienstige aspiraties, geschreven voor den modernen mensch met zijn eigen moeilijkheden en twijfel, innig godsdienstig en vroom, wil het een leven van Jezus zijn dat geheel op de Evangeliën is gefundeerd, omdat, naar de schrijver zelf getuigt, de Evangeliën het eenige leven van Jezus zijn, dat geschreven kan worden ». E. H. Nolet bezorgde een goede vertaling en verrijkte het werk met een zaak- en naamregister, alsook met een lijst der evangeliën, die op Zon- en feestdagen van op den kansel worden voorgelezen. Wij betreuren het wegvallen van het voorwoord uit de Fransche uitgave. De penteekeningen zijn niet sprekend genoeg. De Nederlandsche uitgave is keurig verzorgd. Het is ons een waar genoegen dit prachtig werk te mogen aanbevelen. Ontwikkelde leeken, zoowel als priesters, die zich dit boek aanschaffen, zullen er én schrijver én vertaler oprecht dankbaar voor zijn. L. VAN HULLE, PR.

11.064 **van Horenbeeck, C., C. ss. R.** **266**
◆ HET HEERLIJK MISSIEWERK. — *Tielt, Lannoo, (21 X 14) 164 blz.* *12 fr.*

V — « Er zijn nog vele geloovigen die geen voldoende kennis bezitten van ons heerlijke missiewerk; voor ons Vlaamsche volk ontbreekt er een goed geordend boek om in de hoofdvragen van het missiewezen en in een aantal practische zaken ervan, vlug en zeker zijn weg te vinden. Het heerlijke Missiewerk wil die leemte eenigszins aanvullen. » Aldus de schrijver in zijn Voorwoord. We kunnen niet anders dan hem gelukwenschen omdat hij in zijn opzet zoo goed is geslaagd, omdat hij die leemte zoo goed heeft aangevuld. Met groote liefde is dit boek geschreven, maar het gaat niet op in lyrische ontboezemingen. Door meer kennis wil de schrijver meer liefde wekken : het kwam er dus op aan te onderwijzen, zoo duidelijk, zoo zakelijk mogelijk. Gansch het missievraagstuk werd omvat en in al zijn deelen behandeld: organisatie, arbeiders op het missieveld, helpers in het missiegebied, pauselijke liefdewerken, missiesteun : geestelijke, liefdadige, wetenschappelijke, stoffelijke steun. Moge dit degelijke boek in vele handen komen, tot grooteren bloei van het heerlijke missiewerk. F. VERMUYTEN, PR.

3. — Sociale Wetenschappen Opvoeding — Vrouwenbeweging

11.065 **de Keyser, P., Prof. Dr** **39 : 37**
FOLKLORE EN ONDERWIJS. — *Antwerpen, De Sikkel, 1933, (20 × 13) 120 blz.* *16 fr.*

V* — De opbloeiende folklorestudie heeft er alle belang bij niet langer het werk van enkele specialisten te zijn, doch zij moet nog in breedte en diepte winnen door verspreiding in ruimeren kring en wetenschappelijker methode. Het werkje van Prof. de Keyser zal daartoe uitstekende diensten bewijzen. Aangezien het vooral voor onderwijzers bestemd is, ware het goed geweest niet alleen den laatsten tekst, maar ook de overige, uit het Duitsch te vertalen. Het biedt overigens den

onderwijzer en leeraar uitstekende vragenlijsten, die hun bij het zanten van folkloristisch materiaal kunnen van dienst zijn, en tevens nuttige wenken en modellen om de folklore in te burgeren op de volksschool, zooals dit reeds in Duitschland is geschied. Mogen wij ten slotte verwachten dat V. O. V. ons eerlang een practischen leidraad zou bezorgen in den aard der « Lehrproben zur Deutschen Volkskunde »? Dit zou velen voorzeker zeer welkom zijn. J. LAUWERYS, PR.

11.066 **X. [Kloosterzuster van Berlaymont]** **37 : 396**
◆ NAAR HET HUWELIJK EN HET MOEDERSCHAP. — *Uit h. Fransch bewerkt dr J. Sommer, pr. — Brugge, Desclée de Brouwer, 1933, (18 X 11) 160 blz. 10 fr.*
IV-M— Deze enkele gedachten, ontvouwd voor meisjes met betrekking tot haar toekomstigen levensstaat, zouden door alle jonge meisjes moeten gelezen worden. Op een fijne en juiste wijze werden de teere vraagstukken behandeld, waarvoor een meisje wordt geplaatst, en met duidelijke woorden wordt er gewezen op de middelen om zich te hoeden voor gevaren. Met wijze voorzorg worden de meisjes voorbereid op hare toekomst, vooral op hare heerlijke levensbestemming van echtgenoote en moeder. Warm aanbevolen! ELZA WOLF

4. — Taalkunde

11.067 **Broers, A. & Smit, J., Jr** **42 : 4393**
ENGELSCH SCHOOLWOORDENBOEK. Ten gebruike aan Gymnasia, Hoogere Burgerscholen, Handelsscholen, Kweekscholen, Zeevaartscholen en Mulo-Scholen. — *Groningen, Wolters, 1933, (19 X 14) 8, 1196 blz. fl. 4,90*
V — Een nieuw Engelsch woordenboek, — Engelsch-Ned., Ned.-Engelsch in één boekdeel, — door firma Wolters zoo juist op de markt gebracht. Het wil ons zeer volledig en betrouwbaar voorkomen : een paar steekproeven gaven ten volle bevrediging. Luidens het voorbericht werd een betrekkelijk groot aantal handelstermen en zeevaartkundige termen opgenomen. — Sierlijk en handig uitgegeven; stevige band. Een nieuwe uitgave van beteekenis, waar we graag speciaal de aandacht op vestigen.

5. — Wetenschappen

11.068 **Broeckaert, P.** **58**
« OP WANDEL! ». GEWESTELIJKE FLORA. *Geïll. met figuren. — Lier, van In & Co, 1932, (20 × 13) 92 blz. 5 fr.*
V — Deze beknopte gewestelijke Flora zal welkom zijn én in de klas van plantenkunde én bij de natuurliefhebbers. Ze is niet te kostelijk en derhalve in ieders bereik, doch dat is het grootste voordeel er niet van. Duidelijk en helder is de systematiek, meer nog, en dit heeft ze voor op lijvige flora's: ze geeft niet enkel de namen en de bondige beschrijving van onze inheemsche wilde planten, die vaak den bloemenliefhebber minder interesse bieden, doch ze vermeldt ook tal van bloemen die in hof en pot gekweekt worden. Goed heil « Op Wandel »; op heel de lijn is het werkje aan te bevelen! L. SENDEN, PR.

11.069 **Kearton, Cherry** **83.8 : 59**
DE DIEREN KOMEN DRINKEN. *Vert. uit h. Engelsch dr J. J. en T. Hof. Geïll. met 42 afbeeldingen, naar foto's van den schrijver. — Zutphen, Thieme, 1933, (22 × 15) 184 blz. fl. 2,90; geb. fl. 3,90*

V — Leven van de wilde dieren in Afrika: stille drama's van angst en moorddadigheid. Buitengewoon sterke indruk van echtheid, verhoogd door zeer sprekende foto's. Schr. heeft een hekel aan opwinding. J. C.

6. — Toegepaste Wetenschappen

11.070 **Gómez de la Serna, Ramon** 61 : 37

DOKTER HOE IS HET MOGELIJK. *Vert. uit h. Spaansch dr J. Slauerhoff. — A'dam, P. N. van Kampen, 1933, (21×14) 191 blz. fl. 1,90; geb. fl. 2,90*

III° — Neem me niet kwalijk — ik heb het, in verschillende keeren, niet verder dan tot blz. 100 volgehouden: over de 75 die nog overblijven, kan ik dus niet refereeren. « Hoe is 't mogelijk », daarmee een boek te vullen! Besteed geld en tijd maar niet aan dergelijke lectuur.

Dr J. LEBEER

11.071 **Heijermans, L., D^r^** 61 : 33

BEROEPSZIEKTEN EN BEDRIJFS-HYGIËNE. — *A'dam, Kosmos, (Gezondheids-Bibliotheek) 1933, (15 × 10) 95 blz. fl. 0,95*

IV — Een uiterst leerrijk bundeltje, kort, ineengedrongen, bijna in telegramstijl, maar daarom juist zoo rijk aan gegevens. Er zullen wel niet veel ambachten zijn die niet aangeraakt worden en waarvan niet de specifieke nadeelen worden vermeld. Langdradig worden ze niet beschreven noch wordt aangegeven hoe er tegen in te gaan, maar aanduidingen vindt er ieder over wat hem aanbelangen kan. Buitendien, een algemeen gedeelte waarin moderne opvattingen over voor- en nadeelen van de huidige bedrijfsinrichting e. d. worden aangegeven : vrouwen-, kinder-, nacht-, fabrieksarbeid, enz.; taylorisme, psychotechniek, geneeskundige keuring, beroepskeuze e. a. v. Alles heel kort, maar aanwijzend wat door hem die er wat meer van weten moet of wil, moet worden onderzocht. Dr J. LEBEER

7. — Schoone Kunsten

11.072 **Bromberg, Paul** 72 : 74

PRACTISCHE WONINGINRICHTING. Een Handleiding voor Iedereen. *Met 281 afbeeldingen. — A'dam, Kosmos, 1933, (23× 16) 162 blz. geb. fl. 2,90*

V — Het is een genoegen voor wie « zich gekluisterd voelt aan een woninginrichting, die niet meer beantwoordt aan nieuwe inzichten, nieuwe gevoelens, nieuwe gebruikseischen », dit preutsche handboek te doorblaren. Het is vóór alles een *praktische* handleiding. Zelfs de prijzen (in guldens!) vindt u aangegeven, van de nieuwe materialen in het bizonder, die voor « moderne », doelmatige wooninrichting in aanmerking komen en nog niet of minder gekend zijn. Tallooze suggesties zijn uit dit rijkelijk geïllustreerde boek voor ieder op te doen. Hier valt alles te leeren voor wie met hun tijd meewillen. Warm aanbevolen.

11.073 **Loeb, E. A.** 77

DE KLEINE CAMERA en wat men er mede doen kan. Een Leidraad voor den Gebruiker van de kleine Camera, zoowel voor den Beginner als voor den gevorderden Amateur. *Met 107 illustraties. — A'dam, Kosmos, 1933, (21 × 14) 108 blz. geb. fl. 2,75*

V — Dit Kosmos-boek blijkt de eerste in het Nederlandsch gestelde handleiding voor de *kleine camera* te zijn. Deze is niet een gewoon fototoestel in gereduceerden vorm : zij is, constructief en technisch, heel

iets anders! E. A. Loeb toont aan wat er met de kleine camera te bereiken valt. Tal van voordeelen zijn aan het gebruik hiervan verbonden; wijzen wij slechts op haar handige kleine vorm en de economie van haar materiaalverbruik terwijl ze overigens uit alle oogpunten voldoening kan schenken. Een flinke aanwinst voor de bibliografie over fotografie.

8. — Letterkunde

82. TOONEELLITERATUUR

11.074 **Bahr, Hermann** **82**

DE STEM. Tooneelspel in drie Bedrijven. *Vert. uit h. Duitsch dr H. van Overbeke. Geïll. met 4 platen. — Kortrijk, Vermaut, (21 × 14) 168 blz. 15 fr.*

IV — Een geval van verbinding van mensch met afgestorvene. Een jonge vrouw met kloosterroeping, huwt een vooraanstaand man uit de leidende standen om hem, die zich door alle dwalingen liet verleiden, te winnen voor de waarheid en zoodoende zijn vermoedelijk leiderschap vruchtbaar te maken voor den Heer. Het offer van haar maagdelijkheid wordt te licht bevonden, ze sterft voor de bekeering voltrokken is. Haar aanwezigheid, haar « stem » blijft den weifelaar echter achtervolgen. Ze redt hem zelfs op zekeren dag van een gewissen dood omdat hij nog niet gereed was om voor God te verschijnen. Dit wonder brengt zijn ziel in stormige beroering. In dezen knappen gevoelsmensch breekt een strijd los tusschen den wil, of juister, het verlangen zich te bekeeren en het niet kunnen. Niemand vermag hem de rust der overtuiging te schenken. Tot de stem van wie hem nog aan het leven bindt, dreigt hem te verlaten. Dit breekt het verzet. Het doel is bereikt. — Na het feuilletonachtige en artificiëele eerste bedrijf, bedrijf dat wel afwisseling in de voorstelling biedt, volgt het betoogende 2e en 3e B., waar verschillende levenshoudingen en temperamenten in botsing komen. De schrijver legt er ongewone dialectiek aan den dag; de dialoog wordt een scherpe, vinnige, gevatte, rake gedachten-schermutseling! Van tooneel in den eigenlijken zin van het woord is in dezen interessanten wijsgeerigen en apologetischen strijd geen spraak. Tot, aan de slottooneelen in het 3e B., na het vertrek van Kanunnik Gringerl, de held in een lyrisch dramatische stemming overslaat en mimische momenten van eerste gehalte schept. De vertaling is uitstekend, zoo taal- als tooneelkundig. Dr C. GODELAINE

11.075 **de Boulle, Theo** **82 : 88**

LACH-KRISIS. 50 beste Kluchten voor Feesten en Vergaderingen. — *Antwerpen, Stockmans, 1933, (21 × 13) 30 blz. 2,50 fr.*

IV — 'n Bont samenraapsel van gewone moppen. D'r is er wel 'ns eene die minder deftig lijkt. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.076 **de Ridder, Tony** **24 : 81 : 84**

VOETSPOREN. — *Lochem, De Tijdstroom, 1929, (19 × 15) 71 blz. fl. 1,50*

II-III-L-P-T — Boekje van inkeer, getuigenis voor en aansporing tot innerlijkheid, tot religieuze wijsheid, bevat in de grondwaarheid van Gods sporen alom rond ons in de schoone natuur zichtbaar. Meditatiegedichten opgebloeid uit stemmingen in stille verlofdagen tusschen de bergen; zij glijden melodisch daarheen. Mits *voorbehoud voor het vrijzinnig protestantsch en ietwat theosophisch standpunt*, dat, hoewel zonder onverdraagzaamheid, stellig-geloof en Kerk minimizeert, kan men er z'n ziel wel eens baden in zachtheid, vrede, rein- en grootheid van de schoone wereld, vol van God: « Als de ziele luistert ». Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.077 **de Schuyter, Jan** 82
DE DANSERES IN 'T SPEL. Blijspel in één Bedrijf. — *Antwerpen, Jos. Janssens, 1930, (20 X 16) 23 blz.* *6 fr.*
IV-V — Mevrouw is erg gekrenkt: 'n jonge danseres heeft in de opera haar man almaardoor toegelachen. Achteraf blijkt de danseres 'n vroegere kennis van mevrouw, en die eigenlijk haar weergevonden vriendin erg lief toeknikte. Verzoening... Zeer gewoon.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.078 **Dirickx, Frans** 82
HET BRUGSKEN. Blijspel in één Bedrijf. — *Antwerpen, P. Vink, (17 X 13) 32 blz.* *8 fr.*
V — 'n Gekke parodie van het politiek gekonkelfoes in 'n dorpschen gemeenteraad. In z'n genre 'n knappe eenakter voor heeren.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.079 **Dirickx, Frans** 82
DE ONTVOERDE SUKKELAAR. Hartverscheurend Drama in 3 Bedrijven. Een plezante Proeve van Gemeenschapskunst. — *Antwerpen, P. Vink, (17 X 13) 19 blz.* *8 fr.*
V — 'n Dolle charge vermoedelijk als parodie bedoeld. Doet 'n tikje te brutaal aan. Voor heeren. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.080 **Dirickx, Frans** 82
DE SOMBERE MOLEN. Tooneelspel in 4 Bedrijven met Zang en Dans. — *Antwerpen, P. Vink, (17 X 13) 72 blz.* *14 fr.*
V — 'n Afgestookte molen, onschuldig veroordeelden, booze zigeunerinnen, verwisselde borelingen, en natuurlijk 'n slot dat alle raadsels oplost en alle paden effent. 'n Romantiekerig dingetje voor onze meisjes. En bruikbaar ook. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.081 **Donker, Anthonie** 81 : 82
MAAR WIJ...? Spel van Jeugd en Arbeid in vier Tooneelen. — *Utrecht, Vrijzinnig Christelijke Jeugd-Centrale, 1933, (27 X 19) 68 blz.* *fl. 1,50*

ANTHONIE DONKER

V-L* — De noodkreet van werklustige jeugd die geen werk vinden kan. Tegenover de opstandigheid van de roode oplossing, de zelfadel door vrijwillige dienstneming ten bate van de gemeenschap. Een eenvoudige sobere zegging die echter af en toe in herhalingen valt en zoo langdradig wordt. De constructie van het heele werk is even eenvoudig zoodat men weleens vergeten zou op de eigene schoonheid van rythme en stijl te letten. Tusschenin enkele zeer mooie brokken. Voor de gedachten, die natuurlik-gezond zijn, is het alleen jammer dat zoo bitter weinig naar de verbondenheid met het bovennatuurlik-godsdienstige wordt verwezen. AL. DE MAEYER, PR.

11.082 **Gerdas, P.** 82
EEN PAARD OP ZOLDER. Klucht in drie Bedrijven. — *Antwerpen, P. Vink, 1933, 4e herz. druk, (17 X 13) 79 blz.* *14 fr.*
V — 'n Plezierig lolletje van 'n veel verwachtenden boer die in 'n

loterij-op-z'n-joodsch met 'n kartonnen paardje wordt beetgepakt. De jood zelf kan het er dan verder voor doen. Het stelletje menschen dat rondom die afzetterij beweegt valt mee. 't Is echter vooral 'n praatstuk en het succes zal afhangen van de radheid waarmee wordt gerepliceerd.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.083 **Staes, C. J.** **82.0**

DE SCHADUW. Detective-Spel in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, Jos. Janssens, 1934, (20 × 13) 85 blz.* *14 fr.*

V — De lugubere daad, de sluwe speurtocht en 't verrassende slot, alles is er. Het spel van 'n boeiende geleidelijkheid in 'n knappe tooneeltaal. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.084 **van den Vondel, Joost** **82 : 81**

JEPTHA OF OFFERBELOFTE. Treurspel. Uitgegeven en van een Inleiding en Aanteekeningen voorzien door T. Terwey en J. Koopmans. Opnieuw bewerkt door Dr C. G. N. de Vooys. — *Groningen, Wolters, (« Van alle Tijden ») 1933, 6e druk, (20 × 14) 30, 93 blz.* *fl. 0,90; geb. fl. 1,20*

IV — Naast Lucifer en Adam in Ballingschap zijn Jeptha en Gijsbrecht van Aemstel zeer passend materiaal voor Poësis en Rhetorica, al vindt men ze maar zelden op onze programma's. Prof. de Vooys levert ons hier een herdruk van de uitstekende schooluitgave die vroeger verscheen in de Bibliotheek van Nederlandsche Letterkunde. Zakelijke inleiding van J. Koopmans, degelijke aanteekeningen die de lezing zeer vergemakkelijken. Warm aanbevolen. Dr A. BOON, PR.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

I — VERBODEN LECTUUR

11.085 **Busken, Huet, Cd.** **83 : 84**

LIDEWYDE. Met een voorbericht van C. Busken Huet en een inleiding van den schrijver. — *A'dam, Wereldbibliotheek, 1933, 4e druk, (20 × 14) 284 blz.* *fl. 1; geb. fl. 1,50*

C. BUSKEN HUET

I-II — Toen Lidewyde in 1860 van de pers kwam, stak er in vele kringen een storm van verontwaardiging op. Niet alleen verdedigde de schrijver in zijn Voorrede zeer gewaagde theorieën : in zichzelve is de kunst nooit onzedelijk... ; passie (in casu, zinnelijke hartstocht) is het eerste, het tweede, het derde vereischte van alle kunst. Ook in het boek zelf was hij in het beschrijven der zinnelijkheid veel verder gegaan dan één van zijn voorgangers; sommige personages (Dr Ruardi, Lidewyde, Sarah) gaven in de theorie en de praktijk zoo'n verregaande blijk van cynisch amoralisme en staken daarenboven zoodanig den draak met de oude Hollandsche deugd en degelijkheid dat van alle zijden heftig protest opprees. Om dezelfde redenen blijft het boek streng voorbehouden. — Voor ons geslacht heeft het boek ten andere enkel nog een documentaire waarde. Dr A. BOON, PR.

11.086 **Gunning, O,** **83 : 13 : 309 : 33**

GOUD. Een Sprookje voor Volwassenen. — *A'dam, Strengholt, (Problemen van dezen Tijd, nr 2) 1932, (19 × 14) 32 blz.* *fl. 0,95*

I-II-L-T — Goethe's gedachten over den geest en de evolutie der menschheid naar vergeestelijking dank zij de wetenschap, overheen het dogmatisch geloof. Daaruit put schrijver de gegevens voor een oplossing der krisis. Hij gaat echter verder dan Goethe in de gelijkschakeling van materie en geest, en in meer andere parapsychologische beweringen.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

II — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

11.087 **Dembitzer, Salamon** **83.1 — 43**

DIE GEISTIGEN. — *Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij, 1934, (21 × 15) 182 blz.* *R. M. 3; geb. R. M. 4,50*

II — 'n Meisje uit Bremen - moreel geëmancipeerd - komt gedurende haar verblijf in 't sanatorium met 'n groot Berlijnsch auteur in aanraking, volgt hem naar de hoofdstad en gaat zich daar weldra in 't decadente intellectueele leven volkomen thuis vinden. Ze voelt zich in alle intellectueele armen zalig, en verwordt tot 'n gedepraveerde slet, die in 'n perverse bui haar zeer beroemde vriend Frank Kerber van kant maakt. Spoedig taant haar zon : het meisje uit Bremen eindigt in de straatgoot. Aldons Huxley behandelde in z'n « Autic hay » 'n ongeveer gelijkaardig gevalletje maar heel wat steviger en met wat meer gereserveerdheid. Toch wel 'n sterke satire die 'n tikje van 't gordijn oplicht waarachter 't verborgen leventje van naamverworven menschen z'n zwijnengang gaat. Rauw en cynisch. 't Zal weinig gemoederen baten dergelijke tot 'n romannetje gecondenseerde « onthullingen » onder oogen te krijgen.

PAUL HARDY

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

11.088 **Kettmann Jr, George** **83.1**

DE OCEAANVLUCHT VAN EEN OLIEMAN. — *A'dam, De A'damsche Keurkamer, 1933, (20 × 13) 181 blz.* *fl. 1,25; geb. fl. 1,60*

III — Recensie in de Romankroniek, onder nr 11.055.

VIRGINIE LOVELING

Loveling, Virginie **83.1**

EEN DURE EED. — *Antwerpen, De Sikkel, 1933, (19 × 12) 262 blz.* *22 fr.; geb. 31 fr.*

III — Een dure Eed gaat gewoonlijk door als het meesterwerk van Virginie Loveling: het werd ten andere, tegen Jaarkrans van Gezelle, met den vijfjaarlijkschen prijs bekroond in 1895, wat onder de jongeren heel wat herrie verwekte zoodat ze er bovenarms opvielen. Als ge het nu herleest, besluit ge eenvoudig dat én jury én jongeren ongelijk hadden. Voor zijn tijd een flinke brok werk, goed gebouwd en prettig

verteld. Zooals gewoonlijk bij deze schrijfster een gewetensprobleem dat heel het verhaal beheerscht zonder dat er te veel om gepreekt wordt: in casu, of een plechtige eed dien men tegenover zijn verloofde afgelegd heeft, nog bindt zelfs na den dood van de tegenpartij. Als kader het landelijk Oost-Vlaamsch leven treffend uitgebeeld. Voor gevormde lezers een goed specimen van onze verhaalkunst in de laatste jaren van verleden eeuw. Dr A. BOON, PR.

11.089 **Loveling, Virginie** **83.8 : 83.1**

HET HOOFD VAN 'T HUIS. — *Antwerpen, De Sikkel, 1933, (19 X 12) 247 blz.* *22 fr.; geb. 31 fr.*

III-IV-L — Drie novellen gebouwd op contrasten; arm en braaf tegenover rijk en hatelijk; kwezelachtig tegenover gul; te puntig tegenover slordig. Steeds vast opgevat, onderhoudend verwikkeld, net veraanschouwelijkt. Evenwel nooit zeer hoog boven haar onderwerp staand. De toestanden en zeden zijn van hun tijd. *Hardnekkig anticlericalisme* (nr 3 uitgezonderd) als slotindruk van nr 1, en geheel nr 2 door. 't Is natuurlijk allemaal slechts negatief, ja, maar het stookt toch kwaad vuur bij de menschen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.090

MARCEL MATTHIJS

Matthijs, Marcel **83**

DE RUITENTIKKER. — *Mechelen, Het Kompas, (« De Vrije Bladen », Maandschrift, afl. 5) 1933, (23 X 15) 38 blz.* *per jaar 80 fr.*

III — Verhaal van schrijvers (de ik-vorm wordt gebezigd) kinderjaren en jeugd in zijn arm volksmidden, met geldnood, stoffelijke en zedelijke ellende, en vernederingen, welke hem tot opstandeling vormen tegen de burgerlijke maatschappij. Heeft bijlange Zielens' grauwe poëzie niet, blijft te veel bij feiten en laat die niet grootsch genoeg spreken zooals zij dit, ook zonder romantiek, zouden kunnen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.091 **Nadjiwin, Iwan** **83.9**

RASPOETIN, DE HEILIGE DUIVEL. *Vert. uit h. Russisch dr S. van Praag. — A'dam, De gulden Ster (Meesterwerken der Wereldliteratuur), 1932, 2 dln (21 X 15) 365, 343 blz.* *fl. 7,80; geb. fl. 9,80*

III — Rusland even vóór den oorlog en in de eerste oorlogsjaren (Raspoetin zelf wordt slechts enkele malen formeel ten tooneele gebracht). Hoofdzakelijk, kroniek der kleinstad Okschinsk, wier figuren ons echter ook leiden in alle middens: Petersburg, Kaukasus, het front, enz.; aan het hof, bij de revolutionairen, onder de boeren, enz. Een groot beeld van leugens, onbeholpenheid, verwarring, beestachtigheid, moeheid. Op godsdienstig gebied komt 'schrijvers twijfelzin meer op rekening der kerkelijke toestanden, dan van wijsgeerige bezwaren: het boek is eerder lichtjes liberaal dan niet-kristelijk. Het sluit op Raspoetins dood en laat het communisme nog niet vermoeden. Het komt onze walging en deernis versterken voor het door vooroorlogsche misbruiken en den oorlog zelf verlaagde Russische volk, geeft echter wat te schaarsch een lichtend punt. Boeiend en meesleepend kan het niet heeten, evenmin nieuw; doch wel interesseerend en onderhoudend zijn de zeer menigvuldige en afgewisselde episoden dezer 700 groote bladzijden, doch dan slechts als naklank van Tchekow (Kleinstad), Tolstoy

(De Buiten) en Gorki (Wolga). Nota : natuurlijk wordt er geen blad voor den mond genomen bij veel leelijks, o. a. in den oorlog.

D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

11.092 **Rothberg, Gert** **83.0**

THOMAS BERNOW EN ZIJN ZONEN. *Vert. uit h. Duitsch dr Jhr R. Nahuys. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij., (Het Boek voor de Vrouw), (19 × 13) 247 blz.* *fl. 1,90; geb. fl. 2,50*

III — Als Thomas Bernow naar zijn drie flinke zonen keek, werd het hem warm aan het hart. Was hij hun vader niet! Maar zij sprongen den laatsten tijd zoo dikwijls en zoo geweldig buiten de strengen, dat hij de teugels wat strakker wilde aantrekken, zonder nochtans zijn wilde telgen aan 't steigeren te brengen. Vader Bernow bedacht een list : hij zou op reis gaan voor zaken, zijn zonen zouden iederen dag op 't kantoor van de firma moeten verschijnen en werken en niet méér geld in handen krijgen dan de wedde van een bediende. En ziet : tijdens de afwezigheid van den vader komen de zonen tot een beter besef van hun plicht, ze maken een soort hartkrisis door, die voor alle drie gelukkig eindigt met een deftig huwelijk. Ook aan den ouden Bernow schonk de levensherfst nog een late bloem van ware liefde welke de lente hem niet had gegund. Een flinke avontuurlijke liefderoman, in frissche en aantrekkelijke taal geschreven. Maar heel dat gebeuren verloopt buiten alle hoogere levensbeschouwing; nu en dan staan we voor onkiesche toestanden zoodat wij het boek lichtelijk willen voorbehouden. A. CORLUY, PR.

11.093 **Tai Aagen-Moro** **83**

TWEE-ÉÉN. — *Maastricht, Leiter-Nypels, 1934, (19 × 13) 238 blz. fl. 1,25*

III-L — Recensie in de Kroniek, n[r] 11.058.

11.094 **Versou, Jozef** **83.3**

PROLETARIAAT. *Geïll. dr K. Vliegen. — Brussel, De wilde Roos, 1934, (19 × 14) 194 blz.* *18 fr.*

III — Een roman van ellende en opstand naar het vooroorlogsch recept die, stylistisch zoowel als naar den inhoud, dertig jaar te laat komt. Dergelijke toestanden hebben zich beslist voorgedaan, doch ook hier is eerlijkheid eerste eisch, en niemand heeft het recht de toestanden van drie dozijn jaar terug als aktueel voor te stellen. Een kind weet o. m. dat er thans syndikaten enz. bestaan en dat een fabriek als de ijzergieterij van Vandam thans tot de historie behoort. De stijl is van even oud model als de versleten Marxistische theorieën in dit boek.

E. V. D. H.

11.095 **Voorhoeve, Carel** **83.1**

VRIENDINNETJE. — *Middelburg, den Boer, 1933, (21 × 15) 192 blz. fl.2,25*

III-L — Recensie in de Kroniek, onder n[r] 11.056.

11.096 **Westeson, Hjalmar** **83.8 : 266 : 91**

ZONNESTRALEN OVER DE NOORSCHE LANDEN. *Vert. dr T. de Pijper. Geïll. — Den Haag, Voorhoeve, 1931, (22 × 16) 104 blz. fl. 1,50; geb. fl. 2,40*

III-P — Schetsen uit de (protestantsche) zending in de Wildmark, (Zweedsch Lapland). Schetsen, geen koude stelselmatige monographie. Het ruwe land van het rendier, van den winternacht maar toch ook met eigenaardige schoonheid; het tentenleven der Lappen; de eenvoudige zielen en het kristendom. Wegens het gevaar voor verwarring, *ongeschikt*

voor ons volk. Ontwikkelde goede katholieken, priesters, missionarissen, die de protestantsche opvattingen kunnen rechtzetten, zullen het als een mooi en vroom boek lezen (biecht te veel als openbare verzoening; toekeer tot God, evenals geloof te zeer als een onmiddellijke ervaring Gods voorgesteld). Zonder hoogvliegen, en misschien wat naïef, toch een boek met Zweedsche frischheid en natuurgezonden smaak.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder

(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

11.097 **Bailey, Temple** **83.1**

WEERSPANNIGE MARY. *Vert. dr Jkvr. H. Rappard. — R'dam, De Combinatie, 1933. (20 × 14) 256 blz.* *fl. 2; geb. fl. 2,65*

IV-P — Zij steekt vol onafhankelijkheidszin, is tuk op haar vrijheid tegenover allen en alles. Weerspannig noemt men haar, ook in de liefde. Tot ten slotte ze haar hart verliest aan den man wien zij een deel kamers verhuurt in haar groote huis. Die man heeft een verleden: is een dominee gescheiden van zijn vrouw, die bekent dat hij niet meer gelooft en niet meer naar de kerk gaat. Voilà! — Weinig boeiend verhaal, vermits te uitgesponnen. Zedelijk wel, maar voor ons Vlaamsche menschen slaat die dominee een malle figuur. Protestantsche geest.

A. VAN DEN DRIES, PR.

11.098 **Bell, J. J.** **83.0**

TOT DE KLOK STILSTAAT. *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (20× 14) 224 blz.* *4 fr.*

IV — 'n Beroerde geschiedenis. 'n Zonderling die 't geheim van zijn testament in bewaring geeft aan 'n mysterieuze klok welke 'n jaar na z'n dood tot stilstand zal komen. Toestanden en toeval maken er natuurlijk heel wat vroeger een eindje aan. Enkele schurkenfiguren kruiden de historie. Leesbaar.

PAUL HARDY

11.099 **Bettauer, Hugo** **83.3**

DE STAD ZONDER JODEN. Een Roman van Overmorgen. *Geautoriseerde bewerking uit h. Duitsch dr Ph. J. G. Roest. — Alphen a. d. Rijn, A. C. de Haan, (20 × 14) 208 blz.* *fl. 1,40; geb. fl. 2,25*

IV — 'n Schitterende mop! Ziehier de thesis « tout court »: zonder Joden geen convenabele maatschappij denkbaar! Als de gist in het meel zijn de Aäron's-kinderen onontbeerlijk in de huidige maatschappij. 'n Stad zonder Joden is 'n doode stad; 'n land zonder Joden gaat 'n sinistere valuta-ramp tegemoet. En hier gaat de mop. (We herhalen het: z'is meesterlijk!) Te Weenen wordt de anti-joden wet gestemd. Algemeene uitwijking; potsierlijke en tragische toestanden. De jodenlooze periode neemt 'n aanvang. Stilaan schuift de stad naar haar ondergang. Maar Leo, die in Parijs z'n heil gezocht heeft, laat aldaar z'n baardje wassen, en keert met 'n valschen pas naar Weenen terug als Meneer Dufresne, Fransch kunstschilder. Met gewiekste middeltjes — voor hem gaat het er denkelijk meer om 't Weensche bruidje dan om 't verschopte volk — bewerkt hij de gemoederen. Met 'n volgende stemming weet hij den vertegenwoordiger die de « één stem meerderheid » moest brengen tijdig dronken te maken, en 't oude volk mag weerkomen, om 't verdroogde Weenen terug jong bloed in te tappen.

In 'n brillant tempo verbazend knap neergeschreven. De Wijzen van Sion zullen in hun vroede baarden monkelen over Bettauer's geniale grap. Zeer keurig uitgegeven. PAUL HARDY

11.100 **Brand, Max** **83.0**

HET GEHEIM VAN HAPPY VALLEY. *Vert. dr Henriëtte Rafpard — R'dam, De Combinatie, (20 X 14) 248 blz.* *fl. 2,25*

IV — De gelukkige vallei is de naam van een soort landbouwonderneming, op touw gezet door een filantroop, die bandieten en moordenaars opspoort om ze daar weer op den goeden weg te brengen van het geluk. Maar een van zijn kliënten brengt hem er toe, om zijn andere patiënten weer te gebruiken voor misdadige doeleinden. Maar niemand weet dat, tot de bandiet-filantroop de hand legt op een der specialiteiten van Max Brand, een eerlijken boef, die vervolgd en belaagd wordt door walgelijk-misdadige eerlijke burgers. Deze wordt nu door zijn twee meesters gebruikt, tot zijn geweten en... zijn hart in het gedrang komen, en hij heel hun geluksvallei ontmaskert en in een eden herschept voor zijn eigen toekomst. Max Brand heeft er verstand van om cow-boy's, sheriff's en wilde paarden door mekaar te gooien in een boeienden warreboel, om onze verbeelding over de gekste onmogelijkheden mee te sleepen, en zoo ontspannende, of... overspannende romans te schrijven, die moreel onschadelijk zijn. E. BOELAERT, M. S. C.

11.101 **Brand, Max** **83.0**

SLOOME JOE. *Vert. dr Jkvr. Henr. Rappard. — R'dam, De Combinatie, 1933, (23 X 14) 244 blz.* *fl. 2; geb. fl. 2,65*

IV — Om aan de gevangenis te ontsnappen moet Sloome Joe de kerels ontmaskeren, die z'n besten vriend naar de andere wereld zonden. Geholpen door de kleine Al, die hem lief heeft, gelukt het hem Tom Fellows, dien hij voor 'n model-mensch hield, als de ware organisator van 't schurkenmaneuver aan de kaak te stellen. Met afwisseling en intrigue-architectuur kranig uitgebouwd. Ondanks de vervelende revolverpartijtjes boeiende Far-West lektuur. PAUL HARDY

11.102 **Burssens, Amaat, Prof. Dr** **83.8 : 39**

NEGERWOORDKUNST. Een Bundel Kongoleesche Sprookjes. *Geïll. dr F. van den Berghe. — Antwerpen, De Sikkel, 1933, (20 X 12) 193 blz.* *35 fr.*

IV — « Scheppingsverhalen, legenden, fabels, sagen, sprookjes en zangen, die in eenvoud en grootschheid, in diepte en wijsheid, in schalkschheid en pittigheid, in frissche onmiddellijkheid en algemeen-menschelijkheid uitmunten » (Inl.) Natuurlijk veel dierverhalen, Reinaarden van Afrika. De waarde van dien vertellingenschat is onloochenbaar: elk bezorgt u een ware spanning van nieuwsgierigheid, en opent u in een flits een uitzicht op een of ander drama van het leven. De teksten zijn wetenschappelijk echt gewaarborgd. De illustratie is buitengewoon sterk. D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

11.103 **Clarke, Isabel C.** **83**

ZEELUCHT. *Vert. dr H. Harting. — Den Haag, Kruseman, (19 x 14) 286 blz.* *20 fr.*

IV — Aan boord van 'n plezierboot groeit 'n idylle tusschen Yvonne Pearson en Francis Cowden. Bezwaren van Yvonne's moeder, die 't kind graag bij zich wil houden, en van geen verdere betrekking houdt met Cowden, omdat hij katholiek is. Yvonne ontdekt 't bestaan van

haar vader, eveneens katholiek en vriend van Francis. Door 'n boel tragische omstandigheden komt Yvonne tot het geloof van vader; 'n geestelijk erfdeel dat haar door de hardvochtige moeder niet was uitgekeerd. « Zeelucht » steekt litterair niet bijster ver uit boven 't gewone peil van 'n « shilling-novel ». Flink geconstrueerd. Yvonne's moeder niet onverdienstelijk getypeerd. 't Verheugt wel zoo 'ns 'n mondaine liefderoman op katholieke basis behandelt te zien. PAUL HARDY

11.104 **Eberhart, Mignon G.** **83.0**

DE WITTE KAKETOE. *Vert. dr J. Ezerman — Den Haag, Kruseman, (19 X 14) 284 blz.* *20 fr.*

IV — Bij middel van 't geheim kenteeken moet Suc Tally haar broer weervinden ten einde vaders erfenis te deelen. 'n Paar ingewikkelde komplotten om 't teeken te bemachtigen met enkele lijken als batig saldo. 't Oude, mysterieuze hotel gedurende lugubere stormnachten is sterk geëvokeerd. Voor menschen met knappe zenuwen die houden van 't bloedstollende avontuur. PAUL HARDY

11.105 **Elzer-Courths, Margarete** **83**

VREEMDE VERLOKKING. *Vert. uit h. Duitsch dr A. Vuerhard-Berkhout. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Boekdrukkerij (Het Boek voor de Vrouw), (19 X 13) 246 blz.* *fl. 1,90; geb. fl. 2,50*

IV — Wij, vrouwen, krijgen de mannen als een begonnen handwerk en wij moeten verder borduren waar onze voorgangster heeft opgehouden. Waar of niet waar: zóó sprak Kläre tot haar Wensel, vóórdat ze samen trouwden. En werkelijk, met veel liefde en geduld, heeft Kläre het werk van haar voorgangster afgeborduurd en van haar man gemaakt een trouw en liefdevol echtgenoot. Dat is de hoofdgedachte van dezen roman. Marg. Elzer-Courths heeft van haar moeder Mevr. Courths-Mahler, niet overgeërfd, gelukkig, het overdreven sentimenteele in den roman. Integendeel, zij heeft een nuchteren, doch waren kijk op het leven en ze weet te schrijven met een warm en diep gevoel. Leest haar boek en ge zult ervan getuigen: een goede roman. A. CORLUY, PR.

11.106 **Fletcher, J. S.** **83**

EÉNDAGS-KONINGIN. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933, (20 X 14) 224 blz.* *4 fr.*

IV — 'n Jonge dokter ontmoet in zeer geheimzinnige omstandigheden het meisje dat hij straks onder zijn hoede neemt, lief krijgt en waarmee hij zich verlooft. Weldra blijkt het meisje niets minder dan 'n koningin die haar plaats moet gaan innemen op den troon. Lees nu maar liever zelf den wirwar waaruit ge bepaald verneemt dat ze niet van koninklijken bloede is en gerust met haar jongen dokter trouwen kan. Goedkoope amuzementslectuur. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.107 **Goodchild, George** **83**

DE WREKER. *Vert. uit h. Engelsch « The splendid Crime » dr R. H. G. Nahuys. — Utrecht, Bruna, 1931, (19 X 13) 254 blz. fl. 1,40; geb. fl. 1,90*

IV — In elke menschwaardige levensbeschouwing komt het er op aan — niet of een mensch zijn passie heeft kunnen volgen — maar wel of hij zijn plicht gedaan heeft. En van dat standpunt uit is « De Wreker » beter dan de vijftig laatste sensatie-romans, die ik heb moeten lezen. En toch is nog alle bovennatuurlijke levensbeschouwing vreemd aan dit verhaal van een mensch uit de hooge rangen der maatschappij, die veel wettelijk-onstrafbaar onrecht recht zet langs onwettigen weg. Daarbij zeer boeiend. E. BOELAERT, M. S. C.

11.108 **Keller, Paul** 83

HET GROOTE DÉMASQUÉ. *Vert. uit h. Duitsch [Ferien vom ich] dr M. Musaph-Blijdenstein. — A'dam, Nederlandsche Keurboekerij, 1930, (21 × 15) 238 blz. fl. 2,90*

IV — 'n Jong medicus die den nood beseft van dezen tijd, die zich geplakt voelt midden in 'n samenleving die lijdt aan geblaseerdheid en neurasthenie; ontwerpt het plan 'n soort model-sanatorium te bouwen waar ieder patiënt bij 't binnentreden volledig afstand doet van al de kompromissen die hem bij z'n verblijf onder beschaafde menschen in 'n pathologischen toestand hebben gebracht. De zieken nemen 'n nieuwen naam aan, verrichten gezonden handenarbeid, en leven als broers en zusters in éénzelfde dienstbaarheid onder elkaar. 'n Altruïstisch Amerikaan stelt hem financieel in de mogelijkheid z'n plan ten uitvoer te brengen. Paul Keller is 'n idealist. Z'n boek brengt getuigenis van 'n blij levensoptimisme: het procedé van 'n lach en 'n traan! Deze utopistische roman weze gerangschikt onder de meest hoogstaande. Ontspanningslektuur. PAUL HARDY

11.109 **Knight, Norma** 83.1

ONDER DE PLAK VAN CYNTHIA. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1933. (19 × 14) 222 blz. 4 fr.*

IV — 'n Jong en knap ingenieur moet op studiereis, en zal in de kost gaan bij 'n oude vriendin van zijn moeder en komt met hart en ziel onder de plak van Cynthia, het peetkind van zijn moeder. Aardig geschreven, geestig verteld, zal deze geschiedenis eener jonge en schoone liefde alle jongmenschen boeien. FR. CROLS. PR.

11.110 **Kritzinger, M. S. B.** 83.8

DIE JONGSTE AFRIKAANSE KORTVERHALE. Versamel deur M. S. B. Kritzinger. — *Pretoria, de Bussy (Die Kortverhaal), 1934, 3e druk, (20 × 13) 130 blz. fl. 2*

IV — Dertien « short stories » of « kortverhale » van dertien verschillende schrijvers; meest van de jongste. Onder de veteranen treffen we enkel aan Gustav S. Preller en C. Louis Leipoldt. Bijna uitsluitend ontleend aan weekbladen en tijdschriften van 1930-31. Zoo is deze bundel een beeld van de hedendaagsche Zuid-Afrikaansche vertelkunst. Onderwerpen vooral geput uit het dagelijksch leven, kort en nerveus behandeld. Dr A. BOON, PR.

11.111 **Kroon-Hoogewerff, B.** 83.1

KLEIN WERELDJE. — *Zutphen, W. J. Thieme & Cie, 1933 (22 × 14), 224 blz. fl. 2,75; geb. fl. 3,50*

IV — Recensie in de Kroniek. onder nr 11.057.

11.112 ◆ **Meekel, Kees** 83.1

DE ZONNEBURG. — *A'dam, L. J. Veen, 1933, (21 × 14) 205 blz. fl. 2,90*

IV — Recensie in de Kroniek, onder nr 11.054.

11.113 **Moberly, L. G.** 83.0

GEOFFREY MIJN ECHTGENOOT. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek, 1932 (20 × 14) 222 blz. 4 fr.*

IV — 'n Arme dot van 'n meid komt bij 'n verkeerden voogd aanlanden, huwt hem op z'n sterfbed, en wordt alzoo erfgename. Maar de stakkerd

geneest! Moeilijke situatie. Maar even onverwacht als al 't andere in deze onwaarschijnlijke geschiedenis, verschijnt Cupido op de planken. Happy end!... en 'n nieuw wanprodukt der prutsliteratuur wordt je op de tafel gegooid. PAUL HARDY

11.114 **Möller, W. H. J.** **83.9 : 92**

WILLEM VAN ORANJE: Boek 1. IK ZAL HANDHAVEN. — *Den Haag, W. P. van Stockum & Zn, 1933, (20 × 13) 231 blz.* *fl. 2,50; geb. fl. 3,50*

IV*-P — Onder de talrijke werken, die in 1933 over Willem van Oranje verschenen, neemt dit boek stellig een eenige plaats in : het gaat hier niet om gelegenheidslectuur, het is geen historische uiteenzetting over Willem van Oranje; het wil zijn « een historisch juist essay, novellistisch geschreven » dat een inzicht geeft in het leven van den jongen prins, zijn familie en zijn tijdgenooten. Als essay heeft het stellig verdiensten: het is knap geschreven, maar naast «historisch juist» zet ik alvast enkele vraagteekens. Sommige personen o. m. Filips en Willem zijn erg eenzijdig bekeken, over kerkelijke toestanden als Hervorming, Inquisitie en zoo meer wordt een totaal valsche voorstelling gegeven. Wie flink onderlegd is in de toestanden van de XVIe eeuw, zal wel genoegen beleven aan heel wat bladzijden van dit boek, maar de anderen laten het best ongelezen. Dr J. UYTTERHOEVEN

11.115 **Petersen, Nis** **83.9 : 83.2 : 83.1**

DE STRAAT DER SANDALENMAKERS. Verhaal uit Rome ten tijde van Marcus Aurelius. *Vert. uit h. Deensch dr Dr Annie Posthumus. Geïll. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Boek- en Handelsdrukkerij; Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 2^{e} druk, (22 × 16) 650 blz.*

NIS PETERSEN

III-IV* — Jeugd- en eerste mannenjaren van een heidensch burgerszoon Marcellus, naast een Valerianus en Tiburtius, voorgesteld als ook aangetrokken door de wonderbare verschijning van de H. Caecilia, en die in die liefde met andere martelaren ook gedood wordt. Schrijver ziet Caecilia met een beetje deugnieterij wel wat als onze moderne meisjes-apostels, want 't is heelemaal geen zeur- en droomerijboek; maar de kwaliteit van het kristendom, bepaald in Caecilia, is toch ten slotte iets zooveel beters, ja, ten slotte het zuiverste en beste wat er is, vergeleken met die drie vier andere levensopvattingen die hier naasteen leven : officieel heidendom, Isismythen en wijsheid van Zeno of Epictetus. Neen, als men zijn katholiek gevoel raadpleegt, moet men erkennen dat schrijver wel Caecilia en het kristendom naar voren brengt als de bloem en het licht, als ons kostbaarst bezit; ik kan mij moeilijk voorstellen dat het maar een spel zou zijn, daar is hij te gezond en te frisch voor. En geen woord dat niet door een katholiek kon geschreven zijn, alle dogmatiek is voorzichtig terzij gelaten). Zeker al die menschen van 170 na Christus, heidenen, Isisdienaars, bedelwijsgeeren, pauselijke vicarissen, wijkpriesters, 't is ons hedendaagsch volk van resp. materialisten, bijgeloovigen, min of meer arme, hooge of nederige geestelijken, enz.; maar 't schoon kristelijke

steekt er toch altijd boven uit. Nu is daar, behalve een uitstekende, levendige evocatie (goddank zonder gladiatorenspelen, en bijzonder zonder een enkel wulpsch tafereel) van Rome en de oudheid, die hij uitstekend kent; vooral heeft schrijver een flink stel personen uit het volk en de burgerij geschapen vol smakelijke psychologie. Aldoor leeft het boek, is steeds luchtig, ook prachtig fantastisch, nimmer saai. Wat zeg ik? Het opwekkende, het beeldende is hier eerder défaut de la qualité, zoo'n geestige typeeringen als schrijver weet te geven van alles, gezichten, handelingen, karakters, toestanden! Met dit al, met die Deensche luchtigheid en humor, is het toch ook een groot, een mooi boek. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

11.116 **Brame, Charlotte M.** **83**
DE TWEE ZUSTERS. — *Haarlem, Holl. Bibliotheek, (20 × 14) 224 blz. 4 fr.*
V — De eene zuster offert hare liefde en geluk op aan haren trots en dorst naar geld; de andere, eenvoudig en zacht van karakter, vindt het ware geluk. Louter ontspanningslektuur. Dr A. CARDYN, PR.

11.117 **Claes, Ernest** **83.8**
◆
TWEE VERHALEN. Met aanteekeningen en een verklarende woordenlijst door C. de Baere en J. Verboven. — *Antwerpen, Nederlandsche Boekhandel (Keurboeken voor middelbaar en normaal Onderwijs, nr 8), 1931, (19 × 14) 66 blz. 6 fr.*
V — Twee uit de beste verhalen van Ernest Claes: zijn sympathieke « Pastoor Munte » uit de Zichemsche Novellen en « Een Held » uit Oorlogsnovellen. Beide goede voorbeelden van sappige vertelkunst, misschien wat eenzijdig en zelfs oppervlakkig in de uitbeelding, maar belicht met het zonnetje van een gezonden humor, al is die « held » nu precies geen paedagogisch voorbeeld voor de leerlingen!

ERNEST CLAES

Dr A. BOON, PR.

11.118 **Cohen de Vries, P. J.** **83.8 : 37**
KINDEREN UIT M'N KLAS. *Geïll. — Utrecht, W. de Haan, 1933, 5^e^ druk, (21 × 15) 156 blz. fl. 1,50*
V — Bij dezen titel gaan we terstond denken aan het beroemd jongensboek van Edmondo de Amicis. Maar zoo'n vaart neemt het wel niet in deze galerij van achttien prentjes uit 'n klas. Nochtans voel ik mij genoopt er dadelijk veel goeds over te zeggen: Pedagogie, die niet in de boeken staat, maar zoo springlevend uit de werkelijkheid gegrepen. Frisch, gemoedelijk. Huiselijke atmosfeer binnen de muren van 'n schoollokaal. Men is geneigd tot citeeren en kleuternamen vermelden, doch 't zou te uitvoerig worden. Mocht er doorloopend op deze wijze worden « school gehouden » en mocht er overal zoo'n hartelijke stemming zijn. Flink geschreven en mooi uitgegeven. Volkomen neutraal.
ELZA WOLF

11.119 **Couperus, Louis** **83**
DE OUDE TROFIME. — *A'dam, Mij v. g. e. g. Lectuur (Korte Verhalen uit de Wereldbibliotheek), (19 × 13) 16 blz. fl. 0,25*

V — Een eenvoudige overdruk, die ook voor schoolgebruik dienen kan, van een der korte Arabesken. Te gebruiken naast de keuze van J. Kuypers. D[r] A. BOON, PR.

11.120 **Couperus, Louis** **83.8**

VERHALEN EN HISTORISCHE BEELDEN. — *Antwerpen, De Sikkel (Onze Bibliotheek, dl 3), 1931, (20 X 13) 80 blz.* *8 fr.*

LOUIS COUPERUS

V — Van Couperus bezitten we niet veel dat past voor katholieke onderwijsinrichtingen. Uit de kortere schetsen en uit de jeugdherinneringen koos J. Cuypers vijf verhalen die onze leerlingen laten kennis maken met den boeienden verteltrant, den rijken overladen stijl en het machtig evocatievermogen van den Hollandschen decadent. Zeer bondige verklaringen. In de beknopte inleiding en de bibliographie had ik graag uitdrukkelijker voorbehoud gezien voor het zedelijk gehalte van Couperus' werken, die doorgaans streng voorbehouden zijn. Dr A. BOON, PR.

11.121 **Hans, A.** **83.9**

GROENINGHE OF DE SLAG DER GULDEN SPOREN. *Geïll.* — *Antwerpen, Opdebeek, 1930, 3[e] druk, (27 X 18) 308 blz.* *20 fr.*

V-VI-A-J — Waar is de tijd, dat wij deze platen en verhalen leerden kennen, onder vorm van wekelijksche afleveringen bij 'n plaatselijk bladje? Ze leken schooner dan welk vertelsel ook. Want elke letter leek ons waar als evangelie. Nu lijken verscheiden hoofdstukken zonder band, de verhaaltrant wordt soms door de beschrijving gehinderd, en er mocht wel eens meer op 't sterke geloof en eens minder op 't bijgeloof gewezen worden uit dien tijd. Maar toch zie ik nog graag dit boek in handen van onze jongens. E. BOELAERT, M. S. C.

11.122 **Hulsmans, Anny** **83 : 379**

◆ TOCH GEWONNEN. *Geïll.* — *Brugge, De Bron, 1933, (21 X 15) 143 blz.* *6,25 fr.*

V — « Toch gewonnen » is een der beste Hollandsche anti-alcoholische boeken. Nu Sobrietas er deze goedkoope en toch keurig verzorgde uitgave liet van verschijnen, mogen we wel hopen dat het ook in Vlaanderen op groote schaal zal verspreid worden en in elke boekerij een plaatsje zal veroveren. F. VERMUYTEN, PR.

11.123 **Hulsmans, Anny** **83.9 : 379**

◆ HET VERRAAD. *Geïll. dr J. Maréchal.* — *Brugge, De Bron, 1933, (21 X 16) 116 blz.*

V — Mooi verhaal uit den tijd van de vervolging der katholieken in Holland. Een afvallige pleegt verraad om er geld mee te verdienen. De wroeging kwelt hem zoo fel dat hij gaat zwerven; jaren later wordt hij in den Kerstnacht stervende gevonden door zijn vrouw en zoon, en verzoent zich met God voor zijn dood. Een heel goed volksboek, dat gaarne zal gelezen worden. F. VERMUYTEN, PR.

11.124 **May, Karl** **83.0**

KAPITEIN KAAIMAN. *Bewerkt nr h. Duitsch.* — *A'dam, Hollandsch Uitgeversfonds, 1933, (23 X 16) 284 blz.* *geb. 25 fr.*

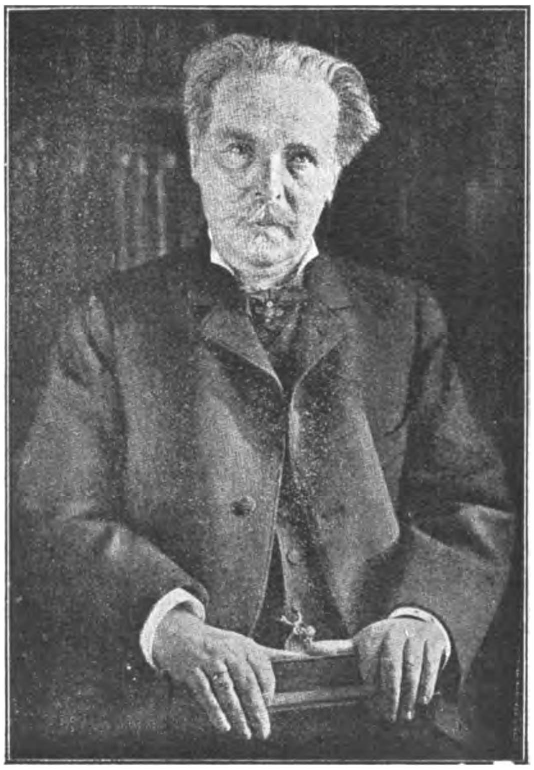

Karl May

V-VIA-J — Vier verhalen: « Kapitein Kaaiman », « Canada-Bill », « Het sprekende Leder » en « De Paalman », alle uit het avontuurlijke leven in het land van de Roodhuiden, waar men mekaar met buks of mes begroet, en waar het op 'n menschenleven min of meer heel weinig aankomt. Van die speciaal boeiende literatuur waarbij de pedagogische waardemeter diep onder nul daalt.

Joz. v. d. Eynde, pr.

11.125 **Pemberton, Max** **83.0**

De Zeeschuimer. *Vert. dr Henriëtte Rappard. — R'dam, De Combinatie, (20 × 14) 256 blz.* *fl. 2,25*

V — Een menschenhater heeft een wonderschip gebouwd, waarmee hij baas is op alle wateren der wereld. De grootste en rijkste schepen plundert hij. Maar een slimmerd heeft hem gevolgd en zit hem nu achterna. Hij weet een vriend te winnen voor zijn plan; vriend, die de achtervolging blijft doorzetten te midden der hachelijkste gevaren, die honderd keer den dood in de oogen moet zien, en enkel door zijn gelijkenis op den zoon van den menschenhater wordt gered. Natuurlijk is het slot de ondergang van het wonderschip. Verder niets. Van zoo'n boeken zie ik het nut niet in.

E. Boelaert, m. s. c.

11.126 **X.** **83.8**

Vertellers uit Vlaanderen. Lode Baekelmans, Cyriel Buysse, Emmanuel de Bom, Antoon Thiry, Felix Timmermans. — *Antwerpen, De Sikkel, (Onze Bibliotheek, dl 6) 1933, (20 × 13) 80 blz.* *8 fr.*

V — Van Baekelmans : De Schat der Inca's; van Cyriel Buysse : Het Advertentiebriefje; van Emmanuel de Bom: Een Moord; van Antoon Thiry : Judeke en zijn laatste Kerstoffer; van Felix Timmermans: Het Verbeternishuis. Vijf leuke en smakelijke verhalen van onze beste vertellers, misschien wat eenzijdig gekozen uit de kleinkunst van het beschrijven van typen.

Dr A. Boon, pr.

VIA — KINDERLECTUUR

voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

11.127 **Heerkens, Nor** 83

KEES, DE KONING DER ZANDBAAN. *Geïll. dr C. Boost. — Bilthoven, H. Nelissen, (Jeugdbibliotheek) 1933, (23 × 16) 156 blz. fl. 0,20; geb. fl. 0,35*

VIA-J — De sportieve jeugd zal dit boek wel prachtig vinden, maar er weinig aan hebben. Als feuilleton in een sportblad zou het misschien kunnen dienst doen. F. VERMUYTEN, PR.

11.128 **Lindeman, Cor** 83

HET VREEMDE KIND. — *Helmond, H. Nelissen, (Meisjesbibliotheek, nr 1) 1933, (25 × 16) 158 blz. fl. 1,25; geb. fl. 1,75*

VIA-M — Een meisje wordt, na de dood van haar ouders, opgenomen bij haar tante. Ze blijft er niet lang het vreemde kind, maar weet alle harten te veroveren en wordt een zonnestraal in huis, die weldoende inwerkt op al de huisgenooten. Een heel prettig boek, maar neutraal. Keurig uitgegeven. F. VERMUYTEN, PR.

11.219 **op de Beeck, Leo** 83

◆ PIRRE. *Geïll. dr Th. op de Beeck. — Leuven, Davidsfonds, (Jeugdreeks nr 12) 1933, (19 × 15) 115 blz. 11 fr.*

LEO OP DE BEECK

VIA-B — Een rakker-verhaaltje te meer; 't zal niet het laatste zijn noch van dezen frisschen jeugdverteller noch van anderen. Pirre mag er zijn naast andere jongenskoppen; zijn rilde jeugd loopt niet langs banen van geleidelijkheid, maar komt toch uit op 't bereiken van 't gedroomd ideaal: machinist worden. Een goeie hart onder veel ruwheid, krachtpatserij en levenslust. Het tooneeltje bij Tante Nonneken is een humorlekkertje. Schrijver, die onderwijzer is, kent de buitenjongens door en door. Dàt adelt hem, maar verplicht hem ook om naar de diepte der kinderpsyche meer te gaan en zich niet te laten verleiden tot bloote rakkerstooneelen die wel doen lachen, maar 't hart leeg laten. Stylistisch is het werkje zeer flink. Katholieke geest zooals wij hem droomen in een jeugdboek. A. VAN DEN DRIES, PR.

1.1130 **Richaud, P., Kan.** 92

PIERRE GRIDEL. Patrouille-Leider van de 2e Versailles-Troep van de Fransche Verkenners. 1911-1926. *Vert. uit h. Fransch dr P. Odilo, O. M. C. Geïll. — Rijswijk, Kruisvaarders van St Jan, 1933, (18 × 13) 40 blz. fl. 0,25*

VIA-J — « Dit boekje bevat geen enkele opvallende heldendaad. 't Beeld, wat ik in groote trekken voor jullie heb uitgeteekend, is simpelweg dat van 'n volmaakte en bijgevolg evenwichtige boy... 't Heroisme van 't stipt vervullen van doodgewone, nuchtere, dagelijksche plichten ». Zoo eindigt deze eenvoudige levensschets van een eenvoudigen jongen, die op camping stierf door een ongeval. Aanbevolen aan padvinders en andere jeugdvereenigingen.

F. VERMUYTEN, PR.

11.131 **Toirkens, Anny** **83**
PALMYRA, HET ZIGEUNERKIND. *Geïll. — Bilthoven, H. Nelissen, (Meisjes-Bibliotheek) 1933, (23 × 16) 156 blz. fl. 1,25; geb. fl. 1,75*
VIA-M — Een vervallen edelman zwerft als poppenmaker rond met zijn dochtertje, op zoek naar de schatten van zijn voorouders. Na tien jaar zwerven vindt hij ze en wordt hij een gelukkige en weldoende kasteelheer. Zeer boeiend, neutraal. F. VERMUYTEN, PR.

11.132 ◆ **v. d. Berg, W.** **83**
ERWINS WRAAK. Vervolg op « De Oudste der Glanmores ». *Geïll. — Alkmaar, van Putten & Oortmeijer, 1933, (23 × 15) 228 blz. fl. 1,25*
VIA — Erwin, de oudste der Glanmores, was dood gewaand en komt onverwacht terug. Vandaar bittere teleurstelling voor den oudsten broer, die den verkeerden weg opgaat. Erwin redt de familie van den ondergang, geneest zijn broer van zijn slechte neigingen, en wordt dan jezuïet. — Dit boeiend verhaal geeft ook interessante bladzijden over het leven en de jacht in Noord-Amerika. Aanbevolen. F. VERMUYTEN, PR.

88. GEMENGDE OPSTELLEN

11.133 ◆ **Borel, Henri** **84 : 92.2**
HET SPEELGOED VAN DE KLEINE THERESIA. *Met een portret. — Brussel, Den Haag, Uitgeverij Pax, 1934, (19 × 13) 64 blz. fl. 0,95; geb. fl. 1,50*
V — 't Laatste werkje van Borel — door zijn gade ons bezorgd — werpt een lichtstraal op zijn katholiek overlijden. Sinds 1921 leerde hij Theresia van Lisieux kennen in 't ziekenhuis van Batavia, waar zijne echtgenoote doodelijk ziek lag en de Zusterkes een novene « hielden » tot Klein Threesje, voor haar genezing, die bekomen werd. In 1926 en 1927 bezocht Borel Lisieux. Zijn indrukken over 't onderhoud met Moeder Agnès aldaar, en over 't bezoek aan « Buissonnets » schrijft hij vol ontroering neder, en, in alle oprechtheid, spreekt hij zijn ziel uit over de heilige, die hem alle aardsche dingen leerde te beschouwen als speelgoed, dat men wegwerpen moet om tot de hoogste schoonheid en de ware wijsheid te geraken. D. DE PAUW, O. P.

HENRI BOREL

11.134 **Gevaert, Edgar** **84 : 24 : 309**
VOOR DEN VREDE. *— Antwerpen, De Sikkel, 1932, (22 × 14) 60 blz. 16 fr.*
V — Behalve enkele vrij algemeene bladzijden over het vredesvraagstuk, in hoofdzaak een geschrift om het gezags- en patriotismebeginsel op te hemelen en het nationalisme te bestrijden. Schr. denkt meer naar de wijze van een « ziener », en staat geheel op het « goddelijk » plan, op het plan der « Stede Gods ». En het doet ongetwijfeld deugd, zich meegenomen te voelen in die éóne, groote, tijd- en eeuwigheid omvattende vereenvoudigde wereldbeschouwing van God, Kristus en Kerk. Maar er is gemis aan onderscheid: al vooreerst in die volstrekt onhoudbare miskenning van eenige waarde aan den eigen aard van een volk! Dan, in de afwezigheid van elke toonschakeering, zoodat men van wereldomvattende mystische gedachten van Paulus of

EDGAR GEVAERT

Augustinus zonder eenigen overgang valt in uitvallen tegen hoogeschooluitbreiding of tegen de bekampers van ons Akademie-onderwijs en dergl...! De tekst gelijkt, als taal, op een slecht vertalingsklad uit het Latijn van de HH. Vaders, of soms uit het Grieksch, of misschien het Fransch, — een curiosum, dat hier en daar een zekere bekoorlijkheid bezit; maar van de eerste tot de laatste letter één beeld van oncorrectheid, met het laatste spiertje eigen Nederlandsch eruit geweerd, men zou zeggen als een uitdaging tot alwie eenig besef heeft van de schoonheid zijner taal. En dat voor een kunstenaar! En hoe doelmatig!? Eindelijk nog, een zeker reukje van ketterjagerij. Samenvattend: goedbedoeld en met mooie grondgedachten, door iemand die zijn eigen weg gaat.

D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

11.135 **Gielen, Jos. J. Dr** **84 : 809**

BELANGRIJKE LETTERKUNDIGE WERKEN. Leidraad bij de Studie der Nederlandsche Literatuur: 3[e] DEEL. DE NIEUWE TIJD. — *Purmerend, Muusses, 1933, (23 × 15) 216 blz.* *fl. 2,25*

V — Het derde en laatste deel van een reeks waarvan we de vorige nummers onvoorwaardelijk hebben aanbevolen. Dit deel bevat 18 nrs: de vier eerste bespreken een volledig werk of dat van een groep: Gezelle, Tachtiger poëzie, poëzie van na de wereld-oorlog, van Zuid-Afrika; de andere lopen over één werk: De kleine Johannes I, Gorters Mei, Op Hoop van Zegen, De wandelende Jood, De Vlaschaard, Jaapje (J. van Looy), De wilde Jager (M. Koenen), De Dwerg (Kees Meekel), Tusschen twee Werelden (H. Roland Holst), De Pastoor uit den Bloeijenden Wijngaerdt (F. Timmermans), Het wassende Water (H. de Man), De lichte Nacht (Wilma), Het Fregatschip Johanna Maria (A. van Schendel), De goede Moordenaar (A. Coolen). Vlaamsche en Katholieke schrijvers komen hier tot hun recht. Voor ieder werk, inhoud, waardering, bespreking van symbolisme, karakters, taal, stijl, enz. Goede waar, beknopt, degelik, zonder nutteloze omhaal van woorden. Onmisbaar voor een leraar in Nederlandse letterkunde.

D[r] A. BOON, PR.

11.136 **Grootjans, Albert**
◆
MARNIX GYSEN. *Met een portret.* — *Antwerpen, De Belgische Uitgaven, 1934, (17 × 13) 47 blz.* *3,50 fr.*

V — Hier hebben we de « lof-litanie »... van Marnix Gijsen. Veel bewondering en goede wil, maar nogal verward en onbeholpen in oordeel, taal en stijl. Kan toch dienst doen voor oningewijden als eerste kennismaking. Dr A. BOON, PR.

11.137 **Simons, Leo, Dr** **809 : 82**

HET DRAMA EN HET TOONEEL IN HUN ONTWIKKELING: 5e DEEL. *Geïll. dr R. Belder.* — *A'dam, Mij v. g. en g. Lectuur, 1932, (18 × 12) 699 blz.* *fl. 3; geb. fl. 3,75*

IV — Dit is het 5e en laatste, zeer lijvige deel van een standaardwerk dat de andere landen Nederland mogen benijden. Buiten Histoire générale illustrée du théâtre van L. Dubeck (en pas één deel ervan verscheen, 1931) ken ik niets dat zoo breed en zoo grondig is opgevat als

deze geschiedenis van den ontwikkelingsgang van het drama en het tooneel doorheen de tijden in de voornaamste cultuur-centra der wereld. Het vijfde deel omvat de periode 1875-± 1930. Schrijver onderscheidt er vier phasen : *de naturalistische* met de leidende figuren : Zola, Antoine Ibsen, Bataille, Poesjkin, Tolstoi, Gogol, Gorki, Hauptmann, Fabricius, Buysse e. a.; *het verzet tegen de Bourgeois-cultuur. — Fin de siècle* met Strindberg, Shaw, Brieux, Wedekind, Heyermans, van Eeden. Boven deze cultuur staan Schnitzler, Simons-Mees, Galsworthy; *de vlucht uit de werkelijkheid* met Rostand, Maeterlinck, Claudel, Ghéon, von Hoffmannsthal, Synge, Gregory, Yeats, Emants, Roland Holst; *in den wirwar en kringloop van den tijd*, voor het massaal en geabstraheerd anti-oorlogstuk : G. Kaiser, Hasenclever, Sternheim, Toller, von Unruh, P. Raynal, voor het allegorisch symbolisme en expressionisme : Pellerin, de Ghelderode, Pirandello... Van de « verschijningsvormen en de cultuurwaarde » uit bekeken, valt er stellig in den ontwikkelingsgang van het drama en het tooneel niet veel over Vlaanderen te zeggen. Vergeleken bij het aandeel dat Holland wordt toegemeten zegt L. S. beslist te weinig over Vlaanderen. Laat me even de vijf deelen van dit gewrocht naslaan. Na *Elckerlyc*, 15e eeuw tot en met A. Rodenbach en C. Buysse 19e eeuw, geen enkel woord over Vlaanderen. De Rederijkers moeten het stellen met één blz. en het woordje « Landjuweel » wordt terloops vermeld. Geen Jezuïtentooneel, geen C. Everaert, geen Ogier, geen de Swaen. Met *Gudrun* en *het Gezin van Paemel* komen we weer in aanmerking. In verband met *Gudrun* wordt Hegenscheidt's *Starkadd* eervol vermeld en Dr de Gruyter vernoemd. Deze eer valt hen nogmaals te beurt waar het cultuur-idealistisch Vlaamsche Volkstooneel wordt ter sprake gebracht. Dan wordt ook van Joh. de Meester jr gewaagd. Met betrekking tot herinvoering van het treurspel der christenheid wordt R. Verhulst's *Jezus de Nazarener* aangestipt. In een adem worden vermeld : Ghéon, de Ghelderode en Paul de Mont. De paragraaf over het dualiteitstooneel voert tusschen haken H. Teirlinck aan, die dan nog eens te berde komt in een ongunstige critiek over zijn expressionistische experimenten. In dezen worden als typische spelen aangehaald : Timmermans' *Als de ster bleef stille staan*, Pol (sic) de Mont's *Het geding van onzen Lieven* (resic) *Heer*, en *Broeder Francesco* van pater Hilarius (sic) Thans. Van een taalgenoot en gebuur hadden we over de Vl. dramaturgie iets meer verwacht. Een smetje op dit alleszins zeer nuttig, onmisbaar gewrocht. Dr C. GODELAINE

11.138 **Sterck, J. F. M., Dr** **84 : 92.8**

OUD EN NIEUW OVER JOOST VAN DEN VONDEL. Verspreide Opstellen. *Geïll. met 16 platen. — A'dam, De Spieghel; Mechelen, Het Kompas, 1932, (23 × 17) 124 blz.* *25 fr.; geb. 40 fr.*

V* — Van den uitstekenden Vondel-kenner Dr Sterck veertien verspreide opstellen met portretten, afbeeldingen en fac-simile's over Vondel en zijn tijdgenooten. Soms over bijzaken: een zoekgeraakten versregel, een portret, een vertaling; soms ook over belangrijker vraagstukken : de rol van Vondel als regisseur van zijn eigen treurspelen, de oorspronkelijke vorm van Gijsbrecht van Aemstel, Vondels belezenheid, enz. In alle geval, lezenswaardige en vertrouwbare bijdragen voor een dieper inzicht van het werk, de persoonlijkheid en de omgeving van Nederlands grootsten dichter. Dr A. BOON, PR.

11.139 **Wijnaendts Francken, C. J., Dr** **84 : 809**

LETTERKUNDIGE ESSAYS. — *Haarlem, Tjeenk Willink, 1931, (22 × 15) 240 blz.* *fl. 2,90; geb. fl. 3,75*

III*-L — Drie opstellen over Sam. Johnson, Goethe's gesprekken met Eckermann, en de denkbeelden van Anatole France. Gewone lektuurnotaties, zonder zielkundige studie, en voor een groot deel al heel weinig aktueel. Daarna drie opstellen over Phaedra, tragiek en humor en genie. Eerder een inleidende wegwijzer in de literatuur dezer onderwerpen dan inzichtgevend systeem. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

89. OORLOGSLITERATUUR

11.140 **de Mey, Louis E.** **83:89**

MASKERS OP?... MASKERS AF! — *Brugge, Excelsior, (Roman-serie, nr 7) 1933, (22 × 16) 280 blz.* *20 fr.*

III-IV — Oorlogsroman. Nù nog. Alle werk tégen den oorlog is welgekomen, maar ik meen dat de Mey's proza wat àl te mak is en te burgerlijk braaf om de wereld te beroeren. 't Lijkt zoowat op 'n dagboek, na jaren vergetelheid toch nog uitgegeven. De « lyrische » finaal van den schrijver: « De oorlog is een draak uit moord en bloed gedegen, hij, die dees draak verplet is een verdienstlijk man... » geeft 't diapason waarin deze 275 blz. werden geschreven. 't Is heldhaftigheid met 'n diminutief. Anti-oorlog heeft iets scherpers noodig! A. V.

9. — Geschiedenis

11.141 **Bruijn, Cor & Swierstra, N. Tj.** **83.8:9**

LANGS OPWAARTSCHE WEGEN. De Geschiedenis van het Nederlandsche volk voor de hoogste klassen van de lagere school : 4e DEELTJE. IN VERRE GEWESTEN. GODSDIENST EN KERK. WORSTELEN EN OVERWINNEN. OORLOG OF VREDE? *Met 67 illustraties. — Groningen, Wolters, 1932, (18 × 13) 132 blz.* *fl. 0,85*

IV-P — Dit vierde deeltje is op denzelfden leest geschoeid als de drie vorige : hier ook willen de schrijvers door dit geschiedenis*leesboek* meer inzicht geven in den ontwikkelingsgang van de menschelijke beschaving en tevens bijdragen tot het verspreiden van de vredesgedachte. In dit opzicht mag men wel van een vernieuwing gewagen. Waar het boekje echter bestemd is voor de leerlingen der lagere school en alles herleid wordt tot enkele hoofdbegrippen is het jammer dat er wel eens afbreuk gedaan wordt aan de waarheid. Ook werd het tweede deel « Godsdienst en Kerk » door een Protestantschen bril bekeken. Voor 't overige leest dit boekje heel licht en erg prettig, wat voor een schoolleesboek niet te versmaden is. Dr J. UYTTERHOEVEN.

11.142 **Uytterhoeven, Fr., Dr** **9**

WILLEM VAN ORANJE EN DE ZELFSTANDIGHEIDSSTRIJD DER NEDERLANDEN. — *Brussel, Standaard (K. V. H. U., verh. 315), 1933, (20 × 13) 76 blz. 2,50 fr.*

V — Oranje wordt meer en meer een netelige kwestie : hoe meer er aan den dag komt, hoe meer er moet worden herzien. Wat de katholieke tijdsgenooten van den man dachten is, bij anti-clericalisme, en, vandaag, bij een utopische Groot-Nederlandsche gedachte, of verdonkeremaand of geminschat. Het zedelijk oordeel over den man is bij velen niet vrij van politieke vooringenomenheden. Vooral in het jaar dat Holland den opstandeling huldigde aan wiens beleid, dank zij latere gebeurtenissen, het zijn onafhankelijkheid toeschrijft, staat de Hollandsche zienswijze voorop in de Oranje-literatuur. En deze uitgave

sluit bij de jubileum-literatuur aan. Schrijver is de katholieke voorgeslachten in Brabant en Antwerpen b. v. voorbijgegaan zonder hun protest te hooren, en heeft zich zonder meer, bij het Oranje- en het calvinistisch standpunt aangesloten, als b. v. waar hij zegt dat Alva's tyrannie rechtsgeldigheid aan den opstand geschonken had. De apologie ligt verder werkelijk dik op menige bladzijde b. v. « Oranje organiseerde de wilde watergeuzen »; en de voorgestelde verdeeling der Nederlanden met Frankrijk wordt natuurlijk vergeten. En wat beteekent het volgende : Oranje viel ten tweeden maal Brabant binnen (1572) en weer verloochende Brabant zijn nationale traditie »? Al deze zijn oordeelvellingen die we voor rekening van den schrijver laten, neen, waar we uit vaderlandsliefde en uit katholieke zedenleer diametraal tegenover staan. FLORIS PRIMS

11.143 **van Haecht, Godevaert** **9**

DE KRONIEK OVER DE TROEBELEN VAN 1565 TOT 1574 TE ANTWERPEN EN ELDERS. Ingeleid en toegelicht door Rob. van Roosbroeck: 2e DEEL. — *Antwerpen, De Sikkel (Uitg. v. h. Genootschap voor Antwerpsche Geschiedenis, nr 2) (28 × 22) 336, 11 blz.* *95 fr.*

III — Met dit tweede deel is de uitgave der Kronijk volledig. Uit deze kronijk spreekt de Lutheraansche gedachte van een volksjongen. Als historisch materiaal voor de kennis der gemoederen heeft ze veel waarde; voor het vaststellen der feiten dient integendeel alles gecontroleerd. Ondertusschen is deze kronijk ook nog om andere zaken dan om Lutheranisme geen lezing voor kinderen. De heer van Roosbroeck heeft bij de verschillende aangehaalde feiten der kronijk verwezen naar de bijzonderste plaatsen bij andere auteurs waar dezelfde stof wordt behandeld. Het is een zeer verdienstelijke uitgave, die ook het genootschap voor Antwerpsche geschiedenis ter eere strekt. F. P.

91. AARDRIJKSKUNDE EN REIZEN

11.144 ◆ **Gijsen, Marnix** **91**

LE CŒUR DES ETATS-UNIS. *Vert. uit h. Nederlandsch Ontdek Amerika] dr St. Chandler. Geïll. met 8 platen. — Courtrai, Vermaut, 1933, (19× 12) 320 blz.* *20 fr.*

IV — Door deze flinke vertaling komt « Ontdek Amerika » op de internationale boekenmarkt, waar het getuigenis zal afleggen van 't feit dat er buiten Paul Morand, André Maurois en dies illusteren meer, nog wel andere lui in Europa te vinden zijn die mogen meepraten over de linkerzijde van de wereldkaart. 't Oorspronkelijke werd destijds in « Boekengids » uitvoerig besproken. We wenschen deze vertaling goed heil. PAUL HARDY

11.145 **Schalckens, Leo** **91**

DE VLIEGENDE REPORTER. Uit het Dagboek van een Luchtreiziger. *Geïll. — Brussel, Office de Publicité, 1931, (23 × 15) 148 blz.* *10 fr.*

V — Dit is geen droog-technische uiteenzetting van mechanische en andere, dergelijke puzzles voor specialisten. Nee, het keurig dagboek van luchtreiziger, vliegenden reporter, met oogen in zijn kop. Zoo krijgen we dan met 'n boeiend luchtreis-verhaal, details over de inrichting der diensten van het burgerlijk luchtvaartverkeer en een paar herinneringen aan markante figuren uit voornoemden verkeersdienst. 'n Keurig-handige publicatie, mooi geïllustreerd, voor de groote gemeenschap. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.146 **Tapie, P. H.** **91 : 39 : 266**
◆ ONDER DE ROODHUIDEN. *Vrij naar het Fransch dr P. Fl. Meulepas. Geïll. — Kortrijk, Jos. Vermaut, 3e duizendtal, (21 × 13)* *16 fr.*

V — Bij gelegenheid van de oprichting der Prelatuur van Conceiçao (Brazilië) in 1911, maakte schrijver een reis van drie maanden in dat jonge missiegebied. Die reis wordt ons hier zeer vlot beschreven, met een overvloed van leuke anekdoten en van allerlei bijzonderheden over de daar nog wonende Indianen. Als reisbeschrijving is het boek dan ook een zeer mooie aanwinst voor onze volksboekerijen. En warm aanbevolen. Over het eigenlijk missiewerk zelf zijn er echter ongeveer geen gegevens in te vinden. En waar schrijver zich waagt aan ethnografische en linguistische beschouwingen, oordeelde hij werkelijk wat voorbarig. Die enkele bladzijden had men in 1933 niet zoo klakkeloos mogen vertalen. E. BOELAERT, M. S. C.

11.147 **Simons, Jozef** **83 : 91**
◆ ZUID-OOST. NAAR OBERAMMERGAU. Vertellen na de Reis. *Geïll. met 6 platen. — Tongerloo, St Norbertus' Boekhandel, 1933, (20 × 16) 115 blz.* *15 fr.*

JOZEF SIMONS

V — Een reis van J. Simons wordt steeds voor zijn lezers een gezellig herbeleven van wat hij meemaakte. Wanneer we hem ontmoetten te Oberammergau in '30 merkten we al aanstonds dat hij zijn oogen niet in zijn zak stak: hij keek rond als 'n fijne speurder en luisterde naar alles en nog wat als 'n vink. Nu brengt hij ons de schetsen die hij teekende gedurende zijn reis en bij zijn verblijf in dat poëtische Oberammergau. Het vrome spel der passie wordt stemmig uitgebeeld in het kader van het heele volksche gebeuren dat er rondom ontwaakt. Jozef Simons heeft ook hier zijn beste vertellingspen in de hand gehad. Al wie in '34 naar Oberammergau zal gaan vindt in dit werkje een goeden, betrouwbaren interpretor. M. VAN HOECK, PR.

11.148 **van Praag, S.** **91 : 39**
DE VOLKEREN VAN DE SOWJET-UNIE. *Geïll. met 18 fotografische afbeeldingen — A'dam, De gulden Ster, (25 × 18) 212 blz.* *fl. 3,50; geb. fl. 4,50*

IV — Overzicht dier volkeren, meerdere dozijnen, van uit een volkenkundig oogpunt: behalve iets over hun oorsprong, telkens de folkloristische eigenaardigheid bij levensvoorziening, huwelijk, geboorte, dood, en de mythologische denkbeelden en praktijken. Prachtige rastypenfoto's. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN — DAGBOEKEN

11.149 **Crijns, Mat.** **83.8 : 92**
◆ HOE ZIJ GROOT WERDEN. *Geïll. elk met 5 platen. — 's Bosch, Malmberg, 1933, 2 dln (21 × 15) 209, 216 blz.* *elk 18 fr.; geb. 30 fr.*

V-VIA — Een serie « groote mannen ». Zeer welkom, vermits dwarsdoor Roomsch, opvoedkundig en knap geschreven. Daarvoor op de eerste plaats bestemd voor schoolrijpe of schoolvrije jeugd en anderen. Met de bedoeling te brengen tot bestudeering, waardeering en navolging van wat wij noemen: ware grootheid. Vormende lectuur van

ernstig gehalte. Stylistisch flink verzorgd en gevariëerd: komen aan de beurt Fridtjof Nansen, Rembrandt, J. A. A. Thijm, Jeanne d'Arc, Don Bosco, J. von Görris, Dante, de Foucauld, Pater Peerke Donders, de H. Antonius van Padua. Een mooie beeldengalerij van menschelijke grootheid. Een sterke proef van het op opvoedkundig terrein zoo krachtig personatiebeginsel, dat ons katholicisme zoo diep grondsteunt en aantrekkelijk maakt. Warm aanbevolen. Vindt de serie haar gading bij de lezers, — en dat moet! — dan wordt zij voortgezet. Des te beter.

A. VAN DEN DRIES, PR.

11.150 **Jacobs, Od., pr.** **92.2**

◆ EDWARD J. M. POPPE. 1890-1924. Met Inleiding van Z. Hw. Exc. Mgr Coppieters, Bisschop van Gent. *Met een portret. — Averbode, Norbertijner Abdij, 1933, 2e druk, (22 × 15) 24, 440 blz.* *25 fr.; geb. 30 fr.*

V — Een roerend schoone biografie, die duizenden lezers reeds bezitten. Die hopen we, wijl voortaan maar één boekdeel beslaande, nog een ruimere verspreiding te gemoet gaat. Ons volk moet van hoog tot laag die priesterziel van nabij leeren kennen. Priester Poppe is op en top priester geweest, een « alter Christus » in den waren zin des woords. Geestelijke broer van Treesje van Lisieux, volgeling van P. Chevrier en den H. Pastoor van Ars. Een offerziel, een gebedsziel, dat was hij. Een nederig knechtje van O. L. Heer dat zich kapot heeft gewerkt. Hij stierf 34 jaar oud. Na zijn dood wordt hij een apostel der priesters. In zijn ziekelijk lichaam droeg hij een heldere ziel. De biograaf schildert vooral het zieleleven van pr. Poppe, als student, seminarist, soldaat, onderpastoor, klooster-en zielsbestuurder. We volgen den geestelijken groei dezer ziel; vernemen haar angsten, twijfels, moeilijkheden, stormen, maar ook haar opgang, door gebed en offer, 't beoefenen der evangelische raden en 't leiden van een eucharistisch-mariaal leven, naar de eening met God. Niets buitengewoons in dat leven. Ieder priester kan dat alles navolgen. Priester Poppe wijst den waren weg aan voor 'n vruchtbaar apostolaat. Een opbeurend, heerlijk boek, dat veel priesterroepingen zal doen ontkiemen, en heilige priesters zal helpen vormen.

EDWARD POPPE

D. DE PAUW, O. P.

11.151 **Kuypers, Julien** **83.9 : 92**

JACOB KATS. Agitator. *Geïll. — Brussel, De wilde Roos, 1930 (18 × 13) 245 blz.* *22,50 fr.*

II-s — Die Kats moet werkelijk iemand geweest zijn. In hem waren in die jaren 1830-1850 de volksidealen, de socialistische ideologie liever, waarlijk belichaamd, en dreven hem, man uit het volk doch met een flinke primaire vorming uitgerust, tot de daad: de verovering der vrijheden en wel door het volk zelf, langs propagandistischen en agitatorischen weg. Jammerlijk vrijmetselaar daarbij. Als Vlaming heeft hij ook beteekenis alleen reeds door zijn, voor-

JULIEN KUYPERS

zeker niet hooggevleugelde, toch tamelijk korrekt geschreven werkjes, door zijn Vlaamschen strijd, door zijn eerste proeve van een Nederlandschen Schouwburg te Brussel (Park). Het boek is socialistisch en partijdig tegenover de Kerk, o. a. Van België, Brussel, Vlaanderen in die belangwekkende jaren wordt ons een treffend beeld gegeven, waar te midden Kats en cs, waarlijk levendig ten tooneele gebracht worden.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.152 **Prezzolini, G.** **92**

HET LEVEN VAN DEN FLORENTIJN NICOLO MACHIAVELLI. *Vert. uit h. Italiaansch dr Louise J. van Everdingen. Met portret. — Den Haag, van Stockum, (20 × 14) 256 blz.* *fl. 3,90; geb. fl. 4,90*

III — Daar wordt ons een welafgeteekend levenstype beschreven : een ondergeschikte, een ambtenaar, die persoonlijk in zijn vak en werk genialiteit legt, in wien door denkkracht, ervaring en hartstocht een wereldomvattende gedachte groeit (Italië's grootheid); die echter verloren geschommeld wordt door zijn tijd; ondertusschen staat die groote als privaat mensch op zeer laag peil (voor schrijver heet dat: zich bont uitleven, feitelijk is het atheïstische verheidensching). — Een schitterend « leven » naar de mode van den dag: de « held » wordt afgezonderd in een trillenden krans van bewondering, rond hem wordt de geschiedenis levendig opgeroepen, hemzelf volgen wij in romantafereelen, met het treffende der omgeving errond (hier Florence). Daar over een losse toon, een beetje trivialiteit en tevens een grijnsje bitterheid, veel verbluffende aphorismen, kortom alles wat prettig onderhoudt. Men weze gewaarschuwd voor de licht- en vrijzinnigheid van den schrijver. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.153 **Retté, Adolphe** **93 : 84 : 269**

◆ EN ATTENDANT LA FIN. — *Paris, A. Messein, 1933, (18 × 12) 177 blz. 10 fr.*

ADOLPHE RETTÉ

IV — De uitgave van dit « Journal posthume » dat loopt van 16 Juni '30 tot drie dagen vóór zijn dood, 8 December van 't zelfde jaar, heeft Retté aldus gewild: een voorwoord van zijn vriend Marius Boisson, die een uitgebreide studie is geworden over het leven en het volledig werk van de bekeerling en 90 blz. beslaat, en de nota's van de zieke zonder eenig kommentaar of verandering. Een werk van nauwkeurigheid en aanvoelen en pieteit is de studie geworden; een kostelik iets, een testament: de laatste bladzijden van de bekeerling. Zijn liefde voor de stilte, zijn verlangen om met Kristus te lijden zijn voelbaar, voornamelik als hij de evangelielessen van de dag in meditatie kommenteert. En toch, naast een weerklank van zijn verleden, vernemen we ook nu en dan een slag van de aanklager bv. tegen de halfslachtige persmensen. Gelijk zijn vorige werken na zijn bekering werd ook dit neergepend — met de dood aan zijn zijde — met de nobele bedoeling : nog iets goeds te doen. A. J. NUYENS, O. P.

11.154 **Thibaut, Raymond** **92.2**

◆ DOM COLUMBA MARMION, ABT VAN MAREDSOUS (1858-1923). Een Meester van het geestelijk Leven. *Vert. uit h. Fransch. Geïll. met 6 platen. — Tilburg, Abdij van Koningshoeven; 1932, (22 × 14) 542 blz.* *fl. 2,50*

IV* — Dom Marmions beteekenis als meester van het geestelijk leven is zeer groot: hem komt vooral de eer toe de dingen theoretisch te hebben voorgesteld met het Christusleven als alpha en omega. Hoe zeer wordt de schoonheid dier leer nu verhoogd wanneer men ook den mensch en kloosterling leert kennen : hier nog eens, was zijn macht hierin gelegen dat het bovennatuurlijke in zijn volheid aan zijn gansche wezen en al zijn daden vorm en veerkracht gaf in een mooie harmonie van alle hoogere vermogens. Een prachtfiguur. Maar ook welk een schitterend biograaf hij gevonden heeft in Dom Thibaut: kortweg een meesterwerk heeft deze ons geleverd : hier zijn op hun mooist bijeen: geschiedkundige informatie, stiptheid en orde; verder fijn begrip en doordringen in het geestelijk leven zoodat ge nu eerst het rijke geestelijk leven van en met Dom Marmion ten volle en synthetisch vat; een onvermoeibare verhalerspen; al de sierlijkheid in voorstelling en uitdrukking der fraaiste « clarté française » (mee van het mooiste Fransche dat ge zult vinden!). Hoogst vormende en prachtige lektuur van hoog gehalte. Goed heil aan deze puike Nederlandsche vertaling! Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.155 **Thiel, Rudolf** **92.57 : 61**

GROOTE STRIJDERS TEGEN ZIEKTE EN DOOD. *Vert. uit h. Duitsch dr Dr W. Schuurmans Stekhoven. Geïll. met 16 platen. — Den Haag, Leopold, 1932, (24 × 16) 291 blz.* *fl. 3,90; geb. fl. 4,90*

IV — Een boek, te leggen naast « Bakteriënjagers », uit dezelfde reeks (cfr. 9009). Al hebben de meesten der « jagers », in den strijd tegen ziekte en dood, ontegensprekelijk recht van voorrang op de hier gebiographieerde « strijders » en al zijn, niettegenstaande ze gedurende hun leven in het middenpunt stonden van 's werelds aandacht en belangstelling, menige dezer groote strijders de geneeskunde en het lijdende menschdom na hun dood nog weinig dienstig geweest, toch zijn ze zoo'n sterke persoonlijkheden, hebben velen op hun tijd zoo'n invloed uitgeoefend en verdienen ook enkelen zoo den dank der tijden dat de schrijver lof moet worden betuigd om zijn boek. Des te meer dat het aangenaam en gemakkelijk te lezen en te volgen is, ook voor de geneeskundig-minst-onderlegden. Lectuur als deze is heel zeker veredelend. D J. LEBEER

11.156 ◆ **van Alphen, Quirinus, Minderbroeder Kapucijn** **92.2**

H. AGATHA. — H. AMBROSIUS. — H. ANTONIUS VAN PADUA. — H. BENEDICTUS. — H. BERNARDUS. — H. HIERONYMUS. — H. LUCIA. — H. MONICA. — H. PAULA. — H. THEODORA. — *Rijswijk, Kruisvaarders van St Jan, 1931, (19 × 12) elk 16 blz.* *fl. 0,25*

V-VI — Een keurig-uitgegeven en frisch-geschreven serie « heiligenlevens ». Het zijn flinke brochuurtjes die een klaar inzicht verraden in de mentaliteit van den Durchschnitt-lezer: Kort en bondig, vroom doch niet wereldvervreemd. Pater Quirinus heeft puik werk verricht met deze vulgarisatie-boekjes. M. VAN HOECK, PR.

11.157 **van de Hulst, W. G.** **92**

PRINS WILLEM, VADER DES VADERLANDS. *Met 64 illustraties, gedeeltelijk naar oude Prenten. — Den Haag, Daamen, 1932, (20 × 15) 144 blz.* *fl. 0,90*

III-P — Een zeer partijdig vulgarisatieschrift dat het met de historische waarheid niet zeer nauw neemt. Het is ten andere geschreven voor de jeugd en laat zich toe de te verhalen voorvallen te dramatiseeren. De zoon van Juliana van Stolberg wordt prins geboren, Marnix van

St Aldegonde dicht het *Wilhelmus*, enz. enz. Maar waarom meer voorbeelden van gebrek aan belezenheid en tekort aan critisch onderzoek hier aanhalen? Het boek is werkelijk niet van aard om de vriendschap tusschen de volkeren te vermeerderen; het moet het Hollandsche kind opleiden in een anti-Roomschheid en een chauvinisme die hinderlijk zijn voor de goede samenleving zoo met de nabuurvolkeren als in het eigen Noord-Nederlandsche vaderland. F. P.

11.158 **van Offel, Edmond** **92.7 : 75**

DE GEBROEDERS VAN EYCK. HANS MEMLINC. *Geïll. met 4 platen. — Antwerpen, Opdebeek (Onze oude Meesters), 1933, (27 × 18) 16 blz.* *2 fr.*

V-VIA — Boekjes zooals w'er meerdere moesten staan hebben in onze boekerijen. In enkele bladzijden 'n vlug overzicht van de levensgeschiedenis van de gebroeders van Eyck en van Hans Memlinc. De auteur overschouwt, eenvoudig jawel maar niet oppervlakkig, de periode die hun leven voorafging en het artistiek werk van dit drietal mogelijk maakte. Verder 'n opsomming met korte beschouwing der magnifieke productie van de drie kunstenaars.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

EDMOND VAN OFFEL

11.159 **Verjans, Mattheus, o. f. m.** **92.2**
◆

HET WONDERBARE LEVEN VAN DEN H. JOHANNES DE DEO. — *Antwerpen, Seraf (Oever, 12), 1932, (19 × 15) 100 blz.* *10 fr.*

V — Een zeer zonderlinge heilige. Een zwerver, die als kleine jongen van huis wegloopt, bij een meester-schaapherder terecht komt, doorvroom is, tot lamheid vervalt als hij in 't leger vertoeft en zich weer herpakt. Dan optrekt naar Afrika, weerkeert naar Spanje, fel geschokt wordt door de predikaties van den H. Johannes van Avila en een tijdje opgesloten zit in een krankzinnigengesticht. Eens er uit leert hij zijn ware roeping kennen. Zijn heele leven stelt hij in dienst van de armen en de zieken, gevallen vrouwen en sukkelaars. Te Grenada stichtte hij zijn eerste hospitaal en wordt er, buiten zijn weet, stichter eener nieuwe congregatie. Hij leefde en stierf als een heilige. Hij is de patroon van alle ziekenverplegers. Lees dit zeer bewogen leven, door P. Verjans bondig en kloek geschreven, dat misschien roepingen zal wekken, onder de mannelijke jeugd, voor de congregatie der Broeders van den H. Johannes de Deo. D. DE PAUW, O. P.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 6 TWAALFDE JAARGANG JUNI 1934

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat, 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België : Abonnement : 35 frank. Dit nummer : 5 frank.
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50. Dit nummer : fl. 0.50.

Cyriel Verschaeve

door DIRK VANSINA

De kristelijke neo-platonische Verschaeve is een eenheid van wijsgeer, kunstenaar en leeraar. Zijn wijsgeerigheid wordt door bemiddeling van kunst medegedeeld ; zijn kunst is opvoedend door haar levensrichtenden inhoud ; zijn lessen zijn verklarende nascheppingen van leven. Zijn werkzaamheid is steeds godsdienst, ordening van al het waargenomen zijnde om het goddelijk kernpunt ; herschepping van uit dit inzicht, van mensch en schepping. Hij de priester-dichter is essentieel de dichter-priester niet enkel voor de Vlaamsche maar voor de gansche katholieke gemeenschap. In hem, als in elk genie, komt de wereld tot bewustzijn. Omdat hij een eenheid is, is hij een veelheid en zijn werk een summa. Met Verschaeve wordt het katholieke Vlaanderen opnieuw zelfstandig en kultuurstichtend en verkrijgt als dusdanig een wereldbeteekenis.

* * *

Door de inwerking van vele eeuwen verbastering en verdrukking, waarbij na de inlandsche adel ook de burgerij der steden afvallig werd, trok de Vlaamsche volksziel zich op het platteland terug, als in de wortels zelf van haar oerwezen. Bij de eerste verpoozing echter, brak de vitaliteit van dit felst-levende volk van West-Europa weer in kunstwerken naar buiten, wonderlijk zuiver, en frisch, en bodemvast in de heerlijkheid van een noordsche lente. Met Conscience, Benoit, Gezelle, Streuvels, Rodenbach, Ver-

schaeve heeft Vlaanderen opnieuw de koninklijke baan betreden van roem en grootheid en een zelfstandige traditie gevestigd, waarvan de folkloristische vertellers, slechts de lichtere succesnummers beteekenen.

Intusschen liet ook de burgerlijke grootstad zich niet onbetuigd en is, na de franschschrijvende Eekhoud, Maeterlinck, Verhaeren, met Vermeylen, Teirlinck, van de Woestijne, van Ostaijen tot het Vlaamsch weergekeerd. Zij bleven echter al te zeer met een verleden van vereenzaming belast om, met een slag, de Vlaamsche zelfstandigheid in zich zelf weer te vinden. Zij werden tot importateurs van vreemde waardijen en vervulden, derwijze, een nuttige taak als geestelijk ferment. Hun werk bleef echter kunst van wortelloozen, die in de tragische poète maudit-figuur van Van de Woestijne, Europeesche proporties aannam. Produkten eener serre chaude-civilisatie, kon hun wil tot kultuur het schrijnende gebrek hieraan niet vergoeden. Tegenover hun pseudo-europeanisme, dat in den grond, óf dilettanterigheid, óf vervreemding van eigen ras was, stelden de met de volksziel communiceerende grooten hun veroverend humanisme, dat, naar alle wereldkulturen uitvaart, om er eigen zelfstandigheid mee te voeden.

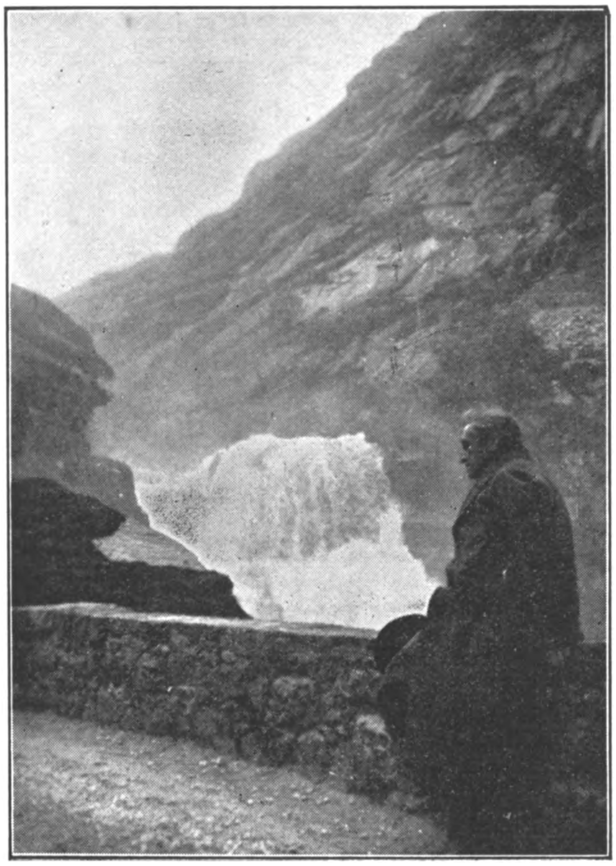

CYRIEL VERSCHAEVE Cliché V.T.B.

In vele opzichten heeft Verschaeve, in wie de eigenvolksche

kultuur culmineert, dezelfde beteekenis voor het twintig-eeuwsche Vlaanderen als Petrarca voor het kristelijk Italië der Hergeboorte.

* * *

Verschaeve heeft zich als wachter bij de weder ontdekte bronnen van kunst en kultuur opgesteld en er zijn werk als een tempel over heen gebouwd. Roerloos aandachtig zit hij, zooals het door hem geboetseerde beeld van de luisterende « naar de muziek der wereld », de eeuwige borreling te aanhooren van ziels- en levensinstinkt. Hij is de dichter van deze éene brongedachte, maar deze gedachte stroomt uit tot een zee die alle kusten omvat. Van uit het tragisch levensgevoel van een in lichamelijke eindigheid gekerkerde zielsoneindigheid stijgt zijn dramatische lyriek, van opstandige onvoldaanheid om het onbereikbare, tot de onzinnige vreugde eener Hoop zonder palen om het uiteindelijk voorvoelde. Er is geen verbittering, geen pessimisme in deze op het grootmenschelijke afgestemde kunst die doet wat alle kunst doet, die opperste bloei van kultuur is, veredelen en bevrijden. Verschaeve is de groote nationale dichter uit een overgangstijdperk, bij een volk dat het onbetwiste meesterschap over zijn taal nog niet heeft verworven. Er gaat een mystische kracht van hem uit. Zijn naam is een leus en een vlag. Hij is de belichaming van een oorbeeld. Cyriel Verschaeve is het levens- en Godsinstinkt van het onsterfelijk Vlaanderen.

Het Boek der Maand

Jan F. Boon : PER BOOT TOT SPITSBERGEN EN PAKIJS

11.160 V — De nuchtere titel, in advertentie-stijl, krijgt een sterk-
◆ suggestioneerende kracht na lezing van dezen reisroman. **Per Boot tot Spitsbergen en Pakijs** (*), zou ook Melodie Monte-Rosa (zoo heet de boot) kunnen worden genoemd. Want dàt is dit boek.

De auteur met Fred Olsen in Hammerfest

Na de Mey en de Raedt (Naar het Land der Middernachtszon) wordt door Boon's werk de Vlaamsche reportage over het Noorden heel wat rijker. Onwillekeurig blijft dat hooge Noorden aantrekken. En we krijgen dan de nostalgie naar die voor ons tijdlooze en wezenlooze streken, waaruit ook de groote romanbouwers — architecturale grootmeesters als 'n Knut Hamsun, Sigrid Undset en zoovele andere — op ons toetraden met de visie op het grootsche natuurkader van het Noorden.

* * *

Dit boek zal graag gelezen worden. Daar is verhaal en beschouwing, licht en nevel, vreugde en weemoed, ironie en mildheid ; daar is de poëzie van de vaart over de verre wateren en de psyche van het bootsleven. Daar is de fijne speurzin van den reporter, de vindingrijke weetgierigheid van den journalist ; het scherpe oog van den etser en het kleurig-genuanceerd palet van den evokatieven kunstenaar. Alles één rythme van leven, reis-roman tout court. Van uit mijn studeerkamer ergens in 'n volks-stadsstraat — ik zie wat grijze muren, 'n lapje hemel en 'n pseudo-tuintje van enkele m2 — zingt de melodie Monte Rosa open, gaat de heerlijkheid op van 't feërieke noordelijke land en het fantasmagorische lichtspel over verre zeeën. Bevallig en soepel als 'n Lied ohne

(*) Jan F. Boon : **Per Boot tot Spitsbergen en Pakijs.** Reisroman. Geïll. met 24 platen. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1934 (24×19) 132 blz. 30 fr.

De Waggonway-gletsjer in Magdalenafjord

Worte ; huiverend als 'n prelude van Rachmaninoff. Er zit de deining in van 'n psalm en 't kwiek-blije van 'n volksliedeke en de gedragenheid van 'n ballade. Om dàt alles en om de mededeelzame kracht is dit reisboek di primo cartello.

Longyear, nederzetting in Adventsbaai, op Spitsbergen

En wanneer men in het boek heeft meegezongen en gedroomd en gejubeld en geneuried de melodie van Monte Rosa, wordt

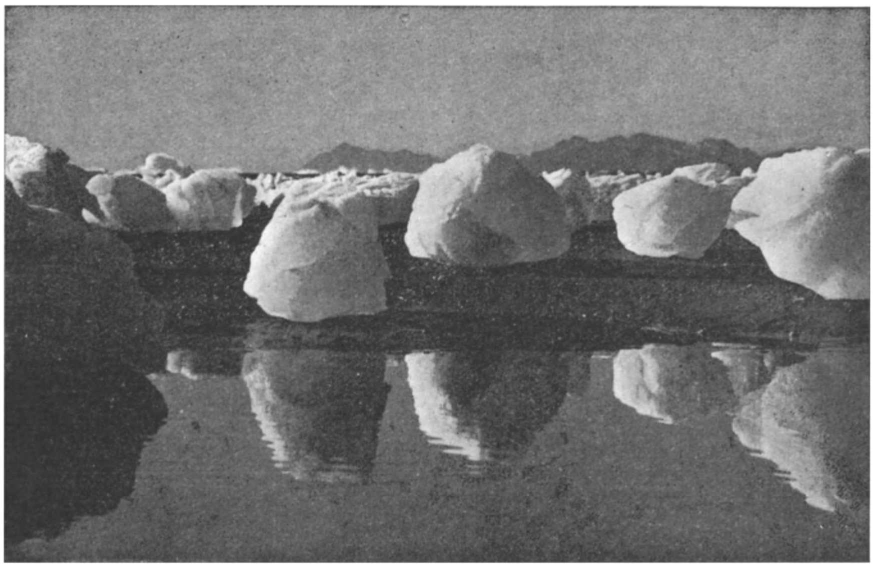

Magdalenabaai op Spitsbergen : Aangespoelde ijsblokken

wakker het heimwee naar die verre horizonten van ongeraden schoonheid in stilte, naar de fjorden en de bergen, naar het schaarsch gewas en de zwijgzame, temperamentvolle landslieden van ginder. Er zingen motieven in ons, zoo warm en vol als van Schubert's « Unvollendete ».

Jan F. Boon (in 't Vlaamsche land moet men met de Boon's oppassen om niet te confondeeren !) is onder de Vlaamsche journalisten een der allereerste reporters : vinnig en scherp, kleurvol ; atmosfeersterk. En dat hij z'n reportages kan monteeren tot 'n mooi ensemble, dàt bewijst dit boek.

De Vlaamsche Boekcentrale haalt eer van de royale uitgave. Het titelblad met den klapwiekenden zeevogel (hij draagt een klad zon mee naar boven) en met de passagiers-litanie die de bootstrap opklautert, is een mooi-uitgewerkte typographiek, waar tegenover het sluit-omslagblad met de hoog-opschietende mast en de vele wimpels een keurig en frisch pendant vormt. Ook de illustratie is uiterst verzorgd: Op de warme crême-kleur van het mooie papier staan de foto's diep te leven en volgen, decoratief en accentueerend, het rythme van het heele werk. Dat Boon meestal met oorspronkelijke snapshots zijn boek zoo treffend ad-rem wist te illustreeren, verhoogt zeer bijzonder de Gesamtwaarde van zijn reisroman. Monte Rosa-melodie, zing in vele huizen uwe warme en kleurige canzoni.

M. VAN HOECK, pr.

Nieuws van het Noorderfront

ERNEST VAN DER HALLEN

11.161 **Hoe de Vlaming aan het geloof vasthield (I).** Dat wekt verwachtingen aan een ietwat onbeholpen brochuur die een ijverig en goedbedoelend predikant zou kunnen geschreven hebben bij wijze van antwoord en tegenhanger aan Pater Callewaerts' verhandeling over den geloofsafval in Vlaanderen. Vergis u niet, allervriendelijkste lezer: onderaan dezen titel leest ge: « Verhaal uit den Spaanschen tijd », zonder auteursnaam, maar met een voorwoord, onderteekend door een zekeren dominee W. C. Lamain, waarin deze meneer ervoor uitkomt dat de honderdzeventig bladzijden van dit boek vertaald werden uit het Engelsch, met het loffelijke doel den eventueelen lezer dezes te helpen bij een eventueel « onderzoek der waarheid », met de naïeve verzekering vooraf, dat niemand zich voor de lektuur van dit boekje moet laten afschrikken, want: « zeer gemakkelijk te lezen, is het verhaal eenvoudig en opgesmukt ter lezing aanbevolen, ook vooral voor ons opkomend geslacht... » Nu is het mijn goed recht, maar net zooveel te gelooven van dat Engelsch origineel als het mij lust, — en wat voor soort papenvreterij vooropstond bij het ineenknoeien van deze bladzijden, laat me ten slotte volstrekt koud. Ik zal verder de schoone letteren niet eens het affront aandoen dit misselijk pamflet vanuit litterair oogpunt te bekijken, maar ik heb wél het recht om er mij tegen te verzetten dat de naam van ons volk — die in Noord-Nederlandsche ooren een betrekkelijk modieuzen klank gekregen heeft — misbruikt wordt om dit knoeiwerk aan te smeeren. Want zooals ik hooger zegde is dit het misselijkste en op den koop toe het meest onbeholpen pamflet dat ik ooit onder oogen kreeg, ondanks het teemerig en zalvend toontje van de inleiding. Er spreekt uit dit boek zooveel hatelijkheid, kleingeestigheid, parti-pris en tekort aan taktgevoel, dat geen mensch ter wereld het au sérieux kan nemen, ondanks de zalvende opwekkingen, de uitweidingen over de wonderbare wegen Gods en de zuivere waarheid, en de eindeloos-talrijke bidpartijen die dicht over deze bladzijden verspreid liggen. Maria Monk is zoowat in sleet, naar ik me heb laten verzekeren, en wellicht heeft dominee Lamain de kans mooi gezien om partij te trekken van de sensatiezucht der snuivende zescentbibliotheeklezers, die thans naar nieuw voedsel uitzien. De stijl is slechter en onbeholpener dat die van de Snoeck-uitgaven, en er loopen nooit vijf regels zonder een hatelijkheidje tegen de

Kerk, — zoo van dit kaliber (ik citeer het eerste wat me onder oogen valt) : « Al de namen welke de Openbaring van Johannes den Antichrist noemt, zijn op Rome toe te passen. Het groote beest, de groote Hoer, de Mensch der Zonde. Dat alles was en is de Roomsche Kerk ». Nu weet ge het. Dominee, hou in Godsnaam uw rioolspoelsel thuis ; we krijgen hier zoo al genoeg fraais uit het Noorden. En laat u alstublieft aan Vlaanderen zoomin mogelijk gelegen ; 't zal hier ook wel gaan, vooral kwestie van geloofstrouw, *zonder* uw welwillende belangstelling.

11.162 De lezing van P. VERHOOG's **Schipper Willaert (IV,P*)** na dit misselijke prul is als een dronk kloek, frisch bier. Er werden het laatste paar jaren verschillende zeevaartromans in Nederland gepubliceerd, waarvan die van P. Verhoog zeker niet de minste zijn, althans die van Arthur van Schendel niet meegerekend. Het zeevaren zit den Nederlander zoo scherp in het bloed dat het wel een vraag blijft waarom de zeedrift van dit volk zich tot voor korten tijd zoo weinig litterair uitte, terwijl de andere facetten van het openbaar leven en het volkstemperament in Holland zoo breedsprakerig behandeld werden in allerlei binnenhuis-, kleinstad-, heimat- en koloniale romans. Dit boek hier is de reconstruktie van het leven van een bekend zeevaarder uit de zeventiende eeuw, waarin al de lotgevallen, welke in die jaren aan een zeilvaart om de Kaap heen naar de Oost verbonden waren, handig verwerkt zijn : een zeegevecht met Spaansche kapers, ontdekkingsreizen in den Archipel, een schipbreuk, de jacht op een galjoen waarop een Engelsch koopman een Amsterdamsch meisje ontvoert, het spannende leven in de gouden eeuw van Amsterdam, in Venetië en in Batavië. Een bont, bewogen en ietwat barok verhaal, kleurig van détail en scherp van lijn, met kloekgeteekende figuren en uitstekende teekening van het hoogtetijdperk van Holland's ekonomischen bloei. En bovendien ook knap geschreven en vol boeiend leven, al boeit ons, kinderen van dezen bewogen tijd, de aktualiteit van negentien, vier-en-dertig meer dan de zelfgenoegzaamheid van zestien, vijftig. Misschien is het inderdaad waar wat P. Verhoog schreef als motto van zijn boek naar Busken Huet : « ...dat wij opgehouden hebben deze soort mannen te begrijpen ». Maar al begrijpen we schipper Willaert misschien minder goed, de roman die P. Verhoog over hem schreef is een boek dat ge in elk geval met plezier en met spanning leest tot het einde toe.

P. Verhoog

Ik getuig met vreugde dat het laatste nieuwe boek van Arthur
11.163 VAN SCHENDEL **De Waterman (IV)**, eveneens een zeevaartroman, die hier vroeger reeds besproken werd, dat zoowel stylistisch als naar den geest aansluit bij z'n « Fregatschip Johanna Maria », een sterke lijn markeert in de richting van het nuchtere krachtig-Hollandsche temperament. De spanning van het leven groeit hier uit den mensch, ontdaan van elken arkadischen tooi ; het leven domineert, niet meer de poëzie, de droom ; het leven stelt zijn eischen aan den mensch ; de mensch leeft, arbeidt, verlangt, lijdt, gaat ten onder, triomfeert. Van Schendel ontgroeid aan den neoromanticus ; van Schendel de hyper-geciviliseerde Florentijn, die thuis is in hoofsch minnespel en bloesemende droomen, de vluchteling uit eigen land en eigen tijd, — terug de krachtige, koene Hollander, nuchter en zakelijk, vertrouwd met de broosheid der Hollandsche dijken en de onbetrouwbaarheid der Hollandsche binnenwaters, vergroeid met het leven van schippers en vrachtvoerders en met de theologische haarklooverijen zijner minder of meer puriteinsche en al of niet door God uitverkoren landgenooten. Minder droom en lyriek ; meer leven en literatuur. Ik heb een paar van z'n vroegere boeken herlezen nà z'n « Fregatschip » en z'n « Waterman, » en eerlijk gezegd, deze laatste halen het — want ze zijn waarachtig en menschelijk, ontroerend-waar en vol geweldig leven. En ten slotte haalt het leven het altijd op den droom. Deze Waterman is me sympathiek in z'n gave eerlijkheid ; het leven en z'n hart sjouwen wat met hem en het inzicht van werkelijke en fictieve waarde ontgaat hem meer dan eens. Maar hij is menschelijk en waar. En hij blijft het tot het einde toe.

Arthur van Schendel

MEVROUW E. VAN HEEMSKERCK-DEUX heeft onze koloniale letterkunde aangevuld met een bundel schetsen uit het inlandersleven
11.164 in de Oost, dat ze uitgaf onder den titel **Eenvoudige Lieden — Lief... Leed... en Boert... in een hooge Dessah** (III-IV). Ik voeg hier opzettelijk dezen ondertitel bij, omdat hij, vooral typografisch, uitstekend het boek in zijn geheel typeert. Het is een groot geluk voor den uitgever van dit werk, dat de zetmachines van dezen tijd, door het onbeperkt aantal puntjes dat het klavierbord beschikbaar stelt, hem mogelijk gemaakt hebben dezen bundel te drukken volgens de aanwijzingen van de achtbare schrijfster. E. van Heemskerck-Deux is overigens niet de eenige Nederlandsche auteur welke behept is met deze puntjesmanie, en ik kan niet zeggen dat het systeem om de subtiele dingen, die moeilijk met

woorden uit te drukken zijn, te vervangen door puntjes, een boek meer genietbaar maakt. Het is een reeks schetsen uit het leven der Indiërs die alles bij elkaar dragelijk geschreven zijn, doch litterair gesproken niet bijster veel bijdragen tot verrijking onzer schoone letteren, en waarvan het genot op den koop toe ten zeerste bemoeilijkt wordt door het overmatig gebruik van Indische woorden en uitdrukkingen, prettig voor de taalkundige reputatie des auteurs, doch in hooge mate storend voor den lezer die zoo achterlijk is dat hij onvertrouwd bleef met de Aziatische talen. Ik stel me voor dat oud-Indiërs, die in de genoeglijke rust van hun pensioentje elken morgen naar de Leeszaal slenteren, dit bundeltje zullen apprecieeren ; voor ons is het vrijwel ongenietbaar. Niet alleen vanwege de enkele tienduizenden puntjes...

Laat me ten slotte nog vertellen dat ik een klein en beminnelijk boekje las van Antoon Coolen, waarmee deze auteur onze reeds tamelijk omvangrijke kinderliteratuur verrijkte naar het recept van zijn twee voorgangers en leermeesters,
11.165 Nest Claes en Stijn Streuvels. **Stijntje** (V) is het plezierig relaas van de exploten van Coolen's oudsten tweejarigen zoon. Deze exploten nu wijken in geenen deele af van die der kinderen die geen letterkundigen vader hebben ; ik zou zelfs durven zeggen dat de werkelijk-typeerende kindertrekken, mitsgaders de normale verschijnselen van het normale kind, zich gelukkig bij Stijntje Coolen niet anders voordoen dan bij het gewone menschenkind. Van dit geestige boekje dat ge met plezier leest en met evenveel plezier weer dadelijk vergeet, kan ik niet getuigen dat het het litteraire fortuin van dezen auteur sterk vermeerdert, doch het is in den goeden, bekenden en sympathieken stijl, die wel geen groote verrassingen meer bergt, maar die ons eigen en vertrouwd geworden is, en waarin men telkens weer de onmiskenbare teekenen weervindt van den rasechten auteur die Antoon Coolen inderdaad ook is.

Antoon Coolen

Alja Rachmanowa en haar Dagboeken

11.165 Alja Rachmanowa, wier dagboeken (*) een reuzensukses oogsten,
(bis) is een van de tallooze slachtoffers van het bolsjewistisch schrikbewind. Opgegroeid in een voorname burgerfamilie, heeft zij de wreedheid van de roode tirannie aan den lijve en meer nog aan de ziel gevoeld. Tijdens den « rooden storm » in het huwelijk getreden met een Oostenrijksch krijgsgevangene, werd zij met man en kind verjaagd uit haar vaderland, waarmede zij zoo innig was vergroeid.

Van alles beroofd kwam het klein gezin te Weenen aan en vestigde er zich in de dichtbevolkte arbeiderswijk Ottakring, die door den jongsten Oostenrijkschen burgeroorlog een triestige vermaardheid verwierf. De dappere Russische ballinge opende er een melkwinkel en kwam den toestand te boven. Oostenrijk werd haar een tweede Heimat, vanwaar zij haar dagboeken de wereld inzond.

Bij het schrijven dezer dagboeken, — zij begon er mede als zesjarig kind — dacht zij allerminst aan publikatie. Vandaar die oprechtheid, die ongekunsteldheid, die bij het lezen zoo sympathiek aandoen.

Haar vader, een groot boekenvriend, had altijd gedroomd uit zijn kleine Alja een schrijfster te zien groeien. Zijn welvoorziene bibliotheek stond voor de kleine steeds open. Dat zij er rijk gebruik van maakte, bewijst het feit, dat zij pas tien jaren oud, kennis had gemaakt met de werken van Gogol, Turgenjew, Tschechow, Tolstoj, Lermontow, Puschkin en meer anderen. Ook het Evangelie had ze gelezen. Het beste wat haar uit die vroegtijdige lektuur overbleef, waren een groote liefde en een levendig interesse voor al het menschelijke.

In dat jonge kind lag toen reeds een ernst, die op dien leeftijd zelden voorkomt. Ouderen kwamen tot haar als tot een vertrouwenspersoon. Zij zelf verhaalt, hoe dienstboden hun intiemste aangelegenheden aan haar, jong meisje, kwamen blootleggen en hun nood klagen over kinderen en echtgenooten.

Bij het nazien van haar schoolwerk, waarvoor hij een bizondere belangstelling betoonde, sprak haar vader met begeestering over de edele zending van schrijvers en dichters : de dichter moet in de eerste plaats een rein mensch zijn, waarachtig, grenzenloos op-

(*) « Studenten, Liebe, Tscheka und Tod » (1931) ; « Ehen im roten Sturm » (1932) en « Milchfrau in Ottakring » (1933). Vert. onder titel : « Liefde, Tscheka en Dood »(III-IV*), « Mijn Huwelijk in rooden Storm » (III) en « Mijn tweede Vaderland » (III). — 's Bosch, Teulings (22 × 14) 403, 363, 299 blz. — resp. 50, 45, 45 fr.

recht, hij moet de waarheid bezitten en beleefd hebben.

Haar eerste « sukses » zal haar wel nimmer uit het geheugen gaan. Na een voordracht voor haar medeleerlingen over « De vrouw bij Turgenjew », kwam zij vol vuur naar huis geloopen en vertelde, hoe allen haar hadden gefeliciteerd en haar talenten geprezen. Vader beantwoordde haar kinderlijke geestdrift met een koud stortbad : « Zij zijn bezig met u daar te bederven. Wat voor een talent kunt gij zijn ? Ge hebt nog niet gewerkt, niets ondervonden, niets geleden ! Wat kunt gij begrijpen van de ziel van den mensch en dan nog van de ziel van de vrouw ? »

Met dankbare herinnering spreekt zij over haar eerste publikatie. Onder pseudoniem zond zij een gedicht naar een groot tijdschrift uit de hoofdstad. Buiten haar verwachting werd het opgenomen. Haar vreugde hierover hield ze voor vader verborgen. Wat kostte het haar, om het zwijgen te bewaren, wanneer hij haar in zijn werkkamer riep en daar haar eigen gedicht onder de oogen legde met de woorden : dit gedicht moet ge lezen. Daar kunt ge iets uit leeren. Inhoud en vorm ! Ook in gedichten moeten gedachten steken. Knip het uit en bewaar het ! Hoe graag had ze toch uitgejubeld : het is mijn gedicht, vader, maar zij zweeg.

Wanneer haar vader kort daarop de redaktie van een literair tijdschrift overnam, kon zij regelmatig medewerken. Echter onder schuilnaam. Zoo wilde het vader. Toen reeds ging haar belangstelling in hoofdzaak naar de vrouw, de vrouwelijke psyche in tegenstelling met die van den man, de verhouding van vrouw tot man, de liefde, het groot geheim, waarover zooveel schunnigs en schoons is geschreven.

Haar literaire aktiviteit werd brutaal verstoord door de droeve dagen van revolutie, verbanning en ballingschap. Aanvankelijk moest zij alle letterkundig werk stopzetten. Ook in Weenen bleef dit een tijdlang zoo. De harde strijd om het dagelijksch brood eischte haar, de melkvrouw uit Ottakring, heelemaal op. Haar dagboek echter bleef zij even trouw en stipt bijhouden, als zij het tijdens de woelige dagen in Rusland, dikwijls op gevaar af er het leven bij in te schieten, niet had onderbroken.

Hoe kwam zij op de gedachte dit stuk van haar eigen leven te publiceeren ? Een vriend van haar man, vroeg hem een boek te schrijven over het leven der krijgsgevangenen in Rusland. Het voorstel werd aangenomen. Maar wanneer een jaar nadien het handschrift moest worden afgeleverd, was de eerste bladzijde nog te schrijven. Om zich uit den slag te trekken, wou hij een deel van zijn vrouws dagboek publiceeren. De bestuurder der drukkerij

was in principiep akkoord. Als proef werden 100 bladzijden in het Duitsch vertaald. Een half jaar later was het eerste deel in den handel. De twee andere volgden snel.

Alja Rachmanowa

Het heeft Alja Rachmanowa heel wat gekost, alvorens tot deze publikatie te besluiten : haar dagboek had ze eigenlijk voor zichzelf geschreven. Zou het anderen interesseeren ? Zou ze haar intiemste aangelegenheden, tot nogtoe met zooveel zorg voor vreemde oogen verborgen gehouden, laten uitstallen in vitrines en aubetten ? « Ik heb toen gedacht, schreef zij onlangs, dat, wat ik doorstaan heb, geen alleenstaand geval is. Duizenden deelden hetzelfde lot. Honderdduizenden van mijn landgenooten verloren zooals ik have en goed, verwanten en vrienden, om ten slotte uit hun vaderland te worden gestooten. Ik heb niet alleen het recht, maar ook den plicht te zeggen, wat deze ongelukkigen en mijn ongelukkig vaderland hebben geleden. De wreede revolutie, de ellende, de honger en het lijden, heb ik meegeleefd. Met eigen oogen heb ik gezien, hoe de menschen in grenzenlooze verdorvenheid verstand en krachten aanwendden om malkander op gruwzame wijze te kwellen, tot den dood toe zelfs. Maar ik heb ook gezien, dat zelfs in den diepsten val, die menschen doen kunnen, toch altijd liefdestralen lichten en de hand van Hem, die niet wordt begrepen, altijd nabij is. Het was me gegeven te zien en te begrijpen, *dat trots ellende en dood het leven toch schoon is, wonderschoon zelfs* ».

In de jaren van zware beproeving was haar dagboek haar een sterkende troost. De hoop, dat het dit ook voor die vele anderen zou wezen, die ook uren van diepe beproeving doorstaan, deed haar besluiten haar dagboek, kind van haar ziel, in de wereld uit te zenden. Velen zijn zij, die Alja Rachmanowa danken om dit besluit.

L. VAN HULLE, PR.

De Roman der Wereldontreddering

11.166 ANTON E. ZISCHKA getuigt in den ondertitel van dit boek (*) dat hij deze bladzijden schreef « in vliegmachines, in expresstreinen, in expeditie-autos, in oerwouden, in woestijnen, in poolzeeën, in hotelpaleizen, in pestholen ». Een paar jaren terug beloofde een dergelijke inleiding, een bundel allerprettigste en spannende verhalen, waarmee ge recht genoeglijk en ouderwets bij de kachel kont kruipen op een schemerigen Zondagachtermiddag. Maar wanneer in het jaar negentien, drie-en-dertig een dagbladschrijver de wereld in haar zeven richtingen doorkruist, met het doel even poolshoogte te nemen van den huidigen gang van zaken in wat men noemt het ekonomisch, sociaal en politiek kultuurapparaat, houdt men zich het hart vast voor het fraais dat men vernemen gaat. Overigens mag eenieder die den moed heeft in deze jaren de kranten van dichtbij te volgen, zijn hart gerust los laten : vreeselijker dan wat de bladen ons dag aan dag meedeelen aan groote sensatiegebeurtenissen, kan de meest op sensatie beluste reporter moeilijk uitdenken. Het passionante van deze reportage zit hem echter hier, dat het in dit geval om een persoonlijke belevenis gaat, en niet om een nuchter en onpersoonlijk krantenverslag, waarbij elk subjektief beleven en elke gevoelsreaktie uitgesloten is. Integendeel : de auteur laat hier zijn hart, zijn subjektieve kunstenaarstemperament flink meespreken, en zoo krijgen we hier weleens bladzijden die eer doen denken aan opgezweepte schrikkelrealisme dan aan nuchtere positieve feitenverslagen. Wat intusschen niet wil zeggen dat ik een oogenblik twijfel aan de waarachtigheid van wat Anton Zischka hier als feiten citeert. Integendeel. Soms echter ontkomt men moeilijk aan den indruk dat de auteur van het vooropgesteld standpunt vertrekt van den volstrekten ondergang, zoowel van het Morgen- als van het oude Avondland, en onbewust met voorliefde van de dreigende of half-voltrokken dekadentie van het huidige kultuurapparaat getuigt. In dien zin behoort dit schriftuur voor een grooter deel tot de literatuur dan tot de reportage. Hoe het ook zij, het is uit elk oogpunt een vreeselijk getuigenis van de ineenstorting van het huidig apparaat waarmee de oudere generatie nog een tijdje het ekonomisch, sociaal en politiek leven denkt op de been te kunnen houden, of liever : voor het volledig bankroet van de rationalistische en liberale levensbeschouwing waarvan deze kaos het onafwendbaar produkt is. En in dien zin is het goed dat

(*) Anton E. Zischka : **Wereldverdwazing.** — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis, 1934 (20 × 13) 234 blz. fl. 2,50

we nuchter en koel het beeld van het huidig leven in ons opnemen. Alles ruikt hier naar ontbinding, ineenstorting en dood; een suggestie van totalen ondergang dien men alleen maar sterker en dreigender ondergaan kan in de romans van Ilja Ehrenburg. Jammer dat de diepere grond en de wezensoorzaak dezer katastroof: het absoluut tekort aan ethische beginselen en aan levensbeschouwing, hier niet, zelfs niet terloops, worden aangeduid; het boek had er ethisch beslist veel bij gewonnen. Maar in zijn naakte, morbiede hopeloosheid blijft het in elk geval een vreeselijk getuigenis van het produkt van een rationalistische levensbeschouwing zonder God, en een tragische schreeuw van heimwee naar het nieuwe dat deze wereld uit den doem van den ondergang kan redden. Wat zal dit nieuwe zijn? Wij die gelooven, weten het. Maar wie onzer is konsekwent? Misschien Anton Zischka die den moed had den mensch aan te klagen, en het leven onder oogen te zien... Gansch Rusland en gansch Azië één ontzaglijke fabriek, en reeds de tweede étappe ingetreden van de drie waaraan Amerika, het almachtige, zelfzekere, trotsche, ten onder ging; China grootendeels één pesthol, tweehondermillioen werkeloozen; honger overal, oproeren, tyrannie van de teknische kultuur, het denkleven uitgeschakeld, God de groote onbekende, het menschenhart ledig en onvoldaan en hongerig. De wereld een woestijn van leed en ellende. En wij daarin, die het leven eens zoo mooi en goed dachten...

ERNEST VAN DER HALLEN

Van Menschen en Boeken

De zestigstigste verjaardag van Cyriel Verschaeve is van officieele en quasi-officieele zijde opvallend onopgemerkt voorbijgegaan. De Vereeniging van Letterkundigen, wier bestaansreden hoofdzakelijk gemotiveerd wordt wegens de periodieke huldigingen van auteurs en dichters, heeft zich eveneens onbegrijpelijkerwijze onbetuigd gelaten. Misschien wacht men ook om hem vijftig jaar na zijn afsterven een standbeeld op te richten, met tallooze halfofficieele herdenkingen en speeches... Intusschen werden van private zijde, vooral in jeugdkringen, plaatselijke huldigingen op touw gezet.

De **Stefan George-prijs** (12.000 Mark) werd dit jaar voor de eerste maal toegekend door Dr Goebbels, Rijksminister; hij viel te beurt aan Richard Euringer voor zijn boek « Deutsche Passion

1933 ». De vertaling van dit boek in het Nederlandsch werd reeds aangekondigd. Euringer publiceerde vroeger reeds twee romans : « Die Arbeitslosen » en « Fliegerschule », een oorlogsverhaal.

Willem Kloos

Zondag 6 Mei ll. werd **Willem Kloos** vijf-en-zeventig jaar. Een huldigingskomitee had op zich genomen den dichter een album aan te bieden met een groot aantal handteekeningen van vrienden en bewonderaars, en tevens een litterair-biografisch essay uit te geven van Dr K. de Raaf : « Willem Kloos, de mensch, de dichter, de kritikus ».

Te Maastricht wordt in September a. s. een standbeeld onthuld in de schaduw van St Servatiusklooster, van den middeleeuwschen dichter **Hendrik van Veldeke.** Het zal een bronzen beeld zijn op een voetstuk van steen, beide naar de ontwerpen van beeldhouwer Ch. Vos.

Huldebetoon Prof. Dr J. Persyn : Toen op 10 Oktober Prof. J. Persyn plots overleed, treurde de gansche Vlaamsche gemeenschap om het zoo vroeg afsterven van een van de schitterendste harer leden. Zijn begrafenis was een zoo spontane als openbare hulde aan zijn titanischen arbeid van den geest, zijn onbaatzuchtig dienen van de letterkundige schoonheid, aan zijn hoogstaande persoonlijkheid. De Vlaamsche Gemeenschap betuigde openlijk haar dankbaarheid om het vele goede en schoone dat Prof. Persyn haar schonk. Collega's en vrienden van den afgestorvene hebben gemeend dat het daar niet bij blijven mocht en dat het aandenken aan den overledene en zijn werk moest vereeuwigd worden door een hem waardige en passende hulde, nl. de stichting van een Persynprijs voor letterkunde en het oprichten van een standbeeld te Wachtebeke. Om deze hulde zoo algemeen mogelijk te maken werd een comiteit samengesteld ; een Eerecomiteit, dat personaliteiten van elke schakeering uit Vlaanderen en Nederland groepeert, staat borg voor de algemeenheid van deze hulde. Eerlang zullen verdere mededeelingen worden verstrekt ; van nu af kan men reeds zijn bijdrage storten op postcheck 113.101, J. Uytterhoeven, Helmstraat, 142, Borgerhout.

Camille Melloy

Twee onzer landgenooten wonnen Fransche letterkundige Prijzen : Frans Hellens, den driejaarlijkschen prijs voor Fransche

Dr René Lenaerts

Letterkunde, groot 10.000 fr., voor zijn roman « Fraîcheur de la Mer », en **Camille Melloy**, een Franschschrijvend Vlaming, kloosterling en leeraar aan het Josefietencollege te Melle bij Gent, den Edgard Poe-prijs, groot 5.000 fr., voor zijn boek « Enfant de la Terre ».

Letterkundige Prijs der Vlaamsche Provinciën. De keurraad bestaande uit de heeren Dr Godelaine, Dr Lebeer, Dr Mussche en Pater Dr Reypens, S. J., daartoe afgevaardigd door de aangesloten provinciën Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen en de interprovinciale commissie, heeft den prijs van 6000 fr. welke diende toegewezen aan een letterkundig werk als reisverhaal, monografie, essai, kunst- of letterkundige geschiedenis, gedurende het driejarig tijdvak 1931-1933 verschenen, bij gelijke verdienste toegekend aan de heeren *R. Lenaerts* te Antwerpen voor zijn werk « Het Nederlands Polifonies Lied in de 16e Eeuw » en *F. Lyna* te Brussel voor zijn werk « De Vlaamsche Miniatuur van 1200 tot 1530 ». Aan beide prijswinnaars biedt de redactie van Boekengids haar oprechte gelukwenschen.

Abraham Hans

De prijs van 1935 is bestemd voor een letterkundig werk als roman, verzen, tooneel in het tijdvak 1932-1934 uitgegeven.

Zooals we in een vorig nummer aankondigden werd de feuilletonist en dagbladschrijver **Abraham Hans** ter gelegenheid van zijn herstel uit een zware ziekte en het verschijnen van het 500ste deel zijner « Kinderbibliotheek » gevierd, zoowel van officieele als van bevriende zijde ; dit 500e nummer der « Kinderbibliotheek » werd eveneens gewijd aan dezen aktieven veelschrijver.

UITSLAGEN DER EXAMENS VOOR BIBLIOTHECARISSEN

Op 28, 29 en 30 Mei jl., had te Antwerpen een officieele juryzitting plaats tot afnemen van het examen voor kandidaat-bibliothecarissen.
Van de jury maakten deel uit : H. Leo Van Molle, Staatsinspecteur der O. B. ; W. E. H. J. Baers, Diocesaan Bibliotheekopziener en H. Lode Baekelmans, stadsbibliothecaris te Antwerpen.
Hier laten wij de resultaten volgen door de resp. kandidaten behaald :

Slaagden met onderscheiding :

Altbauer, Libia	Antwerpen	Hendrickx, Franciska	Deurne
Berghmans, Alois	Neder-over-Heembeek	Kennes, Julia	Antwerpen
Claes, Maarten	Kumtich	Lambreghts-Mendiaux, Helena	Antwerpen
De Backer, Jozef	Mortsel	Op de Beeck, Mathilda	Antwerpen
De Ceuster, Jan	Boom	Peeters-Baekelmans, Hilda	Berchem
De Clercq, Julia	S. Amands	Van Uytven, Firmin	Wilrijk
Gutwirth, Nelly	Antwerpen	Van Schaeren, Elisa	Antwerpen

Met vrucht :

Bastiaensen, Frans	Kalmthout	Meeusen, Maria	Antwerpen
Bijl, Arthur	Neder-over-Heembeek	Nahon, Vital	Antwerpen
Boons, Gabriëlle	Kruibeke	Rubben, Albrecht	Merksem
Boschmans, Jozef	Lier	Van der Wee, Lodewijk	Antwerpen
Calewaert, Frans	Antwerpen	Van Hulst, Albrecht	Antwerpen
Cuykens, Maria	Wilrijk	Van Mol, Alfons	Berchem
De Bruyne, Albrecht	Zele	Van Olmen, Lodewijk	Hoegaarden
De Meuter, Frans	Zaventem	Verschueren, Maria	Antwerpen
De Mont, Selma	Antwerpen	Vincart, Gabriel	Berchem
Dietvorst, Hendrika	Antwerpen	Voorspoels, Jozef	Berchem
Driesen, Luciaan	Borgerhout	Willems, Gaston	S. Amands
Knops, Jan	Neder-over Heembeek	Witte, Petrus	Deurne

2. - GODSDIENST

11.167 Arts, J. M., O. P. 2 : 1

◆ BESCHOUWINGEN UIT DE SUMMA VAN SINT THOMAS — *Brugge, Excelsior,* 1932, (15 × 12) 160 *blz.* 8 *fr.*

IV* — Het spijt ons dat wij dit boekje niet kunnen aanbevelen.

Ten eerste, omdat de door S. Thomas gewilde stijve en schoolsche uiteenzetting zich maar moeilijk leent tot het opwekken van beschouwingen lijk deze, die hier gegeven worden. Het verband tusschen den tekst van St Thomas en de beschouwingen van den schrijver lijkt dan ook vrij losjes en gemaakt.

Ten tweede, omdat de taal werkelijk veel te weinig verzorgd is. H. THIELEMANS, S. J.

11.168 Beijerman, J. A., Dr 28

DE REMONSTRANTSCHE BROEDERSCHAP — *Baarn, Hollandia (Kerk en Secte, Serie I, Nr* 1) 1930, 2e *druk* (20 × 14) 48 *blz.* *fl.* 0,40

II, P — Een geschiedkundig overzicht van de Remonstrantsche gemeenschap, sedert haar ontstaan in het begin der XVIIe eeuw tot op onze dagen. De Remonstranten of Arminianen, aanhangers van den Leidschen hoogleeraar Arminius, bestreden de ultra-Calvinistische opvatting van hoogleeraar Gommarus, vooral in zake praedestinatie, en huldigden meer verdraagzaamheid en vrijheid. Men weet hoe Oldenbarneveldt, Hugo Grotius en Vondel zelf sympathie gevoelden voor die gematigde strekking. Niet zonder belangstelling verneemt men hoe die kleine gemeenschap langer dan drie eeuwen voortbestaat. Maar het boekje is aan den gewonen lezer volstrekt niet aan te bevelen, daar het protestantsch-getinte leeringen uiteenzet. We durven echter niet met zekerheid beslissen dat het valt onder kerkelijk boekenverbod (can. 1399, 4°), daar het objectief op geschiedkundig terrein blijft.

J. SALSMANS, S. I.

11.169 Eskeland, Lars 83 : 92.2

◆ MIJN BEZOEK AAN THERESIA NEUMANN. *Vert. uit h. Noorsch dr Per Skansen, overgezet in h. Vlaamsch dr Zr J. M. — Mechelen, S. Franciscus-Drukkerij,* 1933 (19 × 13) 112 *blz.* 6 *fr.*

V — Ten jare 1928 maakte Lars Eskeland een omreis door Duitschland en bracht een bezoek aan Konnersreuth. Lars Eskeland is 'n Noor, opvoedkundige, dichter en bekeerling. Hij vertelt eenvoudig weg wat hij daar gehoord en gezien heeft, laat zich niet in met wetenschappelijke kritiek, maar doet ons Theresia kennen van haar prilste jeugd af tot op heden. Gaandeweg vernemen we een en ander over haar ziekten en genezingen, haar extasen en lijden, haar voedingloosheid en haar eenvoudig karakter. Veel nadruk legt hij op 't lijden dat Th. verduurt voor de zondaars. De wetenschap mag nu in twijfel trekken 't bovennatuurlijke der extasen en wondteekenen, 't heldhaftig lijden van Th. kan zij toch niet wegredeneeren. Een aangenaam volksboekje. — Jammer dat talrijke taalfouten de vertaling ontsieren.

D. DE PAUW, O. P.

11.170 Heerkens, Piet, S. V. D. 24 : 37

◆ IN DE GOUDMIJNEN VAN ROME. Een Boekje van Roomsche Blijdschap. — *Uden, Boekhandel St Willibrordus,* 1933 (15 × 12) 175 *blz.* *fl.* 0,75

V — Dit is nu eens een boekje voor onzen tijd ! Korte, smakelijke brokjes, vol frisch leven en gezond realisme, doorspekt met rake zetten en inslaande gezegden. Een staaltje van den toon waarin het geschreven werd ? « We willen verlangen naar gezond geluk, zoo malsch als een stuk versch roggebrood met boereboter, dat smààkt, zoo frisch als een pot schuimend bier, want we zijn hongerig en bezweet, wij, de werklui voor vrouw en kinderen, wij, de sjouwerlui van Onzen Lieven Heer » (Blz. 8). Dit vreugdeboekske biedt een onfeilbaar medicijn tegen ontmoediging en zure gezichten. Iets waar onze jonge mannen vooral zullen naar grijpen en veel deugd aan beleven. Handig uitgegeven. L. VAN HULLE, PR.

11.171 Heim, Karl, Prof. Dr 28 : 23

HET WEZEN VAN HET PROTESTANTISME, IN TEGENSTELLING MET HET ROOMSCH-KATHOLICISME. *Vert. uit h. Duitsch dr Dr J. F. Beerens — Utrecht, Bijleveld,* 1928 (21 × 15) 163 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,90

I, P — Dit werk is bedoeld als een bepaling van het essentieele in het Protestantisme en als een

apologie tegenover de « aantrekkingskracht der Roomsche Kerk », wier bedrijvigheid en vorderingen vooral in Holland loyaal erkend worden. *Dat* stemt ons, katholieken, tot vreugde, maar tevens tot kristelijk medelijden voor die schrijvers, die hun standpunt wellicht te goeder trouw verdedigen. Het is hier bepaald onmogelijk de bewijsvoering der voornaamste protestantsche stellingen te wikken en te wegen en er het « te lichte » van aan te toonen. Voor onze geloofsgenooten is het voldoende te weten, dat dit boek zonder twijfel verboden is door de Algemeene Regelen van den Index (Kerk. Wetb. Can. 1399, 2°, 4°, 6°) en wel op straf van kerkelijken ban (Can. 2318, § 1). J. SALSMANS, S. I.

11.172 Hermann, Marianus 24

◆ AAN MOEDERS HAND, NAAR MOEDERS RIJK. *Geill. met 2 platen. — Tongerloo, St Norbertus-Boekhandel,* 1933 (17 × 12) 54 *blz.* 5 *fr.*

V — Een geurig Meiruikertje van harte-ontboezemingen voor de Lieve Vrouw. Bijeengeplukt door twee jonge kloosterzielen met ongelijk talent — hoewel geestelijk verwant — met eenzelfde liefde doorgloeid. Vol kinderlijke devotie en frissche lente-gedachten. Dat u weer kind doet worden al waart ge zestig jaar; dat u biddend doet opblikken naar de hemelsche Moeder der menschen. Zeer mooi. D. DE PAUW, O. P.

11.173 Heskes, P. J. M., Prof. 23 : 57

◆ HET EVOLUTIE-VRAAGSTUK. — *Hilversum, Brand (Serie : Waarheid en Leven : Katholieke Levenswijsheid),* 1934, (18 × 15) 56 *blz.* *fl.* 0,55

IV-V* — Een bondige en zakelijke uiteenzetting van het evolutie-probleem, in 't algemeen beschouwd en bizonder betreffende den mensch, tegenover de katholieke leer. Hoewel alleen de voornaamste feiten waarop de evolutie-theorie zich beroept aangebracht worden, wordt de wetenschappelijke waarde van die theorie toch niet geminimaliseerd. Wel integendeel. De beteekenis van de katholieke leerpunten die met de evolutie-theorie in verband staan, wordt met juistheid bepaald. Met één woord, een model-werkje van ernstige, katholieke voorlichting dat er dan ook veel kan toe bijdragen om een niet zelden voorkomend misverstand op te helderen. D. M. DE PETTER, O. P.

11.174 van Hoeck, Maurits, pr. 24

◆ ZIEKENAPOSTOLAAT. *Geill. met 4 platen. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1934 (19 × 15) 79 *blz.* 10 *fr.*

V — Z. E. H. M. van Hoeck is « the right man » om te schrijven over Ziekenapostolaat. Hij doet het niet alleen «con amore », doch ook met de ervaring die hij, meer dan wie ook, de laatste jaren heeft opgedaan. Pas nadat Pastoor Willenborg uit Bloemendaal (N. H.) 't werk stichte, werd 't Ziekenapostolaat in Vlaanderen gelanceerd door Z. E. H. van Hoeck. En met welk succes, dat weet ieder. Sedert dien veroverde 't nieuw apostolaat vele landen uit Europa en Amerika.

Maurits van Hoeck, pr.

Welke de beteekenis is van 'n triduum voor zieken ; hoe gebeden en plechtigheden bij zulk triduum ontleend zijn aan de zuivere bronnen der kerkelijke Liturgie ; wat eerlijke vruchten zulk triduum afwerpt voor zieken en ook voor gezonden ; hoe in onzen modernen tijd 't Ziekenapostolaat 'n nieuwe sterke steun werd voor de Katholieke actie : dat verhaalt en bewijst ons schrijver in dit prachtig boekje.

De apostel-ziel van den schrijver uit zich in 'n taal die boeit en overtuigt, die meesleept en verovert.

Moge dit boekje in vele priesterhanden komen. Het zal ze overtuigen om ook in hun parochie 'n triduum voor zieken te doen preeken, en al hun zieken in te lijven bij 't Apostolaat. FR. CROLS, PR.

11.175 von Lama, Friedrich 24 : 92.2

◆ KONNERSREUTHER JAHRBUCH. — *Karlsruhe, Badenia,* 1932, 167 *blz.* *R. M.* 2,20

V — Dit vijfde jaarboek van de trouwe en ijverige verdediger van Konnersreuth : Friedrich Ritter von Lama, brengt ons weer heel wat belangrijke dokumentatie aangaande de gebeurtenissen van Konnersreuth gedurende het jaar 1932. Met een bedrijvige zorg en een gewetensvolle stiptheid, raadpleegt en klasseert hij alles wat verband houdt met de wonderbare gebeurtenissen te Konnersreuth. Wat hij verhaalt over ons verblijf aldaar — en tevens ons

tweede bezoek te Konnersreuth in Maart 1934 — laat ons toe met meer bevoegdheid nog een oordeel te vellen over de nauwgezetheid waarmede schrijver zijn jaarboek samenstelt. Het jaar 1932 telde te Konnersreuth weer een groot aantal hooge bezoekers, w. o. Dr G. Schmid van Grüneck, bisschop van Chur (Zwitserland), aartsbisschop Dr Kaspar van Praag (Tsjecho-Slovakije), bisschop A. Chulaparambil van Kottayam, behoorende tot den Syro-Malabarischen ritus, prelaat Dr F. Molz van Speyer, enz. Meestal geeft steller interessante fragmenten uit bijdragen, die hij hier en daar oppikt, van deze hoogstaande figuren.
Ook de wetenschappelijke kant wordt niet verwaarloosd. Zoo krijgen we citaten uit het wetenschappelijk betoog van Dr Peter F. Satz, Chicago ; Dr Witry, Metz ; Dr Verweyen, Bonn, e. a. Wij krijgen ook het hoogst belangrijk relaas over de bekeering van de Weensche socialist en journalist Dr Benno Karpeles. Laat me toe het volgende te knippen uit het geschreven oordeel van Dr med. Peter Satz van Chicago : « De buitengewone verschijnselen zijn echt. Bedrog en misleiding zijn uitgesloten. De geneesheeren staan voor dingen waarbij een natuurlijke verklaring uitblijft. Het meerendeel der geneeskundige wereld hebben zich niet zonder vooroordeel ingelaten met een onderzoek of het kontroleeren der feiten. Het bovennatuurlijke a priori uitschakelend, verworden de gebeurtenissen tot een willekeurige en niets-zeggende verklaring. Weg van hare omgeving, weg uit Konnersreuth in een neutrale kliniek ! Dat is de roep die sedert jaren reeds wordt geuit. Ik meen dat de overbrenging van de gestigmatiseerde in een z. g. neutrale kliniek de zaak geen stap dichter bij haar oplossing brengen zal ». Dat is het oordeel van een medicus die spijts de groote afstand, er niet tegen opzag, zich te Konnersreuth zelf van de echtheid der verschijnselen te gaan overtuigen ten einde een waar, zakelijk en nuchter oordeel te kunnen vellen. Wij zijn von Lama dankbaar voor zijn vijfde jaarboek, dat wederom een klaar licht werpt op zoovele zaken die meestal met een soort boos welgevallen verkeerd worden geïnterpreteerd... als het om de waarheid gaat. Hij die 'n beetje van nabij de gebeurtenissen van Konnersreuth volgen wil, moet dit jaarboek lezen. R. DEWACHTER

3. - SOCIALE WETENSCHAPPEN

11.176 Adriaensen, René 37 : 15 : 57

SCHOMMELINGEN IN DE PSYCHE GEDURENDE DE PUBERTEITSJAREN. — *Antwerpen, De Sikkel* (*Brochurenreeks der V. O. V.*) 1932 (20 × 14) 75 *blz.* 9 *fr.*

IV*, N — Een synthesis-studie. Zonder geleerddoenerij, al is ze doordacht. Schrijver houdt de klare lijnen vast, al is het probleem zoo uiterst complex. Hij is een man die de jeugd wil verstaan en beminnen, en haar veel, wellicht te veel vertrouwen gunt. Hij bekrachtigt zijn bevindingen al te veel door excerpten uit paedagogen als Rousseau, Mendcuse, Ch. Bühler e.a., wat de geest van dit werk verraadt. Graag wijst hij naar een opvoedingssysteem toegepast in eigen school. De toekomst moge uitwijzen in hoever het deugen mocht, d. i. vruchten van deugden plakken niet. Met het vraagstuk sexualiteit, erotiek en romantiek in de puberteitsjeugd, bewandelt hij kiesche paden. Is zeer uitvoerig. Wat hij heelemaal niet is waar hij de banden legt tusschen puberteit en zedelijkheid, tusschen puberteit en Godsdienst. Het godsdienstige vraagstuk bij de jeugd, dat hij uiterst ingewikkeld heet, knapt hij brutaal af met dezen zin : « bij veel jongelieden is godsdienstkwestie een oorzaak van psychische onrust ». Erg onthutsend en teleurstellend. Wij verwijzen hem naar de encycliek over de christelijke opvoeding der jeugd, waar de Paus het heeft over de naturalistische opvoeding.
A. VAN DEN DRIES, PR.

11.177 Bavo 37 : 5

◆ GOD EN DE NATUUR. Spreeklesjes over Natuurkennis : Eerste Studiejaar. — *Torhout, Becelaere,* 1932 (24 × 15) 189 *blz.* 16 *fr.*

V — Dat is nu werkelijk « gesneden brood » voor de leerkrachten, en met kruim erin. Wat het moeite en pedagogisch inzicht onderstelt dit werkje : een heele, lange, gave, beste reeks onderwerpen vinden en uitwerken om interesse en kennis te wekken bij de kleuters van het eerste studiejaar voor de vele verschijnselen der natuur. En dat in zulk gepasten en bewusten eenvoud ! Laat aanschouwingsmateriaal (de staaltjes hier zijn te mager), lied, wandeltocht en kinema zelfs het woord onderlijnen, en we komen ook bij die scherpzieners van kleuters tot wondere resultaten. Ik onthoud vooral : Bavo leert de natuur zien met Roomsche oogen.
A. VAN DEN DRIES, PR.

11.178 Beun, Luitgard, Dr [Zr M. Gerarda] 17 : 37

◆ HET ZEDELIJK OORDEEL BIJ KINDEREN. Een experimenteel-psychologisch Onderzoek. — *Antwerpen, Standaard (Philosophische Bibliotheek)*, 1933 (23 × 16) 200 *blz.* 28 *fr.*

V* — Een flink wetenschappelijk werk. Aan meer dan 2000 proefpersonen werden sommige voorbeelden van deugd of ondeugd voorgelegd, met verzoek die gevallen volgens den graad van vergrijp of verdienste te willen rangschikken. De zoo verkregen rangschikking geeft een interessanten kijk op de ontwikkeling van het zedelijk oordeel bij het opgroeiende meisje.

Voor den psycholoog beteekent dit boek een stap vooruit in de studie van de kinderpsyche, maar ook de moralist en al wie zich met opvoeding bezig houdt zal er veel nuttige grepen kunnen doen. J. DONCEEL, S. J.

11.179 Decoene, Alb. 37 : 84

◆ PROBLEMEN. — *Leuven, Davidsfonds (Keurboeken, Nr 7)* 1932 (19 × 15) 143 *blz.* 20 *fr.*

Kan. Dr Alb. Decoene

IV* — Bundel van paedagogische opstellen, hier en daar reeds verschenen. Om het even : ze zijn van de hand van dezen wakkeren pionier der katholieke paedagogiek. Voor de helft reisindrukken, die zoo heerlijk bewijzen dat Dr Decoene reizen kan zooals 't behoort : met de voeten, jawel ; maar meer met den geest, die speurt en denkt en mediteert over het schoolwezen in vreemde landen en dan vergelijkt met wat te onzent is. Doch dàn komt de pædagoog rechtstreeks aan de beurt, en wat hij te zeggen weet over het onbewuste in de opvoeding, eerbied, opvoeding tot verantwoordelijkheid en dies meer, is soliede waar, hoor, keurkost op de keurtafel van het Davidsfonds gedischt, voor al wie zich gelegen laat aan opvoeding. Zonder geleerddoenerij, en toch diepdoordacht ; wetenschappelijk als het puikbeste en toch eenvoudig verwoord. En dwarsdoor katholiek. A. VAN DEN DRIES, PR.

11.180 de Mey, Louis E. 309 : 89

NAAR DEN NIEUWEN OORLOG. — *Brugge, Excelsior*, 1933 (20 × 14) 135 *blz.* 12 *fr.*

V* — Dit boek is 'n ontlasting, veeleer dan 'n betoog. Het boek van 'n mensch die, geërgerd door het gekonkel rondom het oorlogs- en vredesprobleem, op zijn manier pleit voor volkeren-toenadering en peis : 'n dithyrambe ten slotte tegen wapen- en geldmagnaten, en tegen wie met hen schuld blijken te hebben aan het bloedig bedrijf. Vandaar geen gebondenheid, en niet de streng geordende studie die we wenschen. Doorgaans geen bepaalde feiten noch statistieken ; als we namelijk enkele bevestigingen degelijk konden controleeren, zouden we gereedelijker sommige conclusies aanvaarden. Laat de gewone man het gerust lezen. Spijtig dat de taal wel 'ns meer slordig aandoet, in zinbouw dan vooral.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.181 de Mont, Paul 89 : 309

DE INTERNATIONALE DER WAPENFABRIKANTEN. — *Ninove, Bellemans (Sportwereld's Bibliotheek, nr 2)*, 1934 (21 × 14) 264 *blz.* 15 *fr.*

IV — Een aanklacht geput uit historische documenten, feiten en cijfers tegen de moorddadige samenzwering van gewetenlooze aartsschurken : staal- en andere magnaten, bankiers, generaals, journalisten, rechters, die uit machtswaanzin of louter om het smeer de volkeren in het harnas jagen. Vooral de oorlogsperiode, die deze voorafging en er op volgde, kwamen hierbij in aanmerking. Met genoegen zal de Vlaamsche lezer vaststellen dat België geen *aarts*schurken telt. Schùrken zijn er misschien toch wel ; er werd echter kieschheids- of kortheidshalve geen aandacht aan gewijd. De sympathieke schrijver wijst er uitdrukkelijk op dat volstrekt niet de minste literaire pretentie voorzat. Akkoord ; correct schrijven heeft echter met deze pretentie niets gemeens. P. d. M. schijnt dit uit het oog te hebben verloren. Hij maakt het natuurlijk niet zoo bont dat de hartewensch, dit document overal verspreid te zien, er een tikje zou door verflauwen. Dr C. GODELAINE

Paul de Mont

11.182 de Mont, Paul **89 : 309**

DE WERELDOORLOG. — *Ninove, Bellemans (Sportwereld's Bibliotheek, nr 1)*, 1934 (21 × 14) 278 *blz.* 15 *fr.*

IV — Een boeiend, d. i. een vaak tragisch, niet zelden ironisch en sarcastisch, schrijnend en ontroerend, steeds objectief en realistisch relaas van den wereldoorlog, met de zoowel onmiddellijke als middellijke oorzaken en de ontzettende gevolgen ervan. P. de Mont was the right man om dit onderwerp aan te pakken. Hij kan schrijven, — al is in dit opzicht « Nooit meer oorlog » van G. Walschap beter — hij was van de partij en draagt er de tragische sporen van. De Mont mocht onverbloemd *de* waarheid zeggen. Hij deed het. Wie zal er hem een verwijt durven van maken, vooral daar hij niets stellig vooruitzet als hetgeen hij kan bewijzen en verantwoorden. — Dit boek hoort thuis in elk Nederlandsch lezend gezin. Het is de eenige vredesengel die misschien nog iets vermag tegenover den satanischen, hondsdollen roep om herbewapening, preventieven- of herzieningsoorlog ; het zal de gemoederen nuchter houden en zóó het onheil helpen afweren. Dr C. GODELAINE

11.183 Geerts, J. W. J., M. S. C. **37**

◆ DE DIENENDE PEDAGOGIEK. Methodiek en Techniek ter verkrijging der voor den Groei doelmatige Opvoeding. — *Maaseik, Romen en Zonen*, 1933, 2 dln (25 × 16) 440, 360 + 35 *blz.* 125 *fr.* ; *geb.* 150 *fr.*

IV* — In twee lijvige volumen, die elk twee deelen bevatten, geeft Dr Geerts een streng wijsgeerig en ernstig wetenschappelijk betoog om het gebied der paedagogiek te begrenzen en los te komen uit de ergerlijke verwarring die heerscht rondom het begrip : opvoeding. De vermenging van de paedagogische techniek met de bovenpaedagogische levenswijsheid brandmerkt hij als onwetenschappelijk ; de miskende ascetiek vindt hier een warme verdediging tegen de verregaande aanmatiging der paedagogiek, die bepaald wordt tot : een methodenleer voor den opvoeder, om den groei van den kweekeling te bevorderen door het verkrijgen der doelmatige oefening. Wie aandachtig den geleerden schrijver volgt in zijn wijsgeerige beschouwingen, zal wel de hoofdgedachten van dit werk aanvaarden : de paedagogiek dient teruggedrongen binnen haar eigen grenzen, de ascetiek moet op het programma der opvoeders worden gebracht, de persoonlijke ascetische leiding worde ingevoerd op seminariën en normaalscholen.

Om zijn betoog kracht bij te zetten gaat de schrijver graag en veelvuldig te rade bij St Thomas, die hem telkens en telkens stevige argumenten aanbrengt voor dezen gedachtengang : het leven is meer dan de opvoeding ; de levens- en groeileer heeft hoogere rechten dan de opvoedingsleer ; de opvoeding en de opvoedingsleer moeten helpen en dienen, niet heerschen, mogen leven en groei, levens- en groeileer nooit op den achtergrond dringen.

Het 1e deel, dat meer in de breedte dan in de diepte schijnt te zoeken, spreekt over : begrip, factoren, doeleinden en phasen van de opvoeding. Het 2e deel, dat profiteert van de vorige meer algemeene beschouwingen, vraagt de volle aandacht voor de formeel paedagogische stof : wat de paedagoog doen en hoe het zijn moet. Hier wordt behandeld : het opvoedingswerk, zijn aard, differentiën en eischen. Deel III, in tegenstelling met de voorafgaande, handelt niet over het paedagogisch werk, maar over het paedagogisch vak, bepaalt er aard en omvang van, bespreekt de verhouding tot de andere vakken, vooral de groeileer. Deel IV ten slotte, beschouwt de katholieke practijk van het godsdienstonderricht, van de opvoeding in het algemeen en van de vorming der opvoeders, in het licht der vastgestelde begrippen.

De conclusie is, dat onderricht, opvoeding en vorming eenerzijds meer bovennatuurlijk en meer vormend, anderzijds meer natuurlijk, ziel- en menschkundig, menschelijk moet zijn. De katholieke opvoeders zullen Dr Geerts dankbaar zijn, omdat hij, door het resultaat van vier jaar intensieven arbeid, helder licht heeft geworpen midden de algemeene paedagogische verwarring, waardoor velen, die ernstig werken willen, zich gehinderd en belemmerd voelden ; dankbaar ook omdat hij rust brengt in het gemoed, bij de zekerheid die we hebben over doel en middelen ; dankbaar nog om de bezieling die hij brengt in den wil voor het bereiken van het hoog katholiek opvoedingsideaal. Dr A. VERBIST

11.184 Gielen, Jos. J., Dr, e. a. **84 : 37**

PEDAGOGISCHE GESCHRIFTEN : Ie DEEL. — *Purmerend, Muusses*, 1932 (22 × 15) 158 *blz.* *fl.* 1,75

IV* — Daarmee is ingezet een prachtreeks geschriften die bloemen leest op pedagogisch gebied. Aan de beurt komen verscheidene pedagogen uit voorbijen tijd, als Fénelon, Overberg, Ludwig Auer en Pater Lindworsky. Wie ietwat vertrouwd is met de historische pedagogiek, beseft de waarde van deze glorieuse reeks. En nu krijgen wij, aan de hand van veilige leidsmannen als Fr. Rombouts, Dr J. Gielen, Pr. Wolters en anderen, in mooie synthese de

inleiding, het overzicht en een beknopte studie op het hoofdwerk dier voorgangers. Om te sluiten de kroon : een synthetiseerende studie op de encycliek *Divini illius magistri* van Paus Pius XI. Dit alles is mooi, ernstig werk, waarin een wereld van geneugten ligt voor onze hoofdakte-candidaten, onze normalisten belast met « geleide oefeningen », ook voor al wie zich gelegen laat aan de katholieke pedagogiek. Warm aanbevolen.

A. VAN DEN DRIES, PR.

11.185 Grub, Geert — 17 : 30 : 61

VOOR GEBOORTEREGELING. Het Vraagstuk der Vruchtafdrijving en wat er onder sociologies, zedelik, hygiënies en wetenschappelik Opzicht bij kijken komt. — *Aalst, De Korenaar,* 1934 (18 × 14) 71 *blz.* 6 *fr.*

I, K — Een schaamteloos pleidooi voor vruchtafdrijving, waarin de katholieke zedenleer en de natuurwet spottend worden met de voeten getreden. Deze brochuur past goed in het kader der immoreele uitgaven van « De Korenaar ». Verboden lektuur.

L. VAN HULLE, PR.

11.186 Hoogwerf, P. A. — 37

DE PAEDAGOGIEK VAN PROF. DR PH. KOHNSTAMM. — *Groningen, Wolters* (*Bekende Paedagogen*) (19 × 14) 430 *blz.* *geb. fl.* 2,90

IV* — Het gaat om te belichten een pedagogischen kop, een der grooten « van eigen erf en stam ». Dàt is mooi : het is meer dan een daad van eenvoudige rechtvaardigheid, het is een daad van nationale rasfierheid en trots. Hier wordt geen monografie aan de hand gedaan, wel een bloemlezing met uitvoerige inleiding ; toch worden de hoofdlijnen van Kohnstamm's pædagogiek afgebakend, en dat is vooralsnog genoeg. Te meer daar steller de hoofdakte-candidaten op 't oog heeft. Wat niet belet dat dit ernstig werk ten dienste komt van al wie aast naar pædagogische kennis en studie. Hoofdstukken als : Persoonlijkheid in Wording, Karaktervorming, Gezin en School, De vrije Tijd, en dies meer, zijn instudeering overwaard en zeer leerrijk. Is trouwens een der jongste nummers van V. O. T. niet gewijd aan dezen man ? Kohnstamm is geen katholiek, wel een bekeerde Protestant, en die geest doordeesemt heel zijn pœdagogiek. Toch verdedigt hij met klem de christelijke school en waardeert hij Roomsche pædagogiek en pædagogen af en toe, en zelfs met wijsgeerige logiek en klem. Het werk is mooi uitgegeven. A. VAN DEN DRIES, PR.

11.187 Joos, Jozef, C. SS. R. — 37

◆ MODERNE JEUGDOPLEIDING. Met Inleidend Woord van Dr Decoene. — *Brugge, Beyaert,* 1933 (22 × 16) 252 *blz.* 20 *fr.*

IV — Het pedagogisch oudersboek. Pater Joos zegt in eigen taal en trant wat vele anderen omkleeden met veel wetenschap en hoog betoog ; hij doet het zonder pretentie, met de taal van het gezond verstand en het Roomsch hart. Theoretisch : de grondslagen der katholieke jeugdopleiding. Vertelt hij dan iets nieuws ? Heelemaal niet, 't was trouwens niet noodig. Maar 't boek grijpt vooral in de practijk : hoofdstukken als waakzaamheid, samenwerking met de opvoeders, sexuëele voorlichting, opleiding tot kuischheid, beroepskeuze, roeping, gebreken bij de kinderen, enz. bewijzen dat genoeg. Pater Joos spreekt zalvend, oordeelkundig, klaar en bezadigd. Ik zie echter niet in wat er modern is in zijn inzichten over jeugdopleiding. Wat niets afdoet aan de waarde van zijn werk. Mocht het gedragen worden in de handen onzer Roomsche vaders en moeders ! A. VAN DEN DRIES, PR.

11.188 Kaag, H. A. — 32 : 38

HANDELSPOLITIEK. — *Voorhout, Foreholte* (24 × 17) 37 *blz.* *fl.* 1

V — Een reeks artikelen in de Maasbode verschenen, en zijnde een pleidooi voor gematigde protectie. De nuance van het verdedigd protectionisme ligt hierin dat een bepaald land door dergelijke maatregelen de belangen van een ander land niet op *onbehoorlijke* wijze mag schaden. Over dat « onbehoorlijk » hoorden we graag wat meer dan in deze alleszins interessante brochuren verteld wordt. Dr J. A. GORIS

7. - SCHOONE KUNSTEN

11.189 Crick, Jef — 84 : 92 : 73 : 75 : 76

◆ LEVEN EN WERKEN ONZER BEELDENDE KUNSTENAARS. Kunstalbum: 1e DEEL *Geill. met 240 fig. en 2 platen. — St Amandsberg, J. Crick,* (27 × 21) 237 *blz.* 25 *fr.*

V — In dit boek worden niet minder dan zes-en-tachtig Vlaamsche schilders en beeldhouwers besproken. Naast bekende figuren komen er ook een massa minder bekende in voor met vele wetenswaardige gegevens over leven en werk. Met korte notities weet de schrijver de behandelde onderwerpen — figuren, landschappen en stillevens — en den stijl voor oogen te roepen. Jef Crick is soms wel wat al te mild met zijn lof en wij zouden gaarne van hem wat meer kritisch oordeel verwachten. Maar deze zijne houding spruit voort uit zijn verlangen om het werk aan te moedigen en de kunstenaars te steunen die het, helaas, in dezen tijd zoo noodig hebben. Belangrijk is ook voor dezen die er meer willen van weten de uitvoerige bibliographie die aan elk der besprekingen is toegevoegd. Dr JOZEF MULS

11.190 de Keyser, Jozef — 709

◆ ALGEMEENE KUNSTGESCHIEDENIS. — *Antwerpen, Standaard,* 1933 (23 × 16) 366 *blz.* 32 *fr.*

V — Deze « Algemeene Kunstgeschiedenis » is een welkom boek dat op uitstekende wijze te gemoet komt aan het met den dag stijgende verlangen om kunst te begrijpen en te waardeeren. Het omvat vijf deelen waarin beurtelings behandeld worden : de heidensche oudheid, de christelijke oudheid, de middeleeuwsche kunst, de Renaissance en de Barok en de kunst der nieuwste tijden. Als handboek voor hooger middelbaar onderwijs moest dit werk noodzakelijk beknopt wezen. Alles wat eenig belang heeft wordt er nochtans in behandeld en wij krijgen een juist begrip van de elkaar opvolgende stijlen en van de groote persoonlijkheden die zich, individueel, in de kunst hebben uitgesproken. De schrijver geeft blijk van een groote belezenheid en hij weet waar het past de aandacht te vestigen op de laatste nieuwe vondsten, en verklaringen van de kunsthistorie, zoodat zijn boek ook een betrouwbare gids kan worden voor verder studeerenden. Begrijpend en waardeerend staat het ook tegenover de nieuwe zakelijkheid en het expressionisme. Het is bovendien in uitstekend Nederlandsch geschreven en onder alle oogpunten, ook voor de rijke illustratie, aanbevelenswaard.

Dr JOZEF MULS

11.191 Engelman, Jan — 75

Jan Engelman

NIEUWE SCHILDERKUNST IN HOLLAND. *Geill. — A'dam, De Spieghel ; Mechelen, Het Kompas (De vrije Bladen, nr 7),* 1933 (23 × 15) 32 *blz.* *fl.* 1

V — In een klare en leerrijke causerie toont J. E. het voortleven van het eigen Hollandsch schildersgenie in het hedendaagsch werk ; tweedens pakt hij de ietwat mekanische leuzen aan van « monumentale kunst » en « gemeenschapskunst » waarin hij niet alle heil ziet ; en doorloopt het werk der schilders van heden, volgens hem in twee richtingen verdeeld t.w. de meer suggereerende en bouwende, en de scherp concrete en door het concrete sprekende. Met kennis van zaken, en sympathiek geschreven. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.192 Greshoff, J. — 76

JOZEF CANTRÉ. Houtsnijder. *Geill. met* 16 *houtsneden. — A'dam, De Spieghel ; Mechelen, Het Kompas (De vrije Bladen, nr* 10) 1933 (23 × 15) 28 *blz.* *fl.* 1,90

IV — Cantré is fertig met het aardsch levensdrama en staat op den drempel van het hoogste geestelijk drama. Hier hebt u eenige zijner meesterwerken gereproduceerd ; de glans vooral van werken der laatste tien jaren is overweldigend. Behalve een paar inzichtgevende opmerkingen, geeft de inleiding niet veel. En waarom die knorrige toon ?!

Jan Greshoff

11.193 Hunter, H. H., Prof. **79**

SUPER-JU-JITSU. Zes-en-zeventig Lessen in de Kunst van Zelfverdediging. Een verbeterde, uitgebreide en meer doeltreffende Vorm van de oude Japansche Kunst van Zelfverdediging. *Vert. uit h. Engelsch dr H. G. van der Sluis. Geill. met* 100 *figuren. — Den Haag, Calland,* 1928 (24 × 16) 133 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90

IV — Een oude Japaneesche methode van zelfverdediging in woord en beeld. Hoe men ook aangevallen wordt, door een of twee personen, de kennis der Ju-Jitsu stelt u niet enkel in de gelegenheid om u te verdedigen maar tevens de aanvallende partij totaal onschadelijk te maken, dit meestal op een eenvoudige doch brutale manier. Niet voor kinderen.

P. D.

11.194 van Tussenbroek, Otto **74**

GEBRUIKS- EN SIERVOORWERPEN IN HET BINNENHUIS. — *A'dam, Kosmos (Reeks « Moderne Schoonheid »)* (24 × 19) 99 *blz.* *fl.* 3,90

V* — Onder dezen titel liet de aktieve uitgeverij « Kosmos » een uitstekend vulgarisatiewerk verschijnen, samengesteld en ingeleid door den bekenden Utrechtschen sierkunstenaar, die sedert jaren een der voorvechters was van het dekoratieve meubel en de moderne siervoorwerpen. De inleiding van het boek is een enthousiast pleidooi voor de moderne, aan de nieuwe architektuur en de nieuwe zakelijkheid aangepaste binnenhuiskunst en een vernietigend rekwisitorium tegen de ornamentatiemanie en de stijlloosheid van de vorige geslachten. Terloops verneemt men interessante uitweidingen over de techniek van de pottenbakkerij, de ceramiek, de glasblazerij en -slijperij, het handweven en batikken, etc. Doch het zijn vooral de zeer mooie reprodukties welke dit boek maken tot een allermerkwaardigst dokument en een zeer begeerenswaardig bezit — vooral voor wie het aanschaffen dezer precieuze en uitgezochte schoonheden voorloopig tot het rijk der verlangens beperkt moet blijven. Het is een mooi werk, dat een practische handleiding tot de moderne aesthetica waard is, en vooral den mensch leert *zien*, genieten en het mooie in de kleine attributen van het dagelijksch leven waardeeren. Het is een ideaal kunstalbum voor leeszaal, salon en voor hen die verlegen zitten om een mooi verjaargeschenk. ERNEST VAN DER HALLEN

8. - LETTERKUNDE

81. - Gedichten

11.195 de Swaen, Michiel **81 : 24**

◆ VERSCHEYDEN GODTVRUCHTIGE EN SEDIGE RYMWERCKEN. — *Werken van M. de Swaen, uitgegeven dr Dr V. Celen, met de medewerking van Dr C. Huysmans en Prof. Dr M. Sabbe* : 6e *deel — Antwerpen, De Sikkel,* 1934 (22 × 14) 340 *blz.* 40 *fr.*

V* — Dit laatste deel van de volledige uitgave der werken van de Swaen bevat : Meedogende Bedenckingen op het Bitter Lijden van onsen Genadigen Verlosser Jesus Christus ; Sedige Rym-wercken in stercken en soeten styl ; Verscheyde Rymwercken... ; Zedelycke Rymwercken en Christelycke Gedachten. Meest godsdienstig of moraliseerend ; een zeker aantal gelegenheidsgedichten inzonderheid over de werkzaamheden der Konstgenooten. Voor den roem van den dichter zullen ze niet veel zaaks bijbrengen. — Acht blz. verbeteringen besluiten den bundel ! Dr A. BOON, PR.

11.196 Gilliams, Maurice **81**

◆ HET VERLEDEN VAN COLUMBUS. — *Antwerpen, Drukk. F. Gilliams-Lambrechts* 91, *L. Nieuwstraat,* 1933 (22 × 17) 90 *blz.* 50 *fr.*

Maur. Gilliams

IV* — Eerst de verzen van 1920 tot '27 : die ademen een weldoende echt- en verschheid, met hun vaste, korte plastiek : bij hem is dit verlossing zoeken uit het woordenromantisme, niets geforceerds : zijn kort en klemvol gedicht is mooi, zóó. Eenmaal gaat hij zelfs nog wat verder : 't wordt etsnaald (Drieluik), maar ook weer buitengewoon goed. De daarop volgende lyriek is rijper, zwaarder ; naar vaste contouren moet men niet zoeken in die inwendige wereld waar de geest, overigens sterk gespannen, te doen heeft met dood en mysterie. Subtiel, maar toch eerder warm- dan verbeten-hard. Na die in diepe tonen geschreven verzen, het Maria-Leven: ook subtiel : een mystiek, niet eigenlijk van geest of hart, maar eerder van bloed

en oog, doch wel te verstaan, vergeestelijkt, steeds met de eigene realistische ziening en de fijne geesteskracht van den dichter. Niet een broos gepimpel van licht, en toch is het heelemaal hellicht ; handen en houding niet geforceerd-gewijd, neen, de adel en reinheid van de ziel, van de heilige menschheid vol goddelijkheid van Maria wordt hier benaderd.

Dr Joris Caeymaex, pr.

11.197 Helderenberg, Gery [ps. v. : Hubert Buyle, pr.] 81 : 82

MYSTERIUM CRUCIS. — *Antwerpen, De Oogst*, 1934, (21 × 15) 56 *blz.* 12 *fr.*

◆ V — Een spreekkoor op het raam van de veertien Kruiswegstaties met het voorspel van Palmzondag en den jubel van de Verrijzenis.

Het vers is sober sterk, met een buitengewone klankwaarde vooral dan voor het zeggen. Daarbij een rijke verscheidenheid van jubel naast schreiende smart en brallen van haat. Brokken als daar zijn Palmzondag en klokken van Paschen, de Val van den Haat (IX) of Gespijkerd (XI) en het Zaad in de Voor (XIV), zijn voortreffelike kunst van hoog expressieve waarde.

Gery Helderenberg

De hechte eenheid lijkt wel een beetje zoek, door de zelfopgelegde verbrokkeling langs het raam van de volksdevotie. Toch is er stijgende lijn — vgl. daarvoor de drievoudige val die zoo dikwijls een steen des aanstoots wordt — die vooral bereikt wordt dank aan de zeer mystieke en ascetische bezieling (n'en déplaise aan de gepatenteerde grootmeesters van de officieele kritiek) waar deze auteur zoo innig mee is begaafd.

Het is jammer dat « De Oogst », die toch zijn uitgaven zienlik tracht te verzorgen, niet een sterkere eenheid heeft bereikt tusschen de stoffelike uitgave (indeeling van tekst b.v.) en de geestelike inhoud van dit niet ordinaire werk.

Al. de Maeyer, pr.

11.198 Hoekstra, Han G. 81

DUBBELSPOOR. — *A'dam, De Spieghel ; Mechelen, Het Kompas (De vrije Bladen nr* 6), 1933 (23 × 15) 30 *blz.* *fl.* 1

IV — De negen eerste gedichten dragen eenerzijds kenmerken van schoolvlijt, maar laten ook wel een dichter met overgave en lyriek verwachten. Maar het eigen genre ligt in de twaalf andere gedichten : zelfbespotting van het eigen burgerlijk persoontje o. a. in zijn jeugdige vrijagie, zonder zware kosmische wrangheid wel te verstaan, en in den toon en vorm van fantazieliedjes en impromptu's. Er speelt daar zeker een heimwee in naar kinderjaren en jeugdschoonheid ; en aan menigen zet beleeft men genoegen. De horizont blijft klein, ja ; maar, dàt hoeft men schr. niet te leeren : de jongen weet het warempel maar al te goed.

Dr Joris Caeymaex, pr.

82. - Tooneelliteratuur

11.199 Ballings, Jac. 82

OP AFBETALING. Komedie in 3 Bedrijven en een Tusschenspel. — *Antwerpen, P. Vink* (17 × 13) 112 *blz.* 16 *fr.*

IV — Het door Piet van Assche in « Vergelding » gedramatiseerde thema, hier komisch verwerkt : Ouders willen hun eenige dochter uithuwelijken tegen haar hart in, om de familie financieel te redden. — Een gebeuren vol vaart en vuur, bewoord in een spetterenden en geestigen dialoog en gedragen op sterk mimische, komische-toestanden ; toestanden in het ontstaan waarvan het toeval zijn rolletje meespeelt, maar zoo meesterlijk dat het nergens onwaarschijnlijk of gemaakt aandoet. En wat gezonde moraal ! Een schitterend blijspel met af en toe dramatische hoogtepunten.

Dr C. Godelaine

Jac. Ballings

11.200 Ballings, Jac. **82**

HET SCHOON GESCHENK VAN TANTE KAAT. Blijspel in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, P. Vink* (17 × 13) 88 blz. 14 *fr.*

IV — Rijk worden door hard werken, dingen naar de hand van een rijke vrouw, den minnaar afwijzen omdat hij te arm is, zijn motieven die ge ge hier en elders bij Ballings verwerkt vindt maar die altijd nieuw aandoen. Idem wat zijn typen betreft : sympathieke suikertanten en onkels ontmoet ge allerwegen. In casu, tante Kaat kan een zuster van oom Nicephorus uit « De afbetaling » zijn, maar ze is toch weer heel anders. Dit stuk hoort niet thuis bij het praattooneel, het is wel degelijk speeltooneel. De karakters die zich in den woordtekst maar zwakjes afteekenen, zullen bij opvoering scherper uitkomen. Een uitstekend intriguespel.

Dr C. GODELAINE

11.201 Ballings, Jac. **82**

DE WRAAK VAN NONKEL TOON. Blijspel in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, P. Vink* (17 × 13) 64 *blz.* 14 *fr.*

IV — « Het Schoon Geschenk van Tante Kaat » omgewerkt met een manspersoon, Nonkel Toon, in de titelrol. Blijkt bovendien een verbeterde uitgave van het model : De dialoog werd met kennershand herzien en de tekst met ruim twintig bladzijden ingekort. Zie verder recensie van « Het Schoon Geschenk van Tante Kaat ». Dr C. GODELAINE

11.202 Boon, Jozef, C. SS. R. **82 : 81**

◆ DE NIEUWE DAG. Dramatisch Poëem in een Bedrijf voor de katholieke Arbeidstersjeugd. — *Antwerpen, De Oogst,* 1933 (20 × 13) 32 *blz.* 8 *fr.*

V,M — De Kerstnacht moet het wonder brengen van Christus-in-de-fabrieken, als bekroning van den symbolischen opstand der vrome arbeidsters. Echter gaat die vernieuwing niet zonder het offer dat het eerste meisje brengt van haar jeugdig leven.

Het geheel is sterk symbolisch liturgisch gehouden, zoowel in de spel-lijn als in de kern van gedachten. Het woord is sober ; soms zelfs mager en voos. Het middenpaneel vertoont veel van een « afschrift » of een herinnering aan vroeger. Het werkt loom op het geheel, omdat de allegorie geen gestalte kreeg en ook niet voldoende verantwoord is. Overigens het kernbeeld, de kern-gedachte komt ons ook nog eenigszins troebel voor.

De uitgeverij « De Oogst » doet aardig haar best om haar brochuurtjes, naar binnen en naar buiten, aantrekkelik, straks zelfs keurig te maken. Goed zoo ! AL. DE MAEYER, PR.

11.203 Boon, Jozef, C. SS. R. **82 : 81**

◆ HET WERK ONZER HANDEN ! Spreekkoor voor de katholieke Arbeidstersjeugd. — *Antwerpen, De Oogst,* 1934 (22 × 13) 22 *blz.* 8 *fr.*

Jozef Boon

V,M — Jeugdige arbeidsters zeggen hun avonddank en hun avondmoeheid na de afgedane taak. Ze krijgen den zegen van hen die reeds de lasten van het dagwerk verwisselden tegen zalige Paradijsluchten en vinden er nieuwe sterkte in voor zich zelf en voor hun apostolaat. Het vers is vloeiend, ook als lezing bedoeld d. i. buiten de spreekkoorrealisatie. Er zijn zelfs deelen waar een aardig-warme stijging wordt bereikt. Enkele zwakheden zoo voor klank als voor rythmischen bouw. Over 't algemeen is gestreefd naar prijzenswaardige soberheid en het geheel mag geslaagd heeten.

Dat kan niet zoo onvoorwaardelijk gezegd van de gedachtenkonstruktie. Ieder deel (er zijn er drie) kan, afzonderlik, zeer goed worden gegeven. Samen, is het middendeel een rem op de twee andere omdat de symboliek meer van buiten af komt, dan van binnen uit is gegroeid.

AL. DE MAEYER, PR.

11.204 Ceuterick, Jef **82**

FLADDERENDE HARTEN ! Drie vroolijke Bedrijven. — *Antwerpen, J. Janssens,* 1930 (20 × 13) 86 *blz.* 14 *fr.*

IV — Alfred Bogaerd en Jacques Ballings, schrijvers van in Nederland terecht gegeerd ontspanningstooneel, hebben een concurrent gekregen, nl. Jef Ceuterick. Zijn Fladderende Harten huldigt naar vorm en inhoud de opvatting van voormelde heeren, vertoont al de goede en minder goede hoedanigheden die hun werk kenmerken. Daar is het amusant gegeven :

een vader, onverbeterlijke optimist en geestigaard, weet de wispelturige harten van een trouwlustige jeugd te binden na heelwat grappige avontuurtjes; daar is het geestige woord en de komische toestand, dartel en los maar nooit onbetamelijk; daar is de natuurlijke, doorzichtige, zeer handige uitbouw : uiterst sympathieke hoofdheld met temperament, te midden van een stel gevarieerde, interessante bijfiguurkes ; daar is de vloeiende aan de personages aangepaste dialoog, spetterend van leven en apropos. Daar is echter spijtig ook het gemis aan psychologische uitdieping, aan levensechtheid: het blijft doorloopend lach om den lach. Vandaar dat deze zeden-comedie-in-de-kiem weer een klucht, een fijne, smakelijke, waardevol klucht is gebleven. Dr C. GODELAINE

11.205 Frederiksen, Rik — 82

EEN MEID VOOR DRIE ZUSTERS. Komedie in een Bedrijf. — *Antwerpen, P. Vink,* 1933 (17 × 13) 35 *blz.* 8 *fr.*

V — 'n Huis vol gekibbel : drie zusters, ouw jonge juffrouwen natuurlijk, aan 't visschen naar 'n meid. Drie kandidaten passeeren « en revue »... Wijs besluit : liever zonder meid aandoen en mekaar 'n beetje beter verstaan. 'n Kostelijke aanwinst voor onze vroolijke meisjes. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.206 Ibsen, Hendrik — 82 : 81

Hendrik Ibsen

PEER GYNT. *Naar de geautoriseerde Duitsche vert. van Christ. Morgenstern in Nederlandsche verzen overgezet als verkorte Tooneelbewerking dr C. S. Adama van Scheltema. — A'dam, P. N. van Kampen (Zilveren Verpoozingen),* 2e *druk* (15 × 10) 104 *blz.* *geb. fl.* 1,75

III-IV,L — Het beroemd tooneelstuk waar gedachte en fantazie vereenigd zijn : de Noorsche driestheid, onrust en de innigheid met de natuur. Technisch nog altijd boeiend. Verkortingen aangebracht, vooral op de meer wijsgeerige gedeelten (het Gyntsche «ik»), waardoor er wel wat verloren gaat. Scheltema is natuurlijk op dreef in de ballade-achtige deelen ; de rest zoo goed als het al kan, bij vertaling van poëzie.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.207 X. — 82

◆ DEN SPYEGHEL DER SALICHEYT VAN ELCKERLIJC. — *Uitgegeven dr Dr H. J. E. Endepols. Geill. met* 10 *platen. — Groningen, Wolters (Lyceum-Herdrukken, nr* 9), 1932, 3e *druk* (21 × 15) 30, 50, 8 *blz.* *geb. fl.* 1,60

IV — Een uitstekende wetenschappelike tekstuitgave met de nodige verklarende randnota's, kritiese voetnota's en uitvoerige aantekeningen. Als grondslag voor de tekstuitgave bleef het Leidse post-inkunabel gebruikt, maar er werd rekening gehouden met het nieuwe hs., dat door L. Willems ontdekt werd. In de uitvoerige Inleiding worden inhoud, bronnen en literaire lotgevallen van onze moraliteit uiteengezet. Een 10-tal fotografiese opnamen van Elckerlijc-vertoningen door Verkade-van Dalsum te Valkenburg en Royaards-Verkade, geven een idee van de uitbeelding op het toneel. Als bijlage een 16-eeuws motet voor vier gemengde stemmen, waarmee in het spel van St Trudo de ziel van de heilige in de hemel ontvangen werd.

Dr A. BOON, PR.

83. - Novellen, Romans, Legenden, Schetsen, Sprookjes, Verhalen

I. — VERBODEN LECTUUR

11.208 X. — 83.9

HOE DE VLAMING AAN HET GELOOF VASTHIELD. *Vert. uit h. Engelsch. Geill. — R'dam, De Banier,* 1933 (24 × 16) 173 *blz.* *fl.* 0,50 ; *geb. fl.* 0,85

I,P — Besproken in « Nieuws van het Noorderfront » nr 11.161

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

11.209 d'Ambra, Lucio 83.1

MARIA PROTOKA. *Nederlandsche bewerking dr Frans van Gelderen-de Witte — Den Haag, van Goor Zonen,* (21 × 16) 256 *blz.* *geb. fl.* 3,50

II — De gealkoholiseerde erotische vrouw maakt het den dwazen minnaar lastig op een inderdaad nieuwe manier, nl. door de gapingen in haar bewustzijnsleven, wat geïnterpreteerd wordt als leugens. En overigens is zij, door den alkohol, deerlijk verdierlijkt. Het boek vertelt het minnaarslijden, dat ten top stijgt wanneer die vrouw zelfs zijn jongen zoon doet vallen ; waarop hij haar doodt. De kern van het gegeven zou kunnen dienst doen als illustratie bij een verhandeling over die speciale manis erotica en de rol van alkohol daarin, maar heel fijn geschakeerd is het niet. Van den anderen kant betwijfelen wij de opportuniteit van deze uitbeelding van zinnelijke uitspattingen die zoogezegd afschuw en voorzichtigheid moet verwekken : dat is wel altijd waar, doch hij afwezigheid van elke positief-zedelijke levenshouding bij den schrijver, vervalt het werk tot het gebied van *sensatie-lektuur. Zoo is het wel inderdaad* ; allemaal pseudo : o. a. het z. g. hijgend tempo, dat toch zoo weinig overtuigend is naast zijn model, het geniaal-klassieke hijgend tempo van L'Abbé Prévost ; eveneens de Italiaansche rhetoriek, die, wanneer zij niet sterk is, verbleekt nevens de Fransche psychologie.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.210 Dumur, Louis 83.9 : 89 : 309

NACH PARIS ! Anti-Oorlogsroman. *Vert. en bewerkt dr Paul Kiès — A'dam, Delko,* 1934 (20 × 14) 356 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,90

II — Aan oorlogs-literatuur heeft de Fransche romancier Louis Dumur, quantitatief dan toch, 'n behoorlijk contingent geleverd : « Nach Paris », « Le boucher de Verdun » en « Les défaitistes ». Nach Paris... De auteur beweert dat hij in '18 gedurende 'n verblijf in Zwitserland kennis maakte met enkele Duitsche officieren waarvan een hem nogal naïef voorkwam en minder arrogant dan de andere. Aan hem precies laat hij het mobilisatie-leven in de Duitsche kazerne, den tocht door België en Noord-Frankrijk en den slag aan de Marne verhalen. Verhalen kan Dumur en raak typeeren. En we lezen hier 'n geslaagde vertaling. Ik wil gelooven aan Dumur's objectiviteit, maar precies daarom moest het gebeuren bij poozen zwellen tot 'n paroxisme van brutale immortaliteit. Daarom II.

De bedoeling van den vertaler blijkt te zijn het vooroorlogsch Pruisisch militarisme te konterfeiten en bij middel van enkele voetnota's te wijzen op zijn verwantschap met het huidig nationaal-socialisme in heel Duitschland.

En de haat voor dat onmenschelijk iets, dat oorlog heet, groeit in ons, al mag dan de vertaler zijn speciale anti-Hitler-actie voor eigen rekening nemen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.211 Feuchtwanger, Lion 83.9

MACHT (Süss, de Jood). *Vert. uit h. Duitsch dr V. E. van Vriesland. — A'dam, Querido,* (19 × 13) 526 *blz.* *fl.* 4,25 ; geb. *fl.* 4,90

II — De opgang tot macht die beslist over hertogdom, keizerrijk, Europa en wereld van den joodschen financier Oppenheimer (XVIIIe eeuw). Cynisme, wereldwijsheid en een soort duivelsche, betooverende heerlijkheid. Als midden loopen hier dooreen de twee werelden, die van het rotte gepoederde hofleven, en de oud-joodsche geheimzinnige wereld in het duister. Schr. verwezenlijkt in hooge mate de kunst van den historischen roman : een uitgebreide en grondige kennis, tot leven verwerkt door de psychologie. Alleen te uitvoerig.

D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

11.212 Frenssen, Gustav 83.1

JORN UHL. Een Familie-Geschiedenis. *Bewerkt dr Dr C. D. Sax — A'dam, van Holkema & Warendorf (Daalders-editie)* (16 × 12) 515 *blz.* gekart. *fl.* 1,50

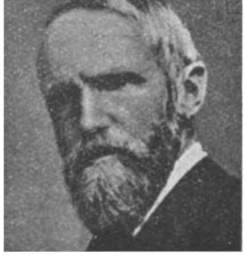

Gustav Frenssen

II — De Ditmarscher Frenssen (geb. 1863) is met dezen roman naar de eerste rangen van de Duitsche romanschrijvers opgerukt. Hermann Sudermann had met zijn eerstelingswerk « Frau Sorge » het Duitsch-lezend publiek overrompeld : de min of meer gelijkaardige roman van Frenssen won een nog grooter succes, zoodat hij mocht gerekend worden onder de meestgelezen boeken. Jörn Uhl, een vereenzaamde boer, werkt door halsstarrige werkzaamheid zich op, en vindt ten slotte de innerlijke bevrijding, al is ook zijn levenswerk uiterlijk gezakt, in het geluk bij een levensgezellin.

Ontegensprekelijk is Frenssen een rijk talent, wiens impressionistische gaven sterk naar voor treden. Als compositie is het werk te breed, te los. Van katholiek standpunt uit, dient een streng voorbehoud te worden gemaakt. De rationalistische levensopvatting viert hoogtij.

M. VAN HOECK, PR.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

11.213 Cook, Gertrude M. Payne 83.1

OMGORDT U MET MACHT. *Vert. uit h. Engelsch dr J. Kuylman.* — *'s-Hage, Daamen,* 1932, (21 × 15) 189 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,75

III — Een ongelukkig huwelijk, — hij, vol gaven van geest en hart, zij een nieuwheidensche, — komt ten slotte goed krachtens ervaringen en wegen der voorzienigheid, waarvan de hoogste is de liefde, ditmaal de ware, door den man opgedaan voor een andere gehuwde vrouw. Let wel, 't geschiedt niet zoozeer krachtens het verwerpen dier verzoeking (wat zij voorzeker doen) dan wel door de sublimeering welke het ontdekken van die liefde brengt. Nogal riskant, zooniet in de uitvoering, dan toch als gegeven. Hier geldt het daarenboven, een dominee ; *dat maakt het boek voor ons publiek ongeschikt.* Het is anders werkelijk nogal hoog gehouden, en komt schoon uit voor inwendigheid, bovennatuurlijkheid, ijverig, warm en barmhartigheidsvol apostolaatsleven op onze dagen. Maar zoo wordt het dan ook bijna meer tendenzwerk dan roman : over kristelijk leven en kristelijke actie, gedachten, streven en strijd van een predikant in arme en rijke wijken van Londen en te lande. Voor de zielkunde van haar eigen geslacht daarentegen, spant schr. zich niet buitengewoon in : van de eene vrouw, de moderne, geeft zij meest het uitwendige, in ruwen staat ; de andere, de ideale, komt uit romaneske boeken.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.214 Hain, Paul 83

CIRCUSLEVEN. *Nederlandsche bewerking van R. H. G. Nahuys* — *Zeist, Swartsenburg,* 1934, (20 × 14) 240 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

III — De geschiedenis van een circusheld, een vermetelen paardrijder aan wien geen enkel vrouwenhart kan weerstaan. Allerlei boeiende avonturen, min of meer onwaarschijnlijk. Eenige zwoele tooneelen maken een ernstig voorbehoud noodig.

Dr A. CARDYN, PR.

11.215 Kazantzaki, Nikolai 83

TODA-RABA. *Vert. uit h. Fransch dr Simon Koster.* — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1933 (18 × 11) 251 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,85

III*, K — Geen propagandaliteratuur, maar 'n volkomen in zich opnemen van de massale veelvormige sovjet-werkelijkheid, gedistilleerd in de gecompliceerde hersenen — en sentimentbagage van dezen ver-europeaniseerden semi-Oosterling. Bijldrager van de persoonlijkheid Lenin is hij toch niet aan te spreken over het materiëele agrarische communisme dat de ziel negeert en 'n ziel ontbeert. Zelden wordt de schrijver persoonlijk, maar hij belichaamt z'n zoekende onvoldaanheid in wel onderscheiden individuën, die idealistisch doen, abstracties verkoopen en in den treure over theoriën discussieeren, zich ellendig voelen of gelukkig, allen gelooven aan den nieuwen mensch, maar de onzekerheid niet van zich af kunnen schudden, of *dit* communisme wel het reddende is. In dit boek, geschreven door 'n machtig visionnair, schrijnt de tragedie van 'n groote teleurstelling, op den drempel der moedeloosheid. Of zou Toda-Raba, de neger, die snikkend de trappen van het Kremlin afdaalt, de laatste strohalm wezen van het roode regiem ? Kazantzaki heeft 'n hang naar het grootsche, vandaar bladzijden van sublieme schoonheid in dit overigens niet altijd zeer ontwarbare prozapoëem.

PAUL HARDY

11.216 van Heemskerck-Deux, E. 83.8 : 325

EENVOUDIGE LIEDEN. — *Soerabaia, G. Kolff & Co* (21 × 13) 270 *blz.* *fl.* 3 ; *geb. fl.* 3,90

III-IV — Besproken in « Nieuws van het Noorderfront », nr 11.164

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder

(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

11.217 Asscher, Eva 83.8 : 93 : 37

EEN KINDERLEVEN. — *A'dam, Mij v. g. e. g. Lectuur*, 1931 (18 × 12) 77 *blz.* *fl.* 1

IV — Deze Joodsche vrouw, geen onbekende in de wereld der pedagogie, wekt hier nogmaals haar jeugdherinneringen wakker. Korte schetsen over haar leven in 't Joodsch gezin, bij hoogdag en familiefeest. Ik prik vooral deze gedachte aan van haar : er gaat zoo'n geweldig-zoete invloed uit van de moeder op het kind. Dàt heeft ze netjes weten te illustreeren door allerhande feitjes. Daarom is dit boek, geschreven in vroom Joodschen zin, ook interessant voor ons. A. VAN DEN DRIES, PR.

11.218 Ayres, Ruby M. 83.0

DE STEM VAN HAAR HART. *Vert. uit. h. Engelsch dr J. H. Kok.* — *R'dam, De Combinatie*, 1933, (20 × 14) 204 *blz.* 20 fr.

IV,P —Om den berooiden toestand van haar willoozen broer, die een drankslaaf is, te redden, huwt Ruth met een man dien zij om redenen noemt een schurk. Die broer slaat de hand aan zichzelf. Bij haar walg voegt Ruth nu den haat voor haar man. 't Leidt tot dramatische toestanden, scherpe tongflitsen, tragische ontvluchting en dies meer. Alles komt goed, omdat die man zoo'n vermeende schurk in feite niet is. Een roman naar moderne opvatting, die het heelemaal niet nauw neemt met geloof en moraal, maar toch het kwaad niet beschrijft en drifttooneelen wegweert. Protestantsche voorstelling. Voor volwassenen.
A. VAN DEN DRIES, PR.

11.219 Bailey, Temple 83.1

OUDE IDEALEN. *Vert. uit. h. Amerikaansch dr Jo Lulofs* — *Den Haag, Kruseman* (21 × 15) 286 *blz.* 20 *fr.*

IV — Een Amerikaansch dorp, waar vroeger welstand heerschte, vervalt door de crisis in armoede. Velen wijken uit, om elders geluk te zoeken. Enkele sterke idealisten blijven : de dokter, zijn vriend, de dominé en de verloofde van den dokter. Zij zullen zich wijden aan de zorg der achtergeblevenen. Blijft echter ook de cynieke oweër die 't meest van de crisis profiteerde en nu 't meisje nog wegkaapt waar de dokter zijn levenshoop op vertrouwd had. Toch werpen de schoone oude idealen 'n tooverlicht over de geschiedenis van dezen roman.
FR. CROLS, PR.

11.220 Bartlett, Frederick Orin 83

EEN HUIS ZONDER GELD. — *Haarlem, Holl. Bibliotheek*, 1933, (20×14) 224 *blz.* 4 fr.

IV — 'n Aristokraat met niets dan 'n mooi huis, maar verder zonder kruis of munt, moet aan den arbeid. Hij verliest er z'n aristokratische verloofde bij, maar vindt er het meisje dat hem past en dat met de weelde van haar hart z'n mooie huis stoffeeren zal. 'n Goede en gezonde ontspanning. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.221 Busse, Hermann Eris 83.1

MARCUS EN SIXTA. Een Roman uit het Zwarte Woud. *Vert. dr R. P. Sterkenburg.* — *Culemborg, De Pauw*, 1933 (21 × 16) 285 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

IV — Aansluitend bij « Het slapende Vuur » waar het Götzenepos ingezet wordt. Laat ik maar dadelijk zeggen dat we er ditmaal geheel in opgaan : mooi, beteekenisvol ! De grondtoon blijft : zwaarmoedigheid van de aarde en van het leven ; doch ten eerste is de gestaltung duidelijker en ten tweede komen er dankbare elementen bij. Namelijk : Zoo Christoffel in het proloog « Het Slapende vuur » aandoet als norsch en vreemd in zijn grootheid, vindt men hier de tragedie zeer treffend gesteld tusschen Marcus (het woud — het duistere bloed) en Sixta (de akker — het zonnige dal). Daarbij komt nu ook de lichtzijde van het leven, vooral met de liefdesgeschiedenis der vier dochters, en in het algemeen met het kinderleven dat de hoeve vult ; zelfs over Marcus komt er een warmte en mildheid die Stoffel geheel ontzegd was. Als einfühlung en zinnebeeldig opvatten van het diep en prachtig natuurmysterie van het Zwarte Woud, en niet minder als rake, natuurgetrouwe uitbeelding van zeden en aard van de steevaste boeren, — ten slotte als beeld van kloeke en echt-levende menschheid, is deze specifiek-Duitsche roman een zeer mooi boek, met een smaak van kloeke kerngezonde waarheid en schoonheid. D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

11.222 Busse, Hermann Eris 83

HET SLAPENDE VUUR. Een Roman uit het Zwarte Woud. *Vert. dr R. P. Sterkenburg.— Culemborg, De Pauw,* 1933 (21 × 16) 247 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

IV — Boerenepos met de klassieke kenmerken. De grondtoon is zwaarmoedigheid, deels fatalisme. Spanning eerder gering. U overrompelen doet het niet, wel imponeert de indruk van echtheid bij den schrijver evenals het mysterie van het Zwartwoudsvolk (Zie Marcus en Sixta van denzelfden). Dr Joris Caeymaex, pr.

11.223 Drost, Aernout 83.9 : 28 : 4393 : 809

DE PESTILENTIE TE KATWIJK (1625). *Met een inleiding van Prof. Dr A. Verwey. Taalkundige aanteekeningen dr Prof. Dr C. G. N. de Vooys. Met een portret. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1933, 2e *druk,* (18 × 12) 253 *blz.* *fl.* 1,65 ; *geb. fl.* 2,50

IV,p — Deze herdruk is als een huldeblijk bedoeld bij het eerste eeuwfeest van Aernout Drost. Het verhaal geeft ons een verheerlijkt beeld van het Hollandsche leven uit den aanvang der Groote Eeuw met als voornaamste bestanddeel het godsdienstig streven der Remonstranten en der Rijnsburger Collegianten en als achtergrond de verschrikkingen van de pest. Taal en stijl zijn zuiver zeventiende-eeuwsch, op vele plaatsen letterlijk ontleend aan de groote schrijvers. Dat maakt de lektuur moeilijk, ondanks de taalkundige verklaringen van Prof. de Vooys. In een merkwaardige inleiding belicht Prof. Verwey het historisch karakter van dit verhaal en wijst hij op den diepen indruk die Drost op Potgieters opvattingen en taal heeft uitgeoefend. — Belangrijk voor hen die zich met de studie der Hollandsche Romantiek onledig houden. Dr A. Boon, pr.

11.224 Dorna, Mary 83.1 : 93.8 : 37

WANORDELIJKHEDEN RONDOM EEN LASTIG KIND. — *Leiden, Leidsche uitgeversmaatschappij,* 1933 (19 × 13) 148 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,40

IV, m, n — Mary Dorna schrijft over haar jonge jaren. Het is lang niet gemakkelijk de jeugd in de verhouding van kind tot omgeving te beschrijven. Meestal voelt men dadelijk bij det soort boeken, dat de auteur de helden van 't verhaal zijn groote-menschen-begrippen en opvattingen in de schoenen schuift. Met de wijsheid en de ervaring van onze rijpe jaren, zetten wij gaarne *achterwaarts* het levensspel onzer prille jeugd ineen.
Bij Mary Dorna komt de volwassene niet al te vaak opduiken. Het meisje blijft doorloopend in haar rol.
Heur schoolrapport was treurig en vermeldde : neiging tot wanorde. Wars van alle vormelijkheid liet heur fantasie haar wel eens goede momenten beleven, maar 't moest later eilaas weer altijd geboet ! — Och, nee, alles in de opvoeding van een kind is niet uit te maken met vakkenstudie en rapportcijfers. Begrijpende, meevoelende liefde had hier veel goed kunnen maken, maar die heeft ontbroken. Af en toe voelt men dit tekort schrijnend aan. Dus heeft het werk pedagogische waarde. Is neutraal, op het kantje af sceptisch. Overigens goed geschreven en typografisch flink verzorgd. Elza Wolf

11.225 Falkland, Samuel [Herman Heijermans] 83.8

EEN BUNDEL FALKLAND-SCHETSEN. *Verzameld en toegelicht dr Dr A. C. Bouman. — A'dam, J. M. Meulenhoff (Dietse Letteren, nr 2),* 1931, (18 × 12) 108 *blz. gekart. fl.* 1,45

IV-V — Bescheiden schetsen van den grooten woordkunstenaar die Heijermans heette en die zoowat zeshonderd schetsen schreef, onder schuilnaam Samuël Falkland, in een van de groote Nederlandsche dagbladen. In deze keus van schetsen, voor Hooger-onderwijs-studenten bijeengebracht, vinden we Heijermans met zijn geestige humor, met zijn fijn gevoel, met zijn sociale strekking. 't Boekje past in onze boekerijen en mag nagenoeg alle gevormde lezers in de handen komen. Om wille eener schets indexeerden we IV-V.

Fr. Crols, pr.

Herman Heijermans

11.226 Fawley, Wilbur 83

DE VERDWENEN PRINSES. — *Haarlem, Spaarnestad-Bibliotheek*, 1934, (20 × 14) 192 *blz.* 4 *fr.*
IV — Een onmogelijke historie van een meisje dat als klein kind geroofd werd, door rondreizende kermislieden werd opgevoed, daarna opnieuw geroofd om als prinses op te treden totdat het uitkomt dat er een vergissing plaats heeft gehad en zij niet de verdwenen prinses is. Onwaarschijnlijk van het begin tot het einde. Dr A. CARDYN, PR.

11.227 Fowler, Guy 83

DE SERINGEN BLOEIEN. — *Haarlem, Spaarnestad*, 1934, (20×14) 192 *blz.* 4 *fr.*
IV — 'n Idylle op 'n vliegveld, 'n dramatisch oorlogsintermezzo en 'n blije verloving tot slot. Gewone ontspanning. JOZ. VAN DEN EYNDE, pr.

11.228 Goodchild, George 83.0

DE WOLF DER WOUDEN. *Vert. dr Mevr. Landré-Tollenaar.* — *A'dam, J. van Campen* (*Feuilleton-Bibliotheek, nr* 87) (17 × 11) 312 *blz.* *geb. fl.* 1
IV — Als Sonia in Amerika bij Harry, haar verloofde, arriveert om z'n vrouw te worden, bekomt deze als slachtoffer van 'n ploertige transactie z'n ontslag. De grootnijveraar Ringer bezorgt hem dadelijk 'n nieuw baantje, dagen-ver van huis, met de bedoeling hem z'n bruid afhandig te maken. De snuggere Harry en Sonia worden door de loensche strategie van vriend Ringer van elkaar vervreemd. Door 'n kogel, welke vriend Harry bijna naar de andere wereld zond, komt de zaak terecht. Kan door den beugel als ontspanningslektuur.
PAUL HARDY

11.229 Gourdon, P. 83.2

◆ ZIJN ERFDEEL. *Bewerkt dr Chr. Kamp.* — *A'dam, L. J. Veen*, 1929 (21 × 14) 192 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Door het afsterven van z'n oom ziet Aymard de Montheillet zich tot markies verheven en dient het voorvaderlijk slot te gaan bewonen. Door z'n onderdanen en z'n buurlui sceptisch, bijna vijandig ontvangen, daar hij in burgerlijken echt leeft met z'n tweede vrouw, die van haar eersten man, 'n losbol, gescheiden was. Dit blijft hem van de dóór-en-dóór kristelijke bevolking van La Fermière verwijderd houden. Het nieuwe milieu schenkt hem van lieverlede z'n geloof terug. Nu dreigt hem de verschrikkelijke konsekwentie : te scheiden van de vrouw die hij liefheeft. De markiezin weigert botweg. Slechts als haar eerste man — haar wàre man — op z'n sterfbed om haar roept, gaat ze. Deze geneest — en ze blijft ; zoo moest 't ook maar. De kristelijke moraal is de meest menschelijke ; het leven in z'n meest tragische omstandigheden legt daarvan getuigenis af. 'n Katholieke roman, minder psychologisch sterk dan o. a. « Le Divorce » van Paul Bourget, maar die toch 't kapitaal probleem met open blikken aandurft. Voor volwassenen ten zeerste aanbevolen lectuur.
PAUL HARDY

11.230 Schneider, Elisabeth 83.1 : 93 : 37

◆ MORGEN WERD' ICH 21. Tage der Entscheidung im Leben eines jungen Mädchens. — *Freiburg (Breisgau), Herder u. C°*, 1934 (18 × 11) 188 *blz.* *RM.* 2 ; *geb. RM.* 2,80
IV — Het probleem van de rijpende en de rijpere jeugd heeft zich deze laatste jaren doen stellen met 'n aangrijpenden ernst. De direct-na-oorlogsche jeugdgeneratie (nu weeral door een heel nieuwdenkend en-voelend geslacht verdrongen) bracht de groote breuk. Een heele literatuur is aan te voeren om uit te wijzen in welk een verscheurdheid de jeugd geworpen was ; hoe vaders hun grootere kinderen niet meer herkenden ; hoe deze stonden voor bruusk-vernieuwde toestanden die hun te machtig waren, enz. Verstandelijk leidde het tot een versplitterende de-concentratie ; moreel tot bandelooze inzinking ; literair en artistiek tot « cultureel bolschewisme » : het waren de jaren van de tuchteloosheid en — niettegenstaande veel geschrijf en gepraat over gemeenschap en volksverbondenheid — hoofdzakelijk de jaren van een verderfelijk individualisme. Nu is de drang daar naar meer tucht. Hij is er bewust in velen, onbewust nog in de meerderheid. Elke jeugdleider (ster) die een open oog heeft voor het jonge geslacht van nu, ervaart het dagelijks : de jeugd « sehnt » naar tucht, naar discipline. « Morgen werd' ich 21 » is één grijpen naar zelf-tucht. Het werk is gehouden in dagboek-vorm. We zijn gaan terugdenken aan dat andere — dat is nu enkele jaren geleden — « Vom Leben getötet » (de historie van het verloop met dit dagboek bleef altijd wat mysterieus) en dàn merken we den sprong door de weer-jongere generatie gemaakt, ten goede. — Grete Helfer is 'n meisje ergens uit 'n provinciestadje ; ze komt naar de grootstad ; moet vechten om haar bestaan ; geraakt op een verzekeringskantoor ; wordt gelicencieerd uit inkrimping ; komt als privaatsecretaresse bij een auteur en voelt hoe haar leven door de grootstad vertrappeld ligt. Het wordt echter een strijd om het betere « ik », wakker

geworden onder den onspeurbaren doch reëelen invloed van een jongen idealist uit haar geboorteplaats. Ze laat haar privaatsecretaresseschap los, na harden kamp, en komt terug thuis. Dààr vindt ze weer vrede en innerlijke, waarachtige vrijheid in vrijwillig-gedragen levenstucht. « Morgen werd' ich 21 » : haar zelfbeschikkingsjaar luidt het jaar in van haar levens-vrijmaking uit wanorde en tuchteloosheid.
Als bouw is dit dagboek merkwaardig ; stylistisch is het zeer voornaam en pakkend-raak ; realistisch zooveel ge wilt, maar steeds idealistisch ; directe neerslag van het ervarene, dag aan dag. Het is niet de tragedie van 'n Alja Rachmanowa.— Bovenmenschelijke huiver gruwt immers in het drie-ledig dagboek van deze Russische ; de Russische kan «ruw» zijn in haar smartelijke annoteeringen. — Hier is tactvolle terughoudendheid zonder ziekelijke suggestie. Het is « het leven » van zóóvelen, van de naamlooze honderdtallen onzer jonge meisjes op kantoor, magazijn, enz. Schneider's werk is van-nu en voor-nu.

M. VAN HOECK, PR.

11.231 Kilpatrick, Florence A. — 83

GEORGE WORDT BELEGERD. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek*, 1934 (20 × 14), 222 *blz.* 4 *fr.*

IV — George Tremayne met z'n grootmenschelijk hart en z'n muntenverzamelaarsmanie wordt door n' ongeval in z'n familie tot hertog gepromoveerd. Z'n rustige studax-leventje is voorbij. Ten einde raad ontvlucht hij z'n mondain milieu en wordt na 'n brand in z'n kasteel voor dood gehouden. Huwt tenslotte de geschikte bruid — z'n vroegere dactylo — tot ergernis van z'n zeer officieele familieleden. — In 'n geestigen toon gehouden verzet-lectuur.

PAUL HARDY

11.232 Osorgin, Michael — 83.9

DE TERRORISTEN. *Vert. uit h. Russisch dr Dr B. Raptschinsky.* — *Zutphen, Thieme*, 1934 (22 × 15) 312 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

IV — De sympathieke emigré, die ons het zeer mooie boek « Mijn zuster » schonk, is immer interressant. Ditmaal leidt hij ons in de wereld der terroristen 1906-1907 (aanslag op Stolypin en anderen) : het aandeel welk het jonge meisje Natasja er in heeft, en later haar ontsnapping als zij drie jaar van haar « levenslang » heeft gezeten. Zooals gewoonlijk werpt Osorgin op de feiten een rustigen blik ; hij is geheel bezonkenheid, getemperd gevoel, en volgehouden zachte humor. De lijn van het verhaal is zeer eenvoudig en sober, en nochtans leeft men het geboeid mee.

D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

11.233 van Schendel, Arthur — 83

DE WATERMAN. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar*, 1933, (21 × 15) 239 *blz.* 40 *fr.*
IV — Zie bespreking in « Nieuws van het Noorderfront » nr 11.163

11.234 Verhoog, P. — 83.9 : 92

SCHIPPER WILLAERT. — *R'dam, Brusse*, 1933 (21 × 16) 301 *blz. fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90
IV* — Besproken in « Nieuws van het Noorderfront » nr 11.162

11.235 Zischka, Anton E. — 83.3 : 32 : 33

WERELDVERDWAZING. Geschreven in Vliegmachines, in Expresstreinen, in Expeditie-Auto's, in Oerwouden, in Woestijnen, in Poolzeeën, in Hotelpaleizen, in Pestholen. *Vert. uit h. Fransch [Le Monde en Folie] dr A. Verschuur.* — *Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis*, 1934, (20 × 13) 234 *blz.* *fl.* 2,50
IV* — Besproken in « De Roman der Wereldontreddering » nr 11.166

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

11.236 Aalberse, Nell — 83.1 : 93 : 37 : 61

◆ BABY'S DAGBOEK. *Geill. dr R. Aalberse.* — *A'dam, Strengholt*, 2[e] *druk*, (21 × 15) 160 *blz.* *fl.* 2,90

V,M — 'n Relaas over 'n eerste levensjaar door... Baby zelf. Eigenaardig was wel het denkbeeld de zeer practische en zeer nuttige raadgevingen, op gebied van kinderverzorging, in dezen prettigen, onderhoudenden vorm voor te brengen. Af en toe nog 'n hapje levensleer en zielkunde-in-den-dop. Leuke kiekjes in 't Babywereldje met pa, ma, oma's, opa's en de vele tanten. Oom dokter vaagt nuttelooze angsten weg. Voor jonge moesders is er heel wat in te leeren. Voor zooveel, of liever zoo weinig daartoe aanleiding was, is de geest katholiek. Nette, verzorgde uitgave. Verdient aanbeveling.

ELZA WOLF

11.237 Castermans, J., Pr. 88 : 379

◆ FRISSCHE JEUGD. Een Schoolboek over den Alcohol. — *Tessenderloo, St Jansbode*, 1932 (21 × 13) 52 *blz.* 1,50 *fr.*

V — Jaarlijks moet in de scholen een anti-alcoholische dag gehouden worden ; verder is anti-alcoholisch gelegenheidsonderwijs dringend noodig. Daarin wil dit boekje het onderwijzend personeel helpen. Er komen lessen in voor van godsdienst, gewijde geschiedenis, lees- en dicteeoefeningen, rekenen, gezondheidsleer, zang. De lessen kunnen gemakkelijk aangepast worden aan de verschillende graden van het lager onderwijs. Ongetwijfeld zullen de onderwijzers een dankbaar gebruik maken van dit boekje. F. VERMUYTEN, PR.

11.238 Coolen, Antoon 83.1

◆ STIJNTJE. *Geïll. met 9 opgeplakte foto's.* — *Roermond, Romen & Zonen*, 1934 (19 × 13) 56 *blz.* 12 *fr.*

V, † — Besproken in « Nieuws van het Noorderfront », nr 11.165

11.239 de Beijer, Jan I., Salesiaan 83.8 : 92.2

◆ HOE O. L. HEER ZIJNE HEILIGEN BESCHERMT : DE «GRIGIO» VAN DON BOSCO. — *St Denijs-Westrem, Uitgeverij « Don Bosco »*, 1933 (18 × 13) 61 *blz.* 2,50 *fr.*

V, † — Een onschuldig vertelboeksken over dieren en heiligen, met den « Grigio », den providentieelen « grauwen » hond van Don Bosco als middenfiguur. In zijn geheel een overdruk van artikeltjes uit den « Don Bosco Almanak » 1931. — Voor simpele lieden.
G. DE KEERSMAEKER, PR.

11.240 de Craene, B. 83.9 : 27 : 92.2

◆ DE MENSCH, SIMON-PETRUS, APOSTEL. — *Hasselt, Voor ons Volk*, 1933, (18 × 13) 43 *blz.* *Abonn.* (*6 boekjes per jaar*) 2 *fr.*

V, † — Een volksche vertelling die geworden is het levensverhaal van den Apostel Petrus. E. H. de Craene die door zijn vroeger werk uitstekend bekend is met deze apostelfiguur heeft op een zeer boeiende wijze den mensch « met de lichtzijden en de schaduwkanten », die Petrus was, uitgeteekend. M. VAN HOECK, PR.

11.241 Delsuc, Pierre 83

EEN HELDHAFTIGE PADVINDERS-PATROUILLE. — *Haarlem, De Spaarnestad*, 1934, (20 × 14) 188 *blz.* 4 *fr,*

V — Een boeiend verhaal over een padvinders-troep op verkenningstocht in Bretanje. De beleefde avonturen zijn wel onwaarschijnlijk maar zullen door jonge padvinders met spannende belangstelling gelezen worden. Dr A. CARDYN, PR.

11.242 Jochems, M. 83.8 : 9 : 91

GEDENKSCHRIFTEN VAN DEN OUDEN HAGENAAR : VOORHEEN EN THANS. 1933. — *Den Haag, van Stockum*, 1933 (21 × 13) 18 *blz.* *fl.* 0,40

V — Korte, zeer algemeene en subjectieve « bijdrage tot de geschiedenis » : Vroeger ging het zóó en nu is het zoo heel anders. — Een en ander over standbeelden in Den Haag en over Thorbecke, die... geen standbeeld kreeg, tot niet geringe ergernis van den schrijver.

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

11.243 Heerkens, Piet, S. V. D. 83.8

◆ SINJO, DE SLIMME AAP. — *Uden, Boekhandel St Willibrordus*, 1933 (17 × 21) 45 *blz.* *fl.* 0,35

VIa-b-c — Alle kinderen, grootere en beginnelingen, zullen zich 'n paar uurtjes gezellig verkneuteren aan deze geestige vertellingen van Sinjo, de slimme aap en van Sinjo Moeda, de oudste zoon van Sinjo, de Wijze. — Echte geestige vertellingen die soms doen denken aan Reinaart de Vos. En 'n Nederlandsch dat ook oudere lezers zullen smaken.
FR. CROLS, PR.

11.244 Jongkees, H. **83 : 89**

EEN VISSCHERSJONGEN IN OORLOGSTIJD. *Geill. — Utrecht, Kemink (Altijd Mooi, Kemink's Nieuwe Jeugd-Serie),* (20 × 14) 163 *blz.* *geb. fl.* 1,25

VIa, J, P — Tafereelen uit het visschersleven tijdens den wereldoorlog. Uitstekend voor Hollandsche jongens. Het speelt in een Protestantsch midden, waar de godsdienst nog in eere wordt gehouden en de Dominee zijn troostende rol vervult. Rekening gehouden met het verschil in godsdienst, kan de handeling der voorgestelde personen dikwijls tot navolgingswaardig voorbeeld strekken. Uitgave zeer verzorgd. AUG. OSSENBLOK-DRIES

VIb — KINDERLECTUUR

voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 *jaar)*

11.245 Bakker, Jans **82**

HOE PRINS MARIO PLEZIER IN 'T LEZEN KREEG. Tooneeltje voor Kinderen. *— Assen, van Gorcum, (Kamptooneel),* 1932 (21 × 14) 12 *blz.* *fl.* 0,30

VIb — Prins Mario wil niet leeren lezen, tot hij kennis maakt met enkele interessante sprookjesfiguren, waarvan hij bepaald wat meer weten wil. Hij zal 't Sprookjesboek lezen. — 'n Gelukkig dingetje en gemakkelijk voor kinderen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.246 Dorsman Cz, L. ; van der Klei, Jac. **88 : 59**

DIERENVREUGD EN LEED. Voorlooper : 1e en 2e Deeltje. *Elk met* 2 *gekl. platen en illustr. van S. Schröder. — Groningen, Wolters,* 1933, 2 *dln* (18 × 13) 128, 124 *blz.* *elk fl.* 0,80

VIb — Dit mooi geïllustreerde boekje wil, door rijk afwisselende verhalen en versjes, in het kindergemoed liefde wekken voor het dier. Het is een prettig leesboek voor de middelklassen der lagere school. F. VERMUYTEN, PR.

11.247 Defoe, Daniel **83.0**

ROBINSON CRUSOE. *Bewerkt nr h. Engelsch dr Dr C. S. Jolmers. Geill. dr A. J. van 't Hoff. — Den Haag, van Goor Zn (Ons Klasseleesboek)* 1930, 3e *druk* (19 × 13) 168 *blz.* *fl.* 0,80 ; *gekart. fl.* 0,95

VIb, J — Robinson Crusoë is zelfs al in het Sonkundo vertaald en mijn zwarte jongens weten over zijn vreemde avontuur mee te praten. Bij het herlezen nu, valt mij wel op, hoe gelukkig de ongelukken zich aan elkaar rijgen en hoe mooi de uitkomst er altijd op volgt. Dat komt op rekening van het meesterwerk zelf. Maar spijtiger is, dat de vertaler het vrije der bewerking zoo heel neutraal liet. Dat maakt zijn schoolboekje zeker en vast ongewenscht voor onze jongens. E. BOELAERT, M. S. C.

Daniel Defoe

11.248 Eeltink, B. S. **83**

◆ KNORREPOTJE. — MOORTJE. — HUUB UIT DE VIERDE. — DE ZWALUWEN.— *'s Bosch, Malmberg (Serie : Van Jongens en hun Daden), dln 1b, 2b, 3b, 4b)* 4 *dln* (21 × 17) 55, 47, 80, 109 *blz.* *fl.* 0,50, 0,50, 0,70, 0,95

VIb, J, † — 'n Paar boeiende boekjes voor onze jongens van het vierde en van het vijfde leerjaar, 'n smakelijk brokje uit hun eigen rakkersleven binnen en buiten het klaslokaal. En wat 'n verrukkelijke kwaliteiten bij die jonge lui... Pretentielooze maar degelijke pedagogiek. — Nou dan, 'n paar jongensboekjes van de bovenste plank. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.249 Kramer, J. G. en van der Klei, Jac. **9 : 83.8**

FEITEN EN VERHALEN. Leesboek over de Vaderlandsche Geschiedenis: 1e DEEL. *Geill. dr J. H. Isings. — Groningen, Wolters,* 1931 (18 × 13) 135 *blz.* *fl.* 0,85

VIb,N — Dit leesboek bevat een geregeld geschiedenisverhaal van Nederland in zeer beknopten vorm maar erg boeiend verteld, benevens verhalen over personen en belangwekkende toestanden ; op deze wijze wordt de geschiedenis een brok leven. — Als leesboek zullen de jongens, niet 't minst om de mooie illustraties, daar heel wat genot aan beleven. Dr J. UYTTERHOEVEN

88. - Gemengde Opstellen

83.8 : 37

11.250 Bolkestein, G. ; Poelhekke, M. A. P. C. ; Prinsen J. Lzn, J.

NEDERLANDSCH LEESBOEK. Ten dienste van het voortgezet lager, middelbaar en gymnasiaal Onderwijs : 1e DEEL — *Groningen, Wolters,* 1932, 5e *druk* (21 × 17) 323 *blz.* *fl.* 2,60 ; *geb fl.* 2,90

IV-V — Dit leesboek, dat meestel langere prozastukken bevat, goed aangepast aan de interesse van de jeugd, al werd ook aan de aesthetische zijde flinke zorg besteed, bepaalt zich niet bij Nederlandsch werk uitsluitend. Ook 'n paar vertalingen uit het Engelsch en het Russisch werden opgenomen. Arm Vlaanderen krijgt, naar loffelijke Noorderbroederlijke gewoonte, heel pooverkes z'n deeltje. Als klassiek leesboek hebben we bezwaar tegen 'n paar teksten, o. a. het volledig opnemen van het nevelingenverhaal. Vandaar de ietwat strengere indexeering.
PAUL HARDY

11.251 Boudens, Aug. A. 88 : 37

◆ ONZE AUTEURS. Leesboek voor het R. K. voortgezet Onderwijs. *Geill.* — *Groningen, Wolters,* 1932, 2e *druk* (21 × 14) 260 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 2,75

V, † — Aug. A. Boudens, dien we kennen uit z'n zeer prijzenswaardige taalboekjes, stelde door dit leesboek — gebloemleesde fragmenten uit 24 N. en Z.-Nederlandsche Katholieke auteurs — 'n praktisch-katholieke kultuurdaad van beteekenis. Als bloemlezing ten uiterste verdienstelijk, niet alleen wegens opzet, doch tevens omwille van de inkleeding. Het commentaar is zoodanig dat, wijl de samensteller in sympathiek-professoralen toon interessante dingen aan 't vertellen is, de ll. bijna onbewust plots midden in 't fragment zitten. Alleen de jongeren werden niet ingeleid. Het kiezen van langere uittreksels is eveneens 'n aanzienlijke kwaliteit. Lijk alle werkjes van Boudens dóór-en-dóór degelijk en sympathiek.
PAUL HARDY

11.252 Boudens, Aug. A. 88 : 37

◆ UIT ONZE LETTERKUNDE. Leer- en Leesboek voor R.K. M.U.L.O.-Scholen. *Geill.* — *Groningen, Wolters,* 1932, 3e *druk* (21 × 15) 362 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,25

V, † — Een bloemlezing voor ons Middelbaar Onderwijs. Van de Middeleeuwen (een 50-tal blz.) tot tans. Ingedeeld in 32 hoofdstukken, die ieder een belangrijke strooming of persoonlikheid vertegenwoordigen. De Vlaamse letterkunde sedert 1830 wordt in vier hoofdstukken behandeld en krijgt 50 blz. (in een vorig hoofdstuk verzeilen Vlamingen als Karel van den Oever en Marnix Gijsen onder de katholieke jongeren in Holland). Bestemd voor R. K. scholen : dus krijgen de katholieke schrijvers hun aandeel. Zoo komt het dan ook dat we, onder de opgenomen stukken, minder oude bekenden aantreffen. — Mag gerust aanbevolen worden.
Dr A. BOON, PR.

11.253 Coenen, Frans 84 : 809

Frans Coenen

STUDIEN VAN DE TACHTIGER BEWEGING. — *Middelburg, den Boer* (21 × 14) 255 *blz.* *fl.* 3,90; *geb. fl.* 4,90

III — Al zijn deze Studiën bijna tien jaar oud,toch blijven ze nog altijd onmisbaar voor degenen die tot een dieper inzicht willen geraken van de beteekenis der Nieuwe-Gids-beweging voor het kunstleven in Nederland. Ze hebben des te meer waarde, daar de schrijver tijd- en strijdgenoot is geweest van degenen waarvan hij het streven beoordeelt. In een eerste hoofdstuk geeft hij het algemeene karakter van de beweging of liever onderscheidt hij de verschillende stroomingen die de voornaamste punten van het programma aanvaard hadden. In de volgende hoofdstukken volgt hij den loop van die stroomingen tot het begin der 20e eeuw : 1) Levenslust, Levensviering, Levenszwijmel ; 2) Subjectivisten, Evenwichtigen, Objectivisten ; 3) De Bezinners en hun Kritiek ; 4) De Tachtiger Poëzie ; 5) Levensonrust en Zedelijke Ontevredenheid. — Natuurlijk dienen deze uiteenzettingen getoetst aan die van andere critici, o. a. voor de poëzie der Tachtigers aan die van A. Donker, maar inzonderheid aan de beoordeelde werken zelf. Niet zonder voorbehoud stippen we hier Coenen's ongunstige kritiek aan over het later werk van Frederik van Eeden.
Dr A. BOON, PR.

11.254 Kramer, W. **4393 : 801 : 37**

LITERATUUR- EN STIJLSTUDIE. Een Oefenboek voor de hoogste Klassen van Scholen voor middelbaar en voorbereidend hooger Onderwijs. — *Groningen, Wolters,* 1933, 2e *herz. en verm. druk* (19 × 12) 220 *blz.* *fl.* 1,70 ; *geb. fl.* 1,90

V — Deze tweede druk (1ste druk, cfr. Rec. 8528) werd met 14 nieuwe stukken aangevuld, even degelijk en principiëel gedocumenteerd als de reeds behandelde. 't Bijgevoegde getuigt van gelukkige keuze en goeden smaak ; vooral de jongeren kregen hun aandeel. Aan leeraars in de literatuur sterk aanbevolen, als hulpmateriaal en voor methodische zelfvolmaking. PAUL HARDY

11.255 van de Voorde, Urbain **84**

ESSAY OVER KAREL VAN DE WOESTIJNE. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1934 (19 × 13) 98 *blz.* 24 *fr.*

IV* — Belangwekkend en mooi ! De figuur van V. d. Woestijne herleeft hier zooals zijn werk nog trilt van zijn bloedeigen ziel, maar dan met het juiste recul, dat thans wel bereikt schijnt. Doch vooral als essay, zeer gaaf werk van een rijpen Latijnsch-Germaanschen geest. Dat heet bouwen, — zonder logheid, en tuchtvol : de abstractie-elementen (die er niet zijn óm de abstractie) welke het werk schragen en de situeering bepalen naar tijd, ras, kultuur, zielensoort, zijn van best allooi ; eveneens is de concrete lijn die door biographie en werk getrokken wordt, frisch: er is lucht, er zijn spiegelingen, ook kleurrijke beelden langsheen den weg. De aangrijpende ernst van V. de Woestijne's figuur, wordt ons meegedeeld door v. d. Voorde als denker en dichter, terwijl hij als criticus en aestheticus de maat vastlegt van V. d. W.'s kunnen, ontwikkelingswet, en geschakeerdheid : hier treft vooral het bizonder gewicht, door hem gehecht aan Het Vaderhuis. Men kan twisten over enkele punten (Romantiek-evolutie misschien wat minder persoonlijk geschetst, V. de W.'s hellenisme wat geminimizeerd), doch genoeg : een brok uitgebreide, bezonken en meegeleefde kennis over een groot kunstenaar, een belangwekkend getuigenis en oordeel over een onzer kultureele hoogtepunten, en een literair zeer keurig essay, — zijn we rijk.

Urbain van de Voorde

K. van de Woestijne

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.256 van Duinkerken, Anton **84 : 809**

◆ TWINTIG TIJDGENOOTEN. Nederlandsch Proza na 1930. — *Schiedam, Vox Romana,* 1934 (20 × 14) 223 *blz.* *fl.* 1,90

IV — Van Duinkerken, de onvermoeibare, kreeg het gelukkig idee 'n twintigtal litteraire kritieken, welke hij voor z'n blad schreef, te bundelen : 'n prijsbare daad ! Het jongste werk van tijdgenooten wordt gepeild. Met z'n benijdenswaardig inzicht dat de subjectieve en philosophische motieven in ieder boek uitzift en blootlegt, doorsnuffelt de illusielooze kriticus de geestelijke bagage van z'n broeders-in-de-bellettrije. In deze mannelijke, kloek-stylistische opstellen spreekt 'n uitzonderlijk begaafd evenwichtig mensch, die z'n subtiele artistieke bewondering paart aan wijsheid. Kritieken als de aftakeling van Greshoff en de analyse van Slauerhoff nemen 'n klassieke vlucht. Voor Nederland is van Duinkerken 'n rijk geschenk van den Heer. PAUL HARDY

9. - GESCHIEDENIS

11.257 de Groodt, Frans **9 : 91 : 72**

CANTECROY. Burcht en Heerlijkheid bij Antwerpen. *Geill. met fig. en* 39 *platen.* — *Antwerpen, De Sikkel,* 1934, (24 × 17) 93 *blz.* 35 *fr.*

V— Het «sterk kasteel van Cantecroy» heeft eindelijk een man van studie gevonden, die geest en hart heeft gewijd aan het verleden van dit huis. Het is 's schrijvers eersteling, meenen we, maar een eersteling die belooft. Het boek brengt samen al wat er over Cantecroy links en rechts was genoteerd geworden, en vereenigt dit met den noodigen critischen zin. Bovendien

krijgen we een iconographie van Cantecroy die waarschijnlijk zoo goed als volledig is, met daarbij een verzameling photo's en architectonische teekeningen, die alle van eerste gehalte zijn. Historisch, meenen we, is met dit boek het laatste nog niet gezegd over Cantecroy, maar we zouden werkelijk ondankbaar zijn moesten we daarom nalaten den jongen schrijver te huldigen die met deze studie onze kennis van 's lands verleden heeft verrijkt. Weinige oude gebouwen in België hebben zulk degelijk werk als eerste ontginning van hun historie bekomen. FLORIS PRIMS, PR.

91. - Aardrijkskunde en Reizen

11.258 Blonk, A., Dr; Brummelkamp, J.; Fahrenfort, J.J., Dr **91 : 33**

HOOFDSTUKKEN UIT DE ECONOMISCHE AARDRIJKSKUNDE. — *Groningen, Wolters,* 1933 (21 × 15) 148 *blz.* *fl.* 1,70 ; *geb. fl.* 1,90

V — Met dit vijfde deel wordt de serie « Land en Volkenkunde » afgesloten. Al is de uitwerking uit den aard der stof wel eenigszins verschillend, toch is ook dit Leerboek een flinke aanwinst voor het onderwijs, dat werkelijk nog niet erg rijk is aan handboeken over Economische Aardrijkskunde. Na een bondige uiteenzetting van de algemeene principes in zake economie, wordt de toestand in Nederland en in Ned. Indië geschetst ; achtereenvolgens komen zoo aan de beurt : bevolkingsdichtheid en bestaansmiddelen, landbouw en veeteelt, vestingsfactoren der industrie, steenkool, onze zeehavens, de suikerindustrie op Java en eenige andere landen, de bevolkingscultures, de strijd om de katoenmarkt, petroleum, enz. Vermelden wij ten slotte dat het boek, geschreven in een glasheldere taal, flink up to date is en de statistieken geeft van 1932. Dr J. UYTTERHOEVEN

11.259 Boon, Jan F. **91 : 83**

◆ PER BOOT TOT SPITSBERGEN EN PAKIJS. Reisroman. *Geill. met* 24 *platen in kunstdruk. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1934 (23 × 19) 132 *blz.* 30 *fr.*

V — Zie bespreking vooraan als «Het Boek der Maand» onder nr 11.160.

92. - Levensbeschrijvingen

11.260 Lemoyne, Giovanni Battista **92.2 : 27**

◆ LEVEN VAN DEN GELUKZALIGEN DON GIOVANNI BOSCO, Beschermer der onbeschermde Jeugd, Stichter van de Congregatie der Salesianen, van de Dochters van Maria, Hulp der Christenen. *Vrij naar h. Italiaansch dr E. C. van der Mandele. Geill. met 8 platen. — Den Haag, Procuur Don Bosco ; St Denijs-Westrem, Werk van Don Bosco,* 1933, (20 × 15) 4, 500 *blz.* 45 *fr.*

V — 'n Waardevol hagiografisch werk, dat zeer omstandig 't buitengewone leven van den populairen Don Bosco verhaalt. Het al te lijvige boekdeel is als 'n bosch van levensbizonderheden. Alle gekende feiten en anecdoten uit dit leven liggen er, met zorg en devotie, bijeengescharreld. Dat heeft zijn verdienste, maar ook zijn nadeel. Er wordt hier moed en geduld gevraagd van den lezer. Wie echter dit werk doorworstelt, ziet den uitzonderlijken Don Bosco voor zijn oogen opgroeien en leven. Don Bosco, de herdersjongen die priester wordt, is heel zijn leven 'n droomer geweest. Gansch bizonder leidde hem de Voorzienigheid. 't Werk van de oratoria, door zijn congregatie voortgezet, is geniaal. Zijn opvoedingssysteem is nieuw. Zijn liefde voor de jeugd, voor de zieken, de gevangenen, de armen, is heldhaftig-apostolisch. Zijn humor, legendarisch, zijn wonderen, talloos en fantastisch. Op Paaschdag laatstleden werd hij heilig verklaard, deze beschermer der onbeschermde jeugd, deze bevechter van het protestantisme, deze verdediger van de Kerk en den Paus, deze arme volksjongen die zooveel steun vond bij zijn moeder op den weg naar de heiligheid. Wat hebben wij allen, die aan Jeugdaktie doen of aan sociale hervorming of aan Katholieke Aktie, nog veel te leeren van dezen boerenknecht uit de 19e eeuw, Don Bosco, stichter der Salesianen !

D. DE PAUW, O. P.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 7 TWAALFDE JAARGANG JULI-AUG. 1934

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat, 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank. Dit nummer: 5 frank.
Prijs voor Nederland: Abonnement: fl. 3,50. Dit nummer: fl. 0.50

Priester-Dichter Jan Hammenecker

Deze korte bijdrage wil geen studie zijn over priester-dichter Jan Hammenecker. *Boekengids* mag er fier om zijn vóór enkele jaren een dergelijke studie te hebben gepubliceerd. Ze was van de hand van Dr Joris Caeymaex, medewerker aan dit tijdschrift. Daarmee bedoel ik, *Boekengids* bijna als het eenige tijdschrift — Vlaamsche dagbladen inkluis — te mogen noemen, dat het streven en het werk van dezen vruchtbaren priester-schrijver naar waarde heeft weten te apprecieeren.
Het is inderdaad een spijtige leemte geweest, in de Vlaamsche letterkundige wereld, aan Jan Hammenecker de plaats die hem toekwam zoo goed als geweigerd te hebben. Hij verdiende niet te worden genegeerd. En dat werd hij tijdens zijn betrekkelijk korten maar niettemin vruchtbaren levensloop. Hij heeft het geweten en het heeft hem pijn gedaan.
Priester Hammenecker was een idealist en is om geen enkele reden van koers veranderd. Hij heeft geleefd, gearbeid en vooral geschreven als priester. Dat dichterlijk priester-idealisme heeft zich gaandeweg meer ontpopt totdat het, een ruimer vlucht nemend, met volle stroomen neergutste in zijn Colloquia I en II.

Over enkele weken, op Half-Oogst, wordt deze nederige — ik zou haast deze Franciskaansch-moderne willen zeggen — priester-dichter gevierd. Ik schrijf : gevierd. Deze gebeurtenis heeft hij-zelf uitgelokt door... voor 'n paar jaar... te sterven. Ik kon even-goed : herdacht schrijven... maar daarvoor leeft hij voor mij, die

twintig jaar zijn vriend ben geweest, nog te frisch en te versch in mijn geest.
Daar wordt te Westrode op zijn stil graf een mooi kapelletje gebouwd, zooals hij dat zelf gaarne zou hebben gezien. Een kapelletje : poëtisch, sierlijk en devoot als een schoon vers van hem. Dat zal worden onthuld. Te Mariakerke a/Schelde waar hij geboren werd zal eveneens iets worden opgericht en gedaan te zijner eer en vrome nagedachtenis. Verder verschijnt bij « Vlaamsche Boekcentrale » een bloemlezing : het allerbeste uit zijn werk. Die uitgave werd toevertrouwd aan de zorgen van E. H. Baers, die als bestuurslid van het Comité, van deze gelegenheid gebruik wil maken om iets heel nieuws op typographisch gebied te presteeren. Wij zien met belangstelling de verschijning ervan te gemoet.

Boekengids wil een van de eersten zijn om hulde te brengen aan priester Hammenecker, en vooral oprecht zijn warmen dank uit te spreken om wat hij ons schonk. Ik ben blij dat welgemeend woord van hulde aan mijn vriend zaliger in *Boekengids* te mogen neerschrijven, omdat ik dweep — niet met alles — maar met een groot gedeelte van zijn werk.
Jan Hammenecker is geweest het levend symbool van zijn werk. De schaduwzijden in zijn priesterlijke loopbaan waren onvermijdelijk ; uit oorzaak van zijn geaccelereerd voortschrijden naar een Franciskaansch-priesterlijke volmaaktheid. Zooveel liefde en zon vervulde zijn leven ! Ten bewijze daarvan een enkel voorbeeld. Pastoor Hammenecker bezocht een zieke. Zijn gevoel van medelijden en liefde welt op dit oogenblik zoo sterk omhoog dat hij momenteel alleen denkt aan de waarde van zijn gift. Hij geeft. Is dat veel geld, weinig geld, geld van hem of van anderen... hij geeft al wat hij nu op zak heeft en zegt : God zal raad brengen. Dat is een van de deugdzame schaduwzijden in het leven van den dichter. Dat geldt voor mij eveneens als een bewijs van zijn zuiver kunstenaarschap. Waar veel zon is ontbreekt ook geen schaduw. Jan Hammenecker — voor hen die hem begrepen hebben — was doordrongen van een heilig realisme. Het is hier nu de plaats niet om daarover meer te zeggen. Een van de meest kenschetsendste voorbeelden daarvan wil ik toch aanhalen. 't Is de dag vóór zijn dood. Hij weet dat hij sterven moet. Hij zegt niet veel, ligt op zijn lijdensbed en kijkt... en denkt aan... wat zijn leven en arbeid voor de eeuwigheid wel zou kunnen veroverd hebben. Zijn taak is in ieder geval volbracht, en de belooning zal naar verdiensten geschieden. Dat weet hij ook. Om van koers te veranderen — hij

zou het nooit gedaan hebben... 't moest ook niet — is het nu toch te laat. Opeens wenkt hij zijn zuster Ida die alleen op de kamer is en fluistert : Ida geef me mijnen paternoster eens, al is 't maar om den schijnheilige nog wat uit 't hangen.

Dat hoeft geen kommentaar. Zoo was pastoor Hammenecker.

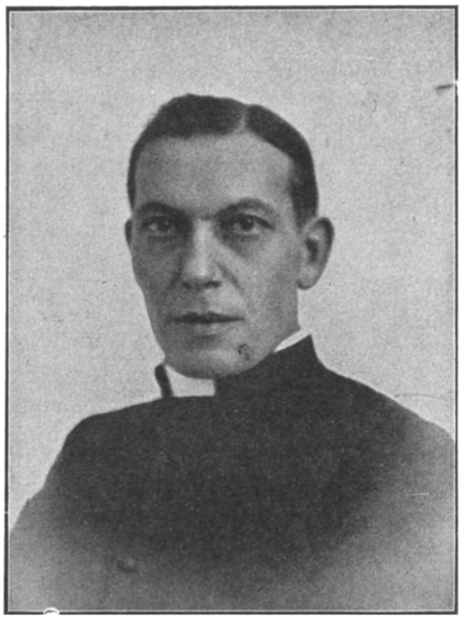

JAN HAMMENECKER

Hij verdient te blijven voortleven onder ons... door zijn werk. Daarom is het een prijsbaar initiatief geweest vanwege het Hammenecker-comité zijn werk te bloemlezen. Daarom ook moet ieder die iets voelt voor het werk van den priester-dichter zich die bloemlezing aanschaffen. Dat is trouwenshet beste blijk van hulde dat hem kan gebracht worden. Verder — als bestuurslid van het comité — voel ik het als 'n plicht, alle vrienden van *Boekeng'ds* aan te sporen om het hunne bij te dragen opdat de hulde aan de nagedachtenis van een groot vriend van *Boekeng'ds* zoo grootsch mogelijk zou slagen.

Een oprecht dankwoord tot slot aan onzen werkzamen voorzitter E. H. Jan Hallez, den boezemvriend van den dichter, en aan alle mede-bestuursleden e. a. die zich geen moeite hebben gespaard om de schoone nakende hulde-gebeurtenis aan Priester-dichter Hammenecker te helpen verwezenlijken.

Vriend van uit den hemel... zegen ons die door het verspreiden van uw werk : dienen.

RICHARD DEWACHTER

† Edward Vermeulen

Op den dag van de herdenking van Guldensporen van dit jaar heeft Vlaanderen den uitstekenden mensch en eerlijken kunstenaar **Edward Vermeulen** begraven, in een vergeten dorp van West-Vlaanderen. De kranten die moegekletst zijn over de ekonomische en politieke krisis, over inflatie en nationaal-socialistische terreur, hadden door dit overlijden een paar dagjes belangwekkender kopij met foto's en een lyrische reportage van den aspirant-letterkundige uit de redaktie. En vóór het einde der week was het zaakje voorbij en vergeten. Enkele kranten van boven de noordergrens gaven een paar regels ; een stuk of wat andere gaven een paar alinea's, en de meeste gaven heelemaal niets, nademaal er niemand in hun redaktie kcn gevonden worden die voordezen iets van dezen auteur afwist of een zijner boeken gelezen had.
Inderdaad was deze schrijver iemand waarvan ge met een licht schouderophalen kondt zeggen dat het slechts een nummer was uit de tamelijk omvangrijke reeks heimat-romanciers die verhalen schrijven over absoluut onbelangrijke menschen uit enge Vlaamsche dorpen, en dit bovendien met weinig stijl en in een gewesttaal die de lezing ervan voor lezers die niet « van de pays » zijn, vrijwel ongenietbaar of zelfs onmogelijk maakte. Intusschen echter is Vermeulen onze vruchtbaarste romancier geweest, die zonder herhaalde beginselverklaringen en tijdschriftpolemieken, gevochten heeft voor zijn katholieke levensbeschouwing en z'n Vlaamsche overtuiging in bijna elk van zijn boeken. En intusschen is Vermeulen ook de man geweest in Vlaanderen, die de traditie van den Vlaamschen zedenroman, zoo meesterlijk ingezet door Conscience en zoo krachtig voortgezet door de gebroeders Snieders, heeft doorgetrokken tot dezen tijd. Hij heeft er de jaren voor genomen, deze man die pas in de rijpe jaren begon te schrijven, en dan ook schreef met zulk een zin voor evenwicht, met zulken geponde-reerden kijk op dingen en menschen, met zulk een gevoel voor verhoudingen, dat wij, jonge menschen, er ons soms even kregel voelden bij worden. Dit was de groote kracht van dezen man : hij stond mild, begrijpend en vergoelijkend tegenover den mensch en de menschelijke miswassen, waartegen wij seffens onze vechtneigingen voelen ontwaken : kwezelarij, laster, hoogmoed, zinnelijkheid, hebzucht, engheid, dorpspolitische tyrannie. Als een kind had hij slechts een milden glimlach over voor dit peuterige gedoe. Kinderlijk was gansch zijn verhouding tot dit leven, waarvan hij minder de hartstochtelijke strijd, de grootschheid, de diepte

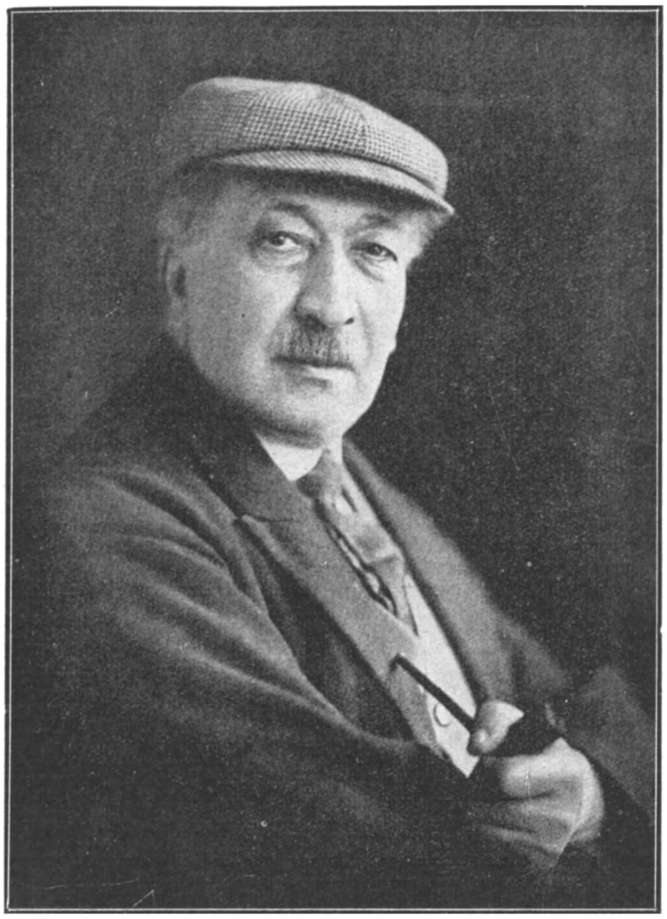

Edward Vermeulen

en de tragiek aanvoelde, en vooral de kleurige, barokke en folkloristische kleur zag en waardeerde. Men moet zelfs geen enkele boek van hem gelezen hebben en alleen het portret van dezen rustigen man-op-jaren te bekijken, om hem ook innerlijk te kennen. Het leven is hem altijd niet licht geweest om dragen ; dat hebben de kranten na z'n dood onder de hand wel uitgevischt ; bijna niemand heeft dit echter tijdens z'n leven geweten, en deze zestig en zooveel-jarige jonge ouderling dacht er niet aan, deze bladzijden uit zijn leven uit te buiten tot een dankbaar litterair-biografisch thema. Zijn boeken vullen nauwelijks één schab van de boekerij ; buiten Vlaanderen zijn ze vrijwel onbekend, en binnen Vlaanderen worden ze alleen gelezen door lezers die door een beprijpend bibliothekaris op dit spoor geleid worden. Doch het is een plicht van dit tijdschrift, de hulde die hem in de groote pers en in de handboeken van literatuurgeschiedenis onthouden wordt, voor het graf van dezen man uit te spreken : hij was een eerlijk man, hij was een hoogstaand mensch, hij was een rijkbegaafd kunstenaar, bij wie het leven en de mensch den voorrang had op de literatuur. Een grootere hulde kan iemand die schreef moeilijk gebracht worden. Edward Vermeulen ruste in den God dien hij z'n leven lang kinderlijk en trouw diende. Boekengids buigt diep voor zijn graf.

Camille Melloy

Tot voor een paar maanden was deze priester-dichter in de Vlaamsche letterkundige middens een ongekende en... een vreemdeling. Benieuwd en belangstellend zijn we naar hem gaan kijken, als 't buitenland met de hoogste onderscheidingen hem had bekroond. Typisch is 't wel dat Joris Eeckhout, (aan wien de eer toekomt 't eerst, bij ons, Melloy op den kandelaar geplaatst te hebben), te Parijs ontdekte dat aan de poorten van Gent een groot dichter woonde. Rechtvaardigheidshalve moet bekend dat de bescheiden dichter zich hardnekkig geborgen hield achter een schuilnaam, en dat hij, kind van een Vlaamsche moeder, schreef in een vreemde taal, — op 't kollege aangeleerd ! — die hij overigens hanteert als een geboren Franschman.

Camille Melloy

Daar ligt iets tragisch in dat geval. De dichter zelf lijdt er onder — even als wij — maar die wonde willen we niet opnieuw doen bloeden.

Overgelukkig zijn we den Franschschrijvenden Vlaming, 'n Pater Jozefiet, aan onze lezers voor te stellen. De Vlaamsche frontbladen kregen van zijn hand wat verzen ; na den oorlog publiceerde « Gudrun » zijn « Reisbeelden » en onze kinderen kunnen zich vermeien in zijn « Korenweelde » en « Op Aarde als in den Hemel ». Melloy is een overtuigd Vlaming, op de hoogte onzer literatuur, bewonderaar van Guido Gezelle, Felix Timmermans en A. Coolen.

In 't buitenland is hij de heraut van de Vlaamsche ziel en de Vlaamsche kunst. De inspiratie van zijn werk is door en door Vlaamsch ; hij zelf is diep geworteld in den Vlaamschen bodem, hartstochtelijke zanger van 't schoone en heilige Vlaanderen, verdediger van de Vlaamsche rechten en de Vlaamsche kultuur.

Neen, niet langer mogen we dezen bedeesden buitenjongen doodzwijgen. Van al de jongeren die, na den oorlog, aan 't woord kwamen, in ons land, is hij de grootste dichter, de zuiverste lyrieker. Te Melle, voor den buitenstaander een banaal dorp, waarover de mist van 't mysterie en van de legenden hangt ; waarlangs de Scheldewateren voorbijklotsen naar eindelooze verten, waar eveneens veelkleurige uitheemsche bloemen gekweekt worden, daar is Camille Melloy geboren. Daar kuierde hij als knaap rond, daar mocht hij vele jaren later wederkeeren, daar woont en werkt hij

thans, daar droomt en zingt hij nu de weemoedige kantieken, die de gekapteerde indrukken uit zijn kinderjaren, en de kinderlijke gevoelens en ekstasen van 'n dichter bij Godsgenade, kristalliseeren. Melloy heeft veel verwantschap met Verlaine en Villon. Hij is geen epigoon. Integendeel. Op 't oogenblik is hij zelf een meester. Van Jammes en Gezelle heeft hij veel geleerd. Wel zonderling dat zijn meest geliefde schrijvers : Claudel, Péguy, Bloy en Chesterton, heelemaal geen invloed schijnen te hebben op zijn kunst. Van meet af koos hij erkende meesters uit : Bossuet, Corneille, Veuillot ; die hebben hem wellicht 't taalgeheim toevertrouwd. Met genoegen grasduint hij in de werken van Ramuz, Pourrat, Marie Noël, in uren van eenzaamheid. Melloy is een zeer ingewikkelde persoonlijkheid, een zwerver en een droomer. Half Europa heeft hij doorreisd en Frankrijk kent hij zoo goed als de straten van zijn geboortedorp. Hij is een eeuwig rustelooze. Die uitkijkt naar 't verleden en de toekomst, om den last van 't leven te kunnen dragen. Melloy is van natuur uit 'n *treurdichter*. En wel de grootste van ons land. Weemoedig van aard, overgevoelig, zeer prikkelbaar, menschenschuw, vol heimwee naar den sprookjesachtigen kindertijd, naar 't gouden verleden, onbevredigd met de natuur en de menschen, vol verlangen naar 't verre paradijs. Hij is de dichter van de aardsche ballingschap, zijn lach is bijna altijd bitter ; hij is de dichter van 't menschenhart, waarvan hij alle wonden blootlegt en alle verzuchtingen en klachten opvangt en uitsnikt. Hij is de dichter van de tweespalt in den mensch. Onder al zijn verzen golft, als onder ijsschollen, 't water, de stroom van zijn verdriet, van zijn teleurgestelde hart. Zijn poëzie is die van 't hart. « Frappe-toi le coeur, c'est là qu'est le génie... » — Hij wil begrepen en bemind worden en botst voortdurend op ontgoochelingen. Al de ellende van ons hart bibbert in zijn verzen. Daarom zijn die ons zoo sympathiek. Zijn lijden wordt nooit ontmoediging, wanhoop of opstandigheid ; de priester-dichter, buigt zich nederig en boetend onder de slagen, berustend en betrouwend. Hij verzaakt ten slotte aan de herinneringen, aan vriendschap, aan natuurschoon, om den vrede te smaken bij zijn Meester, Kristus, van wien hij leerde 't eigen verdriet te vergeten, zich neer te buigen over de ongelukkigen der aarde, en ook, altijd maar te geven zonder nog iets van de menschen te verwachten. « Sans rien attendre, il faut savoir donner toujours ».

Volgende verzen zijn als een zelfportret van den dichter :

Il fut le Pélerin de la terre... Il connut
Le silence des monts, le mystère des îles.

Maintenant, de ses longs voyages revenu,
Sa pensée en est pleine encor de frais asiles.
Il veut mourir dans la maison où il est né.
Roi par le souvenir, riche du seul passé,
Il aime, vers le soir, s'attarder sur la grève,
Les yeux pleins d'horizon et le coeur plein de rêve

Melloy is ook natuurdichter. 't Vlaamsche landschap en de seizoenen en de bloemen en de rivieren en de wolken, alles heeft hij bezongen als een impressionist. Hij is een schilder met fijn koloriet. Eén staaltje slechts :

Et les froments, au loin, qui bougent
Sous la calme joie du soleil
Autour des fermes aux toits rouges.

Les petits jardins clôturés
Pavoisés de roses premières
Et de lourds tournesols dorés.

Et la fraîcheur des cours d'auberge
Et la prairie où sont groupés
Les archers autour de la perche.

C'est ravissant et c'est banal :
Lignes nettes, couleurs voyantes,
La belle image d'Epinal.

Terecht mocht Marcel Lobet, in zijn uitzonderlijk mooie studie over Melloy schrijven, dat in 't werk van dezen dichter, met 't fijne schildersoog, 't naïeve gevoel, en 't genuanceerd pallet, miniaturen, schilderijen en fresco's hangen, die ons herinneren aan Laermans, Courtes, Permeke, Tytgat, de Saedeleer, van de Woestijne en Baertsoen. Denken wij niet op dezen laatsten, als we bij Melloy lezen :

Comme de grands cercueils d'ébène
Sur l'Escaut couleur de l'air mat,
Sans voile, pavillon ni mât
Les noirs chalands sont à la peine :

Ils vont résignés, sans écart
Traçant leur morne horizontale
Au bas du paysage étale
Qu'un ciel gris emplit aux trois quarts

Melloy, de zanger van herinneringen, van teleurgestelde vriendschap, van droeve dagen en nachten, van frissche natuurzichten en miserie-menschen, bereikt prachtige toppunten in zijn religieuze gedichten, waar hij zijn zondigheid uitjammert of uitkijkt naar de heiligen, de Lieve Vrouw en Kristus. Graag onderlijnen we 't hier, dat ook zijn godsdienstig gevoel in zijn niet religieuze verzen ruischt, welke daardoor, ons zoo aangrijpend ontroeren.
Melloy is een teedere herfstziel die zijn leed omtoovert tot een lied van schoonheid. Zijn vreugde is een verworven vreugde, vrucht van zijn smart. 't Moegetobde hart leidt hij broederlijk naar de tuinen van vrede, en schenkt hij meer dan eens :

« L'illusion de vivre une minute
Du pur matin qui précéda la chute. »

Wat bizonder bekoort in zijn verzen, dat is de muzikaliteit. « De

la musique avant toute chose... » Hij charmeert geweldig. De alledaagsche woorden die hij gebruikt bevatten een zeker fluïdum, 't wonder der poëzie. Hij is eveneens rijk aan beeldende woorden, zoodat de gedichten uitgroeien tot mozaïeken. Melloy volgt de traditioneele prosodie. Toch is 't ongelooflijk wat 'n vrijheid en losheid van rhythme hij steeds bewaart in al die gebondenheid. Hij schrijft gave gedichten, die getuigen voor zijn vakvaardigheid en niettemin gespannen staan met den polsslag van 't leven. Geen spraak bij hem van rhetoriek of valsche gevoelens. Alles is er echt en oprecht. Zelfs waren die gedichten technisch minder sterk, nog zouden zij hun poëtische waarde behouden. Zoo diep heeft hij naar zijn hart geluisterd en zoo trouw verklankt hij 't wezen der dingen. Laat het nu waar zijn dat hij geen himalayahoogten bewoont, geen verzen dicht van machtige adelaarsvlucht, dat hij naar 't woord van Victor Kinon, geen kathedraalbouwer is, Melloy is een zuiver, rijk, volmaakt dichter in zijn genre. Hij beheerscht zijn gevoel, zijn fantasie, zijn techniek.

Dichter is hij, in alles wat hij schrijft. Ook in zijn proza, dat druipt van en doordrenkt is met poëzie.

11.261 **Le beau Réveil (V)**, dat doorgaat voor zijn eerste boek, bevat
◆ een aantal studies van den jongen dichter over den katholieken geest in de Fransche letterkunde. Hij zegt daar zeer juiste dingen over katholieke dichtkunst en verheerlijkt vooral de kunst van Claudel, Jammes en Gezelle. Veel mag daarvan te herwerken vallen, maar de bladzijden, die hij neerschreef over deze drie dichters, zijn zeer degelijk en fijn.

11.262 **Le Zodiaque spirituel (IV-V)** en **Le Livre des Fêtes (IV-V)**
◆ zijn twee dichterlijke meditatieboeken. In 't eerste is de priester-dichter aan 't woord, die ons binnenleidt in de symbolische schoonheid van de maanden. Elke maand is als een rijk gobelijn. Aan de natuur en de liturgie ontleent hij overpeinzingen, die ons aanzetten tot nederigheid en vertrouwen. Innig en ernstig spreekt hij tot de ziel, vol levenswijsheid, over den tijd en de dood, over boete en
11.263 onthechting. In 't tweede klinkt minder de stem door van den
◆ dichter. Maar over de feesten van 't kerkelijk jaar spreekt hij, met kinderlijke vroomheid en broederlijke goedheid, tot de arme menschenkinderen die zwak en blind en ongelukkig zijn. Zeer mooie en diepe gedachten reikt hij ons toe als een handvol kollebloemen. In beide boeken borrelt zijn priesterhart naar buiten. Tot heil van onze ziel die er zich laven kan.

11.264 **L'Offrande filiale (V)** is 't mooiste poëem dat ik ooit las
◆ over de moeder. Twee jaar, na de dood van zijn moederke, ont-

bloeide 't uit het diep-gewonde hart van Melloy. Dit proza-boek bevat de hoogste poëzie. 't Is een meesterstuk. Alleen een groot kunstenaar kan zoo iets scheppen. 't Boek is als een droom. Uit zijn herinneringen toovert de dichter, met kinderlijke teederheid, heel 't levensverloop van zijn moederke, zijn eigen leven als kind, jongeling, man, 't leven der menschen van zijn dorp op kermissen en bedevaarten en in hunne huizen. En met de kleuren van 'n Memlinc schildert hij 't Vlaamsche landschap — een stukje paradijs — en de ziel van een diep geloovig volk. 't Boek is een museum van miniaturen. De sobere woorden van dit verhaal zijn bovenaardsch. Men voelt het aan : dit boek is een bevrijding geweest voor den dichter, die zijn schoonste lied zong voor zijn moeder. Die moederfiguur is eenig. De bladzijden die haar kinderjaren en haar laatste levensdagen weerspiegelen, zullen niet gemakkelijk verbleeken.

Door 't dichtwerk van Melloy loopt een onmiskenbare eenheid.

11.265 ◆ Zijn eerste dichtbundel, **Le Soleil sur le Village (IV)** is opgepropt met heimwee en onrust, huivert van verlangen naar vrede en eenvoud. De jonge dichter ontdekt zijn geboortedorp, zijn kindertijd en ontwaart de vreugde op zijn weg. De zon schijnt daar over en in de koelte van de kerk bidt hij voor de dichters en de menschen. Den vrede bezit hij nog niet.

11.266 ◆ In « **Le Parfum des Buis** » **(IV)** treft ons onmiddellijk een buitengewone vormvastheid van 't vers, een mannelijke teederheid, een sterker gevoel, een gerijpter smart en een bezonkener vreugde.

11.267 ◆ In **petites Elégies** — (in afzonderlijke publicatie verkrijgbaar) barst de zielewond bloedend open. Op de menschen had hij gerekend, in hun trouw en vriendschap lang geloofd, ervaren moest hij hun onstandvastigheid, 't brood van zwart verdriet eten in de eenzaamheid, hij de teleurgestelde, de verlatene. Gekwetst van binnen wil hij toch zijn vreugd bewaren en 't geluk verbeiden. Zijn smart wist hij op een universeel plan te houden. Menschelijke tranen biggelen op die verzen. Buiten dezen cyclus van lijden, vernemen we den zilveren klank van volksliederen en stille vreugden, die ons toerinkelen uit draaiorgels en avondlampen, uit de lente en den zomer, en uit reine vriendschap. De dichter blijkt innerlijk tot rust gekomen, en bezingt met vervoering de goedheid van zuster dood.

11.268 ◆ **Retour parmi les Hommes (IV)** doet ons verblijd omhoog kijken. De dichter wil zich niet meer beklagen, niet langer zich afzonderen, in 't paleis zijner droomen, van de menschen die hem zooveel leed berokkenden. Een groot medelijden met den mensch overrompelt hem. In diepe deernis buigt hij zich neder, als de

barmhartige Samaritaan, en giet olie in de wonden der ongelukkigen. Hij die destijds reeds krachtdadig uitriep :

J'aime d'amour profond tous ceux que l'on méprise,
Les difformes, les gueux, les faibles et les fous,
Ceux dont le corps est las ou dont l'âme est à bout,
Ceux que la vie a prise en haine et martyrise.

vindt zijn schoonste accenten in dien klassieken gedichtencyclus : *Compassions,* waarin hij de miserie-menschen der aarde bezingt. Daarin komt dat aangrijpend smartelijk, rijmloos gedicht voor : — een zuiver juweel — *Main de vieille,*

Cette main de vieille,
Noueuse et tordue,
Cette main qui tremble
D'avoir trop peiné,

Cette main qui fut
Solide et vaillante,
Qui pend, inutile,
Ayant tout donné,

Cette main de vieille
Qui sut, main de mère,
Lisser les cheveux
Des petits enfants.

Cette main d'aïeule
Qui traça du pouce
La petite croix
Sur les fronts penchants,

Elle est toute sèche,
Guenille fripée,
Fruit qu'on jettera
Une ombre de main,

Une ombre sans force,
Un jeu de passé
Froid comme la cendre
Qu'il sera demain,

Cette main de vieille
Rien n'est beau comme elle...

In denzelfden bundel werden opgenomen : *Douze petits Poèmes en l'honneur des Saint; populaires* (*V*) — ook afzonderlijk uitgegeven :
11.269 **Louange des Saints populaires,** geïllustreerd door F. Timmer-
◆ mans — waar Melloy andermaal blijk geeft, één te zijn geworden met zijn volk, één met de menschen, die hij opleidt naar de patroonheiligen, vereerd door de kleine lui in onze streken. Deze naïefroerende gedichten — middeleeuwsche glasramen — vol zon en frischheid, stralen een veel gezonder atmosfeer uit dan de jonge klaagliederen der ziekelijke weemoedsdagen. Melloy wist tijdig de gevaarlijke klippen zijner kunst te omzeilen. Uitgestegen boven zichzelf, gelouterd door 't lijden, keek hij naar de menschen zijn broeders. Met den dag vernieuwde zich zijn inspiratie, die heel de wereld omvat
11.270 in **Enfants de la Terre (IV),** zijn laatste, rijkste, rijpste, gezond-
◆ ste, zonnigste en zuiverste dichtbundel. Een verrukte zang op de heerlijkheid der aarde. Heel de schepping met zon en regen, boomen en bloemen, vuur en water, wordt met Franciskaansche vreugde bezongen. Voor den dichter is de aarde voortaan : un quartier de ciel. Hij loopt niet meer alleen, onder de menschen, pauvre et douleureux. Hij jubelt en leeft en zingt :

Pour moi, le matin dresse un portique de fête
Et déroule à mes pieds des tapis de soleil.

De schoonste vrucht der aarde, 't menschenhart, den mensch, omkranst Melloy met zijn melodieuze zangen. Al 't verdriet en 't gelach, al de verlangens en droomen van ieder menschenhart, gaf hij kleur en klank. De vergeestelijkte mensch, die hij geworden is, waagt voortaan de bergbeklimming aan, naar 't heiligdom der eenzaamheid waar Kristus wacht, en werpt 't verleden door 't venster om een nieuw leven te beginnen :

J'ai plié mon passé comme un poudreux linceul
Tout recommence, neuf, entre vous et moi seul
Vous seul réjouirez le jour que je vais vivre.

Den dichter-priester, die thans op de Thaborheerlijkheid staat van den duur-gekochten zielevrede, roepen we toe met heel ons hart :

Magnificat ! Poète au coeur nouveau
Empare-toi de la terre nouvelle !
Le jour est pur, le monde est beau
La vie est belle !

ANTWERPEN — D. DE PAUW, O. P.

A. — BIOGRAFIE

Camille Melloy, geboren te Melle, 28 Januari 1891, heet eigenlijk Kamiel de Paepe. Deed zijn humaniora te Geeraardsbergen, bij de Paters Jozefieten ; studeerde Wijsbebegeerte en Godgeleerdheid te Leuven. Was brankardier bij het tiende linieregiment onder den oorlog, werd priester gewijd, te Leuven, in 1921. Daar doceerde hij de letterkunde, in 't H. Drievuldigheidskollege (1921-1929). Vanaf 1929 is hij leeraar van Poëzis, in 't kollege te Melle. Hij publiceerde zijn eerste verzen in 1915, zond in 1916 zijn eerste Vlaamsche bijdragen naar Belgische(n) Standaard, Ons Vaderland, enz.... Al schreef hij enkele Vlaamsche verzen in 1914, 1915, 1916 en 1919, toch vond hij meer bijval met zijn Fransche gedichten en artikels, onder den oorlog in « Notre Belgique » opgenomen, onder den deknaam van Théorbe en Joë Moonlight. Zijn letterkundige roeping is ontloken onder den invloed van Pater P. J. P. de Fall, zijn leeraar in Fransche letterkunde, van wien hij eveneens zijn muzikale opleiding ontving. Als student van 16-17 jaar dichtte hij reeds. In 1922 verscheen zijn eerste boek. In 1927 is hij algemeen gekend en gewaardeerd als dichter, en met zijn dichtbundels won hij, in Frankrijk, achtereenvolgens den Claire Virenque-, Artigue- en Edgard Poë-prijs. In België bekroonde hem laatst de Koninklijke Akademie. Van dezen begaafden priester-dichter kregen we reeds een viertal prozawerken, twee kinderboeken en vier dichtbundels. In zijn lade liggen nog verscheidene versche handschriften, die eerlang zullen uitgegeven worden. Franschschrijvend Vlaming is hij niettemin op en top Vlaming en heeft hij de Vlaamsche ziel en schoonheid aan Frankrijk geopenbaard. Vlaanderen hoeft over Melloy niet te blozen. Wellicht verrast hij ons binnenkort met een Vlaamschen roman. God gave 't.

B. — BIBLIOGRAFIE

11.271 **Chansons d'Automne**. Musique de J. van Nuffel. Gand, de Nestel, 1919 — V, †, 81
11.272 **Le beau Réveil**. Essai sur le Renouveau spiritualiste dans les Lettres. Tours, Cattier, 1922 — V, †, 84 : 809
11.273 **Le Soleil sur le Village**. Précédé des **Chansons à mi-voix**. Bruxelles, Jeunesse nouvelle, 1923 — IV, †, 81
11.274 **Vingt-sept petites Élégies**. Lille, Amitié de France et de Flandre, 1927 — IV, †, 81
11.275 **Le Parfum des Buis**. Poèmes. (Prix de littérature spiritualiste 1930) Paris, Perrin, (Edit. de la « Revue des Poètes »), 1929 — IV, †, 81

11.276 **L'Offrande filiale.** Récit. Paris, Bloud & Gay, (Collect. « Ars et Fides »), V, †, 83
11.277 **Zodiaque spirituel.** Réflexions chrétiennes pour les XII Mois de l'Année. Ill. d'E. Biot. Paris, Desclée de Brouwer & Cie, 1930 — IV-V, †, 83.8 : 24
11.278 **Retour parmi les Hommes.** Poèmes. Ouvrage couronné par l'Académie française (Prix Artigue). Paris, Perrin, 1931 — IV, †, 81
11.279 **Le Livre des Fêtes.** Prose. Louvain Rex, 1931 — IV-V, †, 83.8 : 24
11.280 **Le Soleil sur le Village.** Portrait gravé par Alfred Martin. Préface de Victor Kinon. Louvain, Rex, 1932, 2e druk — IV, †, 81 (R. 11.306)
11.281 **Louange des Saints populaires.** Illustrations de Félix Timmermans. Courtrai, Vermaut, 1932 — V, †, 81
11.282 **Enfants de la Terre.** Ouvrage couronné par l'Académie Royale de Belgique (Prix Eugène Schmitz) et par la « Maison de Poésie » (Prix Edgar Poë) — Paris, Bloud & Gay, (Collection « Ars et Fides »), 1933 — IV, †, 81
11.283 **Sur la Terre comme au Ciel.** Illustrations en couleurs de Jeanne Hebbelynck. Paris, Desclée de Brouwer & Cie, 1933 — VIb, †, 83.8 : 92.2 : 087 (R. 11.347)
11.284 **Le Blé, ce beau Trésor.** Album pour Enfants. Images de Georges Frédéric. Paris, Desclée de Brouwer & Cie, 1933 — VIb, †, 83 : 087 (R. 11.346)

VERTALINGEN

11.285 **Tryptique de Noël,** de Félix Timmermans. Première série des chefs-d'oeuvre flamands illustrés par Félix Timmermans (nº 2). Louvain, Rex, 1931 — IV, †, 83.8
11.286 **La Harpe de Saint François,** de Félix Timmermans. (Moet nog verschijnen) — IV, †, 83.9 : 92.2
11.287 **Op Aarde als in den Hemel.** Vert. uit h. Fransch van Camille Melloy. Verlucht door J. Hebbelynck. Brugge, Desclée de Brouwer & Cie, 1933 — VIb, †, 83.8 : 92.2 : 087
11.288 **Korenweelde.** Vert. uit h. Fransch van Camille Melloy. Prenten van G. Frédéric. Brugge, Desclée de Brouwer & Cie, 1933 — VIb, †, 83 : 087

N. B. — Om 'n juist inzicht te krijgen in 't werk van C. Melloy, bevelen wij de nauwgezette studie aan van Marcel Lobet : **Camille Melloy, L'homme, le Poète.** Paris Desclée de Brouwer.

11.289 Gunning J. Hz., J. H., Dr — 92.2 : 269

JOHN HENRY KARDINAAL NEWMAN. Een Boek voor Protestanten en Roomsch-Katholieken.

Kard. Newman

II, P — Een zeer lijvig boek dat men niet leest tusschen veel ander werk heen. Over Newman ten andere schrijft men ook niet vluchtig ; men geeft zich aan dezen modernen kerkvader, zou ik zeggen, met hart en geest en men geraakt er niet los van. Newman is ook voor de protestanten een geweldige aantrekkekingskracht geworden. Dit werk is conscientieus opgemaakt en piëteitsvol geschreven : een studieboek van feiten en voorvallentjes uit Newman's leven, maar niet alleen dat ; tevens een breed opgezet essay om diens verstands- en zieleopgang en diepgang uit te beelden. Soms toch praat schrijver te veel en te lang, zonder de kwestie uit te diepen, altijd blijft hij interessant en daarachter dan kan men iets ontdekken van schrijvers persoonlijke godsdienstige opvattingen en inzichten. Hij ontkent dit ten andere niet, althans in zijn slotwoord laat hij het duidelijk doorschijnen. Evenals Newman is schrijver bekommerd om de eenheid van de Kerk ; maar schrijver komt niet tot hetzelfde besluit als de figuren die hij doorgrondde ; het is o. m. ook verkeerd Newman tot de Roomsch-Katholieke Kerk te doen overgaan uit *een behoefte* om het gezag ; Newman heeft daartoe besloten na grondige studie van het Evangelie en de eerste tijden van de Kerk ; (zonder natuurlijk de werking der genade uit te sluiten). — Hoe veel goeds ook van dit omvangrijke boek kan gezegd, er zijn passages die een katholiek absoluut niet kunnen bevredigen en daarom onderschrijven we ook niet den ondertitel van het werk « een boek voor protestanten en (?) *Roomsch-Katholieken*». De protestanten kunnen er leeren de fair-heid van oordeelen ten opzichte van de katholieken ; de katholieken vinden er niet altijd de objektiviteit of de algeheele juistheid van menig katholiek feit.

Het werk is typografisch wel verzorgd, verlucht met mooie foto's, en voorzien van speciale aanteekeningen en een personenregister. A. NUYENS, O. P,

Nieuws van het Noorderfront

Eigenlijk is dit woord « nieuws » in de gegeven omstandigheden niet heelemaal juist; als eenige aanleiding tot hun bespreking in deze bijdrage geldt het feit dat deze boeken zeer onlangs verschenen zijn, en een bepaald soort lezers, die zich nu reeds ongerust maken over het probleem hoe ze de verveling van hun komende vakantiedagen tot het minimum zullen herleiden, de laatste verschijningen op de boekenmarkt bezig is te doorsnuffelen. Eilaas gaat het op de boekenmarkt als in het bijbelverhaal: als de gasten verzadigd zijn door de veeltallige wintersche publikaties, komt de min goede wijn. Maar ook deze « huishoudkwaliteit » is bestemd om op de tafelen te komen en gebruikt te worden ; ook zijn eerste vereischte is het : wijn te zijn : krachtig, smakelijk, opwekkend, verheugenis schenkend en levenslust. Voor wie dergelijke eischen stelt aan zijn lectuur, heb ik althans één boek als iets moois voor deze vakantie-kroniek bewaard : een nieuwe bundel van den uitstekenden
11.290 verteller **Antoon Coolen : Zegen der Goedheid** (IV). Een
◆ twaalftal vertellingen uit de legenda aurea der vroege middeleeuwen, in den bekenden, ietwat omslachtigen, gevoeligen, tusschen licht-en-schemering-gehouden stijl, waarvan ge, telkens een nieuw boek van dezen auteur verschijnt, gaat vreezen dat ge er ditmaal al te zeer het cliché zult in weervinden, — en die wonder genoeg toch nimmer tot procédé verwordt. Ook hier openbaart zich Coolens' krachtig meesterschap over het Nederlandsch en zijn stijlkracht die hem met een slag tot een der zuiverste Nederlandsche novellisten maakte, waarvan het werk de pikante ingrediënten van de nieuwe psycho-analyse niet noodig heeft om den mensch te openbaren in al z'n wonderbare diepten en hoogten. Het beste in deze legenden is overigens de gave, ik zou haast zeggen opzettelijke menschelijkheid dezer figuren, bij dewelke hun bovennatuurlijke kwaliteiten als heiligen, slechts zijn als een aanvulling van hun menschelijkheid. Niet alleen zijn ze daardoor meer aanvaardbaar geworden, doch ook zelfs als heiligen vollediger. Hierdoor zijn deze verhalen ook uit de proporties gegroeid van de devotielektuur, terwijl de wondere wijding van het kinderlijke en het bereid-zijn tot aanvaarden, dat het eigen is van elk groot middeleeuwsch kunstwerk — denk maar even aan Elckerlick b. v. — hier bewaard bleef. Het is vóór alles Vlaamsch — in Noordneder-

Antoon Coolen

land zegt men : Brabantsch — werk, waarin we gaarne onze eigen geaardheid,onzen zin voor het pittoreske detail, onze sympathie voor het ongewone in het innerlijke en in de uiterlijke verschijning van den mensch weervinden. De legenden van Sint Christofoor en van Sint Joris, den Ridder, van Goar en van Theodotus den heiligen herbergier, winnen het litterair ver van de anderen. Het is mooi werk onder elk oogpunt, waarvan een groote goedheid, een krachtig optimisme en geloof in den mensch uitgaat.

11.291 ◆ Ook de landsche roman van **Alphons Timmermans** : **Onze Lieven Heer z'n Kostgangers (IV)** heeft in sterke mate dit eigen Brabantsche, echter voelbaar meer opzettelijk, en zonder dat dit hier gegroeid is tot een zuivere visie op menschen en dingen. Het verhaal is psychologisch en episch Streuveliaansch ; de kijk op den mensch is van Ernest Claes ; zijn stijl is deze van een aantal beginnelingen in Vlaanderen : aandacht voor het kleine, een zoeken naar het typische, echter zonder dat dit wezenlijk gegroeid is tot literatuur, zooals in dergelijke verhalen bij Jef Simons en Coolen meestal het geval is. Ik vermoed dat dit het eerste werk is van dezen Timmermans ; in dit geval is het niet uitgesloten dat z'n werk tot iets moois groeit ; de teekens die de voorspelling zouden kunnen wettigen dat zijn naam in onze fraaie letteren den klank zal krijgen van zijn Zuidnederlandschen naamgenoot, ontbreken jammer genoeg geheel. En de auteur bedenke dat hier in dit genre reeds zulk uitstekend werk geleverd werd, dat we gaandeweg veeleischend geworden zijn op dit terrein...

Alphons Timmermans

11.292 Van **Jilles Limburg** las ik een vromen roman : **Ruth** (IV* P), tusschen welke titel en de inhoud van dit boek ik vergeefs eenig verband zoek, tenzij het feit dat deze bijbelsche vrouw geldt als het symbool der liefde van schoondochter tot schoonmoeder, als ik het wel voorheb ; op welke stichtelijke paden een der voorkomende vrouwen in dit boek haar gevolgd heeft. Het is eigenlijk wel wat ver gezocht als titel, maar het is geheel in den stijl van het verhaal, dat erg tam en vroom is, hoewel de voorkomende vrome lui en ouderlingen hier tenslotte bijna telkens afschuwelijke hypokrieten en schavuiten zijn, en dit in rechtstreeksche verhouding tot den zalvenden praat dien ze vertellen. Het gaat hier rond den stillen lijdensweg van een vrouw die weinig geluk ondervond in haar huwelijksleven, tot ze tenslotte een mooien levensavond vindt in de genegenheid en trouw van haar schoondochter en diens lateren echtgenoot, die eens haar

verloofde was. Voor hen die iets voelen voor deze soort degelijke, gezellig-ouderwetsche verhalen met de noodige, harmonisch-gedoseerde hoeveelheid deugd en schijnheiligheid, liefde en zwakheid, trouw en schurkerij, wil ik nog vertellen dat dit boek geschreven is in den juisten stijl die door dergelijk onderwerp en door het soort lezeressen welke voor dit soort stichtende lektuur in aanmerking komen, vereischt wordt. Het is een zeer subjektieve waardeering, ik weet het, doch men kan onmogelijk van iemand verlangen dat hij dit soort werken litterair te zeer au sérieux neemt, in het belang van het boek zelf...

11.293 Van **B. Stroman,** die verleden jaar een kroniek in romanvorm schreef van het huidig leven in een moderne city, onder den titel « Stad », las ik een nieuw boek dat ik slechts zeer matig heb kunnen apprecieeren : **René François Aristide N. N. (II-III).** Zijn eerste boek was een sterk stuk proza in den z. g. post-expressionistischen stijl, krachtig, gespannen en vol intens en vibrant leven, en bovendien een stuk waarachtige en soms kostelijke nieuwerwetsche kijk op de realiteit der dingen. Met dit boek heeft de heer Stroman, of de auteur die zich onder dezen naam schuilt, een stuk analytische psychologie getracht te leveren, waarvan ik niet kan getuigen dat het tot een kunstwerk gegroeid is. De zeer gave typeering van René in den aanvang van het boek verloopt spoedig tot een tamelijk duister kompleks van allerlei psychologische uitrafelingen, waarin zoowel het type als de draad der ontwikkeling van het gebeuren spoedig zoek geraken. Tot mijn verontschuldiging voor mijn tekort aan duidelijk inzicht, kan ik laten gelden dat de zielkundige lijn van dit boek den lezer inderdaad voor allerlei problemen stelt, die het niet gemakkelijk is duidelijk te volgen. Ik vermoed dat de éene lezing waarbij ik me wegens omstandigheden moest beperken, niet voldoende waren om het werk volledig te waardeeren ; gaarne ben ik bereid bij een nieuwe lektuur mijn meening over dit boek eventueel te herzien ; de psycho-manie van vele auteurs der laatste jaren, waaraan de heer Stroman blijkbaar niet ontsnapt is, maakt het werk van den recensent, wien het toch in elk geval minder te doen is om een zwaar-op-de-handsch stuk problematiek van een verwarde menschenziel dan om een stuk brandend leven, waarlijk niet lichter. En, met uw welmeenen, heeren auteurs, ten slotte is een roman schrijven minder een kwestie van geestelijke autopsie dan van literatuur. Gaarne getuig ik echter dat dit boek stylistisch hooger staat dan de vier vijfden van wat de Nederlandsche boekenmarkt de laatste jaren produceerde. Maar wie op zoek is naar een verkwikkelijken vakantieroman moet de lektuur ervan liefst onbegonnen laten.

ERNEST VAN DER HALLEN

Uit de katholieke Wereldliteratuur

GIOVANNI PAPINI : De levende Dante

11.294 IV* — Een bloei der rijpheid van den dichter Papini. Een boek
◆ dat het ideaal in zijn soort wezenlijk heel dicht benadert, door de stof, de gedachte en de aantrekkelijkheid. Niemand die Dante-lezer is of hij fronst meermaals zijn wenkbrauwen voor menig punt in verband met Dante's karakter, roeping, religie ; maar, verstaan wij malkaar wel, Papini gaat niet weer eens zwelgen in de z.g. duisterheden, maar doet niets anders dan eens duidelijk uitspreken en onderling verbinden het bij ons vaag blijvend antwoord. Jamaar, dat veronderstelt klaar inzicht in geschiedenis en in de menschelijke en kunstenaarsziel ; en dan is er nog, ja vooral, het gedicht als kunstwerk maar samen als spiegel van den mensch.

Dante

Welnu als historie, heeft dit boek niets minder dan de waarde van een thesis (maar opgelost uit het wetenschappelijk apparaat), die den grond der zaak eindelijk op definitieve wijze blootlegt, nl. Dante's profeetschap in den geest der Spiritueelen (Joachim da Fiore — Veltro) en van het praktisch universeel monarchisme (D X V). Zoo eveneens in psychologie, gaat hij kordaat ter waarheid en dwingt ons de werkelijke samengesteldheid te erkennen, ook van een groote als Dante, uit heel veel echt menschelijks, d. i.... ja, leelijks ! Niet koudweg, weet God ! maar, als de waarheid over iemand die toch geen heilige was. Geloof me vrij dat Papini, bij den maatstaf die hij oplegt, steeds den ongelooflijk-hoogen stand voor oogen houdt, die Dante's genie bekleedt. Maar in de zuivere echtheid van het menschelijke, zooals het was, ligt meer groots dan in een Dante, vastgeklonken in een grootschdoende heroënklasseering. Deze katholieke zielkunde is gezond, grondig, van een ruimen geest die zich rustig en vrij beweegt in het sterk en grootsch geloof. En warm doorvoeld met een hart en een wil, bekommerd om de levenszaak van eenling en maatschappij. Juist dit (en niet schreeuwerigheid of paradoxen, of iets dergelijks) is de actualiteit van dit boek ; een « levende »

Giovanni Papini

Dante, omdat hij geconfronteerd wordt met een levend katholiek geweten, met een levenden mensch en dichter.

Als dichter en schrijver bezorgt Papini hier een niet geringen triomf aan het aristocratisch traditionalisme, waar hij in den grond bij hoort, hij die toch ook een jongere is en blijft. En 't is toch maar iets puiks, niet ?, deze traditioneele opvatting van dichterschap en schrijver, met haar wetten van volheid, harmonie en gracie: zie bv. die mooie doseering van het element fantasie tusschen het betoog ; of de afgerondheid der beschouwingen en de doorloopende hoofdgedachte, alles sterk herinnerend aan klassieke bouwkunst. Van het dichterlijk aanvoelen echter, kan men niets anders zeggen dan : uitgelezen Florentijnsche sobere voornaamheid en gracie. En stijl, kleur en rythmus leunen beslist — en waarom niet ? — aan bij het eeuwig klassiek rythmisch proza, maar a. u. b. niet academisch hoor ! Zuiver de gedachte uitbeeldend, maar dan de gedachte van een dichter. Niet gemakkelijk om te vertalen : de vertaling is goed, behalve misschien de 25 eerste bladzijden.

Dr J. CAEYMAEX, pr.

Een baanbrekend Werk

11.295 De verschijning van het nieuwe boek « Zangvogels » (*) van E. H. Fr. Segers werd door ons met verlangen tegemoet gezien. Wij kenden den schrijver door zijn eersteling : « Vogels uit ons Land » welke vele beloften inhield. Onze verwachting is niet beschaamd geworden.

Het is prettig met E. H. Segers uit wandelen te gaan. In zijn frissche, vlotte taal weet hij ons te interesseeren voor de zwerftochten in de natuur, en meer bijzonder in het zoo vogelrijke Kempenland.

In den vorm van korte schetsjes of verhaaltjes komt elke zangvogel afzonderlijk aan de beurt. De auteur bezit het talent om met enkele vlugge, rake trekjes, het karakteristieke van den zang, het uiterlijk of de gedragingen van

(*) Fr. Segers, pr. : **Zangvogels.** Geïll. — Antwerpen, Standaard, 1934 (22×14) 264 bl. 25 fr.

den vogel te doen uitkomen. Op pittige, geestige manier wordt er verteld van al het schoone dat er buiten op te merken valt en hoe gemakkelijk men het schijnbaar verborgene van het vogelleven te weten komt. Hij bewijst ons dat men, met zijne oogen den kost te geven, plus een beetje opmerkingsgave, al een heel eind in de goede richting komt.

Toch voelen we wel in dit boek dat, al wordt alles op zoo simpele wijze meegedeeld, de schrijver zijn onderwerp volkomen machtig is en al zijne vertellingen op meer diepgaande wetenschappelijke studie berusten. Maar de groote waarde van dit nieuwe boek ligt hem in het feit dat hij de liefde tot de vogels weet op te wekken en aldus de vogelbescherming op praktische wijze weet te dienen. Er is in ons landje op dit gebied nog zooveel te doen.

Onze nabuur Holland kan bogen op een groote schare vogelkenners en vogelminnaars die, door hunne geschriften, ontzaglijk veel gedaan hebben om de goede zaak te dienen ; vanaf den pionier, den nooit volprezen Jac. P. Thijsse, tot Wigman, Ds de Stoppelaar, Strybos en zoovele anderen.

E. H. Segers is, bij mijn weten, de eerste, althans voor het Vlaamsche land, die de voetstappen dezer vogelvrienden volgt, en hij doet het op uitstekende wijze.

Wij verwachten van hem nog veel op dit gebied.

Intusschen zou ik wenschen dat dit werkje, b.v. als prijsboek in de handen van vele schoolkinderen kwam. De zaak der zoo noodige vogelbescherming ware er uitmuntend door gebaat.

JAN JACOBS, architect

Van Menschen en Boeken

Provinciale onderscheidingen :

In zitting van 13n dezer heeft de bestendige Deputatie van den Provincieraad van Antwerpen, op verslag der Commissie voor Openbare Boekerijen en Vlaamsche Letterkunde, voor 1934, volgende premiën toegekend voor werken gedurende het driejarig tijdvak 1931-1933 verschenen :

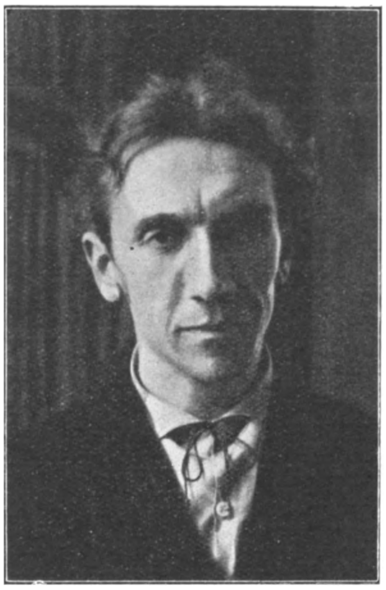

Anton Van de Velde

1. 1250 fr. aan den schrijver van het beste letterkundig werk, zonder onderscheid van aard, den heer Alfons de Ridder te Antwerpen (schuilnaam W. Elsschot) voor zijn werk **Kaas**.

2. 1000 fr. aan den schrijver van het beste kinderboek : den heer A. Van de Velde te Antwerpen, voor zijn werk **Knagelijn**.

3. Aan den heer P. Heyns te Herentals, den schrijver van een verdienstelijk eerste werk : 500 fr., voor zijn verhaal **Armoede**.

4. Voor uitgaaf van een verdienstelijk handschrift : 500 fr., aan den heer Fr. Dirickx te Hever (Brabant) voor zijn novellenbundel : **Het Traliehok**.

Frans Dirickx

5. Voor gezamenlijken letterkundigen arbeid : 1250 fr. aan Mej. Louiza Duykers te Antwerpen, bij gelegenheid van haar 60n verjaardag.

Pol Heyns

Boekengids houdt er aan al de bekroonden, inzonderheid zijn gewaardeerden mederedacteur Anton van de Velde en Juff. L. Duykers, de sympathieke schrijfster van zooveel mooie, gezonde romans, om deze ruimverdiende onderscheiding van harte geluk te wenschen.

Huldiging W. E. H. Jan Hammenecker : Met half-Oogst zal te Westrode (Brabant) een grafkapel worden ingehuldigd op het graf van priesterdichter Jan Hammenecker. In aansluiting met deze hulde, zal door « Vlaamsche Boekcentrale » een « Bloemlezing uit zijn Werk » worden uitgegeven, waaraan typografisch bizondere zorg zal worden besteed. Deze uitgave moge het hare bijdragen om de nagedachtenis v. W. E. H. J. Hammenecker in hooge eere te houden. Aan de bibliothecarissen ons te helpen deze uitgave bij hun lezerspubliek te verspreiden.

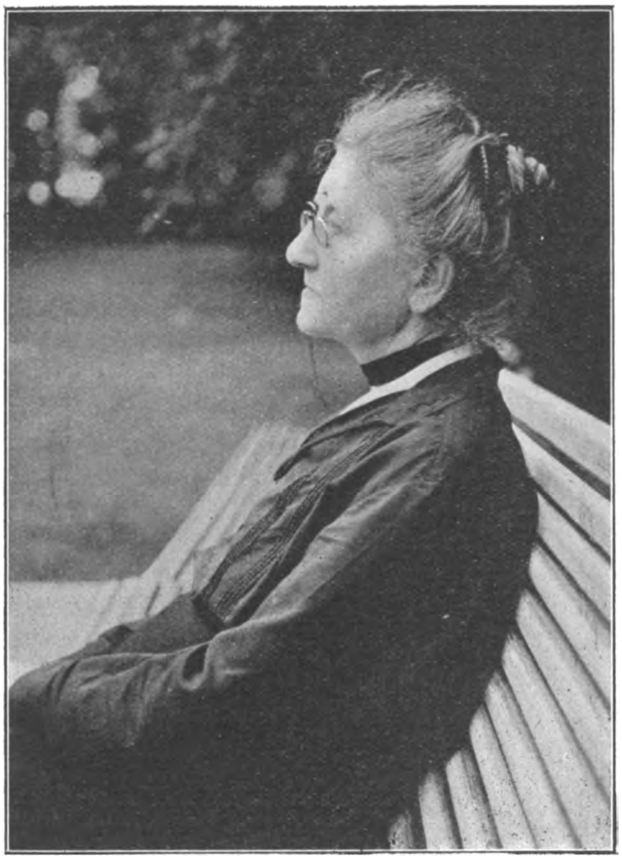

Louisa Duykers

Met genoegen kunnen wij meedeelen dat het Duitsche werk : « **Morgen werd' ich 21** » van Dr Elisabeth Schneider, dat zoo uitzonderlijk gunstig werd besproken in vorig nummer van « Boekengids », eerlang in het Nederlandsch zal verschijnen bij « Vlaamsche Boekcentrale ». De vertaling wordt bezorgd door onzen medewerker Paul Hardy, zoodat ook de degelijkheid der overzetting gewaarborgd is. Een uitgave die door onze lezers, vooral deze die iets te maken hebben met jeugdactie en -opvoeding, gretig zal worden te gemoet gezien.

In Noord-Nederland werd verleden maand een **Frederik van Eeden**-genootschap opgericht, met het doel het werk van dezen auteur te doen voortleven als een getuigenis voor de volgende generaties van van Eeden's kultuurarbeid. Het v. E.-genootschap stelt zich voor tweemaal per jaar een bijeenkomst te beleggen, bij welke gelegenheid zijn werk zal belicht worden ; een gedenkteeken op te richten, een jaarboek met publikaties van en over v. E. uit te geven en een van Eeden-muzeum in te richten. Het lidmaatschap tot de Vereeniging bedraagt 5 gulden, die desnoods kunnen verlaagd worden tot 2,50 of zelfs tot 1 gulden, terwijl de donateurs minstens 25 gulden 's jaars bijdragen. Het adres van den sekretaris is : Beethovenstraat, 158, A'dam-Zuid.

Frederik van Eeden

De Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden benoemde enkele nieuwe leden voor Vlaanderen : Eugeen de Bock, Maurits Roelants en Lode Zielens. Tegelijk werden de gewone jaarlijksche prijzen toegekend aan de volgende letterkundigen : de Prijs van Meesterschap, groot 1000 gulden, aan **Henriette Roland Holst-van der Schalk**, bij wijze van bekroning van haar levenswerk in z'n geheel ; de prijs van aanmoediging, de C. W.van der Hoogtprijs, groot 1000 gulden, aan den dichter **J. Slauerhoff**, voor zijn onlangs verschenen bundel « Soleares » ; de Meiprijs, groot 1000 gulden, werd ditmaal voor het laatst, toegekend aan A. den Doolaard en Jan Engelman ; aan den eerste (A. den Doolaard, is de pseudoniem van C. Spoelstra) werden 500 fl. toegekend voor zijn roman « De Herberg met het Hoefijzer », en aan Jan Engelman evenveel voor zijn bundel gedichten « Tuin van Eros ». Met uitzondering van dezen laatste, die wegens zijn « breed » standpunt tegenover het werk der vrijdenkende jongeren sedert lang « aanvaard » werd, kwam geen enkel katholieke jongere in aanmerking ; hierin handhaaft de Mij. v. Ned. Letterkunde overigens haar oud standpunt.

Alf. de Ridder

Het gemeentebestuur van Antwerpen heeft besloten aan een der straten den naam te geven der verleden jaar gestorven Antwerpsche dichteres **Alice Nahon**.

Hilaire Belloc en Chesterton werden omwille van hun verdiensten als katholieke letterkundigen, door den Paus in den kerkelijken adelstand verheven ; behalve hun romans, kwamen de historische werken van Belloc en de apologetische boeken van Chesterton hierbij vooral in aanmerking.

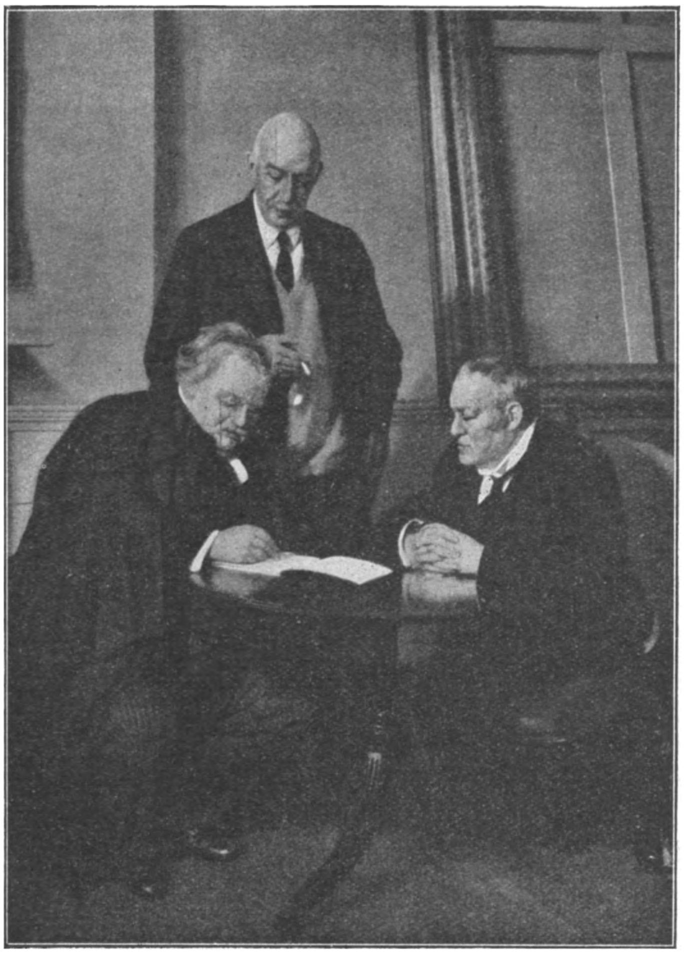

G. K. Chesterton Maurice Baring Hilaire Belloc

Dr Franz Duelberg overleed begin Juni te Berlijn ; behalve als dramaticus en kunsthistoricus was Dr Duelberg hier vooral bekend als vertaler van een aantal Nederlandsche werken ; hij schreef eveneens een reeks merkwaardige boeken over de Noord- en Zuidnederlandsche schilderschool.

In plaats van den onlangs overleden historicus de la Gorce, werd **Hertog Maurice de Broglie** aangesteld als lid der Académie Française. De zetel van abbé Brémond blijft nog steeds onbezet, daar geen enkel kandidaat de vereischte meerderheid van stemmen behaalde.

I. - Wijsbegeerte en Zedenleer

11.296 Cunow, Heinrich 3 : 17

LIEFDE EN HUWELIJK IN HET LEVEN DER VOLKEREN. *Vert. dr G. H. Priem.* — *A'dam, Arbeiderspers* (*Nieuwe Internationale Bibliotheek, dl* 2), 1932 (20 × 15) 241 *blz. fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,75

I³, N — De strekking van dit boek is blijkbaar de « vrije liefde » te verheerlijken. Het bekampt feitelijk de stelling, dat het monogamisch gezin de oudste en natuurlijkste vereeniging, de oervorm van alle ander maatschappelijk samenleven is. Op een alles behalve wetenschappelijke wijze wordt dit doorgevoerd, ofschoon op het eerste zicht het werk streng zakelijk voorkomt. Schrijver bekent dat Bachofen, Morgan en anderen, gewaagde gevolgtrekkingen maakten. Doch aan weerlegging daarvan gunt hij tijd noch plaats : de uiteenzetting sluit met de studie van Grosse (1896), zoodat wij geen woord te hooren krijgen over de jongere werken der kultuur-historische school (P. P. Schmidt, Schebesta, enz.), noch over de verslagen voorgelegd op de vijfde « Semaine d'ethnologie religieuse » (Luxemburg, 1929). Die bevindingen hadden tot andere besluiten, b. v. over de monogamie der Pygmeën, genoopt, en daarom... was het gemakkelijker er over te zwijgen. Als men zoo maar « kiezen » mag tusschen teksten en feiten, ware het heusch niet moeilijk een schets op te maken, die juist het tegenovergestelde zou... bewijzen (?!) van hetgeen hier bedoeld is.
Ook wie niets afweet van ethnologie, moet green bril opzetten om 's schrijvers eenzijdigheid en strekking op te merken. Blz. 209 vlg. is er van het christelijk huwelijk sprake op valsche en onhebbelijke wijze ; blz. 240 wordt de echtscheiding als van-zelf-sprekend voorgesteld. Streng voorbehouden, ook om de onzedige teekeningen. J. SALSMANS, S. I.

11.297 de Raeymaeker, L., Dr 11

◆ ONTOLOGIE. Algemeene Metaphysica. — *Antwerpen, Standaard,* (*Philosophische bibliotheek*) 1933, (22 × 17) 298 *blz.* 28 *fr.*

IV* — « We hebben het beproefd, zegt schrijver in zijn voorwoord, een systematische uit-» eenzetting te geven der Algemeene Metaphysica volgens de Thomistische hoofdstellingen, » en rekening houdende met de in de moderne en hedendaagsche philosophie ontstane pro-» blema's. » Die proeve is ten volle geslaagd. Want E. H. de Raeymaeker heeft zich niet tevreden gesteld met in het Nederlandsch over te brengen wat in de beste Latijnsche, Fransche en Duitsche handboeken is bevat. Een enkele blik op de inhoudstafel volstaat reeds om ons daarvan te overtuigen. Nergens b.v. heb ik een zoo prachtig-logische indeeling gevonden zooals hier wordt voorgestaan : namelijk in wezenssynthese, wezensstructuur en wezenssamenhang. En in geen enkel ander manuale wordt, bij mijn weten althans, het modern gephilosofeer van zoo dichtbij beschouwd. Voorts wordt hier, over heel de lijn, klaar en duidelijk het zuivere thomisme uiteengezet en verdedigd. Toch zal er op sommige problemen dieper moeten worden ingegaan, indien de scolastische wijsgeeren het verwijt willen ontgaan van te goochelen met woorden. Eén of twee voorbeelden maar. Op blz. 102 vraagt schrijver zich af : *Wat is bestaan.* En het antwoord ? Alles wordt afgedaan in *één* paragraaf en het komt hier op neer, dat het bestaan de grond is van alle volmaaktheid en als zoodanig geen verderen grond heeft. Dat is toch werkelijk al te weinig. Verder zouden wij willen vragen hoe schrijver zich het verband tusschen wezensorde en kenorde denkt, en waarop hij steunt om uit het abstrakt beginsel dat de « reden van volmaaktheid als zoodanig geen reden van zelfbeperking insluit » af te leiden dat de grond dezer beperking *innerlijk* moet wezen. Ik ben het heelemaal eens met hem dat er een reëel onderscheid dient aangenomen tusschen bestaan en wezenheid, maar de kracht der aangehaalde gronden zie ik niet in. Ook wil het mij toeschijnen dat hij sommige opwerpingen van de Suareziane niet juist gevat heeft. Niemand vraagt zich af : « Hoe zou deze *logische* oneindigheid (van het abstrakt wezensconcept) in *werkelijkheid* door de essentie beperkt worden » (blz. 110).

Prof. de Raeymaeker

Hier houd ik op. Want anders zou men nog den indruk krijgen dat er, in tegenstelling met wat ik hooger op schreef, veel, heel veel op dit boek valt aan te merken.En zoo'n indruk mag hier niet gewekt : het zou onrechtvaardig zijn. Want ik herhaal het : wij hebben hier te doen

met een uitstekend handboek, dat, thomistisch in zijn grondstelling en modern in zijn uitwerking, de meeste andere ontologieën ver achter zich laat. H. THIELEMANS, S. J.

11.298 de Raeymaeker, L., Dr 1

◆ INLEIDING TOT DE WIJSBEGEERTE EN TOT HET THOMISME. — *Mechelen, Het Kompas, (Wetenschappelijke Bibliotheek)* 1934, (21 × 13) 271 *blz.* 18 *fr.*; *geb.* 26 *fr.*

IV* — Van dit boek, dat, zoo ik me niet vergis, als nummer één verschijnt in de « Wetenschappelijke bibliotheek » kan ik niets dan goed zeggen. Veel zorg werd er besteed zoowel aan den inhoud als aan den vorm. Schrijver en uitgever halen dan ook alle eer van hun werk. Met meer dan gewone klaarheid worden, in het eerste deel, de verschillende philosophische systemen uiteengezet, van af de Grieksche oudheid tot en met de phaenomenologie en de laatste realistische stroomingen (blz. 13-134) Dan volgen, als besluit dezer historische beschouwingen, twee hoofdstukken, het een van 10 en het ander van 2 bladzijden, waarin de bepaling en de indeeling der wijsbegeerte worden vastgelegd. Dat eerste deel krijgt dan als slot een hoofstuk met praktische inlichtingen, (feitelijk een min of meer kritische bibliographie blz. 149-166). Het tweede deel is een inleiding tot het thomisme. Wij krijgen hier dan ook een beknopte geschiedenis der thomistische wijsbegeerte : haar opkomst, haar bloei, haar ondergang en haar weergeboorte, worden beurtelings behandeld.
Ik herhaal het : hier werd fijn en degelijk werk geleverd. Maar met de opvatting zelf van zulk een inleiding kan ik niet akkoord gaan. Want, wat kunnen beginnelingen uit zoo'n beknopte voorstelling van tientallen systemen mededragen ? Ik meen te mogen antwoorden : valsche en verwarde gedachten. Want een résumé, het moge nog zoo juist en getrouw zijn, heeft ten slotte toch enkel beteekenis voor hen die heel het systeem reeds hebben begrepen. Mijn dunkens is er maar één weg om een goede Inleiding op de wijsbegeerte te schrijven, en dat is de problematiek van wat men persoonlijk reeds weet wijsbegeerte te zijn, door den beginneling te doen aanvoelen en beleven in de mate van het mogelijke. Prof. Dr de Bruyne is in de laatste bladzijden van zijn « Inleiding » dien weg ingeslagen (blz. 205-217). Het moet mogelijk zijn, die richting verderop en in bizonderheden te vervolgen.
H. THIELEMANS, S. J.

2. - GODSDIENST

11.299 Crols, Frans, pr. 85 : 24

◆ KINDEREN VAN ÉÉN VADER. Radio-Causeries over « Het Gebed des Heeren ». — *Averbode, Abdij,* 1934 (19 × 12) 69 *blz.* 4,50 fr.

V— Zeer weinige, onder onze gekende kanselredenaars, gelukken in de godsdienstige radiopraatjes. Omdat zij in 't studio staan als op 'n kansel ; omdat zij van de radio-luisteraars evenveel eischen als van 't publiek onzer kerken ; omdat hun stem vaak gemaakt, onnatuurlijk, valsch klinkt. Ik ben de meening toegedaan dat kanselwelsprekendheid verschilt van radio-welsprekendheid. In Vlaanderen hebben wij daar nog te weinig, of heelemaal niet op gelet. Rector Crols heeft dit verschil fijn aangevoeld. Zijn radio-causeries vonden daarom ook overal een verrassenden bijval. Hij trof, van meet af, den juisten spreektoon ; zijn priesterwoord klinkt ongekunsteld, natuur-spontaan, vriendelijk-gezellig, vraagt geen inspanning, dwingt de lachende en pratende menschen in hun huiskamers te luisteren, brengt bij zieken troost en opbeuring, draagt licht en leiding naar zoekers. In zijn soort is Rector Crols een zeer gegeerd radio-predikant. Wat zullen velen zich verheugen, zijn woord nog eens langzaam te kunnen herkauwen, dank zij de publikatie dezer causeries, die in de ziel der luisteraars zoo veel goed hebben gesticht. Mij troffen geweldig de onderhoudjes over de vierde en vijfde vraag van het Onze Vader : twee voordeelen van radio-welsprekendheid. Mocht Rector Crols nog veelvuldig optreden voor zijn onzichtbare toehoorders, die gretig geworden zijn op zijn eenvoudig, hartelijk, broederlijk priesterwoord. D. DE PAUW, O. P.

11.300 de Hovre Frans, Dr, 26 : 37 : 29

◆ 'T KATHOLICISME. Zijn Paedagogen. Zijn Paedagogiek. — *Brussel, Standaard-Boekhandel ; 's Bosch, Malmberg,* 1930 (25 × 16) 488 *blz.* 48 *fr.*

IV-V — Een boek van blijvende waarde. Op 't gebied van de katholieke pædagogiek spreekt Dr de Hovre het meest gezaghebbend woord in Vlaanderen. Dit lijvig werk handelt om de beurt over : 1. — Het organisch verband tusschen levensbeschouwing en opvoedingsleer. Schrijver is ingewijd als niet een in de menigvuldige moderne pædagogische stroomingen. Met diep

wijsgeerig inzicht toont hij de wijsgeerige bedding aan die oorsprong en leiding geeft aan elk opvoedingssysteem. 2.— De hoofdlijnen der katholieke levensbeschouwing. Geen algeheele wijsgeerige uiteenzetting, geen theologisch tractaat, maar een apologie der katholieke levensbeschouwing ten overstaan van de moderne levensbeschouwingen. Eigenlijk is dit een inleiding tot de katholieke paedagogiek en prachtig slaagt schrijver erin het universeele van het katholicisme te doen vatten tegenover de eenzijdigheid der moderne levensbeschouwingen. Een voor ons bemoedigende studie ; want we leeren hier bevroeden den rijkdom onzer levensopvatting, die toelaat al het goede van niet-katholieke systemen te vereenigen. 3. — Typische katholieke paedagogen van onzen tijd. En typisch zijn ze inderdaad : Mgr Spalding, de Amerikaan ; Kard. Newman, de Engelschman ; Mgr Dupanloup, de Franschman ; Mgr Mercier, de Belg ; Otto Willman, de Duitscher. Een sterk boeiende lezing. 4. — De hoofdlijnen der katholieke opvoedingstheorie. Het besluit zijner breed-opgevatte studie.

Frans de Hovre

Een keurwerk. Eén schaduw : taal en stijl. Van gezaghebbende zijde werd gewezen op jammerlijke tekorten en slordigheid. Hij passe het schoentje aan. Wij wenschen dat een volgende uitgave — die heel zeker spoedig volgen zal — in keuriger Nederlandsch de wereld in en rondgaan moge. A. VAN DEN DRIES, PR.

3. - Sociale Wetenschappen, Opvoeding, Vrouwenbeweging

11.301 van Lennep, R., Adv. 33

DE WERKLOOZENVERZEKERING IN BELGIE. Inleidende Beschouwingen. — *Antwerpen, De Sikkel, (Uitg. Vlaamsche Rechtsk. Bibliotheek),* 1933 (23 × 15) 116 *blz.* 30 *fr.*

V* — In zijne *Inleiding* zegt de Schrijver ons van welken aard zijne studie is : hij zal « het vraagstuk in zijn geheel beschouwen.

« Deze studie beoogt een onderzoek naar het wezen en de werking van de verzekering tegen werkloosheid in België. Ze vangt aan met een ontleding van het wezen en de oorzaken der werkloosheid... Daarna komen een analyse van het princiep der verzekering, de sociale, politieke, economische, juridische beteekenis der verzekering, het verband tusschen verzekering en onderstand of het sparen, en ten slotte het vraagstuk der vrije of verplichte verzekering ».

Hierop volgt een « geschiedkundig overzicht », dat evenwel niet verder gaat dan de wapenstilstand, omdat « de latere geschiedenis der verzekering impliciet gegeven wordt in de studie der staatstusschenkomst die na den oorlog overwegend werd.

» In een laatste deel worden de bestanddeelen van het verzekeringsstelsel... nauwkeurig onderzocht en hun ontwikkelingsgang nagegaan.

» Het beoordeelingsstandpunt dat we aannemen is er een van critische beschouwing der principes ».

Geeft de schrijver ons hetgeen hij belooft ? Het spijt ons te moeten zeggen dat hij het, ons inziens, slechts onvolmaakt doet : zijn critische beschouwingen zijn meermalen te beknopt en wel eens wat weifelend, maar vooral hij schijnt het feit onopgemerkt te laten dat het verzekeringsstelsel — met toeslagen van de openbare macht — geleidelijk overging in een staatssteun, uit oorzaak van de uitputting der kassen door de bijdragen der verzekerden gevoed. Die verandering is nochtans van kapitaal belang bij een « critische beschouwing der principes » in een rechtskundige studie. Wij hadden ook een meer methodische uiteenzetting verlangd van de verschillende instellingen, waardoor de verzekerde werklooze gesteund wordt. Dr K. DU BOIS, S. J.

5. - Wetenschappen

11.302 Bürgel, Bruno H. 52 : 11

DE WERELDBESCHOUWING VAN DEN MODERNEN MENSCH. Het Heelal, de Mensch, des Levens Zin. *Vert. dr Mr H. P. L. Wiessing — Utrecht, Erven J. Bijleveld,* 1933 (23 × 15) 198 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,90

II, L — Zoo'n inwijding in het heerlijke, wonderbare en grootsche van het heelal, wanneer zij duidelijk en aantrekkelijk geschreven is, biedt steeds buitengewone bekoorlijkheid. Aan meer bevoegden de juistheid der stellingen na te gaan : op wijsgeerig gebied echter is het oordeel gauw geveld, daar de schrijver op dit stuk maar eenvoudig verklaart, iets wat wijsbegeerte heet, niet te kennen. Ten slotte bezitten wij in dat ander, uitstekend, katholiek werk : « God, Mensch, Techniek, Wetenschap » van Ing. E. H. M. Beekman, al het goede dat hier te vinden is, en dit veel sterker en treffender, echter minder toegankelijk voor ieder lezer. D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

11.303 Segers, Frans, pr. 59 : 83.8

◆ ZANGVOGELS. *Geill. — Antwerpen, Standaard,* 1934, (22 × 14) 264 *blz.* 25 *fr.*
V — Zie bespreking hiervan vooraan, in artikel « Een baanbrekend Werk » onder nr. 11.295.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

11.304 Baldwins, Bruno 82

◆ ONDER WOLK EN ZON. — *Tongerloo, St Norbertus-Boekhandel,* 1933, (21 × 15) 45 *blz.* 10 *fr.*
V, † — Mooie uitgave, doch mooie gedichten ? Al te vaak wordt een mooi vers verdrongen door onbeholpen strophen. Ik geloof den dichter waar hij schrijft : « te vroeg nog zingen vogels in mijn hart » — en wacht geduldig op zijn lente. JOZ. DE VOGHT, PR.

11.305 de Craene, B. 81

◆ UIT 'T LEYE-LISCH. Gegroeid te Leerne '32-33. — *Tongerloo, St Norbertus-Boekhandel,* 1933 (25 × 19) 101 *blz.* 25 *fr.*
IV — Weerom een werk van den vruchtbaren schrijver B. de Craene. Ditmaal een bundel gedichten in vrije versmaat. In vier deelen : uit 't schoone van mijn tuin — uit 't schoone van mijn gedacht — uit 't schoone boek — voor 't schoone kind. B. de Craene heeft frissche gedachten, eigen visie over de dingen, en verwoordt ze in oorspronkelijke en meestal mooie beelden. De best geslaagde brokken liggen in het tweede en derde deel. Wel zal men betreuren dat de schrijver de momentopnamen van zijn dichterlijke bevlieging, niet altijd nadien aan een strenger retouche onderwerpt, al biedt dit dan ook het voordeel dat men hem beter kan aanvoelen. Mooi uitgegeven, met een lieve bandversiering door E. Zr M. Chrysostoma. JOZ. DE VOGHT, PR.

11.306 Melloy, Camille 81

◆ LE SOLEIL SUR LE VILLAGE. *Met een portret. — Leuven, Rex,* 1932, 2e *druk* (18 × 18) 190 *blz.*
IV — Een heruitgave — voorafgegaan van een vleiende inleiding van Victor Kinon — van Melloy's eersteling, pleit voor het kunstgehalte dezer verzen. Onbeholpenheden en vreemde invloeden loopen er doorheen. Maar de jonge dichter gaf, als beginneling, meer dan beloften. Verwonderd luisterde men toe. De verzen ontroerden door hun zachte muzikaliteit en hun frissche kleuren. 'n Lijdend menschenhart schreit er binnen in. Tot iets ziekelijks had dit kunnen ontaarden. Maar de priester-dichter aanvaardt 't lijden uit Gods handen en zóó wordt dit lijden levensbrood. Met teedere, weemoedige woorden vertolkt hij, in mineurtoon, de gevoelens en verlangens van zijn getourmenteerd en kwetsbaar jong gemoed. Gelukkig ontdekte hij 't zonnige geboortedorp. Daar keek hij met kinderoogen naar de schoonheid der aarde en het licht der witte Hostie. Deze gedichtenbundel, vol droom en weemoed, met hier en daar wat zon en vreugde, bezit de frischheid van 'n meimorgen en de helderheid van 'n bergbeek. D. DE PAUW, O. P.

82. TOONEELLITERATUUR

11.307 Boon, Jozef, C. SS. R. 81 : 82 : 396

◆ AAN ONS DE ZEE ! Spreekkoor voor de katholieke Meisjes der Vlaamsche Kust. *Geill. met* 3 *platen. — Kortrijk, Steenlandt,* 1934 (23 × 16) 21 *blz.* 5 *fr.*
V, M — De bouw is zeer eenvoudig : een noodklacht, een gebed om hulp tot O. L. V., een

Jozef Boon, C. SS. R.

dringende wekroep tot de witte meisjes om mee te werken aan de verzedelijking van het strandleven.
Ook de vorm is zeer eenvoudig gehouden, zoowel voor het vers als voor het beeld. Het is opvallend sober, zoodat we P. Boon van harte geluk mogen wenschen. Immers door die eigenschappen wint de tekst aan bevattelijkheid en aan direktheid. Het wordt een mooie tekst.
Want ook de verklanking is, voor rhythme en volume, sober ja, maar toch warm-rijk.
Het geheel gaat, reeds bij een eerste lezing, zoo meteen leven, zoodat het werkelijk tot spreek- en bewegingskoor uitgroeit.

AL. DE MAEYER, PR.

11.308 Broekema, H. **82**

DE AFVALLIGE. Tooneelspel in drie Bedrijven. — *Groningen, J. D. Dijk* (19 × 13 96 *blz.* *fl.* 2

II, P — 'n Jodenjongen, maar die er zelf geen bepaalden godsdienst op nahoudt, wil met 'n christenmeisje trouwen. Aan Joodsche zijde krijgen we stormweer dat na voltrokken huwelijk relatief gauw gaat luwen.
Noteer dat het niet gaat om 'n Roomsch meisje. Toch is het 'n pleidooi voor 'n gemengd huwelijk, en komende van iemand die geen bepaalde godsdienstige overtuiging aankleeft, is het des te zwakker. Onze katholieke levensvisie keurt gemengde huwelijken, en met deze, onderhavig tooneelspel af. Als litterair product beschouwd is het trouwens maar 'n lijmerig fabrikaat. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.309 de Boer, P. **82**

HET GELUKSKIND. Vroolijk Spel in 2 Bedrijven (naar een bekend Sprookje). —*Zwolle, H. H. Kok Bzn,* (21 × 13) 42 *blz.* *fl.* 0,95

V-VI — Het sprookje van den slapeloozen koning, die dan pas rusten zal als hij 't hemd zal hebben aangetrokken van 'n gelukkig mensch. En wanneer men eindelijk den gelukkigaard vindt, blijkt de kerel geen hemd om 't lijf te hebben.— 'n Levendig spelletje, actueel behandeld en met 'n tikje stout sarcasme. Goed. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.310 de Ghelderode, M. **82 : 92.2**

◆ GODELIEVE. *Vert. uit h. Fransch dr J. Contrijn — Antwerpen, De Oogst,* 1934 (22 × 15) 76 *blz.* 17 *fr.*

IV — Eindelijk weer een goed werk van de Ghelderode, niet gewild en wild excentriek maar beheerscht typisch de Ghelderodesch. Het procédé ? Gemorderniseerd middeleeuwsch : tafereelenbouw met voor- en naspel, met voorlezer en duivel, naast een soort van surrealisme in de uitbeelding der personages, hoofdzakelijk in *Frida,* de schoonmoeder van Godelieve, die met wellust en razernij, wetens en willens haar laffen zoon, Bertolf van Gistel, in het verderf stort uit haat voor zijn jonge, heilige vrouw ; en in *Godelieve,* op de spits gedreven beeld van menschelijk plichtgevoel uit liefde tot God. Deze twee bóven en ónder het menschelijke gehouden personages, vormen een schril contrast waarop het stuk rust : hemel tegenover hel, een en ander in den juisten toon en vol leven uitgewerkt. De tafereelen zijn in traditioneel naast Cocteauiaansch tooneelrealisme geschreven en gebouwd. Aan dit mysteriespel Godelieve moeten onze beste liefhebbersgezelschappen eens hun krachten meten. Het is de moeite waard. Contrijn leverde een verzorgde vertaling. Dr C. GODELAINE

11.311 de Nolf, Aug., C. SS. R. **82.9**

◆ REDDER VAN HET VOLK. Hoe de H. Alfonsus de Liguori eerst de Congregatie der Redemptoristen ten prijze van veel Last stichtte in 1732. — *Leuven, St Alfonsusboekhandel,* 1933 (18 × 13) 89 *blz.* 10 *fr.*

V — Enkele episoden uit het leven van Sint Alfons, stichter der Redemptoristen. Nu weet ik zeer goed dat zoo'n ding met de beste bedoeling wordt geschreven. Nevens de goeie bedoeling is er werkelijk niets goeds aan. Van tooneeltechniek geen spoor... De dialoog is vervelend maakwerk en de taal is voorbeeldig stroef. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.312 Hens, Leo **82.3**

BROOD ! Spel van Rijkdom en Ellende, in twee Bedrijven. — *Antwerpen, J. Janssens,* 1934 (19 × 13) 32 *blz.* 10 *fr.*

IV — Op stuk van tooneelkunst heeft dit werkje vooral van zijn waarde verloren doordien al te lang in het artificieel kluchtige werd gehouden,wat reeds wezenlijk schrijnend humoristisch had kunnen zijn. Daardoor zijn we niet voldoende voorbereid om den tragischen inslag dadelijk in zijn volheid en diepte te ondergaan. Toch heeft dit stukje tooneelkundig — minder letterkundig want te stroef en te onbeholpen bewoord — heelwat verdiensten. Er is o. m. gelegenheid te over tot zeer afwisselend en typeerend spel, spel dat, waar het gedragen zal worden door een bezetting van eersten rang, met den alhoewel primairen tekst, een indruk zal wekken en nalaten, die maar zelden door grootscher opgezet en literair knapper werk wordt bereikt. Wat de beteekenis van dit bescheiden werkje nog verhoogt, is het documentaire ervan : uit een nota van den schrijver blijkt dat de maatschappelijke wantoestand, hier aan de kaak gesteld, ingegeven werd door bestaande feiten en bewaarde documenten. De fabel is deze : om aan Mevrouwtje toe te laten, ook in crisistijd, te schitteren in schouwburg en club, worden door haar lummeligen man, fabriekbestuurder, een tiental werklieden op de meest cynische wijze ontslagen en gebroodroofd. Ook de strekking is uitstekend, al wordt ze al te brutaal verdedigd. Dr C. GODELAINE

11.313 Prims, Floris, pr. 82

◆ VIJF SPELEN VAN ZINNEN : HET DOOPSEL VAN ELKERLIK, ELKERLIK, FEMINA, RUTH, VIATICUM. Naar oud model bewerkt. — *Leuven, St Alfonsusdrukkerij*, 1934 (22 × 16) 211 *blz.* 20 *fr*

V—De reeds spreekwoordelijk geworden werklust van den bekenden Antwerpschen archivaris, Eerw. H. Fl. Prims, laat zich niet slechts gelden op het gebied van de geschiedenis maar ook op dat van het apostolaat door het tooneel. Zoopas zijn gebundeld verschenen, zijn 5 *Spelen van Zinnen*, in Nederland reeds herhaaldelijk opgevoerd en vrij gunstig beoordeeld. Dit onthaal verwondert ons niet vanwege de critiek die zich weet te stellen op het standpunt door den auteur uitdrukkelijk ingenomen in het voorwoord : « Al deze stukken zijn onderrichtend, stichtend en naar we verhopen begeesterend voor het goede ». Het is verdiend en, zooals uit wat volgt zal blijken, we treden het bij. Het eerste, *Het Doopsel van Elkerlik*, is oorspronkelijk werk : vóór den zoendood van Christus en de instelling der genadeschenkende sacramenten, staat de hel onthutst te kijken. Ze zal het echter niet opgeven en nieuwe listen bedenken om den geregenereerden mensch (Elkerlik) den weg naar den hemel te verleenen. — De tekst is gesteld in Alexandrijnen; wil geen letterkunde, geen poëzie zijn, maar is het alvast in het 3e bedr., tooneel Nicodemus-Elkerlik, waar de vurige apostelgeest door het woord gaat varen en het doet zinderen. Tooneel is dit spel slechts in den zin van « vertooning », niet van « handeling ». Het tweede, *De Spiegel der Zaligheid van Elkerlik*, is een aan onzen tijd aangepaste uitwerking van het beroemde M. E.-spel. Moderniseeren beteekende hier bevattelijker maken naar taal en gedachte. Ik verkies, in dezen, de tooneelverwerking van H. van Overbeke, waar het behoud van het archaïsche en artistieke van den ouden tekst werd vooropgesteld. Aanvulling en te ver doorgevoerde taalverjonging blijken schadelijk en nutteloos. Het derde, *Femina*, is het vorige voor vrouwentooneel geschreven. We schatten hier naar waarde de goedbedoelde vondst en... leggen ons verder neer bij het opzet van den schrijver : « Onze Elkerlik en onze Femina zijn er om de gedachte door het spel, niet om het spel, om de kunst of om de letteren ». Voor het vierde, *Ruth*, vrij naar Calderon, vragen we de volle aandacht van de tooneelkunstcritiek. De gegevens zijn dramatisch opgezet : strijd van hemel en hel, van Gabriël en Lucifer met hun resp. aanhangers, om het huwelijk van Ruth en Booz, huwelijk waaruit later de Heiland moet spruiten. Vele andere hoedanigheden kenmerken dit werk nog : de voor het doorsnee publiek nieuwe en aantrekkelijke, mede sober gehouden stof en de normale afwikkeling ervan ; verder de levenwekkende afwisseling veroorzaakt door zang, dans en koren; de tekst zelf, zonder pretentie ingekleed, verwoord in den ietwat verouderden dicht- en taalvorm den archivaris eigen, maar niet zelden gloedvol en steeds vloeiend. Het vijfde, *Viaticum*, of vertrek van het ondankbare en malcontente Jodenvolk uit Egypte en zijn aankomst in de woestijn, is dan weer hoofdzakelijk betoogend en onderrichtend. Tooneelkundig, in den zin dien wij er aan hechten, is het niet. — Kortom van het standpunt des schrijvers uit bekeken, moeten deze 5 spelen gunstig onthaald. Ze reageeren met open vizier op den amoreelen en areligieuzen geest van onzen tijd, ze doen het met rijke treffers, zooniet op zuiver tooneelkundige, dan toch doorgaans op boeiende, aantrekkelijke wijze.

Floris Prims

Dr C. GODELAINE

83. - Novellen, Romans, Legenden, Schetsen, Sprookjes, Verhalen

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

11.314 Stroman, B. **83.1**

RENÉ FRANÇOIS ARISTIDE N. N. — *R'dam, Brusse* (22 × 14) 131 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,25

II-III — Recensie in « Nieuws van het Noorderfront », onder nr 11.293

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

11.315 Birkner, Friede **83**

BOSCHDUVEL LEERT MANIEREN. Vroolijke Roman. *Vert. uit h. Duitsch dr J. Nahuys-Duvivier.* — *Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij* (*Het Boek voor de Vrouw, A* 36), 1934, 2e *druk* (19 × 14) 237 *blz.* *fl.* 1.90 ; *geb. fl.* 2.50

III—Als 'n bom in huis wordt aan de patriarchale tweelingbroers op Türmershoff, bij legaat, hun nichtje Leonie toebedeeld, 'n wilde boschduvel, als 'n kwajongen opgevoed, die alle beschaving vierkant aan haar hielen lapt. Maar ééns in Duitschland, groeit in het kind 't ververlangen om 'n dame te worden. Dat loopt met veel moeilijkheden dan toch eindelijk van stapel. Plezierig verteld. Wegens 'n paar lichtzinnige bladzijden : voorbehouden.

PAUL HARDY

11.316 Brand, Max **83.0**

ALS EEN PARIA. *Vert. uit h. Amerikaansch dr H. J. Kok.* — *R'dam, De Combinatie,* 1934 (20 × 14) 238 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,65

III-IV — Larry Synmouth heeft nu eenmaal 'n slechte reputatie; en voor wie zich den haat van de Far-West bevolking op den hals heeft gehaald, is 't geen lolletje om hun sympathie terug te winnen. Maar Larry krijgt de meest kromme neuzen plat, en doet zich ten slotte, ondanks alle schurkenmaneuvers, toch weer in eere herstellen. Bont als 'n kermis is dit daverend, jachtig verhaal. De schepselen van Brand's formidabele fantasie, leggen beslag op je meest intellectueel scepticisme. Schokschouder zooveel je wilt om Brand's litteraire tuimelpartijen : je leest z'n « Paria » uit, zonder adem te halen. Tusschen twee doorgekogelde pagina's in, ook wat onzinnige kritiek op 't geloof en z'n bedienaars. Blijf bij je leest, Max.

PAUL HARDY

11.317 de Alarcón, Pedro-Antonio **83**

DE MOOIE MOLENARIN. *Vert. uit h. Spaansch dr J. Simons* — *Turnhout, van Mierlo* (*Volksbibliotheek, nr* 9) 1934, 2e *druk,* (17 × 11) 145 *blz.* *gekart.* 10 *fr.*

III — n' Zeer « genoechlicke cluyte » van de mooie molenarin Frasquita en haar zeer leelijken man : oom Lucas. Smulpaapsche prelaten en 'n zeer verliefde Corregiator. Maar Frasquita is als de geïdealiseerde trouw. Meesterlijke typeering. 'n Dosis allergrappigste « amoureuze » misverstanden die Molière den baard afdoen. Jozef Simons vertaalde kostelijk. Omwille van 't pikante gevalletje alleen voor gevormde lezers. Ze zullen er hun venijnigste kiespijn bij vergeten.

PAUL HARDY

P. Ant. de Alarcón

11.318 Elzer, Margarete 83

HELP MIJ, ANITA ! *Vert. uit h. Duitsch dr H. Rappard. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij, (Het Boek voor de Vrouw, A* 37) 1934, 2[e] *druk* (19 × 14) 223 *blz.* fl. 1,90

III-IV — Anita heeft 'n ideaal huwelijk. Maar Lore, haar zus, valt in handen van 'n gewetenloos individu, die haar misbruikt ten einde haar te kunnen huwen om alzoo schoonpap's geld in handen te krijgen. Maar boontje komt om z'n loontje en Lore vindt na dit tragische avontuur den man die haar gelukkig zal maken. 'n Française, slachtoffer van 'n vroegere « liaison », vermoordt den schurk. Flepsch-romantische atmosfeer. Om sentimenteele dames wel 'ns te doen huilen. PAUL HARDY

11.319 Kinck, Hans E. 83

ANNY PORSE. Een Roman uit de Fjorden omstreeks 1840. *Met* 1 *portret.— Arnhem, Hijman,* 1927 (20 × 11) 345 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 3.90

Hans Kinck

III — De kleinwereld van een fjord in 1849 : wat er gewordt van een gesloten en stagnanten burgerstand, kultureel nul en waar het warmpjes is voor de zeven hoofdzonden ; terwijl boven in de bergen stompzinnige stammen vol oerkrachten en -kwalen huizen. Anny, dochter van een verarmden majoor, komt door haar huwelijk in dit vooze burgermidden, en wordt er zoozeer met walg door geslagen, dat zij krankzinnig wordt en teruggrijpt naar die duistere aardekrachten van het bergvolk. Het einde brengt een zeker uitzicht op heropstanding in arbeid en doelmatigen vooruitgang. Men meene hier niet een gewoon antiburgerijboek te hebben : het is een rauwe passiekreet over Noorwegen op zijn leelijkst en verschrikkelijkst. Opperklasroman van snijdende ironie, en een der hoogste scheppingen van het prae-expressionisme. Om nooit te vergeten, zóó waar en zoo walgelijk levend, is het fresko van dien burgerijfeestavond ; een tegenhanger is het trouwfeest bij de stakkerds, waar de berg het strand (de burgerij) op bezoek heeft, en waar de doodende heerschappij over dit vlek van het idiote lachen ingeluid wordt. Alleen dit hebben wij er tegen, als tegen zooveel kunstenaars van nu (Rannez, F. de Chateaubriant, enz...), dat hij ons de pijnlijke en vreeselijke wegen van den waanzin binnenvoert. D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

11.320 Loveling, Virginie 83

DE BRUID DES HEEREN. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1934 (19 × 13) 186 *blz.* 22 *fr.* ; *geb.* 31 *fr.*

Virginie Loveling

III — Dit verhaal, van 1891, verscheen twee jaar na *Een dure Eed.* De kern van het verhaal omvat verschillende der geliefkoosde thema's van de schrijfster : de opvoeding van een weeskind in de liefdelooze atmosfeer van een half-onnoozelen oom en drie vrekkige tantes ; de eigenaardige huiskring van die vier jonggezellen ; de onbeholpen genegenheid voor het kind van Oom Stant ; de twijfelachtige invloed van biecht en eerste Communie op het gemoed van de kinderen ; de aarzeling van Pia in zake huwelijk. De titel en de ontknooping van den roman berusten op een nogal subtiele vondst : toen ze ten huwelijk werd gevraagd door Donatus, ging ze te rade bij een schaper, een « Goedvrijdagkind » : ze moest « de bruid des Heeren » worden. Zoo leeft ze in een godsdienstige roes, tot « de Heer » blijkt te zijn een rondreizende tooneelspeler, die in een passiespel de rol van den Heiland speelde ! — Eenvoudig, boeiend, eenig voorbehoud voor een paar blz. over godsdienstige zaken.

11.321 Proost, K. F., Dr ; Banning, W., Dr ; Roelofsen, J. M., Ds 83.8

VAN GORCUM'S VOLKSBOEKERIJ. — *Assen, van Gorcum,* 1933, 6 *dln* (16 × 12) 32, 32, 26, 22, 26, 31 *blz.* *fl.* 0,15 ; 6 *dln samen, fl.* 0,75

Nr 1. FEDERER, HEINRICH : *De gehoornde Reisgezel. - Van de Liefde.* Vert. dr J. M. Roelofsen (IV).

Nr 2. HURST, FANNY : *Hier komt de Bruid.* Vert. uit den bundel « Song of Life » dr Jac. de Wilde en S. B. Stokvis (IV)
Nr 3. HALBE, MAX : *Strijd.* Uit « Der Ring des Levens ». Vert. dr J. M. Roelofsen (III)
Nr 4. PIRANDELLO, LUIGI : *De Paraplu.* Vert. dr M. Robbers (IV)
Nr 5. TOERGENEW, I. S. : *Het Verhaal van Vader Aleksej.* Vert. uit h. Russisch dr Prof. Dr N. van Wijk (IV)
Nr 6. BENNETT, ARNOLD : *De Dood, een Brand, het Leven.* Vert. dr Jac. de Wilde en S. B. Stokvis (III)
'n Verrassing is het in deze kleine prutserige dingetjes werk terug te vinden van de meesters der wereldliteratuur. 'n Paar frissche dingetjes uit de Abruzzen, van Federer, fijn en bekoorlijk als altijd ; 'n mysterieus aangrijpende vertelling van Toergenew ; 'n donker pessimistisch fragment uit Halbe's « Ring des Lebens » ; 'n vleugje diep tragische levenstragiek van Pirandello ; 'n sterkgesuggereerd tijdsbeeld van Fannie Hurst en 'n meersterlijke brok geromanceerde psychologie van Arnold Bennett. Voorbehoud (III) voor dit laatste alsmede voor « Strijd » van Max Halbe. PAUL HARDY

11.322 Rachmanowa, Alja 83.1 : 93 : 3 : 9 = 43

STUDENTEN, LIEBE, TSCHEKA UND TOD. Tagebuch einer russischen Studentin.
EHEN IM ROTEN STURM. Tagebuch einer russischen Frau.
MILCHFRAU IN OTTAKRING. Tagebuch einer russischen Frau.
— *Salzburg, Verlag A. Pustet, 3 dln (20 × 13) 447, 412, 332 blz.* — *M.* 5,70, *geb. M.* 6,80 ; *M.* 4,70, *geb. M.* 5,80 ; *M.* 4,60, *geb. M.* 5,70
III — Zie de bespreking van deze hoogst merkwaardige trilogie, blz. 211 e. v., onder nr 11.165bis.

11.323 White, Grace Miller

DE VERMISTEN. *Vert. dr L. van Son — Den Haag, Kruseman* (21 × 15) 296 *blz.* 20 *fr.*
III,N— Zeer boeiend geschreven verhaal van 'n zwerversvolk, dat leeft van roof en niet bang is van 'n revolverschot. Dat de heldin van de « Vermisten » zich opoffert om haar broer te redden is heel mooi..., doch daar tegenover is de atmosfeer van 't boek neutraal, op 't randje af zinnelijk en amoreel. — Ontspanningslectuur voor gevormde lezers. FR. CROLS, PR.

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

11.324 Azorin [ps. v. José Martínez Ruiz] 84 : 83.9 : 83.1

EEN UUR VAN SPANJE (Tusschen 1560 en 1590). *Vert. uit h. Spaansch dr H. Menagé Challa — A'dam, van Munster* (19 × 12) 8, 94 *blz.* *fl.* 1,50

Azorin

IV* — Wat heeft dat beroemd geslacht van 1898 toch de ziel van Spanje met vroomheid aan de wereld getoond (vlak na de nederlaag) ! Zoodat men haar wel een eereplaats heeft moeten geven in de Westersche kultuur. Azorin had zijn gansch eigen manier en toon ; de anderen zijn meest sterk, machtig ; hij bekoort : hij behoudt rond zijn visie, de stemmingskleur, den droom, en in zijn taal de muziek van het voorbijschuivend of verdroomd schouwspel. Iets keurigs en tevens diep- en zacht indringends brengt hij met zijn 25 prozagedichten of liever : dichtersschilderingen, waarin geschiedenis en kultuur voorgesteld, verklaard en verheerlijkt worden. In het Spaansch gelezen, is Azorin gekend om zijn melodieuze, haast té zuiver-rechtlijnige taal. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.325 Bertnay, Paul 83

POSTE-RESTANTE. *Vert. uit h. Fransch. — Antwerpen, Patria ; A'dam, Cohen,* 1930, (20 × 14) 191 *blz.* 6 *fr.*
IV-V — Ja, wat een brief poste-restante weet uit te werken, vraag dat aan Mr den graaf

en aan de dochter van de postdirectrice zelf. Maar 't zal van geen leien dakje loopen. Onschuldig romannetje. Dat men dan ook, na gebruik, totaal en seffens vergeet, als zoovele Fransche boulevards-, of boudoirs-, of treinleesdingetjes. De stijl wordt zorgvuldig onder het vriespunt gehouden. A. VAN DEN DRIES, PR.

11.326 Brand, Max 83.0

DE MAN VAN MUSTANG. *Vert. uit h. Amerikaansch dr H. J. Kok — R'dam, De Ccm binatie,* 1934 (20 × 14) 205 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,65
IV — Op z'n verre tochten ontmoet Zilvertip Ned Kenyon, 'n doorbraven, dommen kerel die door z'n huwelijk het slachtoffer wordt van 'n geldjachthistorie. Zilver, de koene prairieridder, neemt de leiding van het contra-avontuur op zich, en brengt, na 'n massa akrobatie- en kogelmanifestaties, de zaak in 't reine. Max Brand op z'n grilligst. Goede ontspanningslectuur. PAUL HARDY

11.327 Brand, Max 83.0

ZILVERTIP. *Vert. uit h. Amerikaansch* [Silvertip] *dr H. J. Kok — R'dam, De Combinatie,* 1934 (20 × 14) 197 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,65
IV — Bij vergissing doodt Zilvertip den jongen Mexicaan Pedro Monterey. Hij besluit de levenstaak die voor den jongen was weggelegd op zich te nemen. Hij vindt Pedro's vader, 'n verbitterden ouderling, en wordt door hem als 'n moordenaar ontvangen en opgesloten. Hij redt echter het leven van den oude, en stelt hem voor de Drummons, die Monterey's vernietiging gezworen hadden, te schandvlekken en uit te roeien. Zilvertip is 'n wondere kerel, en na 'n reeks doodstartende avonturen lukt het hem z'n doel te bereiken. De Monterey's zijn in eere hersteld. De liefde van Julia Monterey bindt hem, maar het uitzicht op 'n rustig gezeten en gelukkig leven weegt niet op tegen dat wondere hart van Zilvertip, dat hem voortdrijft op verre zwerverstochten, nieuwe perikelen achterna. PAUL HARDY

11.328 Coolen, Antoon 83.8 : 92.2

◆ ZEGEN DER GOEDHEID. Legendenboek. *Geill. dr J. Cantré. — R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1934 (21 × 15) 305 *blz.*
IV — Recensie in « Nieuws van het Noorderfront », onder nr 11.290

11.329 Garvice, Charles 83

DE VERVALSCHTE BRIEF. — *Haarlem, Spaarnestad-Bibliotheek,* 1934 (20 × 14) 190 *blz.*
IV — De bewuste brief scheidt natuurlijk 'n paar gelukkige menschen en wanneer hij dan ten slotte vervalscht blijkt, komen die twee even natuurlijk en even gelukkig weer bij mekaar. 'n Gewone ontspanning bij kwalijk weer. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.330 Gerard, Louise 83.0

VREEMDE WEGEN. *Vert. uit h. Engelsch dr Jkvr. H. Rappard — R'dam, De Combinatie,* 1934 (20 × 14) 230 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,65
IV — 'n Familieschat ligt begraven ergens op 'n landgoed in Rusland. Nicky, de oudste zoon, wil hem aan z'n familie ontfutselen. Vava, z'n halfbroer, weet de plaats en maakt, ten einde z'n vader financieel te redden, 'n toeristentocht naar de verre streek en delft als meisje verkleed, de juweelen op, gedurende z'n reis geholpen door de kranige Nancy, die van hem houdt. Z'n halfbroer en diens handlanger, kapitein Harland, 'n moordenaar van de smerigste soort, volgen hem vruchteloos. Ten slotte struikelen de twee bandieten zelf in den strop, dien ze voor Vava gelegd hadden. Niet malsch voor de Sovjet-beschaving. Boeiende ontspanningslectuur. PAUL HARDY

11.331 Hintz, Werner E. 83.0

SPOKEN AAN BOORD. *Vert. uit h. Duitsch* [*Spuk auf der Atlanta*] *dr Mevr. Landré-Tollenaar. — A'dam, J. van Campen* (*Feuilleton-Bibliotheek, Nr* 89) 1934 (17 × 11) 238 *blz.* *geb. fl.* 1

IV — De gewone sensatie : belangstelling voor 'n jonge dame, 'n moord, gestolen juweelen en de klassieke speurtocht-met-hindernissen. En dat gebeurt alles op 'n transatlantieker in volle zee. Wat 'n prettig uiterlijk voor zoo'n gewoon ontspanningsgoedje.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.332 Hintz, W. E. 83.0

THORSTEN WIL STRIJD. *Vert. dr W. K. Goderis en L. van Kalmthout. — Antwerpen, Algemeene Uitgevers-Maatschappij,* 1933, (19 × 13) 191 *blz.* *in linnen gekart.* 10 *fr.*

IV — In de laboratoria van president Thorsten's chemikaliëntrust wordt 'n serum tegen kanker ontdekt. 'n Fransch konkurrent heeft de formule weten te bemachtigen. Doch Thorsten bezit bewijzen dat er chantage werd gepleegd. Ten einde deze in handen te krijgen deinst Jassé, de Franschman, niet terug wanneer Thorsten in Duitschland is, om de gemeenste middelen te gebruiken. Na 'n warboel van situaties wordt in Thorsten's vertrouweling, de schuldige ontmaskerd. — Flink geconstrueerde avontuurroman. PAUL HARDY

11.333 Jacobs, C. 83.8

DE BLIJDE GEHEIMENIS. Een bundel Kerstverhalen [Een zelfstandig vervolg op « De Ster van Bethlehem ».] *Verzameld dr C. Jacobs. Ingeleid dr Dr G. Horreüs de Haas. — Assen, van Gorcum,* 1933, (21 × 15) 102 *blz.* *fl.* 1.90

IV,P — Diverse stukjes, van verre of van nabij in betrekking met « De blijde Geheimenis » van Kerstmis. Stukjes echter, gekeurd en gekozen door 'n verzamelaar die blijkbaar 't Kerstfeest bekijkt door protestantsche brilglazen.

Voor ons blijft Kerstmis : het feest van Emmanuël, dat is God met ons op aarde. En 'n stemmige denneboom en fraaie geschenken zijn toch maar ersatz- en importartikelen. De beste stukjes zijn die van M. Sabbe, F.Timmermans en A. Coolen. Van Selma Lagerlöf kon alleszins 'n betere keus gedaan uit « Christus-Legenden » (naverteld door A. Thiry). — Geschikte lektuur voor volwassenen. FR. CROLS, PR.

11.334 Kargel, J. G. 83 : 91 : 266 : 3

TUSSCHEN DE EINDEN DER AARDE. *Naar het Duitsch dr E. Barth-van Marle. Geill. met 2 portretten. — Den Haag, Voorhoeve,* 1931 (19 × 13) 160 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,50

III,P — Het verhaal van de moeizame reis, in 1890 ondernomen, om in de gevangenissen van Siberië het Evangelie te verkondigen ; tevens een schrikwekkend beeld van de verwildering en de ellende onder de honderdduizenden misdadigers en bannelingen. Met liefde en toewijding en ten koste van oneindige offers, werd aan die uitschoppelingen door twee Stundistische ijveraars het woord Gods gepredikt. In protestantschen zin geschreven.

Dr A. BOON, PR.

11.335 Kinau, Rudolf 83.1

HINNIK ZEEHOND. *Vert. uit h. Platduitsch dr H. P. Thiry. — Leuven, Boekengilde Die Poorte,* 1934 (18 × 12) 208 *blz.* 12 *fr.*

IV — Hinnik Wulf vertelt 'n brok uit z'n leven, 'n tragisch leven vol verpletterende tragiek ; 'n heroïsche strijd van wroeten en slaven, gedurigen kommer, tegenslag en dood : «De visch wordt duur betaald ». Waar alle reden tot morren was, laat de schrijver uit dit werk opklinken, 'n toon van levensblijen moedwil en schoon-menschelijkheid. Z'n stijl is sterk, klaar en gezond als het zeewater zelf dat het bestaan van deze Fuikwarder-menschen meedoogenloos tempteert. Kinau is 'n niet onverdienstelijk psycholoog. Hinnik Zeehond is 'n rijk, mooi boek, 'n stuk heimatkunst van de allerbeste soort. PAUL HARDY

11.336 Limburg, Jilles 83.1

RUTH. — *Den Haag, Daamen* (21 × 16) 208 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,25

IV*, P — Recensie in « Nieuws van het Noorderfront », nr 11.292

11.337 Loveling, Virginie 83.8

NOVELLEN — *Antwerpen, De Sikkel,* 1934 (19 × 13) 170 *blz.* 22 *fr.* ; *geb.* 31 *fr.*

IV,L — Ze snovellen. De vier eerste : Sidon, In de Hope van Vrede, De Verdwaalden en Emiliaantje, verschenen reeds in 1874 in den eersten bundel Novellen van de gezusters Loveling ; Polydoor en Theodoor werd in 1881 geschreven ; verder nog Plaatje Mulderman.

Buiten het eerste (de droevige geschiedenis van een kleine wees, die door haar oom wordt opgenomen maar door ieder, behalve door den blinden grootvader, verstooten en vernederd wordt) en het laatste (over een kindermoordenaarster), loopen al deze verhalen uit op een huwelijk, gewoonlijk tusschen personen van een zekeren ouderdom, die voor malkaar niet bestemd schenen. Gemoedelijk verteld ; soms iets of wat overgevoelig ; ook doorspekt met wat moralisatie. Op een paar plaatsen komen de vrijzinnige gedachten van de schrijfster aan het woord. Dr A. BOON, PR.

11.338 Papini, Giovanni 83.1 : 83.9 : 92.8

◆ DE LEVENDE DANTE. *Vert. uit h. Italiaansch* [*Dante vivo*] *dr Ellen Russe. Met een portret. — 's Bosch Teulings ; Brussel, Standaard,* 1933 (20 × 14) 8, 391 *blz. fl.* 4,90 ; *geb. fl.* 5,75

IV* — Besproken onder titel « Uit de katholieke Wereldliteratuur », onder nr 11.294

11.339 Timmermans, Alphons 83.1

◆ ONZE LIEVEN HEER Z'N KOSTGANGERS. — *'s Bosch, Teulings,* 1934 (20 × 14) 188 *blz.* 32 *fr.*

IV — Recensie in « Nieuws van het Noorderfront » onder nr 11.291

11.340 von Ebner-Eschenbach, Marie 83

◆ DE BESTEDELING. *Vert. uit h. Duitsch dr Fr. van Nuffel. — Leuven, Davidsfonds* (*Volksreeks, nr* 247), 1933 (20 × 14) 248 *blz.* 15 *fr.*

M. von Ebner-Eschenbach

IV — Marten Holub, een drinkebroer, begaat een roofmoord. Hij wordt gehangen ; zijn schijnbaar medeplichtige vrouw krijgt tien jaar kot. Met de twee kinderen zit de gemeente op den hals. Hun geschiedenis vult dit boek. Milada wordt, door toedoen van de barones, in een klooster opgevoed. — Een passieve doch schoone figuur. Pavel wordt verwaarloosd. Als knaap en jongeling worstelt hij hardnekkig tegen een harteloos midden, dat schuld heeft aan zijn moreele misvorming ; worstelt tegen zich zelven, en wordt iemand. Pavel is een flink geteekend karakter, een eigenzinnige, ruwe en toch innemende kerel, die uitgroeit tot den waardigen zoon van een onschuldige moeder. Het eenvoudig kader, waarin deze roman is gezet, — land en volk, met zijn zeden en gebruiken — ligt vol lokale kleur. Een mooi werk van de Moravische schrijfster, en het Davidsfonds dient geluk gewenscht, dat het zijn lezers ook met deze liet kennis maken. JOZ. DE VOGHT, PR.

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

11.341 Beijer, Rie 83

HET REIGERSNEST. *Geill. dr D. F. Raadman. — Bilthoven, Nelissen* (*Meisjesbibliotheek, nr* 12) (27 × 18) 157 *blz.*

V-VIa, M — De jeugdjaren van Els de Reiger in 'n levensmilieu vol hartelijke gezelligheid. Veel vreugde, met soms even 'n narigheidje daartusschen. — 'n Prettig boek voor onze bakvischjes, en meer dan 'n gewoon ontspanning. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.342 Brugman, A. J. W. 83

◆ HEINTJE HOEK. *Geill. met fig. en* 1 *kleurplaat. — Haarlem, De Spaarnestad* (*Jeugd-Uitgaven*), 1934 (22 × 15) 150 *blz.* *geb. fl.* 1,50

V-VIa — Het leven van 'n Amsterdamschen visscherszoon die opgroeit tot 'n voornamen poorter van z'n stad. Meteen krijgen we 'n historischen kijk op de wording van de stad Amsterdam, op den oorsprong en de durende devotie tot het heilig Sacrament van Mirakel daar ter stede.

'n Mooi boek, want eenvoudig en frisch van stijl, 'n onderhoudend verhaal met frisch-religieuzen ondergrond, en 'n keurig verzorgde uitgave. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.343 de Graeve, Rob. 83.9 : 92.8

◆

Rob. de Graeve

CONSCIENCE. *Geill. met 16 platen. — Leuven, Davidsfonds (Volksreeks, Nr 248),* 1934 (20 × 16) 143 *blz.* 15 *fr.*
V — In z'n vroegere werkjes heeft Robert de Graeve bewezen dat hij de jeugd weet warm te maken voor de ster-figuren uit onzen volkshemel. Thans richt hij zich tot de gansche Vlaamsche gemeenschap, en vertelt wat hij in ernstige uren aan gedegen studiemateriaal over z'n objekt heeft doorgewerkt, en doet dit op de hem eigen geestdriftige manier. De Graeve is 'n opvoeder tot in de toppen van z'n vingeren. Het leven van Conscience : boeiend, kleurig en interessant verteld ; geen fabeltje, en nog minder iets met litterair-wetenschappelijke pretenties. Juist datgene wat ons volk van doen heeft. We wenschen dit boekje goed heil. Aan den schrijver onzen dank. Hij mag het hier niet bij laten ; er liggen nog vele gronden braak ! PAUL HARDY

11.344 du Plessis, I. D. 83.8

DIE SPRINGBOK.- DIE SILWERVARING.- DIE RUGBY-KROON.'n Rugby-Verhaal. — *Kaapstad, Nasionale Pers Bpk,* 1934, 3[e] *druk,* 3 *dln* (18 × 13) 160, 129, 129 *blz.*
geb. elk 4 *shilling.*
V — Een rugby-verhaal in drie deelen, die nochtans afzonderlik kunnen gelezen worden : hoe Willie er in slaagt deel uit te maken van het nationale vijftiental, de Springbokken, en met zijn ploeg de internationale wedstrijd wint tegen de All Blacks van Nieuw-Zeeland. Hoe Willie en zijn maat Piet de « silwervaring » gaan winnen in Nieuw-Zeeland ; hoe de Zuid-Afrikaanse ploeg ten slotte in Engeland zelf de rugby-kroon thuishaalt. Deze verhalen werden bedoeld : « om 'n gesonde sportgees bij ons skoolgaande jeug te verwek, om die terminologie van ons nasionale spel te bestendig en om in die behoefte aan kinderlektuur te voorsien ». Of ze zelfs voor onze sportjongens kunnen dienen ? Jawel, indien ze zich eerst met het Zuid-Afrikaans vertrouwd maken, wat niet bijster moeilik is, en verder met de rugby wat voor hen een spelletje zal zijn. — Dan zullen ze er genoegen aan beleven.
D[r] A. BOON, PR.

11.345 Lauwerys, Jozef, pr. 83.8

◆ WEEK-STERREKENS. — *Turnhout, van Mierlo,* 1934 (17 × 11) 309 *blz. gekart.* 10 *fr.*
V — Tusschen z'n historisch en folkloristisch werk in, zijn deze sterrekens gevallen. Ze lichten over elke week met hun vroom gepinkel. Het is hartelijke volkslectuur wat we hier krijgen onder 't licht van de sterrekens. Zoo wat in den aard van de weekartikels van Th. van Tichelen in « De Boer » ; van de Kempe in « Gazet van Antwerpen ». — Pierre l'Ermite heeft daarvan het stralende type gemodelleerd in «La Croix». Journalistisch, is dit werkje van E. H. Lauwerys nog niet volgroeid : het mist het éene, pakkende moment en — voor vele althans — de beeldende kracht. We vermoeden dat deze sterrekens werden te bloeien gezet voor den buiten en ze zullen daar dan ook 't best en 't gemakkelijkst bekeken worden.
Journalistisch werk van dien aard — het pakkende uitbeelden, het scherpe silhouetteeren — is van buitengewoon belang. Men denke slechts aan de groote kracht en de onweerstaanbare invloed die, in illo tempore, uitgingen van Sonnenschein's wekelijksche Notizen (ze werden later gebundeld). Deze Vlaamsche Sonnenschein — qua journalistiek — is er nog niet. — Mogen J. Lauwerys' sterrekens in veler harten aanglanzen ! M. VAN HOECK, PR.

VIb — KINDERLECTUUR

voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

11.346 Melloy, Camille 83 : 087 = 44

◆ LE BLÉ, CE BEAU TRÉSOR. *Geill. dr G. Frédéric. — Paris, Desclée de Brouwer & Cie* (27 × 19) 27 *blz.* 7 *fr.*
VIb — Een feestgeschenk voor onze kleintjes. Of die bewonderend kijken zullen ! De oogen uit hun kop ! Naar die plezierig-gekleurde prenten, vol zon en leven. Waarrond C. Melloy, in frissche kindertaal, een mooi vertelsel vlocht over de weelde van 't koren. Heel gemoedelijk, half guitig, zeer fijntjes. 'n Boek dat onze kinderen ontvankelijk maakt voor natuurschoon en prettig stemt. D. DE PAUW, O. P.

11.347 Melloy, Camille 83.8 : 92.2 : 087 = 44

◆ SUR LA TERRE COMME AU CIEL. *Geill. met kleurplaten van J. Hebbelynck. — Paris, Desclée de Brouwer & Cie,* 1933 (21 × 21) 57 *blz.* 10 *fr.*

VIb — Met gespitste ooren luisteren de kleuters als C. Melloy begint te vertellen. Heel de aarde vergeten zij er bij, spel en slaap incluis, als zij beginnen te lezen in dit kinderlijke kinderboek. Tekst en illustratie vormen een gaaf geheel. Dit piekfijne boekje doet dromen van een wondere wereld, waarin heilige kinderen leefden. Deze verhaaltjes zijn bekoorlijker dan sprookjes. Kinderharten bloeien open onder de betoovering van deze magische woorden. Hun leven kan er door worden, veel mooier dan 'n sprookje. D. DE PAUW, O. P.

88. — GEMENGDE OPSTELLEN

11.348 Eeckhout, Joris, pr. 84 : 801 : 809

◆ LITTERATUUR EN LEVEN : De Roman, Over litteraire Kritiek, Rondom Walschap's Trilogie, De Beteekenis van « Van-nu-en-straks », Gezelle's Eros, Het jongste Isme in de Vlaamsche Letterkunde. — *Brussel, Standaard,* 1934 (20 × 16) 147 *blz.* 15 *fr.*

Joris Eeckhout

V* — Het eerste en uitvoerigste essay handelt over den roman : het wezen (ook Eeckhout waagt zich aan de zooveelste omschrijving van dat letterkundig genre), de evolutie en de nieuwe strekkingen : hier heeft hij het vooral aan den stok met het joycisme, den zuiveren roman en den expressionistischen. Een tweede uitgebreid opstel bespreekt Walschap's trilogie en voert bezwaren aan van allerlei aard : tegen de schrijfwijze en den verhaaltrant, tegen het onjuist afschilderen van abnormale personages en psychopathologische toestanden, tegen grofheden op zedelijk en godsdienstig gebied, tegen gemis aan objectiviteit. In Gezelle's Eros weerlegt hij de meening van Urbain van de Voorde, dat in een vijftal bekende gedichten uit Gedichten, Gezangen en Gebeden een zuiver-menschelijke liefde zou spreken. Verder wijst hij op de leidende rol van de kritiek en waarschuwt hij tegen het misbruik van het sexueele in de laatste Vlaamsche romans. Dr A. BOON, PR.

11.349 Godelaine, C., Dr 84 : 79 : 82

EEN ONDERZOEK NAAR HET WORDEN EN HET WEZEN DER THEATERKUNST. — *Antwerpen, De Oogst,* 1934 (19 × 12) 48 *blz.* 8,50 *fr.*

Dr C. Godelaine

V* — Een brochure van den besten van Vlaanderens tooneelcritici, zoo voor de scherpte van inzicht op het dramatisch materiaal, dat het *stuk* heet, alsvoor den zakelijken kijk op de *realisatie* van de onbezielde stof. Bovendien is Dr Godelaine een stylist die uitmunt door eenvoudige bevattelijkheid, net als door wetenschappelijke zekerheid. Ook deze brochure kan even goed tot vulgarisatie worden aangewend als tot uitdiepend onderzoek, voor wie met analytisch nadenken vertrouwd is.

Voor Dr Godelaine is de beweging als zoodanig de oerkracht waar alle tooneelwaarde naderhand op geënt is. De acteurmime, d.i., deze die door beweging zijn eigen innerlijke leven-bewogenheid uitdrukt, is de ware drager van het drama. Woord en muziek geven alleen een meerdere onmiddellikheid aan die allereerste vertolking. Scherp en precies bouwt Dr Godelaine die stelling op aan de hand van — gedeeltelijke — vaststellingen, door de grootmeesters van de dramatische kritiek, vóór hem gedaan en dat, zooals gezegd, in eenvoudig bevattelijke taal en met een simplistische duidelijkheid, die alleen op zekerheid en vaste verworvenheden kan steunen. Het is veilig gaan en aangenaam wandelen aan de hand van den rustig-zekeren, den vertrouwensvollen optimist, die meester Godelaine in tooneelzaken is. — De uitgave is uitnemend verzorgd. AL. DE MAEYER, PR.

11.350 van Booven, Henri 84

LEVEN EN WERKEN VAN LOUIS COUPERUS. *Geill. — Alkmaar, Schuyt ; Antwerpen, De Sikkel,* 1933, (25×18) 292 *blz.* *geb.* 85 *fr.*

L. Couperus

Henri van Booven

III — Een boek van liefde en bewondering. Geen nuchter-wetenschappelijke studie, waarin volgens een streng vooropgezet plan geschift wordt en ontleed, gesynthetiseerd en beoordeeld. Maar een boeiend geschreven biographie met allerlei persoonlijke herinneringen, anecdoten, uittreksels uit brieven en dagboeken, eenigszins naïef bewonderende beschouwingen over den mensch en zijn werk. Eén enkel synthetisch hoofdstuk over karakter en aanleg, nogal vaag en verward. Over geen enkel boek een volledige afdoende bespreking. Maar toch een lofwaardige bijdrage tot betere kennis van een Nederlandsch schrijver, die een internationale faam heeft verworven en voor de meeste buitenlanders Hollands vertelkunst symboliseert. Geen enkel voorbehoud over de algemeene strekking van Couperus' werk, die altijd buiten en gewoonlijk tegen de grondbeginselen der katholieke zedenleer stelling neemt. Daarom is deze studie ook voorbehouden aan ernstig gevormde lezers. Dr A. Boon, pr.

9. - GESCHIEDENIS

11.351 Lauwerys, J. 9 : 92

◆ DE HERTOGEN VAN HOOGSTRATEN : 1e Deel. NIKLAAS LEOPOLD, VORST VAN SALM-SALM, EERSTE HERTOG VAN HOOGSTRATEN, EN ZIJNE FAMILIE. *Geill. met* 10 *platen. — Brecht, L. Braeckmans,* 1934 (24 × 16) 4, 272 *blz.* 20 *fr.*

IV — 't Oude Hertogdom Hoogstraten beleefde zijn bloeitijd in de XVIIIe eeuw, onder de hertogen van Salm-Salm. En toch was geen periode uit Hoogstraten's geschiedenis minder gekend dan deze. De e. w. heer Lauwerys moet dan ook gelukgewenscht met zijn opzet, deze periode in haar geheel wat nader bij ons te brengen. Die taak in gansch haar omvang uitwerken zal echter heel wat opzoekingen en tijd vergen en in afwachting biedt de e. w. professor ons de eerste resultaten van zijn studie aan, nl. een beeld van de vorstelijke familie, die beheerscht wordt door den eersten hertog van Hoogstraten.

Joz. Lauwerys

Bij deze gelegenheid maakt de schrijver ons bekend met de voorouders, de beide gemalinnen en het nageslacht van Hertog Niklaas Leopold, die van 1720 tot 1770 over zijn gewest regeerde. De talrijke bijdragen van oorspronkelijke stukken, als testamenten, lijkredenen, lofliedekens enz., geven ons in menig opzicht een kijk in het leven van dien tijd en vormen stellig de grondslag voor de nog te voleindigen studie.
Als biographie is dit deel stellig geslaagd en velen zullen met genoegen kennis maken met deze vooraanstaande familie, en verlangend uitkijken naar het vervolg van deze studie.

Dr J. Uytterhoeven

91. - Aardrijkskunde en Reizen

11.352 de Lattin, Amand 91 : 7 : 9

DOORHEEN OUD-ANTWERPEN. Gids en Inventaris van het hedendaagsche Oud-

Antwerpen. *Geill.* — *Antwerpen, Ver. v. Natuur- en Stedenschoon,* 1933 (29 × 22) 332 *blz.* 65 *fr.*

Amand de Lattin

V — Zakelijke kennis is toch maar je ware, ook op kunstgebied ! Daarom is dit werk kostbaar in onzen tijd, die minder vaag in stemmingen leeft dan het vorig geslacht, en aan de dingen een precieser, vaster leering vraagt. Dit is hier alvast het geval met twee groote tijdperken van Oud-Antwerpen als kultuurhaard : de Spaansch-Italiaansch-Vlaamsche ofte humanistisch-Roomsche stad der banken en vrome stichtingen, en de monumentale Rococostad der paleizen van Bauerscheit. Maar vergeet het derde punt niet : het volksche, de straatkunst, — ge moogt het gerust zóó zeggen, — vooral levend in de merkwaardige Lieve Vrouwbeelden, ten getale, niet van dozijnen, doch... honderden ! In alle opzichten leert, boeit en verwarmt ons dit uitstekend werk. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

92. - Levensbeschrijvingen - Dagboeken

11.353 d'Alencon, Edouard, O. M. C. 92.2

◆ BROEDER JACOBA. Historisch Onderzoek over Jacoba van Settesoli, Vriendin van den H. Franciscus van Assisi. *Bewerkt uit h. Fransch dr P. Franciscus. Geill. met* 5 *platen.—Rijswijk, Kruisvaarders van St Jan,* 1932 (19 × 12) 71 *blz.* *fl.* 1

V, † — Hoewel vóór dertig jaar geschreven, blijft deze historische studie over de innemende figuur van Jacoba van Settesoli, om haar mannelijk karakter door Sint Franciscus « broeder Jakoba » genaamd, haar geschiedkundige waarde behouden. Met behulp der bronnen, door den schrijver met evenveel ijver opgezocht als met scherp kritischen zin benut, worden hierin de bizonderste karaktertrekken dezer edele en vrome vriendin van den Poverello uitgebeeld. P. Franciscus, die dit werkje, een parel van eruditie en smaak, in keurig Nederlandsch vertaalde, verzond de talrijke, lange voetnoten van het oorspronkelijke naar de laatste bladzijden. Een inhoudstafel ontbreekt. L. VAN HULLE, PR.

11.354 de Nolf, Aug., C. SS. R. 92.2

◆ RIDDER VAN CHRISTUS. De H. Alfonsus-M. de Liguori, 1696-1787. Bij het tweede Eeuwfeest zijner Congregatie, 1732-1932. *Geill. met portret.—Brugge, Beyaert,* 1933 (20 × 15) 284 *blz.* 20 *fr.*

V, † — Met de piëteit en de geestdrift van een zoon voor een hoogvereerden vader, schreef de reeds om andere uitgaven gunstig aangeschreven Pater Aug. de Nolf, C. SS. R., het leven van den h. ordestichter Alfons-Maria de Liguori, den ridder van Christus en den « allerijverigsten kerkleeraar ». Dit « bondig » leven, gepuurd uit het beste wat over Sint Alfons verscheen, is het beste volksboek dat in ons land over die groote en veelzijdige figuur het licht zag, en mag gerust naast P. Kronenburg's werk worden gelegd. Het is kloeke spijs voor geest en hart, een van de heilzaamste boeken die in onzen beroerden tijd aan het volk kunnen geboden worden. Een warme gelukwensch voor Pater de Nolf !
J. MEERBERGEN, PR.

11.355 Dieleman, P. 92 : 91

DE GROOTE REIZIGER, MER JOOS VAN GHISTELE. — *Middelburg, van Benthem & Jutting,* 1932 (25 × 16) 8, 111 *blz.* *fl.* 1,75

V — Mijnheer Joos van Ghistele, heer van Zuiddorpe is de held der groote reis naar Palestina, voor-Azië en Afrika, die werd te boek gesteld op het einde der XVe eeuw en in de eerste helft of rond het midden der XVIe eeuw door de drukpers werd verspreid. Over Joos van Ghistele, de man die de boekweit in deze landen zou hebben gebracht, schreven wetenschappelijke studiën, M. Schayes en, laatst, E. H. Fruybiers. Het voorhanden werk voegt daar niets aan toe. Het is een vulgarisatie in lichten toon geschreven. Het beste deel ervan is de ontleding, in verhaalvorm, van het boek (blz. 38-98). Een beetje meer ordening der stof ware goed geweest. FLORIS FRIMS, PR.

11.356 Gunning J. Hz., J. H., Dr

JOHN HENRY KARDINAAL NEWMAN. Een boek voor Protestanten en Roomsch-Katholieken. Met een woord ter inleiding van Prof. Dr W. J. Aalders. Aanteekeningen, personenregister, verklaring van eenige minder bekende woorden. — *Geill. met een portret*

en 7 platen. — A'dam, Paris, 1933, 1 *dl* + *Aanteekeningen* (25×18) 17, 755 en 68 *blz. fl.* 7,90 ; *geb. fl.* 8,75

II, P — Zie bespreking blz. 253 (nr 11.289)

11.357 Hardeman, R., S. J. 92.2 : 809

◆ FRANCISCUS COSTERUS (1532-1619). Een Vlaamsche Apostel en Volksredenaar, 2e Helft 16e - Begin 17e Eeuw. — *Alken, Bode van het H. Hart,* 1933 (19 × 13) 137 *blz.* 8 *fr.*

V — Nog een onzer Zuid-Nederl. grootheden, die totnogtoe in de letterkundige geschiedenis werd doodgezwegen ! Die nochtans, zooals ten overvloede uit deze studie blijkt, om den ongemeenen omvang van zijn werk en vooral om het literair gehalte ervan, meer verdient dan een bescheiden plaatsje. De levensschets van Costerus, met het algemeen overzicht van zijn werken, bewijzen reeds welke overwegende rol hij speelde in het herstel van geloof en zeden in de Vlaamsche en Rijnlandsche gewesten. Maar een meer gedetailleerd onderzoek van de *Catholijcke Sermoonen* laat ons een eigenaardigen, ongemeen-frisschen volksschrijver kennen en waardeeren, die door het oorspronkelijke en rake van zijn uitbeelding en karakteriseering, door den gloed van zijn hartstocht en soms door het innige van zijn mystieke gemoedsatmosfeer gerust naast de beste vertegenwoordigers van zijn tijd mag staan. We moeten P. Hardeman dank weten dat hij ons den onversaagden Mechelschen volksredenaar wat nader heeft gebracht. Dr A. BOON, PR.

11.358 Rothoff, H., S. M. A. 92.2 : 27 : 24

◆ BERNADETTE. *Geïll. met 28 platen. — Tilburg, De Kempen ; Brussel, Commercium Spiritus,* 1933 (24 × 18) 238 *blz.* 30 *fr.*

V — Dit boek lijkt me 't standaard-werk in 't Nederlandsch, over de H. Bernadette. Wie eenigszins vertrouwd is met de literatuur over de verschijning te Lourdes, weet dat E. Pater Cross, S. J. de meest-betrouwbare dokumenten heeft verzameld. Uit de uitgegeven en ook uit de onuitgegeven schriften van P. Cross heeft schrijver geput ; hij mocht ook in 't klooster van Nevers de vergeelde blaadjes nalezen van Bernadette's : « Carnet intime » en ook de brieven die van haar zijn bewaard gebleven bij familieleden.

Doorheen gansch de biographie, — Bernadette's kinderjaren, de verschijningen, haar jongemeisjesjaren en haar beproefd kloosterleven — is de toon behouden die zoo geheel past bij dat simpel-schoon volkskind uit de ruwe Pyreneën. Geen literatuur, geen romantiek. Lees bv. « de eerste glimlach » — zoo zuiver en onvervalscht als 'n wit madeliefje in 't Meiveld. Een der mooiste heiligenlevens dat ik ooit las. Want er is voor ieder wat te leeren uit 't leven van 'n eenvoudig meisje dat zich opgetild voelde door 'n buitengewone genade, doch dat vernederd door haar mede zusters en beproefd door het lijden, duldig en hard de kroon der heiligheid te veroveren had.

Een boek dat in onze kloosters zal gelezen en herlezen worden. Prachtige platen illustreeren de keurige uitgave. FR. CROLS, PR.

11.359 von Lama, Friedrich, Ritter 83 : 24 : 92.2 = 43

◆ HEILANDSWEGE IN KÖNNERSREUTH. Nach flämischen Originalmaterialien von R. Dewachter und Dr V. — *Kevelaer, Verlag Jos. Thum,* 1934 (19×12) 80 *blz.*

V — Von Lama was een der allereersten om over de Gestigmatiseerde van Könnersreuth te schrijven. In 1928 verscheen reeds zijn levensbericht over « die Res'l » (dit werk werd vernederlandscht in '30) en jaar om jaar gaf von Lama het « Könnersreuther Jahrbuch » uit. Van Vlaamsche zijde was het werk van Kan. de Hovre wel het werk dat het meest de aandacht trok en dat ook over de grenzen fel de attentie wakker hield. Verleden jaar gaf Rich. Dewachter een relaas over een pelgrimstocht naar de Gestigmatiseerde. Ritter von Lama vond het belangwekkend genoeg om het in het Duitsch te vertalen. Het werkje leest, ook in het Duitsch, zeer vlot. Sedert enkele maanden wordt over Könnersreuth, bij ons weten althans, niet meer geschreven. (Der Krankenfreund — uitgave van het Elzasser Ziekenapostolaat, die vroeger regelmatig een correspondentie had over Könnersreuth — liet die sedert geruimen tijd wegvallen). Fr. von Lama schrijft in de inleiding tot de vertaling van Dewachter's boekje enkel dit : «Ik wil niet herhalen wat ik, nu zes jaar geleden in mijn eerste boek over Therese Neumann als verklaring uiteen deed, omdat ik ook nu niets anders zou te zeggen hebben dan toen » (weil ich auch heute nichts anders darüber zu sagen hätte als damals, bl. 9). De vertaling draagt het imprimatur. MAUR. VAN HOEKK, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, bedaidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 8 TWAALFDE JAARGANG SEPT.-OCT. 1934

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat, 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België : Abonnement : 35 frank. Dit nummer : 5 frank.
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50. Dit nummer : fl. 0.50.

EEN BIBLIOGRAFISCHE GEBEURTENIS

Lectuur-Repertorium is verschenen

11.360 ◆ Het A. S. K. B. onder de bekwame en volhardende leiding van Weleerw. Heer Baers, heeft nu meer dan dertien jaar gewerkt aan den opbouw van het Katholiek Boekerijwezen in het Vlaamsche land. Enkel de bibliothecarissen die, dag aan dag, de vormende kracht van het A. S. K. B. ondervonden en, dank daaraan, hun respectievelijke boekerijen vermochten hooger op te voeren, alsook de lezers van Boekengids, konden zich een gedacht vormen van den arbeid door het A. S. K. B. geleverd.

Doch, wanneer nu een paar jaren geleden,het Roman-Repertorium (Lectuur-Repertorium, eerste deel) van de pers kwam en met één slag, als repertorium, alle andere gelijkaardige werken overtrof om de redenen die we uiteenzetten in de recensies nr 9347 en 9374, kwamen én bibliothecarissen én Boekengidsabonnenten tot de bevinding dat ze nog niet eens een klein procent hadden vermoed van wat er op het A. S. K. B. aan oordeelkundig verzamelen van materiaal, aan pædagogisch ordenen en systematisch bruikbaarmaken ervan, was verwezenlijkt.

En nu is daar het Lectuur-Repertorium, tweede deel. In de verantwoording lezen we : « In een eerste deel : Titellijst, vermeldden we de boeken alfabetisch volgens de titels. In dit tweede deel, dat twee volumes beslaat, rangschikken we de werken in alfabetische orde, volgens de auteurs : « Auteurslijst ». Wat dit nuchter zinnetje te beteekenen heeft voor het Roman-Repertorium, dàt weten we ; wat het beteekent voor de Auteurslijst :

12.000 bio-bibliographische schrijversnota's ;

1.300 portretten van auteurs, behoorende tot de Nederlandsche en de wereldliteratuur ;

van 40.000 litteraire en vulgariseerende werken, de waardebepaling en de vakaanduiding.

Wat deze summaire aanduiding aan verzameld materiaal vertegenwoordigt, is voor een buitenstaander onverklaarbaar ; is voor wie rechtstreeks in de praktijk staat of wie zelf documentatie poogde aan te leggen, tout court : verbluffend. **De hoofdzaak echter — en hier willen we nadruk op leggen — is, dat het A. S. K. B. in dat ontzaglijke materiaal heeft gewerkt met een logische en ordenende kracht, die van het Lectuur-Repertorium een werk maken dat wetenschappelijk-accuraat, bibliotheconomisch-verantwoord, pædagogisch-doeltreffend, practisch-hanteerbaar en typografisch-uiterst-verzorgd** is. Dit mogen we, in gerusten gemoede, verklaren : dat geen land tot nu toe, de bio-bibliographische documentatie zóó volledig, zóó adequaat **onder het volk** bracht ; dat geen land een leidende organisatie kent die zóó principieel-richting-gevend en tegelijkertijd zóó vlot-bruikbaar dienstbaar werd aan de gemeenschap.

Het A. S. K. B. heeft met benedictijner-geduld en in het hooge besef van de opvoedende taak die het boekerijwezen te vervullen heeft, een **katholiek standaardwerk opgebouwd dat geworden is : het bibliographisch monument bij uitnemendheid.**

Een , zoo maar spontaan-genomen citaat uit het Lectuur-Repertorium(*) zal, meer dan een betoogende verklaring, overtuigend zijn voor de waarde van het werk :

a) eerst schrijversnaam en voornaam ; geboorteplaats en datum, huidig verblijf, karakteriseerende nota over het œuvre.

b) opgave der werken, alfabetisch naar titel gerangschikt, met waarde-bepaling en vakaanduiding.

B.v. : Coolen, Antoon :

(*) **LECTUUR-REPERTORIUM** : 2. **AUTEURSLIJST** (A-K) bevattende 12.000 bio-bibliografische schrijversnota's en 1.300 Portretten van Auteurs behoorende tot de Nederlandsche en de Wereldliteratuur, met Waarde- en Vakaanduiding van 40.000 litteraire en vulgariseerende werken, samengesteld door **A. S. K. B.**, onder redactie van **Joris Baers, pr.** — Geïll. met 612 schrijversportretten in kunstdruk op 61 buitentekstplaten. — Antwerpen, Algemeen Secretariaat voor Katholieke Boekerijen (Vlaamsche Boekcentrale) ; A'dam, De R. K. Boek-Centrale, 1934, 3 dln (19 × 13) 862 blz. — geb. in linnen stempelband 75 fr.

COOLEN, ANTOON : N. Ned. (Wylre 1897-Deurne, N. Br.) Hij is na Streuvels de voornaamste heimatromancier, wiens boeken getuigen van een groote liefde en een diep geloof in de eenvoudige, kultureel-achterlijke bewoners van zijn geboortestreek, de Peel. Hij aanvaardt die menschen zooals ze zich uiterlijk voordoen met hun primaire instincten en schijnbaar onbeschaafde levensvormen, doch ook met hun diep geloof en hun trouw aan den grond. Hij is vooral sterk in de dubbele uitbeelding der tragiek, die ook in de Peel het deel is van den mensch, en der landschappen en middens waarin het leven dezer eenvoudigen zich voltrekt. Eenvoudigen van hart zullen soms misschien gestoord worden door een realistisch detail op een levensware bladzijde. In al zijn boeken openbaart Coolen zich als een diep-katholiek kunstenaar (PORTRET 198, BL. 272)
Het donkere licht — IV, †, 83.3 (R. 7403, 7450, 8170)
De goede moordenaar — IV*, †, 83.1 (R. 9023, 9068)
Hun grond verwaait — IV, †, 83.3 (R. 8171)
Kinderen van ons volk — IV, †, 83.1 (R. 5622, 5672, 8173)
Lentebloesem — IV, †, 83.8 (R. 8174, 8351)
De man met het Jan Klaassenspel — IV, 83.1 (R. 10.887, 10.927)
Peelwerkers — IV, †, 83.3 (R. 8090, 8140, 8175)
Peerke, dat manneke — III, †, 83 (R. 2495, 8176)
De rauwe grond — III, †, 83.3 (R. 3094, 8177)
De schoone voleinding [vervolg op : Kinderen van ons volk] — IV, †, 83.3 (R. 10.176)
Stijntje — V, † 83.1 (R. 11.165, 11. 238)
Van Jantje den schoenlapper en zijn Weensch kindje — IV*, †, 83 (R. 6150, 8173)
Zegen der goedheid. Legendenboek — IV, †, 83.8 : 83.9 : 92.2 (R. 11.290, 11.328)

Er zijn deze laatste jaren flinke initiatieven losgekomen die met kordaatheid de katholieke levensbeginselen hebben verkondigd en verwezenlijkt ; die kranig het stuur in handen hebben genomen en krachtdadig-doordrijvend het katholieke offensief leven en bloed hebben gegeven ; die door hun binnendringend werk in alle geledingen van het godsdienstig, kultureel en maatschappelijk bestel, de katholieke gedachte en daad hebben gepropageerd. Toen was reeds aan den gang het stille — vaak ondankbare — pionierswerk van het A. S. K. B., en wel op een terrein waar, in illo tempore, **alles** om zeggens nog te doen, te scheppen was. Uiteraard zelf van het werk was het niet luidruchtig, drong niet door tot de massa, doch arbeidde hardnekkig voort naar het hooge doel : **aan de katholieke gemeenschap, inzake lectuur, een leiding te geven die alleszins de katholieke idee zuiver hield en het katholieke geweten een practisch houvast gaf, in een te verantwoorden oordeel, waar leerstelling en moraal tot hun recht kwamen en waar tegelijkertijd de litteraire normen werden erkend.**

Het eerste deel : Roman-Repertorium, was de rijpe vrucht van dien langen, onverdroten arbeid ; het tweede deel : « Lectuur-Repertorium » is undequaque nóg veel omvangrijker en dieper-ingrijpend. Want **hier hebben we** niet enkel de practische leidraad, doch ook **de kultureel-en historisch-vormende waarde van een honderd procent levende literatuurgeschiedenis in den breedsten zin van dit woord.** Wie in het Lectuur-Repertorium te lezen begint, zal er mee doorgaan om het instructief-verrijkende, levendig-boeiende en algemeen-ontwikkelende van

deze encyclopædie, waarvan de levende directheid nog zóó fel wordt verhoogd door het interessante kijkmateriaal, wat is : de ongeëvenaarde en representatieve foto-galerij der auteurs.
De typographische uitwerking ten laatste is van dien aard, dat de saamgedrongenheid van den tekst nergens onrustig aandoet ; verdeeling van bladspiegel, lettertype en zet-methode zijn alle verantwoord en de materieele verwezenlijking is de plastische uitbeelding van den geestelijken inhoud, zóó dat de druk zèlf de proportioneele waarde der dingen klaar en overzichtelijk doet uitkomen.

Niet zonder ontroering lazen we de wijdingsvolle opdracht :

AAN DEN GELEERDEN OUD-BIBLIOTHECARIS DER AMBROSIANA EN VATICANA,
DEN KRACHTIGEN PROMOTOR DER KATHOLIEKE ACTIE,
DEN VADER VAN ALLE CHRISTENEN,

ZIJNE HEILIGHEID PAUS PIUS XI

WORDT DIT BIBLIOGRAFISCH MONUMENT,
RESULTAAT VAN JARENLANGEN ARBEID VAN A.S.K.B. EN BOEKENGIDS,
UIT KINDERLIJKE VERKLEEFDHEID, MET DIEPEN EERBIED
OPGEDRAGEN

Het is een heerlijk gebaar vanwege het A. S. K. B. dàt te hebben gedaan in deze bondige doch raak-typeerende bewoordingen. Wij allen, bibliothecarissen, lezers en lezeressen, wij allen katholieken tout court, we moeten het ons als een hooge eer aanrekenen dit werk te mogen bezitten. **Dit werk is een daad waarvan we nu den invloed nog niet kunnen meten ; het is voor ons een monument van Roomschen trots, van Vlaamsche fierheid:** Flandria docet !
Dit werk moet in handen komen van allen wien het katholieke offensief, de principieele en moreele gaafheid van ons volk aan het hart ligt. **Priesters en leeken, leeraars en hoogstudenten, bibliothecarissen, er is schuld in ons verzuim, indien we dit werk links laten liggen.**

* * *

Ten laatste 'n kort woord nog : Aan Weleerw. Heer Baers, den baanbreker van ons katholiek boekerijwezen, den man van den droom en de daad ; aan zijn medewerkers, die legio zijn, uiterharte, in naam van het katholieke volk van Zuid en Noord, hartelijk, hartelijk dank, en zegene God verder en in lengte van jaren uw heerlijken Credo-Pugno-arbeid !

M. VAN HOECK, pr.

Jan Hammenecker (*)

Het is steeds een voorrecht geweest van het Vlaamsche volk, dat een schoon deel van zijn kinderen tot het priesterschap geroepen werd. Geen streek van deze aarde of zij is geheiligd door het bloed en den arbeid van Vlaamsche zendelingen. Daar is in onze jeugd steeds geweest een drift naar de ziel, een hartstocht naar geestelijke veroveringen.

En het is ook een voorrecht van ons volk geweest dat, de eeuwen door, die priesters niet alleen het woord Gods en de waarheid van de Kerk onvermoeid en trouw hebben verkondigd, maar het woord van de schoonheid hebben gezongen en die waarachtige werkelijkheid, die de ziel is van hun volk, in getrouwheid hebben gediend. En voor velen van die priesterlijke dienaars van de Schoonheid gaat het leven voorbij in vijandige onwetendheid. Bij de offers die zij brengen als mensch, wordt gevoegd het offer dat alleen een kunstenaar gelaten dragen kan : de miskenning. Zij voelen de pijn van de eenzaamheid rondom het werk van hun kunstenaarsziel. En dit zware offer, zwaarder dan een mensch beseffen kan, wordt door hen met zooveel andere offers opgedragen met de woorden : « Fiat, het weze naar Uw wil, naar Uw goeddunken ».

Dit heeft ook priester-dichter Jan Hammenecker gedaan. In een tijd waar zooveel kleinheid tot reusachtigen omvang wordt opgeblazen en waar de vlinders in literatuur en kunst hun eeuwigheid tot een paar weken beperken, heeft hij gedicht in eenzaamheid. Ver van de litteraire markt heeft hij de edele schoonheid van zijn zielsverlangen uitgezongen. En indien de mensch soms diep het onrecht van miskenning voelde, toch bleef den priester en den kunstenaar die opperste troost en toevlucht, zijn uren van hooger zieleleven te kunnen vertoeven in samenspraak met God.

Midden dit onvervulde leven, midden die kunst die in zuiverheid won, naarmate zij inniger het voorwerp van haar liefde benaderde, is de dood gekomen.

Voor onzen geest staat nog dat gelaat vol in zich zelf gekeerdheid, verstard als het ware in innerlijke beschouwing. En moge de tijd ook de lijnen van de herinnering afstompen, toch blijft onder ons, grooter geworden door den afstand, het werk waarvan hij de verlatenheid heeft gekend en dat nu zoovelen in verlatene uren het gezelschap geeft van zijn warme ziel.

Hij was één van de weinige dichters die genoeg zieledurf hebben

---

(*) Uitgesproken bij de J. H.-Herdenking te Westrode, den 15 Augustus l.l.

om met het schamele woord dat den mensch gegeven is, het meest geheime, het meest onvatbare, het meest angstwekkende te durven benaderen : de ziel. En niet de ziel in de vreugden en de smarten die zij kent onder de aanraking van het leven, onder het genot van de geschapen wereld met zijn heerlijkheid van bloem en zon en zijn afgronden van menschelijke onvolmaaktheden. Maar die ziel in het dadelijke aanschouwen van het goddelijke.

Dit heilige realisme, dat men mystiek heeft geheeten, komt geregeld weer onder de begaafdste kinderen van ons volk. De glorie van onze middeleeuwsche poëzie heet Hadewych, de triomf van ons middeleeuwsch proza heet Ruusbroec. Het is vertrouwdheid met het hoogst-denkbare, kinderlijke familiariteit met het ontzaglijke waarvoor, zooals Vondel zegt, de Aartsengelen knielen. Het is die onbepaalbare eenheid tusschen de ziel en Hem, die 't leven is der ziel, tusschen Schepping en Schepper. En uit den eenvoud van het dagelijksche woord, uit het realisme van het alledaagsche beeld, uit het gevoel van de alledaagsche stoffelijkheid, wordt die onuitspreekbaar-innige tweespraak geboren, die de goddelijke aanwezigheid nader tot ons brengt, en ze haast voelbaar maakt.

Van dit bloed was de dichter Jan Hammenecker, de priesterdichter Jan Hammecker. En het is tragisch dat hij werd weggerukt op het oogenblik, dat alle aarzeling van het naar God zoekende woord was afgelegd. Hij was dit stadium voorbij, waarop een kunstenaar nog rekening houdt met de waarde die de menschen aan het woord hechten. Hij was dit eindpunt genaderd waarop de ziel, in volle zuivere zekerheid, haar taal vindt in het licht van hoogere beschouwing.

Jan Hammenecker

En uit die ziele-eenzaamheid waarin de dichter zich bevond, gegroeid boven de kleine pijnen die van de menschen komen, gelouterd door de hoogere smarten van de God-zoekende ziel, begon hij een nieuwe bladzijde in het boek van onze grootsche Vlaamsche literatuur van de mystiek.

Dichters zooals hij, geven meer dan de voornaamheid van hun woord of het rijke spel van hun fantasie, meer nog dan de vreugde en het lijden van hun hart. Zij geven het zielebloed van wat allerinnigst is in hen. Zij zijn weggerukt boven de schaamte over hun menschelijke onvolmaaktheid, want hun vernedering wordt een gebed ; zij hebben afstand gedaan van den stoffelijken inhoud van hun leven en staan in de naaktheid van hun ziel. Zij hebben de

gewone wegen van het leven verleerd en schrijden over deze aarde, langs, voor de menschen die ze aangapen, vreemdsoortige paden. Vreemdsoortig voor degenen die ze aanschouwen in hun levenswandel, met die groote, zorgelooze onbekommerdheid van hen die weten dat « eeuwig gaat voor oogenblik » en vreemdsoortig voor natellers van de literatuur, die in hun werk geen aanknoopingspunten vinden met wat zij elders hebben gelezen.

Zoo staat de dichter vereenzaamd in het leven van de menschen, — en hoe meer hij naar de hoogte stijgt, waar de ziel zich ontdoet van menschelijk geredeneer en menschelijk opportunisme, hoe grooter zijn eenzaamheid wordt. En na de eerste droefheid om de verlatenheid die hij speurt rondom zich, voelt hij de sterkte en de kracht van het onbelemmerde zich-uitspreken van de ziel. En hij treedt in gesprek met zich zelf, abussus abyssum invocat, hij hoort in zich den weergalm van de eindeloosheid die de roepstem is van God, weerklinkend in den afgrond van de ziel. Colloquia.

En als ge voor zóó een Dichter staat, dan komt er twijfel in uw hart en vraagt gij u af : wat voel ik nu scherpst in mij : Bewondering of medelijden.

Maar een medelijden dat eerbied is. Eerbied voor de hooguitgezongen smart van de ziel, eerbiedig medelijden voor het lot dat aan een dichter van de mystiek is toegewezen; en dat is, van de beschouwing van het oneindige te moeten weerkeeren tot het besef van aardsche onvolmaaktheid. En eerbiedige bewondering ook voor de ongewone ontroering die zijn Godsbeschouwing in ons verwekt en voor den honger van die gekwetste ziel die, nooit verzadigd, ons aan haar heilige onverzaadbaarheid heeft deelachtig gemaakt. Zoo staat priester-dichter Jan Hammenecker voor ons, leeken, en zoo schouwen wij op naar hem. Maar voor u, studenten, beteekent hij nog iets meer.

Toen ik hem voor de eerste maal mocht zien was ik zelf nog een jongstudent en hij was een priester in de kracht van zijn mannenjaren. Hij sprak op de eerste vergadering van den studentenbond die gesticht werd te Hamme. En in het jeugdig geweld van die dagen, toen er meer hart en min geredeneer was onder de studeerende jeugd, verbaasde hij ons door de ingetogenheid en de kalmte van zijn woord. Hij legde een zoo sterk accent op de ziel, hij sprak met zoo'n ingehoudenheid die tot zelfbeschouwing dwong, dat hij op ons allen een wonderen indruk maakte.

In die dagen toen nog geen machthebbers zich bij de Vlaamsche beweging hadden aangesloten en de studenten niet met richtlijnen van hoogerhand werden bedacht, kwam die jeugdminnende priester

tot ons en gaf meer dan zijn woord : zijn hart was bij de studenten en is er altijd bij gebleven.

In dezen tijd van opportunisme, van kans- en machtsberekening, van het goochelen met schoone woorden, die de kleinheid van de bedoeling bedekken, is de geest en het werk van Jan Hammenecker een kostbare gave voor onze studentenjeugd. Want hij leert den weg naar de ziel.

De ziel, het geweten, het persoonlijk geschenk dat God aan den mensch gaf. De Vlaamsche ziel die alleen tot volledigheid komt in de zuivere belijdenis van ons katholiek geloof ; onze katholieke geloofsleer die maar vruchtbaar en natuurlijk kan beleden worden in de harmonie van onze Vlaamsche gemeenschap. Luistert naar zijn woord : « Het is er ons om te doen ons volk te doen worden zooals God zelf het in zijne gedachte draagt, ongeschonden en volmaakt. Het is er ons om te doen om het wezen dat wij van God ontvingen tot ontwikkeling te laten komen langs den eenigen natuurlijken weg : langs den weg van ons Vlaamsch zijn. » En hij zegt over zich zelf : « Vlaamsch en Roomsch zijn mijn twee lichtende kaarsen op één gaffel ».

Leert, studenten, bij Jan Hammenecker de kracht die komt uit uw eigen ziel. Leert bij hem uw eigen ziel te rade te gaan, leert spreken tot uw eigen Vlaamsche ziel.

En leert bij hem die wonderschoone innige eenheid in de liefde tot zijn God en tot het volk waartoe hij behoorde. Vanuit zijn heimatland groeide hij hemelwaarts. Zooals Verschaeve ons liet bidden aan den IJzer voor Vlaanderen, dat is als het hoekje van moeder in vaders huis, zoo werd de tastbare, zichtbare genegenheid van den dichter voor zijn Vlaamsche land belichaamd door de vereering voor zijn geboortestreek.

En gij vooral studenten uit de Scheldegouw, voelt die wonderbare grootschheid van uw land. Het vaderland begint rond uw kerktoren ; uw heimatland is de Scheldestreek. Dichter Hammenecker heeft dit dieper doorvoeld dan hij ooit trachtte in zijn woord vast te leggen. Met groote en teedere liefde voor dit ontzaglijke kind, uit Gods hand geboren en dat de Schelde heet. Den aard van uw wezen, het eigen karakter van uw ziel krijge zijn vorm en zijn kleur in die schoone verzaming van uw heimatland en van Hem die het schiep.

In zijn diepste weggezonkenheid bij het mysterie der mysteries, heeft de ziel van Jan Hammenecker den golfslag van onze Schelde ondergaan. Hoort hoe heerlijk die in zijn woord te samen smelten : « O Heilige Drievuldigheid, Vader en Zoon in de eenheid van den

H. Geest, ik heb geen beeld van Uw éénheid in den H. Geest. Wel is daar dit geheimzinnige water, dat op zeker oogenblik ebbe en vloed tegelijkertijd is. Vloed is vloed en komt van beneden ; ebbe is ebbe en komt van boven ; en zij drijven : vloed en ebbe. En ebbe en vloed ontmoeten elkaar, herkennen dat zij zijn één water, Vloed herkent zich in Ebbe, Ebbe herkent zich in Vloed, en zie : 't is hoogwater, het is een triomfantelijk één hoogwater, en Vloed en Ebbe zingen samen 't één schoon lied van het eenig schoon Hoogwater ».

Die ingetoomde hartstochtelijkheid van den dichter, die gloeiende kern van vuur onder de asch van het uiterlijke, storte haar gensters in de zielen van ons jonger studeerend geslacht. In dezen tijd van wankelend vertrouwen, van miskenning van al wat ziel is, weze uw houvast : uw ziel. Uw ziel, uw Vlaamsche ziel, waar de ziel van uw volk haar leven en kracht moet halen, in steeds inniger, rechtstreekscher aanvoeling met uw geloof. Uw ziel, onafhankelijk van opportunisme en kansberekening, veilig voor den glans van etiketten en machtspreuken ; uw ziel, die het voedsel van haar liefde vindt bij de menschen uit uw volk, in de groote broederschap van uw taal en uw geloof, in het onverwoestbare vaderland waarrond Gods hand de grenzen heeft getrokken.

Dan zal uw ziel, rustig in haar zekerheid die niet liegen kan, den stouten sprong wagen naar hooger, den sprong waarvoor uw Vlaamsche moederland de wipplank en God het einddoel is.

En dan voert gij mee in uw vaart naar hooger, de ziel van uw pas ontwaakte volk dat aarzelt en onzeker is in het licht van zijn nieuw bestaan. Dan geeft gij het uw zekerheid, uw vertrouwen, dan leert gij het den weg naar zijn eigen ziel.

Dr FILIP DE PILLECYN

Bij een Bloemlezing

uit het werk van **Jan Hammenecker** (*)

11.361 Er leefde in het land van Brabant, tusschen de golven der Schelde
◆ en de golven van het koren, een priester waarvan men getuigde dat hij een heilig man was. Bovendien was hij één der vele priesters die gedichten schreven. Bij ons, in Vlaanderen, zijn er zoo meer ; de kritiek is opvallend welwillend of opvallend onwelwillend tegenover deze dichtende pastoors, al naar gelang kleur, gezindheid en momentstemming des redakteurs. Een kollega dezer priesterdichters heeft er destijds kans toe gezien twee bundels te bloemlezen uit de literatuur zijner ambtgenooten, waarover de kritiek überhaupt slecht te spreken was ; ik vermoed : vooral wegens het té opzettelijke der samenstelling. Een heilig priester kan inderdaad een medioker dichter zijn, en van een bloemlezer verwacht men terecht uitsluitelijk hoogstaande poëzie ; het priesterschap is echter geen waarde-

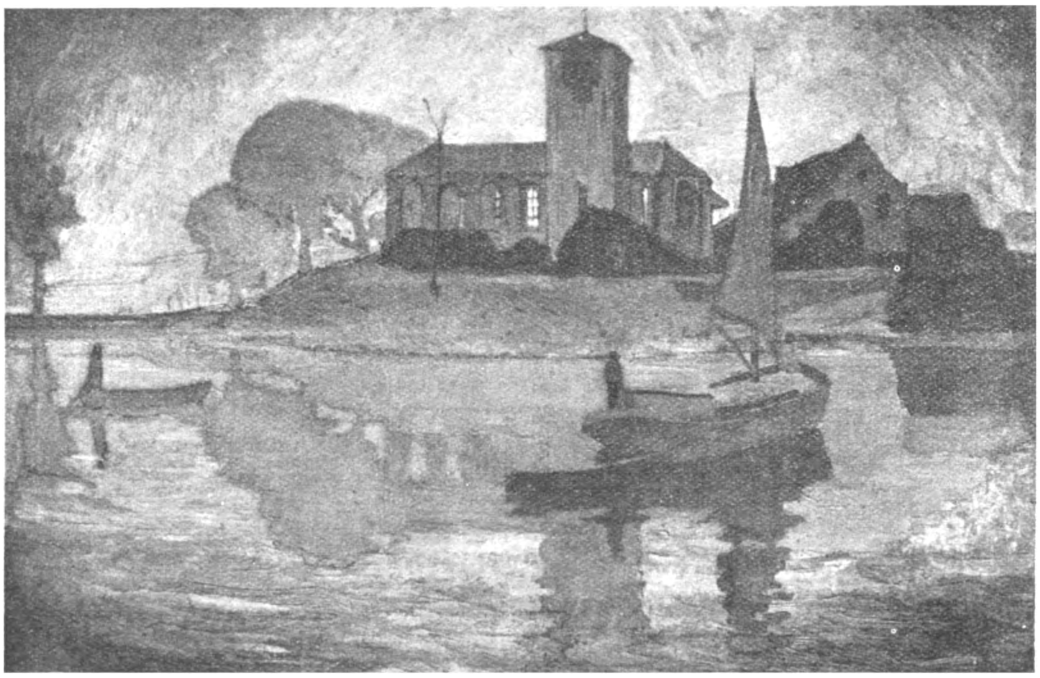

Kerk van Mariekerke naar een schilderij van Tony van Os

(*) **HAMMENECKER, JAN : Bloemlezing uit zijn Werk.** — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1934 (22×18) 162 blz., **15 fr.** ; prachtuitgave in linnen stempelband : **30 fr.**

meter voor literatuur. Ontdekkingen via deze bundels zijn dan ook uitgebleven. Maar ze hadden ten slotte dit resultaat, dat het werk van sommigen onder hen plots opgedrongen werd aan de attentie van lezers, die overigens nooit een bundel gedichten of novellen koopen ; Hammenecker, de stille, de eenvoudige, — sommigen zegden : de zonderlinge, — was voor die hem tevoren niet kenden, de ontdekking van deze bundels, en ook ik was van 't getal dezer ontdekkers.

De werken van Hammenecker volgden de laatste jaren tamelijk snel op elkaar ; het was echter opmerkelijk hoe weinig interesse ze in breederen kring wekten, en hoe weinig belang de pers in Vlaanderen eraan hechtte. Inderdaad was de grootsche allure, de artistieke pose, het opdringerige, dat bijna telkens onafscheidbaar is van de verschijning van den artiest, geheel vreemd aan dit pastoorke van Westrode, die behalve dat hij een heilig en ijverig priester was, ook « toevalligerwijze » gedichten schreef ; gedichten die wegens hun religieuzen inslag, hun krachtig idealisme en hun tamelijk nonchalante inkleeding, niet vermochten door te dringen tot het bewustzijn en de interesse der serieuze lui die de touwtjes der kritiek hanteeren. Maar er gebeuren zoo in het leven van elken mensch dingen die de aandacht plots, al ware 't maar voor één dag, voor hem opeischen, zoo bijvoorbeeld : het sterven. Het uur van z'n dood wreekt de mensch zich over z'n omgeving, en bij een dichter is die wraak zoo sterk dat ze meestal het karakter krijgt van een rehabilitatie of van een publieke hulde. De hulde nu die Vlaanderen den dichter Jan Hammenecker onthouden heeft tijdens zijn leven, ligt hier voor mij onder den vorm van een royale bloemlezing uit zijn werk. En ik vermoed dat deze gemakkelijk-bereikbare gelegenheid om kennis te maken met het werk van dezen dichter, voor velen een revelatie zal zijn. Een revelatie, de krachtige geestelijke lyriek zijner « Colloquia », die op bepaalde bladzijden onderdompelt in de diepte waarmee reeds Hadewych en Beatrijs vertrouwd waren ; zijn Excubiæ die niet onderdoen voor de subliemste bladzijden van Mechthild van Hackeborn's « Liber specialis Gratiae » en voor de vizioenen van Gertrudis van Helfta ; zijn proza uit « Voor een Ziel » en « Zoo zuiver als een Ooge », waarvan men achteraf verbaasd staat dat men er destijds niet de gaafste en krachtigste bladzijden in erkende van onze Vlaamsche epiek van tien en twintig jaar terug. Een kostbaar bezit wordt van hieruit deze bundel poëzie van een zeer fijn en edel mensch, een hoogstaand dichter en een mystieker, wiens werk zeer nauw aansluit bij de lijn welke Hadewych, Ruusbroec, Thomas van Kempen, Vondel en Gezelle door-

heen onze letteren trokken, en die na dezen West-Vlaamschen priester dreigde dood te loopen in het quasi-mystieke erotisme van van de Woestijne en zijn epigonen.

Summa summarum : deze bundel is geen hulde aan dichter Jan Hammenecker ; het is een daad van zuiver eerherstel van het Vlaanderen, dat thans meer interesse heeft voor meetingtaal dan voor gedichten ; een erkenning van de grootte en diepte van Hammeneckers dichterschap en een rehabilitatie voor het zwijgen, voor « le vide », die men zorgvuldig om hem heen gemaakt heeft. Mij persoonlijk verheugt deze magnifieke uitgave des te meer, omdat dit boek voor de eerste maal het werk van Hammenecker in een ernstigen, artistiek-verzorgden druk bezorgt. De inkleeding is een model van rustige voornaamheid, terwijl druk, indeeling, kompositie der bladzijden, illustratie, een geheel vormen dat tot nogtoe in Vlaanderen een ongekende weelde was. Er is wel geen auteur in dit land, die bij het bekijken van dit mooie boek, geen heimwee zal voelen wanneer hij daarbij aan zijn eigen werken denkt.

Als dit boek niet een sukses wordt...

ERNEST VANDER HALLEN

Prisma

'k Vraag wel verschooning voor m'n lange afwezigheid. Ik heb namelijk, 'n paar maanden her, 'n nieuw paradijs ontdekt, en dus begrijpt u, dames en heeren, dat mijn aandacht u in den steek liet voor zaliger geneugten. Dat paradijs... Maar wat zou ik u vervelen met m'n lyrisme? Het leven vliedt voorbij ; dichters, die weleer zongen : « de nieuwe aarde vraagt martelaarsbloed... », dragen thans 'n officieelen gibus; Ward Vermeulen is dood, net zoo goed als onze nationale Peter ; de laatste heeft z'n monument, de

eerste wordt doodgezwegen ; volgens de normale proceduur zal Ward rond 1965 gehuldigd worden. Voor Jan Hammenecker is 't wat vlugger gegaan, maar 't is stil gebeurd, en toch is 't goed geweest, hoofdzakelijk door de esthetische piëteit waarmee de grafkapel, werk van Jan van Puyenbroek, te Westrode werd opgericht, en de dito piëteit waarmee de Vlaamsche Boekcentrale de Hammenecker-bloemlezing heeft uitgegeven. Bij gelegenheid meer over een en ander. Intusschen signaleer ik beide realisaties aan het Persyn-comité, met het oog op de huldiging van dien grooten doode.

11.362 ◆ En nu zitten we weer in den komkommertijd(*). Tegenover de Hitleriaansche experimenten is 't plezierig te verwijzen naar het vijfde deel van J. B. VAN RODE's **Donald-cyclus** : « **Victory van Salland** » **(IV)**. Van Rode heeft in Holland op z'n kop gekregen van enkele politici die 't den auteur niet vergeven zich te vermeien in die fantastische Spielerei. Fantastisch ? De inkleeding, jawel, maar de personages zijn voor 'n groot procent reëel, d. w. z. staande en bestaande in 't leven van dezen tijd. Dat sommige pezewevers 't niet konden verdragen dat Van Rode vrijmoedig-hoffelijk omsprong met wethouder zus, noblesse zoo, tot zelfs met de Kroon, is natuurlijk te begrijpen, doch in 't corpus van zijn roman kón de auteur niet anders dan zóó handelen ter wille der logica van z'n thesis. Want 't is 'n thesisroman, n'en déplaise de fantasmagorie van vele bladzijden. En wàt de Hollandsche nuchterheden er dan ook over denken, ik blijf m'n vreugde behouden om 't verschijnen van dien cyclus, en wat méér is : 't Zou misschien in de toekomst voor onze lage landen wel eens ongeveer zóó kunnen loopen als Van Rode met z'n verbazende intuïtie (die 'r ruggegraat vindt in de kennis van volk en ding) het in z'n roman heeft « gefantaseerd ». De evolutie van centraal en oostelijk Europa gaat zoo'n heftig vaartje, dat vroeg of laat de westelijke landen vóór 't feit zullen staan : Wij alleen, de numeriek-geringen, kunnen met saamgeordende kracht den storm afweren en d e E u r o p e e s c h e b e s c h a v i n g r e d d e n. Of dit geschieden zal onder 'n vernieuwde leiding van den adel ? Che lo sa ? Maar er valt zachtjes aan te twijfelen of onze westersche « democratie », volgens ons stilleven-formuletje, die redding zou, of alléén zou kunnen waarborgen.

En zelfs indien geheel de thesis van Van Rode ad absurdum bleek, dan nóg ware die Donald-cyclus 'n duurbaar bezit, alleen reeds

(*) Deze kroniek werd in Augustus geschreven.

om z'n sprankelende literaire waarde én om den frisschen geest die doorheen gansch dit werk waait. Dit mochten voornamelijk de Hollanders waardeeren, zij die niet zoo erg veel frischheid ademen in hun tegenwoordige literatuur. (*)
Dit vijfde deel loopt dan over de tweede helft der 20e eeuw. In het centrum der belangstelling staat de sterke, aristocratisch-heerlijke Victory van Salland. 'k Kan u niet alles verdietschen wat in dezen bundel geknoopt en ontknoopt wordt. Lees 'm en ge zult er vreugde aan beleven. Ten minste wanneer ge de dingen aanvoelt in hun tweevoudig karakter : de fantasie én de realiteit. Dit wil ik er nog aan toevoegen : Als onze Nederlandsche wereld wordt wat Van Rode profeteert, dàn teeken ik voor 'n halve eeuw bij. En, geloof me, niet alleen uit nieuwsgierigheid. Of sta 'k totaal afgezonderd in dien hang naar redding uit de idiote lage effenheid van onze tegenwoordige sociale organisatie ?...... 't Is waar ook : deze romankroniek heeft haar grenzen. Jammer.

11.363 Van Johan Fabricius verscheen **Leeuwen hongeren in Napels (III)**. Ter voorlichting van den lezer 'n paar zinnen van den uitgever : « Een circus, dat met de slechte tijden worstelt om zijn bestaan, komt naar Napels om te overwinteren. De koude houdt het publiek verre en de schuldeischers vragen het faillissement aan. Nadat de directeur van het circus moegestreden is, begint de bittere, vertwijfelende strijd van den leeuwentemmer, die zijn kostbare groep leeuwen bijeen wil houden en tracht te verdedigen tegen de hebzucht der schuldeischers. Enkele dagen lang ontfermt de bevolking van Napels zich over de hongerende leeuwen, dan laat men hen aan hun lot over en vindt het brullen nog slechts een plaag voor de stad. Dank zij de vindingrijkheid van een jongen, Napolitaanschen advocaat, die aan den ondergang van het circus zijn opkomst heeft te danken, en dank zij ook het chèqueboek van een Amerikaanschen manager, wordt er een oplossing gevonden. Fabricius heeft in dit nieuwe boek weer eens een geheel andere wereld geschilderd en Saul, de leeuwentemmer en Rambaldo Fittipaldi, de Napolitaansche advocaat, zijn onvergetelijke figuren in dezen roman, waarin humor en tragiek elkaar voortdurend afwisselen ».

Johan Fabricius

Fabricius op z'n best. Misschien iets minder ornamentiek dan in

(*) Intusschen is de uitgave der laatste deelen van den Donald-cyclus in Holland onmogelijk gemaakt...

z'n vorig werk (cfr. « Komedianten trokken voorbij » en « Mario Ferraro's ijdele Liefde »), maar de versobering schaadt in niets aan deze « hongerende leeuwen », waarvoor de auteur z'n plooibare en steeds bereide fantasie heeft laten gaan. Fabricius jr heeft in 't zuiden 'n blijkbaar onuitputbare bron van inspiratie gevonden. 't Is wonder hoe hij als Nederlander de canzona van de soms wufte, steeds zondoorlaaide en passioneel-levende wereld in 'n harmonieerende klank en rhythme vermag weer te geven. Zijn boeken boeien steeds ononderbroken. 't Bezwaar — en 't voorbehoud — zit 'm doorgaans in de speelsche oppervlakkigheid, het levensdilettantisme, de libertinage die in z'n werk tot uiting komen. In deze Hongerende leeuwen » echter is de verhaalkern van heel andere keuze dan in z'n overige romans ; 't is 'n boek geworden waarin 'n kleine maatschappij in de groote dreigt te vergaan. In verband met de gelocaliseerde tragedie van dit gebeuren vindt Fabricius gelegenheid tot psychologische verdieping, méér dan in z'n vorige geschriften ; misschien kwam 't doordat 't onderwerp hem geboeid hield op 'n terrein waar de libertijnsche decadentie niet thuishoort, in elk geval is z'n toon objectiever, kalmer, al missen we ook hier niet de scherpe opmerkingsgave en 't rake woord in veelvuldige schakeering, die dezen auteur tot één der markantste van Noord-Nederland maken.

11.364 In **Zeven Fantomen** (II), door BEN VAN EYSSELSTEIN, vind ik de illustraties door Hein von Essen sterker, scherper, hallucineerender dan de literatuur. Edgar Poe is Eysselstein's leermeester geweest, maar de leerling zal nog heel wat moeten gespitst worden naar die zeer bijzondere fantasterij, eer hij 't even ver brengt als z'n meester. De hemel weet dat ik ontvankelijk ben voor alles wat in 't rijk der fantasie overwelig bloeit, maar ondanks m'n beste wil, ben ik er niet in geslaagd in 't gezelschap van die « zeven fantomen » één oogenblik de werkelijkheid van mij af te schudden. Zelfs 't middernachtelijk uur erbij, en de rosse maan en 'n brallende kater in m'n buurt, nitchevo ! 'k heb 'r nadien geen minuut langer om wakker gelegen. En dat bewijst ofwel dat ik 'n slecht medium ben (zoek er dan 'n beter !) ofwel dat Eysselstein te zwak is in z'n spokerijen.

Ben van Eysselstein

11.365 Er liggen nog drie Vlaamsche werken op m'n tafel : **'t Es Oorloge in de Belgikke**, door J. HUYBERECHTS (III), algemeen voorzitter van 't verbond V. O. S. Permitteert, schrijver ? Uw boekje in af-

schuwelijk gedrukt. Wat zegt u ? De prijs ? Is geen argument. Zelfs uw vredesapostolaat billijkt niet 't gebrek aan elementaire typographische verzorging. Enfin, we weten 't wel..., maar als ik op de verso lezen kan wat op de recto gedrukt staat, gaat m'n belangstelling zóóveel graden dalen. Kwestie van « beters gewoon ». En wat nu het werkje zelf betreft, ik voel als oud-strijder zoo goed als u de noodzakelijkheid van anti-oorlog-activiteit, maar intusschen ben ik zoo vrij te betwijfelen dat 'n eenvoudig piottendagboek 14/18 thàns de menschen nog imponeeren zal. Huyberechts heeft met z'n uitgave geen literaire pretenties gehad, mij goed, doch wat houden we dan nog over ? Indien zelfs kleppers als Remarque, Barbusse, Rodilon e. t. q. nu geclasseerd blijken, zij die uit de doorleefde oorlogswerkelijkheid visioenen opriepen die als 'n inferno lossprongen op den lezer, wat zal dan deze « oorloge » in onzen « Belgikke » nog vermogen ? 't Verbond V. O. S. zal 't boekje met prijzenswaardigen ijver verspreiden, maar wat kan er verder over gezegd ? Deze tijd van hernieuwd nationalisme heeft voor 'n vredesactie waarachtig wat méér noodig dan de joviale notities van 'n sympathieken piot. 'k Weet wel, de schrijnende herinnering van 't oorlogsleven wordt bij velen 'n dwang. Zij m o e t e n zich uiten. Als dusdanig weze die uiting dan ook aanvaard. Geloof me echter, Huyberechts, dezen die mét u en met de miljoenen anderen in de modder en in 't bloed hebben gezeten, zullen uw proza met den ernst van 't onderling begrijpen doorlezen ; de rest — dat zijn de àndere miljoenen — geven er geen snars om. De wereld is ziek, man, en ons offer zal die wereld niet genezen. Pessimisme ? Is 't niet méér dan genoeg gemotiveerd ?

11.366 René Berghen (mij tot op heden onbekend) schreef **De Overjas (IV)**, een... ja, hoe zal ik 't noemen, laat ik zeggen : verhaal over de hallucinatie van 'n overjas die, versneden en ingekort, van de overleden vader op den zoon overgaat. Nogal simpel, wat ? Maar die overjas geeft Berghen nochtans gelegenheid om 'n zestigtal bladzijden van goede compositie te schrijven. Stijl 'n beetje à la Elsschot. Dit boekje is 'n verpoozing, t. t. z. er is geen inspanning mee gemoeid, en per saldo is 't plezant om zien hoe de perijkelen en de beheksing van zoo'n oud garde-robe-stuk 'n klein menschenleven plagen. De drager van 't erfdeel komt finaal in opstand tegen z'n ouwbakken huisgenooten. Mama sterft ten gevolge van ontroering en ergernis (allemaal ter wille van die jas). Tot slot wordt filius schijnbaar 'n beetje malloot, en 't geschiedenisje eindigt met 'n nachtmerrie en... 'n citaat uit Nietzsche. Asjeblief. Van dit boek, zegt de uitgever, werden 300 ex. gedrukt op Pannekoek. Waarom

niet gebonden in de stoffelijke resten des rampzaligen overfraks ? Intusschen zie 'k met belangstelling verder werk van Berghen tegemoet.

11.367 **De Run naar de eeuwige Finaal** (III), door FRANK V. D. WIJNGAERT, zou kunnen genoemd één der zeer weinige, bij ons haast niet voorkomende, proeven van dichterlijke sportverheerlijking. We kennen wel de rubrieken van « Kôrele van Winendôle » en de geestdriftige liefde waarmee die redacteur z'n « poulains » koestert ; 't gebeurt me zelfs — in oogenblikken van geestelijke indigestie — de kolommen van 'n sportblad als opluchting te gaan lezen, maar in elk geval is dit journalistieke proza gewoonlijk nogal ondankbaar materiaal, zelfs voor hem die zoo ongeveer genoeg van alles heeft en z'n heil in die plebsrubrieken gaat zoeken.

Frank v. d. Wyngaert

Frank v. d. W. heeft de formuul gevonden en toegepast om 'n sportrelaas, menschelijke beschouwingen incluis, te verheffen naar Parnassiaansche hoogten. 'n Viertal koersen worden hier in virtuose reportages, als zoovele flitsende, felle, snelle filmen uitgebeeld. De « favorieten » der koers hebben natuurlijk ook de voorliefde van den auteur, en hij weeft in het driftige jachtende koersrelaas ook enkele vlugge draden uit de kleine en groote drama's van 't coureursleven : Liefde is inslag ; schering is de roem. Af en toe ga je glimlachen bij 'n bladzij parlando. Op blz. 51 zegt Demers, de held van Charleville-Saint Malo tot z'n eerste vrouw (hij vond intusschen 'n tweede) : « Waarom, waarom stoort gij mijn duurbevochten vrede, Isabelle ? Is één verwoesting u dan niet genoeg ? Wat demon leidde u tot hier ? » Er zijn meer van die dingen. Als je d'r in gelooven gaat, kan je evengoed Tristan-coureur in gesprek zien met Isolde-supporter, tijdens de ronde van Wales, onder 't waakzaam en bezorgd oog van manager Gurnemanz ? Maar zéker is 't dat V. d. W. ons hier 'n passioneerend boek heeft geschreven. Zelfs de meest anti-sportieve pantoffel zal meejachten bij die lectuur.

Zóóver staan we dan met de zaken : De renners ('n volgende maal de boksers en lutteurs) krijgen de aureool der heroën. Van je puurste classicisme. De mannen des geestes geraken op sterk water. Voor 'n zes-dagen-koers krijg je tienduizend man tebeen ; voor 'n artistieke event geef je vrijkaarten. Besluit ? Mét of zónder bitterheid het volgende : Onze eigen schuld. Wanneer we weer wat te zéggen hebben dat de moeite waard is, en 't dan ook zeggen op 'n

manier die de moeite waard is, dàn komen we tot beter resultaat. In afwachting primeert de lijfscultuur die van den geest. Triestig of niet : wie van ons vindt de kracht om d e m a s s a tot z'n wil te dwingen zooals die éene sprinter duizenden ademloos met zich meerukt ? Deze tijd vergt mannelijke allures, en 't zou wellicht goed zijn, wilden onze literatoren 'n poos aan 't werk met halter en bokswant. Horresco referens..., maar vloek op de temerige luwheid van den ivoren toren !

ANTON VAN DE VELDE

Nieuws van het Noorderfront

Het lijkt er beslist niet naar dat de ekonomische krisis, met als gevolg de zedelijke drukking waaronder het menschdom thans leeft, de litteraire of de aldus genaamde produktie zou stilleggen of verminderen. Wie anderzijds denken zou dat de geestelijke en economische instorting onzer twintigeeuwsche kultuur een verdieping in het denk- en gevoelsleven zou brengen, die zich althans litterair zou uiten, voelt zich bepaald ontgoocheld, indien hij althans de roman van 1934 als barometrisch onderzoekstuig naar de drukking van het menschelijk hart wil kontroleeren. Behalve de doorsneeproduktie der laatste drie, vier jaar, is ook de reeks titels welke ik tijdens de voorbije zomersche dagen te doorworstelen kreeg, een getuigenis van het feit dat de doorsneeroman zich nog steeds aandient als een amusementsmiddel, en de romancier als iemand die in hoofdzaak zijn opdracht beschouwt als een soort surrogaat van een narcose voor den geest ; iemand van wie niet meer verwacht wordt dan de kunst om zorgen en leed zoo afdoende en zoo prettig mogelijk te helpen vergeten. En een ietwat handig en commercieel-aangelegd auteur die bereid is in dien zin te gemoet te komen aan Jan Publiek, kan in dezen tijd reuzenzaken maken. Alleen...
Alleen het feit dat bibliografen en literatuur-historici mordicus voortgaan met de roman in te deelen bij de letterkunde, en aldus aan de roman ook de zoo subtiele litteraire maatstaf aanleggen, wat ten slotte neerkomt op een generaal « mane, thekel, phares » over den staf scribenten die zorgen voor de ontspanning en hetgeen men in den ouden tijd noemde het geestelijk voedsel van den mensch. Ik kan het niet beteren als ik ook de volgende titels bekijk van uit den gezichtshoek van het ouderwetsche standpunt : ook de roman heeft een taak waaraan hij zich niet kan onttrekken, op straf van te vervallen tot het niveau van music-hall of een jazz-strijkje. Aldus :

11.368 Jo MANDERS' romannetje **Crisis** (III) is een slap nummer in de reeks koloniale romans, waarin de welbekende attributen van het genre op de welbekende manier afgehandeld worden, en de nieuwerwetsche verschijnselen als de ekonomische krisis, werkloosheid, etc. dienst doen om het zaakje een frisch en nieuwerwetsch toontje te geven. Ik kan niet zeggen dat het meer dan dragelijk geschreven is, of kwaliteiten vertoont die een aansporing zouden zijn om iemand aan te zetten het boek te koopen, hoewel ik gaarne getuig dat de schrijfster hier de té opzettelijke pikantigheden, die gewoonlijk dit soort boeken doen aftrek vinden, gemeden heeft. Maar dat is dan ook alles. En in zijn eindelooze flirtations, jaloezietjes, binnenhuispraatjes en begrensde mentaliteiten, is het een jammerlijk stuk Holland-op-z'n-smalst, overgebracht in de heerlijke Hollandsche tropen.

11.369 Twee is WILLY CORSARI's nieuwste romannetje : **Het Mysterie van de Mondscheinsonate** (IV), dat althans de verdienste heeft van een spannend en tamelijk sensationneel verhaal te zijn, dat den lezer boeit en gevangen houdt in z'n mysterieuze verwikkelingen, waarbij de klassieke truks der ouderwetsche detectives slechts klein bier zijn. Ondanks de titel met zijn Beethoviaansche verwachtingen, heeft het boek niets te maken met de sublieme kompositie van den grooten Meester, en is het beste wat van dit boek getuigd kan worden, dat het een probaat middel is tegen twee uren regenmiddag of een avondlijke verveling bij den zoemenden radio.

Wily Corsari

11.370 Drie is een zeer dragelijk produkt van een nieuwe ster aan de vrouwelijken litterairen hemel, onder vorm van een binnenhuisroman van HENDRIKA FELLINGA : **Minderjarigen** (IV). Deze minderjarigen zijn de pleegkinderen en inwonende pensionnés van een schoolhoofd in een Hollandsch stadje. Eerlijk gezegd interesseeren deze jongelui in dit boek me honderdmaal minder dan deze oude, afschuwelijke schoolrat, die de schrijfster verrassend reëel geteekend heeft in al zijn bekrompen en maniakale kleinheid. Ik zou kunnen zeggen dat dit boek zich inderdaad op sympathieke manier onderscheidt van vele soortgelijke schrifturen, en dat sommige toestanden en verhoudingen bepaald sterk en juist geteekend zijn, maar bij mij is hoofdzakelijk levend gebleven het beeld van deze oude schoolfrik, de egoïstische, pietlullige en bekrompen heerscher, de tyran die zijn onbeduidendheid maskeert achter zijn gezag en

zijn schijnbare kennis, de despoot over zijn familie en het afschuwelijkste mannentype dat ooit uit de triomfeerende pen eener romanschrijvende en over-den-man-zich-wrekende vrouw is gevloeid. Een vent die ge met plezier een duchtige rammeling zoudt geven ; beschamend en ergerlijk voor ons geslacht, maar waaraan ge vreugde beleeft omdat hij in al zijn kleinheid zoo ferm geteekend is tot een afschrikwekkend voorbeeld van het egoïstische, despotische en kleine mannentype. Opwekkend is het boek niet, maar het is knap geteekend en beslist dragelijk geschreven. Als de schrijfster nu eens de druk begane paden van dit soort donkere boeken links liet liggen en probeerde den optimistischen roman te schrijven, waar we zoo'n nood aan hebben ?

11.371 PAUL ANDERS van wie ik tevoren nimmer iets las, heeft eveneens een romannetje in filmstijl geschreven rond het thema van vliegtuigen, loodsen, vliegtuigfabrikanten, enz., een romannetje met prettige intrige en onverwachte situaties, waarvan de menschen wel niet boven het gewone kaliber van de types der amusementslectuur reiken en bij wie elk groot menschelijk gebaar, houding, denken en voelen totaal vreemd zijn, doch waarvan men getuigen kan dat het verhaal vlot leest, vooral wegens den luchtigen stijl en het nieuwerwetsche thema. Ik vergat bijna te zeggen dat het zaakje den naam draagt **Storm rond Camilla (IV)** en vrijwel onschuldig is.

11.372 Ten slotte, — ik behield het beste tot het laatst — een boek van S. FRANKE over de toestanden voor de vrijwilligers in het Nederlandsch Oost-Indisch leger : **Jan Fuselier (II-III*)**. Een boek dat zich dadelijk onderscheidt van vele andere door zijn krachtigen, oorspronkelijken stijl en den verrassend-juisten kijk op den mensch, vooral op het soort mensch dat voor het Nederlandsch vreemdelingenlegioen schijnt in aanmerking te komen : de verschopten en uitgeworpenen, voor wie er in de beschaafde wereld geen mogelijkheden en geen illuzies meer voorradig zijn. Franke verhaalt het leven van eenigen onder hen, vanaf hun inscheping tot aan het eind van hun weinig-glorieuze lotgevallen. De ondergrond van dit alles is een ontzetting en een diep medelijden om het geestelijk leed en de zedelijke verwording, die zich in de meest aberratieve vormen uiten en die natuurlijkerwijze slechts over één drukgebruikte veiligheidsklep beschikken : een weerzinwekkend leven, dat hen slechts lichter gemaakt wordt door geneeskundige kontrool, inlandsche vrouwen, dagelijksche alkoholbedwelming, enz. Als de toestanden die hier geteekend werden reëel zijn, is dit Indisch vreemdelingenlegioen geen haar beter dan de beruchte Fransche zusterorganisatie;

het is een wraakroepend systeem waarvan de inzet is : de geestelijk en zedelijk uitgeworpene, met wie men kan sollen naar goeddunken. Wie overigens de uitstekende reportage van Albert Londres over de toestanden in Noord-Afrika gelezen heeft, zal hier weinig nieuws vinden ; het schijnt alles een internationaal-aanvaarde methode te zijn, en ten slotte slechts een facet van de eeuwige verhouding van den bezitter-machthebbende-gebieder tot de werkafnemer. Maar het is ontzettend tragisch. En laat me erkennen dat dit relaas geschreven is in een krachtig proza en getuigt van een schitterend stylistisch vermogen, en bovendien van een ongewone kennis van den mensch, — ik behoef er niet bij te voegen : vooral van de donkere, brutale neigingen en primaire instinkten, welke vooral het eigen zijn van dit soort paria's, en die de lezing van dit boek voor edelvoelende menschen ongenietbaar zullen maken.

ERNEST VANDER HALLEN

Karige Oogst op het veie Land

We hebben de voldoening niet gesmaakt, dierbaar Vlaanderen, dezen zomer aan « rijke taaflen » te worden genoodigd. 't Was veeleer 'n karige disch met 'n homp krisisbrood en volle schotels goede bedoelingen. Daar vullen we onze maag niet mee. Ik stop wanhopig m'n twaalfde pijp en kijk door het raam naar dien diepen hemel vol zon en mysterie, die in z'n rijke rust te blinken hangt over dit zomersche land. Ze hebben me wijs gemaakt dat het uit den booze is terug te blikken ; we moeten metselen, opbouwen en vooruit met de schuit. Ik ben naar Benoit gaan luisteren. Ik voelde m'n hart weer malsch worden van schoonheid en romantiek...... Remmen, meneer, remmen, niet blijven luieren bij datgene wat aan ons is voorafgegaan. In 't verleden ligt toch het heden, niewaar ? Dat weze u 'n prikkel tot koelen kijk en realiteit. Maar in **Pierken**
11.373 **Pladijs** van VICTOR MERTENS **(IV)** heb ik van Benoit niets kunnen terugvinden. Met m'n nagels in m'n handpalmen heb ik zitten lezen, en zitten wachten naar het grootsche, het oprecht artistieke, dat ik ontdekken wou om 't geloof in het Vlaanderen van thans, dat na die beroerde Benoit-geschiedenis 'n leelijken deuk had gekregen, met 'n blijden zucht weer wat te herstellen. Eilaas, de eenige emotie welke de auteur me bezorgd heeft had dan nog 'n indigest karakter, daar waar hij schrijft op blz. 187 dat « lijk de darmen van een reuzenmaag de dichte menschendrommen buitenborrelden ». Zeg niet dat ik van kwaden wil ben geweest, integendeel ! Ik heb mins-

tens zooveel goeden wil aan den dag gelegd om te lachen, als de auteur deed om me zoover te krijgen. 't Ligt hem niet aan 't onderwerp, hoor. In dit typische leventje dat Mertens ons uitbeeldde, zit stof te over om 'n driedubbel overgehaalden hypochonder te doen schateren. Maar de schrijver beschikt blijkbaar niet over het godenmiddeltje : dat onverklaarbare rhythme, die soms schijnbaar-argelooze lapidaire manier van zeggen, « le bon mot » tenslotte, dat de essentie van de werkelijke geestigheid in zich sluit.

11.374 PIETER MAGERMAN daarentegen wil ons met z'n **Trekvogels (III-IV)** kost wat kost aan 't huilen brengen, en gebruikt daartoe 't goedkoopste procedé : levensmisère op het sentimenteele triltoontje. Met den « zwier van 'n vrij gebaar » noemde Magerman dit nogal lijvige voluim : « de tragedie van Vlaanderen ». Waar Streuvels in z'n « Oogst », als 'n impliciete aanklacht, z'n machtig fresco van het harde leven der Franschmans borstelde ; waar Vermeulen met z'n groot-menschelijk hart zich neerboog over 't matelooze wee van z'n « Trimards », en uit hun leven en doening 'n sterken roman opbouwde, komen de sociale tendenz en de al te goede bedoelingen (hier zijn ze weer) het boek van Magerman bederven. Streuvels heeft het aangevoeld ; Vermeulen heeft het meegevoeld, Magerman heeft zich laten meesleepen. Z'n proza mist de minste epische of dramatische kwaliteit van wat we 'n tragedie zouden durven noemen, en verloopt in hyper-lyrisme en bombastisch gezwaai. In het gebeuren uit « Trekvogels » ligt echter al het materiaal om er 'n meesterlijke tragedie uit op te bouwen. De steenbakker Fons met z'n overspelige vrouw en z'n ondervoede kinderen is 'n geïdealiseerd type, die veel te sentimenteel doet. Met z'n rijke hart is hij boven de ellende uitgegroeid. Hij wordt de levenswekker van 'n rein, werkzaam Vlaamsch proletariaat. Al ontmoet Fons nogal duchtig tegenwerking van politieke zijde, die Magerman snijdend en te rechte weet te hekelen, toch mogen we zeggen dat het nog wat al te zeer van 'n leien dakje loopt. De man Fons valt tenslotte bij 'n straatbetooging te Brussel. Zoo simplistisch als Magerman het in z'n groot idealisme gezien heeft, zal het wel allemaal niet van stapel loopen. Vele priesters en sociale werkers uit de trekvogelsstreek, die er meer dan één illusie bij ingeschoten hebben, zullen na lezing van dit boek wel even glimlachend schokschouderen. « Trekvogels » is 'n werk van iemand die z'n stof tot in de kern doordacht en doorvoeld heeft, maar ze niet beheerschen kan. Vandaar 'n manco aan evenwicht en rust. Ergo : geen kunst, n'en déplaise de goede bedoelingen van Pieter Magerman. Nog 'n klein post-scriptum. Ook ik hou er m'n bescheiden meening op na in-

zake taalparticularisme, maar er ligt toch nog 'n lange weg tusschen vocabularium en syntaxis van Stijn Streuvels b. v. en de West-Vlaamsche chineezerijen uit Magerman's taalschat. Er leven nog menschen buiten Strijpen, waarde heer.

11.375 Nu we toch de kronijk van de goede bedoelingen aan 't optimmeren zijn — 'n troostvolle bezigheid — wil ik je verder, goede lezer, nog in kennis brengen met twee onzer stamgenooten. Primo : de heer FLOR ANDRIES, die « 'n simpele roman » schreef uit « simpele alledaagschheid ». Deze man is veel bescheidener in het kiezen van z'n ondertitels, zooals je ziet, dan de auteur van « Trekvogels ». Deze roman **Eer (III-IV)** bewijst eerstens : dat Flor Andries iemand is die het met tijd en geduld brengen kan tot 'n verdienstelijk volksschrijver, welke z'n meester Warden Oom geen schande zal te verduwen geven, en tweedens : dat het kwaad z'n directe straf vindt in zichzelf. Andries raakt het probleem aan der verkeerde eeropvatting, 'n kwaal die het kristelijk dorpsleven in onze gewesten verpest. Hij doet dit niet huilerig, maar met kordaatheid en durf. De welingezeten koster, die z. g. om de eer van z'n dochter te redden, bij nacht en ontij 'n « faiseuse d'anges » gaat opzoeken, door 'n overstrooming verrast wordt en er z'n hachje bij inschiet. Al is de taal soms onbeholpen, de typeering oppervlakkig, en de gevoelsweergave niet heelemaal van bombast ontbolsterd, toch treffen ons enkele regeltjes gesynthetiseerde natuurlyriek, wat vertelkunst en 'n vrij pootige konstructie. We denken dat Flor Andries bij 'n volgend werk zal winnen aan degelijkheid, en in onze volksbibliotheken z'n plaats zal veroveren. Z'n werk is trouwens moedig en gezond katholiek.

11.376 'n Wanhopiger secundo is JEF DE PILLECYN met z'n **Kampioen(IV)**.
◆ Boeren die boos zijn op mekaar, landelijke liefdeshistories und kein Ende. 'n Slecht gebouwd romannetje met wat romantiek en wat realiteit. 'n Minderwaardig produkt kortom, waar 't Davidsfonds geen eer van haalt.

Jef de Pillecyn

11.377 Meer houden we van 't ander werkje door
◆ JEF DE PILLECYN, z'n negernovelle: **Bafoe (IV)**, die ons onwillekeurig terugdenken deed aan de mooie vertelling van de Tharaud's « La randonnée de Samba Diouf ». Al neemt dit laatste wel grooter vlucht, zeker moet « Bafoe », daar waar het de tropische natuur suggereert en de primitieve ziel peilt van dit naïef-mooie inboorlingenvolk, er niet voor onderdoen. Evenals Samba Diouf moet Bafou met de blanken oprukken naar « hun » oorlog, maar

Samba moet z'n liefje nog verdienen, wijl Bafoe door z'n trouwe Fezza gevolgd wordt. Maar de blanke hoofdman bedreigt de eer van z'n vrouw, en beiden vluchten terug naar hun dorp. « Bafoe » sluit niet onverdienstelijk aan bij het weinig beoefend koloniale genre in onze Vlaamsche literatuur. Al loopt deze novelle mank aan konstructie en al strompelt ze naar de laatste bladzij toe, in 'n decrescendo van uitbeeldingsvermogen, toch schenkt ze ons de overtuiging dat op dit terrein de auteur beter z'n pen gebruiken zou, in plaats van onbeduidende boerenromannetjes aaneen te flansen.

11.378 De volledige-werken-editie van 'n auteur sleept dit groote euvel
◆ achter zich aan dat er gewoonlijk te dier gelegenheid 'n deel pennevruchten het licht zien die, ten overstaan van 's mans litteraire beteekenis, niet uitvallen ten voordeele van z'n faam. Zoo komt dit **Dagboek van een Banneling (IV)** door EDWARD VERMEULEN, den groot-eenvoudigen Vlaming, wel minder te stade. 't Vertelt hoe hij, onder den oorlog bij de voortdurende vorderingen van de vijandelijkheden, Hooglede moest verlaten, en z'n heil zocht te Balen in de Kempen. En hier wordt weer 'ns te meer belicht het ware wezen van dezen wijzen man, die den aard van z'n volk dat hij naar Verriest's geestdriftig recept zoo hartsgrondig liefhad, tot in de pit heeft doorproefd. Dit boek moge dus dienen als 'n bijdrage tot de kennis van z'n rijke persoonlijkheid, vooral daar, waar hij met den ballingentrein dat mooie Vlaanderen van z'n hart doorkruist, en op elke bladzij z'n tintelende, goed-gehumeurde bedenkingen ten best geeft. Warden Oom, diepgeloovige kristen die ge waart, — de grond is nog mul boven uw graf — met groote piëteit hebben we dit, uw oorlogsdagboek gelezen. Ge rust nu in den oneindigen Schoot van uw Meester, daar, waar alle aardsche betrekkelijkheden gelouterd worden ; en er is armoe in ons gemoed, omdat een der meest begenadigden onder ons volk van ons is weggegaan. Moge dit dagboek-zonder-literatuur, voor de menschen die enkel van uw literatuur hebben leeren houden, 'n welkome lezing zijn die hen ook meer van u zal doen houden. De samenstellers hebben het wenschelijk geacht hieraan toe te voegen, het oorlogsdagboek van E. H. Vermeulen, Warden's broer, dat 'n interessanten kijk geeft op de toestanden in het onbezette gebied, achter het IJzerfront gedurende de vier lugubere jaren. Als documentatie niet van belang ontbloot.

11.379 En ten slotte zijn we weer verzoend geraakt met onszelf en met dezen mageren tijd toen we **De Zevenslager (IV)** lazen van ANTON THIRY. Weer zoo'n verduvelde Lierenaar, 'n broertje van Pallieter, maar uit 'n anderen boomstam gekapt ; grappenmaker, plantrekker,

gelukzak. Op 't college krijgt Flipke van Millen z'n klinkenden bijnaam. Er zit 'n kunstenaar in en hij trekt naar de Academie te Antwerpen. De oorlog komt de wereld overhoop smijten. Zevenslager haalt enkele gewaagde grappen uit en geraakt tenslotte geïnterneerd in Nederland. Hij weet er zonder diploma 'n postje van onderwijzer te bemachtigen, maar als het wat te warm wordt, denkt hij geen tweemaal na, en trekt naar Kongo, maakt er fortuin, keert weer naar Lier, wordt verliefd en trouwt. Nu zou er voor hem 'n leven van rust en geleidelijkheid kunnen beginnen, maar daartoe is Flipke blijkbaar niet op de wereld gezet. Want zoo vol verrassingen en perikelen als z'n leven was, komt ook de subiete dood. Thiry heeft blijkbaar den weemoed, die gebogen staat over de honderden menschjes welke hij overal in z'n werk heeft uitgeteekend, niet heelemaal kunnen wegbijten. Ongeluk en tegenslag, die steeds Thiry's leventjes klein krijgen, en hen tot zielige opstandigheid of domme berusting brengen, schijnen hier wel zoek te zijn, tot ze op de laatste bladzijden met 'n verschrikkelijken grijns komen opduiken. Deze zevenslager-figuur is zóó gegrepen uit het volle Vlaamsche leven. We kennen er allemaal van dat slag, en de diverse zevenslagerskwaliteiten, die we hier en daar bij sommigen onzer broeders bewonderd en genoten hebben ; Thiry heeft ze alle weten te incarneeren en te concentreeren in dezen meesterlijk getypeerden geluksmensch, en dit met 'n brio die je gevangen houdt en gelukkig maakt. Met dit boek pleegt het Davidsfonds 'n eerherstel op den « Kampioen » van de droeve figuur. De kampioenentitel aan Thiry ! En nóg Zevenslagers na dezen !

PAUL HARDY

Een Jongen uit Vlaanderen (*)

11.380 Aan het mooie leven en sterven van het Antwerpsche jong-
◆ studentje, Guido van Parijs, is dit keurig uitgegeven werkje gewijd. De kleine Guido treedt eruit naar voren als een echte jongen uit Vlaanderen : frisch en levenslustig, kinderlijk en onbevangen, Vlaamsch en godsdienstig. Eén onder de velen die we hebben weten opgroeien in onze kath. Vl. studentenbeweging en waarvan we de doodsbeeldekens zorgvuldig bewaard weten in menig studentengebedenboek en in het brevier van vele jonge priesters. Eén

(*) ERNEST VANDER HALLEN : Een Jongen uit Vlaanderen (Guido van Parijs). Met een portret. — Antwerpen, Uitgeverij Ruusbroec, 1934 (19 × 15) 93 blz. 12 fr.

onder de velen die reeds lang een eigen levensbeschrijving zouden hebben, als ze b. v. in het land van Guy de Fontgalland of Anne de Guigné geleefd hadden en niet in het op dit gebied zoo weinig pretentieuze Vlaanderen. Eén onder de velen die gedurende hun doodgewone dagelijksche doening onopgemerkt bleven, tenzij misschien door hier of daar een fijn-begaafd opvoeder, maar wier beeld, na hun heengaan, tengevolge van piëteitvolle herinnering, allengerhand werd verhevigd tot een in stilte bewonderde en ietwat geïdealizeerde gestalte. Dit lijkt dan ook wel de houding te zijn geweest die eveneens V. D. H. tegenover dit zoo simpele, nu uitgedoofde jongensbestaan heeft willen aannemen.

E. vander Hallen

Bijkbaar is het hem niet zoo zeer te doen geweest om de nauwgezette, kritisch-ingestelde beschrijving van een leven waarover zoo weinig te zeggen viel, juist omdat het zoo gewoon was en eenvoudig, dan wel om het ideale beeld van den kath. Vl. jong-student, dat, naar aanleiding van Guido's dood, op zooveel levendiger wijze voor zijn geest was komen te staan. Daaruit moet men echter niet gaan besluiten dat hier « ins Blaue hinein » gefantazeerd werd. V. D. H. is te zeer vertrouwd met het kath Vl. jongstudentenleven, dan dat hij de werkelijke deugden en moeilijkheden en gebreken van een studentenhart niet zou kennen, en hij is veel te eerlijk en te kinderlijkoprecht dan dat hij die werkelijkheid, om welke reden dan ook, zou willen negeeren of verdoezelen. E. v. d. H. kent onze jongstudenten, hij kent hun moeilijkheden en begrijpt ze, zonder daarom de pretentie te hebben ze allemaal te willen oplossen. Maar juist omdat hij dit studentenleven kent, was het hem mogelijk zoo piëteitvol, zoo vol wijding, zoo fijn en innig, zoo ontroerend en muzikaal over dit jonge leven te schrijven. Er is iets van de fijnheid van Brugsche kant in dit werkje en iets van de melodieuse ontroering der « Kerkhofblommen ». En men zou al erg bevooroordeeld en vooringenomen moeten zijn om het niet in de handen te wenschen van elken jongen in Vlaanderen, tot welke richting of strooming hij dan ook mag behooren.

L. M. Vervinckt o.p.

Wij, Frontenacs

door FRANCOIS MAURIAC (*)

11.381 Mauriac is in onze groote katholieke gemeenschap wel de man om
◆ de machtigste levensproblemen aan te durven en litterair tot 'n goed einde te brengen, juist omdat hij ze overschouwt met z'n kristelijke levensvisie en ze als dusdanig in ruimer breedte en in rijker diepte ontleden kan dan zooveel anderen, die zich met 'n louter menschelijke norm zouden tevreden stellen. Over z'n werk, z'n jongste werk vooral, deint die scheppingsrust welke ons steeds met 'n bijna onaardsche verbijstering slaat telkens we één der grooten uit de katholieke wereldliteratuur ter lezing nemen. In dezen roman behandelt Mauriac een der kernproblemen welke de menschheid in alle tijden en in alle gewesten heeft meegemaakt. 'n Probleem dat in z'n goddelijke schikking 'n organische wezenlijkheid geworden is van ons met reden begaafd geslacht, namelijk : dat mysterieuze samenhoorigheidsgevoel welk de leden van eenzelfde familie aan elkaar verbindt. Onverwoestbaar en met 'n onpeilbare diepte wortelt het familiaal bewustzijn tot in de meest ongeweten vezels van ons wispelturig hart. Door 'n geheimzinnig fluïdum voelen we ons — al ware 't nog ondanks onszelven — sterk gebonden aan diegenen onder de andere stervelingen, welke door het bloed aan ons verwant zijn. Dit psychologisch diep-ingewikkeld probleem, dat zich in de menschelijke gemeenschap in duizend facetten aan het leven opdringt, heeft de geniaal aangelegde Mauriac begeesterd en hem tot de litteraire behandeling ervan genoopt.

Francois Mauriac

De vroeg gestorven Michel Frontenac laat aan z'n weduwe de zorg en opvoeding na van vijf jonge kinderen. Bewust van hare niet te onderschatten verantwoordelijkheid groeit ze uit tot de sterke vrouw, welke de Heer in z'n raadselachtige Voorzienigheid aan de kinderen Frontenac tot moeder schonk. In haar wordt belichaamd de machtige traditie van de oude familie, die de zonen in hun later leven tot stut zal zijn. Midden in hun gezin zien we ze opgroeien, doorheen de jaren en de eeuwig-wisselende seizoenen die telkens weer hun eigen cachet schenken aan het landschapsmilieu — 'n faktor van tastbaarheid en beteekenis in den band die allen samensnoert. We zien ze uitwassen in hun kring tot 'n besliste individuali-

(*) Vertaald uit het Fransch door Mevr. Maschmeijer-Buekers. Met één portret. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1934, 2e druk (21 × 16) 236 blz. 32.— fr.

teit, die echter gesmeed is geweest op het aambeeld van hun Frontenac-zijn. Want als ze aan het ouderlijk nest vaarwel zeggen, gaat als 'n onuitputtelijke gratiebron met hen mee « de geest van het vaderhuis », ook dan, wanneer het leven hen in z'n machtigen kolk van koelheid, scepticisme en demoralisatie heeft opgeslorpt. De middelste, ietwat mediokre broer José, sneuvelt onder den wereldoorlog. Jean-Louis, de oudste zal als 'n geheiligd schrijn den familiegeest in zich bewaren, en deze zelfs als 'n ultiemste genademiddel aanwenden, wanneer z'n broer Yves door het leven dreigt te worden aangereden. Voor de dichterlijke Yves zelf blijft de herinnering aan z'n moeder, alsmede de verten, de dennen en de nachtegalen van Frontenac, de groote inhoud van z'n innerlijk bestaan. En daarnevens, als 'n jubelend hymne aan de eeuwige Frontenac-idee, rijst de onvergetelijke, tragische figuur van Oom Xavier. Voor dezen man is de familie : z'n geweten. Die onverbreekbare band van de Frontenacs zal nooit aan de vernietiging worden prijsgegeven. 't Is immers niets anders dan 'n straal van de Eeuwige Liefde, gebroken in het prisma van 'n familiegeslacht. In de Frontenacs leven de traditiën voort van het oude religieuse Frankrijk, dat steeds verder teert op de eeuwige rente waarvan dit land, nog van eeuwen her, door z'n diep geloof en z'n vele heiligen, het geestelijk kapitaal heeft geplaatst. Voor alle harten is de genade toegankelijk, doch hier, waar menschen dichter bij mekaar staan door hun onverklaarbaar familiaal één-voelen, doet de genade zichtbaar haar werk. De eene wordt onbewust genadebemiddelaar voor den andere : de moeder voor de zonen, de broers voor hun oom, en vooral de oudere broer voor den jongere. Dit alles staat er niet in sermoenzinnen tusschengeschreven, maar heel dit levensboek is ervan doordrenkt. De bestendige aanwezigheid Gods is het onvernoemde hoofdmotief van dit aangrijpend, onvergetelijk meesterwerk. Mevrouw Maschmeijer leverde van « Le Mystère Frontenac » 'n zeer hoogstaande vertaling.

PAUL HARDY

Van Menschen en Boeken

Op 2 September ll. werd te Dendermonde de honderdste geboortedag van Emmanuël Hiel gevierd met een akademische zitting, waar door sprekers en voordragers hulde gebracht werd aan het krachtig werk van hun stadgenoot.

Ongeveer gelijktijdig werd in intiemen kring de vijftigste verjaardag gevierd van den dichter-verteller **Pater Hilarion Thans O. F. M.** Deze werd geboren te Maastricht, en studeerde te Tielt en te St Truiden, waarna hij Minderbroeder werd. Na zijn eerste bundel Fransche gedichten « Lilas blancs », publiceerde hij de bundels « Omheinde Hoven » en « Verloren stroom », evenals de verhalen « Mijn oorlog », « Onder de wolk » en « Vertellen ».

Hilarion Thans

Van den bekenden humanist Erasmus Quellinus werden thans de volledige geschriften heruitgegeven ; het achtste deel hiervan (Brieven, meestal aan Amerbach, Frobenius, Thomas Morus, enz.) verscheen zoo pas, en werd bezorgd door P. S. Allen.

Henriëtte Roland Holst heeft het bedrag van den Prijs der Mij voor Nederl. Letterkunde, welke haar toegekend werd (groot 1000 gulden), geschonken aan het Willem Kloos-fonds, met de bedoeling hiermee behoeftige letterkundigen te steunen.

Na deel één en vier van de volledige uitgave van **Ruusbroec's werken,** is ook deel drie verschenen ; nl. « Van den gheesteliken Tabernakel », bewerkt door Pater D. A. Stracke, S. J. —

Van de volledige werken van Verschaeve, uitgegeven naar aanleiding van diens zestigsten verjaardag, verscheen onlangs deel 1 : Judas » en « Maria Magdalena », samen met de causeriën welke Verschaeve over beide boeken hield ; tegen 1 October verschijnt het 2e deel dat de drama's « Jacob van Artevelde », « Filips van Artevelde » en « Ferdinand Verbiest » zal bevatten.

Op 4 Oogst ll. is **Knut Hamsun,** de bekende Noorsche romancier, 75 jaar geworden. Hamsun, die eigenlijk Knut Pederson heet, is van boerenafkomst, en verdiende tot zijn 29e jaar zijn brood als handarbeider. Hij werd geboren te Lom in het Gudbrandsdal op 4 Oogst 1859 ; zijn vader, die dorpskleermaker was, werd door armoede gedwongen zijn zoon al vroeg z'n eigen weg te laten gaan ; hij werd winkelbediende in zijn geboortedorp, later

Knut Hamsun

hulponderwijzer te Bö, een der meest noordelijke Lofden-eilanden ; later trok hij als landverhuizer naar Amerika, waar hij winkelbediende, landarbeider, tramconducteur, enz. werd. Terug in Noorwegen leed hij jaren lang honger daar het hem niet gelukte een betrekking te vinden ; eerst tien jaar na het verschijnen van zijn eerste boek ondervond hij waardeering en steun. In 1920 werd hem de Nobelprijs voor letterkunde toegekend.

Te Haarlem werd in den loop der maand Augustus een « **Huis van Looy** » geopend, waarin al de manuskripten, herinneringen, schilderijen, teekeningen en etsen van den onlangs gestorven schilder-dichter Jacob van Looy werden bijeengebracht.

In Rusland wordt **Gogol** druk gevierd naar aanleiding van het feit dat zijn bewonderenswaardig boek « De doode Zielen », zijn meesterstuk, dit jaar een eeuw geleden verschenen is. In allerlei bijdragen wordt er op gewezen van welken invloed dit werk geweest is op de ontwikkeling der Russische volksziel, en van daaruit op de latere politieke gebeurtenissen in Europa.

Gogol

In den nacht van 27-28 Juli ll. overleed te Brussel de bekende letterkundige **Paul Kenis**, die behalve als romancier ook als essayist bekend was. Te Bocholt geboren op 11 Juli 1885, studeerde hij aan de college's der Paters Jezuïeten te Turnhout en te Gent. Op 20-jarigen leeftijd trok hij naar Parijs, met de illuzie aldaar « carrière » te maken (uit en over deze episode dateert zijn romannetje : De kleine Mademoiselle Cérisette) ; toen dit hem niet gelukte kwam hij naar Brussel wonen en werd staatsambtenaar. Na den oorlog was hij vooral werkzaam als redakteur of medewerker aan verschillende tijdschriften, o. a. « Het roode Zeil » ; naderhand schreef hij een tamelijk omvangrijke reeks romans waarvan we de voornaamste citeeren : « De Roman van een Jeugd », « De Apostels van het nieuwe Rijk », « De Avonturen van Cies Slameur », « Fêtes galantes », « Lieven de Mettenaere », « De

Paul Kenis

lokkende Wereld », « Het Leven van François Villon ». Het is alles zeer fijnzinnig, licht fantastisch en doorloopend zeer sensueel werk ; de atmosfeer waarin zijn verhalen spelen zoowel als de tamelijk lichtzinnige tendenz, maken het jammer genoeg onbruikbaar voor ons, katholieken. Paul Kenis, die sekretaris was van de Vereeniging van Letterkundigen, stond bekend als een edel, eerlijk en sympathiek mensch. Hij ruste in vrede.

Miguel de Unamuno, de bekende schrijver, dramaturg, hoogleeraar en rektor der universiteit te Salamanca, vierde deze dagen zijn zeventigsten verjaardag. Hij was in 1864 geboren te Bilbao, werd in 1891 professor in de Grieksche taal te Salamanca ; tijdens de diktatuur van Primo de Rivera werd Miguel de Unamuno, wegens zijn sterk-republikeinsche gezindheid en schriftelijke propaganda, over de grens gezet en bekwam pas in 1930 de toelating om zich terug in zijn vaderland te vestigen. Thans werd hij vanwege de Spaansche regeering officieel gehuldigd. Verscheidene werken van hem werden in het Nederlandsch overgezet.

Miguel de Unamuno

In ons vorig nummer werd de hulde aan den gestorven priesterdichter **Jan Hammenecker** aangekondigd ; deze ging door in den loop der maand Augustus, ter gelegenheid der inhuldiging van een kapel op zijn graf te Westrode ; verscheidene spreekbeurten werden te dezer gelegenheid gehouden ; we drukken in dit nr de uitstekende hulderede over van onzen medewerker Dr Filip de Pillecyn.

Dinsdag 16 Oktober overleed te Antwerpen de bekende geneesheer-letterkundige **Dr A. Allaeys**, schrijver van den bundel verhalen « 't Onzent in 't Westland », die destijds door de Provincie West-Vlaanderen bekroond werd. Talrijke vrienden woonden de uitvaart bij. Dr Allaeys was inderdaad een edel, hoogstaand en sympathiek man en een typische figuur in de Vlaamsche letterwereld. Requiescat in Pace.

In memoriam Doctor H. Allaeys

In hem ontvalt ons weer eèn van die kostbare brijzels aardsche vreugde. Want zijn hart en geest waren bestendig georiënteerd naar de middaghoogte, waar de mensch den mensch het leven blijmoedig en vertrouwend aanvaarden doet.

H. Allaeys

Hij was goed naar de eerbiedwaardige overlevering van oud Vlaamschen stam.

Hij was mild in de spontane opwelling van zijn kinderlijk-blije beschouwing van leven en mensch

Hij was wijs, niet alleen naar gestudeerde wetenschap, maar tevens in ervaring en menschenkennis.

Hij was ontvankelijk voor al 't schoone en goede mits het niet ontaard was of vervreemd.

Hij was 'n kristen Vlaming die met alle vezels vasthing aan de liefde voor eigen taal en eigen zeden op den eigen onverbasterden grond.

Zeer velen in Vlaanderen verliezen in hem 'n vriend van echte en hechte waarde.

Is een « in memoriam » bijna steeds 'n vluchtig en al te occasioneel ding, wij hebben toch de innerlijke voldoening niet tot na doctor Allaeys' dood gewacht te hebben om hem genegenheid te betuigen, en dus is dit gelegenheidswoord geen dwaze « acte de présence » zonder meer, wél 'n eenvoudige bevestiging van onze gehechtheid aan 'n man wiens gedachtenis wij in eere houden zoo goed als wij hem tijdens zijn leven steeds erkentelijk zijn nabij geweest.

Deze laatste jaren heeft hij de schaduw van — alvast litteraire — miskenning over zich gehad, maar sereen is hij voortgeterd naar andere zonnigheden.

't Paradijselijke zenith zij hem nu gejond.

Aan de geëerde familie Allaeys bieden wij de betuiging van ons kristelijk medeleed aan.

Wij zullen voor haar duurbaren Overlcdene bidden.

0. - Werken van algemeenen Aard

11.382 Baers, Joris, pr. **01**

◆ LECTUUR-REPERTORIUM : 2. AUTEURSLIJST (A-K) bevattende 12.000 bio-bibliografische Schrijversnota's en 1.300 Portretten van Auteurs behoorende tot de Nederlandsche en de Wereldliteratuur, met Waarde- en Vakaanduiding van 40.000 litteraire en vulgariseerende werken, samengesteld door **A. S. K. B.**, onder redactie van **Joris Baers, pr.** — *Geill. met 612 schrijversportretten in kunstdruk op 61 buitentekstplaten.* — *Antwerpen, Algemeen Secretariaat voor Katholieke Boekerijen (Vlaamsche Boekcentrale) ; A'dam, De R. K Boek-Centrale,* 1934, 3 *dln* (19 × 13) 862 *blz., geb. in keurig linnen stempelband* 75 *fr.*
IV — Besproken vooraan in deze aflevering, onder titel « Een bibliografische Gebeurtenis: Lectuur-Repertorium is verschenen ! », recensienummer 11.360.

11.383 Roemans, Rob., Dr **01 : 809**

BIBLIOGRAPHIE VAN DE MODERNE VLAAMSCHE LITERATUUR, 1893-1930. 10e afl. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1934 (21 × 16) 96 *blz.* 10 *fr:*
V — Dit is de laatste aflevering van het eerste deel : inhoudstafels op de Vlaamsche tijdschriften van 1893 af tot 1930. Deze aflevering bevat nog : Voor Iedereen (1922-26), Avontuur (1928), Opbouwen (1928-29), De Pelgrim (1929-31). Ik meen dat het in de bedoeling ligt van Dr Roemans de enkele nog ontbrekende tijdschriften in de eerste afleveringen van het tweede deel onder te brengen. De 50 laatste blz. bevatten 4 registers : I van de behandelde tijdschriften ; II van de poëzie ; III het proza ; IV de kritische bijdragen. — Zooals reeds vroeger gezegd : onmisbaar voor een wetenschappelijke bibliotheek. Dr A. Boon, pr.

1. - Wijsbegeerte en Zedenleer

11.384 Bellon, K. L., Dr **21 : 1**

◆ GODSDIENSTWIJSBEGEERTE. — *Antwerpen, Standaard, (Philosophische Bibliotheek),* 1934, (23 × 16) 283 *blz.* 38 *fr. ; geb.* 50 *fr.*
IV* — Deze Godsdienstwijsbegeerte is volkomen logisch opgebouwd. Schrijver begint terecht met de « voornaamste richtingen in de Godsdienstwijsbegeerte » uiteen te doen, om dan in een tweede hoofdstuk, na een goede kritiek op de voorgestelde opvattingen, zijn eigen standpunt te kiezen. Wij zouden hier nog al wat hebben af te keuren. Zoo zijn wij het b.v. hoegenaamd niet eens met 's schrijvers afwijzing van Rosenmöller's en Blondel's positie, zoo min als met sommige zijner beweringen omtrent den « natuurlijken godsdienst der rede ». Maar toch, zijn eigen standpunt wordt klaar en duidelijk bepaald. Hij zal « het godsdienstig leven der menschen als een objectief verschijnsel beschouwen » en trachten « een wijsgeerige verklaring te geven van den godsdienst in zijn psychische en historische realiteit » (blz. 105). Dit wordt dan verder uitgelegd. Maar wat schrijver hier zegt van Kant, de transcendentalisten en de phenomenologen is m. i. grondig verkeerd. De tekst van E. Gilson, op blz. 109 geciteerd, is een verkrachting van wat Kant's opvolgers geleerd hebben.
Het zou ons te ver voeren, wilden wij hier ieder hoofdstuk ook maar oppervlakkig bespreken. Hier volgt dan de inhoud in zijn groote lijnen.
Na de bepaling van zijn opvatting, gaat schrijver een onderzoek instellen naar de oorzaken of de faktoren van het godsdienstig leven. Hij zal derhalve, in drie hoofdstukken beschouwen : « de mensch als subjekt van het godsdienstig leven » ; « de invloed van het milieu op het godsdienstig leven » ; « de bovennatuurlijke faktor ». Dan volgt een hoofdstuk waarin de gewonnen besluiten worden saamgevat. En heel het boek vindt zijn bekroning in de mooie « derde afdeeling », waarin gehandeld wordt over de waarheid en de waarde van den godsdienst.
Dit logisch ineengezet boek is zeker een merkelijke aanwinst. Het is steviger gebouwd, heeft meer innerlijke eenheid dan het werk van E. P. Maes. Of echter de ingeslagen weg de goede is, betwijfelen wij sterk. Men schijnt nog altijd niet te begrijpen dat de Blondeliaansche opvatting van de « philosophie catholique » 'n grondpijler zal wezen, waarop alle godsdienstphilosophie ten deele zal moeten opgebouwd. H. Thielemans S. J.

2. - GODSDIENST

11.385 Adam, Karl 24

◆ GELOOF EN LIEFDE. *Vert. uit h. Duitsch dr Piet Kasteel— A'dam, Fidelitas ; Antwerpen, Standaard*, 1934 (20×14) 151 *blz.* 25 *fr.*

Karl Adam

IV* — Door zijn magistrale werken « Christus, onze Broeder », « Wezen van het Katholicisme » en « Jezus-Christus » — alle vernederlandscht — is Prof. K. Adam lang geen onbekende meer in Noord- en Zuid-Nederland. De degelijkheid van den Tűbinger hoogleeraar (is hij het nog op dit oogenblik ?), de synthetische kracht van zijn geest en het scherpe aanvoelen van dezen tijd, stempelen zijn werken met het teeken der superioriteit. In « Geloof en Liefde » tast hij weer naar de ziel der dingen en onze levenshouding, qua geloof als onvoorwaardelijke eisch tot echte liefde ; in « Christus en de Geest van het Westen » teekent hij de licht- en schaduwzijden van den westerschen geest ten overstaan van het katholicisme (dit essay dateert van 1932, opkomst van het Dritte Reich) ; in het laatste stuk van dezen bundel geeft hij levensvolle beschouwingen over het « Huwelijk », waarin het is of men Casti Connubii voorvoelt.

P. Kasteel vertaalde zeer goed het wijsgeerige Duitsch van K. Adam. M. VAN HOECK, PR.

11.386 Bleeker, C. J., Dr 21 : 24 : 264 : 29

INLEIDING TOT EEN PHÆNOMENOLOGIE VAN DEN GODSDIENST. — *Assen, van Gorcum, (Serie « Het Handboek »)* 1934 (21×15) 229 *blz.* *fl.* 4,75 ; *geb. fl.* 5,75

I, L — « Over het wezen en de taak der phænomenologie heerscht nog geenszins eenstemmigheid en het gebied, dat zij het hare kan noemen, is van een onoverzichtelijke uitgestrektheid ». Deze zinsnede uit het Woord Vooraf geeft de moeilijkheid aan om dit boek in het kort te bespreken. Immers de bepaling van het wezen der phænomenologie hangt voor een groot gedeelte af van het standpunt van den phænomenoloog. Daar schrijver zich op het standpunt van het vrijzinnig protestantisme plaatst, is hiermee reeds gezegd, dat zijn opvatting van de taak der phænomenologie aanmerkelijk van de onze zal verschillen. Bovendien zal dit bijzonder standpunt hem geleiden bij de keus der te onderzoeken verschijnselen. Zoo zal hij verschillende verschijnselen, die wij als quasi-religieus beschouwen, in zijn onderzoek opnemen. Het is duidelijk, dat het kader dezer bespreking ons niet toelaat een gemotiveerde weerlegging van schrijvers standpunt te geven. Al moeten we dus een ernstig voorbehoud maken met betrekking tot schrijver's standpunt, en moeten we bovendien nog wijzen op zijn verkeerde voorstelling van de leer der R. Kath. Kerk ten opzichte van de Sacramenten, toch moeten we schrijver prijzen om zijn ernstig streven naar een juist verstaan van de innerlijke structuur der godsdienstige verschijnselen. Meer dan eens geeft hij blijk van zeer persoonlijke waardevolle inzichten. Daarom juist verdient zijn boek de aandacht van al wie zich met de godsdienstwetenschap ernstig bezig houdt. Dr L. BELLON, PR.

11.387 Tóth, Tihamér, Mgr, Dr 25 : 23

◆ SERMONEN OVER DE TIEN GEBODEN. In de Pazmany-Universiteitskerk van Budapest gepredikt in 1927-28 : 2e DEEL. 5e, 6e, 7e, 8e, 9e en 10e GEBOD. *Vert. uit h. Hongaarsch.— Averbode, Abdij*, 1933 (19×14) 526 *blz* 20 *fr.*

IV — Als een nieuwe Mozes verkondigt Dr Tóth Tihamér, aan het huidig geslacht, de tien geboden, die geen mensch vertrappen kan zonder zelf ten onder te gaan. De nieuwe preekwijze onderlijnden we toen 't eerste deel dezer preeken verscheen. Thans wordt ons het tweede deel aangeboden, welke de vijf laatste geboden breedvoerig verklaart. Dit boek is geen verzameling van doodgewone Zondagonderrichtingen, 't is een brandmerken van velerlei kwalen van de hedendaagsche samenleving en den modernen mensch, en een onbewimpeld, vrijmoedig voorhouden van de goddelijke voorschriften omtrent de kuischheid b. v. en 't huwelijk, omtrent de waarde en 't genot van 't leven, de bescherming van 't leven der kinderen, lichaamskultuur enz. Alleraktueelste problemen komen hier te berde en onze houding daartegenover wordt vast en scherp uitgelijnd. Geen priester mag zoo'n boek missen. Te meer daar deze preeken zoo gansch bizonder zijn van vorm : eenvoudig, helder, treffend, apostolisch. Zeer juist typeert Dr

Tóth Tihamér

Tóth Tihamér zich zelf : « Ik ben niet alleen kanselredenaar. Ik ben meer dan dat : ik ben prediker, het orgaan van Gods woord.» En omdat hij dàt is, boeit hij ons en zijn zijn woorden geen wegdrijvende, openspattende zeepbellen... D. DE PAUW O. P.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding - Vrouwenbeweging

11.388 Koenraadt, W. M. J., pr. 32 : 33

◆ CORPORATIEVE MAATSCHAPPIJ, ORGANISCHE STAAT. — *Hilversum, Brand ; Antwerpen, Standaard (Reeks Credo-Vivo, nr 3), 1934 (25 × 16) 71 blz.* 12,50 *fr.*
V — Een zeer gelukkige poging « om op synthetische wijze een meer dan vaag beeld te ontwerpen van de organische samenleving, zooals die meer bijzonder in Nederland » — wij voegen er bij, ook in België — « haar beslag zal kunnen of moeten krijgen. » Klaar wordt het onderscheid tusschen corporatieve maatschappij en -staat getrokken. Sommige besluiten, bijv. de verdwijning van het cooperatie-wezen in een corporatieve maatschappij, zullen tot discussie leiden. Onmisbaar voor opheldering der gedachten. Dr C. VAN GESTEL O. P.

11.389 Schaepman, Frans, D^r 32 : 33 : 1 : 2

◆ HET FASCISME NAAR ZIJN BEGINSELEN BEOORDEELD. — *Nijmegen, N. V. Dekker en van de Vegt en J. W. van Leeuwen, 1933 (24 × 17) 212 blz.*
IV*—Schrijver zoekt inhet fascisme de algemeene tendenz en gaat daarvan de juistheid na : in een eerste deel (1-6 hfd.) beschrijft hij de wording en ontwikkeling der beweging en der idee, in een tweede (6^e-12^e hfd.) de uitwerking der beginselen in de fascistische staatsorganisatie ; in een derde deel (12-14) toetst hij deze beginselen aan die der scholastieke wijsbegeerte. — Schrijver geeft blijk van een rijke belezenheid : de Italiaansche, Duitsche, Fransche, Nederlandsche literatuur werd benuttigd, maar niet vertaald. Uiteraard is het steeds moeilijk een jonge beweging, die haar definitieve uitdrukking nog niet verwierf, te omlijnen ; vooral in dit geval, daar het fascisme « voor alles actie en sentiment » wil zijn, een eigenaardig mengsel van stijl en opportunisme en het zich ontwikkelde onder invloed van verscheiden ideologieën. Die moeilijkheid is niet totaal overwonnen : het werk kon duidelijker zijn ; de besproken ideologieën konden overzichtelijker behandeld ; de vergelijking met de thomistische staatsleer — met weglating van andere wijsgeerige uitweidingen, als bijv. blz. 47-48 en bijna heel het 12e hfd. — zou volstaan hebben. Ondanks deze critiek, een zeer degelijk werk, dat ernstige studie vergt, maar die ook waard is. Dr C. VAN GESTEL O. P.

7. - Schoone Kunsten

11.390 Philippen, Jos. 76

◆ JAN-FRANS CANTRÉ. Een Studie over en rond het Werk van den Vlaamschen Houtsnijder. — *Diest, Botermarkt, 10, 1934 (24 × 16) 79 blz.* 25 *fr.*
V — Jos. Philippen, die reeds méér op het terrein der vulgarisatie van goede Vlaamsche kunst gepresteerd heeft, geeft in deze brochuur een merkwaardige synthese van den arbeid van den grooten Vlaamschen xylograaf. Uit het beste wat in velerhande tijdschriften verscheen, heeft hij zijn dokumentatiemateriaal verzameld en het handig in een prettig Nederlandsch omgewerkt tot een vriendelijk boekje dat zich met plezier laat lezen, en waarin ge een bondig overzicht vindt van de hoofdzakelijke karakteristieken van dit merkwaardige werk. Een bibliografische tafel verhoogt de bruikbaarheid van dit boekje, dat ik gaarne en nadrukkelijk durf aanbevelen aan al wie zich voor de eigen Vlaamsche kunst interesseert en al wie als taak heeft deze merkwaardige, wezenlijk « volksche » kunst, nader tot dit volk te brengen — ik bedoel vooral de bibliothecarissen. Alleen de mooie afdrukken maken dit boekje reeds tot een zeer begeerenswaard bezit. E. VANDER HALLEN

11.391 Stuyt, Jan 72

◆ BOUWKUNDIGE COMPOSITIE. *Geill. — Antwerpen, Standaard-Boekhandel, 1933 (32 × 24) 142 blz.* 75 *fr.*
V — Wanneer men nagaat wat er aan moderne architektuur wordt gepresteerd in Amster-

dam, Weenen of Helsingfors, dan komt men tot de bevinding dat de vormen der bouwkunst heden ten dage overeenstemmen met de vormen der techniek. Er wordt bij een bouw in de eerste plaats gedacht aan het praktische, aan het doelmatige. De bouwkundige schoonheid van thans is anders dan vroeger en kan niet meer met vroegere maatstaven worden gemeten. Zij ligt in het eerlijk bekennen der functies van het gebouw en het idealiseeren van zijn konstructieve deelen tot een harmonisch geheel. Een inleiding tot de moderne bouwkunst zal men in het boek van Jan Stuyt niet vinden. Maar voor het begrijpen en waardeeren van de vroegere stijlen is hij een zeer betrouwbare gids. Het boek is mooi uitgegeven en rijk geïllustreerd. Dr JOZEF MULS

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

11.392 Meyer, Bertus — 81 : 32

ARBEIDERS GEVRAAGD. — *Aalst, De Korenaar,* 1934 (17 × 13) 43 *blz.* 3 *fr.*

III, K — Een bundeltje would-be kommunistische poëzie. Een enkel (vertaald uit het Engelsch (?)) heeft een rythmischen slag. Al het overige klinkt hol en, ondanks het proletarische uitzicht, sterk-bourgeois en « factice ». M. VAN HOECK, PR.

11.393 Vercammen, Jan — 81

◆ CREDO. — *Deurne-Antwerpen, Tijl,* 1934 (21×15) 42 *blz.* 18 *fr.*

IV* — Dit is een opbloei van ware poëzie, een der beste zangen van idealistische liefdepoëzie die wij lazen. Daar is de heilige verteedering die vanuit het inspireerend wezen uitstraalt en tot noodzakelijk zachte muziek aanzet ; maar het mannelijk gemoed zet dien invloed om in een klaar aanvaarden van het leven : Credo. Maar a.u.b. niets geen vooropgezette thesis of zoo, hoor ; het is iets dat heel fijn leeft en als een hooglied over die twee zielen koepelt. Dat het niet komt tot duidelijke bepaalde wezenlijkheden van het werkelijk leven, deert mij ten minste hoegenaamd niet : integendeel, goed heil aan den dichter die op het hooger vlak van het idealisme zich natuurlijk kan bewegen. Anderzijds is er ook verruiming en vollere orkestratie van het milieu merkbaar : dat wij niet vastgebonden liggen, als zooveel anderen, aan het bepaald hoekje, bosch, stad, gouw zelfs, is reeds goed ; maar ook die wijdere wereld waar hij naar grijpt is reeds zijn eigendom in groote maat ; in elk geval is de indruk van « overgenomen te zijn », op enkele uitzonderlijke overblijfsels na, grootendeels verdwenen. Hetzelfde geldt voor den vroeger hinderlijken zinval in cascaden en het precieuse. Neen, dit is zeer mooi : gedacht, gevoeld en doorleefd, en gedicht.

Jan Vercammen

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

11.394 Bundschuh, Peter Thomas — 82

HET SPEL VAN DE NAR DOETALWEL. *Vert. uit h. Duitsch dr Frans Dupont. — Antwerpen, De Oogst,* 1933 (24 × 16) 84 *blz.* 17 *fr.*

IV — Een koning, vrijgezel, leidt een losbandig leven : spel, drank en vrouwen deelen zijn bestaan. Het volk veracht hem en keert zich van hem af. Maar een jong idealist zal zichzelf ten offer brengen voor het heil van vorst en land. Hij verminkt zijn schoon lichaam tot een kreupel en gebocheld narrenpostuur en geraakt zoo in 's konings dienst. Dan zal hij door beestig te zuipen, valsch te spelen en zich te vergrijpen aan het dochtertje van den minister, de oogen van den koning openen, hem het walgelijke en onwaardige van zijn gedrag doen inzien en zijn bekeering bewerken. En de nar die er bij ten offer viel, wordt verheerlijkt door vorst en volk.

Eén moderne Elckerlyc-moraliteit. Haast zuiver pantomimisch uitgewerkt. Het sobere woord « verklaart » het spel ; doet echter zelden meer. Het had doorloopend grondiger moeten uitdiepen. Nu is de indruk doorgaans oppervlakkig. Toch levert dit stuk het verheugend bewijs van wat goed begrepen modernisme in zake tooneel vermag te geven. Uitstekend vertaald. Als toemaat, regieaanduidingen van de hand van Ignaz Gentges. Zeer verzorgde uitgave. Dr C. GODELAINE

11.395 Martens, Gaston 82

PARADIJSVOGELS. Vroolijk Mirakelspel in drie Deelen. — *Kortrijk, J. Vermaut*, 1934 (19×14) 101 *blz.* 16 *fr.*

Gaston Martens

IV — Twee bonvivants, een dikgevreten spekslager en een geil zuiplapke, spelen elk jaar St Niklaâs en Nicodemus. Weer trekken ze er op uit, worden echter door een auto aangereden en voor dood binnengebracht. Tusschen leven en dood in, maken ze een visioen door : wanen zich in de hel, daarna in den hemel waar ze zullen opgenomen worden na een kort verblijf op aarde, om daar getuigenis af te leggen. Ze komen tot bezinning en zullen hun taak op hun manier vervullen. — Het stuk is niet dramatisch uitgebouwd, het is samengesteld uit een reeks tafereelen. Deze bestaan haast uitsluitend uit herbergtooneeltjes, gehouden in dito praat en geestigheid. Het vertoont een stel kleurige, vettige volkstypen, vol bruisend leven. Staat jammer te laag bij den grond om aanbevolen te mogen worden.
Dr C. GODELAINE

11.396 Zweig, Stefan 82.9 : 309

JEREMIAS. Treurspel in negen Deelen. *Nederlandsche bewerking van J. Boon, C. SS. R. Geill. met* 4 *platen. — Antwerpen, P. Vink*, 1934 (23 × 15) 13, 157 *blz.* 20 *fr.*

V — Een volk verblind door verwaandheid en stoffelijke welvaart, zal eventueel oorlog verkiezen boven vrede. Komt het verarmd en vernederd uit den strijd weer, het zal er toch bij gewonnen hebben indien het God heeft teruggevonden. Dit was de les die St.Zweig uit den wereldoorlog wilde trekken. Hij bediende zich daartoe evenwel niet van feiten uit die ongeluksperiode maar van de geschiedenis van Jeruzalem, ten tijde van den profeet Jeremias. — Het product is niet gedachtenzwaarder dan die, naar soortgelijke onderwerpen geleverd bv. door den Vlaming D. Vansina. (Ik denk aan zijn Adam en De Messias). En de wijze waarop de stof wordt verwerkt, vertoont zelfs minder persoonlijkheid. Toch heet het een schoone schepping. Het 6e deel, de lamentatie van Jeremias en het 8e, de verheerlijking van den vermaledijden profeet, bereiken de hoogte van de tragedie. Het 7e deel en het 9e bieden levendig en aanschouwelijk massaspel. De vertaling lijkt niet minder waardig dan de oorspronkelijke tekst. Dr C. GODELAINE

83. - Novellen, Romans, Legenden, Schetsen, Sprookjes, Verhalen

I. - VERBODEN LECTUUR

11.397 Céline, Louis Ferdinand [ps. v. Dr L. Destouches] 83.1

REIS NAAR HET EIND VAN DE NACHT. *Vert. uit h. Fransch dr J. A. Sandfort. Ingeleid dr Prof. Dr P. Valkhoff. — A'dam, Mulder & Co*, 1934 (23 × 16) 11, 610 *blz. fl.* 5,50

I, L — Een boek dat in de hoogste mate verwoestend is : al de grondvesten van zekerheid, alle houvast worden overrompeld door een algeheele vertwijfeling en rebellie ; en, ergst van al, de mensch is daarbij een ontuchtsdier, onvoorwaardelijk, niet zoo maar in oogenblikken van inzinking, doch, naar Gide's theorie, ook midden in zijn leven van hoogstaanden geest en mensch. De algeheele blasphemie tegen het bestaan en de rotheid als atmosfeer van heel het menschzijn. We oordeelen niet over den mensch, maar we stellen bedroefd vast hoe de wereld is, wanneer zij beslist de nacht of de hel is. Het zijn voorzeker vier Inferno-Kreitsen, die vier gebieden welke schrijver met stouten blik omvat: oorlogsmonsterachtigheid, kolo-

niale verbeesting, en item machinistische (in Amerika), eindelijk de ellende naar lichaam en ziel in de roode zone, plus de sanatoriumsverdwazing : uit eigen ervaring en meeleven in die verschillende middens (gereformeerd, koloniaal, handarbeider, geneesheer) haalt hij een rijke galerij typen op van het menschdom, in al zijn dwaasheid en droefheid. Daartoe staan hem als kunstenaar ten dienste, een merkwaardige direktheid, intensiteit en geestigheid, nog verhoogd door het plebeïsch woord (in de vertaling flink getransponeerd), en wel met een zoo vol en scherp persoonlijk accent, dat het aandoet als een ware stroom, en een pakkende oorspronkelijkheid. Ja, er komen daar zekere veropenbaringen in voor van de felste diepten van het leven, en daarnaast zekere lyrische spanningen van den vreeselijk gefolterden schrijver (hoewel de formidabele zegkracht u niet moet bedriegen) die effenaf geniaal zijn. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

11.398 Franke, S. 83.1 : 325

JAN FUSELIER.— *A'dam, De Arbeiderspers,* 1934 (19 × 13) 328 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
II-III* — Besproken in « Nieuws van het Noorderfront, onder nr 11.372.

11.399 Marshall, Edison 83.1

EINDELIJK ONTMASKERD. *Vert. dr J. Ezerman.* — *Den Haag, Kruseman* (21 × 15) 265 *blz.* 20 *fr.*
II — Dit boek is een aaneenschakeling van incidenten en avonturen, aanvangende in een speelhol in het dorpje Snow Montain (Alaska). De talrijke gebeurtenissen houden den lezer geregeld in groote spanning. Nochtans eischt deze detective-roman streng voorbehoud én om den inhoud én om de zedelijk-slechte levensverhoudingen, welke er worden voorgesteld : zoo worden moord en zelfmoord, leugen en verraad als gangbare munt eenvoudig-weg goedgepraat. De mensch — ook de niet onsympathieke Jim — leeft en handelt in dit boek onder de willekeur van het Noodlot. J. LAUWERYS, PR.

11.400 van Eijsselsteijn, Ben 83.8

ZEVEN FANTOMEN. — *Geill. met* 8 *platen van H. von Essen.* — *Den Haag, Boekenclub « 't Gildeboek »,* 1934 (21 × 15) 185 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
II — Zie recensie hiervan in « Prisma », onder nr 11.364.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

11.401 Fabricius, Johan 83.1

LEEUWEN HONGEREN IN NAPELS. — *Den Haag, Leopold,* 1934 (21 × 15) 247 *blz*
III — Cfr. « Prisma », nr 11.363. 40 *fr.* ; *geb.* 54 *fr.*

11.402 Huyberechts, J. 83 : 89 : 309

« T ES OORLOGE IN DE BELGIKKE ».— *Brussel, Uitg. Verbond V. O. S.,* 1932 (20 × 13) 119 *blz.* 10 *fr.*
III — Besproken in « Prisma », onder nr 11.365.

11.403 Manders, Jo 83.1 : 325

CRISIS. — *Den Haag, Leopold,* 1934 (21 × 14) 196 *blz.* 32 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*
III — Recensie in « Nieuws van het Noorderfront », onder nr 11.368

11.404 van den Wijngaert, Frank 83 : 79

DE RUN NAAR DE EEUWIGE FINAAL. — *Geill. met houtsneden van A. Herckenrath.* — *Antwerpen, De Sikkel,* 1934 (19 × 13) 158 *blz.* 24 *fr.*
III — Zie de recensie hiervan in « Prisma », nr 11.367.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

11.405 Anders, Paul 83.1

STORM ROND CAMILLA. — *Den Haag, Leopold,* 1934 (21×15) 7, 161 *blz.*
IV — Besproken in «Nieuws van het Noorderfront», onder nr 11.371. 32 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*

11.406 Andries, Flor. 83.1

◆ EER. Een simpele Roman, uit simpele Alledaagschheid. — *Duffel, Flor. Andries,* 1932 (22×17) 108 *blz.* 10 *fr.*
III-IV — Zie bespreking onder nr . 11.375

11.407 Berghen, René 83

DE OVERJAS. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1934 (19×13) 62 *blz.* 20 *fr.*
IV — Recensie in « Prisma », nr 11.366.

11.408 Corsari, Willy 83.0

HET MYSTERIE VAN DE MONDSCHEINSONATE. — *Den Haag, Leopold,* 1934 (21×14) 157 *blz.* 27 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*
IV — Besproken in « Nieuws van het Noorderfront », onder nr 11.369.

11.409 de Pillecyn, Jef 83.0 : 325

◆ BAFOE — *Lokeren, Boekhandel « De vrije Stem »,* 1934 (23×17) 48 *blz.* 6 *fr.*
IV — Zie bespreking onder nr 11.377.

11.410 de Pillecyn, Jef 83.1

◆ KAMPIOEN. — *Leuven, Davidsfonds,* (*Volksreeks, nr* 251) 1934 (20×15) 150 *blz.* 15 *fr.*
IV — Besproken onder nr 11.376.

11.411 Fellinga, Hendrika 83.1

MINDERJARIGEN. — *Bussum, van Dishoeck,* 1933 (20×15) 272 *blz. fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
IV — Besproken in « Nieuws van het Noorderfront », onder nr 11.370.

11.412 Herwig, Franz 83.1 : 92.2

◆ DE GROOTE BISSCHOP. *Vert. uit h. Duitsch* [*Der grosse Bischof*] *dr Ad. Vorstman.* — *Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis,* 1934 (18×13) 330 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl* 3,90
IV* — De evocatieve oproeper der St Sebastiaanlegende ; de massale bouwer van den grootstadsroman « Ingemetselden » en « Hoop op Licht » ; de historische ziener van «Het Wereldwonder », Fr. Herwig, blijft ook in deze grootsch-opgevatte en breed-uitgewerkte biografie van Mgr Ketteler, een romanschrijver van eersten rang. In den grond is het geen biographie. Op het raam van Ketteler's leven, bijna tijdloos gehouden en toch zoo direct in de psychologie van zijn tijd, is het de uitbeelding geworden van 'n onstuimig, later hardhandig-beheerscht geloofsleven en Roomschen durf. Het staat dan duizend voet hooger dan zoovele « vies romancées », waarvan een vindingrijke reclame meer dan eens meesterwerken maakte. Hier is leven, is roman. Wie een beetje afweet van Ketteler : van den jongen driftkop uit den oerouden, Westfaalschen adel ; langs rumoerige universitaire studies, in het stille seminarie te Eichstätt ; dan kapelaan te Beckum ; daarop pastoor in Hopsteu — ergens 'n vrijzinnig boerennest — ; proost te Berlijn (toen was daar van een apostolisch administrator, laat staan van een bisschop nog geen sprake) en eindelijk bisschop te Mainz, die kan vermoeden door wat een gamma van roman-mogelijkheden Herwig heen kon.

Franz Herwig

Wie een levens*beschrijving* zoekt, late dit boek ongelezen, doch wie de bron wil vinden van het heele leven, de werkkracht, de warme vroomheid, de goedheid van dezen dikwijls harden tuchtiger, het leiderschap van een groot mensch en een durvend priester, van een socialen pionier metterdaad, neme dit boek ter hand.(Geweten is het, dat Leo XIII voor zijn ingrijpen in sociale aangelegenheden (Rerum Novarum) zich op Ketteler beriep).
Het prachtwerk van Herwig is prachtig vertaald. M. VAN HOECK, PR.

11.413 Herwig, Franz 83.9

◆ HET WERELDWONDER. Historische Roman. *Vert. uit h. Duitsch* [*Wunder der Welt*] *dr Ad. Vorstman.* — *Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis,* 1933 (19 × 13) 240 *blz.* *fl.* 2,50
IV — Een werk van Herwig draagt steeds het stempel van adel en neemt een vlucht die des arends is. Hij won met één slag den zwaren eeretitel katholiek romancier, met zijn heerlijke en pakkende grootstads-tryptiek : « Sebastiaan », « Ingemetselden », « Hoop op Licht ». Ook in dezen historischen roman blijkt Herwig in allereerste plaats een psycholoog te zijn die, uit het kluwen der geschiedkundige gegevens, den zielkundigen draad naar boven haalt en die — in onderhavig werk — het heele historische kader opbouwt, om daarin het milieu en de tragiek van den jong-gestorven Keizer Otto III — in wien de degeneratie alles ontaardt — in volle kracht uit te beelden; wat bewijst dat de psycholoog in Herwig zich niet kan verduiken. Met zijn levens- en kunstopvatting, zijn sociale geaardheid, zou het ook moeilijk anders kunnen. Het is, evenals de andere van Herwig, werk voor volwassenen. De vertaling is zeer, zeer goed. M. VAN HOECK, PR.

11.414 Magerman, Pieter 83.3

TREKVOGELS. De Tragedie van Vlaanderen. — *Ronse, J. Leherte-Courtin* (22 × 14) 277 *blz.*
III-IV — Besproken onder nr 11.374. 15 *fr.*

11.415 Mauriac, François 83.1

◆ WIJ, FRONTENACS... *Vert. uit h. Fransch dr Mevr. J. Maschmeijer-Buekers. Met een portret.* — *Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1934, 2e *druk* (21 × 16) 236 *blz.* 32 *fr.*
IV — Besproken vooraan, onder nr 11.381.

11.416 Mertens, Victor 83

PIERKEN PLADIJS. — *St Niklaas, van Haver* (18 × 12) 237 *blz.* 9 *fr.*
IV — Zie bespreking onder nr 11.373.

11.417 Thiry, Antoon 83.0

DE ZEVENSLAGER. — *Leuven, Davidsfonds,* (*Volksreeks, nr* 249), 1934 (20 × 16) 175 *blz.*
IV — Zie de bespreking hiervan, onder nr 11.379. 15 *fr.*

11.418 van Rode, J. B. 83.0 : 83.3

◆ VICTORY VAN SALLAND (Mac Donald). Donald-Cyclus : 5e DEEL. — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1934, 10 *dln* (18 × 12) 279 *blz.* *in keurband fl.* 2,75
IV — Gerecenseerd onder nr 11.362, in « Prisma »

11.419 Vermeulen, Edward 93.8 : 89

◆ DAGBOEK VAN EEN BANNELING. — *Tielt, Lannoo,* (*Werken v. E. Vermeulen, nr* 21), 1934 (21 × 15) 277 *blz.* 18 *fr.* ; *geb.* 32 *fr.*
IV — Besproken onder nr 11.378.

88. — GEMENGDE OPSTELLEN

11.420 Hammenecker, Jan, pr. 88

◆ BLOEMLEZING UIT ZIJN WERK. Bij gelegenheid van de inwijding der grafkapel tot zijn nagedachtenis opgericht te Westrode 15 Augustus 1934. *Geill. met* 12 *afb. in kunstdruk* — *Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1934 (22 × 18) 162 *blz.*
V — Zie bespreking onder nr 11.361. 15 *fr.* ; *prachtuitgave in linnen stempelband* 30 *fr.*

11.421 vander Hallen, Ernest 92

◆ EEN JONGEN UIT VLAANDEREN (Guido van Parijs). — *Met* 1 *portret* — *Antwerpen, Uitgeverij Ruusbroec,* 1934 (19 × 15) 93 *blz.* 12 *fr.*
V — Besproken hierboven onder nr 11.380.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 9 TWAALFDE JAARGANG NOVEMBER 1934

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat, 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België :	Abonnement : 35 frank.	Dit nummer : 5 frank.
Prijs voor Nederland :	Abonnement : fl. 3,50.	Dit nummer : fl. 0.50.

Wij, katholieken Jongeren en de huidige Letterkunde

door **Ernest vander Hallen** (1)

De vraag die velen met mij zich ten aanzien van het huidig aspekt onzer Nederlandsche letterkunde stellen, is : « kan men spreken van een jonge, katholieke generatie in Vlaanderen, en waar is ze ? Welke naam dragen hare dichters en schrijvers ; welke zijn de titels van hun werken, — niet een titel van een of ander bundeltje verzen of novellen — en welk is hun aandeel in den strijd voor de katholieke rekonstruktie, voor een ethische levenshouding, voor de nieuwe levensordening waarvan men zegt dat ze bezig is wezenlijkheid te worden midden de ontzaglijke schokken, doorheen het bloed en het puin waarin tien eeuwen katholieke kultuur thans bezig zijn in elkaar te storten ?

Er was een tijd dat zonder diskussie de thesis aanvaard werd : de litteratuur heeft haar taak te erkennen in de verwezenlijking der nieuwe ethiek, — feitelijk kon men juister zeggen : der oeroude katholieke ethiek — die het nieuwe menschentype moet realiseeren ; het menschentype dat beantwoordt aan de eischen van een hoogstaande levenshouding op sociaal, politiek, godsdienstig en zedelijk gebied. Dit was de tijd toen de generatie van onmiddellijk na den oorlog aan het woord kwam ; ieder kent hun namen en hun werk. De ouderen, de vormmaniakken en aestheten die in onmacht vielen enkel bij het hooren van het woord « zedelijke normen » en « tendenzliteratuur », profeteerden dat het vuurtje

(1) Uit een radio-rede voor K. V. R. O. op 8-11-34

bij de jongelui wel gauw zou gebluscht zijn, en verwezen naar hun eigen Sturm-und-Drang periode en hun jeugdleuzen : sociale poëzie, menschelijkheid, enz. En werkelijk, de latere geschiedenis onzer jonge, naoorlogsche letteren schijnt hen gelijk te geven : Ruimte, Pogen, Ter Waarheid ontstonden en vielen ; in het Noorden houden Roeping en De Gemeenschap stand, hoewel ze beide hun eerste standpunt herzien hebben, en de programmatische taak van den kunstenaar thans niet meer zoo onvoorwaardelijk en eenzijdig aanvaarden. De bundels poëzie die destijds, vooral in het Zuiden verschenen in die richting, hadden een klank van leuzen en slagwoorden, van marschkommando's en dagorders. Het was toen de tijd der hartstochtelijke belijdenis van het geloof in een levende gemeenschapskunst die de lijn zou trekken in de verwarring van de geestelijk-ontwrichte gemeenschap. Twaalf jaar na deze luidruchtige proclamatie's staan wij echter aan de poort van een tijd, die sterker dan ooit nood heeft aan een ethische literatuur, aan kunstenaars die gelooven in de zending van hun arbeid, in hun verplichting tegenover de gemeenschap ; en tegelijk staan we in de volle triomf van een op het individu en levenseenzijdigheid afgestemde literatuur, terwijl de dichters der generatie '20 nog slechts sporadisch van zich laten vernemen in een of ander steeds zeldzamer wordend gedicht. Het is goed dat we deze realiteit eerlijk en nuchter onder oogen zien.

Was het standpunt dezer litteraire naoorlogsche jeugd dan inderdaad ten slotte een vergissing ? Is er na rijper denken ook een rijper produktie gevolgd ? Ik wil zoo vrij zijn vooreerst onze verhouding trachten te bepalen als katholieken, d. w. z. als strijders voor de gedachte der levenshernieuwing, t. o. v. de letterkunde als levensuiting. Ons wezen als kristenen legt ons inderdaad een houding op die onze betrekkingen regelt tegenover elke uiting van het leven onder sociaal, politiek, ekonomisch, zedelijk oogpunt ; dit standpunt en die houding wijken in hun vormen meestal totaal af van deze die gelden voor niet-katholieken. In een literatuur nu, die vooreerst wil zijn een reflex van het leven, hebben we het recht dit leven *in z'n geheel* weer te vinden, niet een deel ervan, niet een aspekt, niet enkel b. v. de mensch als Freudiaansch studie-objekt, als een kompleks van geheime en duistere roerselen en instinkten, maar de mensch in z'n geheel, met zijn leed en zijn vreugden, zijn strijd en zijn hartstochten, zijn vallen en zegepralen en zijn eeuwig heimwee naar God. Het is deze *totale* mensch dien we verlangen weer te vinden in de Lebensbildung welke de moderne letterkunde immers bedoelt te zijn. De huidige moderoman uit

Vlaanderen : de psycho-realistische en analytische roman, zoowel als de Hollandsche burgerlijke, zoogenaamd psychologische liefde- en binnenhuisroman naar het oude recept, staan echter vreemd, want éénzijdig, tegenover het tegenover het eigenlijke leven ; ze analyseeren het leven en den mensch in plaats van ze te synthetiseeren ; ze staan er hautain en trotsch tegenover, in plaats van het leven en den mensch te *dienen*. In hun ontiedingswoede en hun zucht om door te dringen tot de laatste uithoeken van het menschelijke driftenkompleks, hebben hun auteurs vergeten dat het voor alles gaat, voor hen die zich als geroepenen over de scharen beschouwen, het antwoord te vinden op de primaire levensvragen : *wat - waarom - waarvandaan - waarnaartoe* ? Aldus staat de moderne roman *buiten* het leven, met het gevolg dat hij niet meer ingrijpt *in* het leven, en alhoewel de omgeving waarin hij afspeelt nog doortrokken is van het oeroude katholicisme waaruit ook onze romanschrijvers zich niet hebben kunnen losworstelen, toch trekt hij de lijn door van het rationalistisch individualisme dat sedert 1880 het heimwee naar God in de letterkunde afsloot ; — het heimwee naar God dat de 19e eeuw over het Voltairianisme heen ondanks alles toch gered had. Aldus heeft de moderne roman de strijd tegen het leven opgegeven, en vanaf dit oogenblik is hij totaal ontgroeit aan onze katholieke levensbeschouwing die, krachtens ons geloof, krachtens onze tijd en onze omgeving, en krachtens ons eigen hart, een *militante* houding oplegt tegenover de huidige rationalistische kultuur en het materialisme, dat, al heeft het ook wijsgeerig sedert lang afgedaan, in feite toch nog gansch ons leven beheerscht. Maar het is niet alleen en zelfs niet hoofdzakelijk tegen den analytischen roman met zijn ziekelijken kultus voor het pathologische dat de strijd gaat, maar ook tegen den burgerlijken, z. g. psychologischen binnenhuisroman, waarvan de formule veel goedkooper en veel minder levenswaar, en bovendien meestal bepaald rationalistisch en dilettantistisch is. Deze roman is voor de negen tienden een vrouwenprodukt, en draagt een specifiek Hollandsch karakter, met al de kenteekens van dien : wat vormelijkheid en uiterlijke kultuur, wat beschaafde theepraatjes, binnenhuisdrama's rond eenvormige, gestandaardiseerde menschentypes met onbeheerscht zinnenleven ; wat huwelijksdriehoeksgevallen, klein leed, kleine zorgen, kleine stormen, kleine konflikten, vereenzaamde vrouwen, gedesilluzioneerde mannen, — een pessimistisch, eenzijdig en onwaar beeld van een menschentype en een maatschappij die ten onder gaan aan leegheid, kleinheid en beginselloosheid. Dit soort romans is meer een industriepro-

dukt, meer seriewerk, geschreven door pseudo-intellektueelen voor pseudo-intellektueelen dan waarachtige kunst ; ze staan tegenover het leven zooals hun auteurs : als dilettant ; ze erkennen geen ander zedelijkheidsbeginsel dan het aesthetische. In deze romans beheerscht het drieluik van de moderne levensleegheid : materialisme, fatalisme en pessimisme den mensch. Elk hooger, op bovennatuur gefundeerd levensgevoel is hen vreemd ; ze aanvaarden, of liever, ze ondergaan het leven in plaats van er tegen te vechten, terwijl ze de werkelijke levensrealiteit die voor ons is : de opgang langs steilten en hoogten naar Gods eeuwige heuvelen, praktisch negeeren.

Dit rekwisitorium tegen den huidigen roman lijkt misschien streng ; het is echter alleen *waar*. De Noordnederlandsche roman, waarvoor door allerlei organismen meestal eenzijdig en zonder beperking gepropageerd wordt, is in z'n geheel genomen op dit oogenblik een veel ernstiger gevaar voor ons dan de Duitsch-Joodsche pornografische of de Fransche overspelroman, waartegen het verzet om zoo te zeggen spontaan en van natuurswege in ons loskomt, en die overigens minder in het bereik liggen van den gewonen man in leesboekerij en boekhandel. De Hollandsche doorsnee-society-roman werkt door zijn levensvreemdheid verlammend en energiedoodend ; hij staat in dezelfde verhouding tegenover het leven als een précieuse achttiend'-eeuwsche gravure of een schilderij van Watteau met gepoederde en gepruikte herderinnen en fluweelen prinselijke herders, tegenover de natuur. De realistische psychologische roman met zijn scherpe prikkels en zijn donkere morbiede menschen en duistere instinkten reveleert ons anderzijds een type dat niet minder onwaar is wegens zijn eenzijdig beeld van de menschelijke ziel, dan de psychologische burgerroman. En wie mij vraagt : naar welk soort boeken moet ik mijn voorkeur laten gaan als katholiek? antwoord ik zonder aarzelen : naar het levensware boek, dit is : het boek dat ingrijpt in het leven, dat de realiteit van mensch en leven aanvaardt, maar dan ook de volledige realiteit, niet een facet ervan ; het boek dat opnieuw het geloof wekt in het leven en in den mensch, dat de juiste, eerlijke verhouding tusschen beide herschept, en bijgevolg *optimistisch* is, vermits het den mensch herstelt in zijn hoedanigheid van strijder, hem begrijpt in zijn zwakheid en in zijn honderdvoudigen val, doch in hem ook de eeuwige drift erkent van het « cor irrequietum » naar God. Ook dit boek bestaat nog, ook in onze letterkunde. Er zijn trouwens organismen en tijdschriften die u in het labyrinth der ontzaglijke boekenproduktie den veiligen weg wij-

zen ; informeer daar vóór het kiezen van uw boeken, niet in prospecti van uitgevers. Ook, en misschien vooral hier, dringt zich konsekwentie als katholieken op.
En aan mijn kollega's, de jonge letterkundigen, die thans bezig zijn zich te oriënteeren in den kaos van meeningen, standpunten en al of niet reëele problemen welke deze tijd elken dag opnieuw wekt, en waarvan ze het beeld wenschen te fixeeren in hun werk, vraag ik : gij die nog eerlijk en onbevooroordeeld tegenover het leven staat, schrijft gij ons het jonge, levensware, geloofwekkende, optimistische boek waaraan deze tijd nood heeft. Het is een daad van rekonstruktie waarop elk volk in de wereld wacht. Deze tijd, na het faljiet van politiekers en ekonomisten is zóó, dat ieder bereid is den man die op gezag van zijn eerlijkheid, zijn zedelijke grootheid en zijn zuiver inzicht, het recht heeft te zeggen : « hier sta ik, volg mij » — dat ieder bereid is dezen man te volgen. *Die man is er echter niet.* Misschien groeit echter uit u het boek dat een zulkdanig man en een zulkdanige levenshouding teekent. Alles getuigt rondom ons van ontbinding en ondergang, ook de kunst; getuigt gij in uw werk voor het leven. Waar iets ten onder gaat komt er tegelijk ruimte en gelegenheid tot nieuw leven, en dit is onze vreugde en onze sterkte. Nieuwe tijden groeien, weest gij hun heraut terwijl de aarde en haar oude wanorde onder onze voeten kraakt en splijt ; laat anderen de zorg, met wellust of met piëteit de stervende mensch en de stervende kultuur uit te beelden. Wat oud en voorbij is *moet* ondergaan, dat is de eeuwige, oeroude levenswet, maar de tweede wet is niet minder waar : in het puin van den ondergang ligt telkens de kiem van het nieuwe leven verborgen. Dit bloeit slechts op in geloof, dat is : in blijmoedig optimisme ; in kracht en in liefde. En van deze drie is nog steeds het grootst : de liefde.

“ Harry „ van Aug. van Cauwelaert

11.422 III — Ik weet niet of de boeren van mijn geboortestreek zoo heel
◆ veel verschillen van die uit de streek die gaat van Londerzeel tot Lombeek. Maar als ik Walschap nu bevestigd zie door August van Cauwelaert moet ik het toch gelooven : dat de ploeg er gedreven wordt door meer dan één boer die adellijke papieren in zijn kast heeft en soms nog de oogen opslaat naar het oude wapenschild van zijn voorvaderen. En dat daar ook, met sprongen en vlagen, in terugkomt wat gespookt heeft in het wilde bloed van de voorouders, nemen wij dan ook meteen aan. Hoe snel dan ook dit atavisme van de litteratuur naar de wetenschap overloopt, zoodat per slot van rekening de aliënisten de plaats innemen van de litteraire kritiek.

Aug. van Cauwelaert

Uit zoo'n midden stamt de « Harry » van August van Cauwelaert. Ik denk terug aan van Cauwelaert's vroegeren roman, « Het Licht achter den Heuvel ». En dan ontdek ik tot mijn vreugde hoe ver de afstand is tusschen beide werken. Geen aarzeling in « Harry » ; dit boek gaat vast en zeker van de eerste bladzijde tot de laatste. En, hoe bevreemdend ook voor een boek dat dan toch door dichter August van Cauwelaert is geschreven : geen spoor van weekelijkheid. Geen schaduw van gemakkelijke verteedering waartoe de dichter, weemoedig gemaakt door den klank van zijn eigen woord, zich zoo licht verleiden laat. Het is een boek van bezonken, mannelijke kracht in bouw en zegging.
Uit het landelijk gezin waar de vader, in herinnering aan de voorvaderen, « de Ridder » heet, waar een zoon naar Amerika is getrokken en een andere naar 't Seminarie gaat, waar een zuster geestelijke neigingen heeft en de andere de vreugden van deze wereld niet versmaadt, is Harry de wijde wereld ingestapt.
Die wijde wereld heet vooreerst Antwerpen, en in Antwerpen een automobielfabriek. De grootstad neemt den buitenjongen in zich met haar kracht van onverschilligheid en onpersoonlijkheid en van den buiten komt alleen nog het heimwee tot hem van de boerenkarren met groenten en fruit. Een terugkeer tot het ouderlijk huis is kort van duur ; hij aardt er niet ; zijn vader kan niet verdragen dat hij altijd maar in een caféke zit waar ze de meiskes gewoon op hun schoot nemen « lijk in de stad ». En nu is de wijde wereld de zee ; als hij aan wal blijft, een tijdje later, komt dat door Anita. Hij

blijft bij haar en gaat terug naar de fabriek. En dan sterft zijn kindje en dan zijn vrouw. Inzinking. Harry komt terecht bij Pirre die 't zoo ernstig niet op heeft met de trouwe liefde, — en Harry snijdt Pirre de keel over. Vijftien jaar kost het hem. En in de gevangenis denkt Harry na over den zin van het leven.

Als hij uit de gevangenis komt pakt de angst voor het leven hem beet en de Schelde lokt hem naar haar diepte. Maar er komt een oud mannetje over den dijk gegaan en dat is Harry's redding. Want hij gaat terug naar den geboortegrond.

— « Harry », zegt vader.

— « Vader », zegt Harry.

En ze dalen den heuvel af en ze zeggen geen woord meer. 't Is of vader, dronken, door zijn knieën zakt, en Harry is de verloren zoon »

Op die gegevens heeft August van Cauwelaert een zeer schoon boek geschreven. Verrassend sterk gebouwd, gebouwd met een gemakkelijkheid die ons, Vlamingen, nu precies zoo eigen niet is. Het is een hachelijk iets milieuschildering te leveren ; rondom één centrale figuur het landelijke en het stedelijke uit te beelden zonder ijlten te verwekken. A. van Cauwelaert is voortreffelijk geslaagd in het « milieu » van zijn boek. Zelfs de geschiedenis van het huisgezin van den Ridder breekt de geslotenheid niet van het werk. Schrijver heeft met meesterlijke zekerheid zijn boek opgetrokken. In korte, noteerende zinnen, zonder een schijn van litteraire moeite, gaat hij van licht naar schaduw, met de volledige beheersching van den kunstenaar die schept uit de volheid van zijn kunnen.

In « Harry » ligt die rusteloosheid die de grootste bekoring uitmaakt van een Knut Hamsun. Die verheft het boek en den Harry die erin leeft boven het gewone van het avontuur en geeft aan het werk een zeer eigen ritme.

« Harry » is voorzeker een boek vol geestelijke verworvenheden, een rijp boek. De hoofdstukken van Harry's hellevaart door ongeluk en geestelijke eenzaamheid te midden van zijn omgeving ; die van vernieuwing van zijn geestelijken inhoud in de gevangenis, zijn met zoo'n gemak van beheersching geschreven dat men den moed niet heeft naar de zwakheden die in elk boek schuilen te gaan speuren, zooals een zekere krachteloosheid ten opzichte van het leven, een latente aanwezigheid van de zelfmoordgedachte. En de taal waarin August van Cauwelaert de historie van Harry boven het dagelijksche tot een groot menschelijk gebeuren verheft, heeft het directe van onze nieuw-verworven Vlaamsche soberheid, zonder die slordige haast te vertoonen die maar al te dikwijls docr-

gaat voor een « zich vrijmaken van de fiorituren van den stijl ». Het is geen boek voor kinderen. Zooveel goede zaken zijn niet voor kinderen. Maar de kloeke, gezonde katholieke geest van het boek kan niet worden geloochend. En zelfs moeilijke toestanden, die in een geschiedenis als deze niet te vermijden zijn, worden met zoo'n kieschen ernst en soberheid behandeld dat men er, zelfs met een beetje kwaden wil, geen aanstoot aan nemen kan.

FILIP DE PILLECYN

Gerard Walschap: "Celibaat" (1)

11.423 II — Wat heeft Walschap toch ?

Nog een boek dat, met een meedoogenlooze strakheid, de duistere, de meest monsterachtige driften in een mensch — het sadisme ditmaal — doorwoelt en voorstelt. En de held — als men hem zoo noemen mag — André d'Hertenfeldt wordt, naar de hedendaagsche formule, waarschijnlijk gemaakt door de erfelijkheid in een oud heerschersgeslacht ; terwijl hij, naar de Walschapsche formule, gelouterd zijn leven eindigt. Zoo verschilt deze roman, naar den geest en den algemeenen gang, niet van *Trouwen* ; noch zelfs van de trilogie, behalve dat hier, van een « katholiek roman » geen spraak meer kan zijn.

Gerard Walschap

Dit boek werpt, dunkt ons, een zonderlinge klaarheid op Walschap's temperament en evolutie, op zijn kunnen en zijn begrensdheid. Daar zijn triomfant geschreven bladzijden, want nergens misschien werd de dynamische stijl zoo vaardig, en toch zoo natuurlijk, aangewend (2). Daar zijn hoofdstukken die gestalten uitbeelden en typen voorstellen met een vaart en een macht, zooals wellicht geen ander modern Zuidnederlandsch proza (3). Doch daartegenover : hoe dikwijls ontaardt de scherpe raakheid der trekken in cynische brutaliteit ! (4) Hoe weinig steunt, in de tweede helft van het boek, de ommekeer van het Heertje op grond van werke-

(1) R'dam, Nijgh & van Ditmar ; Mortsel-Antw., Het Getij, 1934 (20×14) 198 blz. 29 fr.
(2) Bij wijze van voorbeeld : blz. 125, 135, 151.
(3) Bij wijze van voorbeeld : hfdst. I, XIII, XVII.
(4) Bij wijze van voorbeeld : bl. 137, 138.

lijkheid ! (1) Het « slotakkoord » (men gebruikte den term voor *Carla*) is de chaotisch-rhetorische voorstelling van een uitgeleefden sul, die, met zijn drie of vier eigenaardige grillen, de alleszuiverende goedheid moet verbeelden... (2) En als we dan terugdenken aan de vorige romans van den schrijver : ineens zien we daar dezelfde gebreken reeds aanwezig, doch bemanteld met meer gezonde natuurkracht. En ineens wordt het ons klaar : de erotisch-zwoele atmosfeer en het verbitterd sarcasme tasten, in al deze werken, naast het godsdienstig en zedelijk evenwicht, ook de artistieke gaafheid aan. (3).
Wat heeft Walschap toch ?

Want weer biedt hij ons een alkoof-verhaal aan, vol van « aphorismen uit de interne kliniek », zooals Albert Kuyle zijn vroegere romans heeft genoemd. Komt heel het leven dan op zinnelijkheid en ongelukken neer, op trotsche heerschzucht en jaloersch belagen ? Ligt daar het laatste waarom van alles ? Ik weet het wel : daar leggen velen thans het zwaartepunt van de psychologie ; doch is die aandacht, zoozeer getrokken op gevallen van waanzin, epilepsie en tragischen zelfmoord, niet één der morbiede verschijnselen van onzen tijd ? « Heldendichten », zoo heetten de aloude verhalen ; hoe anders zou men vele moderne mogen noemen ! Doch, wat men ook denke over het bestaansrecht van zulke psychopathologische literatuur in het algemeen, waarop duidt, bij dezen schrijver, de niets ontziende beslistheid die, altijd voort, nieuwe monsters opzoekt, nieuwe ongelukken noteert en nieuwe bloeddrama's laat afspelen ? En welke prikkeling, welke ongezonde nieuwsgierigheid, vaart, bij zulke lectuur, velen door geest en lijf ? Welk spottend scepticisme, ja welk cynisme daarbij ? Want weer doet deze roman aan als een groot pamflet. Hoe buitengewoon begaafd ook, een zuiver romanschrijver is Walschap zeker niet. Hij maakt zich te warm ; hij speelt baas boven baas (4) ; verscheidene van zijn werken zijn een spelen met verbazende voorvallen alsof zij heel gewoon waren, — een sarcastisch spotten met zwakken en onwetenden : de sterken en de sluwen

(1) Vooral vanaf hfdst. XVIII.
(2) Hfdst. XX. Rhetorisch : niet door een overvloed van woorden, maar door het stelselmatig aandikken van het éene détail. Uitlatingen als : « Er zijn goede menschen, er zijn goede snullen, maar dit is nog meer dan snulligheid, zoo iets gebeurt in boeken niet eens » (bl. 193), verraden den zucht naar rhetorische overdrijving. Toch blijft steeds een machtig artiest aan het woord.
(3) Wij kunnen hier niet langer op ingaan, omdat wij àl de werken toch niet bespreken. Wie, doorheen al de werken, de ontwikkeling van den schrijver nagaat, zal ons aanstonds begrijpen.
(4) Zie nota 5. Denk b. v. ook aan Carla, die heiliger is dan een heilige uit de boeken.

winden hen om den vinger (1)... Een machtig psycholoog, stellig ; en een zorgvuldig stylist ; maar de pamflettist geeft den psycholoog duwtjes in den rug, en de harde stylist doorkerft de bloeiende werkelijkheid. Iets van de macht, waarmede Walschap's boeken u aangrijpen, is bedrog ; en wie, na lezing, er over nadenkt, wat heeft hij er aan ? Welk licht ? Welke zekerheid ? Welke bevrediging tenminste ?... Een baldadige misnoegdheid is in hem wakker geworden : opstandigheid soms tegen de machthebbers die geene rechtvaardigheid of menschenlevens ontzien (2) ; misprijzen dikwijls voor de niets begrijpende benepenheid van sommige priesters, zusters en kwezels (3).

Wat heeft Walschap toch ? Welke bitterheid hoopt zich gedurig in hem weer op ? Waarom blijkt de godsdienst al minder en minder zijn gedachtengang te beïnvloeden ; en hoe komt het dat zelfs het natuurgezonde hier teloor gaat ? Om wille van het onderwerp ? Is de pathologie dan àlles ?

Altijd was Walschap een vierkante-oprechte kerel, die zich vrienden en vijanden maakte, maar niemand onverschillig liet. Waar is de tijd, toen hij onze volle sympathie genoot, en geheel ons vertrouwen ? Moest hij zooveel beloven, om zulke vruchten voort te brengen ? Moeten de machtigste werken wellicht van onze moderne Nederlandsche literatuur verderfelijk zijn en verboden ? Moet de meestbegaafde van onze katholieke schrijvers zijn heilige zending met voeten treden ? Moet hij een ramp worden voor zichzelf, voor zijn volk en voor zijn tijd ? Draagt hij de verantwoordelijkheid dan niet van zijn talenten, van zijn ziel, en eenigermate van die zijner lezers ?

Dit zijn harde woorden : de waarheid is het ook ; en waar het voorlichting geldt, kunnen wij niet te klaar spreken... Doch, veel liever dan met een vonnis, eindigen wij met een vraag die een wensch bevat : wanneer wordt het eens anders ? Wanneer zal Walschap, zooals Mauriac het voor zichzelf openhartig bekende, « purifier la source » ? Wanneer wordt hij voor ons, wat hij vroeger beloofde te zijn, een heil en een zegen ?

Niettegenstaande het bevredigend einde, is **Celibaat** geen boek voor katholieken. Zijne verdedigers kunnen op pastoor Claerebout wijzen, met zijn mooi-menschelijke hoedanigheden van veldheer

(1) Denk b. v., in dit boek, aan de « Congoleezen » (hfdst, X, XI).
(2) Zie b. v. het antimilitarisme in hfdst XVI, en, passim, in de volgende.
(3) Treedt, in dit boek, minder op den voorgrond.

en zijn fier sterven ; maar vooreerst heeft deze weinig weg van een zielenherder, en dan nóg zou hij alles niet goed maken. Het is ook geen boek voor oprechte en gezonde menschen, wie ze ook zijn mogen : daarvoor is de inhoud te gewaagd, en de voorstelling met den toon te tartend. EM. JANSSEN, S.J.

Drie van het Noorden

Drie vogels van zeer diverse pluimage heb ik in de kooi. Menschen van verschillende levensbeschouwing, met verschillende sympathieën en antipathieën storten hun kunstenaarsgemoed uit in hun schrifturen. Onder wisselende aspecten en gemoedstoestanden doorkauwen we hun proza, en de wereld verwijdt zich in onzen geest na elk boek dat we op de leestafel hadden, en onze droomen worden rijker en kleuriger na iederen dag, dien we op onzen levenskalender hebben doorgeschrapt. Zoo gaat het, ja, en na elke lectuur zijn we 'n illusie rijker of armer geworden. Maar wat doet het er toe ! Aan de poort van den hemel zoekt Sinte Pieter naar 't bare goud dat we hebben meegebracht, en al 't oneigene en de chimera's die we in de mars stopten worden de oneindigheid ingeschopt, welke op één seconde alles verpulvert wat we met veel moeite gedurende ons heele bestaan bij mekaar hadden gescharreld, om ons het kleine betrekkelijke leventje wat joliger te maken. Je zit wellicht al te knorren, m'n vriendelijke lezer : « Man, word trappist ! » Nou, nou, ik zal den Heer bidden om 'n konsekwent mensch te worden, hoor, da's toch al veel hé ; maar laat me nu nog maar 'ns 'n zwakkeling wezen en je wat vertellen over de pietluttigheden dezer wereld die de drie pensionnaires uit m'n kooi aan mij hebben verteld.

11.424 Om te beginnen : JOSEF COHEN in **Een Vrouw zoekt Liefde (II)** die heeft me verteld... nu, ja, je weet het al, 't staat in den titel, niewaar ! En 't is 'n oude waarheid. Wilhelm Raabe heeft er zelfs 'n imperatief cachetje aan gegeven : « das Frauenherz musz bluten um die Liebe ». Cohen bewijst ons echter dat die zedelijke verplichting, welke Raabe er aan vasthecht, totaal overbodig is. Ze doen het wel vanzelf. Voor hem is dat zoo'n soort verschrikkelijk fatum, 'n doem op ons geslacht. In die z. g. liefde trachten de menschen nog wat zon te vinden ter mildering van dit kelderachtig bestaan. Martha met de vale mantel op het Rembrandt-

Josef Cohen

plein, de vrouw van den advokaat, de vergeelde typiste, de deftige burgersdochter ; en de vrouwen niet alleen, want ook de dikke hotelhouder, de koopman en zooveel anderen, ze zitten gevangen, en ze verdrinken in den kolk van hun jachtig bloed. En dit maakt hun leven tot 'n mizerabel stel. Geen booze menschen, maar slaven en sukkelaars die ten onder gaan. Met deernis schrijft Josef Cohen dit sombere boek, zonder zon, zonder hoogere motieven die het leven draaglijk maken, puren, en opbouwen tot 'n benijdenswaardig bezit, en dat ons zelfs op den koop toe nog in de gelegenheid stelt om de onontbeerlijke reserven te vergaren voor 'n veel beter dan dit broze bestaan. Dit boek zal niemand goed doen.

11.425 ◆ Hooger staat **Vallende Vogels (III-IV)**, roman van het Albert-Kanaal door Mathias Kemp. In die kurieuze Limburgsche grensstreek, waar drie kulturen mekaar ontmoeten, wordt de levensfilm afgedraaid van Sanneke, de herbergiersdochter, die kennis maakt met 'n Duitsch ingenieur welke bij de uitgravingen in functie is. Willy is 'n intellectueel met artistieke aspiraties, en daarbij 'n brave, flinke kerel. Hij voelt zich tot het blonde dorpsmeisje, dat in haar groote liefde hem poogt te begrijpen, sterk aangetrokken. Ze leven gelukkig. Maar tengevolge van 'n misverstand met Sanneke begaat hij in 'n moment van wanhoop 'n gekheid, en wordt uit het land gezet. Sanneke doet 'n tijdje lichtzinnig om na 'n ernstig zelfonderzoek terug te keeren tot 'n fatsoenlijk leven. Na eenigen tijd komt Willy weer opduiken. Om aan den kost te komen wordt hij parachutist, vertrekt ten slotte naar Amerika. Sanneke volgt. Ze lijden armoe, en in hun vertwijfeling leenen ze zich tot 'n halsbrekend luchtmanœuver. Willy wordt verpletterd opgeraapt, Sanneke bezwijkt enkele dagen nadien in 'n ziekenhuis. Als vogels die te hoog vlogen zijn ze met verzengde vleugels neergestort, ver van hun nest. 'n Strakker, minder ontroerend maar zeer verwant slotgegeven vinden we eveneens in « De Stad des Levens » van Kees Meekel. De volledige menschelijkheid van Sanneke met haar oprechtheid tegenover zichzelf, haar vechten en vallen, wat allemaal met 'n volgehouden psychologisch meesterschap is uitgebeeld, maken deze meisjesfiguur tot één der krachtigste scheppingen uit onze huidige literatuur, en maken dit boek tot 'n roman van beteekenis in den waren katholieken zin. Geen te pas of te onpas « coup-de-théâtre »-ingrijpen van O. L. Heer maar achter elken regel de Bestendige Aanwezigheid welke dit

Mathias Kemp

aardsche leven schikt en richting geeft. Kemp schept 'n sterk beeld van de geweldige kanaalwerken, en bouwt z'n verhaal op in 'n filmische bewogenheid van boeiende, door mekaar geschoven tafereelen. Het slot is van 'n treffende, ontroerende romantiek. De korte lyrische natuurintermezzo's zijn van 'n zeldzame, frissche poëzie. Ze verlevendigen en verrijken de kleur van het werk en verraden den waren dichter die Mathias Kemp ondanks z'n gaaf en edel proza toch altijd blijven zal.

11.426 En hier hebben jullie nu m'n derden vogel. Ik hou er veel van, en wel omdat 't nu juist zoo'n zeldzaam exemplaar is. Dit wonderschepsel draagt den mooien naam van JOHAN VAN DER WOUDE. Vóór enkele maanden verraste hij ons met 'n rustigen kloeken roman : « Straat Magellanes ». Thans begroeten we de gelukkige geboorte van **De Faun (IV)**. De heele stervelingengemeenschap uit deze tureluursche eeuw zit met de davering in hart en hoofd te speuren naar de beroeringen die onze hysterische planeet dagelijks door mekaar schokken. Negen-en-negentig procent der levende letterkundigen worden geestelijk op en neer gewipt in den universeelen « cakewalk », en reflecteeren in hun werk natuurlijkerwijze sociale, politieke, psychologische of moreele uitingen en gevolgen van datgene waar ze elk uur den weerslag van zien en de klappen van voelen. De gelukkige mensch van der Woude schijnt van dit alles niets te vermoeden. De wereld raast in 'n satanisch tempo aan hem voorbij, en hij gaat bedaard kijken diep in zichzelf waar hij de blonde kindjes koestert van z'n rustige fantazie. « Tegen de steile berghelling lag, verscholen achter hoog kreupelhout, het gehucht Psilorita ». Wanneer de rozen sterk geuren komt, meegewaaid met den wind van over de macchia-velden, van op het onbetreden terrein waar vroeger de prachtige stad stond gebouwd, het fluitspel van den faun. Vreemdelingen komen om hem te vangen. Ze worden bedrogen door 'n paar geniepigaards uit het dal. Maar de menschen van Psilorita missen hem. Er is iets weggerukt uit hun leven. Tot op 'n avond, wanneer de rozen weer geuren, het fluitspel van den faun opnieuw komt doortrillen tot in 't gehucht. We mogen ons wel 'ns wagen aan het opvisschen van 'n ideëelen ondergrond, al heeft dit in feite niets te maken met de rustige, diepe schoonheid van deze wondere fantazie. Denkelijk heeft de auteur willen inkleeden het volgende : ieder van ons ge-

Johan van der Woude

looft zoo wat aan 'n mysterieus verleden ; de beschaving mag alle middelen aanwenden om dat geïdealiseerde verleden in ons te vernietigen, de geest van het doode verleden zal steeds terugkeeren in onze verbeelding, want de mensch heeft aan de realiteit niet genoeg. Maar och, je zult geen behoefte gevoelen, goede vriend lezer, om er al die wijsheid uit te peuteren. Je moet dit boek lezen als je alleen bent ; 't bestaan van de wereld zal je niet meer vermoeden, en nadat je het reeds terug op je tafel hebt gelegd zal je, rustig glimlachend en gelukkig nog lang blijven nadroomen. En voor de rest van je leven heb je misschien dan weer 'n illusie meer opgedaan.

PAUL HARDY

Van Menschen en Boeken

We vernemen dat **Streuvels'** « **Prutske** », waarin hij de kinderjaren en den groei van zijn oudste kind vertelt, in het Fransch vertaald werd en eerstdaags verschijnt onder den titel : « Poucette ».

Pierre Corneille

Frankrijk herdenkt dit jaar op ietwat nonchalante wijze den tweehonderdvijftigsten verjaardag van het afsterven van den grootsten Franschen tragedist : **Pierre Corneille** ; hij overleed inderdaad op 1 Oktober 1648. Op 6 Juni 1606 geboren te Rouaan, studeerde hij in de rechten, kocht zich in 1628 het ambt van advokaat, doch vestigde zich in 1635 reeds te Parijs, waar hij zich spoedig zette aan het dichten van klassieke tragedies, de mode van dien tijd. Te Parijs en in zijn geboortestad maakt men zich gereed om zijn herdenking te vieren met opvoeringen van zijn beste tooneelstukken.

Van **Erich Remarque** is een nieuwe roman aangekondigd ; hij zal heeten : « De drie Vrienden », en ongeveer in de lijn liggen van zijn bekende oorlogsromans ; eerstdaags verschijnt hij in het Engelsch, en kort daarop in het Nederlandsch.

Gunnar Gunnarsson

Gunnar Gunnarsson, de bekende IJslandsche romancier, en typisch vertegenwoordiger der IJslandsche volksziel — ook in het Nederlandsch werd een en ander van hem vertaald — werd benoemd tot eeredoctor van de IJslandsche universiteit te Reikjavik.

Talrijk waren dit jaar de kandidaten voor den **Nobelprijs** ; de Franschen waren Paul Valéry, Francis Jammes, Edouard Estaunie, Paul Fort, Georges Duhamel en Jules Romains. In Engeland werden genoemd Wells en Chesterton; in Italië d'Annunzio, Gugliërmo Ferrero, Benedetto Croceen Luigi Pirandello ; Spanje stelde voorop Miguel de Unamuno, Ortega y Gasset en Peire Valdos, welke laatste kandidaat was van de Spaansche Akademie. Van de Portugeesche kandidaten werd de dichter Oleveira genoemd, van de Deensche Johannes Jörgensen en Johannes Jansen, van de Noorsche Olaf Duun, Nils Vogt en Peer Lagerkvist. Ten slotte **is de prijs toegekend aan den Italiaan Luigi Pirandello.** Deze keus heeft in sommige middens tamelijk veel verwondering gewekt ; hoewel een zeer bekende figuur, werd zijn werk echter hoofdzakelijk gelezen door filologen en kritici. Pirandello is bizonder bekend om zijn grootsche, ietwat breedsprakerige drama's, waarin hij vooral de tegenstellingen behandelt tusschen waarschijnlijkheid en wezenlijkheid, begrip en werkelijkheid, individu en gemeenschap. Het zijn uitvoerige, bladzijdenlange en tamelijk ingewikkelde monologen en diskussies ; tegenover deze koele, nuchtere en verstandelijke stukken vergat men dikwijls al te licht den dichter van zeer subtiele lyriek en hartstochtelijke, vlammende revolutionnaire poëzie. Pirandello werd geboren te Girginti, op 28 Juni 1867 ; van 1897 tot 1921 was hij professor aan de universiteit te Rome.

Felix Timmermans

Het nieuws wordt bevestigd dat na Claes' « De Witte », thans ook **Timmermans'** « Pastoor uit den Bloeyenden Wyngaerdt » zal verfilmd worden.

Van Timmermans wordt een nieuw werk aangekondigd : « Boerenpsalm » ; het verscheen reeds in vervolgen in « De Nieuwe Gids » ; van Coolen verschijnt in den loop der maand December een nieuwen roman : « Het Dorp

aan de Maas », terwijl van Albert Kuyle een Bijbelsche roman aangekondigd wordt : « Jonas ». Overigens is het nieuws aan het katholieke literatuurfront in Nederland eerder gering.

Kees van Bruggen, de bekende Hollandsche romancier, waarvan ettelijke werken de laatste jaren besproken werden in Boekengids, herdacht in den loop der maand Oktober zijn zestigsten verjaardag. Hij schreef zijn eerste boek op 42-jarigen leeftijd ; achtereenvolgens was hij redakteur bij het Handelsblad, het Volk, de Deli-Courant en ten slotte opnieuw bij het Handelsblad. Bekend zijn vooral van hem « Het leven van Joost Welgemoed », « Het verstoorde Mierennest » en « Het Leven van Joost Welgemoed ».

Jan van Nijlen, de Vlaamsche dichter van een twaalftal gedichtenbundels, is thans vijftig geworden. Met Willem Elsschot en Firmin van Hecke behoort hij tot het overgangsgeslacht tusschen de Van Nu en Straks-generatie en de naoorlogsche jongeren. Jan Greshoff heeft bij deze gelegenheid een bloemlezing samengesteld uit zijn werk. Van Nijlen heeft zich den laatsten tijd vooral geopenbaard als een zeer bevoegd kenner en essayist over de Fransche literatuur, waaraan hij sedert jaren in Groot Nederland merkwaardige kronieken wijdt. Ook Firmin van Hecke is dit jaar vijftig geworden. En ten slotte vergat een goed deel der Nederlandsche pers dat ook **Hélène Swarth**, « het zingend hart in onze letterkunde », dit jaar haar vijf-en-zeventigsten verjaardag vierde, namelijk op Donderdag 25 Oktober. Men weet dat deze dichteres een groot deel van haar kinderjaren doorbracht in ons land, eerst te Brussel, later te Mechelen ; haar twee eerste verzenbundels schreef ze in het Fransch ; op raad van Pol de Mont zaliger gedachtenis begon ze in 't Nederlandsch te dichten. Samen met Kloos was zij de typische vertegenwoordigster der Tachtiger dichtkunst.

Onder redactie van Maur. Gilliams verschijnt sedert October l.l. : **« Contact »**, — als voortzetting van « De Boek-Uil » — een maandschrift voor boekenvrienden. Adm.-adres : S. Jacobsmarkt, 50, Antwerpen.

Uitslagen Portretprijskamp 1934

Goede oplossing

Op bladzijde links :

Dr Albert van Driessche	Jan Greshoff	Mevr. Antoinette Huzard de Bergevin
Jean Jacques Rousseau	Maurits van Hoeck	Felix Timmermans
Bernard van Meurs	Kees Spierings	Mrs Hills (Mary Grace Ashton)
Cecilia de Arrom, geb. Böhl de Faber	Salomon Herman Hamburger	Hubert Buyle

Op bladzijde rechts :

Gaetano Rapagnetta	Kamiel de Paepe	Willem Eduard Keuning
August Herman van der Feen	Louisa Duykers	Hendrik Conscience
Léon Bloy	Eduard Douwes Dekker	Mgr Karel Cruysberghs
Richard Dewachter	Henri Vaugeon	Dr Pieter Endt

Behaalden een prijs van 100 fr. : Zr M. Ludovica, Turnhout ; Elis. van Thillo, Berchem ; A. van Ostade, Wilrijk ; Germ. Verbist, Hoboken ; Paula van Wesembeek, Antwerpen ; Maria Aerden, Borgerhout ; Honorine Casteleyn, Antwerpen ; Jozef Maas, Turnhout ; Irma Noë, Antwerpen ; J. Splichal, Antwerpen.

Behaalden een prijs van 50 fr. : Louisa Gillis, Antwerpen ; Roza Rycken, Borgerhout ; Louisa Speetjens, Antwerpen ; Lode Conté, Antwerpen ; Maria de Jongh, Hoboken ; Margriet Frei, Antwerpen ; Alphons Huybrechs, Antwerpen ; Emma Mariën, Hoboken ; Willy v. d. Bossche, Antwerpen ; Rita van Herck, Antwerpen ;

Behaalden een prijs van 20 fr. : Juliette Bellekens, Leuven ; Jozef de Keyzer, St-Niklaas ; Alb. de Maesschalk, Antwerpen ; Tilly Jacobs, Antwerpen ; H. van Lommel, Antwerpen ; Jozefa Eelen, Antwerpen ; Jozef Verwimp, Berchem ; L. Heinen, Berchem ; Zrs O. L. V. v. h. H. Hart, Kerkhove (L.) ; Godelieve van Mieghem, Antwerpen ; Sylvain Bellens, Mechelen ; Madelberta Müsing, Borgerhout ; Lena van Isacker, Antwerpen ; Emiel Wellens, Antwerpen ; Lies Dhanens, Antwerpen ; Alb. Jennes, Antwerpen ; Maria Moortgat, Antwerpen ; Karel Lamot, Antwerpen ; Oger Demeyere, Luithagen ; Jeanne van Kerckhoven, Antwerpen ; Irène Wouters, Mechelen ; Jeanne Peeters, Mechelen.

Behaalden een prijs van 15 fr. : Lucie Coen, Mechelen ; Gabr. de Maintenon, 's Gravenwezel ; H. Mertens, Mechelen ; M. Louise Somville, Antwerpen.

N. B. — Wie een prijs behaalde kan het lijstje indienen van de door hem gewenschte boeken, gekozen uit de fondslijst van « Vlaamsche Boekcentrale », ten bedrage van de toegewezen som. De prijzen zelf kunnen dan de eerstvolgende leenzitting in de Openbare Boekerij St-Michiel door den winnaar persoonlijk worden afgehaald, op vertoon van zijn identiteitskaart. De winnaars die voor einde December 1934 hun prijzen niet zullen afgehaald hebben, verliezen alle recht.

---

0. - Werken van algemeenen Aard

11.427 X. **01**

HET BOEK IN VLAANDEREN, 1934. Jaarboek van de Vereeniging van Letterkundigen en de Vereeniging ter Bevordering van het Vlaamsche Boekwezen. *Geïll.* — *Antwerpen, V.·B. V. B.*, 1934 (23×15) 147 *blz.* 3 *fr.*
V — Benevens een drietal In memoriam's, van 18 Vlaamsche auteurs geïllustreerde bijdragen over hun geboortestad of -dorp ; voorts de lijst der leden van de Vereeniging voor Letterkundigen en opgave van de nieuwe uitgaven in Vlaanderen verschenen van 1-10-33 tot 1-10-34

11.428 X. **01**

◆ CATALOGUS VAN KATHOLIEKE NEDERLANDSCHE BOEKEN. Uitgave van de R. K. Nederl. Boekhandelaren- en Uitgeversvereeniging Sint Jan. *Geill.* — *Haarlem, Oude Gracht*, 74, 1933 (23 × 15) 19, 272 *blz.* 5 *fr.*
V — De bedoeling van dezen *Catalogus Sint Jan* is : een zoo volledig mogelijk overzicht te geven van *alle* in den gewonen handel verkrijgbare, *naar den inhoud katholieke boeken*, in Nederland uitgegeven.
De hier gepubliceerde lijst, ingedeeld in vele rubrieken, lijkt ons vrij goed bijgewerkt ; over het « katholieke » van den inhoud van sommige mede vermelde boeken, zou kunnen worden gediscussieerd. Het komt ons anderzijds wenschelijk voor, dat meer degelijk typeerende inhoudsopgaven en korte, objektieve beoordeelingen — van de samenstellers, niet van de uitgevers zelf ! — voor de diverse titels zouden worden gegeven.
Katholieke uitgaven in Vlaanderen verschenen zonder mede-uitgever in Holland, werden niet opgenomen. Al zal het aantal werken, dat hierdoor wegviel, niet zoo groot zijn, toch achten wij dit een spijtige leemte, waarvan wij in Vlaanderen niet alleen de dupe zijn.
In de zeer merkwaardige Inleiding van P. B. Kruitwagen o. f. m., wordt in het breed het *probleem* — want dat is het waarachtig — besproken van het katholieke uitgevers- en boekhandelaarsbedrijf. Die is het lezen en overwegen overwaard, niet het minst hier in Vlaanderen.

11.429 X. **01**

HET NEDERLANDSCHE BOEK, 1934. *Geïll.* — *A'dam, Nederlandsche Uitgeversbond*, 1934 (23×15) 271, 143 *blz.* *z. pr.*
V — Opgave der N.-Ned. boekenproductie in 1934, onder 22 verschillende rubrieken. Als extra-artikel, ditmaal een bijdrage over het exlibris van J. Schwencke.

2. - GODSDIENST

11.429 Beskow, Nils **23 : 24 : 93**

bis IN GODS LICHT. *Vert. uit h. Zweedsch dr Fr. A. N. Metz O. Cist.* — *Voorhout*
◆ *Foreholte*, 1933 (24 × 16) 260 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 3,20

IV — Dat Dr Beskow een flink apologeet is, wisten we al uit « Voor Gods Aanschijn » en « Gods Wegen »; Gods Licht, eveneens dateerend van vóór zijn overgang tot de katholieke Kerk, komt dit nog sterker bevestigen. We treffen immers in laatstgenoemd boek talrijke bladzijden aan, die, eenerzijds de kankerwonden van het protestantisme blootleggen, en die anderzijds, de heerlijkheid en de waarheid van het katholicisme bezingen en bewijzen. In alle oprechtheid en met volharding heeft deze gewezen Luthersche dominee de waarheid opgezocht en achterhaald. Om te schrijven gelijk Beskow schrijft moet men veel hebben nagedacht en gebeden, het leven en de dood van dichtbij beschouwd, de tijd en de eeuwigheid in de weegschaal gelegd, moet men nederig van hart zijn en beschikken over niet geringe kunstenaarsgaven.

Nils Beskow

Een boek vol rust en eenvoud, vol stilte en wijsheid, dat men nooit moe wordt te herlezen. Nederlandsche protestanten en katholieken zijn den noesten vertaler veel dank verschuldigd.

D. DE PAUW, O. P.

11.430 X. [Benedetto, Don, Kartuizer] **93 : 24**

◆ PRINS JESUS' MINSTREEL. *In 't licht gegeven en van een inleiding voorzien door Dr Jac. van Ginneken, S. J. Geill. — Rijswijk, Kruisvaarders van S. Jan,* 1934 (21 × 15) 10, 79 *blz. fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,75

V — Een sonate, waarin de vreugden en de weeën klinken van 't contemplatieve leven, doch waarin de blijheid steeds den boventoon voert : ...dàt wil 't boek zijn van Prins Jesus' Minstreel, zegt hij ons. Die sonate dan heeft haar meer dagheldere en haar meer verborgen deelen : tot de eerste hooren b. v. de toewijding van kunst, bepaald van muziek aan den lof van Jesus, die zelf het zingende Woord is ; eveneens de zonnige stemmen van een vroomheid op dankbaarheid gesteund, of nog het apostolaat in het hart van jonge knapen, en dit ander apostolaat, door louter schittering van puurheid zooals hoog verloren bergsneeuw. De diepere tonen gewagen van het inwendig vereenigingsleven met z'n barheden, sprongen en zelfs, een keer ten minste uitdrukkelijk, zijn mystieke bliksems. Door het autobiographische wordt vooral de sfeer bepaald met een echtheid, waar wij buitenstaanders mijlen ver afblijven, wanneer wij ook eens pogen vluchtige indrukken van kloosterleven, vrede en geluk weer te geven. — « Een sereniteit die niet van deze wereld is,» noemt P. van Ginneken dit ; waartoe ook toon en stijl bijdragen, welke dezelfde criticus bepaalt als : « een eenvoudige jonge opgewektheid », zelfs kortweg « rein-kinderlijk ». Eindelijk is « Minstreel » hier geen woord, maar werkelijk geeft Don Benedetto zijn Gregoriaansche liederen, ontstaan in die verschillende meditatie-uren. Deze compositiën zijn voornaam, bezield en passen heerlijk bij de opstellen. Over de illustratie zegt P. v. G. nog : «opvallend mooi, in een stijl die alle smaken bevredigt. Hoe feestelijk en geestelijk voeren deze teekeningen den bezielden tekst naar een hoogere aanschouwelijkheid op ! » Een pluimke ook voor de Kruisvaarders van St Jan.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding Vrouwenbeweging

11.431 d'Espallier, V., Prof. Dr **37**

◆ OPVOEDKUNDIGE VRAAGSTUKKEN VAN DEZEN TIJD. — *Mechelen, Het Kompas (Vragen van onzen Tijd, nr* 3) 1934 (18 × 12) 109 *blz.* 7 *fr.*

IV-V* — Als inleiding : een warme hulde aan het pionierswerk van Dr De Hovre. En dan krijgen wij een klaar kijkje in allerhande actueele vraagstukken op pedagogisch gebied : Efficiency in de Opvoeding, De Eenheidsschool, Het Kind in de Grootstad, Dat zij een Wezen, De Emancipatie van het Kind. Niewaar, zeer belangrijk en up to date. Doch de waarde van deze studies ligt in de summarische beschouwing, de synthetisatie der behandeling, die bewijzen dat deze vroede mensch een welgekend terrein bewandelt met ruim inzicht, kalmen geest en warm hart, dat hij sterk gedocumenteerd en belezen is, dat hij met discretie maar toch ook met vakkunde over de grenzen schouwt, dat hij af en toe het snijmes gebruikt der gezonde critiek en in alles zoo dwarsdoor katholiek is in voeling en beschouwing. Een welkom nummer, dat leert en leidt voor alwie zich gelegen laat aan opvoedkundige problemen. Warm aanbevolen.

A. VAN DEN DRIES, PR.

11.432 Diel, Louise **93 : 37 : 57 : 61 : 64**

MOEDER WORDEN. *Nederl. geaut. vrije bewerking uit h. Duitsch [Ich werde Mutter] dr J. Riemens-Reurslag. Met* 1 *plaat. — Utrecht, W. de Haan* (21 × 14) 11, 299 *blz. fl.* 2,75

III — Hansje in den kelder ! Zoo noemt deze moeder, naar een oud Hollandsche spreekwijze, heur ongeboren kind. We krijgen hier een levensgeschiedenis over een leventje, dat nog geen dag gezien heeft. Ik geloof dat deze biografie, met al de lichamelijke, ook geestelijke belevenissen der moeder, nog niet dikwijls te boek is gesteld. Het gaat in dagboekvorm en wel heel uitvoerig. Als moeder moet ik getuigen : natuurgetrouw van A tot Z ! Het is een sterk boek. Het schenkt vertrouwen in het leven. Bevat tevens een encyclopedie van aanwijzingen betreffende voedsel, kleeding, medische behandeling. Zulks belet niet dat het zeer boeiend is en vlot leest.

Schrijfster vermeldt heel omslachtig al wat betrekking heeft op ontvangenis, zwangerheid, geboorte. Dus een boek voor gehuwden alleen, of wetenschapsmenschen.

Schrijfster bepaalt zich niet bij dat Hansje alleen, maar komt op velerlei gebied : sociaal, wetenschappelijk, godsdienstig. Wat dit laatste betreft, zijn wij als katholiek doorloopend

voldaan, mits voorbehoud voor enkele opvattingen. Moest schrijfster op bl. 215 (bezieling der vrucht) heur meening en gevoelens toetsen aan het oud kanoniek recht ? Waarom niet aan dat van heden ? ELZA WOLF

11.433 Doodkorte, Alb. C., O. P. 33 : 17 : 23

◆ EIGENDOM. — *Bewerkt en aangevuld dr Ir Hans de Goey —Roermond, Romen & Zonen (Wijsgeerige Grondbegrippen, nr 5),* 1934 (18 × 12) 56 *blz.* 7 *fr.*
V — Stapels literatuur en eindelooze discussies hadden het eigendomsvraagstuk eer vertroebeld dan opgehelderd. Hier nu spreekt een « Meester », niet de leer van een school, maar de taal van het gezond verstand, die de taal is der oude, stoere wijsbegeerte. Hier geldt wat van St Thomas werd gezegd : bondige zegging, maar verheven, klare, zekere gedachte. Deze brochure maakt letterlijk vele dikke boeken overbodig. Onmisbaar voor allen, die nadenken of... willen leeren nadenken. Dr C. VAN GESTEL, O. P.

11.434 Lauryssen, C. 39 : 79

DE FOLKLORE VAN EEN KEMPISCH DORP (HOOGSTRATEN). Kinderspelen, Liedjes en Spreuken. *Met een portret en 2 illustraties. — Hoogstraten, Oudheidkundige Kring,* 1933 (24 × 16) 140 *blz.* 18 *fr.*
V — De liefde tot den geboortegrond heeft Hoogstraten met menig kunst- en letterkundig werk verrijkt ; thans komt de beurt aan geschiedkundig en folkloristisch werk. De studie, die H. O. K. onlangs op dit gebied liet verschijnen, verdient in wijden kring bekend gemaakt omwille van de rijke, nagenoeg volledige verzameling folkloristisch materiaal uit het kinderleven : de folklorist wordt erdoor in staat gesteld de Kempische kinderwereld met die van elders te vergelijken, de lezers onzer volksboekerijen zullen er herinneringen uit hun eigen jeugd in terugvinden en de kinderen zelf zullen, na eens de melodie van de 25 op muziekgestelde liedjes gehoord te hebben, ze zelf aan 't zingen gaan. Mochten dergelijke studiën op meerdere plaatsen het licht zien ! J. LAUWERYS, PR.

11.435 Nanninga-Boon, A., Dr 15 : 37

HET DENKEN VAN HET DOOFSTOMME KIND. — *Groningen, Wolters (Didaktische Monographieën, Nr II),* 1934 (22 × 15) 238 *blz.* *fl.* 2,90
V* — Het moederzijn van een eigen doof kind, gaf schrijfster aanleiding tot het opzoeken, uitwerken en beschrijven van een nieuwe persoonlijke methode tot de geestelijke ontwikkeling van doove kinderen en wel bij middel van het schriftelijk taalonderwijs.
Pas in het tweede jaar na zijn geboorte, had schrijfster bemerkt dat haar zoontje doof was. Rond dien tijd ook veranderde het kind van karakter en werd lastig. Alleen taalkennis kon redding brengen ; wachten tot zijn zesde jaar, tot het kind rijp voor articulatieonderwijs zou zijn, scheen de bezorgde moeder al te lang. Zoo kwam bij haar de gedachte op het kind de taal aan te bieden in schriftbeelden, op analoge wijze als men het hoorende kind deze — via het gehoor — in de klanken van het gesproken woord aanbiedt. Dus visueele in plaats van auditieve beelden.
Schrijfster betitelt hare poging: « een psychologisch experiment », waarvan zij de eerste resultaten publiceerde in haar boek : *Psychologische ontwikkelingsmethoden van het doofstomme kind,* uitg. J. B. Wolters, 1929. — Dit nu is hierop een vervolg. Het is een uiterst interessant pædagogisch document, getuigend van diepe kennis van het kind en van een niet minder uitgebreide kennis der problemen die de opvoeding over 't algemeen en meer speciaal die der doofstommen beheerschen. Dr FR. MEEUS

11.436 Rees, Jacques 32

HEIL FASCISME! Met als aanhangsel, agitatie-artikelen van een revolutionnair. — *Aalst, De Korenaar,* 1934 (18 × 12) 32 *blz.* 3 *fr,*
III,K — Een opeenstapeling van veel holklinkende woorden, die den lezer zouden moeten winnen voor het fascisme ! Als bewijs echter van den ontwrichtenden arbeid der revolutionnairen geeft men als aanhangels, —20 blz. van de 32! — fragmenten uit agitatie-artikelen van een revolutionnair, waarin het gaat tegen militarisme, kapitalisme, godsdienst, royalisme en fascisme ! Onwillekeurig krijgt men den indruk dat het hier gaat om het propagandeeren van deze gedachten onder de schijnlading van pro-fascisme. Dr J. UYTTERHOEVEN

11.437 Tóth, Tihamér, Mgr, Dr 37 : 24

◆ ZIELZORG VOOR DE JEUGD. *Vert. uit h. Hongaarsch dr Dr A. Cardyn, pr.* — *Geill. met een portret.* — *Leuven, Vlaamsche Drukkerij,* 1934 (21 × 13) 211 *blz.* 20 *fr.*

Mgr Tóth Tihamér

IV-V — De werken van Mgr Tóth Tihamér zijn welgekomen in Vlaanderen, zooals overal. Eenvoudig en onderhoudend stelt hij het vraagstuk en langs denzelfden weg, — de schrijver blijft steeds boeiend — geeft hij de verklaringen. Alle aspecten om zeggens van het jeugdprobleem — tegenwoordig zeer acuut gesteld — neemt hij onder het oog en weet hij op een verrassendpakkende wijze te belichten. De warme, hartelijke toon zal onweerstaanbaar sympathiek en daarna vertrouwvol inwerken. Wat reeds heel veel is.

We bevelen dit boek, in de vertaling van Dr Cardyn, ten zeerste aan. M. VAN HOECK, PR.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

11.438 Alloing, J. Remy 81.9 : 92.2

◆ FIER MARGERIETEKE VAN LEUVEN. Het reine Leven van de Gelukzalige Maagd en Martelares, in blanke Verzen. — *Geill. met* 12 *penteekeningen v. Fr. Nackaerts.* — *Wijgmaal, J. R. Alloing,* 1934 (20 × 15) 108 *blz.* 12,50 *fr.*

V — Remy Alloing is schoolhoofd op den buiten en vader van een talrijk gezin. Hij houdt van de natuur en van de jeugd, is dóór en dóór geloovig en Vlaamsch. Prettig kan hij rijmen en onderhoudend vertellen. De pretentie, hooge kunst te produceeren, heeft hij niet. Wel het mooie verlangen : goed te doen, z'n volk naar vermogen te dienen. Dat hij gewetensvolle zorg aan z'n boekjes besteedt, — reeds gaf hij drie gedichtenbundels uit — verhaalt en dicht, met een warm hart, maakt ons hem, en z'n werk, sympathiek. Fier Margerieteke zal spreken tot verbeelding en gemoed der eenvoudigen — door de erkende grootheden veel te veel verwaarloosd. Ik kan me vergissen, maar wil er toch iets liefs voor verwedden : dit keurig gedrukt en verlucht, ritmisch levensrelaas van een Leuvensch maagdeke, dat haar leven liet om haar deugd te bewaren, zal door onze brave Kajotsters b. v., met nut en genoegen en dank gelezen worden. P. HIL. THANS, O. F. M.

11.439 Kamphuis, G. 81

HET WONDERE VERBOND. Gedichten. — *Met linosneden van J. Minderaa.* — *Nijkerk, Callenbach* (« *Nobel-Verzen* », *nr* 2), 1934 (21 × 17) 16 *blz.* *fl.* 0,90

III° — Zoo wat probeersels in stemmingspoëzie rond een zinnelijke liefde.

11.440 Schreurs, Jacques, M. S. C. 81

◆ NIS EN NIMBUS. Verzen van Zaligen en Heiligen. *Verlucht door Charles Eyck, Joep Nicolas, Otto van Rees en Lambert Simon.* — *Utrecht, De Gemeenschap,* 1933 (25 × 18) 71 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,40

Jacques Schreurs

V — « In zingende vroomheid », zooals de oude tweede-nocturnelezingen, die nadat het heilige als heilig beschouwd werd, ter verpoozing er nog eens op terug komen, doch dan familiair, ja in kinderlijke vrijheid er zelfs eenigszins mee spelend (femina pessima peperit filiam, filiam saltantem ; — filium Zebedei pro filio Dei ; — enz.). Hammeneckers werk ligt grootendeels in die lijn, Melloy kent het ook. Och, dit ten minste wordt op die wijze bereikt, dat langs dien kant het heilige dan toch aandacht trekt, want dit léést ; en voor katholieken is het zelfs bijzonder deugdelijk. Maar Schreurs bevindt zich in gunstiger omstandigheden : nl. het poëzie-genre dat de laatste tien jaar overheerscht is het episch impromptu, uiterst geschikt om er de figuren mee te teekenen van al die heiligen zooals zij door de

legende sterk en zoet tot ons kwamen. 'n Goed impromptu-dichter werkt met listen, hij houdt zich schuil, maar strooit ook de prettige vondsten los en smakelijk uit, vooral plaatst hij de pennestreek van het groote trefwoord raak. Ge kunt van dit alles snoepen in dit lieflijk boek. Dubbel mooi omdat het niet alleen verzen bevat, maar godsdienstige plastiek van de merkwaardige groep Hollandsche levende meesters die hun Roomsche Kunst voeden aan Romeinsche bron, Nicolas en Eyck aan Barok, Otto van Rees aan Klassiek, Lambert Simon aan Katakomben ; voorloopig de veiligste wegen der Godsdienstige Kunst ook voor deze zeer bewuste kunstenaars. DR JORIS CAEYMAEX, PR.

11.441 **von le Fort, Gertrud** 81 = 43

◆ HYMNEN AN DEUTSCHLAND. — *München, Kösel & Pustet* (20×15) 51 *blz.* RM. 2,25

V* — Hierin zingt de ziel, het lot en de zending, schuld, kruis, kracht en genade van haar volk en land. Doorheen deze hymnen gaat één kreet : « Auffleügeln wird Deutschland », met de slotbede : « Christus, lieb'licher König, Dir übergeb ich den Thron und die Tränen der Völker — Brich an, Friede der Erde ». Over de grenzen heen van Duitschland en meeromvattend dan het Duitsche volk, willen deze hymnen brengen — ondanks hun diep-gekleurd-Duitsche gamma — een roep tot de waarachtige liefde voor volk en land.

Ook in dezen bundel is G. von le Fort een groote dichteres. In haar blik gloeit als 'n profetisch licht ; in haar hart is toorn en verontwaardiging en liefde en hoop. Waar nu alom het gebeuren in Duitschland met tragische spanning wordt gevolgd, moge wààr worden haar eindbede hierboven aangehaald. Stylistisch is het werk zeer sterk. M. VAN HOECK, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

11.442 **Bakker, Jans** : HANS EN DE KABOUTERS.

Bos, G. : BALLONLIEDJE. Zangspelletje. 82

Eygenhuysen, Truus : HOOGMOED KOMT VOOR DEN VAL. Een Tooneelstukje in 4 Bedrijven.

Schilthuis-Brugsma, M. : HOE JAN KLAASSEN ZIJN KIND WEER KREEG. Een Poppenkastspel in 3 Bedrijven.

Tomkins, David : ALLE VERANDERING IS GEEN VERBETERING. Tooneelspel voor Kinderen in 3 Bedrijven. — *Assen, van Gorcum* (*Kamptooneel, nr* 6, 9, 3, 10, 4) 1933 (21 × 14) 8, 7, 12, 16, 8 *blz.* *elk fl.* 0.30

VIa-b — 'n Prettige insceneering maakt 't « *Ballonliedje* » 'n succes. — Het poppenkastspelletje « *Hoe Jan Klaassen zijn kind weer kreeg* » is 'n verzorgd en 'n plezierig dingetje in drie deelen, en dat, met zorg gemonteerd, 'n leuke en 'n levendige versnapering wordt voor onze toekijkende bengels.

De drie andere zijn leuke dingetjes, en met 'n goede bedoeling geschreven, maar die bepaald beter zullen behagen onder vorm van novelle dan onder vorm van armelijke tooneelbedrijven in miniatuur. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.443 **van Tilborgh, J.** 82.9 . 78

DE BOKKENRIJDERS IN HET LAND VAN VALKENBURG. Geschiedkundig Drama uit de 18de Eeuw. Dramatisch Zangspel in drie Bedrijven en een Tusschenspel (7 Tafereelen). *Naar den roman van dien naam dr Ecrevisse.* — *Antwerpen, de Vos-van Kleef,* 1934 (22×14) 63 *blz.* 3 *fr.*

V — Als er voor de bloederige romantiek van « de bokkenrijders » 'n musicus wordt bereidgevonden voor de muzikale inkleeding, dan hoop ik hartgrondig en ten goede van ons rijke Nederlandsch, dat de schrijver wijzigen zal en verbeteren, 'n operatie waarvoor hij z'n libretto-tekst trouwens zelf vatbaar acht. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

83. - Novellen, Romans, Legenden, Schetsen, Sprookjes, Verhalen

I. - VERBODEN LECTUUR

11.444 **Bellamy, Edw.** 83.3

GELIJKHEID VOOR ALLEN. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Equality*] *dr H. N.* — *A'dam, Cohen,* 1934 (19×13) 252 *blz.* *fl.* 1,40 ; *geb. fl.* 2,10

I, K — De droom van een wereld, waarin volkomen gelijkheid van bezit zou bestaan, leeft in elk geslacht weer op en is sedert eeuwen een veelgebruikt thema in de sociaal-economische literatuur : de zgn. Staatsromans, het utopisch socialisme, enz. Dit werk is er een moderne uiting van. Edw. Bellamy (1850-1898) heeft, in twee werken, Loocking Backward (2000-1887) en Equality, deze nieuwe wereld, dit koninkrijk Gods op aarde beschreven : in beide werken doet hij een man uit de XIXe eeuw, die gehypnotiseerd werd en bedolven onder zijn ingestort huis, ontwaken in het jaar 2000 : de Groote Omwenteling heeft intusschen plaats gehad ; er heerscht volkomen gelijkheid van bezit en... alles is op z'n best in de beste der werelden. Hoe utopisch-onwaarschijnlijk alles ook zij, en hoe saai het boek ook geschreven, er zijn altijd menschen, die zich aan dergelijke droomen vastklampen : dit boek werd uitgegeven door de Intern. Vereeniging Bellamy, Centrale voor Nederland. Dr C. VAN GESTEL O. P.

11.445 Cohen, Josef 83.1

EEN VROUW ZOEKT LIEFDE. — *A'dam, Querido,* 1934 (21×15) 235 *blz.* *fl.* 3.25
II — Gerecenseerd onder nr 11.424.

11.446 Golding, Louis 83.1

DE VIJF MEISJES SILVER. *Vert. uit h. Engelsch dr A. Schrijver.* — *A'dam, van Holkema & Warendorf, (De H. & W.-Serie),* 1934 (19×13) 544 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,75
I-II — De vijf dochters van Sam Silver, bourgeois-anarchist en uit Rusland naar Engeland uitgeweken kleermaker. Esther, de oudste, die 'n fortuinlijk huwelijk aangaat, graag de plak zwaait in de familie en in 'n aanstellerige burgerlijkheid doorheen het leven gedeit. De moederlijke Sarah, die alle wereldschokkende dingen aan zich laat voorbijjagen, en volledig opt gaat in haar kinderen. Susan, de militante communiste die haar revolutionnairen echtgenoo-volgt naar 't nieuwe Rusland. Elsie, de vamp-natuur, de hyper-sexueele slet en ten slotte : May, de jongste, het edele, onbaatzuchtige meisje, belast en beladen met 'n voor deze eeuw fatale dosis goedheid en idealisme. Vader Silver maakt fortuin, vergeet z'n gezapig-revolutionnaire neigingen, maar eindigt als 'n patriarch wanneer hij in z'n ouderdom, met 'n alles over boord smijtende rechtvaardigheid, de meest konsekwente daad stelt van z'n leven. In de vijf meisjes worden de veelkleurige facetten van Sam's karakter belicht. Golding hangt 'n machtig, gevariëerd tijdsbeeld op in dezen cosmopolitischen roman. Naast de onmenschelijkheid van 't hernieuwende Rusland, waarin Boris Polednik, de man van Susan, als 'n sadieke revolutie-type meesterlijk geteekend staat, de rotte verdorvenheid van het naoorloogsche Berlijn, waar Elsie Silver haar blonden graaf terecht als « mijn heerlijk *dier* » adresseert. Golding's tijdsdocument bezit zeer sterke, aangrijpende momenten, doch is over 't algemeen te uitvoerig. De rijke verscheidenheid groeit niet uit tot die monumentale éénheid, zooals we dat b. v. gewoon zijn bij Sinclair Lewis, maar verwatert en verbrokkelt. Golding neemt te veel hooi op z'n vork, en ook te veel mest. Daarom zij dit boek ten *aller*strengste voorbehouden. PAUL HARDY

11.447 Körmendi, Ferenc 83.1

ERFGENAMEN. De Roman van een moderne Generatie. *Vert. uit h. Hongaarsch dr M. H. Székely-Lulofs.* — *A'dam, H. J. W. Becht,* 1934 (23×15) 910 *blz.* *geb. fl.* 4,90
I-II — 'n Chimerisch aantal pagina's over de historie van 'n Hongaarsche familie. Dr Lâszló Hegedüs, 'n arts van Joodsche afkomst, heeft twee zonen : George, de kunstenaar, die den oorlog meemaakt, naar 'n Russisch gevangenenkamp wordt gesleept, in China belandt, en ten onder gaat aan 'n miskende liefde voor z'n stiefmoeder. En de sensitieve Paul, de hoofdfiguur uit dit boek, geboren den eersten Januari 1900, de eeuwig middelmatige en onbevredigde mensch, met 'n door den oorlog besmette puberteit, het type van den mensch dezer generatie, welke den doem draagt van 'n eeuw die in de eerste jaren van haar verloop klappen gekregen heeft die noodzakelijk de wereld op paden van onrust, wanhoop en decadentie moeten voeren. Körmendi heeft de diepe tragiek van z'n tijd aangevoeld als geen andere. Zonder mededoogen, met 'n bijna ijzingwekkende onverschilligheid, kerft hij in de rottende, etterende wonden van deze samenleving. Niets ontziet en alles ziet hij. Met 'n meesterlijke psychologische vaardigheid is de figuur geteekend van Paul Hegedüs. Dit boek bevat fragmenten, misschien wel van de meest hoogstaande waarop de wereldliteratuur wijzen kan. Noemen wij o. a. het panische « Gesamtbild » te Oostende bij het uitbreken van den wereldoorlog ; Paul die z'n oud-onderwijzer, die blind geschoten werd aan 't front, terugziet ; Paul die z'n jarig zoontje bezoeken mag : momenten waar je koud bij wordt, momenten die je neersmakken in al de soberheid van hun grootsche, simpele tragiek. Maar daarnevens : wat 'n ballast, wat 'n blad-

zijden langdradig, inhoudsloos, in herhaling vervallend gezeur. Körmendi heeft het nog nict gevonden om 'n gaven roman te schrijven. Dit boek geeft 'n vollediger, meer omvattend tijdsbeeld dan z'n vorig werk « Carrière », maar moet onder oogpunt van constructie voor het andere — waar in verband hiermee nog heel wat op te zeggen viel — beslist onderdoen. In katholieke boekerijen dient dit boek absoluut geweerd. PAUL HARDY

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

11.448 Fallada, Hans 83.3

WIE EENS UIT HET SCHAFTJE EET... *Vert. uit h. Duitsch* [*Wer einmal aus dem Blechnapf frisst...*] *dr N. Rost. — Den Haag, Servire; Antwerpen, De Sikkel,* 1934 (22 × 16) 451 *blz.* 41 *fr.*; *geb.* 54,50 *fr.*

Hans Fallada

II — Wie ééns in de kevie zat blijft het brandmerk van z'n gevangenisverleden heel z'n leven met zich meesleuren. Willy Kufalt komt vrij. Hij is 'n flinke kerel en heeft de vaste overtuiging 'n eerlijk, waardig burger te worden. Doch de corrupte samenleving zal z'n mizerabel verleden te haren profijte exploiteeren. Enkele z. g. sociale weldoeners en wederaanpassers maken het hem praktisch onmogelijk in de maatschappij nog iemand te worden die in staat is z'n plichten te vervullen zonder 'n chronisch gevaar uit te maken voor z'n medemenschen. En Willy houdt vol, maandenlang, tegen de ploertige sluikactie van z'n « sociale redders », die zich gerugsteund voelen door de openbare macht, en bij 't minste wat hun vetgemeste bourgeoisie maar eenigszins kan schaden, den oud-gevangene en z'n collega's dadelijk aan de kaak stellen. Willy vertrekt naar 'n andere stad. Maar overal loert dat onpersoonlijke fatum dat hem grijpt, met hem vecht, en hem terugvoert tot 'n vulgairen straatroover. En nevens hem zien we verschillende van z'n lotgenooten minder of even hard worstelen om hun eerlijkheid, allen met 't zelfde resultaat. En we buigen vol medelijden over dezen outlaw, dezen « mensch » die eens uit het schaftje at; en die na 'n jaar wanhopig tobben, met 'n tevreden en gelukkig gemoed de groote poort van de bajes voor de tweede maal achter zich hoort dichtvallen. De brave burgerlui blikken met verachting naar Willy Kufalt en spuwen op den grond. Hans Fallada schreef 'n diep-menschelijk, tragisch boek in rustigen toon, ver verheven boven de zweepende aanklacht van den pseudo-hervormer of den revolutionnair; zonder tusschentekst-commentaar, warm en begrijpend. Dit neutrale, realistische meesterwerk, waarin om der waarheid wille toestanden moesten worden getoetst, welke voor den gewonen lezer 'n beslist gevaar opleveren, draagt in zich de essentie voor den kristelijken tijdsroman dezer eeuw. De man die uit het schaftje at, zal je nooit vergeten. PAUL HARDY

11.449 Herwig, Franz 83.1 : 83.3

TIM EN CLARA. Wereldstad-Roman. *Vert. uit h. Duitsch* [*Tim und Clara*] *dr J. E. Marre — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis,* 1934 (20 × 14) 367 *blz.* *fl.* 3,90; *geb. fl.* 4,90

II-III — Herwig's trilogie (Sebastiaan — Ingemetselden — Hoop op Licht) is massa-roman: een heele stad leeft erin. Het individu wordt opgevangen in het brutale en moordende raderwerk der grootstad. Uit den chaos haalt hij de psyche van de grootstad naar boven en de dooreen-warrelende-en-handelende menschen schijnen er enkel te zijn om die Gesamtpsyche in 't licht te zetten. Raca ! over de grootstad. Wie erin leeft en dag aan dag den polsslag ervan tast; wie weet wat er leeft en wroet, donker en woest, in onze stegen en proletariërsachterbuurten, die kan Herwig verstaan; wie huisbezoek doet, stoot *elken dag* op Herwig'sche feiten. In «Tim en Clara» is het individu-psychologie : De man met zijn zucht naar de eenzaamheid, zijn «Menschenflucht», die dan toch weer na vele pogingen op menschen stoot en ze aanvaardt; Clara met haar hunker naar uiterlijkheid en plezier; droomster van roes op roes; avonturierster van luxe-steden. Na schokkende jaren, moegetobd, komt ze bij haar

man rust zoeken. De kracht van dezen psychologischen roman wordt fel verhoogd door de sociale geaardheid van dit levensprobleem, doch de uitwerking doet ons II-III indexeeren. Er zijn bladzijden en toestanden van zulken aard, dat de bedoeling van den auteur — hoe goed ook — ondergedompeld wordt in een prikkelende, gevaarlijke atmosfeer. De gaafheid van Herwig's katholieke opvatting wordt daardoor, in dit werk, op een jammerlijke wijze aangetast. Daarom ons gewettigd en streng voorbehoud. M. VAN HOECK, PR.

11.450 Székely-Lulofs, M. H. 83

DE ANDERE WERELD. — *A'dam, Elsevier,* 1934, 2e *druk* (22×15) 429 *blz. fl.* 3,50
II, N — Hoe een mislukkeling tijdelijk zich verheft tot hooger positie in Indië, maar ten slotte toch ten onder gaat. Afgezien van eenig (al te) gemakkelijk talent voor stemmingschildering, gewoon feuilleton : onder de vlag van z. g. fatalistisch realisme, *een lading van prikkellectuur.* Punt. J. C.

11.451 Thompson, Edward 83.3

HET OOSTEN ONTWAAKT. *Vert. dr J. Reyneke van Stuwe.* — *Den Haag, Boekenclub « 't Gildeboek »,* 1933 (21×16) 276 *blz.*
II-III* — Een tweetal jaren van beteekenis uit het leven van een groep hoogstaande menschen, — het kleine gezelschap Engelschen, t. w. drie, vier zendelingen, collegeleeraars, een paar ambtenaren, en de echtgenooten dezer mannen, diep in het hart van Indië. Laat ik algauw zeggen : geen clubgeklets, hoor ! Mijlen eraf. Het element roman is er vertegenwoordigd door twee thema's : liefde, — zeer ethisch — brengt ten slotte te samen de mannelijke en menschelijke figuur van Vincent Hamar en de zedelijk-fiere Hilda Mannering, — de idealistische romantiek van vroeger nog eens heropgenomen, zonder pretentie op nieuwheid ; ten tweede, de zendeling Findlay, na 't verlies van zijn vrouw en dochtertje,verdiept innerlijk steeds meer en meer, totdat hij overgaat tot de Indische vormen van ascese en mystiek. Het boek is zoo sterk kritisch en gericht op het geheel der objectieve vraagstukken,dat het eenigszins eer als studie dan als roman voorkomt ; maar van den anderen kant is het gegroeid uit zulk een sterk, geschakeerd en bezonken inleven in de stof, dat men het aanvaardt als een levend en doorvoeld getuigenis van iemand die ditmaal door en door thuis is in Indië. Dat blijkt uit het natuurbeeld dat met de meest vaste hand geteekend is, uit de sprekende echtheid van verschillende personen, uit de nuanceering der uitspraken over Indië-Engeland en over den godsdienst, waarbij tusschen stelligheid en vaak verbittering, ook plaats gegeven wordt aan het element mysterie, menschelijke zwakheid. Maar het geheel is gedragen door een geestelijk- en maatschappelijk hooge gedachte, die, waar zij naar pantheïsme en Indische mystiek overhelt, niet zoo heel moeilijk recht te zetten is. (Voorbehoud blijft echter steeds geboden !) Over Indië, het Indië van nu, een zeer belangrijk, — over zieleleven een mooi, zij het ook eenigszins traaggroeiend boek. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.452 Walschap, Gerard 83.1

CELIBAAT. — *Geill. dr J. Cantré.* — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1934 (20×14) 198 *blz.*
II — Zie bespreking onder nummer 11.422.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

11.453 Birkner, Friede 83

Friede Birkner

AMOR OP 'T VERBORGEN PAD. Een vroolijke Roman. *Vert. uit h. Duitsch dr Mevr. E. Wesselink-Rutgers.* — *Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij., (Nieuwe Serie, Het Boek voor de Vrouw, A 27)* 1934 (19×14) 217 *blz. fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
III-IV — 'n In geestigen toon gehouden avontuur van schurkerij en liefde. 'n Booze stiefmoeder die, ten gunste van haar eigen zoon, 'n moordcomplot financeert om diens halfbroer in China te laten ombrengen. Oppervlakkig en lichtzinnig.

PAUL HARDY

11.454 Lewis, Sinclair 83.1

KUNST EN ZAKEN. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Work of Art*] *dr J. H. Pauls.* — *A'dam, van Holkema & Warendorf,* 1934 (19 × 13) 360 *blz.* *fl.* 2,70 ; *geb. fl.* 3,75

III — De gestabiliseerde Amerikaan is n idealist. De talrijke vatenwasschers en garageboys, die het tot kauwgom-, petrool- of scheerzeepkoning brachten, zijn er trouwens de levende prototypen van. Ze hebben alle verguizing en vuiligheid doorworsteld omdat ze wilden arriveeren tot datgene, wat ze zich in hun proletariërsperiode ten doel hadden gesteld. Hun idealisme is van 'n weinig belanglooze soort ; toch is hun hardnekkigheid gelijkaardig met die van den waren idealist, den belangloozen. In 't klein hotel te Black Thread in Connectient, zijn twee zoons : de dichterlijke Ora, de practische Myron. Beiden trekken de wereld in. Ora wordt 'n minderwaardig individu, die z'n niet talentlooze pen voor alle « zaakjes » veil heeft ; de degelijke Myron daarentegen bouwt z'n leven op met massieve grondstoffen. Hij doorleeft alle ambten en postjes van het hotelwezen en brengt 't tot 'n specialist, 'n sterke, groote persoonlijkheid op z'n terrein. Hij had zich 'n stoer ideaal ten doel gesteld ! Hij, de practische, prozaïsche mensch, is in feite veel grooter dichter dan z'n broer. En Lewis' sympathie gaat vooral naar dezen kranigen man die het leven in al z'n mogelijkheden uitpeest tot het laatste atoom. Z'n idealisme heeft ook wel 'n sociaal tintje : hij wil « het volmaakt hotel » bouwen, waarin hij z'n evenmensch op vernuftige wijze van de meest ondenkbare comforten zal voorzien. Pikante ironie van Lewis : alléén dit in z'n leven loopt, na het experiment, op 'n mislukking uit. De schrijver verplettert ons hier weer, zooals in z'n overig werk, door de volkomen bekendheid met z'n onderwerp : het hotelwezen, en door de virtuozenwaardigheid van detailophooping welke nergens tot versnippering verwatert, maar ons toeschijnt als 'n uit millioenen mozaïeken opgetrokken paleis. 'n Huilende gaping bevlekt Lewis' werk : 't tekort aan absolute waarden, aan 'n bovennatuurlijke levensbeschouwing. Dit stemt den geloovige droef ; prachtmenschen verwerken 'n reusachtige dosis levensenergie ten bate van dit kort bestaan. PAUL HARDY

11.455 Peterson, Margaret 83.1 : 83.3

DE DOODEN-TROM. *Vert. dr Jkvr. H. Rappard* — *R'dam, De Combinatie,* 1934 (20 × 14 238 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,65

III — De tragische levenstocht van de halfbloed, die pijnlijk vernederd en onmenschelijk getroffen in zijn geslacht, den dood van zijn zwarte zus wil gaan wreken op de zuster van haar blanken belager. In Europa gaat hij met het meisje trouwen. De heele wraaktocht word, 'n mislukking omdat hij de liefde voor het vervolgde meisje nooit heelemaal loochenen noch verbergen kan.
Om den aard der stof aan gevormde lezers voorbehouden, mede om de beschreienswaardige afwezigheid van hoogere moreele begrippen, en dito praktijken. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.456 van Boogaerdt, Frans 83

◆ PASSAGIER. — *Geill. met lino's van M. Verstraete.* — *Borgerhout, Vlaamsche Geluiden* 1934 (21 × 15) 78 *blz.* 10 *fr.*

III — Luc trekt er thuis van door, omdat z'n broers hem in z'n handel niet betrouwen, en gaat z'n geluk elders trachten te vinden. Met een draaiorgel reist hij de kust af, wordt het moe, en landt aan bij een ouden schoenmaker, waar hij leert, dat alleen hij die anderen gelukkig maakt, zelf gelukkig is. In den strijd tegen zijn egoïsme wordt hij thans als een bal heen en weer geworpen van goed naar kwaad, van kwaad naar goed. Ten slotte vindt hij rust in de orde en den eenvoud van het huwelijksleven. — 'n Novelle, die wat langdradig uitvalt, iets wat in dezen tijd vooral als een groot gebrek aangerekend wordt. De bekommernis om het mooie adjectief heeft daar wel wat schuld aan. Het is beter iets juist te zeggen, dan iets mooi te zeggen, F. v. B. ! — Om een paar passages : III. FR. DUPONT

11.457 van Cauwelaert, August

◆ HARRY — *A'dam, van Kampen ; Antwerpen, Standaard,* 1934 (20 × 13) 315 *blz.* 35 *fr.*
III — Besproken onder nummer 11.422.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

11.458 Bailey, Temple 83.0

ZWANENZANG. *Vert. uit h. Amerikaansch [The Trumpeter-Swan] dr Jkvr. H. Rappard. — R'dam, De Combinatie* (20 × 14) 251 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,65

IV — 'n Roman van goede menschen. De liefde van 'n Amerikaanschen jongen voor z'n jeugdvriendinnetje. Gelouterd door den wereldoorlog komt hij terug in z'n vroeger conservatief milieu. Hij past zich aan en gaat op in z'n stille liefde. 't Meisje voelt slechts vriendschap voor hem. Ze beleeft 'n ongunstig avontuur met den waren held van haar droomen. Een hunner gezamenlijke jeugdherinneringen — 'n opgezette trompetzwaan uit de verzameling van haar grootvader — inspireert hem tot het schrijven van 'n meesterwerk, dat hem meteen beroemd maakt. In haar is sindsdien langzaam het besef gerijpt van z'n groote liefde, en de overtuiging dat zij z'n vrouw moet worden. Wel wat hobbelig van constructie, en sterker van typeering dan van psychologische uitdieping. Globaal genomen echter 'n mooie roman, die je in het leven en z'n goedheid gelooven doet. PAUL HARDY

11.459 Baron Peter 83.0

DE STROOPER. *Vert. uit h. Engelsch [The Poacher] dr H. H. J. Maas.— Tilburg, Nederlandsche Boekhuis (Keurboekerij)* 1934 (19 × 13) 300 *blz.* *fl.* 2,25

IV — Uit de Londensche onderwereld. George Teyst sterft nadat hij zich van 'n stel vermaarde smaragden heeft meester gemaakt. In z'n laatste momenten bezweert hij z'n drie broers — even groote schurken als hij — samen te werken. Hij bezorgt ze elk 'n briefje. Die drie briefjes, bij elkaar gebracht, openbaren de bergplaats van de juweelen. 'n Geheimzinnig heerschap maakt jacht op de drie briefjes : dat is de strooper ! Scotland Yard stuurt z'n meest geslepen agenten uit. De geschiedenis bezorgt aan den kostelijk getypeerden inspecteur Keating beroerde avonturen. Wie de Strooper is, dat zal superintendant Kaye eerst op de laatste bladzijden ondervinden, en 't kost hem bijna z'n body. Knap geschreven, en in 'n geestigen toon gehouden detective-roman. Zeer aangename ontspanningslectuur.
PAUL HARDY

11.460 Gartland, Hannah 83.0

DE REIS VAN OOM JASPER. *Vert. — Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,* 1934 (20 × 14) 224 *blz.* 4 *fr.*

IV — Oom Jasper, door de dokters veroordeeld, blijkt plots springlevend te zijn. Hij maakt zijn testament en gaat op reis. 's Anderendaags melden de kranten, dat hij dood gevonden werd onder de puinen van de verbrande hut, die hij op een eenzame plaats was gaan betrekken. Daarop wordt het testament geopend : Charles Bowen, de neef, erft alles, — Eleanor, de nicht, krijgt niets. Na een boel geheimzinnige geluiden, gesprekken, voorvallen en... toevallen, blijkt de lieve neef heelemaal geen neef te zijn, maar wel een internationaal bedrieger, oplichter en spion... en nicht Eleanor krijgt de duiten. — Ontspanning, voor wie niet veeleischend is. FR. DUPONT

11.461 Gogol, Nicolai 83.1

DE DOODE ZIELEN OF DE AVONTUREN VAN TCHITCHIKOW. *Vert. uit h. Russisch dr S. van Praag.—Mechelen, Het Kompas, (Feniks-Reeks)* 1934)18 × 11) 392 *blz.* 18 *fr.* ; *geb.* 26 *fr.*

Nicolai Gogol

IV — De slimme gelukzoeker Tchitchikow, ten einde zich 'n fortuin te vergaren, trekt met 'n fraaie britchka van landgoed tot landgoed, om de zielen (lijfeigenen) op te koopen welke sedert de laatste officieele staatsaangifte gestorven zijn, en waarvoor de eigenaar moet blijven lasten betalen tot de volgende lijstenherziening. Die gestorven zielen wil hij ergens in schijn onderbrengen om op die manier 'n aanzienlijk man te worden, en hypotheken te kunnen ophalen naar believe. En zoo ontmoet Tchitchikow (Gogol-zelf) de meest diverse menschen op z'n ronseltocht, welke uitgroeit tot 'n meesterlijk Gesamtbild van de Russische maatschappij onder Niklaas I. 't Moet wel niet meer herhaald dat Gogol in dit wrang-geestige boek weet door

te dringen in de onderscheidelijke harten van z'n objecten. Dit alles saam heeft van dit klassieke meesterwerk een der machtigste gewrochten gemaakt uit de wereldliteratuur.

PAUL HARDY

11.462 Kagawa, Haroe 83.3 : 93.8

UIT HET DIENSTHUIS UITGELEID. *Vert. dr J. Wagenaar. Geill. met een portret. — Zutphen, Ruys,* 1933 (20 × 14) 144 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,75

IV, P — Autobiografie, gedeeltelijk althans, waarin de schrijfster haar leven verhaalt van dienstbode, fabrieksmeisje en haar bekeering tot het protestantisme. Zij wordt later de vrouw van een protestantsch leeraar.

Zeer boeiend verhaald en zeer belangrijk voor wie een kijk wil hebben op levens-toestanden in Japan. FR. CROLS, PR.

11.463 Kemp, Mathias 83.1

◆ VALLENDE VOGELS. — *Antwerpen, De Sikkel,*1934 (20 × 13) 247 *blz.* 28 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*

III-IV — Besproken onder nummer 11.425.

11.464 Packard, Franck L. 83.0

TWEE GESTOLEN AFGODSBEELDJES. *Vert. uit h. Engelsch* [*Two stolen Idols*] *dr J. Panhuysen. — Tilburg, Nederlandsche Boekhuis,* (*Keurboekerij*) 1934 (19 × 13) 267 *blz.* *fl.* 2,25

IV—Hsi Yang, de Chinees, heeft 'n du.en eed gezworen, z'n aartsvijand Tom Kingsley eens te zien sterven. De haat van 'n Chinees verwatert niet met de jaren, en vooraleer zelf het hoekje om te gaan weet hij op de meest schurkachtige wijze de toekomst zoo te schikken dat de Kingsley's 'n harden strijd om hun leven zullen te vechten hebben tegen 'n massa gemeene spleetoogen. Bob, Tom's neef wil terug in 't bezit komen van de twee gestolen afgodsbeeldjes die het geheim inhouden van 'n schat welke Hsi Yang heeft verborgen gelegd. Epische avonturen te land en te water. Te midden van z'n heroïsche wederwaardigheden vindt Bob ook nog z'n dulcinea. Boeiend en mooi geschreven avontuurroman, beheerscht door het machtige, sterke leven op de wijde zee. Ontspanningslectuur van de beste soort, en die aan Stevenson doet denken. PAUL HARDY

11.465 Patterson, Norma 83

MOEDER KENT ONZE VOETSTAPPEN. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,* 1934 (20 × 14) 224 *blz.* 4 *fr.*

IV— 'n Jonge vrouw, door 't plots sterven van haar man, zal met haar kinderen een zorgvol leven hebben. Vroeger gewend aan welstand, zal de weduwe nu zich-zelf en ook haar kinderen veel moeten ontzeggen. Dat belet niet dat er geluk heerscht in hun gezin, waar elders, bij rijkeren, geen vrede woont.

Ontspannings-lektuur voor meisjes van minstens 18 jaar. FR. CROLS, PR.

11.466 Pedler, Margaret 83

SCHADUW VAN HET VERLEDEN. *Vert. dr A. Vuerhard-Berkhout. — Den Haag, N. V. Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij* (*Het boek vr de Vrouw A* 58) 1933 (20 × 14) 258 *blz.fl.* 1,90

IV — Hij heeft 'n diefstal zijner verloofde op zich genomen en er voor gezeten. Gaat naar 't front en vertelt in ijlkoorts zijn geschiedenis. Wordt rijk en beroemd, en verliefd op 'n prachtmeisje, welk prachtmeisje echter de stiefdochter blijkt te zijn van die eerste verloofde (cfr boven).Haar vader verneemt van den dokter hij's verhaal-in-ijlkoorts, en breekt de verloving.In wanhoop trouwt hij met zijn model, dat = die,wanhopig is om zijn gebroken hart, de ware toedracht van den diefstal te weten komt, de stiefmoeder tot bekentenis dwingt, hem tot echtscheiding tracht over te halen, en dan — in opperste liefdeoffer !! — zich zelfmoordt om niet langer zijn geluk in den weg te staan.

En dit banaal verhaal van zoo'n kranke moraal sluit met een tekst uit het Evangelie : « niemand heeft meerder liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijne vrienden.» (sic !)

E. BOELAERT M. S. C.

11.467 Phillpotts, Eden 83

DRIE OM ÉÉN. *Vert. — Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,* 1934 (20 × 14) 224 *blz.* 4 *fr*

IV — Nancy Owlett is een aardig meisje, dat zich verheugen kan in het bezit van drie pretendenten. Drie, dat is maar weinig voor een aardig meisje, zult ge misschien oordeelen

Maar zelfs nù kan ze geen keus doen ! Ze houdt evenzeer van alle drie. Grootvader, moeder, de lieve jongens... ja, Nancy zelf, meenen, « dat de toestand een toppunt heeft bereikt. » En Nancy zal dan maar kiezen. Er wordt door grootvader, enz. (zie boven) gewikt, gewogen, geredeneerd (en ze kunnen 't allen, in den meest drogen zin !) Nancy is zoo knap in het nemen van een besluit, dat ze zich verlooft met den slechtste van de drie. Op een ridderlijke manier, 't mag gezegd worden, ontmaskert « the right man » den slechterik, schakelt nummer twee (een gierigen valschaard !) uit, en... « Zij sloeg haar armen om zijn hals », vertelt ons de laatste zin. — Ontspanningslectuur, die de noodige vaart mist om goed te zijn.

FR. DUPONT

11.468 Schippers, W. 83

DE INSLUIPER. — *Geill. dr B. S. Claus.* — *Zwolle, La Rivière & Voorhoeve*, 1933 (23×15) 160 *blz.* *fl.* 1,60 ; *geb. fl.* 2,25

IV-V — 'n Ontroerend en goed verteld relaas der jeugdjaren van 'n jongen die vanuit 'n achterbuurt, langs den zelfkant der misdaad en ten slotte langs het kantoor van 'n Joodschen grossier om, om z'n eerlijkheid z'n jonge leven met veel vreugde weet beloond.
Tenzij misschien wegens de protestantsche terminologie waarmee ons volk minder is vertrouwd, komt de protestantsche tint van dit verhaal mij niet storend voor.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.469 Storm, Theodor 83.9

Theodor Storm

DE KRONIEK VAN 'T GRIESHUUS. *Uit h. Duitsch naverteld dr J. Bellens.* — *Oude God-Antwerpen, Boekengilde Die Poorte*, 1934 (18×12) 207 *blz.* 12 *fr.*

IV — Storm vertelt hoe jonker Heinrich van 't Grieshuus 'n mésaillance doet, verstooten en onterfd wordt, z'n hardvochtigen broer doodt bij 'n lijfgevecht en voor goed de streek verlaat. Later verschijnt hij op 't Grieshuus als jachtmeester. Niemand kent hem en, met z'n kleinzoon Rolf uit de klauwen van wolven te redden, schiet hij er zelf 't leven bij in. Een van de mooiste novellen van den grooten Sleeswijker, waarin hij met z'n rijke menschelijkheid de zielen peilt. 'n Machtige lyrische stemming doorzindert het verhaal. Hij schildert de natuur van z'n eenzame heide, van z'n donkere bosschen, met hetzelfde meesterschap als de gemoederen van de menschen die er in leven met hun hartstochten, hun lief en hun leed ; en dit alles met 'n groot medelijden en 'n weemoedvol begrijpen. « Die Poorte » stelde door deze uitgave 'n mooie daad.

PAUL HARDY

11.470 Tuttle, W. C. 83.0

HET GEESTENSPOOR. *Vert. uit h. Amerikaansch [Ghost Trails] dr H. J. Kok.* — *R'dam, De Combinatie*, 1934 (20×14) 218 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,65

IV, L — Tuttle schrijft cow-boy-romans, die het voordeel hebben cow-boy-roman-lezers te boeien, welke lezers veelal onbekwaam zijn, of worden, om ernstige boeken nog ernstig te lezen. Maar hij — Tuttle — moest er toch maar alle vaag deïsme en geketter over Bijbel enz. buiten houden. Want ook zonder dat zouden zijn twee favori's de veedieven en moordenaars wel ontmaskerd hebben.

E. BOELAERT M. S. C.

11.471 van der Woude, Johan 83.0

DE FAUN. — *Geïll. dr R. Cramer.* — *Utrecht, de Haan*, 1934 (23×15) 142 *blz.* *fl.* 2,50

IV — Zie bespreking onder nummer 11.426.

11.472 von le Fort, Gertrud 83.9 : 22

◆ DAS SCHWEISSTUCH DER VERONIKA. — *München, Verlag Kösel & Pustet* (19×12) 356 *blz.* *geb. in linnen RM.* 7,50

DE ZWEETDOEK VAN VERONIKA. *Vert. uit h. Duitsch dr Leo de Roover.* — *Deurne-Antwerpen, L. V. Tijl*, 1933 (20×15) 380 *blz.* 35 *fr.* ; *geb.* 50 *fr.*

IV* — Over dit werk ligt de bezonkenheid der verworven, zwaargewonnen rust. Von le Fort schreef dezen roman uit de overvolheid van haar rijke zieleleven. Meer dan eens gaan we den-

Gertrud von Le Fort

ken aan de beheerschte bewogenheid door Sigrid Undset zoo magistraal neergelegd in haar werken. Er is in dit boek een mijn geopend van psychologisch inzicht op het leven der sterk-levende personnages ; er is de ziel van het hééle Rome die openslaat. Wie die stad kent kan met een sterk-verhoogde interesse en mee-voelen dit boek doormaken. Heel het gebeuren speelt zich feitelijk af in het kader van Rome, dat den polsslag van zijn warm-kloppend leven op elke bladzijde laat hooren. Bouw en stijl van dezen roman zijn de schoone vrucht van den « besiegten » vrede die dit werk deed geboren worden. — « De Zweetdoek van Veronika » is een roman van klassieke schoonheid.

M. VAN HOECK, PR.

11.473 Wentworth, Patricia 83.0

DAGEN VAN SPANNING. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,* 1934 (20×14) 220 *blz.*
IV — De heldin trouwt een man dien ze niet liefheeft, om het leven te redden van den man dien ze bemint.Na allerlei boeiende avonturen wordt de schurk, die haar ongeldig trouwde, ontmaskerd en komt alles in orde. — Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

11.474 White, Fred, M. 83.0

DE GELDSCHIETER. *Haarlem, Spaarnestad-Bibliotheek,* 1934 (20×14) 192 *blz.* 4 *fr.*
IV — Een detectieven-historie. Een geheimzinnige moord, een onschuldige verdacht, de dader eindelijk ontdekt : het gewone recept. Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

11.475 Streuvels, Stijn 83.8 : 39

IJSLANDSCHE GODENSAGEN. *Bewerkt dr Stijn Streuvels.* — *A'dam, L. J. Veen,* 1934 (21×15) 175 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 3,25

IV — Streuvels stelt zich voor een reeks boeken te bewerken over de geschiedenis en het geestesleven der oude Germanen, inzonderheid naar de bronnen die ons over de Noord-Germanen bewaard bleven. Aan de hand van de twee IJslandsche Eddas tracht hij een doorloopend, leesbaar verhaal op te stellen, zooveel mogelijk in den stijl en de atmosfeer van het oorspronkelijke gehouden, met de bedoeling : het merkwaardige kunstwerk uit de oudheid bekend te maken en te doen waardeeren, omdat het, buiten zijn ruwe, bonkige en grootsch-elementaire epiek, het denken en doen omvat onzer voorzaten, menschen van ons ras.
Deze bundel bevat 18 IJslandsche godensagen, van het ontstaan der wereld en der goden af, langs hun eigenaardige avonturen en hun onderlinge twisten, tot den strijd met het christendom. Zwaar, bonkig proza, wild en woest als de IJslandsche natuur waar alles in afspeelt.
Belangrijk voor wie iets voelen voor de Germaansche voorgeschiedenis. Dr A. BOON, PR.

Stijn Streuvels

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) *geschikt*

11.476 Delsuc, Pierre 83.0

EEN HELDHAFTIGE PADVINDERS-PATROUILLE. — *Haarlem, De Spaarnestad,* 1934 (20 × 14) 188 *blz.* 4 *fr.*
V-VIa, J — Een boeiend verhaal over een padvinders-troep op verkenningstocht in Bretanje. De beleefde avonturen zijn wel onwaarschijnlijk maar zullen door jonge padvinders met spannende belangstelling gelezen worden. Dr A. CARDYN, PR.

11.477 Demers, Dina 83

BLAUWE LUCHTEN. *Geill. dr N. Degouy.* — *Antwerpen, Opdebeek,* 1933, 2e *herz. druk,* (24 × 16) 152 *blz.* 15 *fr.*
V — Een doktersgezin. Mijnheer heeft weinig tijd voor zijn kinderen, Mevrouw is te zwak om hen op te leiden. Karakterloosheid van de twee oudsten, vooral van den oudsten zoon, die zijn studies verwaarloost, tot niets goed is, en ten slotte scheepsjongen wordt. Een scherp kontrast met dien zwakkeling vormen de twee jongste kinderen, die liefde hebben voor hun werk en kunnen willen. De scheepsjongen wordt gevaarlijk ziek, komt tot inkeer, wordt een flinke jongen. Zoo wordt de eenige sombere wolk opgelost, en krijgen we weer blauwe lucht te zien. — Zeer aangenaam om lezen, maar totaal onzijdig.
F. Vermuyten, pr.

Dina Demers

11.478 de Seyn, Eug. 83

◆ DE BEELDSNIJDER VAN BRUGGE. — *Dendermonde, van Lantschoot,* 1933, (23 × 14) 114 *blz.* 7,50 *fr.*
V — Onschuld zegepraalt, maar alle figuranten schieten er den kaas bij in. Romantisch te over, zijn vorm en inhoud. Geschikte volkslektuur. Joz. de Voght, pr.

11.479 de Seyn, Eug. 83.8

◆ VLAAMSCHE LEGENDEN. — *Dendermonde, v. Lantschoot,* 1933, (23 × 15) 188 *blz.* 10 *fr.*
V — Eenige Vlaamsche Legenden die, met varianten, in onze Vlaamsche gewesten nog worden verteld. Eug. de Seyn heeft ze nàverteld. Goede volkslektuur. J. d. V.

11.480 Fleerackers, E., S.J. 83.8

◆

E. Fleerackers

PROKE VERTELT... — *Alken, Bode H. Hart,* 1934 (19 × 14) 154 *blz.* 7 *fr.*
V — Hier hebt ge P. Fleerackers weer op zijn best. Proke zit nu niet op Ros Beiaard, boven de stede, het bederf en de ontaarding van zijn tijd te matsen met zijn sarcastisch visionnaire woord, maar aan tafel, te midden van zijn kinderen. En vertelt, vertelt maar... En ge luistert u de ooren van den kop, en weet niet wat ge bij dien geboren verteller het meest bewonderen moet : zijn vindingrijken geest, zijn frisch en rake woord, of zijn in-goed hart. Dit alles hebt ge er saam. En zeg nu : 't is Poirters, 't is Hildebrand, 't is Seumas Mac Manus..., och kom, 't is P. Fleerackers tout court.
Joz. de Voght, pr.

11.481 Hill, Grace Livingston 83.0

DE GELIEFDE VREEMDELING — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,* 1934 (20 × 14) 224 *blz.* 4 *fr.*
V — De heldin ontdekt op den morgen van haar huwelijk dat haar bruidegom haar bedrogen heeft en niet meer vrij is. Ze trouwt hem dan ook niet en vindt eindelijk het ware geluk. Ontspanningslectuur. Dr A. Cardyn, pr.

11.482 Janssen, Em., S.J. 83.8

◆ SLINGERPADEN. — *Alken, Bode H. Hart,* 1934 (20 × 14) 163 *blz.* 8 *fr.*
V — Verhalen welke de schrijver opbouwde uit onvergetelijke herinneringen, zooals hij bekent in zijn woord vooraf. Menig lezer zal de plaats aanwijzen waar de meeste tafereelen worden afgespeeld, en ieder die even rondkijkt in zijn verleden of heden, erkent de figuranten. 't Is alles gezien, gevoeld, raak en flink geschreven. Ik wensch het boek een beste succes, vooral bij de humaniora-studenten, en ben er zeker van : voor velen zal 't zijn « als een lentebloesem boven vele slingerpaden ». Joz. de Voght, pr.

11.483 Kiroul, Paul 93.8 : 84

DE SPROOKJESWERELD IN HET HEDENDAAGSCHE LEVEN. — *Borgerhout-Antw., J. Leemans-Oyen,* 1934 (20 × 15) 25 *blz.* 2,50 *fr.*
V — Mogelijk luidde 't beter : hoe ik Sprookjesschrijver werd. Dat de kabouterwereld een

heilzamen invloed op den schrijver heeft uitgeoefend, best — en op den lezer kan uitoefenen : zeer waar. Nochtans zal niet elkeen akkoord gaan met de meening van den steller omtrent de plaats, welke het sprookje in het leven van den mensch moet innemen. Liever hoor ik hem sprookjes vertellen dan erover praten. JOZ. DE VOGHT, PR.

11.484 Lagerlöf, Selma 83

DE SPROKE VAN DE MONNIKSHUT. *Vert. uit h. Zweedsch dr Antoon Thiry. — Oude God-Antwerpen, « Die Poorte »,* 1934 (19 × 12) 198 *blz.* 12 *fr.*

Selma Lagerlöf

V — Algemeen gekend is de sproke van den in een dier omgetooverden man, die door de liefde van een vrouw uit zijn ban wordt verlost ; de zinnebeeldige omtoovering tot dierlijken staat wordt hier uit zijn primitieve voorstelling opgelost, en we staan voor een geval van krankzinnigheid door offerende liefde genezen. Lagerlöf gansch in haar element : hoe verbazend-handig speelt zij toch met de draden van de fantazie ! Hoe delicieus is hare psychologie opgebouwd uit droom en gevoel (Ingrids droombeeld van den geliefde) ! Hoe menig uitstekende trek van psycho-analyse, vereenigd met elementen impressionisme en symbolisme (Hunnars heraanknoopen met de werkelijkheid bij een schaatsrijden zooals in de jeugd). En natuurlijk de romantiek dergeesten en dingen van Marbacka, om van te snoepen We weten heel goed wat er tegen haar, overigens niet ten onrechte, kan aangevoerd worden; ook dat dit werk nu juist niet een harer grootste scheppingen is. Maar laat dat zijn. Nogmaals zij er hier gewezen op haar beminnelijk en weldoend mild optimisme. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.485 O.Flanders, A., O. Praems 83.8 : 24

◆ DE VUURTOREN VAN ERIN. Iersche Schetsen en Verhalen over het H.Sakrament. *Met brief van Z. D. H. Mgr Heylen. Tielt, Lannoo,* 1934 (21 × 16) 202 *blz.* 16 *fr.*

V — Wat een prachtvolk is me dat Iersche volk ! Veel werd er deze laatste tijden over geschreven, maar niemand heeft beter dan O'Flanders ons laten kijken in de ziel van Erin. Zijn boeken zijn klokspijs voor den geloovige, en een werkelijke apologie van het Christendom. Dit werk « De Vuurtoren van Erin » is het eenvoudig, doch geweldig ingrijpend heldendicht, waarin het ongerept en kloekhaftig geloof in de Eucharistie van een gansche volk wordt bezongen. Alwie dit boek leest, zal het herlezen. JOZ. DE VOGHT, PR.

11.486 Plantenga, Beppy 83

EEN HUIS VOL MENSCHEN AAN DE AZUREN KUST. — *Geill. dr R. Dozy. — Antwerpen, Opdebeek,* 1934 (24 × 17) 64 *blz.* 5 *fr.*

V — Een Haagsche familie die te Cassis, aan de Azuren kust, een maand op verlof mag bij Bobby, het aldaar nestelend nichtje. Heel veel heeft het niet in, maar 't is onschuldig en netjes verteld. JOZ. DE VOGHT, PR.

11.487 Stevenson, Robert L. 83.9

DE ZWARTE PIJL. *Vert. uit h. Engelsch dr J. Mertens. — Leuven, Boekengilde « Die Poorte »* 1934 (19 × 12) 295 *blz* 12 *fr.*

Robert L. Stevenson

V — 'n Historische roman uit den zwarten tijd, toen de York's en de Lancaster's als leeuwen vochten voor de Engelsche kroon. Richard Shelton, pleegzoon van den lagen avonturier Sir Daniël Brackley, besluit z'n vader, die door Daniël vermoord werd, te wreken, en komt daardoor aan de zijde van York te staan. Hij sluit zich aan bij John Betert 't Al die, met enkele vogelvrije, door Daniël en z'n kornuiten aan lagerwal gebrachte bandieten, z'n eigen recht pleegt. Na talrijke avonturen wint hij den slag van Shoreby, en helpt alzoo Richard van Gloucester aan z'n kortstondig koningschap, Neergeschreven met dien vreemden hartstocht, Stevenson eigen, dagteekent dit boek uit de kiemjaren van den modernen avontuurroman. Niet zoozeer als in later werk, bekommert de auteur zich hier om de innerlijke conflicten van z'n altijd ietwat geheimzinnige personnages. 't Gaat hem om den held en om 't avontuur, en daarmee uit ; bijgevolg : 't zelfde procédé van 'n vulgaire far-west geschiedenis, maar heel wat kleuriger

en plastischer. Naast « Treasure Island », z'n beste werk in dit genre. Hier en daar toch toetst hij even 'n diepere snaar, zoo o. a. waar hij ons het leven peult van 'n paar misdadigers die tot John's bende behooren. In dien zin groeit de ex-kloosterbroeder Lawless uit tot 'n meesterlijk type in de bent der beroepsschoelies. En Stevenson, die maanden lang met dergelijke booswichten hun leven deelde, en van deze verstootelingen der maatschappij steeds de kinderen van z'n hart maakte, kent z'n Pappenheimers, en verdedigt ze met hand en tand tegen de zoogezegde vooroordeelen van 'n corrupte samenleving. « De zwarte Pijl » is 'n wild, mooi boek.
PAUL HARDY

11.488 Sutorius, Anna 83

◆ 'T DORPSKINDJE. — *Haarlem, De Spaarnestad* (23×15) 130 *blz.* *geb.* 10 *fr.*

V — Het dorpskindje, 'n weesmeisje, woont bij grootmoeder in en leeft er het eenvoudig landelijk buitenleven. Bij de dood van grootmoeder geraakt het kindje in de stad besteed. Het veertienjarig meisje gewent allicht aan dit meer gemaniëreerd levensmidden, al bewaart ze dan trouw haar landelijke goedheid en eenvoud. Ze leeft er vriendelijk het wel en wee van allen mee, hartelijk als geen andere, tot ze straks als 'n jonge juffer gelukkig verloofd geraakt.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.489 Thans, Hilarion, O.F.M. 83.8

◆ VERTELLEN : 2e DEEL. *Geill. dr R. Daniels, O. F. M.* — *Roermond, Romen & Zonen,* 1934, (21 × 14) 191 *blz.* 15 *fr.*

Hil. Thans

V — Van uit de stille Rekheimsche cel — er rond ligt de eenig-mooie Maasvallei — blijft Pater Hilarion vertellen over zijn wederwaardigheden en duizend-en-een voorvalletjes van zijn Kriegszeit. Poteau is steeds van de partij, de guitige en toch levens-ernstige Poteau. De verbluffende vertelvaardigheid en de alles-gappende opmerkingsgave van Pater Hilarion vieren hoogtij ook in dit 2e deel. 't Is bepaald of die verbazende àl-opmerker daarbij nog met een camera in z'n hoofd rondloopt: geknipt en 't zit er in en waarempel, wanneer de gevoelige plaat wordt ontwikkeld, staat er alles scherp op gekiekt.
Het 2e deel eindigt op een grens-drama (aan de Italiaansche grens). Vertellen III zal ons wel naar Italië voeren waar wij, op een schoonen Septembervoormiddag in '25, zoo plots te Assisi stieten op Pater Hilarion en... Poteau. Aan Vertellen II goede reis onder de Vlaamsche lezers ! M. VAN HOECK, PR.

VIa — KINDERLECTUUR

voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

11.490 Hulsmans, Anny 83.8 : 379

◆ DE LEUGEN. — HET MANKE ZUSJE. *Geill. dr J. Maréchal.* — *Brugge, De Bron,* 1934 (22 × 16) 80, 63 *blz.* 4 *fr.* ; 3,25 *fr.*

Anny Hulsmans

VIa — Van Anny Hulsmans kenden we reeds *Toch gewonnen*, dat een pereltje is van anti-alcoholistische literatuur. Deze twee nieuwe boekjes zullen even welkom zijn.
De leugen : Een autovoerder had zijn betrekking verloren omdat hij dronk. Door een leugen van zijn zoon wordt hij aangenomen bij een dokter. Na langen tijd trouw geweest te zijn aan zijn belofte van geheel-onthouding, ontmoet hij weer zijn vroegere makkers en drinkt met hen. Op de terugreis wordt hij slaperig en is alzoo de schuld van een vreeselijk ongeluk, dat hem en zijn meester het leven kost.
Het manke zusje : Antje is bang voor haar dronken vader, loopt op een winteravond buiten, valt bewusteloos in de sneeuw en sterft.
Deze twee boekjes belichten dus twee gansch verschillende aspecten van het drankmisbruik : gevaar voor het verkeer, en verwoesting van het familieleven. Beide zijn even interessant en pakkend. Aanbevolen !
F. VERMUYTEN, PR.

11.491 Jerry, Joh. M. **83**

MEE MET HET CIRCUS. *Geill. dr W. Schermelé. — A'dam, Hollandsch Uitgeversfonds* (23 × 16) 205 *blz.* *geb. fl.* 1,25

VIa — Tom belandt met z'n aapje in 'n circus : 'n wereld van goede menschen. Boeiend en interessant verhaal. Heel wat bizonderheden over allerlei circuspraktijken, alsmede over dressuur van wilde dieren. Dit realistische kijkje op het avontuurlijk bestaan van die mysterieuze lui verhoogt nog sterk 't belangwekkende van deze vertelling. PAUL HARDY

11.492 Kiroul, Paul **83 : 379**

Paul Kiroul

HET EERSTE EN HET LAATSTE - EEN LUSTIGE BROEDER - VAN KORREL DEN TOOVENAAR - ZIJN ZOON. *Geill. dr J. Maréchal. — Brugge, De Bron,* 1934 (22 × 16) 46, 64, 48, 55 *blz.* 2,50 ; 3,25 ; 2,50 ; 2,90 *fr.*

VIa — Paul Kiroul, de onuitputtelijke verteller, is ook voor Sobriëtas aan 't vertellen gegaan, en natuurlijk heeft hij het goed gedaan. In drie van deze boekjes wordt verhaald hoe een officier, een veelbelovend student en een huisvader ten onder gegaan zijn door het drinken. *Korrel de Toovenaar* vertelt onder sprookjesvorm de verwoestingen van den alcohol : een graankorrel haat de menschen en wil ze verbeesten. Vele andere korrels worden overgehaald om daaraan mee te werken. Ze worden omgezet in bier, jenever en andere dranken. Gelukkig wordt de boosaardige korrel door een muisje doodgebeten. F. VERMUYTEN, PR.

11.493 Kiroul, Paul **83**

JANNEKEN GROOTGEWELD. *Geill. dr N. Degouy. — Antwerpen, Opdebeek,* 1933 (27 × 18) 48 *blz.* 4 *fr.*

VIa, J — De tocht van hoovaardig Janneken Grootgeweld naar Reuzenland en hoe hij daar, dank zij de weldoende tusschenkomst van 'n kabouter, ten slotte nederiger leert te zijn. — 'n Boeiend dingetje. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.494 Kiroul, Paul **83**

KLAAS DE MUSSCHENHERDER. *Geill. dr N. Degouy. — Antwerpen, Opdebeek,* 1933 (27 × 18) 40 *blz.* 4 *fr.*

VIa — Het sprookje van Klaas en zijn wonderperziken, die de prinses genezen zullen. Hoe Klaas tegenover koninklijk gekonkel, en terwijl zijn verwanten er met hun hoovaardige zelfzucht inloopen, trouw blijft aan bedrijf en stam. — Werkelijk plezierig en plezierig verteld. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

11.495 Kiroul, Paul **83**

VAN KONING WERELDGLANS. *Geill. dr N. Degouy — Antwerpen, Opdebeek,* 1934 (27 × 18) 32 *blz.* 3 *fr.*

VI — 't Ongeluk der koningen is, dat ze de wereld niet zien zooals zij is, maar zooals eigenbaatzuchtige menschen die willen doen voorkomen, zegt de oude Kagembar. Koning wereldglans ondervindt het, en kuischt den boel. Weerom een goed en boeiend sprookje. JOZ. DE VOGHT, PR.

11.496 op de Beeck, Leo **38**

DE MANNEN VAN 'T GÈNGESKE. *Geill. dr Theo op de Beeck. — Antwerpen, Opdebeek,* 1934 (27 × 18) 56 *blz.* 5 *fr.*

VIa-b — Er is opgang in het werk van Leo op de Beeck. Wel is hij hier neergekomen tot « De mannen van 't Gèngeske », de ravottende jeugd die van uit haar kavietsen optrekt om, hier en daar, in de stad haar streken uit te halen. 't Is : gezien, dwarsdoor ! En met één enkelen trek weet schrijver zelfs het schoone, het goede op te diepen uit die boefjeszielen. Hij plukt de zetten van hun lippen, en vertelt zonder omhaal, sappig, raak, kordaat, een beetje à la Coolen. Werkelijk goed voor de jeugd, en netjes uitgegeven. JOZ. DE VOGHT, PR.

Leo op de Beeck

11.497 Valkhoff, Rein **83 : 629 : 91**

BOB EN BEN OP STAP MET DE K. L. M. *Geill. dr P. Marée.— Den Haag, Leopold,*1933 (25 × 33) 32 *blz.* *geb. fl.* 2,50
VIa — Een propaganda-uitgave voor de K. L. M. ? (Kon. Luchtvaart-Maatschappij). Wat ervan zij, R. Valkhoff vertelt prettig-onderhoudend over de meest typische merkwaardigheden, die je bij een vliegtocht over Holland en Vlaanderen ontmoet. En er valt natuurlijk heel wat aardrijkskunde bij te leeren. Groote, mooie platen : foto's vanuit de lucht opgenomen. Typografisch overigens piek-fijn verzorgd. Die fl. 2,50 vinden we een beetje duur. Jammer.

VIb — KINDERLECTUUR

voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

11.498 Hendrickx, J. H. **83.8 : 379**

'T GOUDEN TOOVERSTOKJE EN ANDERE SPROOKJES. *Geill. dr J. Maréchal. — Brugge, De Bron,* 1934 (22 × 16) 32 *blz.* 175 *fr.*
VIb — Dit keurig boekje bevat vier mooie verhaaltjes, die graag zullen gelezen worden, en bij de jonge lezertjes afkeer voor het drinken willen wekken. Als het drinken zelfs voor kabouters noodlottig is, wat moet het dan voor gewone stervelingen zijn !
F. VERMUYTEN, PR.

11.499 Kiroul, Paul **83**

KNORRIGE JANUS.— VAN 'T GOUDEN KASTEEL.*Geill. dr N. Degouy. — Antwerpen, Opdebeek,* 1934 (27 × 18) *elk* 24 *blz.* 2,50 *fr.*
VIb — *Knorrige Janus* — Hoe knorrige Janus een gezellige Janus wordt. De kabouters hebben er de hand in. Een goed en goed verteld sprookje, alhoewel in 't, of de inleiding, de schrijver wat langdradig is, en zelf te veel in het kader staat.
Van 't gouden Kasteel. — Hier is Paul Kiroul weer op zijn best. Maar zinnen als «met wild om heur uitgemergeld hoofd slingerende haren » mochten hem niet uit de pen.
JOZ. DE VOGHT, PR.

11.500 Kuttschrutter, Johanna **83 : 379**

'T GELUK TERUGGEVONDEN ! *Geill. dr J. Maréchal. — Brugge, De Bron,* 1934 (22 × 16) 15 *blz.* 1 *fr.*
VIb — Een fijn verhaaltje voor de kleinen die van kabouters houden. Pietje is de zoon van een drinker en zijn moeder is dood. Eens dat hij alleen is en zeer bedroefd, mag hij met den kabouterkoning mee ; hij zal drie jaar lang heel gelukkig leven en daarna een gunst mogen vragen. Vader is ongelukkig omdat hij zijn kind verloren heeft ; het kaboutertje belooft dat Pietje terugkomt als vader niet meer drinkt. Vader breekt af met zijn drinkgewoonte en werkt vlijtig. Na drie jaar vindt Pietje zijn gelukkigen vader terug. F. VERMUYTEN, PR.

VIc — KINDERLECTUUR

voor beginnelingen van 6, 7, 8 jaar

11.501 Brinkgreve, Dien **83**

ARIE WIL SCHOMMELEN. — DE BOOZE WIND. — ELSJE EN DE KABOUTERS. — DE VERJAARDAG VAN PIAS. — WAAR WAS DE TEDDY BEER. — ZOO KOMEN SNOEPERS TE PAS. — *Geill. dr Rie Cramer e. a. — 's Gravenhage, van Goor Zonen (Benjamin-Bibliotheek* 1-6) 1933, 6 *dln* (20 × 15) *elk* 16 *blz.* *elk* 1,50 *fr.*
VIc — Gezellige boekjes met werkelijk boeiende leesstukjes ; de langere woorden werden bij lettergrepen ingedeeld. Warme boekjes met prettig gekleurden omslag en 'n paar plezierige illustraties. In « Zoo komen snoepers te pas » had ik liever de illustratie op bladzijde 7 weggelaten, niet omdat ze direct aanstoot geeft, maar omdat we met 'n kinderverbeelding nooit voorzichtig genoeg kunnen zijn. — Anders keurig gerief voor onze allerkleinsten.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

88. — GEMENGDE OPSTELLEN

11.502 Boon, Jan **84 : 324**

◆ HEROVERING VAN BRUSSEL. Prestigepolitiek !— *Antwerpen, De Sikkel,* 1932 (21 × 14) 76 *blz.* 6 *fr.*
V — Jan Boon heeft in deze brochure zijn artikelen-serie over Brussels verovering bijeenge-

bracht en aangevuld. We vernemen, aan de hand van veelzeggende statistieken, den toestand en daarnaast den droom en den wil van de Vlaamsche intellectueelen. Het werkje leest vlot ; het is gentleman-like hoofsch en ridderlijk-combattief. M. VAN HOECK, PR.

11.503 Cordemans, M., Dr 84 : 92.8

◆ SIR WALTER SCOTT, 1832-1932. *Met een portret. — Brussel, Standaard (K. V. H. U., verh. nr* 310) 1933 (20 × 13) 92 *blz.* 2,50 *fr.*

V — Ook Vlaanderen heeft zich dus niet onbetuigd gelaten bij Scott's eeuwfeest. Dr Cordemans nam het op zich den grooten Schot recht te laten wedervaren. Deze veelzijdig gedocumenteerde studie, waarvoor de schrijver geen moeite spaarde,— cfr. de groote massa artikels en volumen, welke hij doorblokte en raadpleegde — leert ons Sir Walter kennen langs z'n meest schitterende facetten. In prettigen praatstijl neergeschreven zal het ook leeken interesseeren : 't leven van dezen legendarischen wroeter, die nieuwe banen opging in de wereldliteratuur. Bizonder verdienstelijk en van belang voor ons lijkt me 't hoofdstuk over : « Schotland en Vlaanderen ». Wel zou men kunnen aanvoeren dat, wat de heele verhandeling betreft, de schrijver zich door het actieve leven van z'n object al te zeer op sleeptouw heeft laten nemen, en de belangstelling van hen, die zich meer litterair aan Scott interesseeren, 'n ietwat heeft verbeurd. PAUL HARDY

11.504 Dosfel, Lodewijk 84 : 92.8

◆ CYRIEL VERSCHAEVE. *Met een portret. — Dendermonde, We L. Dosfel,* 1934, *2e druk* (19×14) 32 *blz.* 5 *fr.*

V — Herdruk van Dosfel's essay, in 1924 verschenen in de reeks « Vlamingen van Beteekenis », besproken toen onder nr 570 : Bondig maar stevig van inhoud ; tal van wetenswaardigheden uit Verschaeve's leven.

11.505 Geerts, A. M. F. B. 84 : 809

◆ VONDEL ALS CLASSICUS BIJ DE HUMANISTEN IN DE LEER. Proefschrift ter verkrijging van den Graad van Doctor in de Letteren en Wijsbegeerte. *Met een portret. — Tongerloo, St Norbertus-Drukkerij,* 1933 (24 × 16) 254 *blz.* 35 *fr.*

V* — Het doel van dit proefschrift is drieledig : door tekstvergelijking de uitgaven bepalen die Vondel bij zijn Latijnsche en Grieksche vertalingen gebruikt heeft ; de aanteekeningen opsporen die hij binnen en buiten die uitgaven gevonden heeft ; de bronnen blootleggen waaruit hij bij de samenstelling van de voorredenen en opdrachten geput heeft. Zoo wordt dan belicht hoe ver het stond met Vondels kennis van de klassieke talen en van de oudheid. Uit de conclusies (volgens Museum en Vondels Kroniek met voorzichtigheid te gebruiken) zou blijken dat o. a. Kalff veel te hoog met Vondels kennis opliep : Grieksch kende hij maar oppervlakkig, Latijn verstond hij goed ; de Grieksche tragici kende hij hoofdzakelijk uit de boeken der humanisten. — Belangrijk om een juister inzicht te bekomen in Vondels kunst en in de Nederlandsche Renaissance. Dr A. BOON, PR.

11.506 Kreemers, Raph. M. J., Dr 84 : 82

◆

John Galsworthy

DE NOBELPRIJSWINNER 1932 : JOHN GALSWORTHY, ALS TOONEELSCHRIJVER. — *Brussel, Standaard* (K. V. H. U., *verh. nr* 320), 1934 (20×13) 83 *blz.* 2,50 *fr.*

IV — Wel zonderling dat Galsworthy op het vasteland minder gekend is als tooneelschrijver dan als romancier. Dr Kreemers heeft overschot van gelijk met de waarde dier tooneelstukken in 't licht te stellen. Eerst werpt hij een blik op 't leven, 't werk en de persoonlijkheid van G., vervolgens wijst hij diens plaats aan als tooneelschrijver, en onderzoekt ten slotte, zeer grondig en zeer methodisch, zijn voornaamste tooneelstukken. De lezer krijgt hier een juist inzicht en een betrouwbaar overzicht van Galsworthy's tooneelwerk ; gedegen wetenschap, in heldere verwoording. D. DE PAUW O. P.

91. - Aardrijkskunde en Reizen

11.507 Cortebeeck, Jan, M. S. C. 83.8 : 91 : 266 : 39

◆ IN HET LAND DER KANAKKEN. Schetsen en Verhalen uit Papua. — *Geill. met* 24 *platen.* — *Averbode, Abdij,* 1934 (19 × 14) 133 *blz.* 10 *fr.*

IV — Toen Pater Cortebeeck nog missionaris was in Papua (Nieuw-Guinea), zond hij naar z'n geboortestreek eenige brieven, waarvan dit boekje 'n verwerking is. En zoo krijgen we dan hier 'n alleszins interessante repottage over Papua, z'n Kanakken en hun missionarissen. Wild is 't land met z'n bergen, bergstroomen, ravijnen en oerwouden, — eenvoudig de levenswijze der primitieve bewoners (geef 'n Kanak varkens en bamboe, en hij wordt honderd jaar !), — hard de strijd van den missionaris, niet weinig bemoeilijkt door de geslotenheid van den kleurling (tegenover den blanke) en z'n los huwelijksleven. Dat dit den werver voor Christus nochtans niet afschrikt, bewijst de geestdriftige toon van dit boekje. Jammer dat op sommige plaatsen de taal niet zoo in den haak is als de inhoud. Ook de manier van illustreeren kan moeilijk bevallen. FR. DUPONT

11.508 Katz, Richard 91

IK BOEMEL DE WERELD ROND. Een Reis om de Aarde in twee Jaar, per Kameel en Spoor, Schip en Auto. *Vert. dr R. Wiessing-de Sterke. Geill. met* 31 *platen en* 1 *kaart.* — *Utrecht, Bijleveld,* 1932 (22 × 14) 323 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

III-IV,L — Noch sportief globe-trotter noch toerist, maar eerder iemand voor wien die wereldreis een brok leven, zoowel zakelijk als romantisch, tevens een studiereis, doch die het grillige van het reizen behoudt. Het is een zeer prettig, interessant en geestig boek. Hier en daar een lichtvaardige opinie van vrijzinnige. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

11.509 Kuyle, Albert 91

◆ TUSSCHEN KEULEN EN PARIJS. — *Geill. met* 60 *schetsen van Ch. Eyck.* — *R'dam, Brusse,* 1934 (22 × 14) 151 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

Albert Kuyle

IV* — Uit de reistasch van Rome, Umbrië (voor deze twee, uit de pelgrimstasch), Napels, Ticino, Parijs. Noteer algauw dat geestigheid er lang niet ontbreekt : Schrijver heeft tegenover het pittige dezelfde jonge reacties als een Jef Simons, maar dan met meer geconcentreerdheid, ik zeg niet stijfheid, bijlange niet. Maar het diep-mooie ligt hem in de fijngevoeligheid en de zuivere, katholiek-breede gedachte die den polsslag van den tijd voelt, en met zachte en krachtige liefde spreekt van al het echte, gezonde, sterke van het ware katholiek geweten en leven. En dit is geschreven : gevuld en raak om elken lezer, wien ook, te interesseeren ; en toch, dank zij het fijne en losse, tevens een uiterst gezonde poëzie uitstralend. Ch. Eyck, de illustrator, absoluut in harmonie met den dichter, bezit de wondere gave om pure poëzie vast te leggen in teekening. — Een zeer fraai boek. DR JORIS CAEYMAEX, PR.

92. - Levensbeschrijvingen - Dagboeken

11.510 Benoit, Peter 86 : 92.78

PETER BENOIT'S LEERTIJD. Honderd Brieven aan zijn Ouders, uit de Jaren 1851-1862. *Uitgegeven en ingeleid dr André M. Pols.* — *Antwerpen, De Sikkel,* 1934 (21 × 15) 165 *blz.* 24 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*

IV — Bij deze gelegenheid willen wij eerst op prijs stellen de bizondere zorgen die A. M. Pols heeft besteed aan de Benoit-tentoonstelling, die een zeer illustratief hoogtepunt beteekende tijdens de Benoit-viering te Antwerpen.

De Benoit-viering heeft vele heilzame zijden gehad, waaronder niet de minste : een nauwere bekendheid met den Vlaamschen komponist als sociaal-kultuur-tijdsverschijning. Van geen enkel onzer komponisten bezitten we een grondige biographie. Ook niet van Benoit. Hij bleef voor ons, als mensch, een abstractie. Van meerdere zijden uit gaan we eindelijk duidelijke belichtingen krijgen, en dit op grond van tastbare levensfeiten. De brieven, door A. M. Pols

uitgegeven, openbaren ons iets van den Vlaamschen Meester, wat tot heden onbekend was. De kunstenaar in levende lijve, als mensch, gedurende zijn studeertijd te Brussel, zijn verblijf in Duitschland en zijn activiteit te Parijs. 't Betreft Benoit tusschen de 20 en de 30 jaar! Dààrin zien we iets van den jongen kunstenaar, die de sterke verlangens vertoont naar de hoogste toppen van het kunstenaarschap, doch waarin de *Vlaamsche* roeping zich nog voltrekken moet. Die brieven laten ons meteen lezen in de harten van Benoit en de Benoitfamilie. De verhoudingen van « bezorgde zoon » tot « behoeftige ouders » worden hier een brok zielskennis, die we zóólang ontberen moesten. De strijd om het bestaan geven een heldhaftige kleur aan den jeugdigen wil om zijn ouders uit den nood te helpen en meteen een schitterende toekomst te maken als scheppend kunstenaar. Ook zijn gezondheidstoestand blijkt hem in zijn jeugd niet ter wille te zijn geweest. Doch wij vernemen dat, reeds van zijn studietijd af, zijn standvastige pogingen worden bekroond en zijn Meester Fetis artistieke toekomst van gehalte durft te voorspellen over dien « jongen man uit Vlaanderen... »! Over de familietoestanden, en bizonder over het huisgezin-Benoit, krijgen we hier dingen te lezen, die tot het duidelijk plaatsen van den «onvermoeiden arbeider» onmisbaar zijn. We vernemen ook in 't voorbijgaan, van de belangstelling in Kortrijksche en Brusselsche families en hunne mecenische inzichten in het werk van den jongen musicus en de verhoudingen tot de familie Wantsel. Enkele brieven verraden mooie neigingen naar hoogere levensvisies! A. M. Pols mag zich evenwel niet verwonderen over de verschijning van Benoit in een oogenblik van kultuurnood in Vlaanderen. Figuren van rijke scheppingskracht en met openbaringsnood kunnen altijd oprijzen, hoofdzaak is dat we hen steeds zien in de harmonieuze verhoudingen tot de opkomende kultuurgedachte van den tijd, hoe zwak die ook leefde.
Deze uitgave is uiterst nuttig, en we zijn er A. M. Pols dankbaar voor. Zijn inleiding is zeer zakelijk en synthetiseert zeer klaar de beteekenis van den kerninhoud der brieven. Flinke inleiding! Elkeen, die Benoit wil kennen, moet hierlangs. Het is van de beste voorarbeid die we tot heden bezitten. De biograaf zal ze ten nutte maken. Hoe « brieven » ook gevaarlijke documenten kunnen zijn tot de « historie », zij blijven in elk geval uitstekende bronnen om er den « mensch » in te leeren kennen. In onze kennis omtrent Benoit bleven, desaangaande, de leemten ongevuld.
Zonder twijfel zal dit boek gretig worden bestudeerd en gelezen en een prikkel worden tot verdere openbaring van nuttige levensdocumenten. Dr Fl. van der Mueren

11.511 Boschvogel, F. R. 92 : 379

◆ PATER MATHEW. — *Brugge, De Bron*, 1934 (22 × 16) 48 *blz.* 2,50 *fr.*
VIa — Dit boek geeft ons een brok geschiedenis, die ons het leven van den grooten pionier der drankbestrijding in Ierland leert kennen en tevens zeer klaar den toestand en den nood van het Iersche volk schetst. Het Iersche volk, verarmd door de onrechtvaardigheid van de Engelsche protestanten, was gedwongen een hongerleven te leiden, of uit te wijken naar Amerika. In die groote ellende meende de Ier troost te vinden in den drank; zoo werd het Iersche volk een drinkersvolk. Toen verscheen de redder van Ierland, Pater Mathew. Zijn verblijfplaats te Cork werd een toevluchtsoord voor elken noodlijdende. Hij doorreisde Ierland, Engeland en Amerika, overal predikte hij de geheel-onthouding, nam de pledge van honderdduizenden af en wist voor alle ellende een hulpmiddel te geven. — Dit boek zal graag gelezen worden door onze jeugd, omdat het van een waren held vertelt.
F. Vermuyten, pr.

11.512 Breckx, Leo, Dr 92

◆ HET HEERLIJK LEVEN VAN KONING ALBERT, DE JEUGD OPGEDRAGEN. — *Brugge, Desclée de Brouwer & Co*, 1934 (20×15) 200 *blz.* 10 *fr.*
V — Een flink boek dat getuigt van een rijke documentatie en van een degelijk inzicht in de persoonlijkheid van Koning Albert. In een glasheldere taal en in een gespierden stijl verhaalt de schrijver de voornaamste gebeurtenissen uit het leven van den doorluchtigen afgestorvene op een geestdriftige en boeiende wijze. Aan dit boek zal klein en groot heelwat genot beleven, en die vreugde wordt nog verhoogd door de uiterst fijne zorg, waarmede dit boek uitgegeven werd. Dr J. Uytterhoeven

11.513 de Bourghelles, Alard 92

◆ ALBERT I, ZIJN LEVEN, ZIJN REGEERING. — *Brugge, K. Beyaert*, 1934 (20×15) 8, 236 *blz.* 10 *fr.*
V — Dit boek wil een verklaring geven van het leven en de regeering van Koning Albert, bewerkt naar de beste bronnen. Een mooi opzet, dat jammer genoeg niet verwezenlijkt werd!

De schrijver had heel wat documentatie te zijner beschikking maar heeft zich niet bekommerd om de historische waarde dezer documenten. Gevolg ? Heelwat journalistieke berichten werden zonder controle aangehaald en als argumenten gebruikt. Niet te verwonderen dat de schrijver er wel eens duchtig naastslaat ; over onze parlementaire geschiedenis, de annexatiepolitiek van België in 1919, de taaltoestanden in het leger, de Vl. Beweging, leest men hier zaken, die er bepaald niet doorkunnen.
Heel het boek leest zeer moeilijk, is geschreven in een taal die zou moeten Nederlandsch zijn maar...... ! Herhaaldelijk krijgt men den indruk dat men hier staat voor zeer lomp vertaalwerk, alhoewel nergens vermeld wordt dat het om een vertaling gaat.
Neen, hoor, Koning Albert heeft wat beters verdiend ; jammer voor den uitgever, die het boek technisch goed verzorgde. Dr J. UYTTERHOEVEN

11.514 Eekhoud, Georges 83 : 92.7 : 93.8

PERSOONLIJKE HERINNERINGEN AAN HET INTIEME LEVEN VAN PETER BENOIT. *Geill. met 3 platen.—Antwerpen, V. Resseler,* 1934, *2e druk* (21 × 16) 34 *blz.* 7,50 *fr.*
V — Bepaalt door meegeleefde feiten de omtrekken van Benoit's figuur in zijn karakter en zijn strijd. — Eenvoudig en met gevoel. Dr J. CAEYMAEX, PR.

11.515 Hildebrand, P. 92.2 : 27 : 266

◆ EEN VLAAMSCHE MARTELAAR IN OUD-KONGO, JORIS VAN GEEL. Studie over zijn Leven en zijn historisch Midden. *Geill. — Tielt, Lannoo,* 1933 (21 × 16) 242 *blz.* 20 *fr.*
V — Een Vlaamsche missiestudie van wetenschappelijk uitzicht en wetenschappelijke degelijkheid, zooals wij er nog niet veel bezitten. Een degelijk-eerlijk doorwroeten van al de voorhanden zijnde bronstukken om er het weinige uit op te zamelen. wat wij eigenlijk weten over dezen bekenden Vlaamschen martelaar.Er wordt zelfs niet geaarzeld om vleiende legenden, die tot nogtoe voor zuivere waarheid werden gehouden, voorgoed den kop in te drukken. Zoo leeren wij, dat Pater Willem op 29-6-1651 in Kongo aanlandde en er voor 6-11-'51 een Kongoleesch woordenboek overschreef, dat tot dusverre als oorspronkelijk werk van hem doorging. Begin '52 zou hij zich in Matari gevestigd hebben om op de derde missiereis, die hij vandaaruit ondernam, op het einde van November '52, ten doode geslagen te worden bij het verbranden van fetichen. — Alleen had ik gaarne een hoofdstuk ingelascht gezien over de politieke en missiologische voorgeschiedenis van Oud-Kongo, om de verschillende benamingen en details, die in het werk verspreid liggen, te onderschragen.
E. BOELAERT M. S. C.

11.516 Smolders, P., Dr 92 : 83.9

◆ KONING ALBERT I. Zijn Leven aan de Jeugd verteld. — *Tongeren, Michiels (Serie : Rein Genot, nr* 35), 1934 (37 × 18) 64 *blz.* 3,50 *fr.*
VI — In een vijftigtal bladzijden schetst de schrijver op een bondige wijze het leven van Koning Albert voor de schoolgaande jeugd. Naar het opzet was de schrijver gehouden zich te beperken tot de hoofdfeiten en zoo verwekt dit boek weleens den indruk algemeen gekende feiten te geven zonder achtergrond of relief. Toch zal dit boekje bijdragen om, zooals Gouverneur Verwilghen in zijn voorwoord hoopt, aan de jeugd een inzicht te geven in het nobel leven van Koning Albert. Dr J. UYTTERHOEVEN

11.517 Verkade, Willibrord, O. S. B. 93

◆ IN BLIJDE GEBONDENHEID. Herinneringen van een Schilder-Monnik. *Vert. dr Domna E. M. Leeuwenberg, O. S. B. Met een portret. — 's Bosch, Teulings ; Brussel, Standaard,* 1934 (21 × 16) 375 *blz.* 50 *fr.* ; *geb.* 65 *fr.*

W. Verkade O. S. B.

IV — «In blijde Gebondenheid » is een dagboek, dat volgt op « Van Ongebondenheid en Heilige Banden ». Een boek dat boeit op haast elken regel, dat geschreven is niet n ieen litteraire, maar stevige en zeer vlot in het Nederlandsch omgezette taal. Het is haast niet doenbaar dit verder leven, het monniksleven van Verkade, weer te geven op de korte plaatsruimte van een boekbespreking. Na de zes eerste kloosterjaren in Beuron, trekt Verkade als monnik-schilder naar Italië, vandaar naar Weenen, Holland, München, Palestina. In 1912 komt hij terug naar Europa, naar Beuron. In dit boek verhaalt hij zijn kennismaking met voorname figuren als Giovanni Papini, Richard Kralik, Toorop, Pater Lagrange, Hermann Bahr, Max Scheler en den Jezuïet Peter Lippert. Hij schildert in Italië, in de kerk van Aichhalen in Duitschland, hij stelt ten toon te Weenen op de religieuze tentoonstelling van 1905 van de Weensche Sezession,

en in Holland. Hij vertelt hoe Mogens Ballin op hun sterfdag missen laat lezen voor Baudelaire en Barbey, en met zijn vrouw op zoek gaat naar het graf van Verlaine op het kerkhof van Batignolles, hoe Léon Bloy zoolang in de kranten raasde tot Barbey een kruis op zijn graf kreeg ; hij geeft ook een verhaal van den tragischen dood van Vincent van Gogh. Rijk aan bewogenheid is dit uiterlijk leven van Verkade, altijd rijker en stiller wordt zijn zieleleven. Over de gebeurtenissen van dit boek heen is hij een oud man geworden, een oud man met den glimlach der wijsheid en met de straling van het geluk en den vrede in God. Aan het einde van zijn boek schrijft hij : « Ik wilde mijn leven dat al ver gevorderd is, nog eenmaal helder laten oplaaien voordat het uitdooft, zooals een kaars nog eenmaal hoog opvlamt als de pit is opgebrand. » LEO DE ROOVER

11.518 X. **92.2**

◆ DE GESCHIEDENIS VAN EEN KINDERZIEL : GUIDO DE FONTGALLAND. Herinneringen. *Met 4 platen. — Averbode, Abdij,* 1931 (20 × 13) 165 *blz.* 8 *fr.*
V-VI — In het Fransch werd over dit begenadigd kind reeds heel wat geschreven. Hier vinden we terug het simpele en geheiligde levensverloop van dien knaap, die door gebed en offer 'n vroegrijpe vrucht voor den Hemel werd, doch ook 'n treffend voorbeeld voôr de jongeren van dezen tijd. De kleine Guido is immers één van de hunnen. Het zal graag door onze knapen gelezen worden, (al is, van dat standpunt, «Votre ami Guy » van H. Perroy, S. J. beter). Moge kleine Guy ook in Vlaanderen kleine Guido's wekken !
M. VAN HOECK, PR.

11.519 X. **92.4**

◆ LEVEN DER EERW. MOEDER PACIFICA (BARONES DE SPANDL DE L'HERZE). Stichteres en eerste Overste van het Trappistinnenklooster te Lyon. *Vert. uit h. Fransch. Geïll. met 5 platen.— A'dam, R. K. Boek-Centrale* (20 × 14) 223 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 3
V* — De ziel van een Trappistinnenklooster ligt te trillen in dit boek. Het leven van liefde, van gebeden, van offer dat daar wordt geleid, wordt ons voorgesteld in dit aangrijpend levensverhaal van Moeder Pacifica, stichteres van 't eerste Trappisteninnenklooster te Lyon. Dit adellijke meisje vond, na enkele omwegen, haar weg bij de Trappistinnen. Zij bezat een hevig temperament, dat zij veertig jaar lang drilde en bestreed. Het nagaan van dien strijd is ons een riem onder 't hart. Zware beproevingen kende ze, beoefende heldhaftig de deugden en was een voorbeeldige overste. Een hoogstaand leven. D. DE PAUW O. P.

11.520 X. **92.2**

◆ LEVEN VAN MOEDER MARIA MARGARETHA DER ENGELEN, VAN DE ONGE SCHOEIDE CARMELITESSEN. De heilige Non van Oirschot. *Vert. uit h. Fransch. Geïll. met* 6 *platen. — 's-Bosch, Mosmans,* 1932 (23 × 15) 316 *blz.* *fl.* 2,50
V — Sinds 1931 wonen de Carmelitessen weer te Oirschot, na schier drie eeuwen er uit verwijderd te zijn geweest, door de Hervorming. Dit blij gebeuren gaf aanleiding tot publicatie van dit populair geschreven leven van Moeder Maria Margaretha der Engelen, stichteres van den karmel te Oirschot in 1644. Deze « heilige non » bereikte de toppen der beschouwing, leefde van offer, blonk uit door een vurige devotie tot de H. Eucharistie, las in de gewetens, zag visioenen en ontving de wondteekenen. Verschillende wonderen worden haar toegeschreven. Zij stierf in 1658 en niet lang na haar dood verdween ook haar stichting. Maar de zusters die er hadden geleefd, klommen zichtbaar, onder geleide van deze kweekelinge van de Gelukzalige Anna van St Bartholomeus, in de Godsliefde.
D. DE PAUW O. P.

11.521 Williamson, Ben., Father **92.2**

◆ EEN DAPPER KRUISTOCHTERTJE. Marietje Filippetto, 1912-1927. *Naar de Engelsche bewerking dr J. J. M. van Doornik, M. S. F. Geïll. met* 14 *platen. — Kaatsheuvel, Missiehuis,* 1932, 2e *druk* (20 × 14) 156 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,50
V — Vele voorbeelden hebben in de laatste jaren bewezen dat de veelvuldige Communie heiligen verwekt tusschen de kinderen. Marietje Filippetto is een zonnekind te meer uit het Eucharistische zonneland. Maar een zonnekind, dat langs den koninklijken weg van het kruis naar de heiligheid moest gaan. Veel heeft ze geleden in haar jeugdig leven, veel heeft ze ook bemind. Liefde en lijden hebben haar opgevoerd naar Jezus. Onze kruistochterkens zullen in Marietje Filippetto een heilig zusterken en een bemoedigend voorbeeld vinden ; doch 't is niet alleen voor kinderen dat in zulk leven wat te leeren valt. Vlot geschreven, aangenaam om lezen, keurig uitgegeven. F. VERMUYTEN, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.